

Gualtheri van Lis Pharmacopoea Galeno-chemico-medica probatissimis auctoribus, ratione et experientia fundata, of meng- scheid- en geneeskonstige artsenywinkel, op de beste schryvers, de reden en de ondervinding gebout : behelsende de voornaamste tegenwoordig in gebruik zynde genees- en heelmiddelen, vele van het overtollige besnoeit, derzelve aart, deugt en manier van bereiding : benevens een korte verhandeling hoe met weinig geneesmiddelen de grootste ziekten worden genezen, als mede verscheide meng- en scheidkonstige observatien, en een verklaring van de voornaamste konstwoorden, characters etc.

<https://hdl.handle.net/1874/191075>

BIBLIOTHEEK
FARMACEUTISCH LABORATORIUM
CATHARINESINGEL 60, UTRECHT

PHARMACOPOEA

GALENO-CHEMICO-MEDICA.

MENG-SCHEI-EN GENEESKONSTIGE

ARTSENYWINKEL.

V E R K L A R I N G
V A N D E
T Y T E L P L A E T.

D e M E N G- en S C H E I K U N S T, opgetogen,

Wend haer bespiegelend gezicht

Naer ESKULAEP, wiens wys vermogen

Haer' nyvren weetlust onderricht:

All' de Oogen in haer *Kleedt* beduiden

Dat ze alles vlytig gadeslaet,

't Zy in het mengen van de *Kruiden*,

't Zy 't *Weèrglas* * haer in 't stoken baet.

Zy stelt, ten baek' van 't dwalend gissen,

Haer kunstlicht op 't papieren veldt.

De *Sfinx*, die elk geheimenissen

Door diepe en duistre raedfelds meld,

Toont wat verborgen eigenschappen

De schat der *Bykorf*, 't *Springbronnat*,

En voorts de kracht der *Zuringsappen*

En *Heulplant*' in zichzelf bevat.

Gewassen, *Diertjes*, *Blain*, *Metalen*,

En all' wat ge op den *Voorgrondt* ziet

Getuigt hoe Godt, voor alle kwalen,

Ons keur van *Artsenyen* bied.

* *Thermometron*.

A. H. Schenk. 1799.

J. D. Faust.

921
GUALTHERI VAN LIS. M. D.
PHARMACOPOEA

GALENO-CHEMICO-MEDICA

Probatissimis Auctoribus, ratione & experientia fundata.

O F

MENG-SCHEI-EN GENEESKONSTIGE
ARTSENYWINKEL,

Op de beste Schryvers, de reden en de ondervinding gebout;

BEHELSENDE

De voornaamste tegenwoordig in gebruik zynde *Genees- en Heelmiddelen*, vele van het overtollige behoefte, derzelve aart, deugt en manier van bereiding:

BENEVEN S

Een *Korte Verhandeling* hoe met weinig Geneesmiddelen de Grootste Ziektens worden genezen:

A L S M E D E

Verscheide *Meng- en Scheikunstige Observatien*, en een *Verklaring* van de voornaamste *Konstwoorden*, *Characters* &c.

Tot algemeener nut in 't Latyn en Duitsch te zamengesteld

D O O R

WOUTER VAN LIS Medicinæ Doctor.

T E R O T T E R D A M,

By PHILIPPUS EN JAKOBUS LOSEL, Boekverkoopers op de Hoog-
straat en op de Blaak op de hoek van de Nieuwestraat. MDCCXLVII.

NOVAM HANC
PHARMACOPOEAM

GALENO- CHEMICO- MEDICAM

In observantiæ eorumque Nominum existimatio-
nis tesseram omni qua par est animi
reverentia.

Humillime dedicat & offert

GUALTHERUS VAN LIS.

P R Æ F A T I O.

P R Æ F A T I O.

QUam diu Homines ea lege ac forte, qua nunc quoque vivimus, vitam egerunt, innumbris afflictis fuere ægritudinibus, ad quas tollendas ab omni tempore varia quæſivere Remedia. Illi, qui ſefe omnium primi ad Medicinam adplicuerunt, non niſi Simplicibus, quorum virtus ipsis per longam experientiam cognita erat, uſi fuere, neque ulla Compositionum apud illos facta fuit mentio. Poſtea vero antiqui Medici unum remedium alteri adjungere ceperunt, atque ita compositiones quasdam excogitarunt, quæ tractu temporis a quibusdam poſterioribus in infinitum auctæ ſunt, uti ex ingenti *Dispensatoriorum* numero patet. Quum vero deſcriptiones ab Auctoribus, qui nunquam Pharmaceuticam artem exercuerunt, factæ ſunt, mirum non eſt innumera vitia tam quoad doſin quam miſtionem & Medicamentorum præparationem in iis inveniri. Præterea ingenti numero ingredientium inutilium imo contrariorum eorum vires ſi

V O O R R E D E N.

ZO lang de Menſch met vele en verſcheide Ziekten heeft moeten zukkelen, heeft men om dezelve te keer te gaan, verſcheide Hulpmiddelen uitgedagt. De genen, die het allereerſt zig hebben toegelegd om Ziekten te genezen, gebruikten alleenlyk Enkelde Geneesmiddelen, welker kracht en door een menigvuldige proefneming hun ten vollen bekend was, en men vindt nergens by hen enig gewag van Middelen uit verſcheide Enkelde te zamengeſtelt. Maar in later tyt hebben de Oude Geneesmeesters het ene middel beginnen by het anderen te voegen, en dus hebbenze zommige zamengeſtelde Geneesmiddelen uitgedagt, die door vervolg van tyt van enige later Doctoren tot een onnoemlyk getal zyn vermeerderd, waar van de menigvuldige Winkelboeken getuigen zyn. Maar alzo'er Voorschriften van Schryvers, die nou de Apothekers Konſt hebben geoefent, zyn opgeſtelt, is het geen wonder, dat'er zeer veel miſſlagen zo ontrent de Giſte als ontrent de bereiding der Geneesmiddelen in zyn te vinden. Daar en bo-

* *

non

P R Æ F A T I O.

non penitus destruantur, saltem maximam partem diminuuntur. Hinc est, quod Periti Medici in plerisque Urbibus ex his compositionibus optimas quasque elegerint, inutiles abjecerint suasque addiderint; adeo ut nunc unaquæque fere Civitas suam in lucem ediderit *Pharmacopœam*, juxta cujus normam Pharmacopœi compositiones suas præparare obstricti sunt. Nonne dolendum sane est *Pharmacopœam nostram Roterodamensem* tam vitiose esse editam, ut non tantum ubique fere occurrant (*). Formulæ Artifici non componendæ, verum in quantitate dosium peccetur, cum pondus *Opii*, *Scammonii* ac aliorum *Simplicium* in ea non rite observatum fuerit, quo Medicus in detrimentum suæ æstimationis magnopere fallitur & Æger pessimo ac perverso effectu periclitatur. His itaque bene perpensis reformationem istius *Pharmacopœæ* quam maxime necessariam esse Medicis ac Pharmacopœis sæpe demon-

ven worden door het groot getal onnutte, ja tegen den anderen strydende *Enkelden*, die tot een zamengesteld *Hulpmiddel* behoren, den zelve krachten, zo niet geheel bedorven, ten minsten voor 't grootste gedeelte krachteloos gemaakt. Hierom is het, dat *Ervare Doctoren* in de meeste *Steden* uit deze zamengestelde *Hulpmiddelen* de beste hebben uitgekozen, de onnutte verworpen, en de hunne'er hebben by gedaan, in zo verre dat byns elke *Stat* een *Apotheek* heeft in 't licht gegeven, na welker inhoud de *Apothekers* verpligt zyn hunne *compositien* te bereiden. Maar is het niet te beklagen, dat onze *Rotterdammer Apotheek* zo gebrekkig in de werelt gekomen is, dat in dezelve niet alleen veel (*) *Voorchriften* worden gevonden, die niet kunnen worden gereet gemaakt, maar dat ook in de *quantiteit* van de *Giften* wort mistgetast, dewyl het gewigt van het *Heulsap*, de *Scammoné* en andere *Enkelden* niet na behoren is in acht genomen, waar door een *Geneesmeester* tot nadeel van zyn *achting*

stravi;
 (*) Inter multas vide tantummodò *Syrupus Glycyrrhizæ*, *Syrupus Hyssopi*, *Syrupus Papaveris Albi*, *Rob Sambuci*, *Electuarium Diaprunum Solutivum*, *Theriaca*, *Mithridatium*, *Trochisci Alkekengi*, *Trochisci Terræ Sigillatæ*, *Extractum Catholicum*, *Oleum Mucaginum*, *Unguentum Apostolorum*, *Emplastrum de Cumino*, *Emplastrum Meliloti* &c.

P R Æ F A T I O.

stravi; verum nemini eorum labore hunc difficilem suscipere libuit; dum quidam censebant, iis, qui hac in Urbe artem Pharmaceuticam exercent, non opus esse *Pharmacopœam Reformatam*; quandoquidem cuique pro arbitrio Medicamenta componere licet, eo quod plerique Medici hac in Urbe sua Medicamenta præparare soleant. Verum si nullus Medicorum apud Pharmacopœos formulas præscriberet, an illis ergo eo nomine liceret Pharmaca pro eorum lubitu componere? Nonne multi Cives Extraneique quotidie Medicamenta tam Purgantia & Emetica quam Narcotica ab Pharmacopœis petunt? Si nunc ea secundum Formulas bonas atque probatas non sint composita, nonne hoc in casu hi homines maximis periculis patent? Hinc amore artis Pharmaceuticæ, (cujus Elementa præcipue institutionibus Viri Prudentis ac Pharmacopœi expertissimi *D. GREGORII PETRI* debeo) nec non Pharmacia & Chemicam discentium commodo adductus hanc *Pharmacopœam Galeno-Chemico-Medicam* com-

grotelyks misleit wort, en de Zieke een zeer nadelige en verkeerde uitwerking van zulke Middelen heeft te verwagten. Dit alles overwegende heb ik menigmaal den Doctoren en Apothekeren de grote noodzakelykheit van deze Apotheek te verbeteren onder het oog gebracht, maar niemant bebaagde het zo een moeelyk werk op zig te nemen; terwyl'er zommige van oordeel waren, dat een verbeterde Apotheek voor de Rotterdamsche Apothekers een onnut ding is, alzo het een yder van hen vrystaat Geneesmiddelen na eigen goetvinden te zamen te stellen, gemerkt de meeste Doctoren binnen deze Stad de gewoonte hebben van hunne Geneesmiddelen zelfs te bereiden. Maar genomen, niemant der Doctoren schreef eens op de Winkels der Apothekeren voor, zal het dan uit dien hoofden de Apothekers vrystaan hunne Geneesmiddelen na eigen zinnelykheit te bereiden? Zyn'er niet daaglyks veel Burgers en Menschen die van buiten komen, die by hen Purgeer-Braak- en Slaapmiddelen halen? Zo nu deze Middelen niet volgens goede en beproefde Voorschriften zyn gereet gemaakt, worden dan deze Menschen in zo een geval niet aan het

P R Æ F A T I O.

posui & in *Sex Partes* divisi; *cujus Pars Prima de Medicina & ejus Divisione, Collectione Simplicium, Simplicibus, Nuncupationibus plurium Simplicium uno titulo, Ponderibus ac Mensuris nostris agit. Pars Secunda continet Medicamenta Galenica tam interna quam externa. Pars Tertia proponit Medicamenta Chemice præparata. Pars Quarta magis quidem ad Praxin Medicam videtur spectare; sed quoniam in Oppidis, Pagis ac Navibus bellicis aliisque Chirurghi ac Pharmacopœi aliquando hanc partem Medicinæ coacti sunt exercere, mihi persuasi iis haud ingratum futurum, quod hanc partem prioribus junxerim. Pars Quinta continet ea, quæ in Pharmacia & Chemia sunt observanda, atque etiam Dosis nonnullorum Medicamentorum Simplicium purgantium, nec non Simplicium purgantium ac Narcoticorum Ponderus, quod drachmam Medicamentorum compositorum, quæ hoc in Opere inveniuntur, ingreditur. Pars Sexta explicat Vocabula Technica atque Characteres discipulis scitu necessaria.*

grootste gevaar bloot gestelt? Eindelijk heb ik uit liefde tot de Mengkonst (welkers gronden ik voornaamlyk aan het onderwys van den Kundigen en Wel Ervaren Apotheker, den Heer J. O. R. I. S. P. E. T. R. Y. dank wyte) en tot handleiding van de genen, die dezelve en de Scheikonst leren, deze Meng- Schei- en Geneeskonstige Artsenywinkel te zamengesteld en in Zes Delen verdeelt; waarvan het Eerste Deel van de Geneeskonst en deszelfs Verdeling; het Vergaderen der Enkelden, de Benamingen van verscheide Enkelden onder een Opschrift, van de Maten en van het Gewigt by ons gebruikelyk, handelt. Het Twede Deel behest de In- en Uitwendige Galenische Geneesmiddelen. Het Derde Deel geeft de Geneesmiddelen, die door de Scheikonst worden gemaakt, aan de hant. Het Vierde Deel schynt meer zyn betrekking tot de Oefenende Geneeskonst, dan tot de Mengkonst te hebben; maar also in kleine Steden en Dorpen, als ook op Oorlog- en andere Schepen de Heelmeeesters en de Apothekers zomtyts genootzaakt zyn de Oefenende Geneeskonst in 't werk te stellen, zo mein ik hun geen ondiensst Medi-

P R Æ F A T I O.

Medicamenta omnia eorumque Præparationes, quæ hic inveniuntur, Formulis Dispensatoriarum probatorum respondent & ubi parum ab his respectu descriptionum ac præparationum discedunt, seito hoc factum esse, ut Simplicia articulate proponerentur, vires Medicamentorum conservarentur & modi præparationum faciliores redderentur: nihilominus operam dedi, ut *Basis* Medicamentorum tam per me contractorum quam Auctorum nomina præ se ferentium integra conservetur.

Porro, quanquam Medicamenta composita Officinalia magni usus habentur, tamen sentio Medicamenta, quæ ex tempore ex paucis Simplicibus ad Morbos curandos præparantur, compositionibus multis Officinalibus anteposenda esse. Nonne enim *Pulveres Aromatici* temporis lapsu viribus genuinis privantur? *Trochisci* ac *Pilularum Masse* quamvis tractu temporis minus viribus spoliantur, tamen pauca Simplicia sufficiunt ad talia Medicamenta ex tempore componenda; si enim *Massis Trochiscorum Pilularumque Purgan-*

gedaan te hebben, dat ik dit Deel by de vorige hebbe gevoegt. Het Vyfde Deel behest Meng- en Scheikunstige waarnemingen, als ook de Gifte van enige Purgerende Enkelden, en het Gewigt van de Purgeer- en van de Slaapmiddelen, het welk in yder vierendeeltoots van de zamengestelde Purgeer- en Slaapmiddelen, die alhier gevonden worden, komt. Het Zesde Deel verklaart vele Konstwoorden en Characters, die de Leerlingen nootzaaklyk moeten weten. Al de Geneesmiddelen en derzelwer Bereidingen, die alhier gevonden worden komen met de Voorschriften van Goetgekeurde Apotheken overeen, en daarze iets van dezelve ten aanzien van de order en manier van Bereiding afwyken, weet dat znlks gedaan is om de Enkelden niet verwart onder malkander voor te stellen, de krachten der Geneesmiddelen te bewaren, en de manier van Bereiding gemaklyker te maken: nochtans heb ik zorg gedragen, dat het Wezentlykste deel der Geneesmiddelen, zo die door my by verkorting, als in hun geheel zyn ter nedergesteld, ongeschonden wiert bewaart.

Voorts, alhoewel de zamengestelde Geneesmiddelen, die in de Winkels

P R Æ F A T I O

tiim ac Narcoticorum *Jalappa*, *Agaricus*, *Scammomum*, *Gutta-gamba*, *Aloë* vel *Opium* detrahantur, quid tunc remanebit? Quid de *Extractis inspissatis* ex *Simplicibus*, quæ partibus volatilibus prædita sunt, decoctis, dicam; nonne sunt absurda? dum nonnulla *Simplicia* vi purgante ac adstringente prædita uti *Rheum*, *Folia Sennæ* ac alia per coctionem diuturnam vi purgante omnino privantur. Quod attinet ad *Electuaria Solutiva*, hæc non raro fermentant, & post fermentationem vires contrarias præstant, dum *Electuaria Narcotica* nominibus magnificis ornata plerumque ex multis *Simplicibus calidis* ac inter se pugnantibus composita in *Morbis calidis*, *Peste*, *Morsu Ictuque Venenatorum parvi* sunt ducenda. *Conservæ*, *Rob*, *Condita* & *Sacchara* eorumque præparaciones, nonne potius *Cupedinariis* quam *Pharmacopœis* relinquendæ? *Mellina*, *Syrupi Simples* ac *Compositi* temporis quoque tractu fermentant, & viribus genuinis privantur. De *Oleis compositis*, *Unguentis* atque *Emplastris*, nonne multis

worden bewaart, volgens de *Konst* bereit zynde, haren lof verdienen; nogtans ben ik wan oordeel, dat de *Geneesmiddelen van weinig Enkelden*, verscb, als men ze nodig hebben, bereit, wer boven de gemelde zyn te achten: want worden niet de *Welriekende Poeders na verloop van enigen tyt van hare eigenaartige krachten berooft*? De *Koekjes en Pillen*, schoon deze door den tyt minder van hare krachten verliezen, nogtans zyn weinig *Enkelden* genoegzaam om diergelyke *Geneesmiddelen* verscb te zamen te stellen; want zo men van de meeste *Koekjes en Pillen* zo *Purgerende*, als die *Rustverwekkende* zyn de *Jalappe*, *Lorkenzwam*, *Scammomé*, *Gitte-gum*, *Aloë* of het *Heul-sap* neemt, wat zal er dan overig blyven? *Wat zal ik van de Dikke Extrakten van Enkelden*, die uit vltugge delen bestaan, gekookt, zegen, zyn het niet onnutte middelen? *terwyl enige Enkelden die een buikzuiverende, en te gelyk een zamentrekkende kracht bezitten*, zo als de *Rhabarber*, *Senebladeren*, enz. door het lang koken geheel haer *buikzuiverende kracht* verliezen. *Wat de Buikzuiverende zamengestelde Conserven* aanbelangt; deze gaan meestal aan't fermenteren en
posflu-

P R Æ F A T I O

possumus carere? præsertim quæ ex superfluis sunt composita. Tandem *Aqua Simples* ex herbis terrestribus ac adstringentibus *destillatæ*, nonne flocci sunt faciendæ?

Ex memoratis, ut opinor liquet, 1. præparatione nonnullorum Medicamentorum tam Simpli-
cium quam Compositorum oleum & operam perdi. 2. Medicamentis ex multis simplicibus præsertim inter se pugnantibus ac diu in officinis adser-
vatis minime fidendum esse. 3. Notitiam Simplicium eorum-
que Virium ac Usus in Medici-
na magni momenti esse. 4. *Phar-
macopœa* Pharmacopœis in om-
nibus Urbibus opus esse, se-
cundum quam Medicamenta
tanquam certam normam com-
ponuntur, ut Medici tran-
quilo animo ea præscribere
possint. 5. Nullum Medica-
mentum licet rite præparatum
ac nominibus magnificis orna-
tum, temere propinandum esse,
multo minus talia nec usu nec
experientia probata in homini-
bus esse experienda: Medicus
enim, ut *Galenus* optime dixit,
non versatur circa lignum, co-
rium, faxa &c. circa quæ Ope-

betonen daarna tegengestelde krach-
ten, terwyl de zamengestelde Ruft-
verwekkende Conserven met groot-
sche namen versiert en meestal van
vele hete en tegen den anderen stry-
dende Enkelden gemaakt, in Hete
Ziektens, de Pest, en in den Beet en
den Steek van Venynige Dieren wei-
nig lof verdienen. De Conserven, Ge-
leyen, Confytzels, Suikers en der
zelver bereidingen, behoren deze alle
niet meer tot de Confituriers, dan tot
de Apothekers Konst? Aangaande
de Honig-Enkelde- en de zamen-
gestelde Siropen, deze fermenteren
ook door den tyt, en verliezen daar
door hare wezentlyke kragten. Wat
aan belangt de zamengestelde O-
lien, Smeerzelen en Pleisters, zou
men van dezen niet verscheide kun-
nen ontberen, voor al die van over-
tollige dingen gemaakt zyn? Eindlyk
de Gemene Wateren van aardag-
tige en zamentrekkende Kruiden
overgehaalt, zyn deze ook van eni-
ge waarde?

Uit het gemelde, zo ik vertrouwe, blykt
1. dat het bereiden van zommige, zo
Enkelden als Zamengestelde Genees-
middelen vergeefs werk is. 2. Dat
op de Hulpmiddelen van zeer veel
Enkelden, voornaamlyk tegen mal-
kanderen strydende, gemaakt en
lang in de Winkels bewaart, weinig
rarius

P O R R Æ F A T I O.

rarius sine damno errare potest; circa corpus humanum vero cuique mala experientia interitum accelerat: hinc Proverbium tritum sed verissimum; Qui facile experitur, facile necat, atque etiam temerariæ experientiæ finis certa mors est.

staat is te maken. 3. Dat de kennis der Enkelden, derzelver krachten en gebruik in de Geneeskunst van een zeer groot gewigt is. 4. Dat in alle Steden de Apothekers een Apotheek nodig hebben, waar na zy als na een vast rigtsnoer hunne Geneesmiddelen bereiden, op dat de Doctoren dezelve zonder enig nadenken kunnen ordonneren. 5. Dat men geen Geneesmiddel, schoon wel bereit en met grootsche namen versiert, ligtvaardig moet toerciken, veel minder zodanige, welker krachten tot nog toe niet ten vollen bekend zyn, in menschen moet proberem: want een Geneesmeester, zo als Galenus wel zegt, heeft niet te doen met hout, leer, steen en diergelyke dingen, waar omtrent een Werkbaas zonder merkelijke schade te doen, kan dwalen, maar met het menschelyk lichaam, waar aan een quade proefneming deszelfs ondergang verhaaft: hier van daan het oude dog waar spreekwoord, die imant in de waagschaal stelt, doet ligt een manslag; als ook het einde van een onzekere proefneming is een gewisse doot.

O P H E T
I N ' T L I C H T G E V E N
V A N D E
M E N G - S C H E I - E N G E N E E S K O N S T I G E
A R T S E N Y W I N K E L ,

D O O R D E N
H . W . V A N L I S ,
M e d i c i n æ D o c t o r .

E D L E K U N S T , die, waard te roemen,
Uit *Gewassen, Planten, Bloemen,*
A R T S E N Y voor Zieken leest,
En uit *Bergstof, Zeen, Metalen,*
Scheid, naar 't nut vereisch der Kwalen,
Dierbare *Oly, Zout en Geest:*

Troost en Toeverlaat der Kranken!
Wie moet niet den yver danken
Van den nyveren. V A N L I S ?
Die, van P H E B U S gunst beschenen,
Op het voetspoor der G A L E N E N ,
Toont wat nutst en veiligst is:

* * *

Die

Die de nimmer dorre *Kruiden*,
Die het Lentebarend' *Zuiden*
Schenkt uit zynen vollen schoot;
En ons zoo veel *Balsemgeuren*
Kiezen leert en af doet keuren;
En *Natuurs geheim* ontbloomt;

Die, op dat de KUNST zou groeijen,
't Overtollig leert besnoeijen,
(Daer men slaefsch aen is gewent,
Zonder 't waer van 't valsch te schiften)
En, op Roomsche en Grieksche schriften,
Jonger Lot met oordeel ent.

Wie het des langs 't spoor der Reden
Lust den TEMPEL in te treden
Van den Gryzen ESKULAEP;
Of ooit MENG- en SCHEIKUNST minden,
Kunnen hier een' *Leidsman* vinden,
Uit wiens Lefs' men vruchten raep?

Laet de KUNST met dankbre toonen
Dan den braven SCHRYVER kroonen,
Die voor elk een VRAEGBAEK sticht,
Daer men veilig op mag zeilen,
En door naerstig grond te peilen
't Menschdom aen zyn vlyt verplicht.

N. OS.

TABU.

T A B U L A

PARTIUM ET SECTIONUM

O F

T A F E L

DER DELEN EN VERDELINGEN.

PARS PRIMA.

Sectio ejus Prima.
 continet
 Medicinam & ejus Divisionem. 1, 2
 Sectio Secunda
 docet
 Simplicium Collectionem. 2, 3
 Sectio Tertia
 proponit

Medicamenta Simplicia,
 Scilicet Radices. 4 ad 15
 Ligna. 15 ad 17
 Cortices Lignosos. 17 ad 18
 Herbas, Folia &c. 19 ad 31
 Flores &c. 31 ad 33
 Semina, Fructus &c. 33 ad 46
 Scirrhos, Fungos &c. 46, 47
 Gummi, Resinas &c. 47 ad 56
 Animalia. 56 ad 61
 Metalla. 61 ad 63
 Semi-Metalla. 63, 64
 Lapides &c. 64, 65
 Lapides Pretiosos. 66, 67
 Marina. 67 ad 69
 Salia. 69, 70
 Sulphura. 71

EERSTE DEEL,

Deszelfs eerste Verdeling

beheeft

De Geneeskunst en derzelver Verdeling. 1, 2

Tweede Verdeling

leert

Het vergaderen der Enkelden. 2, 3

Derde Verdeling

stelt voor

Enkeld Geneesmiddelen,

Als Wortelen. 4 tot 15
Hout. 15 tot 17
Houtachtige Schorsfen. 17, 18
Kruiden, Bladeren enz. 19 tot 31
Bloemen enz. 31 tot 33
Zaden, Vruchten, Schellen. 33 tot 46
Harde en zachte Uitwassen enz. 46, 47
Gummen, Harsten, Sappen. 47 tot 56
Dieren. 56 tot 61
Metalen. 61 tot 63
Halve-Metalen. 63, 64
Stenen enz. 64, 65
Edele Gesteentens. 66, 67
Zee Gewassen. 67 tot 69
Zout. 69, 70
Zwavel. 71
 * * *
 Sectio

Tabula Partium & Sectionum.

Sectio Quarta continet		<i>Vierde Verdeling behelst</i>	
Nuncupationes plurium Simplicium uno titulo.	72, 73	Benamingen van verscheide Enkelden onder een Opschrift.	72, 73
Sectio Quinta continet		<i>Vyfte Verdeling behelst</i>	
Pondera & Mensuras.	74	Het Gewigt en de Maten.	74

Vitia Typographica hac in parte corrigenda.

P. 6. L. 11. attribebatur lege attribue- batur	P. 53. L. 16. labiumque lege labiorum- que
8. 34. <i>dele</i> que	58. 25. Bracchiis lege Brachiis
10. 14. fitim lege fitim	62. 24. Lythargyrum lege Lichar- gyrium
15. 29. anteponcendum lege ante- ponendæ	63. 13. Hydragyros lege Hydrar- gyron
16. 18. referit lege referat	67. 20. statuuntur lege statuantur
43. 38. <i>dele</i> vi	69. 15. aliis lege aliis
47. 18. officinorum lege officina- rum	71. 16. orientalis lege orientali

Drukfouten in dit Deel te verbeteren.

Bl. 24. R. 33. Andorem lees Ando- ren	Bl. 55. R. 18. <i>zelfstanheit</i> lees <i>zelfstan- digheit</i>
42. 17. <i>alwaaar</i> lees <i>alwaar</i>	65. 36. <i>Sats</i> zegel lees <i>Stats</i> zegel

PARS SECUNDA

agit

De Medicamentis Galenicis Internis
atque Externis

Cujus Sectio Prima

continet

Medicamenta Interna sub forma solida

Scilicet Pulveres Temperantes. 75 ad 78
 Aromaticos. 78 ad 81
 Pectorales. 81, 82
 Purgantes. 82 ad 85
 Trochiscos. 85 ad 94
 Pilulas Purgantes. 94 ad 100
 Narcoticas. 100 ad 102

TWEEDE DEEL

bandelt

Over de Galenische In- en Uitwendige
Geneesmiddelen,

Welkers Eerste Verdeling

behelst

Inwendige Geneesmiddelen die hart zyn

Als Zuurtemperende Poeders. 75 tot 78.
 Welriekende Poeders. 78 tot 81
 Borst Poeders. 81, 82
 Purgerende Poeders. 82 tot 85
 Koekjes. 85 tot 94
 Purgerende Pillen. 94 tot 100
 Rustverwekkende Pillen. 100 tot 102
 Extracta

Tabula Partium & Sectionum.

<p>Extracta Inspissata. 102, 103 Sacchara & Tabellas. 103 ad 105</p> <p style="text-align: center;">Sectio Secunda continet</p> <p>Medicamenta Interna sub forma molli Scilicet Electuaria Solutiva. 105 ad 112</p> <p style="text-align: center;">Corroborantia & alia. 112 ad 124</p> <p>Condita. 124 Conservas. 125 Rob. ibid. Loch. 126 ad 129</p> <p style="text-align: center;">Sectio Tertia continet</p> <p>Medicamenta Interna sub forma fluida Scilicet Mellita. 129 ad 130 Oxymel. 130 Syrupos Simples. 131 ad 132 Compositos. 133 ad 145 Decocta. 145, 146 Aceta. 147</p> <p style="text-align: center;">Sectio Quarta continet</p> <p>Medicamenta Externa sub forma solida Scilicet Emplastra. 148 ad 158 Cerata. 158, 159 Suppositoria. 160 Pellaria. 161</p> <p style="text-align: center;">Sectio Quinta continet</p> <p>Medicamenta Externa sub forma molli Scilicet Unguenta. 162 ad 173</p>	<p>Dikke Extracten. 102 tot 103 Suikers en Plaatjes. 103 tot 105</p> <p style="text-align: center;">Tweede Verdeling behelst</p> <p>Inwendige Geneesmiddelen die zagt zyn, Als Purgerende zamengestelde Conserven. 105 tot 112</p> <p>Versterkende en andere zamengestelde Conserven. 112 tot 124</p> <p>Confytzels. 124 Conserven. 125 Geley. ibid. Likkingen. 126 tot 129</p> <p style="text-align: center;">Derde Verdeling behelst</p> <p>Inwendige Geneesmiddelen die vloeibaar zyn Als Honig-Siropen. 129, 130 Honig-Azyn Siropen. 130 Enkelde Siropen. 131 tot 132 Zamengestelde Siropen. 133 tot 145 Afziedzelen. 145, 146 Azyenen. 147</p> <p style="text-align: center;">Vierde Verdeling behelst</p> <p>Uitwendige Geneesmiddelen die hart zyn Als Pleisters. 148 tot 158 Wasch Pleisters. 158 tot 159 Zet Pillen. 160 Moeder Pillen. 161</p> <p style="text-align: center;">Vyfde Verdeling behelst</p> <p>Uitwendige Middelen die zagt zyn Als Smeerzelen. 162 tot 173 * * * 3. Balsa-</p>
---	--

Tabula Partium & Sectionum.

Balsama Unctuaria.	173, 174	Zalfachtige Balsems.	173, 174
Cataplasinata.	174, 175	Pappen.	174, 175
Sectio Sexta		Zesde Verdeling.	
continet		behelst	
Medicamenta Externa sub forma fluida		Uitwendige Middelen die vloeibaar zyn	
Scilicet Olea Expressa.	176, 177	Als Olien die uitgeperst worden.	176, 177
Infusa & Decocta.	177 ad 181	gewoekt en gekookt worden.	181
Fomenta.	181 ad 183	Stovingen.	181 tot 183
Clysmata.	183, 184	Klisteren.	183, 184

Vitia Typographica hac in Parte corrigenda.

P. 79. L. 2. abortui lege abortum	P. 110. L. 33. Foeniculum lege Foeniculi
102. 3. dele in paucis exemplis	P. 130. 6. secundum lege secundum
eva-	

Druk fouten in dit Deel te verbeteren.

Bl. 143. R. 6. botoont lees betoont	Bl. 170. R. 32. lees zy is verzachtende,
151. 5. komt lees kout	weekmakende en verwarmende.

P A R S T E R T I A

agit

De Medicamentis per Chemiam compositis,

Cujus Sectio Prima

continet

Medicamenta ex Vegetabilibus,

Scilicet Aquas Destillatas simplices. 185 ad 187

Spiritus Simples. 188, 189

Compositos. 189 ad 197

Olea Destillata. 198 ad 204

Tincturas Simples. 205, 206

Compositas 207 ad 209

Elixiria. 210, 211

D E R D E D E E L

handelt

Over de Geneesmiddelen die door de Scheikunst gemaakt worden,

Deszelfs Eerste Verdeling

behelst

Geneesmiddelen van Plantgewasschen,

Als Enkelde Overgehaalde Wateren. 185 tot 187

Enkelde Geesten. 188, 189

Zamengestelde Geesten. 189 tot 197

Overgehaalde Olien. 198 tot 204

Enkelde Tincturen. 205, 206

Zamengestelde Tincturen. 207 tot 209

Elixieren. 210, 211

Resi-

Tabula Partium & Sectionum.

Refinas.	212	Harsten.	212
Flores Sublimatos.	213	Opgeheven Bloemen.	213
Oleum per deliquium.	ibid	Olie door Smelting.	ibid.
Salia per Incinerationem.	213, 214	Zouten van asch gemaakt.	213, 214
Essentialia.	214, 215	Wesentlyke Zouten.	214, 215
Præparationes ex Tartaro.	215 ad 219	Bereidingen van Wynsteen.	215 tot 219
Sectio Secunda.		Twede Verdeling	
continet		behelst	
Medicamenta ex Animalibus.	220 ad 222	Geneesmiddelen uit Dieren.	220 tot 222
Sectio Tertia		Derde Verdeling	
continet		behelst	
Medicamenta ex Metallis.	222 ad 229	Geneesmiddelen uit Metalen.	222 tot 229
Sectio Quarta		Vierde Verdeling	
continet		behelst	
Medicamenta ex Semi-Metallis.	229 ad 239	Geneesmiddelen uit Halve-Metalen.	229 tot 239
Sectio Quinta		Vyfde Verdeling	
continet		behelst	
Medicamenta ex Lapidibus & Ambra.	239 ad 242	Geneesmiddelen uit Stenen en Amber.	239 tot 242
Sectio Sexta		Zesde Verdeling	
continet		behelst	
Medicamenta ex Salibus, Vitriolo ac Sulphure.	242 ad 250	Geneesmiddelen uit Zout, Koperroot en Zwavel.	242 tot 250
<i>Vitia Typographica in hac Parte corrigenda.</i>			
P. 191. L. 7. lege ubique semiunciam		P. 219. L. 26. dele in nonnullis exemplis agit	
200. 22. lege tiffimi sunt, integri,		220. 12. Apicium lege Apicum	
215. 1. exsiccandæ lege exsic-		247. ult. dele ubique ad	
Druk fauten in dit Deel te verbeteren.			
Bl. 187. R. 15. vermeerende lees ver-		Bl. 210. R. 18. onthint lees onthint	
meerderende		229. 30. pont lees pint	
Bl. 193. 23. lees Windbrekend-mid-		231. 17. veel lees deel	
del.		22. Mercurii lees Mercurii	

Tabula Partium & Sectionum.

PARS QUARTA

- continet
 Medicinam Pharmaceutico-Practicam. 205 ad 304
 Sectio Prima
 continet
 Medicamenta contra Staminum solidorum laxitatem. 251 ad 253
 Sectio Secunda
 agit
 De Medicamentis contra Staminum solidorum rigiditatem. 253 ad 255
 Sectio Tertia
 proponit
 Medicamenta contra Morbos ex humore acido. 255, 256
 Sectio Quarta.
 continet
 Medicamenta contra Morbos ex humore alcalino. 257
 Sectio Quinta
 agit
 De Medicamentis ad Morbos ex humore glutinoso. 258 ad 260
 Sectio Sexta
 continet
 Medicamenta adversus Morbos ab excessu motus circulatorii. 260
 Sectio Septima
 agit
 De Medicamentis contra Morbos ex defectu motus circulatorii. 261

VIERDE DEEL

- behelst
 De Geneeskunst oeffenende Kruidmengkonst 251 tot 304
 Eerste Verdeling
 bevat
 Geneesmiddelen tegen de te grote buigzaamheit van de vezeldraden der vaste delen. 251 tot 153
 Twede Verdeling
 handelt
 Over Geneesmiddelen tegen de te grote veerkracht van de vezeldraden der vaste delen. 253 tot 255
 Derde Verdeling
 stelt voor
 Geneesmiddelen tegen Ziektens uit Zuur oorspronklyk. 255, 256
 Vierde Verdeling
 behelst
 Geneesmiddelen tegen Ziektens uit Loochzoute vocht veroorzaakt. 257
 Vyfde Verdeling
 handelt
 Over Geneesmiddelen tegen Ziektens uit Slym. 258 tot 260
 Zesde Verdeling
 behelst
 Geneesmiddelen tegen Ziektens uit een al te sterken omloop der vochten. 260
 Zevende Verdeling
 handelt
 Over Geneesmiddelen tegen Ziektens uit een te zwakken omloop der vochten. 261
 Sectio

Tabula Partium & Sectionum.

<p>Sectio Octava continet</p> <p>Medicamenta adversus Morbos ex Plethora. 261</p> <p>Scilicet Alvim Ducentia. 261, 262 Menses Moventia. 262, 263 Sudorifera. 263 Diuretica. 263 ad 265 Vomitoria. 265 Salivantia. 265, 266 Expectorantia. 266, 267</p> <p>Sectio Nona agit</p> <p>De Medicamentis contra Morbos ex Obstructionibus sine Inflammatione. 267</p> <p>Sectio Decima continet</p> <p>Medicamenta adversus Morbos ex Obstructionibus cum Inflammatione. 268</p> <p>Sectio Undecima agit</p> <p>De Medicamentis contra Morbos internos, qui aliquando inflammationi succedunt. 268</p> <p>Scilicet Abscessum. ibid. Empyema. 269 Scirrhum. ibid. Gangraenam. ibid.</p> <p>Sectio Duodecima continet</p> <p>Medicamenta adversus Morbos externos, qui nonnunquam inflammationi succedunt. 270</p>	<p>Agtste Verdeling beheft</p> <p>Geneesmiddelen tegen Ziektens uit een te grote volheit. 261</p> <p>Als Buik ontlastende- 261, 262 Maandstonden bevorderende- 262, 263 Zweetdryvende- 263 Pisdryvende- 263 tot 265 Braak- 265 Kwyl- en 265, 266 Borst ontlastende Middelen. 266, 267</p> <p>Negende Verdeling handelt</p> <p>Over Geneesmiddelen tegen Ziektens uit verstoppingen zonder ontsteking. 267</p> <p>Tiende Verdeling beheft</p> <p>Geneesmiddelen tegen Ziektens uit verstoppingen met een ontsteking. 268</p> <p>Elfde Verdeling handelt</p> <p>Over de Geneesmiddelen tegen inwendige Ziektens, die zomtyts op een ontsteking volgen. 268</p> <p>Als een Ettergezwel. ibid. Etterborst. 269 Knoetsgezwel. ibid. Versterving. ibid.</p> <p>Twaalfde Verdeling beheft</p> <p>Geneesmiddelen tegen uitwendige Ziektens, die nu en dan op een Ontsteking volgen. 270</p> <p>* * *</p> <p>Scilicet</p>
--	---

Tabula Partium & Sectionum.

Scilicet Abscessum.	270	Als een Ettergezwel.	270
Fistulam.	ibid.	Pypzweer.	ibid.
Gangrænam.	271	Versterving.	271
Sphacelum.	272	het hete vuur.	272
Scirrhum recentem.	ibid.	een versch Knoetsgezwel.	ibid.
inveteratum.	273	veroudert Knoetsgezwel.	273
Cancrum.	274	de Kanker.	274
Sectio Decima Tertia		Dertiende Verdeling	
agit		handelt	
De Medicamentis adversus Febres Inter-		Over Geneesmiddelen tegen de Tusschen-	
mittentes Vernales & Autumnales,		pozige Lente- en Herfts Koortsen, en	
nec non earum Symptomata.		derzelver Toevallen.	
	275, 276		275, 276
Scilicet Frigus.	276	Als Koude.	276
Anxietatem.	ibid.	Benaauwtheit.	ibid.
Sitim,	ibid.	Dorst,	ibid.
cum debilitate.	ibid.	met verzwakking.	ibid.
Nauseam ac Vomitum.	ibid.	Walging en Braking.	ibid.
Ructus ac Flatus.	ibid.	Oprispingen en Winden.	ibid.
Calorem Summum.	277	Grote Hitte.	277
Delirium.	ibid.	Ylhoofdigheit.	ibid.
Pervigilium.	ibid.	Ruisteloosheit.	ibid.
Convulsiones.	ibid.	Kramptrekkingen.	ibid.
Diarrhæam.	ibid.	Onnatigen Afsank.	ibid.
Tremorem.	278	Bewing.	278
Medicamenta contra Febres continuas	278	Geneesmiddelen tegen gedurige Koortsen.	ibid.
Febres Putridas.	ibid.	Rotkoortsen.	ibid.
ad variolas.	278 ad 280	Pokjes.	278 tot 280
Sectio Decima Quarta.		Veertiende Verdeling	
continet		behelst	
Medicamenta adversus Morbos Acutos.		Geneesmiddelen tegen Scherpe Ziekten.	
	280		280
Scilicet Anginam Inflammatoriam.	ibid.	Als een Keel ontsteking.	ibid.
Aquosam.	281	Waterachtig Keelgezwel.	281
Suppuratoriam.	ibid.	Verzweering van de Keel.	ibid.
Phrenitidem.	ibid.	Razende Koorts.	ibid.
			Perip-

Tabula Partium & Sectionum.

Peripneumoniam Veram.	282
Notham.	ibid.
Pleuritidem.	ibid.
Paraphrenitidem.	ibid.
Ventriculi Inflammationem.	283
Intestinorum Inflammationem.	ibid.
Renum Inflammationem.	ibid.
Aphthas.	ibid.
Apoplexiam Sanguineam.	284
Pituitosam.	ibid.

Sectio Decima Quinta.

agit

De Medicamentis adversus Morbos	
Chronicos.	285
Scilicet Paralyfin.	285
Epilepsiam.	285, 286
Morbum Hypochondriacum.	286
Passiones Hystericas.	ibid.
Maniam.	ibid.
Hydropem.	287, 288
Timpanitidem.	288
Icterus.	ibid.
Cachexiam.	ibid.
Phthifes Pulmonum ac aliorum	
Viscerum.	289
Rheumatifinum.	ibid.
Podagram.	290
Calculum.	291
Rachitidem.	ibid.
Scorbutum.	ibid.
Medicamenta contra Luem Veneream	
& ejus Symptomata.	292
Scilicet Gonorrhœam.	ibid.
Inflammationem Membri viri-	
lis.	ibid.
Bubones.	ibid.

Ontsteking der Longen.	282
Bastert Long ontsteking.	ibid.
Pleuris.	ibid.
Middenrifts ontsteking.	ibid.
Maags ontsteking.	283
Darms ontsteking.	ibid.

Nier ontsteking.	ibid.
de Sprouw.	ibid.
Beroerte uit Bloetrykkeit.	284
overloet van Slym.	ibid.

Vyftiende Verdeling

handelt

Over de Geneesmiddelen tegen Langdu-	
rige Ziekten.	285
Als een Lamheit.	ibid.
de vallende Ziekte.	285, 286
Bovenzydenbuiks-ziekte.	286
Opstyging.	ibid.
Doligheid.	ibid.
Waterzucht.	287, 288
Trommelzucht.	288
Geelzucht.	ibid.
Quaadsappigheid.	ibid.
Vertering der Longen en andere	
Ingewanden.	289
Pyn der Leden die geen plaats	
hout.	ibid.
Gigt.	290
Steen.	291
Lendenvang.	ibid.
Scheurbuik.	ibid.
Geneesmiddelen tegen de Spaansche Pokken	
en derzelver toevallen.	292
Als een Zaadloop	292
Ontsteking der Roede.	ibid.
de Klaporen.	ibid.
Pustu-	

* * * 2

Tabula Partium & Sectionum.

Pustulas Cancrofas. 292
 Fluorem Venereum. ibid.
 Dolores Artuum &c. 292, 293.

Sectio Decima Sexta

agit

De Medicamentis contra Morbos
 Virginum ac Mulierum

Scilicet Mensium suppressiones. 294
 inmodicum fluxum. ibid.

Fluorem Album. ibid.

Abortum. 295

Partum difficile. ibid.

Lochiorum suppressionem ac in-
 modicum fluxum. 296

Sectio Decima Septima

agit

De Medicamentis ad Vulnere non-
 nulla sananda

Scilicet Vulnere Capitis cum Cranii fra-
 ctura. 296

Thoracis. 297

Abdominis. 298

Puncturam Tendinis. 299

Sectio Decima Octava.

continet

Medicamenta adversus Externas & In-
 ternas contusiones. 299, 300

Sectio Decima Nona

proponit

Medicamenta contra Ambustionem. 300

Chankers. 292

Vuile Vrouwenvloed. ibid.

Pyn der Gewrichten. 292, 293.

Zestiende Verdeling

handelt

Over de Geneesmiddelen tegen de Vry-
 sters- en Vrouwen Ziekten

Als de Opgestopte Maandstonden. 294

Onmatige Stondenvloed. ibid.

Witten vloed. ibid.

Onrydige Verlossing. 295

Moeijelyke Verlossing. ibid.

Opgestopte en Onmatige Kraam-
 ontlasting. 296

Zeventiende Verdeling

handelt

Over de Geneesmiddelen om zommige
 Wonden te genezen.

Als Wonden van 't Hoofd met een Bekke-
 neels breuk. 296

van de Borst. 297

Buik. 298

den Peessteek. 299

Agttiende Verdeling

behelst

Geneesmiddelen tegen Uit- en Inwendige
 Kneuzingen. 299, 300

Negentiende Verdeling

stelt voor

De Geneesmiddelen tegen het Branden. 300

Tabula Partium & Sectionum.

Sectio Vigesima agit	Twintigste Verdeling handelt
De Venenis ac eorum Antidotis. 300	Over de Vergiften en derzelver Tegen- giften. 300
Scilicet Pessis. 301	Als Pest. 301
Mercurius sublimatus Corrosi- vus. ibid.	Corrosive opgebeven Quik. ibid.
Butyrum Antimonii. ibid.	Boter van Antimonie. ibid.
Arsenicum. ibid.	Rottekruit. ibid.
Aqua Fortis. ibid.	Sterk Water. ibid.
Aconitum. ibid.	Blaauwe Munnikskapjes. ibid.
Cicuta Gefneri. ibid.	Dulle Kervel. ibid.
Opium. ibid.	Heul Sap. ibid.
Cantharides. 302	Spaansche Vliegen. 302
Morsus Canis Rabidi. ibid.	Beet van een Dollen Hont. ibid.
Viperarum. 303	Viperflangen. 303
Ictus Scorpionum ac aliorum animalium. ibid.	Steek van Scorpioenen en andere Die- ren. ibid.
Adamas. ibid.	Diamant. ibid.
Vitrum crassiuscule pulverifa- tum. ibid.	Grof gestoten Glas. ibid.

Vitia Typographica in hac Parte corrigenda.

P. 259. L. 15. Cerevicia lege Cerevisia	P. 309. L. 7. refrigerans lege refrige- rantem
260. 10. Midicamenta lege medi- cata	34. interfeciunt lege interfi- ciunt.
295. 13. dele sunt	

Druk fauten in dit Deel te verbeteren.

Bl. 257. R. 13. Albricosen lees Abricosen	Bl. 300. R. 7. Buizuiuerende lees Buik- zuiuerende.
291. 28. Vereeling lees Verdeling	
300. 6. warden lees worden	

PARS QUINTA

agit

De nis in Pharmacia & Chemia
Observandis

VYFDE DEEL

handelt

Over het geen in de Meng- en Schei-
konst is in acht te nemen

Sectio

Tabula Partium & Sectionum.

<p>Cujus Sectio Prima continet Nonnullas Observationes. 305 ad 313 Sectio Secunda continet Dosis Medicamentorum Simplicium Purgantium. 314, 315 Sectio Tertia explicat Pondus Simplicium Purgantium, quod unaquæque drachma Medicamento- rum compositorum Catharticorum continet. 315 ad 318 Sectio Quarta. proponit Pondus Opii, quod unaquæque drach- ma Medicamentorum Narcoticorum compositorum continet. 318 ad 320</p>	<p>Eerste Verdeling behelst Enige Observatien. 305 tot 313 Tweede Verdeling behelst De Gifte van Purgerende Enkelden. 314, 315 Derde Verdeling verklaart Het Gewicht van de Buikzuiverende Enkel- kelden, het welk in yder vierendeel loots van de zamengestelde Buikzuiverende Middelen komt. 315 tot 318 Vierde Verdeling stelt voor Het Gewicht van het Heulsap, het welk in yder vierendeel loots van de zamen- gestelde Rustmiddelen komt. 318 tot 320</p>
--	---

P A R S S E X T A

Z E S D E D E E L

<p>agit De Vocabulis Technicis atque Chara- cteribus. 321 ad 341</p>	<p>handelt Over de Konstwoorden en Characteren. 321 tot 341.</p>
--	--

Vitia Typographica omiffa sic corrigenda.

<p>In Præfat. P. 9. L. 24. tranquillo lege tranquillo P. 192. in Inſcriptione lege Spiritibus 211. L. 30. Elixer lege Elixir</p>	<p>P. 315. L. ult. cremoris lege cremoris 320. 4. contracti lege contractæ 333. 22. macerendæ lege mace- randæ</p>
--	--

Overgeſlage Drukfouten aldus te verbeteren.

Bl. 36. R. 20. *driederle* lees *driederlei* | Bl. 98. R. 13. *Myrrhæ* lees *Myrrhe*
94. 31. lees *Honig van Rozen* zo veel genoeg is

PHARMACOPOEÆ
GALENO-CHEMICO-MEDICÆ
PARS PRIMÆ.

Quæ de Medicinæ Divisione, Simplicium Collectione, Simplicibus in officinis adservandis, Nuncupationibus plurium Simplicium uno titulo, ac Ponderibus, Mensurisque nostris, agit.

EERSTE DEEL
VAN DE
MENG-SCHEI-EN GENEESKONSTIGE
ARTSENYWINKEL;
HANDELENDE OVER DE

Verdeeling van de Geneeskunst; Enkelde Geneesmiddelen, die in de Winkels worden bewaart; Benamingen van verscheide Enkelden onder een Opschrift, en over het Gewigt en de Maaten, zo als dezelve by ons gebruikt worden.

SECTIO PRIMA.

De Medicina, ejus Divisione, &c.

Medicina, summo cum jure a Seneca divino Hippocrate Aph. 1. ob difficultatem ac rerum discendarum copiam Ars longa dicitur. Hæc Ars

EERSTE VERDEELING.

Van de Geneeskunst, deszelfs verdeeling, enz.

De Geneeskunst wort met het grootste recht van den Voortreffelyken Hippocrates Aph. 1. om de moejelykheit en de veelheit der dingen, die te

A

a non-

a nonnullis in quinque partes dividitur; Scilicet

- (1) In *Physiologiam*, in qua de constitutione humana quatenus sana agitur: ad hanc etiam *Anatomia* pertinet.
- (2) In *Pathologiam*, quæ de morbosa corporis nostri constitutione agit.
- (3) In *Semioticam*, quæ signa fanitatis ac morborum docet.
- (4) In *Hygienam*, quæ leges de regimine fanitatis conservandæ proponit.
- (5) In *Therapeuticam*, quæ ea docet, quibus Morbi Vulneraque sanantur: Scilicet *Dietam*, *Pharmaciam*, & *Chirurgiam*.

In hoc opere mihi maxime de *Pharmacologia* agendum proposui.

Pharmacologia est ea pars Medicinæ, quæ novit ex *Vegetabilibus*, *Animalibus*, *Metallis*, *Lapidibus*, &c. Medicamenta interna atque externa colligere; & ad Morbos debellandos ac Vulnera sananda componere. Hinc Operarius audit *Pharmacopœus* a *Φάρμακον*, *Medicamentum*, & *ποιέω*, *Facio*, vel *compono*.

SECTIO SECUNDA.

De Collectione Simplicium.

Radices effodi oportet, quum primo vere *Gemmæ* turgere, vel *Folia*, si hæc hyeme dimittunt, se explicare videntur. *Radices* a sordibus purgatæ, in umbra, loco ventis pervio; si crassiores fuerint in longitudinem,

Ieren zyn. Een lange konst genaamt. Deze Konst wort van zommige in vyf deelen verdeelt; namelyk

- (1) *Physiologia*, waarin gehandelt wort van de gesteltheit van het menschelyk lichaam, gezond zynde; terwyl de *Ontleedkunde* niet wort buiten gesloten.
- (2) *Pathologia*, welke over de ziekelyke gesteltheit van ons lichaam handelt.
- (3) *Semiotica*, welke de kentekenen van de gezondheid en der ziekzens leert.
- (4) *Hygiëna*, welke den levens regel, om de gezondheid te bewaren, voorstelt.
- (5) *Therapeutica*, welke die dingen leert, waar door Ziekzens en Wonden genezen worden; Namelyk: de Eetregel, de Kruimgkonst, en de Heelkonst.

In dit werk zal myn voornaamste toelagen zyn, om over de *Pharmacologia* te handelen.

Pharmacologia is dat deel van de Geneeskunst, het welk weet uit Kruiden, Dieren, Metaalen, Stenen, enz. in- en uitwendige Geneesmiddelen te vergaderen, en, om Ziekzens te genezen, en Wonden te heelen, te zamen te stellen. Hier van daan bjet de *Werkbaas Pharmacopœus* van *Φάρμακον*, een Geneesmiddel, en *ποιέω*, Ik make.

TWEDE VERDEELING.

Van de verzameling der Enkelden.

Men moet de *Wortels* uit den gront graven, zo ras de *Knoppen* in de Lente zwellen, of de *Bladeren*, zo ze in den winter afvallen, zig beginnen te ontzwagelen. De *Wortels* gezuivert zynde worden in de schaduw, in een plaats daar

vel

vel in discos secundum crassitudinem sectæ, filo suspensæ siccantur. Quibus vero firmior est Caro, vel quæ partibus volatilibus præditæ sunt, integre sabulo puro penitus sicco obrutæ, in fictilibus in usus hybernos fervantur.

Ligna optime hyeme cæduntur; nam hoc in tempore Balsamo, Oleo pingui, vel Resina sunt prædita.

Cortices Lignorum exeunte hyeme optime decerpuntur.

Herbæ, si tempus fert, semper recentes dandæ: legendæ autem, paulo ante quam Flores suos explicent, atque in umbra siccandæ.

Flores sunt legendi, cum eousque adoleverunt, ut ad expandendas suas bractæas parati sint, ac in umbra siccandi.

Semina bene matura, super tabulata lignea dispersa in aperto, umbrosoque interdum loco, lente siccanda.

Cortices Fructuum maturi ac recentes exhibendi: Cæteroqui in umbra siccandi.

Fructus. Nonnulli, ut *Mala Citrea*, *Cydonia*, &c. bene maturi; nonnulli, ut *Mespila*, *Nuces Juglandes*, &c. in maturi dandi.

de wint kan doorblazen; zoo ze dikker zyn, in de lengte of in schyven gesneden, aan een draat opgehangen gedroogt. Die vaster van zelfstandigheid, of met vlagge deelen voorzien zyn, worden heel, in zuiver droog zant, in aarde potten, om in den winter te gebruiken, bewaart.

Het Hout wort best in den winter gebakt; want in dit sjaifoen is het met zyn' Balsam, vette Olie, of Harz voorzien.

De Basten van het Hout, worden best in het uitgaan van den winter vergadert.

De Kruiden, indien het de tyt toelaat, moet men altyt versck geven. Men vergadert ze een weinigt te voren eer ze hunne Bloemen ontzwaagtelen: woorts moet men ze in de schaduw droegen.

De Bloemen vergadert men, als zy zo verre gevordert zyn, dat ze zo zo hunne Bladeren van een staan te spreiden. Men moet ze in de schaduw droegen.

De Zaden moet men, wel ryp zynde, op houtte solders gespreid, in een open plaats, en tusschen beiden in de schaduw droegen.

De Basten van Vruchten moet men ryp en versck te gebruiken geven: woorts laat men ze in de schaduw droegen.

De Vruchten. Zommige, als Citroenen, Queen, enz. moet men ryp: Zommige, als Mispelen, Okkernoten, enz. onryp, te gebruiken geven.

SECTIO TERTIA.

De

Medicamentis Simplicibus in officinis
adfervandis.

RADICES ET BULBI.

*Acorus, Calamus aromaticus, Calamus
verus.* Est Radix aromatica; in dolo-
re Colico, obstructione Mensium
ac Ventriculi affectibus magni usus
habetur.

*Alcanna, Anchusa officinarum, Buglossa
silvestris.* Est Radix lignosa colore ru-
bro; nonnulli eam, *Petroleo* infusam
ad Vulnere recentia sananda, com-
mendant. Olim Mulieres quædam
ea pro pigmento uti solebant.

Althea, Ebiscus, Ibiscus. Ejus Radices,
Folia, Flores ac Semina emolliant
& laxant. In affectibus Pulmonum,
Intestinatorum, Renum Vesicæque
laudantur: Eorum usus externe in
Clysmatibus, Cataplasmatibus, &c.
celeberrimus est.

Angelica. Ejus Radicibus, Foliis, ac
Seminibus vis calefaciendi, Menses
promovendi, Fætum expellendi ac
Veneno resistendi, attribuitur.

Apium. Hujus Radices, Folia ac Semi-
na vires Angelicæ præstant: Semen
efficacius Radicibus ac Foliis est.

*Aristolochia cava major, Aristolochia ca-
va minor, Aristolochia longa, & Ari-
stolochia rotunda.* Radices tam Ari-
stolochiæ Longæ, quam Rotundæ vim

DERDE VERDEELING.

Van de

Enkelde Geneesmiddelen, die men in de
Winkels moet bewaren.

WORTELS EN BOLLEN.

Calmus, is een welriekende wortel; in de
Buikpyn, Opgestopte maandelyke ont-
lastingen en de gebreken van de Maag
zeer geacht.

Ofsetong-wortel, is houtachtig en root
van verwe: zommige pryzen dezen Wor-
tel, in Steenolie geweekt, om versche
Wonden te genezen. Eertyts gebruik-
ten zommige vrouwen denzelven om te
blanketten.

Heemst, Kaasjeskruid. Deszelfs Wor-
tels, Bladeren, Bloemen en Zaden
zyn verzachtende en weekmakende.
Zy worden in de gebreken van de Long,
Darmen, Nieren en van de Blaas ge-
prezen: Uitwendig is derzelver gebruik
in Klisteren, Pappen, enz. zeer be-
faamt.

Engelkruid. Deszelfs Wortelen, Blade-
ren, en Zaden wort een verwarmende,
Maandstonden beworderende, Vrucht af-
dryvende; en Vergift wederstaande
kracht toegeschreven.

Juffermerk. Deszelfs Wortels, Bladers,
en Zaden hebben de krachten van 't
Engelkruid. Het Zaad is krachtiger
dan de Wortels en de Bladeren.

Osterlucy. Daar is Grote en Kleine,
Lange en Ronde. De Wortels zo van
de Lange, als van de Ronde, heb-
ben het vermogen om de Maandstonden,
Men-

- Menses Secundinasque ciendi habent: verum Rotunda efficacior Longa est. Longa præterea Ulcera mundificat ac siccat.
- Arthanita, Cyclamen, Rapum terræ, Panis Porcinus.* Radix per superiora purgat. Externe Tumores glandulosos resolvit; ac Errhinorum vim adauget.
- Asarum.* Hujus Radices ac Folia per superiora & inferiora violenter purgant nec non Urinas Mensesque provocant. Radices mitiores Foliis deprehenduntur.
- Asparagus.* Ejus Radices & Germina recentia vim aperiendi Urinamque ciendi præstant. Sunt, qui volant, Semen ejus in Pituitosis venerem posse stimulare.
- Bardana, Lappa major.* Ejus Radices Asthmaticis ac calculo laborantibus profunt: Folia Ulcera inveterata sanant: Semen insignè Lithonripticum censetur.
- Bistorta.* Hujus Radix ad omnes affectus valet, quibus adstrictione opus est.
- Bryonia alba.* Ejus Radix vires Radicum Afari præstat.
- Bruscus, Ruscus.* Hujus Radicibus vis aperiendi attribuitur.
- Carlina.* Hujus Radix Sudorem, Urinam ac Mensium purgationem promovet. Foliorum masticatio in Peste magni habetur usus.
- Caryophyllata.* Ejus Radix aperiens, ac roborans.
- Chelidonium majus.* Ejus Radicibus Foliisque summo cum jure vis aperi-
- en de Nageboorte te doen ontlasten: maar de Ronde is kragtiger dan de Lange. Noch heeft de Lange het vermogen om Verzweringen te zuiveren en op te drogen.
- Varkens-brood. Deszelfs Wortel zuivert het lichaam van boven. Uitwendig ontbind by Kliergezwellen; en maakt de Neusmiddelen krachtiger.
- Mansoor. Deszelfs Wortels en Bladeren doen het lichaam van boven en van onderen geweldig ontlasten: Ook bevorderen ze de Pis en de Maandstonden. De Wortels worden zachter, dan de Bladeren, bevonden.
- Aspergies. Deszelfs Wortels en versche eerste uitspruitsels betonen een openende en een pisdryvende kracht. Daar is'er, die willen, dat het Zaat in slymige lichamen de byslapens lust kan verwekken.
- Klitte kruut. Deszelfs Wortels zyn den Kortborstigen, en die den Steen hebben, nuttig: De Bladers genezen oude Verzweringen: Het Zaat wort geoordeelt een heereylyk Steenbrekend middel te zyn.
- Hertstonge. Deszelfs Wortel is tot alle gebreken, waarin zamentrekking vereischt wort, nuttig.
- Wilde Witte Wyngaart. Deszelfs Wortel heeft de krachten van het Mansoor.
- Stekende Palm. Deszelfs Wortel heeft een openende kracht.
- Everkruidt. Deszelfs Wortel bevordert het Zweet, de Pis en de Maandstonden. Het kaauwen der Bladeren wort in de Pest zeer geprezen.
- Nagelkruit. Men schryft deszelfs Wortel een openende en een versterkende kracht toe.
- Stinkende Gouwe, Schiltkruit. Deszelfs Wortelen en Bladeren wort met

riendi adsignatur.

Chelidonium minus, *Scrophularia minor*.

Ejus Radices ac Folia his in Regionibus insignis acrimoniæ non sunt participes: proinde haud quaquam iis Morbis, quibus *Chelidonium minus* veterum, utile est. Hodie ejus Radicibus vis refrigerandi ac purgationes Hæmorrhoidum immodicas, sistendi, at veterum Radicibus vis caustica attribebatur; hinc ad Scrophulas, & Strumas erodendas commendabantur.

China, est Radix *Smilacis Chinesis*, crassa, tuberosa, lignosa, foris pallide rubescens, intus candida; saporis terrestris leviter adstringentis; nullius odoris. In Lue Venerea, doloribus Articulorum ac Cutis vitiiis magni facienda.

Cichorium, *Cicorium*, seu *Intybus*. Ejus Radix, Saponaceum præstantissimum est. Folia a nonnullis frigida censentur, verum eorum Sapor caliditatem arguit. Semina vim refrigerandi habent.

Consolida major, *Symphitum majus*. Ejus Radix mucilaginosa emollit, inersat & humorum acrimoniam obtundit; hinc in Alvi fluxionibus Pulmonumque erosionibus commendatur. Externe Cataplasmatibus emollientibus mista, partibus dolentibus applicatur.

Contrajerva, *Drakena*. Ejus Radix vires Radicis Angelicæ præstat.

Costus, *Helenium Comagenum*. Ejus Radices, Urinam Mensesque cient; Lumbricos pellunt; Venerem stimu-

grôot recht een openende kracht toegeschreven.

Speenkruit. Deszelfs Wortels en Bladders zyn hier te lande geen zonderlinge scherpte deelachtig. Derhalven zyn ze geenzins nuttig in die gebreken, waar in het Speenkruit der ouden. Hedenlaagx wort deszelfs Wortelen een verkoelende, en de onmatige ontlastingen der Aambyen stuitende, maar den Wortelen der Ouden een brandende kracht toegeschreven; hierom werden ze om allerlei Kropzweeren weg te knagen geprezen.

China is een Wortel van een Chineesche Winde; hy is dik, knobbelachtig, houtig, van buiten bleek root, van binnen wit; van aardachtigen en weinig samentrekkende smaak; maar heeft geen reuk. In de Pokken, pyn der Gewrichten, en in de gebreken van de Huit is hy zeer te achten.

Cichorey. Deszelfs Wortel is een zeer heereylyk afvoegend, en doordringend middel. De Bladoren worden van sommigen verkoelende geoordeelt, maar derzelver smaak betoont het tegendeel. De Zaden zyn verkoelende.

Waalwortel. Hy is slymig, heeft een verzachtende, verdikkende, en de scherpte der vochten stompmaakende kracht: Hierom wort hy in de Buiks ontlastingen en verteering der Longe geprezen. Uitwendig legt men hem, met verzachtende Pappen gemengt, op pynelyke deelen.

Giftwortel heeft de krachten van Engelwortel.

Balzemwortel. Dezen Wortel worden de krachten om de Pis en de Maandstonden te verwekken, de Wormen uitlant.

- lant. Quæ ex India nobis adfertur, ac odore aromatico est prædita, præferenda.
- Curcuma, Crocus Indicus.* Ejus Radix in Viscerum obstructionibus ac doloribus Nephriticis magni usus est. *Chinenses* hac Radice in Sternutatoriis utantur.
- Cyclamen, idem quod Arthanita.*
- Cynoglossum.* Hujus Radices refrigerare ac somnum inducere dicuntur.
- Cyperus Longus ac Rotundus.* Junci species est: Ejus Radices gratum odorem referentes, ex *Syria, Alexandria, India, &c.* nobis adferuntur. Ad Urinas ac Menses ciendos, laudantur.
- Dictamnus, vel Fraxinella* a similitudine foliorum *Fraxini.* Ejus Radices vim roborandi ac Pestis contagio resistendi habere volunt.
- Doronicum Romanum.* Hujus Radix in Capitis Pulmonumque morbis commendatur.
- Enula Campana, Helenium.* Ejus Radices in Ventriculi Pulmonumque affectibus profunt.
- Eryngium* est *Cardui* species. Hujus Radix oblonga, geniculata, coloris albi, saporis dulcis; in doloribus Nephriticis; Mensibus retentis; torminibus Ventriculi ac ejus inflationibus nec non Ictero recte adhibetur.
- Foeniculum, Marathron.* Hujus Radicibus vires Urinas ac Menses provocandi; Succo Foliorum dolores oculorum sedandi; Seminibus Ven-
- te dryoen; en de *Byslapens* lust te verwekken, toegeschreven. Die uit Indiën komt, en welriekende is, moet men verkiezen.
- Curcuma.* Deszelfs Wortel wort in de verstoppingen der Ingewanden, en in de Nierpyn zeer geacht. Die van China gebruiken dezen Wortel in Niesmiddelen.
- Cyclamen, het zelfde dat Arthanita.*
- Cynoglossè, Hertstonge.* Deszelfs Wortelen wort een verkoelende, en slaapmakende kracht toegeschreven.
- Wilde Galigaan.* Daar is Lange en Ronde. Het is een soort van Biesgewas: Deszelfs welriekende Wortels komen uit Syrië, Alexandrië, Indiën, enz. De Wortels worden om de Pis en de Maandstonden te ontlasten geprezen.
- Esschenkruit, wegens de overeenkomst met de Esschen-booms bladeren.* Deszelfs Wortelen wort een versterkende, en besmetting wederstaande kracht toegeschreven.
- Kleine Zonnebloem.* Deszelfs Wortel, wort in de Hoofst- en Long gebreken geprezen.
- Alant.* Deszelfs Wortels zyn de gebreken van de Maag en Longen dienstig.
- Kruiskruit.* Het is een soort van Distel. Deszelfs lange, knoopachtige, witte, zoete Wortel is in de Graveelpyn, opgestopte Maandstonden, pyn van de Maag, en derzelver opspanning, als ook in de Geelzucht niet te verachten.
- Venkel.* Deszelfs Wortelen worden de krachten om de Pis en de Maandstonden te doen ontlasten; het sap der Bladeren, om de Oogpyn te verzachten;
- tricu-

triculum roborandi, Nauseam compescendi, ac Flatus discutiendi, tribuuntur.

Fraxinella, idem quod *Dictamnus*.

Galanga est *Major* & *Minor*. Radix *Galangæ* minoris majori melior est. Rubra, odorata, sapore acerrimo prædita, eligenda. Huic Radici vires Capitis ac Ventriculi affectus frigidos fanandi, nec non Flatus discutiendi ac halitum oris emendandi, adscribuntur.

Gentiana major. Hujus Radix in Viscerum obstructionibus ac Febribus intermittentibus magnopere laudatur. Chirurgi ex ea, Turundas ad Vulnera dilatanda, efficiunt.

Jalappa, *Falappa*, *Chelopa*, *Celopa*, *Jalapium*, *Falap*, *Gelapo*. Hujus Radix oblonga ac crassa, in taleolas dissecta ex India Occidentali ad nos defertur: Ponderosa, resinosis venis prædita, a vermibus excusa, (hæc enim Insecta ejus partem farinosam exedunt, dum resinofam non attingunt) eligenda. Est in Hydrope medicamentum optimum habendum; Nam humores serofos per inferiora optimè purgat.

Glycyrrhiza, *Liquiritia*. Ejus Radix dulcis adversus Pulmonum ac Renum affectus commendatur.

Gramen Caninum repens. Hujus Radix in viscerum obstructionibusque; Renum ac Vesicæ affectibus magni æstimatur.

Helenium, idem quod *Enula Campana*.

Den Zaden, om de Maag te versterken, de Walging te bedwingen en de Winden te verdryven, toegeschreven.

Fraxinella, het zelfde dat *Dictamnus*.

Galiga, daar is Grote en Kleine. De Kleine *Galiga* wortel is beter dan de Grote. Men moet die rood is, wel riekt, en seherp van smaak is, verkiezen. Dezen Wortel wort de kracht om de koude gebreken van het Hoof en de Maag te genezen, de Winden te verdryven, en den stinkenden adem te verbeteren, toegeschreven.

Groot Kruiskruit, *Gentiaan*. In de verstoppingen der Ingewanden, en in tusschenpozige Koortzen is deszelfs Wortel zeer te achten. De Heelmeefters maken van den zelven Steekwieken, om de Wonden te verwyderen.

Jalappe, Mervelje van Peru. Deszelfs langwerpige dikke Wortel wort uit de West-Indiën, in schyven gesneden, tot ons gebracht. Men moet, die zwaar is, harsachtige aderen heeft, en die van de wormen uitgeknaagt is (want deze bloedeloze diertjes deszelfs meelachtige deel verslinden, terwyl ze het harsachtige ongeschonden laten) verkiezen. In de Waterzucht is de *Jalappe* een deftig middel; want by de welachtige vochten van onderen heerehlyk ontlast.

Zoethout. Deszelfs zoete Wortel wort in Long- en Niergebreken geprezen.

Kruipend Hond-Gras. Deszelfs Wortel wort in de verstoppingen der Ingewanden; in de Nier- en Blaasgebreken zeer geacht.

Helenium, het zelfde dat *Enula Campana*.

Helle-

Helleborus est Albus, & Niger. Radix Hellebori Nigri quæ etiam *Vera-trum* audit, in Epilepsia, Mania, Quartana, Passione Hypochondriacâ & Cutis vitiiis magni penditur; verum caute & non nisi robustis exhibenda; vehementer enim purgat. Radix Hellebori Albi ob violentiam purgationis, quam per superiora ac inferiora movet, neque Seni, neque Gravidæ, neque Puero propinanda. Pulvis ejus naribus inditus sternuta menta movet. Sunt qui in Morbis inveteratis ejus Radicem magni faciunt: tamen temere non est propinanda.

Hermodactylus. Est Radix bulbosa figuram corculi representans, colore albo, sapore insipido ac vi purgante prædita.

Hirundinaria, Vincetoxicum, Asclepias. Hujus Radix aperit, roborat ac veneno resistit.

Hypecuacanna, Hippekoanna, Hippoacanna, Ipecacuanna, Ipecacoanna, Ipecacoanna, Ipecacuanna. Est triplex Alba, Nigra & Fusca quæ coloris Cinnamomi est: Ultima prioribus amarior. Radices hæc bene nutritæ, fractu difficiles, resinosæ, eligendæ; insuper videndum ut saporis acris, amari ac ingrati sint. Pulvis Ipecacuannæ a scrupulo ad Drachmam exhibitus per superiora purgat. In Diarrhæa, ac Dysenteria magnopere laudatur: Verum si morbum, postquam bis vel ter propinatus fuerit, non sistat, hoc in casu ab ulteriori exhibitione abstinendum.

Nieswortel. Daar is Witte en Zwarte. De zwarte, die ook Kropkruid genaamt wort, is in de vallende Ziekte, Krankzinnigheid, Derdendaagse Koorts, Bovenzyden-buiks-ziekte, en de gebreken van de huijt zeer te achten; maar moet voorzichtig, en niet als in sterke lichamen, also by met geweld ontlast, ingegeven worden. De Witte Nieswortel moet men, om deszelfs geweldige ontlasting, zo van boven, als van onderen; noch oude menschen, noch zwangere vrouwen, noch kleine kinderen ingeven. Deszelfs Poeder doet niezen. Daar is'er, die in verouderde gebreken den witten Nieswortel hoog achten: nochtans moet men hem niet lichtvaardig ingeven.

Hartjeswortel, is een bolachtige, hartgelykende, witte, onsmakelyke en buikzuiverende Wortel.

Zwaluw Wortel. Hy heeft een openende, versterkende, en vergift wederstaande kracht.

Roodeloopwortel. Daar is drierlei, Witte, Zwarte, en Bruine, die de verw van Kancel heeft: de laatste is de bitterste. Men moet deze wortelen, als ze wel doorvoet, moejelyk breken, en barsachtig zyn, verkiezen; daar en boven moeten ze scherp, bitter en onaangenaam van smaak zyn. Deszelfs Poeder doet, van twintig tot zestig grein ingegeven, braken. In de onmatige loshygheit en in de Roodeloop wort het geprezen. Maar zo de ziekte na twee, of drie ingevens niet stilt, moet men, in zo een geval, zich voorder van deszelfs gebruik onthouden en tot andere geneesmiddelen

& ad alia remedia confugiendum.

Jalappa, idem quod *Gialappa*.

Imperatoria, *Magiftrantia*, *Ostrutium*.

Radix hæc vires Radicis *Angelicæ* præstat.

Iris Florentina. Hujus Radici albæ sapore dulci præditæ vis aperiendi attribuitur. Externe maculas ac Cutis lentigines abstergit.

Lapathum. Hujus sunt varix species: verum Radix *Lapathi*, quod *Oxylapatum* audit, in officinis adservatur. Hæc Radix vim aperiendi præstat. Ejus Foliis vires refrigerandi, fitim sedandi ac putredini resistendi adsignantur.

Lappa major, idem quod *Bardana*.

Levisticum. Hujus Radices, Folia ac Semina Vires Radicum, Foliorum Seminumque *Apii* præstant. Extrinsecus eorum usus in Balneis, Cataplasmatibus ac Emplastris uterinis, non spernendus.

Lilium Album. Hujus Radix *Bulbosa* ad Tumores leniendos ac maturandos commendatur.

Mandragora Mas & foemina. Radix *Mandragoræ* inter medicamenta Narcotica recensetur: verum radice Cortex potissimum vim narcoticam præstat.

Mecboacanna alba, *Mecboacana*. Hujus Radix alba radice *Bryoniæ* non dissimilis, tamen magis compacta, ex *India Occidentali*, & præsertim ex *Nova Hispania* nobis mittitur. Hæc Radix vim purgandi habet, nec non in *Hydrope* magni usus est.

overgaan.

Jalappa, het zelfde dat *Gialappa*.

Imperatoria, of *Meeſterwortel*. Hy heeft de krachten van den *Engelwortel*.

Lilich van Florence. Deszelfs witten en zoeten *Wortel* wort een openende kracht toegeschreven. Uitwendig zuivert hy de huid van vlekken, en sproeten.

Patich. Daar zyn verscheide zoorten: maar de *Wortel* van de *Patich* met zware *Bladeren* wort in de *Winkels* bewaart. Deze *Wortel* heeft een openende kracht. Deszelfs *Bladeren* verkoelen, lesschen den dorst en staan het verderf tegen.

Lappa, het zelfde dat *Bardana*.

Lavas. Deszelfs *Wortelen*, *Bladeren* en *Zaden*, betonen de krachten van de *Juffermerk*. Uitwendig is derzeker gebruik in *Baden*, *Poppen* en *Pleisters* in de gebreken van de *Lyfmoeder* dienstig, zeer te achten.

Witte Lely. Deszelfs bolachtige *Wortel* wort, om *gezwollen* te verzachten en *ryp* te maken, geprezen.

Mandragora. Daar is *Manneken*, en *Wyfken*. Deszelfs *Wortel* wort onder de verdoevende middelen gerekent: Dog de *Bast* van den *Wortel* heeft voornamelyk een slaapmakende kracht.

Witte Rhabarber. Deszelfs *Wortel*, de *Bryonie wortel* gelyk, nochtans vaster van zelfstandigheid, wort uit *West-Indiën*, voornamelyk uit *Nieuw Spanjen* tot ons gebracht. Men schryft dezen *Wortel* een *buikzuiverende* kracht toe: Ook wort hy in de *Waterzucht* zeer geacht.

Mellum, *Mellon*, *Mellum* *Abhamanticum*. Hujus Radix vires Radicis Levistici præstat.

Ninzi, *Ninzing*, *Genzing*, *Genzing*. Est Radix Chinenfis, & Japonenfis. *Chinenfis* in Infula *Corea* crefcit, & optima cenfetur. Hæc Radix oblonga plerumque bipartita, digito minori craffa, tranfverfe fecta circum re-
finofum coloris rubefcentis referens, fapore dulci nonnihil adftringente prædita, valde a Chinenfibus ad Epilepfiam, Apoplexiam, Paralyfin, Diarrhæam, Dyfenteriam ac multos alios morbos fanandos, commēdatur. *Japonenfis*, quæ minus compacta, magis alba, non refinofa, intus minime rubens, ac nullius odoris, nec Saporis, flocci faciendæ.

Nymphaea alba, *Nenuphar*. Ejus Radix, Folia, Flores ac Semina adverfus Gonorrhæam Pollutionesque nocturnas adhibentur.

Ononis, *Anonis*, *Refta bovis*. Ejus Radicibus vires, quæ Radicibus *Rufci* imponuntur, attribuendæ.

Osmunda regalîs, *Pilix Florida*. Hujus Radices ac Foliâ in *Rachitide* fub forma Lecti, magni fiunt.

Pereira Brava. Hujus Radix Lignofa, extrinsecus coloris fubnigri, intus coloris albidî, Saporis primo gultu dulcis, dein acris, a nonnullis in doloribus *Nephriticis* laudatur.

Paeonia Mas & Foemina. Earum Radices, Flores, ac Semina nonnulli adverfus Epilepfiam & Affectus uterinos magni faciunt.

Peoniam *Manneken* en *Wytken*. Zommige maken zeer groot werk van derzelver Wortelen, Bloemen en Zaden om de vallende Ziekte en die van de Lijfmoeder te genezen.

Beerkruid. Deszelfs Wortel heeft de krachten van den *Lavas wortel*.

Ninfi. Is een Wortel die in *China* en *Japan* gevonden wort. De *Chinefche* groeit op het eiland *Corea*, en wort de beste geacht. Deze wortel die langwerpig, meest in twee gedeelt is, de dikte van de kleine vinger, dwars doorgesneden een hars- en rootachtigen kring heeft, eenigzins zamenrekende zoet van smaak is, wort van de *Chinefen* tegen de vallende Ziekte, *Be-roertheit*, *Lamheit*, *inmatigen afgank*, *Rooloop* en andere Ziekten hoog geacht. De *Japanfe*, die luffer van zelfftandigheid, witter, niet harsachtig, van binnen geheel wit is en noch reuk noch smaak heeft, is niets waardig.

Witte Plompe. Deszelfs Wortel, *Bladders*, *Bloemen* en *Zaden*, worden tegen den *zaadloop*, en deszelfs onwillige ontlasting in den *flaap*, geprezen.

Prang. De krachten, die de Wortelen van den bekenden *Palm* worden toegeëigent, mag men den *Prang wortelen* toefchryven.

Water varen. Deszelfs Wortels en *Bladders*, worden in den *Lendevang*, om op te slapen, zeer geacht.

Wilde Wyngâart van Peru. Deszelfs hoatachtige, uitwendig zwarte, van binnen witte wortel, van smaak in het eerst zoet, daarna fcherp, wort van zommige in de *Graveelpyn* zeer geprezen.

Peoni Manneken en *Wytken*. Zommige maken zeer groot werk van derzelver Wortelen, Bloemen en Zaden om de vallende Ziekte en die van de Lijfmoeder te genezen.

- Pentaptyllum.* Hujus Radicibus vis refrigerandi, & adstringendi tribuitur. Hinc in omnibus hæmorrhagiis magni æstimandæ.
- Petasites.* Hujus Radices in morbis contagiosis laudantur. Præterea vires eximias præstant; urinam enim cient, Menses provocant, vermes necant ac Ulceribus malignis medentur.
- Petroelinum, Apium Hortense.* Hujus Radices ac Semina, vires Radicum Seminumque Fœniculi præstant. Folia Mammis imposita, lac immuniunt.
- Phu, Valeriana Major & Minor.* Radix Valerianæ majoris viribus Radicis Angelicæ par. Radices Valerianæ minoris, vel Sylvæstris, Epilepticis, ac Passionibus Hystericis Laborantibus profunt.
- Pimpinella, Sanguisorba minor.* Hujus Radicibus & Foliis vis roborandi ac adstringendi attribuitur.
- Plantago Foliis latis.* Hujus Radix recens cultro rafa, & Auris meatui indita quandoque dentium dolores sistit. Folia atque Semina vim refrigerantem & adstrictoriam habent: Hinc in nimio Mensium profusio, mictione involuntaria cruenta, nec non sputione Sanguinolenta, magni sunt faciendæ.
- Polygonatum, Sigillum Salomonis.* Hujus Radix leviter adstringit: Hinc Fœminis fluore albo laborantibus convenit.
- Polypodium Quernum.* Hujus Radix vim aperiendi, Alvum laxandi ac Urinam cienti habet.
- Perrum.* Hujus Radix bulbosa aperit,
- Vyfvingerkruid. Deszelfs Wortelen worden een verkoelende en samentrekkende kracht toegeschreven: hierom zyn ze in alle bloetontlastingen zeer te achten.
- Pestwortelen. Zy worden in alle besmettende Ziektens geprezen. Boven dat betonen ze grote krachten, want ze de Pis doen ontlasten, de Maandstonden bevorderen, de Wormen doden en de quadaardige Verzweringen genezen.
- Pieterfeli. Deszelfs Wortels en Zaden, betonen de krachten van de Wortelen en de Zaden van den Venkel. De Bladdersen op de Borsten gelegd, drogen den Melk op.
- Baldriaan, Groot en Klein. De Wortel van Groot Baldriaan heeft de krachten van den Engelwortel. De Wortels van Klein Baldriaan zyn die de vallende Ziekte en de Opstyging hebben, nuttig.
- Pimpernel. Deszelfs Wortelen en Bladdersen wort een versterkende en een samentrekkende kracht toegeschreven.
- Groot Weegbree. Deszelfs versche Wortel met een mes geschrapt en in het Oorgat gedaan, stilt zomtyts de Tandpyn. De Bladders en de Zaden hebben een verkoelende en samentrekkende kracht: Hierom zyn ze in den onmatigen Stondenvloet, in de tegenwillige ontlasting van de Pis, in het Blootwateren en Bloetspuwen zeer te achten.
- Salomons Zegel. Deszelfs Wortel heeft een zachte samentrekkende kracht: Hierom is hy in den witten Vloet der vrouwen dienstig.
- Eiken Varen. Deszelfs Wortel heeft een openende, buik weekmakende en Pisdryvende kracht.
- Pareye. Deszelfs bolachtige Wortel opens,
- atte

attenuat, ac resolvit: Cocta, sub forma Cataplasmatum Tumores resolvit. Ejus Succus, Aurium meatibus inditus, earum tinnitum pellit.

Pyrethrum Flore bellidis. Hujus Radix gustu acri & admodum fervido, est Masticatorium in Linguae Paralyfi optimum. Decoctum Radicis sub forma clysmatis Apoplecticis convenit.

Raphanus Niger, & Raphanus Rusticanus. Vires Raphani Rusticani efficaciores viribus Raphani nigri sunt. Menses Urinasque ducunt, Calculos atterunt, Scorbutum sanant. Radices rasæ ac Sale communi tritæ, in malignis morbis sub forma Epispastici, plantis pedum adplicantur.

Rhabarbarum, Rheum verum & Rhaponticum. Rhabarbarum ac Rhaponticum sua sponte in nonnullis Indiæ Orientalis regionibus nascuntur. Radix Rhapontici non habet particulas tam acres quam Rhabarbari Radix: Præterea Radix Rhei magis compacta, ponderosa, odorata ac amara, quam Radix Rhapontici, est: Hinc Rheum semper Rhapontico anteponendum. Rheum per inferiora optime purgat. In Ictero, Diarrhæa, ac aliis morbis est medicamentum incomparabile. Rheum tostum, vel temporis lapsu siccatum minime purgat.

Rubia Tinctorum. Hujus Radici vis aperienti, ac corroborandi attribuitur.

Ruscus, idem quod Bruscus.

verdunt en ontbint: Gekoekt tot een Pap en op Gezwellen gelegd maakt zeer ryp. Deszelfs Sap in de holligheden van de Oren gedaan, geneest derzelver ruizing.

Bertram. Deszelfs Wortel, scherp en zeer heet van smaak, is in de Lamheit van de Tong een heel goet kaauw middel. Een afziedzel van den Wortel in de manier van een Klisteer gebruikt, is den genen die Beroert zyn nuttig.

Ramenas en Meiredik. De krachten van de Meiredik zyn meer vermogende dan die van de Ramenas. Zy doen de Maandstonden en de Pis ontlasten, styten den Steen en genezen het Scheurbuik. Geschrapt en met Zout gewreven, worden ze in quaadaardige Ziektens, op de manier van een Trekkend middel onder aan de planten der voeten gelegd.

Rhabarber en Rhapontik. Zy groeien van zelfs in verscheide Landtschappen van Oost-Indiën. De Wortel van Rhapontik is min scherp dan de Wortel van Rhabarber. Daarenboven is de Rhabarber vaster van zelfstandigheid, Zwaarder, Welriekender en Bitterder dan de Rhapontik: Hierom moet men altyt de Rhabarber boven de Rhapontik schatten. De Rhabarber zuivert den buik zeer wel. In de Geelzucht, onmatigen afgank en in andere Ziektens is het een onvergeelyk middel. Rhabarber, die geroost, of door lankheit van tyt uitgedroogt is, heeft een stoppende kracht.

Meckrappe. Deszelfs Wortel wort een openende en een versterkende kracht toegeschreven.

Ruscus, het zelfde dat Bruscus.

Saleb, est species *Orchis Persicae*. Sunt genera tria. (1) *Saleb*, cujus Radix bulbosa figuram *Hermodactyli* referens, folia tria oblonga ac scapum unum Floribus albis vel subrubris ornatum profert. (2) *Saleb Cercopitheci forma*, duo Folia foliorum *Tulipae* instar, ac eorum medio Scapum cavum brevemque floribus subcaeruleis figuram capitis *Simiae* referentibus ornatum proferens. (3) *Saleb unifolium* Floribus purpureis, figuram homuncionis referentibus. Hujus Radix bulbosa plerumque figuram subrotundo-oblongam in acumen desinentem referens, colorem Radicis *Chelidoniae minoris* habens, substantiae glutinosae, odoris ac saporis nullius, aliis praefertur. Probatur ponderosa ac cujus pulveris *Drachma unciis duodecim Lactis dulcis tepidi mista*, iisdem consistentiam pulvis liquidioris conciliat. Haec Radix vires Radicis *Symphyti Majoris* praestat.

Salsa parilla, *Sarfa parilla*. Ejus Radix ex *Nova Hispania*, *Peru* ac aliis regionibus *Indiae Occidentalis* nobis adfertur. Huic Radici vires Radicis *Chinae* attribuuntur.

Scilla. Hujus Radix bulbosa, vi aperiendi ac attenuandi praedita.

Scorzonera. Hujus Radix idem quod Radix *Cichorei* praestat: hinc ad obstructions viscerum aperiendas adhibetur.

Serpentaria Virginiana. Hujus Radix fibrosa, odore ac sapore aromatico,

Saleb is den zoort van *Orchis Persicae*.

Daar zijn drie zoorten. De (1) *Saleb*, wiens bolachtige Wortel de gedaante van den Hartjes-wortel vertoont, brengt drie langwerpige Bladeren en een steel voort met witte of roode Bloemen versiert. (2) *Saleb Cercopitheci forma*, Aappelykende *Saleb*, voortbrengende twee Bladeren en uit derzelve midden een' hollen korten steel met blaauwachtige Bloemen, het hoofd van een Aap verbeeldende, versiert. (3) Eenbladerige *Saleb* met parperverwige Bloemen, de gedaante van een klein Venje verbeeldende. Deszelfs bolachtige Wortel meestal langwerpig ront spits uitlopende, de verwe van den Wortel van het Klein Speenkruut hebbende, van zelfstandigheid lymachtig, geen reuk noch smaak bezittende, wort boven de andere zoorten hoog geschat. Die zwaar is en waar van een viendeelloots poeder by twaalf oncen laauwe zoete melk gedaan, dezelve de dikte van dunne pap geeft, wort de beste geoordeelt. Deze Wortel heeft de krachten van den Waakwortel.

Sarfa. Deszelfs Wortel komt uit Nieuw Spanje, Peru en andere Landschappen van de West-Indiën. Men schryft den zelve de krachten van den Chinawortel toe.

Zee Ajuin. Deszelfs bolachtige Wortel heeft een openende en een verdunnende kracht.

Scorzonere. Deszelfs Wortel heeft de kracht van de *Cichorey*: hierom wort by om de verstoppingen der ingewanden te openen ingegeven.

Virginische Slangenwortel. Deszelfs vezelachtige Wortel is welriekend en scherp van

acrique prædita, Febres intermit-
tes eradicat, Colicam ventosam fa-
nat ac in morsu venenatorum a
nonnullis utilis habetur.

Spica Celtica. Ejus Radix fibrosa, hir-
tuta, geniculata & aromatica vires
Radicis *Hirundinariae* præstat.

Symphytum, idem quod *Consolida ma-
jor*.

Tormentilla. Hujus Radici vires, quæ
Radicibus *Pentaphylli* attribuuntur,
attribuendæ.

Turbith. Ejus Radix ex *Cambaia* nobis
adfertur. Probatur ponderosa, subal-
bida ac resinosa. Adulteratur resinâ
dissolutâ aliis Radicibus illita: ve-
rum resinofitas non extrinsecus tan-
tum, sed in Radicis substantia re-
quiritur. Hæc Radix vehementer hu-
mores serolos purgat: hinc Hydro-
pici prodest.

Zedoaria Longa & Rotunda. Earum Ra-
dices saporis calidi ac acris Venti-
culum roborant, Nauseam ac Vomi-
tum reprimunt: Præterea contra Pe-
stis contagium commendantur.

Zingiber Album & Fuscum. Radices Zin-
giberis albi Radicibus *Zingiberis fu-
sci* ante ponendum: Sunt saporis ser-
vidi Piperis instar. Vires *Galangæ*
minoris præstant.

L I G N A.

Agallochum, Lignum *Aloës officinarum.*
Probatur ponderosum, aromaticum,

van smaak; hy roeit uit de tusschenpa-
zige Koortsen, geneest de Buikpyn die
uit winden ontslaat, en wort van zom-
migen tegen den Beet der venynige Die-
ren zeer geacht.

Celtische Spiek. Deszelfs vezelachtige,
ruige, knoopachtige en welriekende Wor-
tel betoont de krachten van den Zwaluw-
wortel.

Symphytum, het zelfde dat *Consolida*
major.

Zevenblat. De krachten die den Wortelen
van het Vyfvingerkruit worden toege-
schreven, mag men dezen Wortel toe-
schryven.

Turbith. Deszelfs Wortel wort tot ons
uit *Cambaia* gebracht. Men acht de
Zware, Wit- en Harsachtige de bes-
te. Hy wort door gesmolten Hars aan
andere Wortelen gesmeert vervalst:
maar de Harsachtigheid wort niet ab-
leeren van buiten, maar in de zelfstan-
digheit van den Wortel vereischt. Deze
Wortel ontlast geweldig de weiachtige
vochten: hierom is by den Waterzuchtigen
nuttig.

Zedoar, Lange en Ronde. Derzever
Wortels, heet en scharp van smaak, ver-
sterken de Maag, beletten het walgen
en het braken. Daarenboven worden
ze tegen de besmetting van de Pest ge-
prezen.

Genber, Witte en Bruine. Men moet
de Witte boven de Bruine stellen. Zy
zyn van een brandende smaak den Peper
gelyk. De krachten zyn als die van
de kleine *Galigaan*.

H O U T.

Paradyshout. Men verkiest het Zware,
Welriekende, Bittere; dat uit den paar-
ama-

amarum, Colore purpureo-nigro præditum, quod flammam facilius concipit ac prunis impositum, antequam ardet resinæ instar liquefcit. Huic Ligno vires roborandi ac vermes necandi attribuuntur.

Asphaltum, est species *Ligni Agallochi*. Probatur odoratum, ponderosum & amarum. Vires *Ligni Aloës* præstat.

Colubrinum. In Febribus Ligno Colubrino minime est fidendum; nam post ejus usum non raro convulsiones orientur. In morsu scituque Virulentorum a nonnullis laudatur.

Dulca mara, *Solanum Lignosum*. Hujus Lignum Menses Urinasque promovet; Viscera obstructa referit ac læterum sanat.

Guajacum, *Lignum Sanctum*. Lignum & ejus Cortex in Lue Venerea magni sunt usus: Præterea Hydropicis, Epilepticis ac Cutis vitiiis laborantibus profunt.

Juniperinum: Lignum Juniperinum inter Cephalica ac Nervina numeratur. Ejus Baccæ Urinam & Menses efficaciter deducunt; Lumbricos eicant atque expellunt.

Nephriticum, *Santalum Cæruleum*. Probatur, quod aquam infusione cæruleam reddit. A nonnullis adversus affectus Nephriticos in magno habetur pretio.

Rhodium. Lignum Rhodium probatur ponderosum citrini coloris, odore Roseo præditum. Vires *Ligni Aloës* præstat.

Santalum est *Album*, *Citrinum* & *Rubrum*. Omnia hæc Ligna vim car-

zen zwart van *Verte is*; het welk ligt vlam vat, en op gewonke kolen gelegd, eer dat het brant, als *Hars* smelt. Het zelve wort een versterkende en een worm dodende kracht toegeëigent.

Asfalt is een soort van *Paradyshout*. Men verkiest dat wel riekt, zwaar en bitter is. Het betoont de krachten van het *Paradyshout*.

Slangenhout. Men moet in de *Koortzen*, gantsch niet op het *Slangenhout* vertrouwen; want er na deszelfs gebruik dikwerf *Stuiptrekkingen* ontstaan. In den beet en den steek van *Venynige Dieren* wort het van zommige geprezen.

Alfrank. Deszelfs *Hout* bevordert de *Maandstonden*, zet de *Pis* af; opent de verstopte *Ingewanden* en geneest de *Geelzucht*.

Pokhout. Het *Hout* en deszelfs *Bast* is in de *Venusziekte* zeer te achten: Daar en boven zyn ze den *Waterzuchtigen*, die de *Vallendeziekte* en gebreken van de *huit* hebben, nuttig.

Jeneverhout. Het wort onder de *Hoofden* *Zenuw-middelen* getelt. Deszelfs *Beziën* zetten de *Pis* en de *Maandstonden* sterk af, doden de *Wormen* en dryven ze naar buiten.

Graveelhout. Men verkiest dat het water door inweking blaauw maakt. Van zommige wort het tegen de gebreken der *Nieren* zeer geacht.

Rhodishout, *Rozenhout*. Men verkiest het zwaarwigtige, *Citroenverwige*, na de *Rozen* riekende. De krachten zyn als die van het *Paradyshout*.

Sandelhout. Daar is *Wit*, *Geel* en *Root*. Alle hebbenze een hersterkende kracht. diacam

diacam habent. *Santalum Rubrum* hodie *Ligno Brasiliensi* corrumpitur. *Sassafras*. Hujus Radix, Lignum & Cortex ad Frigidos affectus Capitis ac Ventriculi magni fiunt: Præterea Urinam Menfesque movent ac vomitum compefcunt.

CORTICES LIGNOSI.

Cassia Lignea est species *Cinnamomi*: Diverfitas substantiæ, coloris ac saporis eam a *Cinnamomo* distinguit. Substantia *Cassia* est viscida & masticando in ore liquefcit; *Cinnamomum* contra semper quid lignosum post se relinquit. Color *Cassie* magis ruber & sapor minus acris quam color ac sapor *Cinnamomi* est. Vires *Cassie Lignee* eadem sunt ac *Cinnamomi*, sed inefficaciores.

China China, *Quinquina*, *Cortex Peruvianus*. Ejus Pulvis, *Pulvis Patrum*, *Pulvis Jesuiticus* & *Pulvis Cardinalis de Lugo* audit. Est medicamentum adstringens, corroborans & ad Febres intermittentes eradicandas minime fallax.

Cinnamomum, *Cinamomum*. Hujus Cortex aromaticus vires egregias præstat. Est Medicamentum corroborans ac adstringens præstantissimum.

Ebulus, *Sambucus humilis*. Hujus Cortex vehementius per superiora ac inferiora purgat: hinc Hydropicis convenit; verum temere non est propinandus. Ejus Succus Fomentis, Cataplasmatibus ac Linimentis ad

Hedendaags wort het Root Sandelhout met Brasilienhout vervalst.

Sassafras. Deszelfs Wortel, Hout en Bast worden in de koude Hooft- en Maag- gebreken zeer geacht. Daar en boven bevorderen ze de Pis en de Maandelyke ontlastingen; ook belettenze het overgeven.

HOUTACHTIGE BASTEN.

Houtachtige Cassie, Bastert Kaneel. Het is een soort van Kaneel: De verscheidenheit van de zelfstandigheit, verwe en den smaak onderscheitze van de oprechte Kaneel. De zelfstandigheit van de Cassie is hymig en smelt al kaauwende in den mont; In tegendeel laat de Kaneel altyt iet houtachtigs nazich. De Koeur van de Cassie is roder, de Smaak minder scherp dan de koeur en de smaak van de Kaneel. Zy heeft de krachten van de Kaneel; maar min vermogende.

Kina Kina. Deszelfs Poeder wort genaamt *Pulvis Patrum*, *Pulvis Jesuiticus* en het Poeder van den Cardinaal de Lugo. Het is een zamentrekkend, versterkend en om de tusschenpozige Koortsen uit te roejen, een zeer zeker Geneesmiddel.

Kaneel. Deszelfs welriekende Bast he-toont uitmuntende krachten. Het is een zeer herelyk versterkend en zamentrekkend Geneesmiddel.

Lage Vlier. Deszelfs Bast doet van boven en van onderen geweldig ontlasten; hierom is hy den Waterzuchtigen nuttig; nochtans moet men hem niet lichtvaardig ingeven. Deszelfs Sap wort by Stovingen, Pappen en Smeerzelen,

Podagricos dolores mitigandos admi-
scetur.

Eraxinus. Ejus Corticibus ac Ligno vi-
res exsiccandi & attenuandi adtri-
buuntur. Ejus Fructus Hydropicis
profunt.

Guajacum, vide *Lignum*.

Sambucus Vulgaris. Ejus Cortex inte-
rior qui medianus audit, Hydropi-
cos juvat; humores enim serofos
educit. Flores emolliunt ac resol-
vunt. Saccus Baccarum Diaphoresin
promovet.

Sassafras. Vide *Lignum*.

Sima ruba, *Macruire*, *Macris*, est Cor-
tex Arboris quæ in America crescit.
Hispani eam *Arbore de Las Camer-
ras*; *Portugalli* eam *Arbore Sancto* ap-
pellant. Cortex quodammodo coloris
Corticis *Tilie* respondet. Ejus sub-
stantia est tenax ac fractu difficilis:
Sapor nonnihil amarus ac Subadstring-
gens. In Diarrhæa & Dysenteria
est remedium præstantissimum. Da-
tur in substantia sub forma Pulveris
a granis duodecim ad scrupulum
unum, sub forma Decocti a drach-
ma ad drachmas duas.

Tamariscus, est Cortex corroborans ac
adstringens. In Menstruis plus justo
fluentibus atque Hæmorrhoidum im-
modico fluxu magni ducendus.

Winteranus. Cortici *Winterani* veri vi-
res *Cinamomi* adtribuuntur.

om de Gigtbyn te verzachten, gemengt.

Essehen. Den Bast en deszelfs Hout wort
een opdrogende en verdunnende kracht
toegeschreven. Deszelfs Vruchten zyn
den Waterzuchtigen nuttig.

Pokhouts Bast. Zie Hout.

Vlier. Deszelfs middelste Bast helpt den
Waterzuchtigen, also by de Water-
achtige vochten uitdryft. De Bloemen
zyn verzachtende en ontbindende. Het
Sap der Beziën bevordert de uitwaas-
ming.

Sassafras. Zie Hout.

Sima ruba, is de Bast van een' Boom die
in America groeit. De Spanjaarden
noemen hem *Arbore de Las Cameras*.
De Portuyzen *Arbore Sancto*. Deze
Bast komt enigzins met de Verwe van
den Lindebooms Bast overeen. Des-
zelfs zelfstandigheid is taay en moeje-
lyk om te breken. De smaak is enig-
zins zamentrekkend' bitter. In de Los-
hyvigheit en in de Rooloop is het een
bereylyk Geneesmiddel. Op zich zek-
ven wort by in de gedaante van Poe-
der, van twaalf tot twintig grein; en
in de gedaante van een Afkooksel van
een tot twee vierendeelloots ingegeven.

Tamarisch, is een versterkende en zamen-
trekkende Bast. Hy is in den onnatigen
Stondenvloet en die der Aambyen zeer
te achten.

Winteraanische Bast. Hem wort, op-
recht zynde, de krachten van de Ka-
neel toegeschreven.

HERBÆ, FOLIA, GEM-
MÆ, &c.

Abrotonum mas foliis angustis, Abrotonum. Ejus Folia amara, subadstringentia, Ictericum sanant, Vermes necant, Putredini resistunt ac Flatus discutunt.

Absinthium Ponticum, Romanum foliis angustis. Ejus Folia amara calefaciunt ac siccant; Ventriculum roborant, Viscerum obstructions referant, Febribus intermittentibus, Ictero ac Hydropi medentur.

Absinthium vulgare foliis latis. Ejus Foliis, Floribus ac Seminibus vires quæ Foliis *Absinthii Pontici* adscribuntur, adscribendæ.

Acetosa hortensis latifolia. Ejus Folia refrigerant, Sitim sedant ac Putredini resistunt. Semina vim adstringentem, ut Semina aliorum *Lapathorum* præstant.

Acmella, Chrysanthemum bidens est Planta quæ in Insula *Ceylon* crescit. Ejus Folia *Nephriticis* ac *Calculo* laborantibus profunt.

Adiantum. Est triplex *Album, Aureum & Nigrum.* Viribus inter se conveniunt, tamen *Adiantum Nigrum, Albo* ac *Aureo* antepohendum. Eorum Folia *Urinam* promovent, Viscerum obstructions referant ac *Pectoris vitiiis* medentur.

Agrimonia, Eupatorium verum. Hujus Folia in *Mania, Passionibus Hypochondriacis* ac *Ictero* commendantur:

KRUIDEN, BLADEREN,
BOTTEN, enz.

Averoon Manneken. Deszelfs bittere, enigzins zamentrekkende *Bladeren*, worden de krachten om de *Geelzucht* te genezen, de *Wormen* te doden, het *Bederf* te wederstaan en de *Winden* te doen ontlasten, toegeschreven.

Roomfchen Alzem. Deszelfs bittere *Bladeren* verwarmen en drogen op, zy versterken de *Maag*, openen de *Verstoppingen der Ingewanden*, genezen de *Geel-* en de *Waterzucht*.

Gemenen Alzem. Men mag deszelfs *Bladeren, Bloemen* en *Zaden* de krachten, die den *Roomfchen Alzem* worden toegeschreven, toeëigenen.

Zuring. Deszelfs *Bladeren* verkoelen, matigen den *Dorst* en staan het *Bederf* tegen. De *Zaden* betonen, gelyk de *Zaden* van alle andere *Zuring*, een zamentrekkende kracht.

Acmelle, is een Plant die op het *Eiland Ceylon* wast. Deszelfs *Bladeren* zyn den *Graveeligen* en die den *Steen* hebben nuttig.

Venushair. Daar is drierlei, *Wit, Goudverwig* en *Zwart.* In krachten komenze alle overeen; nochtans moet men het *Zwart* boven het *Wit* en het *Goudverwig* stellen. Derzelver *Bladeren* zyn *Pisdryvende*, openen de *Verstoppingen der Ingewanden* en genezen de gebreken van de *Borst*.

Lieverkruit. Deszelfs *Bladeren* worden in de *Krankzinnigheit, de Bovenzydenbuiksziekte* en in de *Geelzucht* gepte-

Præterea Cutis vitia & ulcera Oris juvant.

Alchimella. Hujus Folia corroborant ac adstringunt: Hinc in Fluore mulierum albo magni faciendâ.

Althea. Vide Radix.

Anagallis Aquatica. Vide *Bekeboom*.

Anebum. Ejus Radices recentes ac teneræ Comæ vim Diureticam præstant. Folia & Semina Ventriculorum corroborant, Flatus discutunt, Singultui Vomitoique medentur.

Angelica. Vide Radix.

Apium. Vide Radix.

Asarum. Vide Radix.

Asperula Odorata. Ejus Foliis vis aperienti adtribuitur.

Basilicum. Folia hujus Plantæ calefaciunt, Caput adficiunt ac Menses movent.

Becabunga, Anagallis Aquatica, Veronica Aquatica Flore Cæruleo, folio subrotundo minor. Hujus Foliis ac Floribus vis calefaciendi, humectandi, Menses ciendi, Scorbuto medendi & Calculum Renum ac Vesicæ adtendenti tribuitur.

Betonica Aquatica, Scrophularia. Folia hujus ad Scrophulas sanandas commendantur.

Betonica Purpurea, Vulgaris. Ejus Folia amara & acra in Capitis, Renum ac Vesicæ affectibus laudantur. Præterea Uterinis ac Vulnerariis admiscentur.

Borrago Floribus albis vel Cæruleis. Ejus Folia ac Flores vim roborandi habere dicuntur.

zen. Daarenboven genezenze de gebreken van de Huit en de Verzweringen in den Mont.

Onzer Vrouwen Mantel. Deszelfs Bladeren zyn versterkende en zamentrekkende: Hierom moet menze in den Witten Kloet der Vrouwen niet gering achten.

Althea. Zie Wortel.

Anagallis Aquatica. Zie *Bekeboom*.

Dille. Deszelfs versche Wortelen en tender Loof betonen een Pisdryvende kracht. De Bladeren en de Zaden versterken de Maag, verdryven de Winden, genezen den Nok, en het Overgeven.

Engel Bladeren. Zie Wortel.

Juffermerk. Zie Wortel.

Mans Oor. Zie Wortel.

Lieve Vrouwen Bedstroo. Deszelfs Bladeren wort een opende kracht toegeschreven.

Basilicum. Deszelfs Bladeren overwarmen, beroeren het Hoofd, en doen de Maandstonden ontlasten.

Bekeboom. Men schryft deszelfs Bladeren en Bloemen een verwarmende, bevochtigende, Maandelyke ontlastingen bevorderende, Scheurbuik genezende, den Steen der Nieren en van de Blaas vergruizende, kracht toe.

Speenkruut. Deszelfs Bladeren worden om Kropgezwellen te genezen geprezen.

Betony. Deszelfs bittere en scherpe Bladeren zyn in de gebreken van het Hoofd der Nieren en van de Blaas zeer te achten. Daarenboven wordenze by Moeder- en Wontmiddelen gemengt.

Bernagie. Deszelfs Bladeren en Bloemen schryft men een versterkende kracht toe.

Botrys,

- Botrys, Ambrosioides Vulgaris.* Sunt qui volunt ejus Herbam purgationes Mensium suppressas provocare, ac vomicas Pulmonum sanare.
- Bursa Pastoris.* Ejus Herba vites Foliorum *Alchimella* praestat.
- Calamintba Montana.* Folia ejus calefaciunt, Ventriculum roborant, Menses Urinasque cicut; nec non Vomiti resistunt.
- Capillus Veneris, idem quod Adiantum.*
- Carduus Benedictus.* Ejus Folia ac Semina adversus dolores Colicos Nephriticosque; Febres intermittentes & Capitis affectus commendantur.
- Cauda Equina, Equisetum.* Haec Herba vites *Bursa Pastoris* praestat.
- Centaurium Minus.* Hujus summitates ac Flores in Mensibus retentis, Ictero, Scorbato ac Cutis vitiis magni habentur usus.
- Ceterach, Asplenium.* Herba ejus in Stranguria, Calculo Renuin ac Vesicae, morbo Regio, Singultu, alvi fluxu ac Sanguinis exspuione commendatur. Nonnulli volunt *Ceterach* Foaminas steriles reddere.
- Chamaedrys.* Folia ejus Urinam ac Sudores movent. Praeterea Ictero, Scorbuto, Febribusque intermittentibus medentur. Succus in doloribus Aurium ac Haemorrhoidum, nec non in Cutis vitiis laudatur.
- Chamamelum Nobile, Chamamelum Romanum.* Ejus Foliis ac Floribus facultas calefaciendi, adtenuandi, emol-
- Druivekruit.* Daar is 'er die willen dat dit Kruit de opgestopte Maandelyke ontlastingen doet vloejen en de Verzweringen der Longen geneest.
- Herders Tas.* Deszelfs Kruit betoont de krachten van Onzer Vrouwen Mantel.
- Berg Kalamant.* Deszelfs Bladeren verwarmen; zy versterken de Maag, bevorderen de Maandstonden en zyn Pisdryvende; ook doen ze het Braken ophouden.
- Capillus Veneris, het zelfde dat Adiantum.*
- Gezegende Distel.* Deszelfs Bladeren en Zaden worden tegen de Buik- en Graeveelpyn, tusschenpozige Koortsen en Hooftegreken geprezen.
- Groot Heermoes.* Dit Kruit betoont de krachten van de Herders Tas.
- Hondert Guldenkruit.* Deszelfs Toppen en Bloemen worden in de opgestopte Stonden, de Geelzucht en in de gebreken van de Huit geprezen.
- Steenvaren.* Deszelfs Kruit wort in de Droppelpis, den Steen der Nieren en van de Blaas, de Geelzucht, de Nok, Loslyoigheit, en het Bloetspuwen geprezen. Daar zyn 'er die willen dat de Steenvaren de Vrouwen onvruchtbaar maakt.
- Gamanderlyn.* Deszelfs Bladeren zyn Pisdryvende en doen zweten. Daarenboven genezenze de Geelzucht, Scheerbuik en tusschenpozige Koortsen. Deszelfs Sap wort in de pyn der Oren en van de Aanbyen, als ook in de Huitsgebreken geprezen.
- Roomsche Kamil.* Deszelfs Bladeren en Bloemen wort een verwarmende, verdunnende, verzachtende, Pynstillende, liendi,

- liendi, Dolores mitigandi, Menses & Urinas provocandi adsignatur. Flores efficaciores Foliis sunt.
- Chamamelum Vulgare.* Folia ac Flores vires *Chamameli Romani* habent: verum *Chamamelum Nobile* semper *Vulgari* anteposendum.
- Chamapitys.* Folia ejus Urinas Mensesque provocant.
- Chelidonium Majus.* Vide Radix.
- Chelidonium Minus.* Vide Radix.
- Cherophyllum Sativum.* Tota hæc Planta dulcis & odorata, habetur Medicamentum Diureticum Emmenagogumque præstantissimum. Extrinsecus ejus usus sub forma Fetus vel Cataplasmaticis in dolore Colico ac Nephritico insignis est.
- Cichorium.* Vide Radix.
- Cochlearia.* Folia *Cochleariæ* vires *Bebungæ* præstant.
- Consolida Major.* Vide Radix.
- Consolida Saracenicæ, Solidago Saracenicæ.* Folia ejus internè & externè ad Vulnèra sananda commendantur.
- Dictamnus Creticus.* Folia ejus Morbo regio ac Hydropi medentur; Menses & Urinas provocant, Foetum Secundinasque efficiunt.
- Erysimon Vulgare.* Folia ejus aperiunt, incidunt & abstergant.
- Eupatorium Aquaticum, Eupatorium Canabium.* Folia ejus in Hepatis obstructionibus, Ictero, Cachexia ac Hydropè magni faciendâ. Radix vi purgante prædita.
- Euphrasia Minor.* Huic Herbæ vis ro-
- Maandstonden bevorderende en Pisdryvende kracht toegeschreven. De Bloemen zyn krachtiger dan de Bladeren.
- Wilde Kamil. Men schryft deszelfs Bladeren en Bloemen de krachten van de Roomsche Kamil toe: maar men moet altyt de Roomsche boven de Wilde stellen.
- Velt Cypres. Deszelfs Bladeren zyn Pisdryvende en bevorderen de Maandstonden.
- Stinkende Gouwe. Zie Wortel.
- Klein Speenkruit. Zie Wortel.
- Tamme Kervel. Deze gebele Plant, die zoet en welriekent is, wort geacht een zeer bereylyk Pisdryvend' en Maandstonden bevorderend' middel. Uitwendig is deszelfs gebruik, in de gedaante van een Stoving of Pap, in de Buik- en Nierpyn, bereylyk.
- Cichorey. Zie Wortel.
- Lepelbladeren. De Lepelbladeren betonen de krachten van den Bekeboom.
- Consolida Major. Zie Wortel.
- Heidens Wondekruit. Deszelfs Bladeren worden in- en uitwendig om Wonden te genezen, geprezen.
- Dictam uit Kandië. Deszelfs Bladeren genezen de Geel- en de Waterzucht; zy doen de Maandstonden en de Pis ontlasten, zetten de Vrucht en de Nageboorten af.
- Heeskruit. Deszelfs Bladeren zyn openende, doordringende en afvagende.
- Boelkenskruit. Deszelfs Bladeren zyn in de Verstoppingen van de Lever, Quadsappigheid, Geel- en Waterzucht, zeer te achten. De Wortel heeft een Buikzuiverende kracht.
- Ogentroost. Dit Kruit wort een versterboran-

Borandi adtribuitur. Succus ejus oculis indicus, in Oculorum caligine laudatur.

Feniculum. Vide Radix.

Fragaria. Ejus Radices ac Folia adstringunt & corroborant. *Fragorum* modicus usus corpori prodest; calefaciunt enim & refrigerant. Vis calefaciens in particulis aromaticis; vis refrigerans in humiditatis copia consistit.

Fumaria. Herba ejus vires *Cherophylli Sativi* praestat. Praeterea succus Foliolorum caligini Oculorum ac Cutis vitii medetur.

Hedera Arborea. Folia ejus adstringunt ac corroborant; Baccæ recentes per superiora & inferiora purgant.

Hedera Terrestris. Hujus Foliis ac Floribus vis Urinam movendi & Calculum atterendi tribuitur.

Hepatica. Folia & Flores ejus Ictero, Gonorrhææ, nec non Cutis vitii medentur.

Hysocyamus. Ejus Folia ac Semina vim emollientem, dolores mitigantem, somnum inducentem, rationem perturbantem & acres oculorum fluxiones sanantem habent.

Hypericum. Hujus Summitates ac Flores Febrem tertianam curant, Sanguinem coagulatum resolvunt; calculum Renum adterunt, vermes expellunt; nec non in Passionibus Hysteriis & Hypochondriacis profunt.

Hyssopus. Folia ejus adtenuant, aperiuntque. In Pulmonum affectibus, &

kenle kracht toegeschreven. Deszelfs Sap in de Ogen gedaan, wort in de verduistering van het Gezicht geprezen.

Foeniculum. Zie Wortel.

Aardbeziën. Deszelfs Wortels en Bladeren zyn zamentrekkende en versterkende. Het matig gebruik van Aardbeziën is het lichaam nuttig; want zy verwarmen en verkoelen te gelyk. De verwarmende kracht bestaat in derzelver welriekende deeltjes; de verkoelende in derzelver overvloedige vochtigheit.

Duive Kervel. Deszelfs Kruit heeft de krachten van de Tamme Kervel. Daar en boven geneest deszelfs Sap de verduistering van het Gezicht en de gebreken van de Huit.

Boomveil. Deszelfs Bladeren zyn zamentrekkende en versterkende; De versche Beziën zuiveren het lichaam van boven en van onderen.

Hondsdrif. Men schryft deszelfs Bladeren en Bloemen een Pisdrivende en Steen vergruizende kracht toe.

Leverkruit. Deszelfs Bladeren en Bloemen genezen de Geesucht, den Zaadloop; als ook de gebreken van de Huit.

Bilzenkruit. Deszelfs Bladeren en Zaden hebben een verzachtende, pynstillende, slaapmakende, Verstand beroerende en de scherpe vloeijingen van de Ogen genezende kracht.

St. Jans Kruit. Deszelfs Toppen en Bloemen genezen de anderendaagse Koorts, maken het gestremde Bloet vloeibaar, verbreken den Steen der Nieren, doen de Wormen ontlasten; ook zynze in de Opstyging en de Bovenzydeniuksziekte voordeelich.

Hysoop. Deszelfs Bladeren verdunnen en openen; zy worden in de Longgebreken Stan-

Stanguria magni sunt usus. Succus
Foliorum meatibus Aurium inditus,
earum tinnitum tollit.

Lactuca. Hujus Folia atque Semi-
na aperiunt, refrigerant ac emol-
liunt.

Lapathum. Vide Radix.

Laurus. Folia ejus in Capitis affectibus
commendantur. Baccæ quæ magis,
quam Folia calefaciunt, Ventricu-
lum roborant, cibi Fastidium pellunt,
Viscerum obstructions aperiunt, &
nonnulla Pectoris vitia juvant, Men-
ses promouent & Secundinas expel-
lunt.

Lupulus. Turionibus ejus vis aperiendi,
Urinam ac Diaphoresin promo-
vendi adtribuitur. Flores ac Semina
Ventriculum roborant, Menses pro-
vocant ac Cerevisiæ insignem ama-
rorem conciliant, nec non eandem,
ne cito acefeat, conservant.

Majorana Nobilis. Ejus Folia & Semi-
na aromatica inter Cephalica ac Ner-
vina numerantur. Præterea in Mor-
bis Uterinis Soporosisque magni sunt
facienda.

Malva. Hujus Folia, Flores ac Semina
vim emolliendi, Humoram acrimo-
niam demulcendi, nec non Pulmo-
num Fauciumque Affectibus medendi
habent.

Marrubium Album. Folia ejus amara,
Viscerum obstructions referant, Hy-
dropem, Icterum, Scorbutum Fe-
bresque intermittentes sanant; Pul-
monem a mucro crasso liberant;
Præterea in Partu difficili, Uteri-
nis, Menstruis & Lochiis retentis

en in de opstopping van de Pis zeer ge-
acht. Het Sap der Bladeren in de hol-
ligheden van de Oren gedaan, genezen
derzelver ruizing.

Salade. Deszelfs Bladeren en Zaden ope-
nen, verkoelen en verzachten.

Lapathum. Zie Wortel.

Laurier. Deszelfs Bladeren worden in de
gebreken van het Hooft geprezen. De
Beziën, die meer dan de Bladeren ver-
warmen, versterken de Maag, verwek-
ken den etens lust, openen de verstoppin-
gen der Ingewanden, genezen sommige
Borstgebreken, bevorderen de Maand-
stonden en zetten de Nageboorte af.

Hop. Deszelfs eerste uitspruitzels wort
een Pisdryvende en uitwaseming bevo-
derende kracht toegeschreven. De Bel-
len en Zaden versterken de Maag, be-
vorderen de Maandstonden en geven het
Bier zyn bitterheit; ook belettenze dat
het schielyk zuur wort.

Edele Majolyn. Deszelfs welriekende
Bladeren en Zaden worden onder de
Hooft- en Zenuw-middelen gerekent.
Daarenboven zynze in de gebreken van
de Lyfmoeder en in Slaapziectens zeer
te achten.

Kaasjeskruid. Deszelfs Bladeren, Bloe-
men en Zaden zyn verzachtende, ne-
men de scherpeheit der wochten weg; ook
geneezenze de Long- en Keelgebreken.

Witte Andorem. Deszelfs bittere Bla-
deren openen de verstoppingen der Inge-
wanden, genezen de Geel- en Water-
zucht, de Scheurbuik en de Tusschenpo-
zige Koortsen; zy bevyden de Long
van taay Slym. Daarenboven zynze in
de mitschelyke Baring, in de opgestopte
magni

magni sunt facienda.

Matricaria. Hujus Folia & Flores Menstrua obstructa provocant, nec non Passionibus hysteris laborantibus profunt.

Melissa. Folia ejus odorem fragrantissimum habent; quam ob rem dubito, an hæc Planta inter eas, quæ refrigerant, numeranda sit. Procul dubio Ventriculum corroborat, Urinam ciet, Menstrua retenta provocat. Præterea contra Vertiginem, Epilepsiam & Apoplexiam commendatur; nec non Affectibus Hypochondriacis laborantibus prodest.

Mentha Foliis Crispis. Folia ejus aromatica Nauseam ac Vomitum compescunt, Urinam moveunt, Menses provocant, Lumbricos necant, Ventriculum corroborant & in doloribus Hiacis profunt.

Mercurialis. Huic Herbæ vires aperienti ac emolliendi attribuntur. Nonnulli eandem in Cachexia, Ictero ac Hydrope magni faciunt. Externe sub forma Cataplasmatum ac Clysmatis applicatur, vel injicitur.

Millefolium. Ejus Folia ac Flores vim corroborantem & adstringentem præstant. In omnibus immodicis Sanguinis fluxionibus utilia sunt. Præterea Vulnerariis annumerantur.

Myrtus. Foliis ac Baccis ejus vis adstringendi & corroborandi tribuitur: Hinc in omnibus Sanguinis fluxionibus profunt.

Pis, Maandstonden en Kraamvloed zeer te achten.

Moederkruid. Deszelfs Bladeren en Bloemen doen de opgestopte Maandstonden ontlasten; ook zynze den genen die de Opstygging hebben voordelig.

Confielje de Grein. Deszelfs Bladeren hebben een Speceryachtigen reuk; waarom ik twyfel of men deze Plant onder de verkoelende moet tellen. Het is zeker, dat ze de Maag versterkt, de Pis en de opgestopte Maandstonden doet ontlasten. Daarenboven wortze tegen de draaijingen van het Hooft, de Valendeziekte en de Beroertheit geprezen; ook isze in de Bovenzydenbuiksziekte voordelig.

Kruis en Munt met gekronkelde Bladeren. Deszelfs welriekende Bladeren bedwingen de Walging en het Braken; zyn Pisdryvende, bevorderen de Maandstonden, doden de Wormen, versterken de Maag en genezen de Buikpyn.

Bingelkruid. Dit Kruid worden openende en verzachtende krachten toegeschreven. Sommige hebben met het zelve in de Kwaadsappigheid, de Geel- en Waterzucht veel op. Uitwendig wort het onder de gedaante van een Pap of Klisteer gebruikt.

Duizentblat. Deszelfs Bladeren en Bloemen betonen een versterkende en een zamentrekkende kracht. In alle onmatige Bloetsvloeiingen zynze dienstig. Daarenboven wordenze onder de Wondmiddelen getelt.

Mirth. Deszelfs Bladeren en Beziën wort een zamentrekkende en versterkende kracht toegeschreven. Hierom zynze in alle Bloetsvloeiingen dienstig.

Nasturtium. Est duplex *Aquaticum* & *Hortense*. Folia tam *Aquatici*, quam *Hortensis* Urinam ac Menfes provocant, Scorbutum sanant & Passionibus Hystericis medentur. Semen *Nasturtii Hortensis* intus & foris contra Hernias commendatur.

Nepeta, *Cattaria*. Folia ejus Ventriculum corroborant, Flatus discutunt, dolores Colicos tollunt, Hydropicis profunt; nec non in morbis Uterinis utilia sunt. Externe Tumores Oedematosos & Scabiem sanant.

Nicotiana, *Petum*. Foliorum Infusio, sub forma Clysmatis in Apoplexia ac Paralyfi magni est facienda. *Petum* interne nunquam, nisi summa cum prudentia, propinandum: violenter enim per Superiora & Inferiora purgat. Naribus inditum sternutamenta movet.

Origanum Creticum. Ejus Folia vires *Majorana Nobilis* praestant.

Parietaria. Folia ejus aperiunt, emolliunt ac laxant. Ad dolores Nephriticos affectusque Pectoris commendantur: Externe Cataplasmatibus emollientibus ac resolventibus admisceentur.

Pbellandrium, *Cicuta Palustris tenuifolia*. Folia ejus sub forma Cataplasmatibus, in Tumoribus inflammatis, Scirrhis & Cancrosis profunt.

Pimpinella. Vide Radix.

Plantago. Vide Radix.

Polium Montanum. Ejus Folia & Flores contra Morbos soporosos, atque Ictericum commendantur: Praeterea Uri-

Kers. Daar is tweederley, Water en Hofkers. De Bladeren zoo van de Waterals van de Hofkers doen de Pis en de Maandstonden ontlasten, genezen het Scheurbuik en de Opstyingen. Het Zaat van de Hofkers wort in- en uitwendig tegen de Scheurzelen geprezen.

Kattekruit. Deszelfs Bladeren versterken de Maag, doen de Winden ontlasten, nemen de Buikpyn weg, zyn den Waterzuchtigen voordelig; ook zynze in de gebreken van de Lyfmoeder van een goet gebruik. Uitwendig genezen ze Waterzuchtige Gezwellen en Schurft.

Tabak. Een Aftreksel van de Bladeren is in de gedaante van een Klisteer in de Beroertheit en Lambeit zeer te achten. Tabak moet men noit als met alle voorzichtigheit ingeven; wantze op een geweldige manier het Lichaam van boven en van onderen ontlast. In de Neusgaten gestoken, doetze niezen.

Orego met smalle Bladeren. Deszelfs Bladeren betonen de krachten van de Edle Majolyn.

Glaskruit. Deszelfs Bladeren zyn openende, verzachtende en weckmakende. Zy worden tegen de Graveelpyn en de gebreken van de Borst geprezen. Uitwendig wordenze by verzachtende en rypmakende Pappen gemongt.

Water Eppe. Deszelfs Bladeren in de manier van een Pap gebruikt, zyn in de Gezwellen met ontsteking, als ook die Knoest- en Kankerachtig zyn, voordelig.

Pimpinella. Zie Wortel.

Weegbree. Zie Wortel.

Berg Poly. Deszelfs Bladeren en Bloemen worden tegen de Slaapziekten en de Geelzucht geprezen: Daarenboven doen

nas,

- nas, Menfesque promovent; nec non contra morsus Venenatorum laudantur.
- Polygonum.* Folia ejus vires *Bursa Pastoris* præstant.
- Populus.* Ejus Gemmæ vel Oculi refrigerantibus misti, dolentes ac inflammatos Tumores emolliunt & resolvunt.
- Portulaca Sativa.* Tota hæc Herba vim refrigerantem ac leniter adstringentem habet. Hinc in omnibus Morbis inflammatoriis, ardore Urinæ, fluxu Hæmorrhoidum nimio, Menstruorumque; nec non in Viscerum obstructionibus, magni ducenda.
- Primula Veris.* Hujus Folia & Flores vim refrigerantem ac anodynam præstant. Radix in Apoplexia & Paralyfi a nonnullis magni æstinatur.
- Pulegium Cervinum foliis angustis.* Folia ejus in passionibus Hystericis ac Mensibus retentis magni sunt facienda. Præterea iisdem vires Foliorum *Menthae* attribuuntur.
- Pulegium Regale foliis latis.* Folia ejus vires *Pulegii Cervini* præstant, sed infirmiores.
- Pulmonaria.* Folia & Flores ejus vires Foliorum *Florumque Malvæ* præstant.
- Rosmarinus.* Ejus Folia, Flores, (per excellentiam *Anthos dicti*) atque Semina summo cum jure inter *Cephalyca*, *Nervina* ac *Uterina* numeranda.
- Ruta.* Foliis atque Seminibus ejus vires Epilepticis, Melancholicis nec
- ze de *Pis* en de *Maandstonden* ontlasten; ook worden ze tegen den beet der veynige Dieren geroemt.
- Verkens Gras. Deszelfs Bladeren betonen de krachten van de Herders Tas.
- Populier. Deszelfs Knoppen by verkoelende dingen gemengt, verzachten en ontbinden de pynclijke en ontstokene Gezwel-
len.
- Porcelain. Dit gehele Kruit heeft een verkoelende en zacht zamentrekkende kracht. Hierom is het in alle Ziekten met ontsteking, brandige *Pis*, te grote ontlasting der Ambyen en der *Maandstonden*, als ook in de verstoppingen der Ingewanden zeer te achten.
- Sleutelbloemen. Deszelfs Bladeren en Bloemen hebben een verkoelende en pynstillende kracht. De Wortel wort van sommige in de Beroertheit en Lambeyt zeer geprezen.
- Poley met sinalle Bladeren. Deszelfs Bladeren zyn in de Opfbygging en in de opgestopte *Maandstonden* zeer te achten. Daarenboven worden dezelve de krachten van de Kruis en Munt toegeschreven.
- Poley met brede Bladeren. Deszelfs Bladeren hebben de krachten (maar min vermogende) van de Poley met sinalle Bladeren.
- Longenkruit. Deszelfs Bladeren en Bloemen betonen de krachten van het Kaasjeskruit.
- Rozemaryn. Deszelfs Bladeren, Bloemen (by uitstek *Anthos* genaamt) en Zaden, zyn met groot recht onder de Hoof- Zenuw- en Moedermiddelen te tellen.
- Wynruit. Deszelfs Bladeren en Zaden worden de krachten om den genen, die

non Hystericis medendi, attribuuntur. Si quis Folia decerpserit & manu faciem demulceat illico inflammatio oritur. Præterea ejus Folia Cataplasmatibus ac Epispasticis admiscuntur.

Sabina. Ejus Folia Urinam movent, Menfes vehementer provocant & Fœtum expellunt: Præterea, Folia in Pulverem redacta ac Melle subacta & regioni umbilici applicata, Vermes enecant atque educunt.

Salvia. Ejus Folia, Flores ac Semina vires Foliarum, Florum & Seminum *Rorismarini* præstant. *Chinensibus* Salvia adeo placet propter vires egregias, ut admiratio ipsis subeat cur *Europæi* eorum Herbam *Theam* tam impense ament, cum *Salviam* habeant.

Sanicula, Diapensia. Folia ejus vim adstringentem & balsamicam habent. Hinc in Dysenteria, nec non in Vulneribus ac Sanguinis eruptionibus intus & foris magni facienda.

Scabiosa Pratensis hirsuta. Hæc Herba vim aperiendi & Diaphoresin promovendi habet. Præterea in Angina, Tussi, Variolis Morbillisque commendatur. Externè Scabiem & omnia Cutis vitia, nec non Hæmorrhoidum dolores sanat.

Sciarea, Horminum. Folia ejus ac Flores, Menfes provocant & Passionibus Hystericis laborantibus profunt: Verum eorum frequens usus Homines somnolentos & ebrios reddit.

de vallende Ziekte, Naargeestige gedachten en de Opfbyging onderhevig zyn, te genezen, toegeschreven. Zo iemand de Bladeren plukt en met zyn hant het aangezicht wryft, ontstaat er terstont een ontsteking. Daarenboven worden deszelfs Bladeren met Pappen en Trekmiddelen vermengt.

Zevenboom. Deszelfs Bladeren zyn Pisdryvende, doen de Maandstonden sterk ontlasten en zetten de Vrucht af. De Bladeren daarenboven in Poeder gebracht en met Honig vermengt op den Navel gelegd zynde, doden de Wormen en dryvenze het lichaam uit.

Saly. Deszelfs Bladeren, Bloemen en Zaden betonen de krachten van de Roze-maryn. De Chinezen beminnen de Saly zo zeer om deszelfs uitmuntende krachten, datze vragen, waarom de Europeanen derzelver Kruit Thee zo zeer achten, daarze Saly hebben.

Sanikel. Deszelfs Bladeren hebben een zamentrekkende en Balzemachtige kracht: Hierom zynze in de Rooloop, als ook in Wonden en Bloetstoringen in- en uitwendig zeer te achten.

Scabieuse. Dit Kruit heeft een openende, en uitwazeming bevorderende kracht. Daarenboven wort het in de ontsteking van de Keel, Hoest, Kinderpokjes en Mazelen geprezen. Uitwendig geneest het de Schurft en alle Huitsgebreken, als ook de pyn der Aambyen.

Scarley. Deszelfs Bladeren en Bloemen bevorderen de Maandstonden en zyn den genen die de Opfbyging hebben voordelig: Maar deszelfs menigvuldig gebruik maakt de Menschen slaperig en dronken.

Scordium. Foliis ejus vires egregiæ adtribuuntur; scilicet obstructions Viscerum aperiendi, Menses & Urinas exonerandi, Veneno ac Putredini resistendi, Febres eradicandi, Vermes necandi, & sub forma Fetus dolores Podagricos leniendi.

Semprevivum Majus, Sedum Majus. Folia ejus valde refrigerant ac nonnihil adstringunt. In exulcerationibus oris ac linguæ Succus eorum magni est faciendus.

Senna, Sena. Folia ejus a Stipitibus purgata vim purgantem ac nonnihil adstringentem præstant.

Serpillum. Folia ejus in Capitis, Ventriculi, Uterique affectibus, nec non in Apoplexia, Paralyfi, magni ducenda.

Sigillum Salomonis. Vide Radix Polygonati.

Solanum Vulgare. Ejus Folia & Bacca refrigerant doloresque mitigant: hinc partibus inflammatis ac dolentibus imponuntur. Internè eorum usus suspectus est.

Spica Nardi Indica. Constat ex Cauliculis, multis Capillaceis Foliis obsitis, odore aromatico, sapore acri & subamaro ac colore purpureo præditis: Hi Cauliculi, quamvis Radices videantur, re vera non sunt: subsunt enim fibræ quibus Planta alimentum adtrahit & quas *Discorides* a cauliculis distinguit & Radices vocat. His Foliis vis calefaciendi, Urinas, Mensesque movendi, affectus Ventriculi & Hepatis medendi, Vermes ne-

Waterlook. Deszelfs Bladeren worden uitmuntende krachten toegeschreven; namelyk om de verstoppingen der Ingewanden te openen, de Maandstonden en de Pis te doen ontlasten, het Vergift en de Verrotting te wederstaan, de Koortsen uit te roeijen, de Wormen te doden en in de gedaante van een Stoving de Gigt pyn te verzachten.

Huislook. Deszelfs Bladeren verkoelen sterk en zyn enigzins zamentrokkende. In de verzweringen van den Mont en van de Tongen is derzelver Sap zeer te achten.

Senne, Sene. Deszelfs Bladeren van de stelen gezuivert, hebben een Buikzuiverende, en enigzins zamentrokkende kracht.

Wilde Thym. Deszelfs Bladeren zyn in de Hoofst- Maag- en Moeder- gebreken, als ook in de Beroertheit en Lambeit zeer te achten.

Salomons Zegel. Zie Wortel.

Nachtschade. Deszelfs Bladeren en Beziën zyn verkoelende en Pynstillende: hierom wordenze op ontstoken en pynellyke deelen gelegt. Inwendig is derzelver gebruik verdacht.

Indische Nardus. Hy bestaat uit steeltjes met veel hairachtige Bladeren bezet, met een Specerachtige reuk, scherpe en bitterachtige smaak en purperachtige verwe voorzien: Deze steeltjes, schoonzee Wortelen schynen, zynze niet: want van anderen hebbenze vezelen, waardoor de Plant haar voedsel trekt, en welke *Dioscorides* van de steeltjes onderscheit en Wortelen noemt. Deze Bladeren wort een verwarmende, Pisdryvende, Maandstonden bevoordende

- candi & Veneno resistendi tribuitur.
- Tanacetum.* Ejus Folia, Flores & Semina, inter Vulneraria, Uterina, Nephritica & Anthelmintica annumerantur.
- Thymus.* Ejus Folia ac Semina vires Serpilli præstant.
- Tormentilla.* Vide Radix.
- Trifolium Aquaticum.* Folia ejus vires Foliorum Cardui Benedicti habent.
- Tussilago.* Ejus Radices Folia ac Flores, vires Radicum, Foliorum & Florum *Altheæ* præstant: Verum eorum Infusio non adeo est viscosa.
- Verbascum, Tapsus Barbarus.* Foliis ejus & Floribus vires Foliorum ac Florum *Altheæ* adtribuuntur.
- Verbena.* Folia ejus aperiunt & corroborant, Viscerum obstructions reserant, Icterus sanant. In Hydrope, Calculo Renum ac Vesicæ, nec non Pulmonum & Faucium affectibus laudantur.
- Veronica.* Foliis ejus vis aperiendi, roborandi & Putredini resistendi, tribuitur. In Viscerum obstructionibus, Scorbuto, Mictu & Sputo Sanguineo, Tussi, Fluxu albo & in Morbis cutaneis Folia & Flores laudantur.
- Vinca Peruviana.* Folia & Flores ejus refrigerant, exsiccant & adstringunt.
- rende, de gebreken van de Maag en van de Lever genezende, Wormen dodende en vergift. wederstaande kracht toegeschreven.
- Reinvaar. Deszelfs Bladeren, Bloemen en Zaden worden onder de Wond- Moeder- Nier- en Worm-middelen getelt.
- Hooi Thym, Dookruit. Deszelfs Bladeren en Zaden betonen de krachten van den Wilden Thym.
- Tormentilla. Zie Wortel.
- Waterdrieblat. Deszelfs Bladeren betonen de krachten van de Gezegende Distel.
- Hoefbladeren. Deszelfs Wortelen, Bladeren en Bloemen betonen de krachten van de Wortelen, Bladeren en Bloemen van de Heemst: Maar derzelver Afziedzel is niet zoo slymig.
- Wollekruit. Deszelfs Bladeren en Bloemen worden de krachten van de Bladeren en Bloemen van de Heemst toegeschreven.
- Yzerkruit. Deszelfs Bladeren zyn openende en versterkende; zy openen de verstoppingen der Ingewanden en genezen de Geelzucht. In de Waterzucht, den Steen der Nieren en van de Blaas, als ook in de gebreken van de Long en van de Keel wordenze geprezen.
- Eerenprys. Deszelfs Bladeren wort een openende, versterkende en verderf-wederstaande kracht toegeschreven. In de verstoppingen der Ingewanden, in de Schourbuik, in het Bloetwateren en spuwen, in den Hoest, den Wittervloet en in de gebreken van de Huit worden deszelfs Bladeren en Bloemen geprezen.
- Maagdepalm. Deszelfs Bladeren en Bloemen zyn verkoelende, opdrogende en za-
- Hinc

Hinc in fluxionibus Alvi, Hæmorrhoidum ac Mensum utilissima: Præterea dentes vacillantes firmant & sanguinis e naribus Fluxum sistunt.

Virga Aurea. Folia & Flores ejus vires *Solidaginis Saracenicæ* præstant.

Ulmaria, Barba Capræ, Regina Prati. Folia ac Flores ejus, aperientia sunt ac veneno resistentia. Flores Vino immissi, gratum ei saporem conciliant.

Urtica. Omnium *Urticæ* specierum Folia, Flores ac Semina ad Urinas & Menses provocandos, Viscerum obstructions referandas & ulcera maligna curanda commendantur: Præterea Hæmorrhagiam narium sistunt, nec non, ut nonnulli volunt, Venærem stimulant.

FLORES AC SUMMITATES FLORIFERÆ.

Absinthium. Vide Herba.

Althea. Vide Folia.

Anethum. Vide Herba.

Balaustum. Vide Fructus Granatorum.

Borago. Vide Herba.

Calendula, Caltha Sativa Vulgaris. Folia & Flores ejus in Pulmonum, Renum Vesicæque affectibus laudantur. Seminibus ejus in morbis Cephalicis, Nervinis ac Nephriticis vires egregiæ a nonnullis adscribuntur.

Caryophyllus. Flores ejus qui etiam Flores *Betonicæ Coronariæ* & Flores *Tunicæ* audiunt inter Nervina, Cephalica atque Cardiaca, annumerantur.

mentrekkende: Hierom wordenze in de ontlastingen van den Buik, der Aambyen en van de Maandstonden zeer gepocht. Daarenboven makenze de losse Tanden vast en stoppen het Neusbloeden.

Gulde Roede. Deszelfs Bladeren en Bloemen betonen de krachten van het Heidens Wondekruit.

Geitenbaart. Deszelfs Bladeren en Bloemen worden openende en Vergiftwederstaande krachten toegeschreven. De Bloemen in Wyn gedaan geven dezelve een aangename smaak.

Netelen. De Bladeren, Bloemen en Zaden van al de soorten van Netelkruit worden om de Pis en Maandstonden te doen ontlasten, de verstoppingen der Ingewanden te openen en kwaataardige verzweringen te genezen, geprezen: Daarenboven stoppenze het bloeden uit den Neus, en gelyk zommige willen, vermeerrenze den lust om by te slapen.

BLOEMEN EN BLOEMDRAGENDE TOPPEN.

Alzem. Zie Kruit.

Althea. Zie Bladeren.

Dille. Zie Kruit.

Granaatbloem. Zie Vrucht.

Bernagie. Zie Kruit.

Goutsbloem. Deszelfs Bladeren en Bloemen worden in de gebreken van de Long, Nieren en van de Blaas geprezen. Deszelfs Zaden worden van zommige in de Hoofst- Zenuw- en Niergebreken heerlyke krachten toegeschreven.

Angelier. Deszelfs Bloemen worden onder de Zenuw- Hoofst- en Hartstorkende middelen gerekent.

Centaureum Minus. Vide *Herba.*

Chamæmelum Romanum & Chamæmelum Vulgare. Vide *Herba.*

Crocus. Ejus Stamina flammea in Capitis, Pulmonum, Cordis, Ventriculi ac Uteri affectibus magni fiunt: Iisdem enim vires exhilarandi, Ventriculorum roborandi, Pulmones a glutinoso humore liberandi; Menfes, Fœtus, Secundinas & Lochias provocandi, Cordis palpitationes sanandi, adsignantur: verum eorum immodicus usus homines ebrios ac somnolentos reddit.

Genista. Ejus Summitates Floriferæ & Semina, Serosos humores tam per alvum quam per vomitum educunt. In Viscerum obstructionibus, Hydrope & Calculo Renum laudantur.

Hypericum. Vide *Herba.*

Lavandula, Lavendula. Flores ejus vim Cephalicam, Antispasmodicam ac Uterinam præstant.

Lilium Album. Vide *Bulbum.*

Makva Arborea. Flores ejus vires Florum *Altheæ* imitantur.

Makva. Vide *Herba.*

Melilotus. Floribus ejus vis emolliendi, resolvendi ac dolorem mitigandi tribuitur: Hinc eorum usus in Emplastris & Cataplasmatibus emollientibus ac resolyentibus frequens.

Nymphaea Alba. Vide *Radix.*

Pœonia. Vide *Radix.*

Papaver Rhœas, Papaver Erraticum. Flores ejus vim refrigerandi, expectorandi ac dolores mitigandi habent.

Hondertguldenkruit. Zie Kruit.

Roomsche en Gemene Kamil. Zie Kruit.

Saffraan. Deszelfs rootglinsterende Bloemdraden worden in de gebreken van het Hoofd, de Longen, het Hart, de Maag en van de Lyfmoeder zeer geacht; want aan dezelve worden vrolykmakende, Maagversterkende, de Long van taaye Slym bevrydende, de Maandstonden, Vrucht, Nageboorte en Kraamvloet afzettende en Hartkloppingen genezende krachten toegeschreven: Doch derzelver onmatig gebruik maakt de Menschen dronken en slaperig.

Brem. Deszelfs Bloemdragende Toppen en de Zaden ontlasten de weiachtige vochten van onderen en van boven. Zy worden in de verstoppingen der Ingewanden, de Waterzucht en in den Steen der Nieren zeer geacht.

St. Jans Kruit. Zie Kruit.

Lavendel. De Bloemen hebben een Hoofdversterkende, Krampgenezende, en Maandstonden verwekkende kracht.

Witte Lely. Zie Bol.

Boom Heemst. Deszelfs Bloemen betonen de krachten van de Heemstbloemen.

Kaasjeskruit. Zie Kruit.

Meloten. Deszelfs Bloemen wort een verzachtende, ontbindende en Pynstillende kracht toegeschreven: Hierom is derzelver gebruik in verzachtende en rypmakende Pleisters en Pappen zeer gemeen.

Nymphaea Alba. Zie Wortel.

Peony. Zie Wortel.

Klapperrozen. Deszelfs Bloemen hebben een verkoelende, Fluïmen ontlastende en een Pynstillende kracht.

Rosa Pallida. Rosæ Pallidæ refrigerantes, laxantes ac alvum leniter purgantes habentur.

Rosæ Rubra. Exsiccant, adstringunt & corroborant.

Salvia. Vide Herba.

Schœnanthum, Fucus Odoratus. Folia ejus & Flores inter Cephalica, Stomachica, Nephritica & Emmenagogica numerantur.

Stachas Arabica Flore purpureo. Flores ejus Urinam & Menses provocant, Lumbricos necant, Icterus sanant: Præterea in Capitis ac Nervorum affectibus laudantur: Nec non passionibus Hystericis atque Hypochondriacis succurrunt.

Tapsus Barbatus. Idem quod *Verbascum.* Vide Folia.

Tilia. Cortex Ligni & Folia Urinam & Menses provocant: Flores Capitis affectibus medentur. Baccas nonnulli in Dyfenteria magni faciunt.

Trifolium Odoratum. Folia & Flores ejus Vulnere recentia glutinant.

Viola Martia Flore purpureo simplici. Ejus Radicibus, Foliis, Floribus ac Seminibus vires emolliendi ac laxandi adtribuantur. Præterea Floribus nonnulli vim refrigerantem & corroborantem adscribunt.

SEMINA, BACCÆ, FRUCTUS ET EORUM CORTICES.

Acetosa Hortensis Latifolia. De viribus Seminum, vide Herba.

Agnus Castus, Piper Eunuchorum. Hujus Fructus Folia atque Semina con-

Bleke Roos. De bleke Rozen worden een verkoelende, weekmakende en den buik zacht ontlastende kracht toegeschreven.

Rode Aart Rozen. Zy zyn opdrogende, zamentrekkende en versterkende.

Saly. Zie Kruit.

Kameelshooi. Deszelfs Bladeren en Bloemen worden onder de Hooft en Maagversterkende, de Pis en Maandstonden verwekkende middelen getelt.

Stechas. Deszelfs Bloemen doen de Pis en de Maandstonden ontlasten: zy doden de Wormen en genezen de Geelzucht. Daarenboven worden ze in de Hooft- en Zenuwgebreken geprezen: Ook zyn ze in de Opfpyging en Bovenbuikszijdenziekte voordelig.

Wollekruit. Zie Bladeren.

Lindeboom. De Bast van het Hout en de Bladeren doen de Pis en de Maandstonden ontlasten: De Bloemen genezen de gebreken van het Hooft. Zommige pryzen in den Rooloop de Beziën zeer.

Zevengetyden. De Bladeren en Bloemen hebben een Wondhelende kracht.

Viool. Deszelfs Wortelen, Bladeren, Bloemen en Zaden wort een verzagende en weekmakende kracht toegeëigent. Daarenboven schryven zommige de Bloemen een verkoelende en een versterkende kracht toe.

ZADEN, BEZIËN, VRUCHTEN EN DER ZELVER SCHELLEN.

Zuring. Aangaande de krachten der Zaden, zie Kruit.

Kuischboom. De Bladeren en de Zaden van dit Heester gewas, worden in de

tra Seminis incontinentiam a nonnullis laudantur.

Alkekengi, Halicacabus, Solanum Vesicarium. Cortex Radicis per superiora purgat. Fructus, atque Semina nonnulli in Ictero & Hydrope, in Renum Vesicæque affectibus magni faciunt.

Allium. De viribus Seminum, vide *Bulbus.*

Atbea. Vide *Radix.*

Ammi majus. Ut Semen Ammeos legitimum sit, oportet aromaticum, purum, acre & saporem *Origani* referens esse. Incidit & aperit. In Urinæ stilitudine, Ventris torminibus ac morfu venenatorum commendatur.

Ammi Creticum. Semen ejus eadem vires ac *Ammi majus* præstat.

Amonum Officinarum. Est Semen parvum, striatum ex rufo spadiceum, saporis acris, quasi ex *Pipere* & *Cumino* compositi: Earundem virium est ac *Ammi majus.*

Amygdale Amara & Dulces. Amara oleum continent, quod recens expressum Urinam movet, Calculum Renum ac Vesicæ adterit & in Aurium tinnitu laudatur. Dulces Tabidis ac Macilentis profunt. Harum Oleum recens, Pulmonum, Renum ac Vesicæ Morbis utile.

Anethum. De viribus Seminum, vide *Herba.*

Angelica. De Seminum viribus, vide *Radix.*

onmacht om het Zaat op te houden van sommige geprezen.

Krieken van Overzee. De Schors van de *Wortel* doet braken. Sommige pryzen grotelyks de *Vruchten* en de *Zaden* in de *Geel- en Waterzucht*, als ook in de gebreken der *Nieren* en van de *Blaas.*

Look. Aangaande de krachten van de *Zaden*, zie *Bol.*

Heemst. Zie *Wortel.*

Groot Ammi. Het Zaat zal het oprecht zyn, behoort webrickende, zuiver, scherp en de smaak van *Orego* hebbende, te zyn. Het heeft een verdunnende en openende kracht, en wort in de *Druppelpis*, *Buikpyn* en den beet van veynige *Dieren* geprezen.

Ammi uit Candië. Deszelfs Zaat betoont de zelfde krachten als het Zaat van het groot *Ammi.*

Baltertsteen Pietercely. Het is een klein, gestreept, bruinzwartverwig Zaat, de smaak is scherp, even als uit *Peper* en *Comyn* te zamen gestekt. Het heeft dezelve krachten als het groot *Ammi.*

Bittere en zoete Anandelen. De Bittere hebben in zig een *Olie*, die versch goperst, *Pisdryvende* is; zyslyt den *Steen* der *Nieren* en van de *Blaas*, en wort in de *Oorruysing* geprezen. De *Zoete* zyn den genen die de *Thering* hebben en die mager zyn voordelig: Derzelver *versche Olie* is in de gebreken van de *Long*, *Nieren* en *Blaas* nuttig.

Dille. Aangaande de krachten der *Zaden*, zie *Kruit.*

Angelica. Aangaande de krachten der *Zaden*, zie *Wortel.*

Anisum.

- Anisum.* Semina ejus calefaciunt & corroborant, nec non flatu discutunt.
- Anisum Stellatum.* Semen ejus aromaticum & carminans, vires *Anisi vulgaris* praestat.
- Apium.* De viribus Seminum, vide *Radix*.
- Aquilegia Flore Caeruleo simplici.* Semina ejus in Ictero & Viscerum obstructionibus laudatur. Folia in Collutionibus ac Gargarismatibus magni facienda.
- Asparagus.* De Seminum viribus, vide *Radix*.
- Aurantium vulgare.* Ex ejus Floribus *Aqua Naphæ* destillatur. Cortices Fructuum Ventriculorum corroborant & flatu discutunt. Succus Fructuum sabacidus in Febribus ardentibus ad Sitim extinguendam convenit. Semina Vermes enecant & expellunt.
- Bardana.* De viribus Seminum, vide *Radix*.
- Basilicum.* Vide *Herba*.
- Berberis.* Dicitur & *Oxycantha*, id est Spina acida. Ejus Baccis ac Seminibus refrigerandi & adstringendi vires adtribuuntur. Succus Baccarum sitim extinguit, appetitum languentem recreat & Ventriculorum roborat.
- Bombax.* Ejus Semina mucilaginem ope aquæ præbent, quæ a nonnullis in Febribus ardentibus, nec non in Pulmonum affectibus magni ducitur. Cotoneum ejusustum Sanguinis profluvia, præsertim Vulnerum sistit.
- Bunias.* Semen ejus contra Venenatorum morsus commendatur & *Antidotis* admiscetur.
- Anys.* Deszelfs Zaden zyn verwarmende, versterkende en Winden lozende.
- Ster Anys.* Deszelfs welriekende en Windbrekend Zaat, betoont de krachten van den gemenen Anys.
- Juffermerk.* Aangaande de krachten der Zaden, zie *Wortel*.
- Akeley.* Deszelfs Zaden worden in de Geelzucht en in de verstoppingen der Ingewanden geprezen. De Bladeren zyn in Montspoolzels en Gorgeldranken zeer te achten.
- Aspergies.* Aangaande de kracht van de Zaden, zie *Wortel*.
- Orangie.* Van deszelfs Bloemen wort het *Aqua Naphæ* overgehaalt. De schellen van de Vruchten versterken de Maag, en doen de Winden ontlasten. Het zuurachtig Sap der Vruchten is in hete Koortsen om den dorst te matigen nuttig. De Zaden doden de Wormen en dryvenze naar buiten.
- Bardana.* Aangaande de krachten der Zaden, zie *Wortel*.
- Basilicum.* Zie *Kruit*.
- Berberis.* Deszelfs Beziën en Zaden worden verkoelende en zamentrekkende krachten toegeschreven. Het Sap der Beziën matigt den dorst, herstelt den eetlust en versterkt de Maag.
- Katoenboom.* Deszelfs Zaden geven door hulp van water een slym, dat van sommige in hete Koortsen en in de gebreken van de Long zeer geacht wort. Deszelfs Katoen gebrant zynde, stopt de Bloetontlastingen, voornamelyk van de Wonden.
- Steek Rapen.* Derzelver Zaat wort tegen de beten van veynige Dieren geprezen en by Tegengiften gemengt.

- Cepa.* Ejus Semina vires Porri præstant.
- Cacao.* Fructus ejus a Corticibus liberati atque tosti in Mortario ex ferro confectio, vel super Tabulam ferream optime calefactam in pulverem oleosum inpalpabilem rediguntur. Hic Pulvis oleosus sine vel cum Saccharo albo, Vanigliis vel Cinnamonom mistus & frige factus Consistentiam solidam habet quæ Chocolata audit. Chocolata aqua fervida mista dat Potum, qui macilentis ac tabidis expedit.
- Cannabis.* Semina ejus Urinam atque Menses provocant. Quidam volunt, ea Orgasum genituræ compefcere; verum experientia contrarium docet.
- Cardamomum.* Est triplex Longum, Majus & Minus. Minus præ aliis eligendum. Omnia in Capitis, Ventriculi & Uteri affectibus magno in pretio habentur; nam Cerebrum & Ventriculum corroborant, Flatus discutunt, Menses atque Urinam movent. Præterea a nonnullis ad Genitalia corroboranda commendantur.
- Caricæ Pingues, Ficus arida.* In Faucium Pulmonumque affectibus, nec non in Ischuria, Nephritide ac Mictu cruento laudantur. Externè vim emolliendæ & maturandæ præstant.
- Carpobalsamum.* Huic Fructui vires quæ Cardamomo minori adtribuuntur, competunt.
- Caryophyllus Aromaticus.* Est Fructus qui Caput & Ventriculum corrobo-
- Ajuin.* Deszelfs Zaden betonen de krachten van de Prei.
- Kakauw.* Deszelfs Vruchten gerooft en van de schillen gezuivert, worden in een yzere Mortier, of op een yzere Plaat die door en door heet is, tot een Olieachtig ontafbaar Poeder gebracht. Dit Olieachtig Poeder zonder of met Suiker, Banieljes of Kaneel gemengt en kout geworden zynde, heeft een vaste zelfstandigheid derwelke Chocolaat hiet. De Chocolaat met kokend' heet water vermengt, levert een drank uit, die magere en uitdrogende menschen voordelig is.
- Hennip.* Deszelfs Zaden doen de Pis en de Maandstonden ontlasten. Daar is 'er die willen datze den lust om by te slapen beneemt; maar de ondervinding leert het tegendeel.
- Cardamom.* Daar is drierle, Lange, Grote en Kleine. De Kleine moet men boven de andere verkiezen. Alle wordenze in de gebreken van het Hooft, de Maag en de Lyfmoeder zeer geacht: wantze de Herzenen en de Maag versterken; de Winden ontlasten, de Maandstonden en de Pis afzetten. Daar en boven wordenze van zommige om de Teeldelen te versterken geprezen.
- Vygen.* Zy worden in de gebreken van de Keel en van de Longen, als ook in de opstopping van het Water, Gruweelpyr en het Bloet wateren geprezen. Uitzwendig betonenze een verzachtende en rypmakende kracht.
- Balzem Vrucht.* Men mag deze Vrucht de krachten, die het Kleine Cardamom worden toegeëigent, toeschryven.
- Kruittnagel.* Het is een Vrucht die het Hooft en de Maag versterkt: tegen de rat:

erat: contra Apoplexiam, Paralyfin & Convulsiones laudatur.

Carthamus. Semina ejus per Superiora ac inferiora purgant.

Carui. Semina ejus vires Seminam Anifi præstant.

Cassia Fistula. Pulpa *Siliquarum Cassiæ*, vim refrigerandi, alvum laxandi, dolores Nephriticos, nec non Hæmorrhoidum mitigandi præstat. Cortex & Semina adstringunt ac corroborant.

Cicera album & rubrum. Cicera Urinam movent: hinc a nonnullis in Calculo Renum ac Vesicæ adhibentur: Tamen Renibus exulceratis nocent.

Citrea Vulgaria. In Medicina eximii usus sunt. Exterior Cortex Cardiacum ac Stomachicum insigne est. Succus vim refrigerandi, Sium extinguendi, Appetitum acuendi ac Putredini resistendi habet. Semina Menses promovent, Vermes enecant: præterea in Morsu vel Ictu Venenatorum laudantur.

Citrullus, Anguria. Semina ejus refrigerant & laxant: In Renum ac Vesicæ affectibus magni æstimantur.

Colocynthis. Ejus Medulla & Semina in Morbis pertinacissimis (viribus ad huc integris) summa prudentia sunt exhibenda; vehementer enim per inferiora purgant. In Paralyfi, Apoplexia, Hydrope ac aliis Morbis commendantur: Verum Pueris, Gravidis, nec non Senibus nunquam

Beroertheit, Lambeit en Stuipeu wort ze geprezen.

Bastaart Saffraan. Deszelfs Zaden ontlasten het lichaam van boven en van onderen.

Karui. Deszelfs Zaden betonen de krachten van de Zaden van den Anys.

Trommelstok. Het merg uit de Koker-gelykende Peulen behoort een verkoelende, den buik weekmakende, Graveel en Lamby-pyn verzachtende kracht. De Schel en de Zaden zyn zamentrekkende en versterkende.

Cicers. De Cicers zyn Pisdryvende: hierom wordenze van zommige in den Steen der Nieren en van de Blaas zeer geacht: Nochtans zynze in de Verzwering der Nieren schadelijk.

Citroenen. Zy zyn in de Geneeskunst van een uitmuntend gebruik. De buitenste Bast is een heerlyk Hartsterkend en Maagmiddel. Het Sap heeft een verkoelende, dorstlesschende, eetlust verwekkende en verderfswederstaande kragt. De Zaden bevorderen de Maandstonden, doden de Wormen: daarenboven wordenze in den beet en steek van venynige Dieren geprezen.

Watermeloen. Deszelfs Zaden zyn verkoelende en weekmakende: In de gebreken der Nieren en van de Blaas wordenze zeer geacht.

Koloquint. Men moet deszelfs Merg en Zaden in zeer hartnekkige Ziektens (als de krachten noch niet weg zyn) met grote voorzichtigheit ingeven; want zy geweldig door den afgank zuiveren. In de Lambeit, Vallendeziekte, Waterzucht, en andere Ziektens wordenze geprezen: Maar men moetze nooit Kin-

- propinanda.
- Coriandrum*. Semen ejus bene siccatum, vim calefaciendi, Vermes necandi, Ventriculum roborandi & halitum fœtidum corrigendi habet.
- Cubebæ*. Hi Fructus calefaciunt & incidunt, Ventriculum corroborant, flatus discutunt & frigidis Uteri affectibus auxiliantur.
- Cucumis Hortensis*. Semina ejus vires Seminum *Citrulli* præstant.
- Cucumis agrestis, Cucumis Sylvestris*. Succus Fructuum expressus & inspissatus *Elaterium* audit. *Elaterium* violenter sursum deorsumve purgat, Menses movet & Fœtum interimit.
- Cuminum*. Semen ejus calefacit & Flatus discutit. In Colica, Tympanite ac Ventriculi affectibus magnum usum habet.
- Cydonia malus, Malus cotonea*. Ex carne Fructuum Saccharoque albo *Miva Cydoniorum* componitur, quæ Ventriculum roborat, Nauseam Vomitumque compefcit, Diarrhœæ ac Dysentericæ medetur. Ex Seminibus beneficio Aquæ puræ Mucilago extrahitur, quæ in Linguæ, Fauciumque ardore, Hæmorrhoidum dolore, nec non in Papillarum scissuris magni facienda.
- Dactyli*. Sunt Fructus Palmæ. Iis vis corroborandi & adstringendi attribuitur: Hinc contra nimias Alvi Mensumque purgationes commendantur. *Dactyli* bene maturi, mideren, zwangere Vrouwen, noch oude Menschen ingeven.
- Coriander*. Deszelfs Zaat wel gedroogt, heeft een verwarmende, Wormen dodende, Maagversterkende en den stinkenden Adem verbeterende kracht.
- Cucuben, Steertpeper*. Deze Vruchten zyn verwarmende en doordringende, zy versterken de Maag, verdryven de Winden en genezen de koude gebreken van de Lyfmoeder.
- Hof Komkommer*. Deszelfs Zaden betonen de krachten van de Watermeloen.
- Ezel Komkommer*. Het Sap uit de Vruchten geperst en uitgedampt wort *Elaterium* genaamt. *Elaterium* zuivert geweldig van boven en van onderen, maakt gaande de Maandstonden en doot de Vrucht.
- Komyn*. Deszelfs Zaat is verwarmende en wintbrekende. In de Buikpyn, Trommelzucht en in de gebreken van de Maag is het zeer te achten.
- Quecappel*. Van de zelfstandigheid der Vruchten en Suiker wort het Queëvleesch gemaakt, het welk de Maag versterkt, de walging en het overgeven bedwingt, den onmatigen afgank en den Rooloop geneest. Uit de Zaden wort door hulp van zuiver Water een slym getrokken, die in den brant der Tonge en van de Keel, in de pyn der Aamblyen, als ook in de klouen der Tepels zeer is te achten.
- Dadels*. Dezelve wort een versterkende en zamentrekkende kracht toegeschreven: Hierom wordenze tegen de onmatige ontlastingen van den Buik en van de Maandstonden geprezen. Zo de Danus

nas adstringunt & corpus pingue faciunt.

Daucus Creticus Semine hirsuto. Folia ac Semina ejus Diuresin & Menstrua movent: Hystericis profunt, nec non contra Epilepsiam commendantur.

Daucus Vulgaris. Semina ejus vires *Dauci Crelici* praestant.

Endivia. Folia & Semina ejus vires *Foliorum Seminumque Lactucæ* habent.

Eruca. Folia & Semina ejus in Morbis foporosis laudantur. Præterea veneris incendiam movent: Hinc *Columella* cecinit,

Excitat ad Venerem tardos Eruca maritos.

Et *Martialis*:

Et Venerem revocans Eruca morantem.

Faba. Ex Floribus Farinaque Fabarum Medicamenta componuntur, maculis aliisque Cutis vitiiis utilis. Nonnulli *Fabas* in Diarrhæa, Dysenteria, nec non in calculo Renum ac Vesicæ commendant; attamen omnia farinosa in Calculo sunt spernenda.

Feniculum. De viribus Seminum, vide *Radix*.

Fenum Græcum. Farina Seminum Cataplasmatibus maturantibus admiscetur. Mucilago eorum sugillationibus Oculorum curat.

Fraxinus. De viribus Seminum, vide *Cortex Ligni*.

Fumaria. De Seminum virtutibus, vide *Herba*.

dels heel ryp zyn, dan zynze minder zamentrekkende en maken het lichaam vet.

Wortels uit Candië. Deszelfs Bladeren en Zaden hebben een Pisdryvende en Maandstonden bevorderende kracht: zy zyn die de Opstying hebben woordelg; ook wordenze tegen de Vallende-ziekte geprezen.

Wilde Peen. Deszelfs Zaden betonen de krachten van de *Daucus Creticus*.

Endivie. Deszelfs Bladeren en Zaden hebben de krachten van de Bladeren en Zaden van de *Salade*.

Raket. Deszelfs Bladeren en Zaden worden in Slaapzicktens geprezen. Daarenboven verwekkenze den byslapens lust. Hierom zingt *Columella*.

Die tot de minnestryt is traag, gebruik' Raket - - - -

En *Martialis*:

Raket is 't rechte kruit, dat liefde doet ontvonken - - - -

Bonen. Van de Bloemen en het Meel worden Geneesmiddelen bereit, in de vlekken en anderē gebreken van de Huit nuttig. Zommige pryzen de Bonen in de Loshygheit, Rooloop en in den Steender Nieren en van de Blaas; nochtans verdienen alle Meelachtige dingen in de Steen weinig lof.

Venkel. Van de krachten der Zaden, zie *Wortel*.

Grieks Hooi. Het Meel van de Zaden wort in rypmakende Pappen gemengt. Derselver slym geneest de blauwigbeden der Ogen.

Esschen. Aangaande de krachten der Zaden, zie *Bast* van het Hout.

Duive Kervel. Aangaande de krachten der Zaden, zie *Kruit*.

Genista,

- Genista.* De Seminibus viribus, vide *Flores.*
- Glandes Quercinae.* Omnes *Quercus* partes, E. G. Radix, Lignum, Cortex, Folia, Glandes ac Gallæ vim adstringendi præstant. Hinc in omnibus Alvi Uterique fluxibus utiles.
- Granata, Malus Punica.* Succus Fructuum immaturorum vires succi Citri præstat: Flores, Cortex & Acini adstringunt: Hinc Diarrhææ, Dysenteria, fluxuque Uterino laborantibus profunt.
- Hedera Arborea.* De viribus Baccarum, vide *Folia.*
- Hordeum.* *Hordeum integrum*, vim exsiccandi & corroborandi habet. *Hordeum mundatum* refrigerat & emollit.
- Hyoscyamus.* De viribus Seminibus, vide *Herba.*
- Juglandes.* Cortex Arboris interior Julique Vomitus cient. Succus Radicis Alvi purgat. Cortex Nucis exterior adstringit. Tunica amara Nucleum proxime investiens, contra Colicam magni ducitur. Nuclei maturi ac recentes a tunicis amaribus liberati vires *Amygdalarum dulcium* præstant. Fructus immaturi, vel antequam eorum putamina obdurerint, integri Saccharo condiuntur; hi Ventericulum corroborare atque Abortum impedire dicuntur.
- Jujuba.* Hi Fructus in Pulmonum Renumque affectibus commendantur.
- Juniperi Bacca.* De earum viribus, vide *Lignum.*
- Brem.* Aangaande de krachten der Zaden, zie Bloemen.
- Eike Ekels.* Alle de delen van den Eikenboom, by voorbeeld de Wortel, Bast, het Hout, de Ekels en Gabrioten hebben een zamentrekkende kracht. Hierom zynze in alle ontlastingen van den Buik en Lyfmoeder nuttig.
- Granaat.* Het Sap van onrype Vruchten betoont de krachten van het Citroensap: De Bloemen, Bast en de Korrels zyn zamentrekkende: Hierom zynze de genen die Loshyog zyn, de Rooloop en den onmatigen Stondenvloet hebben, voordelig.
- Boomveil.* Aangaande de krachten der Beziën, zie Bladeren.
- Gerst.* Ongepelde Gerst heeft een opdrogende en versterkende kracht. Gepelde Gerst is verkoelende en verzachtende.
- Bilsen.* Aangaande de krachten der Zaden, zie Kruit.
- Okkernoten.* De binnenste Bast van den Boom en de Katjes doen braken. Het Sap van den Wortel ontlast den Buik. De buitenste Schel van de Noot is zamentrekkende. Het bitter vlies dat den Kern bekleet, wort tegen de Buikpyn zeer geacht. De rype en versche Kernen van de bittere vliezen bevryst, he-tonen de krachten van de zoete Amandelen. De onrype Vruchten, of eer dat derzelver Schalen zyn hart geworden, worden met Suiker heel geconfyt; deze wil men dat de Maag versterken en een Miskraam voorkomen.
- Jujuben.* Deze Vruchten worden tegen de gebreken der Longen en van de Nieren geprezen.
- Jenever Beziën.* Aangaande derzelver krachten, zie Hout.

- Lactuca.* De viribus Seminum, vide *Folia.*
- Lauri Bacca.* De viribus earum, vide *Folia.*
- Linum.* Semina ejus Aqua decocta dant Apozema in Diarrhæa, Dysenteria ac doloribus Nephriticis convenientissimum: Semina in pulverem redacta Cataplasmatibus emollientibus ac maturantibus miscentur. Oleum recens ex Seminibus pressum, in fæcibus Alvi obduratis ac Hæmorrhoidibus dolentibus sub forma Clysmatis magni faciendum.
- Lupini Fabæ.* Iis vires emolliendi, maturandi ac dolorem sedandi (Cataplasmatibus mistis) tribuuntur. Præterea Vermes necant & Cutis vitia sanant.
- Malva.* De Seminibus viribus, vide *Folia.*
- Mespilus.* Ejus Folia ac Fructus immaturi adstringunt: Hinc in Diarrhæa atque Dysenteria profunt.
- Milium Solis.* Semen ejus contra Calculum Renum ac Vesicæ commendatur.
- Milium Vulgare.* Semen ejus in Pulmonum ac Renum affectibus a nonnullis laudatur. Externè Cataplasmatibus Anodynis ac Resolventibus miscentur.
- Myrti Bacca.* Vide *Folia.*
- Morus.* Cortex Radicis purgat: Folia emolliunt: Fructus immaturi adstringunt: Fructus maturi Appetitum excitant Sicinque restinguunt.
- Salade.* Aangaande de krachten van de Zaden, zie Bladeren.
- Laurier Beziën.* Aangaande derzelwer krachten, zie Bladeren.
- Vlas.* Deszelfs Zaden met Water gekookt, geven een drank in den onmatigen Afgang, in den Rooloop en in de Graveelpyn van een zeer goet gebruik: De gestote Zaden worden in verzachtende en rypmakende Pappen gemengt. De versche Olie uit de Zaden geperst, is in de verharde vuiltigheden van den Buik en in de pynelyke Aambyen in de manier van een Klisteer zeer te achten.
- Lupyn Bonen.* Deze worden verzachtende, rypmakende en pynstillende krachten (met Pappen vermengt zynde) toegeschreven. Daarenboven dodenze de Wormen en genezen de gebreken van de Huid.
- Kaasjeskruid.* Aangaande de krachten der Zaden, zie Bladeren.
- Mispel.* Deszelfs Bladeren en onrype Vruchten zyn zamentrekkende: Hierom zynze in de Buikontlasting en den Rooloop woordelig.
- Peerlkruid.* Deszelfs Zaat wort tegen den Steen der Nieren en van de Blaas geprezen.
- Geerst.* Deszelfs Zaat wort van zommige in de Longen en Niergebreken geprezen. Uitwendig wort het by pynstillende en ontbindende Pappen gemengt.
- Mirth Beziën.* Zie Bladeren.
- Moer Beziën.* De Bast van den Boom is Buikzuiverende: De Bladeren verzachtten: De onrype Vruchten zyn zamentrekkende: De rype Vruchten verwekken den etens lust en lessen den dorst.

Myrobalani. Sunt *Bellerici*, *Chebuli*, *Citrini*, *Emblici* & *Indi*. Omnes vim *Rhabarbari* præstant.

Nasturtium Hortense. De *Seminum viribus*, vide *Herba*.

Nigella. Radix ejus in *Hæmorrhagiis* commendatur. *Seminibus* vis aperienti, resolventi & expectorandi, nec non *Urinam* movendi. *Mensesque* provocandi adsignatur. Ex *Seminibus* oleum exprimitur quo nonnulli non absque errore pro *Oleo Nardino* vero utuntur.

Nux Cupressi. Huic vis adstringens ac corroborans tribuitur: Hinc in *Diarrhæa* & aliis *Morbis* quibus adstrictione opus est laudatur.

Nux Moschata. *Nux Myristica.* *Nux* & ejus *Macis* inter *Cephalica*, *Stomachica* ac *Uterina* numerantur: *Cerebrum* enim *Ventriculumque* roborant, *Nauseæ Vomituque* medentur, *Flatus* discutunt, *Lipothymia* succurrunt, *Fœtum* recreant, *Alvi Uterique fluxiones* compescunt.

Nux Vomica. Vim *Narcoticam* præstat ac *Motus convulsivos* excitat. Hinc *Medici* in *Electuario de Ovo* (quod olim ingrediebatur) eam omiserunt. *Nux Vomica* pulverata *Canes* & *Felles* necat.

Olivea. *Folia* ejus adstringunt. Ex *Fructibus* maturis oleum anodynum, emolliens & resolvens exprimitur.

Orobis. *Semina* ejus pulverata *Cataplasmatibus* resolventibus admiscuntur.

Purgeernoten. Alle betonenze de kracht van de *Rhabarber*.

Tuinkers. Aangaande de krachten der *Zaden*, zie *Kruit*.

Nardus. Men pryst deszelfs *Wortel* in de *Bloetontlastingen*. Den *Zaden* wort een openende, ontbindende en de *Borst* ontlastende; als ook een *Pisdrivende* en *Maandstonden* bevorderende kracht toegeschreven. Uit de *Zaden* wort een *Olie* geperst, die zommige, niet zonder te dwalen, voor de oprechte *Nardus Olie* gebruiken.

Cypres Noot. Deze wort een zamentrekende en versterkende kracht toegeschreven: Hierom wortze in de *Loslyvigheit* en andere *Ziektens*, alwaar zamentrekking nodig is geprezen.

Noot Moscaat. De *Noot* en deszelfs *Foely* wort onder de *Hoofst- Maag- en Moeder-middelen* gerekent: want zy de *Hertzen* en *Maag* versterken, de *Walging* en het *Braken* doen ophouden, de *Winden* doen ontlasten, de *Flauwtens* genezen, de *Vrucht* verkwikken, de *ontlastingen* van den *Buik* en van de *Lijfmoeder* matigen.

Kraan Oog. Zy heeft een *Slaapmakende* kracht en veroorzaakt *Zenuwtrekkingen*. Hierom hebben de *Geneesmeesters* deselve uit het *Electuarium de Ovo*, waarinze eentyts gedaan wert, uitgelaaten. De *Kraan Oog* gestoten zynde be-rooft *Honden* en *Katten* het *leven*.

Olyf. Deszelfs *Bladeren* zyn zamentrekende. Uit de *rype Vruchten* wort een *pynstillende*, verzachtende en ontbindende *Olie* geperst.

Tamme Cicer. Deszelfs *gestoten Zaden* worden by *ontbindende Pappen* gemengt.
Oryza.

- Oryza.* Nonnulli eam contra Diarrhæam commendant. Farina Seminum Cataplasmatibus repellentibus admiscetur.
- Pæonia.* De viribus Seminum, vide *Radix.*
- Papaver Album.* Capita ejus vim narcoticam præstant. Semina refrigerant, emolliunt & laxant.
- Passæ majores.* Sunt Uvæ siccatæ, quæ a stipitibus ac acinis liberatæ Alvum leniunt nec non Pulmonum affectibus profunt.
- Passæ Corinthiaca.* Hæ magis quam *Passæ majores* refrigerant & Alvum laxant.
- Petroselinum Macedonicum.* Semen ejus longius, tenuius & ex altero extremo acutius Semine *Petroselini Vulgaris* est. Probatur recens, bene nutritum, coloris subobscuri, odoris saporisque grati ac aromatici. Eisdem vires aperienti, Urinam & Menfes provocandi, Flatus discutienti ac Veneno resistendi esse dicuntur.
- PHELLANDRIUM.* De viribus Seminum, vide *Herba.*
- Pinus.* Cortex & Folia ejus adstringunt ac corroborant. Nuclei Saporem viviresque *Amygdalarum dulcium* habent.
- Piper album, Piper longum & Piper nigrum.* Omnia acrimonia ignea sunt prædita: Ventriculum corroborant, Urinam ac Menfes provocant.
- Piper Indicum, Brasiliense, seu Capsicum.* Siliquæ ac Semina ejus tanta acrimonia sunt prædita, ut, ubicunque ad-
- Ryft.* Enige pryzen dezelve tegen de Loshygheit. Het Meel der Zaden wort by terugdryvende Pappen vermengt.
- Peoni.* Aangaande de krachten der Zaden, zie *Wortel.*
- Witte Maankop.* De *Maankoppen* betonen een verdoovende kracht. De *Zaden* zyn verkoelende, verzachtende en weekmakende.
- Razynen,* zyn gedroogde *Druiven*, dewelke van de steeltjes en kernen gezuivert zynde den *Buik* week maken en de gebreken van de *Longen* voordelig zyn.
- Korenten.* Deze zyn meer verkoelende en *Buik* weekmakende dan de *Razynen.*
- Grieks Pieterfely Zaat.* Deszelfs *Zaat* is langwerpig, dunner en aan het ene end scherper dan het gemeen *Pieterfely Zaat.* Men verkieft dat verssch, wel doorvoet, zwartachtig van verwe en aangenaam van smaak en reuk is. Het zelve worden openende, *Pisdryvende*, *Maandstonden* bevorderende, *Wintbrekende* en *Vergift* wederstaande krachten toegeschreven.
- Water Eppe.* Aangaande de krachten van het *Zaat*, zie *Kruit.*
- Pynboom.* Deszelfs *Bast* en *Bladeren* zyn zamentrekkende en versterkende. De *Notenkerens* hebben den smaak en de krachten van de zoete *Amandelen.*
- Peper.* Daar is *Witte*, *Lange* en *Zwar-
te.* Alle zynze met een brandende scherpheit voorzien: zy versterken de *Maag*, zyn *Pisdryvende* en doen de *Maandstonden* ontlasten.
- Spaansche Peper.* De *Peulen* en de *Zaden* zyn zodanig scherp, datze, alwaar zy geplaatst worden, een brandende

- plicantur vim causticam præstant. Interné humores pituitosos evacuant, nec non Urinam Mensesque promovent.
- Plantago.* De viribus Seminum, vide *Folia.*
- Porum.* De Seminum viribus, vide *Bulbus.*
- Portulaca.* De Seminum virtutibus, vide *Herba.*
- Prunâ Damascenâ.* Fructus refrigerant, humectant & Alvum leniter laxant. Gummi contra Calculum Renum Vesicæque commendatur.
- Psyllium.* Hæc Planta & Semina ejus inter venena a nonnullis referuntur: Mucilago enim Seminum os totum conglutinatur, & Oesophagum atque Ventriculum contrahit, tamen oculis inflammatis applicata, nec non ad vulnera recentia glutinanda, convenit, Semina a mucilagine liberata purgant, Ventriculum offendunt ac Animi deliquium pariunt.
- Raphanus.* De Seminum viribus, vide *Radix.*
- Rhus obsoniorum, Sumach.* Folia & Semina ejus refrigerant & adstringunt: Fluxum immodicum Alvi & Uteri, nec non Vomitus compescunt.
- Ribesiorum Rubrorum ac Alborum Baccæ.* Refrigerant, Putredini resistunt, Sittim extinguunt & in Febribus ardentibus profunt.
- Rubi Idæi.* His vires refrigerandi ac roborandi adtribuuntur.
- Ruscus.* De Seminum viribus, vide *Radix.*
- kracht betonen. Inwendig doenze de slymachtige vochten ontlasten, zyn Pisdryvende en bevorderen de Maandelyke ontlastingen.
- Weeghree.* Aangaande de krachten van het Zaat, zie Bladeren.
- Look.* Aangaande de krachten der Zaden, zie Bol.
- Porcelein.* Aangaande de krachten van het Zaat, zie Kruit.
- Pruimen van Damask.* De Vruchten zyn verkoelende, bevochtigende en maken den Buik week. De Gum wort tegen den Steen der Nieren en van de Blaas geprezen.
- Vlooi kruik.* Deze Plant en deszelfs Zaden worden van zommige onder de Vergiften gerekent: Want het slym der Zaden den gebelen Mont bezet, en den Slokdarm en de Maag zamentrekt; nogtans is het op ontsbokene Ogen gelegd en om versche Wonden te zamen te hechten voordelig. De Zaden van hun slym berooft, hebben een Buikberoerende kracht, zyn de Maag schadelijk en veroorzaken slaauwten.
- Ramenas.* Aangaande de krachten van het Zaat, zie Wortel.
- Smak.* Deszelfs Bladeren en Zaden zyn verkoelende en zamentrekkende. Zy matigen de onmatige ontlasting van den Buik en de Lyfmoeder, als ook het Braken.
- Aalbeziën.* De Rode en de Witte Beziën verkoelen, staan het bederf tegen, matigen den dorst en zyn in de hete Koortsen voordelig.
- Frambeziën.* Men schryft deze een verkoelende en een versterkende kracht toe.
- Stekende Palm.* Aangaande de krachten van het Zaat, zie Wortel.

Ruta.

- Ruta.* De viribus Seminum, vide *Herba.*
- Sambucus.* De Baccarum viribus, vide *Cortex Ligni.*
- Santonicum. Sanctum, Absinthium Ægypticum.* Semina ejus Ventriculum ac Nervos roborant, Vermes necant: Præterea iis vires Veneno resistenti tribuuntur.
- Sebesten.* Hi Fructus contra Pulmonum Renumque affectus commendantur.
- Solarea.* De Seminum viribus, vide *Herba.*
- Seseli Massiliense.* Radices ac Semina ejus inter Medicamenta antispasmodica annumerantur. Præterea Vermes necant ac Veneno resistent.
- Seseli Vulgare, Siler Montanum.* Radix ejus vires Radicis Mei Athamantici præstat. Semina vires Seminum Feniculi habent.
- Silqua dulcis.* Siliquæ a Seminibus liberatæ in Pulmonum affectibus magni faciendæ.
- Sinapi.* Semina ejus calefaciunt & adtenuant, Urinam movent, Scorbuto medentur. Externè in Paralyfi, Apoplexia & aliis Morbis forma Sinapismi commendantur.
- Sophia.* Semina ejus in Diarrhæa & affectibus Renum ac Vesicæ laudantur.
- Staphys agria.* Semina ejus vires Radicis Pyrethri præstant.
- Tamarindus.* Medulla filiquarum Tamarindi vires Baccarum Ribesiorum præstat, nec non Alvum laxat. Cortex
- Wynruit.* Aangaande de krachten van het Zaat, zie Kruit.
- Vlier.* Aangaande de krachten der Beziën, zie Schors van het Hout.
- Wormkruit.* Deszelfs Zaden versterken de Maag en de Zenuwen, zy doden de Wormen: Daarenboven worden dezelve een Vergiftwederstaande kragt toegeschreven.
- Sebesten.* Deze Vruchten worden tegen de gebreken van de Longen en der Nieren geprezen.
- Sharlei.* Aangaande de kracht van het Zaat, zie Kruit.
- Venkel uit Marseilje.* Deszelfs Wortelen en Zaden worden onder de Krampgezende middelen getelt. Daarenboven worden dezelve de krachten om de Wormen te doden en het Vergift te wederstaan toegeschreven.
- Ezels Komyn.* Deszelfs Wortel heeft de krachten van de Beerwortel. De Zaden worden de krachten van het Venkelzaat toegeëigent.
- St. Jans Broot.* De Peulen van de Zaden gezuitert, zyn in de Longgebreken zeer te achten.
- Mostert.* Deszelfs Zaden zyn verwarmende en verdunnende, zy zetten de Pis af en genezen den Scheurbuik. Uitwendig wordenze in de Lamheit, Beroerte en andere Ziektens in de gedaante van een Mostertpap geprezen.
- Frickruit.* Deszelfs Zaden worden in de Buikontlasting en in de gebreken van de Nieren en van de Blaas geprezen.
- Luiskruid.* Deszelfs Zaden betonen de krachten van den Bertram wortel.
- Tamarinde.* Het Merg uit de Tamarynpeulen betoont de krachten der Aalbeziën: ook maakt het den Buik week.

& Semina adstringunt ac corroborant.

Tblapsi. Semina ejus Gravidis interduntur, quod Fœtui noceant vel interficiant. Externe Ulcera mundant & quæcumque manantia consumunt.

Vainiglia, Vainiglia, Vaynille, sunt Siliquæ angustæ & pene teretes, Seminum exiguum, Odoratorum ac Oleosorum plenæ. Planta, in qua crescunt, *Aracus Aromaticus & Volubilis Siliquosa Mexicana foliis Plantagineis floribusque nigricantibus* audit. Siliquæ & præsertim earum Semina vim Nervos, Ventriculum Uterumque roborandi, Flatus discutiendi, Humores crudos coquendi, Urinam ciendi ac Menstrua evocandi præstant.

Urtica. De viribus Seminum, vide *Herba.*

SCIRRHII, FUNGI ET MUSCI, EX TERRA, ARBORIBUS NONNULLISQUE HERBIS, ERUMPENTES.

Agarius. Probatum candidissimum, levis, rarus, friabilis, primo gustu dulcis, mox amarus & stipticus. Ad Urinam ciendam ac Morbum Comitialem eradicandum commendatur. Gravidis, quia Menfes provocat & Alvum vehementer purgat, infestus censetur.

Auricula Juda. In inflammatione Facium & Oculorum magni usus habentur.

De Schel en de Zaden zyn zamentrekende en versterkende.

Wilde Mostert. Deszelfs Zaden worden de bevruchte Vrouwen verboden om dat ze de Vrucht nadelig zyn of doden. Uitwendig zuiveren de Verzweringen en eten het overtollige weg.

Banieljes, zyn smalle byna langwerpige Peulvruchten; deze Vruchten zyn vol kleine, welriekende en olieachtige Zaden. De Plant, waar aan zy groeien, wort genaamt *Aracus Odoratus* en *Volubilis Siliquosa Mexicana foliis Plantagineis floribusque nigricantibus*. De Banieljes, vooral derzelver Zaden versterken de Zenuwen, Maag en Lyfmoeder; zy doen de Winden ontlasten, verbeteren de rauwe Vochten, zyn Pisdryvende en verwekken de Maandelyke ontlastingen.

Netel. Aangaande de krachten van het Zaat, zie Kruit.

HARDE EN WEKE UITWASCHEN; MOSCH, DIE UIT DE AARDE, BOMEN EN ZOMMIGE KRUIDEN UITBREEKT.

Lorkenzwam. Men verkiest die zeer wit, ligt, spongieus, vrybaar, in den mont genomen eerst zoet, terstont bitter en brandende is. Om de Pis af te zetten en de Vallende ziekte uit te roeien wort ze geprezen. Zy is de Bevruchte Vrouwen, om dat ze de Maandstonden bevordert en den Buik geweldig ontlast, zeer schadelijk.

Judas Oren. Zy worden in de ontsteking van de Keel en van de Ogen zeer geprezen.

Crepitus Lupi, Orbicularis, Bovist. Ejus pulvis Oculis perniciosus censetur: Verum ulcera inveterata desiccant; sanguinem e vulneribus fluentem sistit; nec non Hæmorrhoidum fluxum cohibet.

Cuscuta. In Fomentis ac Balneis ad Viscerum obstructions referandas commendatur.

Epithymum, Cuscuta minor. Vires Cuscute majoris præstat.

Galla: Quercinae. De earum viribus, vide Glandes Quercinae.

Grana Kermes, Grana Tinctoria. Corroborant ac nonnihil adstringunt: Porro iisdem vires Nucis Moschatae esse dicuntur.

Muscus: Arboreus, Usnea Officinarum, Muscus Quercinus. Eadem illi vires, quæ Gallis Quercinis, adtribuendæ.

Muscus Pulmonaris. Est iisdem viribus ac Muscus Quercinus præditus.

Miscum Quercinum. Nonnulli id in Morbo Comitiali, nec non in omnibus Morbis Nervinis magni faciunt.

GUMMI, RESINÆ, BALSAMI,
SUCCI CONDENSATI
ET LIQUIDI.

Acacia vera. Est succus ex immaturis Siliquis in Ægypto crescentibus expressus & coctione vel insolatione condensatus. Probatum pura, colore ex nigro rubescente Saporemque græte adstringente prædita. *Acacia vera* in Alvi ac Uteri fluxionibus immodicis laudatur.

Wolfs Veeft. Men acht deszelfs stof den Ogen zeer schadelijk: Maar verouderde verzweringen droogt het op, stremt het Bloet, dat uit de Wonden en Aambyen vloeit.

Schorfte. Om de verstopte Ingewanden te openen wort zy in Stovingen en Baden geprezen.

Thym Schorfte. Zy heeft de zelfde krachten als de grote Schorfte.

Galnoten. Aangaande derzelver krachten, zie Eike Ekels.

Scharlaken Beziën. Zy zyn versterkende en enigzins zamentrekkende: Voorts worden dezelve de krachten van de Noot Muscaat toegeschreven.

Eiken Mosch. Men mag de Eiken Mosch de krachten van de Galnoten toeschryven.

Platte en brede Boom Mosch. Zy heeft dezelfde krachten als de Eiken Mosch.

Maren Tak. Daar is'er die met den zelve in de Vallende- en in alle Zenuwziekten veel op hebben.

GUMMEN, HARSTEN, BAL-
ZEMEN, DIKKE EN VLOEI-
BARE SAPPEN.

Oprecht Acacie. Het is een Sap uit onrype Peulvruchten, die in Ægypten groeijen, geperst en door koking of in de Zon zetting dik gemaakt. Men verkieft dat zuiver, bruinzwartagtig is en een aangename zamentrekkende kracht heeft. Dit Sap wort in de onmatige ontlastingen van den Buik en van de Lyfmoeder geprezen.

Acacia:

Acacia Germanica. Paratur eodem modo, quo *Acacia vera*, nec non ejus vires præstat.

Aloë. Est Succus condensatus. Constat ex parte mucilaginosâ & resinosa. Pars Resinosa adstringit. Pars Mucilaginosâ vel Gummofa per inferiora purgat. Est *Aloë Succotrina, Lucida, Hepatica, Caballina, &c.* De quibus vide Differtationem nostram de *Aloë*.

Ammoniacum. Est Lacryma *Ferula Africana* Gummiresinosa, sapore aromatico ac amaro prædita. Probatur Candidum, Purum, Granulatum & quod, quando accenditur, claram flammam alit. Huic Gummi vires attenuandi ac resolvendi adtribuuntur. Hinc in Viscerum ac Uteri obstructionibus magis faciendum.

Anime Gummi. Est duplex *Occidentale & Orientale.* *Occidentale* est Resina alba ad colorem *Thuris* nonnihil vergens, odorata & prunis imposita facile deslagrans. *Occidentale* est triplex *Album, Subnigrum, Myrrhæ* quodammodo simile & *Flavum.* Probatur albicans & *Succini* modo pellucidum. *Occidentale & Orientale* Unguentis ac Emplastris, ad Capitis Nervorumque Morbis medendum, admiscetur.

Arabicum Gummi. Probatur Pellucidum, Glutinosum, Rotundum, externe quasi a Vermibus exesum ac citrini coloris. In Alvi fluxibus, Urinæ ardoribus ac nonnullis Pulmonum affectibus commendatur.

Sleepruimen Sap. Het wort even als het oprecht *Acacia* bereit en betoont dezelfde krachten.

Aloë is een dikgemaakt *Sap.* Het bestaat uit een *Stym-* en een *Harsachtig* deel. Het *Harsachtige* is zamentrekkende: Het *Stym-* of *Gumachtige* deel heeft een *Buikzuiverende* kracht. Daar zyn verscheide soorten, waar van zie onze *Verhandeling* over de *Aloë*.

Ammoniak. Het is een *Gumharsachtig* vocht, dat uit een *Africaansche Ferula* druipt; het is *Speceryachtig* en bitter van smaak. Men verkiest de *Ammoniak die Wit, Zuiver, Greinachtig* en aan brant gestoken een heldere vlam geeft. Deze *Gum* worden verdunnende en onthindende krachten toegeschreven. Hierom isze in de verstoppingen der *Ingewanden* en van de *Lyfmoeder* zeer te achten.

Gum Anime. Daar is *West- en Oost-Indische.* De *West-Indische* is een *Witte Hars enigzins de Wyfjes Wierook* gelykende, zy is welriekende en op gevonkte kolen gelegd brant zeer licht. Die uit de *Oost* komt is drierlei, *Witte, Zwartachtige, de Myrrhe* enigzins gelykende en *Gele.* Men verkiest de *witachtige* en als de *Brantsteen* doorschynende. Beiden wordenze om de gebreken van het *Hooft* en der *Zenuwen* te genezen, by *Zalven* en *Pleisters* gemengt.

Arabische Gum. Men verkiest die doorschynende, *Lymachtig, Ront* en van buiten als van de *Wormen* afgeknaagt en *geelverwig* is. In de *Buikontlastingen, brandige Pis* en in *zommige Longgebreken* wortze geprezen.

Asafœtida, Affasœtida. Est Gummi-resina coloris Subrubefcentis, odoris Allii instar. In Capitis, Uteri ac Nervorum affectibus magni ducitur. Suffitus ejus in paroxysmo Epilepsiæ laudatur.

Balsamus Capivi, Balsamus Capayba. Colligitur ex Arbore Balsamifera Brasiliensi: Cortex ac Lignum ejus terebra usque ad Medullam perforatur, ex quo foramine Balsamus magna cum copia destillat. Hic Balsamus limpidissimus, liquidioris consistentiæ ac odore ingrato præditus Vulnera recentia glutinat, Menses Urinamque movet, Calculos Renum pellit, nec non Gonorrhææ conducit.

Balsamus Peruvianus. Est liquor ponderosus, consistentiæ ac coloris Syrupi vulgaris, sapore subacri ac linguam mordicante præditus, flammam igni admotus facile concipit ac suaviter olet. Externæ vires Balsami Capaybæ præstat, nec non in Tendinis punctura laudatur. Internæ Pectoris affectibus prodest, Gonorrhæam sanat & in Colica magni æstinatur.

Balsamus Tolutanus. Est Gummi-resina solidioris consistentiæ, colore subrubro ad aureum tendente prædita. Vires Balsami Peruviani præstat. Præterea hic Balsamus, nec non Balsamus Peruvianus inter Nervina & Expectorantia numerantur.

Bdellium. Est Gummi-resina Myrrhæ gustu & odore proxima. Probatur pellucidum ac cum fricatur pingue. Bdellio vires Urinam Mensesque mo-

Duivelsdrek. Hy is een harsachtige Gum, van verwe roodachtig, van reuk den Look gelyk. Hy wort in de gebreken van het Hoofd, de Lyfmoeder en der Zenuwen hoog geacht. Deszelfs roking wort in den overval van de Vallende-ziekte geprezen.

Wond Balsam. Hy wort uit een' Brasiliaanschen Balsam voortbrengenden Boom vergadert. De Bast en deszelfs Hout wort tot op het Merg doorboort; uit deze opening druipt de Balsam in overvloed. Deze Balsam die doorschynende, dun en onaangenaam van reuk is, geneest de versche Wonden, doet de Maandstonden, de Pis en het Graveel ontlasten; ook is hy in den Zaaarloop van een goet gebruik.

Peruviaansche Balsam. Hy is een zwaarachtig vocht van zelfstandigheid en verwe de gemene Siroop gelyk, heeft een scherpen en op de Tong bytenden smaak, by vuur gebracht wat hy lichtelyk vlam en riekt zeer lieflyk: Uitwendig be-toont hy de krachten van den Wondbalsam, ook wort hy in den Peessteek geprezen: Inwendig is hy de gebreken van de Borst nuttig, geneest den Zaaarloop en wort in de Buikpyn zeer geacht.

Balsam van Tolu. Hy is een Harsachtige Gum, hart van zelfstandigheid, van verwe uit den gelen roodachtig: hy betoont de krachten van den Peruviaanschen Balsam. Daarenboven wort dezen Balsam, als ook die van Peru onder de Zenuw- en Borstontlastende middelen getelt.

Stinkende Gum. Zy is een harsachtige Gum, de Myrrhe in smaak en reuk zeer gelyk; men verkiest die doorschynende en alsze gewreven wort, vet is. Deze Gum

vendi, Humores adtenuandi ac Venenis resistendi adscribuntur. Externe Linimentis ac Emplastris ad duritiem Tumorum emolliendam admiscetur.

Benzoinum, Afa dulcis. Probatur translucentum, albis glebulis distinctum, rubescens, sincerum, odore grato præditum. In Pulmonum affectibus laudatur, Caput per sternutationem purgat: Præterea Odoramentis miscetur.

Camphora. Est Resina volatilis odorem *Abrotani maris Foliis angustis*, referens: accensa omnino consumitur. Habetur Sudoriferum, Anodynum, Antihystericum, Febrifugum, Antiscorbuticum, Anthelminticum. Præterea Gonorrhæam sanat, Putredini resistit ac Venerem stimulat. Externe Linimentis, Fotibus ac Collyriis admiscetur.

Caranna. Est Resina colore subnigro, sapore amaricante ac odore haud ingrato prædita. In Juncturarum ac Nervorum vulneribus magno in pretio habetur. Capiti vel regioni Ventriculi sub forma Emplastri imposita Cerebrum atque Ventriculum roborat.

Cerasorum Gummi. Iisdem virtutibus est præditum ac *Gummi Arabicum*.

Colophonia. Est pars *Tberibinthinae* oleo suo privata. Ea vires corroborandi ac desiccandi, verum Oleo Olivarum mista emolliendi habere dicitur.

worden de krachten om de Pis en de Maandstonden te bevorderen, de vochten te verdunnen en het Vergift te wederstaan toegeschreven. Uitwendig wordt ze met Smeerzelen en Pleisters om de hardigheid der Gezwellen te verzachten gemengt.

Bensoin. Men verkiest de doorschijnende, met witte greinen onderscheiden, roohtachtigen, zuiveren en welriekende. In de Longgebreken wortze geprezen; Hy zuivert het Hoofst door niezen. Daarenboven wort hy onder Reukwerken vermengt.

Kamfer. Het is een Hars, vlog van deelen, de reuk van den Averoon Manneken hebbende: aan brant gestoken zynde verbrantze gebelelyk. Men achtze te zyn een Zweetdryvend, Pynstillend, Opstyging Genezend, Koortsverdryvend, Scheurbuik herstellend en Wormen dodend middel. Daarenboven geneestze den Zaatloop, staat het verderf tegen en vermeerdert den byslapens lust. Uitwendig wortze met Smeerzelen, Stovingen en Oogmiddelen vermengt.

Karanne. Het is een Hars, van verwezwartachtig, van smaak bitter en van reuk liefelyk. In de Wonden der gewrichten en der Zenuwen wortze zeer geprezen, Op het Hoofst of de Maag in de gedaante van een Pleister gelegd, versterktze de Hersenen en de Maag.

Kerschen Gum. Zy heeft dezelve krachten als de Arabische Gum.

Harpuis. Is Terpentyn van zyn Olie berooft. Men schryft dezelve versterkende en opdrogende, maar met Olyfolke vermengt verzachtende krachten toe.

Copal. Est Resina admodum Candida ac pellucida. Hodie raro invenitur. In Medicina ad Morbos Capitis commendatur.

Elaterium. De hoc Succo & ejus viribus, vide *Fruktus Cucumeris Agrestis*.

Elemmi. Est Resina odorata: Inter Cephalica, Nervina ac Cicatricantia annumeratur: Hinc Emplastris ac Linimentis admiscetur.

Euphorbium. Probatur purum, ex rufo pallidum, granulatum, quod levi gustu os diu accensum teneat. Alvum violenter purgat: Hinc ejus usus internus periculo non vacat, Ventriculum enim offendit, Convulsiones ac Animi deliquium inducit. Externé Remedium est summum in carie Ossium & Vulneribus sordidis: tamen cavendum est ne propter Symptomata periculosa Ulceribus Linguae, Palati Nariumve inspergatur.

Galbanum. Est Gummi-resina. Probatur purum, flavum, granulatum, odoris gravis & accensum flammam nutriens. Galbano vis calefaciendi, emolliendi ac resolvendi tribuitur. Præterea Urinam ciet, Menses promovet, nec non in Partu difficili ac Tussi inveterata laudatur.

Glycyrrhizæ Succus. Vires Radicis Glycyrrhizæ præstat.

Gutta Gamba, Gutta Fenu, Gutta Camboida. Est Succus gummifus flavo colore. Per vomitum & secessum ve-

Copal. Het is een zeer witt en doorschijnende Hars. Heden wortze zeldzaam gevonden. In de Geneeskunde pryst men ze in de Hooftegebreken.

Ezel Komkommer Sap. Van deszelfs Sap en krachten, zie Vruchten.

Biesjes Zalf. Het is een sterkkriekende Hars. Zy wort onder de Hoofte- Zenuw- en Wondhelende middelen getelt: Hierom mengt menze by Pleisters en Smeerzelen.

Sap van Toorsen van Peru. Men verkieft dat zuiver, bruin, bleekoverwig en greinig is, dat nauwelyks geproeft zynde den mont lang brandende houdt. Het ontlast den Buik geweldig: Hierom is deszelfs gebruik inwendig niet zonder gevaar; want het de Maag beledigt, Zenuwtrekkingen en Flauwteus veroorzaakt. Uitwendig is het in het verderf der Beenderen en in vuile Wonden een heerlyk middel. Nochtans moet men om de gevarelyke toevallen zorgdragen dat het niet in Verzweringen van de Tong, het Verhemelte, of der Neusgaten gestrooit wort.

Galban. Het is een Harsachtige Gum. Men verkieft die zuiver, geel, greinig, zwaar van reuk is en aan brant gestoken vlam van zich geeft. Men schryft de Galban een verwarmende, verzachtende en ontbindende kracht toe. Daarenboven isze Pisdryvende, bevordert de Maandstonden; ook wortze in een moeijelyke Baring en den verouderden Hoest geprezen.

Drop. Zy betoont de krachten van de Wortelen van Zoethout.

Gitte Gum. Het is een Gumachtig geelverwig Sap. Het zuivert van boven en van onderen geweldig: Hierom wort

hementer purgat: Hinc in Hydrope, Scabie & aliis Cutis vitii commendatur. Dosis a granis quatuor ad decem.

Hederæ Gummi. De ejus viribus, vide *Folia Hederæ Arboreæ.*

Hypocistidis Succus. Seligitur ponderosus, niger, empyreuma minime redolens, saporis acidi ac adstringentis. Vires Succu *Acaciae Vere* præstat.

Juniperi Gummi, Sandaracha. Est Resina alba, pellucida & granulata: Hæmorrhagias fistit, Lumbricos necat ac Vulnera glutinat.

Labdanum. Ladanum. Probatum resinosum, facile mollescens, odoratum, arenularum aliarumque sordium expers. Huic Resinæ vis calefaciendi, adtenuandi & aperiendi adscribitur. Internè a nonnullis ad Ventriculi affectus a Causa frigida ortos sub forma Pilularum commendatur. Externè Emplastris Anodynis, Emollientibus ac Resolventibus miscetur.

Lacca. Est triplex, in Granis, in Ramulis & in Tabulis. Est succus resinosus pellucidus colore subrubro. In Viscerum obstructionibus, Hydrope, Asthmate, nec non in otis exulcerationibus commendatur.

Manna. Est Ros pinguis, Foliis ac Ramis Arborum adhærens: Venit ex Calabria, Persia & Ceilon: Hinc pro diversitate Regionum, *Manna Orientalis, Syriaca, Persica, Goritiana, Briansonensis & Calabrica* audit. Candida, granulata, in aqua omnino solvens eligenda. *Manna, vires Pul-*

bet in de Waterzucht, Schurft en andere gebreken van de Huit geprezen. De Gifte is van vier tot tien grein.

Gum van Boomveil. Aangaande deszelfs krachten, zie Bladeren.

Hypocistis Sap. Men verkiest dat zwaar, zwart, niet aangebrant riekende, dat zuur en zamentrekkende van smaak is. Het heeft de krachten van Oprechte *Acacia.*

Jenever Gum. Het is een witte, doorschijnende en greinachtige Hars. Zy sloopt de Bloetontlastingen, doot de Wormen en heelt de Wonden.

Labdanum. Men verkiest die Harsachtig is, gemakkeelyk week wort, wel riekt en met geen zant of andere vuiligheden bezet is. Deze Hars wort een verwarmende, verdunnende en openende kracht toegeschreven. Zy wort van zonnige in de koude gebreken van de Maag onder de gedaante van Pillen geprezen. Uwendig vermengt menze met Pynstillende, verzachtende en ontbindende Pleisters.

Lacca. Daar is driedeyle, in Greinen, op Stokjes en in Plaatjes. Het is een Harsachtig, doorschijnend en rootachtig Sap. Het wort in de verstoppingen der Ingewanden, de Waterzucht, als ook in de verzweringen van den Mont geprezen.

Manna. Het is een vetachtige daww aan de Bladeren en Takken van de Bomen gehegt. Het komt uit Calabrië, Perfië en Ceilon: Na de verscheide Landen daar het gevonden wort, heeft het verscheide namen. Men moet die wit, greinig en in het water geheel smelt, verkiezen. Het Manna beteent de krachten van

pæ recentis Cassia fistula præstat.
Mastiche. Est Resina pellucida ac granulata. Probatur splendens, sincera, odorata, friabilis & albi coloris. Præstat vires Resinæ Juniperi.

Myrrha. Est Gummi-resina. Probatur granulata, pallefcens, odorata ac amara. Est Emmenagogum, Stomachicum & Anthelminticum præstantissimum: In Tussi, Diarrhæa ac Dysenteria a nonnullis commendatur. Externe Vulneribus Ulceribusque tam recentibus, quam inveteratis præfertim Capitis & Oris prodest. Præterea Putredini resistit & Papillarum Labiumque fissuris medetur.

Olibanum, Thus Masculinum. Est Resina granulata testiculorum instar rotunda, colore candicante, sapore amaro ac mordace prædita. Olibanum quod Fæmininum audit est Thus Vulgare: Hoc magis molle ac flavum est. Olibanum æque ac Myrrha calefacit & siccatur: Hinc eidem vires quæ Myrrhæ adscribuntur, tribuendæ. Thus Vulgare plerumque Emplastris ac Linimentis Nervinis admiscetur.

Opium. Est Lacryma ex vulneratis capitibus Papaverum fere maturis collecta & Solis calore condensata, colore subnigro, odore papaveraceo, sapore acri & amaro prædita. Opium raro nobis purum adfertur; Opium enim quo utimur ex Opio & Meconio est compositum. Meconium nihil aliud est quam Succus expressus foliorum ac stolonum Papaveris, coctione vel

het versche Trommelstoks Merg.

Mastik. Het is een doorschynende en greinachtige Hars. Men verkiest de blinkende, zuivere, welriekende, vrysbare en witte. Zy betoont de krachten van Jenever Gum.

Myrrhe. Is een harsachtige Gum. Men verkiest die greinig, bleek, welriekende en bitter is. Zy is een zeer heerlyk, Maandstonden bevorderend, Maag versterkend en Worm dodend middel. Van sommige wortze in den Afsank en Rooloop geprezen. Uitwendig isze, zo in versche als verouderde Wonden en Verzweringen, voornamelyk van het Hooft en van den Mont nuttig. Daarenboven wederstaatzte het bederf en geneest de Kloven der Tepels en van de Lippen.

Wierook. De Mannetjes Wierook is een greinachtige Hars, klootachtig ront, witverwig, van smaak bitterachtig en scherp. De Wyfjes Wierook is zachter en geelder. De Mannetjes Wierook heeft als de Myrrhe een verwarmende en opdrogende kragt, daarom mag men denzelven de krachten die de Myrrhe worden toegeschreven, toeëigenen. De Wyfjes Wierook wort meestal by Zenuwversterkende Pleisters en Smeerzelen gemengt.

Heul Sap. Het is een vocht uit hyna rype gewonde Maankoppen vergadert en door de warmte van de Zon dik gemaakt, zwartachtig van verwe, naar de Maankoppen riekende, scherp en bitter van smaak. Het Heul Sap wort zeldzaam zuiver tot ons gebracht; want de Opium die wy gebruiken is uit Heul Sap en Meconium te zamen gestelt. Meconium is niets anders dan Sap uit de bla-

insolatione condensatus. *Opium* est *Thebaicum* & *Indicum*. *Opium Thebaicum* *Opio Indico* antepositur. Probatum sincerum & in aqua omnino solvens. *Opium* in Tussi, Asthmate, Singultu, Vomitu, Colica, Appetitu nimio, in Diarrhæa, Dyfenteria, Hæmorrhoidibus, in Passionibus Hystericis, Calculo ac aliis morbis Remedium est præstantissimum: Verum ejus imprudens & temerarius usus multis mortem intulit.

Opopanax. Est Gummi-resina, foris ad colorem aureum vergens, interne subalbicans, gravis odoris: Vires *Galbani* præstans.

Pix. Est pars resinosa ex Arboribus resinosis, ut *Pinu*, *Larice*, *Abiete*, *Terebintho* & aliis, vi ignis per descensum extorta. Primo *Pix Liquida* erupit, deinde pars crassior ac magis compacta, quæ *Pix Vulgaris* audit. *Pix*, tam *Liquida*, quam *Vulgaris* emollit, maturat & glutinat: Hinc Emplastris, Unguentisque admiscetur.

Sacchararia Arunda. Ejus Succo, coctione ac despumatione depurato, atque stillatione in Conos *Sacchararios* vel ope *Hypocausti* in *Crysallos* redacto, vires aperiendi, adtenuandi & laxandi adtribuuntur. In *Pulmonum* affectibus rubedineque *Oculorum* commendatur.

Sagapenum. Est Gummi-resina. Probatur granularum, sincerum, extrinsecus colore subrufo vel flavo, intus

deren en stelen van de *Maankop-Plant*, geperst en door koking of in de *Zonsetting* dik gemaakt. Daar is *Thebaïsch* en *Indisch* Heul Sap. Het *Thebaïsch* wort boven het *Indisch* geacht. Men moet verkiezen die zuiver is en in water geheel smelt. Het Heul Sap is in den *Hoest*, *Kortborstigheid*, *Nok*, *Braking*, *Buikpyn*, te groten etenslust, in de *Loshyvigheit*, den *Roolloop*, in de *ontlasting der Aambyen*, *Opstyging*, 't *Graveel* en andere *Ziektens* een zeer treffelyk *Geneesmiddel*: Maar deszelfs onvoorzichtig en lichtvaardig gebruik maakt'er vele van kant.

Opopanak. Het is een harsachtige Gum, van buiten goutverwig geel, van binnen witachtig, zwaar van reuk. Zy betoont de krachten van de *Galban*.

Pek. Het is het harsachtige deel, van harsachtige Bomen, als de *Pyn-Lorken-Dennen-Terpentyn Boom*, door het vuur * per descensum 'er uitgedreven. Eerst komt de *Teer*, daarna de *Pek*. De *Pek* en de *Teer* zyn verzachtende, rypmakende en helende: Hierom wordenze by *Pleisters* en *Zalven* gemengt.

* Zie de *Konstwoorden*.

Suikerriet. Deszelfs Sap, door koken en schuimen gezuivert, en door lekking in *Broden* of door hulp van een *Kachel* in *Krysalten* gebracht, worden openende, verdunnende en weekmakende krachten toegeschreven. De *Suiker* wort in de *Borstgebreken* en in de *rodigheid der Ogen* geprezen.

Sagapeen. Het is en harsachtige Gum. Men verkiest die greinig, zuiver, van buiten bruin of geel, van binnen wit-albido,

albido, gustu acri, odore gravi Porri instar, præditum. Vires Galbani præstat.

Sanguis Draconis. Est Succus Gummi-resinosus coloris sanguinei. Est sanguis Draconis duplex in Lacryma & in Tabula. Inter se nihil, nisi figura differunt. Hic Succus odoris expers saporem adstringentem habet. Ad excreationes cruentas tam Pulmonum quam Alvi compescendas commendatur. Præterea Dentes vacillantes firmat, Gingivas roborat, nec non Hæmorrhagiâs Vulnerum sistit.

Sarcocolla. Est lacryma Gummi-resina. Probatur pallida nonnihil rubescens, amara & friabilis. In Hæmorrhagiis, Oculorum vitis, nec non in vulneribus consolidandis magni ducitur.

Scammonium. Est Gummi-resina. Probatur sincerum, subnigrum, leve, splendidens, aqua madefactum lactescens, Linguam non exurens, nec tetro odore infectum. Scammonium his virtutibus præditum nec Succo Titymali mistum, est Catharticum præstantissimum.

Styrax. Est duplex, *Styrax Calamita* & *Styrax Liquida.* *Styrax Calamita* est Gummi-resina ex flavo rubescens, odore suavissimo prædita. Improbatur furfurosa, nigra ac inodorata: In Pulmonum Fauciumque affectibus commendatur, nec non Emplastris Calésacientibus ac Resolventibus, Odoramentis & Suffumigiis admiscetur. *Styrax Liquida* Est Liquor pinguis, graveolens, coloris ex cinereo

achtig, scherp van smaak en zwaar, als Look riekende is. Zy betoont de krachten van de Galban.

Drakenbloet. Het is een Gum-harsachtig bloetverwig Sap. Daar is tweederlei sanguis Draconis in Lacryma en sanguis Draconis in Tabula. Zy verschillen van malkander niet dan in de gedaante. Dit Sap zonder reuk heeft een zamentrekkende smaak. Tegens Bloetontlastingen, zo van de Longen als van den Buik wort het geprezen. Daarenboven maakt het de Tandën vast, versterkt het Tandvleesch en stopt de ontlastingen van bloet uit de Wonden.

Vleesch Lym. Het is een Gum-harsachtig vocht. Men verkiest die wit, enigzins rootachtig en broos van zelfstankheit is. In de ontlastingen van Bloet, in de gebreken der Ogen en om Wonden te helen is zy zeer geacht.

Scammoné. Het is een harsachtige Gum. Men verkiest die zuiver, zwartachtig, ligt, blinkende, met water nat gemaakt melkende en op de Tongen niet brandende, noch kwaat van reuk is. Zo de Scammoné met deze deugden is voorzien en met geen Sap van Wolfs Melk is vermengt, is het een zeer heerlyk Buikzuiverend middel.

Storax. Daar is tweederlei, *Styrax Calamita*, en *Styrax Liquida.* De eerste is een harsachtige Gum uit den gelen root, zeer liefelyk van reuk. Men verwerpt die zemelachtig, zwart en zonder reuk is. Zy wort in de Long en Keelgebreken geprezen; men mengtze by verwarmende en onthindende Pleisters, Reukwerken en Rokingen. De andere is een vetachtig Sap, zwaar van reuk, van verwe uit den bruinen grysachtig, fusca,

fufci, substantiæ tenacis Balsami instar. Ad Tumores maturandos, Vulnera Nervorumque vitia sananda commendatur.

Tacamahaca. Est Resina sapore amari-cante haud ingrato, odore aromati-co & colore ex flavo pallido prædita. Vires Resinæ Carannæ præstat.

Terebinthina. Est Liquor resinofus; hu-jus sunt duo genera, *Terebinthina Ve-neta* Liquidioris substantiæ & *Terebinthina Cypria* solidioris consistentiæ. *Terebinthina* tam *Veneta*, quam *Cy-pria* in Pulmonum ac Renum affecti-bus magni sunt faciendæ. Porro vi-res Balsami *Capayba* præstant.

Thus. Vide *Olibanum*.

Tragacanthum. Est Gummi glutinosum candidum vel ex flavo pallescens, vermiculorum instar figuratum ac Sa-pore dulci præditum. Vires Gummi *Arabici* præstat, nec non in nonnul-lis Oculorum morbis commendatur.

ANIMALIA ET EA QUÆ EX HIS SUMUN- TUR.

Album Canis, *Album Græcum*. Nonnulli id in Cataplasmatibus emollien-tibus ac resolventibus commendant. *Aselli*, *Millepedes*, *Onisci*. Sunt Insecta Sale volatili prædita. In Stranguria, Morbo Regio & Oculorum affectibus laudantur.

Asellorum Lapides. Sunt Lapilli oblongi ac dentati, qui in Capite Piscis marini, Belgice *Schelvis*, reperiuntur. Nonnulli eos in Calculo Renum, nec non in Diarrhæa magni faciunt.

van zelfstandigheid taai den Balsam ge-lyk. Zy wort om Gezwellen ryp te ma-ken, Wonden en gebreken der Zenuwen te genezen, geprezen.

Tacamahaak. Het is een bitterachtige Hars, geenzins onaangenaam van smaak, webrickende, van verwe bleek geel. Zy betoont de krachten van de Karanne.

Terpentyn. Het is een Harsachtig vocht; daar zyn twe soorten, *Terebinthina Veneta*, deze is dun van zelfstandig-heit, en *Terebinthina Cypria*. Deze is harder van zelfstandigheid. Beide zynze in de gebreken van de Longen en der Nieren zeer te achten. Voorts beto-nenze de krachten van de Wondbal-sem.

Wyfjes Wierook, zie *Olibanum*.

Gum Dragant. Het is een lymachtige wit-te of uit den gelen witverwige Gum, de gedaante van Wormen hebbende en zoetachtig van smaak. Zy betoont de krachten van de Arabische Gum; ook wortze in zommige Oogziectens gepre-zen.

DIEREN, EN DIE DINGEN DIE VAN DEZELVE GE- BRUIKT WORDEN.

Witte Hondekeutel. Zommige pryzen dezelve in verzachtende en rypmakende Pappen.

Zeugen, *Pissebedden*. Zy zyn gekurven Diertjes met een vluch Zout voorzien. In de koude Pis, Geelzucht en gebre-ken der Ogen wordenze geprezen.

Schelvis Steentjes. Zyn langwerpige ge-tande steentjes, die in de Schelvishoofden gevonden worden. Zommige hebben met dezelve in het Graveel en in de Losly-vigheid veel op.

Axun-

Axungia. Hæc pars oleosa animalium vim emolliendi, resolvendi ac dolorem mitigandi præstat. *Axungia Officinales* sunt *Axungia Hominis, Ursi, Canis, Anseris, Anatis* & aliorum animalium.

Cancra. Partes Cancrorum, quæ in Officinis servantur, sunt *Chela & Lapides.* Hi *Lapides* in Ventriculo Cancrorum inveniuntur. *Chela & Lapides*, qui etiam *Oculi Cancrorum* dicuntur, sunt Medicamenta, quæ acidum temperant & quasi absorbent.

Cantharides. Sunt Insecta, quæ inter Venena recensentur: Reñibus enim atque Vesicæ valde nocent. Tamen Audaces quidam *Cantharides* (non sine periculo) Medicamentis Diureticis admiscunt, & ad Gonorrhæam sanandam commendant. *Cauteria* ex his componuntur, quæ sub forma Emplastri in doloribus a serosa colluvie ortis, ad eam evellendam & alio derivandam magni sunt facienda.

Castoreum. Utraque India *Castoreum* præbet. *Castoreum Sibericum* censetur optimum. Est Medicamentum Nervinum, Anodynum, Emmenagogum & Antihystericum præstantissimum.

Cera Citrina. Est substantia resinosa. Vis ejus aperiens ac Laxans. Usus ejus frequens in Emplastris, Cerotis ac Unguentis. *Cera Citrina* semper *Cera Alba* est præferenda, nam per diuturnam insolationem & macera-

Reuzel. Dit olieachtig deel der Dieren heeft een verzachtende, ontbindende en pynstillende kracht. Het Smeer van Menschen, Beeren, Honden, Gansen, Entvogelen en van andere Dieren wort in de Winkels bewaart.

Kreeften. De delen der Kreeften die in de Winkels bewaart worden, zyn de scharen en steentjes. Deze steentjes vint men in derzelver Maag. De scharen en [zogenaamde] Ogen zyn Geneesmiddelen die het zuur temperen en als opsurpen.

Spaansche Vliegen. Zy zyn gekorven Diertjes, dewelke onder de Vergiften worden gerekent: Wantze de Nieren en Blaas zeer beschadigen. Nochtans zyn'er die zonder enige zwaarigheid te maken de Spaansche Vliegen (dat niet zonder gevaar geschiet) by Pisdryvende Geneesmiddelen mengen en om een' Zaadloop te genezen, aanpryzen. Men maakt van dezelve Brandmiddelen die in de gedaante van een Pleister, in Pyn uit een byeenvergaderde Weistof spruitende, om dezelve uit te halen en elders heen te leiden, zeer zyn te achten.

Bevergeil. Beide de Indiën leveren het Bevergeil. Het Siberisch wort het beste geacht. Het is een zeer heerlyk Zenuwversterkend, Pynstillend, Maandstonden bevorderend en Opstygging genezend middel.

Geel Wasch. Het is een barsachtige zelfstandigheid. Het heeft een openende en weekmakende kracht. Deszelfs gebruik is in Peisters, Ceroenen en Zalven zeer gemeen. Men moet het Geel Wasch altyt boven het Wit Wasch

H

tionem

tionem partes subtiliores perdidit.

Cochinella. Sunt Insecta externe coloris argentei, intus Coccinei. Inter Cardiaca, Sudorifera, Antifebrilia & Alexipharmaca annumerantur.

Cornu Cervi Crudum. Nonnulli ejus Gelatina in variolis, Morbillis & Febribus putridis magni faciunt. Verum Chemia docet, his in Morbis huic Medicamento non fidendum esse.

Dens Apri. In Pleuritide ac aliis Morbis a nonnullis laudatur.

Ebur. Huic Denti vis corroborandi & adstringendi adtribuitur: Hinc Morbis quibus adstrictione opus est convenit.

Fel Taurinum. In Aurium doloribus earumque Ulceribus lacte mistum laudatur. Cum Clysteribus exhibitum, Alvum & Hæmorrhoides movet.

Hirudines. Probantur quæ aquam lymphidam inhabitant, dorso subviridis cum striis velut aureis interspersis. Earum usus est ut sanguinem extrahant dum Ano, Pedibus, Bracchiis, Temporibus vel Naribus applicantur. Ubi adhærent, si largius sanguis sit emittendus, tunc forficæ caudæ abscinduntur, sic enim ex illis velut ex Syphonibus sanguis defluit. Præstat illas fugere donec satiatæ sint, aut sanguine graves sponte decidant, aut saltem eas, sale capiti asperso, ad delapsum movere.

achten, want door de langdurige bleiking en weeking heeft het zyn fynste delen verloren.

Concheniljes, zyn gekorve Diertjes van buiten zilverwerwig, van binnen scharlaken root. Zy worden onder de Hartsterkende, Zweet-Koorts- en Vergift-wederstaande Geneesmiddelen getelt.

Hertshoorn. Zommige hebben met deszelfs Gelei in de Kinderpokjes, Mazelen en Rotkoortsen veel op. Maar de Scheikunst leert dat men in deze Ziektens op dit middel geen staat kan maken.

Wilde Verkens Tant. Van zommige wort hy in de ontsteking van het Ribbenvlies en andere Ziektens geprezen.

Olyfants Tant. Men schryft dezen Tant een versterkende en zamentrekkende kracht toe: Hierom is hy in Ziektens, daar zamentrekking nodig is, nuttig.

Stieren Gal. Zy wort met Melk vermengt zynde, in de pyn en verzweringen der Oren geprezen. Met Klisteren gebruikt, doetze den Buik ontlasten en de Aambyen voortkomen.

Bloetzuigers. Men acht die de beste te zyn, die zig in helder water onthouden, welker buik rotsachtig, de rug groenverwig en hier en daar met rootgeelverwige strepen bezet is. Zy worden gebruikt om bloet uit te halen, terwylze op den Aars, de Voeten, Schouders, Borsten, slapen van het Hoofd of Neusgaten worden geplaatst. Alsze vast zitten, zomen wel bloet wil afrekken, dan snyt men derzelver steerten met een schaar af, wanneer uit dezelve als uit Spuitjes het bloet vloeit. Best is het datze zo lang zuigen tot datze verza-

Dicun-

Dicuntur & Sanguifuga.

Ichtyocolla. Est Gluten ex Corio, Pinnis, Cauda, Intestinis & Ventriculo alicujus Piscis (qui *Huso* vocatur) confectum. Probatur album, inodorum & pellucidum. Nonnulli *Ichtyocollam* in Diarrhæa magni faciunt.

Lapis Bezoar. Est *Occidentalis* & *Orientalis*. Hi Lapides in Animalibus quæ *Capri-Cervæ* dicuntur, inveniuntur: Hæc Animalia cornua nulla gerunt. Probantur *Orientalis*, qui ex nigro virefcunt & ex *China* adferuntur. Lapides *Bezoar* tam *Orientalis* quam *Occidentales* acidum æque ac *Lapides Cancrorum* absorbent: & in nonnullis Morbis magni habentur usus.

Mandibula Piscis Lucii. Nonnulli eas in Calculo Renum, Partu difficili & Fluore Mulierum albo magni faciunt.

Mel. Eligendum est *Virgineum*, id est quod *Novellæ Apes* composuerunt, ex flavo albicans, pellucidum, odore ac sapore gratum, consistentia neque concretum, neque nimis dilutum. Mel statuitur calidum & desiccans. Nutrit, abstergit, aperit & Pulmonibus convenit. Biliosis & calidioribus corporibus non proficuum est.

digt zyn, of datze door het bloet opgavult van zelfs door de zwaarte afvallen, of ten minsten datze zich, zout op den kop gestroit zynde, tot het afvallen schikken.

Visch Lym. Het is een Lym, van de Huit, Vinnen, Staart, Darmen en de Maag van een zekeren *Visch* (die *Huso* genaamt wort) gemaakt. Men verkieft die wit, zonder reuk en doorschynende is. Zommige maken veel werk van de *Vischlym* in de onmatige *Buikontlasting*.

Bezoar Steen. Daar is *Oost- en West-Indische*. Deze Steenen worden in Dieren, *Hinde-Bokken* genaamt, gevonden: Deze Dieren dragen geen hoornen. Men verkieft die uit de *Oost* komen, uit den *zwarten groenverwig* zyn en uit *China* gezonden worden. De *Bezoar Steenen*, zo wel de *Oost- als de West-Indische* hebben een *zuur-opflurpende kracht*, even als de *steenjes* uit de *Kreeften*; In zommige *Ziekten* wordenze zeer geacht.

Snoeks Kaken. Zommige achten dezelve hoog in het *Graveel*, in een *moejelyke Baring* en in den *Wittenvloet der Vrouwen*.

Honig. Men moet den *Maagden-Honig* verkiezen, (dat is die *Nieuwe Byen* hebben gemaakt) die uit den *gelen witachtig*, doorschynende, aangenaam van *smaak en reuk* is en geen al te *harde*, noch al te *dunne zelfstandigheid* heeft. Men stelt dat de *Honig* heet en *opdrogende* is. Hy heeft een *voedende, afvagende en openende kracht*, en is de *Longen nuttig*. *Galachtige en hete licha- men* is by *schadelyk*.

Moschus. Moschifera caprea est species Capreae minoris: in ejus abdomine non longe a posterioribus pedibus est quaedam eminentia rotunda ac dura, magnitudine ovi gallinacei mediocris, circa cujus partem inferiorem unica utrinque caruncula apparet, qualis etiam in sinistro latere conspicitur. Ea autem eminentia, sive is Tumor nihil aliud est, nisi folliculus in quo *Moschus* faniei instar colligitur. *Moschus* ad multos Morbos frigidos commendatur, verum ejus odor vehemens omnibus non placet.

Nidi Hirundinum. In Angina ac Oculorum rubedine a nonnullis laudantur.

Sanguis Hircinus. Sunt qui eum in Calculo Renum ac Vesicae magni faciunt.

Scincus Marinus. Quidam volunt *Scincos* *Marinos* venenis resistere.

Sperma Ceti. Est Pinguedo naturalis, substantiae squamosae ac mollis; coloris subflavi, saporis pinguis. Qui in Groenlandiam navigant, ex ipsa superficie Cerebelli Balænarum (quae *Cachelottæ* dicuntur) colligunt & per pannum partem fluidiorem expriment. Deinde Lixivia forti ex cineribus & calce viva composita album ac Solidum redditur. *Sperma Ceti* humectat & resolvit. In Pulmonum affectibus laudatur. Externe Emplastris Linimentisque emollientibus ac resolventibus miscetur.

Testæ Ovorum. In Calculo Renum ac Vesicae laudantur.

Muscus. De Geit, die den *Muscus* voortbrengt, is klein in haar soort: In derzelver onderbuik, niet ver van de achterste lopers, heeftze een zeker ront en hart gezwel, de grote van een middelmatig hoendercy hebbende: omtrent deszelfs onderste deel vertoont zich aan wederzyden een vlezig uitwas, hoedanig'er ook een in de linkerzyde bespeurt wort. Gemelde gezwel of uitsteeksel is niets anders als het zakje, waar in de *Muscus* in de gedaante van bloot vergadert wort. De *Muscus* wort in zeer veel koude Ziekten geprezen, maar derzelver sterke reuk behaagt elk een niet.

Zwaluw Nesten. Zy worden van zommige in de Keelontsteking en in de rootheit der Ogen geprezen.

Bokken Bloet. Daar zyn'er die het zelve in het Graveel en in den Steen van de Blaas hoog achten.

Minder Crocodil. Zommige willen, dat by het Vergift wederstaat.

Walschot. Het is een natuurlyk Vet, schubachtig en zacht van zelfstandigheid; de verwe is geelachtig, de smaak vettig. Die naar Groenland varen, vergaderen het zelve uit de opperolakte van de kleine herten der *Cachelotten*, en persen deszelfs vloeibaardere deel uit door een lap laken. Daarna wort het met een sterke Loog van asch en levendige kalk te zamen gestelt, wit en hart gemaakt. Het Walschot is bevochtigende en ontbindende. In de Longgebreken wort het geprezen. Uitwendig mengt men het by verzachtende en ontbindende Pleisters en Smeerzels.

Eyer Schalen. Zy worden in den Steen der Nieren en van de Blaas geprezen.

Vipera. Sunt Serpentes qui nobis ex Italia adferuntur. Iis vires Veneno resistendi, Febris maligis & contagiosis medendi adtribuuntur.

Ungula Alcis. In Epilepsia a nonnullis magni fit.

Unicornu Marinum. Ei vires quæ Viperris adscribuntur adscribendæ.

Zibetha, Zibethum. Est Excrementum (cujusdam Felis,) pingue ac unctuosum in certis glandulosis folliculis circa inguina ei concessis, collectum. Probatur pallidum, in Anglia collectum, odore gravissimo præditum. In multis Morbis æque ac *Moschus* laudatur.

M E T A L L A.

Æs, Cuprum. Est Metallum quod ex Sulphure, Mercurio, Sale & Terra constat. *Cuprum* est durius Stanno, mollius Ferro. Ope liquoris acidi vel acris in *Æruginem* mutatur. *Ærugo* vulnera putrida potenter mundat & detergit. Præterea *Æs* calcinatur beneficio ignis, salis communis ac salis Tartari. *Æs calcinatum* aqua calida edulcorandum; vires *Æruginis* præstat.

Argentum. Est Metallum nobile, candidum Auro imperfectius. Est *Argentum fossile purum*, *Argentum fossile rude* & *Argentum artificiale* quod ex Metallis & Mineralibus excoquitur. Inutiliter *Argentum* & *Aurum* Me-

Viper Slangen. Men brengtze uit Italien tot ons. Dezelve worden de krachten om het Vergift te wederstaan, kwaadaardige en besmettende Koortsen te genezen, toegeschreven.

Elants Klaauw. Hy wort in de Vallende-ziekte van zommige hoog geacht.

Zee Eenhoorn. Men mag denzelven de krachten die de *Vipers* worden toegeëigent toeschryven.

Zivet. Het is een uitwerpzel (van zekere Kat) vet en zalfachtig in zekere klierachtige zakjes die dat Dier omtrent de lieschen heeft, vergadert. Men verkieft dat bleekverwig, in Engelant vergadert en zeer zwaar van reuk is. Het wort even als de *Muscus* in veel Ziekten geprezen.

M E T A L E N.

Koper, is een Metaal het welk uit Zwaavel, Kwik, Zout en Aarde bestaat. Het is harder dan het Tin, zachter dan het Yzer. Door middel van een zure of scherpe vocht verandert het in Spaans Groen. Het Spaans Groen zuivert en reinigt de vuile Wonden krachtig. Daarenboven wort het Koper door middel van vuur, gemeen zout en zout van Winsteen gebrant. Het gebrant Koper moet men met warm water de scherpigheit afwasschen, wanneer het de krachten van het Spaans Groen betoont.

Zilver. Het is een Edel wit Metaal, onvolmaakter dan het Gout. Daar is zuiver gegraven Zilver, onzuiver gegraven Zilver en Zilver dat uit Metalen en Mineralen gekookt wort. Het is te vergeefs dat Zilver en Gout by

dicamentis cardiacis admiscentur, a calore enim nostro solvi nequeunt: tamen quædam Medicamenta, E. G. Pilulæ aliquando causa decoris Argento vel Auro foliato involvuntur.

Aurum. Est Metallum Solidissimum ac Nobilissimum, colore flavo præditum ex Mercurio ac Sulphure constans. De viribus Auri, vide Argentum.

Ferrum. Est Metallum ex Mercurio, Sulphure ac Terra constans. Huic Metallo summo cum jure vis aperiendi, roborandi & adstringendi adtribuitur.

Plumbum. Est Metallum vilissimum. Constat ex Mercurio, Sulphure indigesto ac Sale aluminoso. Est, (Auro excepto) ponderosissimum. Contra Ulcera Cancrofa Saturnia magni sunt facienda. Ex Plumbo Minium, Cerussa, Saccharum & multa alia componuntur, ut & Lithargyrum, quod est Plumbum Scoris Cupri imprægnatum & quasi in formam spumæ Metallicæ per calcinationem redactum: ratione coloris Lithargyrum Auri vel Lithargyrum Argenti audit: Varietas coloris aliam causam non agnoscit, quam magis vel minus intensum calcinationis gradum. Lithargyrum probatur purum, probe calcinatum, coloris intensioris, ponderosum & quod oleo Olivarum coctum facile dissolvitur. Lithargyrum desiccatur, refrigeratur & consistentiam multis Emplastris & Unguentis conciliat.

Stannum. Est Metallum album & splendens ex Mercurio quodam ignobiliori

Hartsterkende Geneesmiddelen gemengt worden, alzoe door onze warmte niet kunnen ontbonden worden: Nochtans bekleet men zomtyts Geneesmiddelen, om ze voor het oog aangenamer te maken, By voorbeeld Pillen, met Zilver of Blatgout.

Gout, is het alder vaste en het Edelste Metaal, het is geelwerwig en bestaat uit Kwik en Zwavel. Aangaande deszelfs krachten, zie Zilver.

Yzer. Het is een Metaal dat uit Kwik, Zwavel en Aarde bestaat. Het zelve wort met groot recht een openende, versterkende en een zamentrekkende kracht toegeschreven.

Loot, is een van de slegtste Metalen. Het bestaat uit Kwik, onvolmaakte Zwavel en Aluinachtig Zout. Het is (Gout uitgezondert) het zwaarste Metaal. Tegen Kankerachtige Verzeweringen zyn de Lootmiddelen zeer te achten. Uit Loot worden Meni, Witloot, Zuiker en meer andere zaken bereid; als Goutgelit, het welk is Loot met Koperlek opgevult en door het branden in de gedaante van Metaalschuim gebracht: Het wort ten aanzien van de verwe, Gout of Zilvergelit genaamt: De verandering van de Koleur komt nergens anders van daan dan dat het min of meer is gebrant. Goutgelit dat zuiver, wel gebrant, zwaar en met Olyfolie gekookt ligtelyk smelt, wort het beste geacht. Goutgelit is opdrogende, verkoelende en geeft aan veel Pleisters en Zalven hun behoorbyke dikte.

Tin, is een wit en blinkend Metaal, het bestaat uit slegte Kwik en gemengde ac

ac Sulphure minus digesto constans. Quidam Stannum in morbis Hepatis, Uterique magni faciunt.

SEMI-METALLA.

Antimonium, Stibium. Est Minerale ad Metallinam naturam proxime accedens. Constat ex Mercurio crudo, Terra, Sulphure ac Sale. Ex Antimonio multa Medicamenta componuntur, ut *Verum Antimonii, Antimonium Diaphoreticum, Cinnabar Antimonii & multa alia.*

Argentum Vivum. Mercurius, Hydragyros. Est liquor Metallicus volatilis. Mercurius naturaliter cum partibus metallicis conjunctus facit Metallum solidum ac meabile: Verum Arte Metallis mistus, reddit ea friabilia: Mercurius censetur purus, qui in cochleari argenteo evaporatus nec nigram, nec fuscam sed albicantem maculam relinquit. Ex Mercurio multa Medicamenta fiunt, quæ ratione præparationum vim diversam præstant.

Cinnabar Nativa. Est Terra Metallica lapidescens ex Mercurio ac Sulphure constans. In Epilepsia nonnulli eam magni faciunt. Scabiei & multis aliis Cutis vitiis medetur.

Hematites, est naturæ lapideæ, terrestris & metallicæ. Dicitur *Hematites* vel quod colore sanguinem æmuletur vel quod sanguinem sistendi vim obtineat.

Lafulus. Est Lapis Cæruleus aureis maculis ornatus. Ex hoc lapide *Ultramarinum* conficitur. Lapis Alyum pur-

Zwavel. Daar is'er die het Tin in Ziektens van de Lever en Lyfmoeder hoog achten.

HALVE METALEN.

Spies Glas. Het is een Mineraal zeer na aan het Metaal komende. Het bestaat uit rauwe Kwik, Aarde, Zwavel en Zout. Uit het zelve worden veel Geneesmiddelen gemaakt, als *Vitrum Antimonii, Antimonium Diaphoreticum, Cinnabar Antimonii* en veel anderen.

Kwik, Quikzilver. Het is een vlug Metaalachtig vocht. De Kwik natuurlyk met Metaalachtige delen verenigt, maakt een vast en smeebaar Metaal. Maar door Konst met Metalen vermengt, maakt het broos. De Kwik wort zuiver geacht, die in een zilvere lepel uitgedampt geen zwarte noch bruine, maar een witachtige smet overlaat. Uit de Kwik worden veel Geneesmiddelen gemaakt, die ten aanzien van de bereidingen een verschillende kracht betonen.

Natuurlyk Vermiljoen. Het is een versteende Metaalachtige uit Kwik en Zwavel bestaande Aarde. Daar is'er die het in de Vallende ziekte hoog schatten. Het geneest de Schurft en andere Huitsgebreken.

Bloetsteen, heeft een Steen-Aard- en Metaalachtigen aart. Hy wort om deszelfs bloet gelykende verwe, of om dat hy het vermogen heeft om het bloet te stempen Bloetsteen genaamt.

Lazuursteen. Het is een Hemelsblauwverwige met Goudé Stippen vercierte Steen. Van dezen Steen wort het Ute-
gas

gat & Ulcera mundat. Dicitur & *Lapis Armenius*.

Magnes, Lapis Nauticus. Est Lapis Metallicus qui ferrum ad se trahit ac plagas Mundi ostendit. Reperitur circa Ferri fodinas; ac vim adstringendi & sanguinem sistendi præstat.

TERRÆ ET LAPIDES.

Bolus Armena. Est Terræ genus ex pallido rubrum. Bolus Armena adstringit, exsiccet, roborat & consolidat.

Calx Viva. Paratur ex *Lapide Calcario*. Est Simplex, cui post calcinationem nulla aqua est adfusa: & Extincta, quæ, aqua adfusa in pulstem abit. Calx Viva vim escharoticam habet.

Creta Alba. Est Terra solida ac candida, a *Creta Insula* sic dicta. Vires *Boli Armenæ* præstat, sed inferiores.

Crystallus. Habetur Succus intra terram frigore concretus. Effoditur ex Marmorum canalibus. Probatur pellucida aquam in glaciem concretam referens. Vim adstrictoriam præstat: Hinc in Diarrhæa, Dyfentria & Fluxu Uterino a nonnullis commendatur.

Lapis Calaminaris. Est Lapis fossilis, Metallum expers non admodum durus. Reperitur sæpius in Metallorum fodinis. Vires adstringendi & desiccandi præstat: Hinc Emplastris ac Unguentis desiccantibus admiscetur.

maryn gemaakt. Hy heeft een Buikzuiverende en Wondenreinigende kracht. Men noemt hem ook *Lapis Armenius*.

Magneet, Zeilsteen, is een Metaalachtige Steen, die het yzer tot zich trekt, en de Gewesten der Werelt aanwyft. Hy wort omtrent de Yzer-Mynen gevonden, en betoont een zamentrekkende en een bloestempende kracht.

AARDE EN STENEN.

Armenische Klei. Het is een soort van bleekrode Aarde. Zy is zamentrekkende, versterkende en helende.

Levendige Kalk. Zy wort van Kalksteen gemaakt. Zy is Eenvoudig, als op haar, na datze gebrant is geen water is gegoten: en Gebluste, dewelke, als 'er water op gegoten wort in een Pap byeen loopt. De *Levendige Kalk* heeft een brandende kracht.

Witkryt. Het is een vaste witte aarde van het Eiland *Creta* Kryt genaamt. Het betoont de krachten van de *Armenische Klei*, maar min vermogende.

Kryftal. Men acht het te zyn een onderaardsch Sap, dat door de koude gestremt is. Het wort uit de *Marmeraders* gegraven. Men verkiest dat doorschynend is en Ys verstoont. Het heeft een zamentrekkende kracht: Hierom wort het van zonnige in de Loshygheit, Rooloop en onmatige ontlastingen van de *Lyfmoeder* geprezen.

Klemei Steen. Hy is een gegraven, geen Metaal bezittende zachte Steen. Hy wort veelal in *Metaalmynen* gevonden. Hy heeft een zamentrekkende en een opdrogende kracht: Hierom wort by by opdrogende Pleisters en Zalven gemengt.

Osteo-

Osteocolla. Est Lapis albicans offisque figuram æmulans ac vires *Boli Armenæ* præstat.

Pumex. Est Lapis spongiosus exiguis foraminibus plenus. Probatur candidus, tritu facilis, nec in fricando arenosus. Est iisdem viribus ac *Lapis Calaminaris* præditus.

Terra Japonica. *Catechu.* Non est Terra, sed Succus adstringens ex Fructibus adstringentibus expressus & infolatione condensatus. Auctor *Horti Malebarici* Arborem & Fructus, ex quibus hic Succus paratur, describit. Nobis ex *Suratta*, *Bengala* & *Ceilon* adfertur. Probatur purpurea, austerioriuscula, masticata liquefcens & saporem subdulcem post se relinquens. In *Diarrhæa*, *Dysenteria* & omnibus *Morbis* ubi adstrictione opus est magni ducenda.

Terra Lemnia. Est Terra pinguis, levis, subrubra vel flavescens: Vires *Boli Armenæ* præstat.

Terra Sigillata. Hujus sunt multa genera. In *Officinis Strigonensis* optima censetur. Generatur in fodinis *Montis Divi Georgii* ad *Strigonum Oppidum*: Inde eruitur & ex mandato Magistratum præparatur & in formam *Trochiscorum*, impresso urbis *Sigillo*, redigitur. Vires *Boli Armenæ* similes.

Tutia, Cadmia Græcorum. Vires *Lapidis Calaminaris* præstat, nec non in *Oculorum affectibus* laudatur.

Walfsteen, Is een witachtige beengelykende Steen en betoont de krachten van de *Armenische Klei*.

Puimsteen, Dryfsteen. Hy is een sponsachtige vol met kleine gaatjes doorboorde *Steen*. Die wit is, gemakkelyk klein kan gewreven worden en in het wryven niet zandig is, wort de beste geoordeelt. Hy heeft de krachten van den *Klemeifteen*.

Casjou. Het is geen aarde, maar een zamentrekkend Sap, uit zamentrekkende *Vruchten* geperst en door de stralen van de *Zon* dik gemaakt. De *Schryver* van den *Hortus Malebaricus* beschryft den *Boom* en de *Vruchten* waar uit dit *Sap* gemaakt wort. Het wort ons van *Suratta*, *Bengalen* en *Ceilon* toegezonden. Dat *purperverwig*, *wrangachtig* en *gekaawt* zynde *smelt* en een *zoetachtige smaak* nalaat, wort het beste geacht. In de *Buikontlasting*, den *Rooloop* en alle *Ziektens*, is het, als er *zamentrekking* nodig is, zeer te achten.

Aarde uit het *Eiland Lemnos*. Zy is een *vette, ligte, rood- of geelachtige Aarde*. Zy betoont de krachten van de *Armenische Klei*.

Gezegelde Aarde. Hier van zyn verscheidene *soorten*. In de *Winkels* wort de *Strigonische* de beste geacht. Zy wort voortgebracht in de *Goutmynen* van den *H. Gregorius*, dicht by de *Stadt Strigo*: Hier uit wort ze gegraven en op bevel van de *Overigheid* bereit en tot *koekjes*, waar in *Satszegel* wort gedrukt, gemaakt. Zy betoont de krachten van de *Armenische Klei*.

Tutia, Oogwit, het heeft de krachten van de *Klemeifteen*; ook wort het in de *Ooggebreken* geprezen.

GEMMÆ.

Granatus. Est Gemma pellucida ex purpureo rubens. Habetur species Carbunculi. Sunt Orientales, Occidentales & Granati Bohemici. Inter hos Orientales antecellunt.

Hyacinthus. Est Gemma pellucida ex flavo rubicunda, ignis flammam æmulans. Sunt Hyacinthi Orientales & Europæi. Europæi, qui in finibus Silesiæ ac Bohemiæ inveniuntur, sunt ignobiliores Orientalibus.

Rubinus. Est Gemma diaphana rubescens & rutilans. Rubini probantur qui in Flumine Pegu inveniuntur. Nascentur in Lapideâ matrice rosei coloris: Dicuntur & Carbunculi.

Saphirus. Est Gemma pellucida coloris albi vel cærulei. Sunt Orientales & Occidentales. Licet Occidentales, qui in rivulis Leobergæ inveniuntur, magni & pulcherrimi sunt, tamen Orientales nobiliores habentur.

Sardius, Sarda. Est Gemma coloris loturæ carnis semiperspicua, dicitur & Carneolus. Optimi Carneoli in Sardinia inveniuntur.

Smaragdus. Est Gemma pellucida omniumque Gemmarum fragilissima. Sunt Occidentales & Orientales. Orientales sunt grato suo virore amoenissimi & præstantissimi.

Topasius. Est Gemma pellucida. Sunt Orientales & Europæi. Orientales flavescunt & rutilant. Europæi pa-

EDELLE GESTEENTENS.

Granaat, Is een doorschynend uit den peerschen rootverwig Edel Gesteente. Men acht hem een soort van Carbonkel te zyn. Daar zyn Oost-Indische, West-Indische en Boheemsche Granaten. Onder deze munten de Oost-Indische uit.

Hyacinth. Is een doorschynend, uit den gelen rootachtig vuurgelykend Edel Gesteente. Daar zyn Oost-Indische en Europeische Hyacinten. De Europeische, die op de grenzen van Silesien en Bohemen gevonden worden zyn niet zo heerlyk als de Oost-Indischen.

Robyn. Is een glas-rootachtig en glinsterent Edel Gesteente. Die in de Rivier Pegu gevonden worden acht men de beste. Zy groeien in een rode steenachtige moer: Ook wordenze Carbonkels genaamt.

Saphier, Is een wit of blauwverwig doorschynend Edel Gesteente. Daar zyn Oost- en West-Indische. Alhoewel de West-Indische, die in de Rivieren van Leeuwenbergh gevonden worden, groot en zeer schoon zyn, nochtans worden de Oost-Indischen beter geacht.

Carnolyn. Hy is een bleek rootverwig en niet heel doorschynend Edel Gesteente. De beste Carnolynen worden in Sardinien gevonden.

Smaragd. Hy is een doorschynend en de broofte van alle Edelle Gesteentens. Daar zyn Oost- en West-Indische. De Oost-Indische zyn door hun aangenaam groen zeer schoon en kostlyk.

Topaas. Is een doorschynend Edel Gesteente. Daar zyn Oost-Indische en Europeische. De Oost-Indische zyn

crum a Crystallo differunt ac parvi
æstimantur.

Omnibus his Gemmis Quidam vires
egregias adtribuerunt. Verum quia
calore nostro solvi nequeunt; prop-
terea sentio nos facile iisdem in Me-
dicina posse carere.

EA QUÆ IN MARI AC LIT-
TORIBUS INVE-
NIUNTUR.

Ambra, Carabe, Succinum. Est Bitumi-
nis genus ex alveis Maris ad littus
eructatum; cui, dum liquidum
est, aliquando Insecta involvuntur.
Est *Album, Citrinum & Nigrum.*
Probatum album, pellucidum ac pon-
derosum. Ex *Succino* multa Medica-
menta in Morbis nervinis magni fa-
cienda componuntur.

Ambra Grisea. Satuuntur tria genera.
Unum ex *Sechra* loco maritimo A-
rabiæ felicis, colore subalbido, varie-
gato, nec non maculis nigricantibus
præditum, quod plurimum ad nos
defertur. Alterum *Selachiticum* ex
Ceilan Insula Indiæ, quod rufum, pin-
gue & bene odoratum. Tertium te-
terrimum quod nigricat, quale esse
volunt quod Pisces devorarunt. *Ambra*
Grisea probatur pura, levis, ci-
nerei coloris, aut quæ ex maculis,
nunc cinereis, nunc candicantibus
constat; & quæ acu perfossa Succum
aromaticum pinguemque refudat. Im-
probatum nigra vel valde candida.
Habetur Medicamentum Cardiacum

geel en glinsterende. De Europeïsche
verschillen weinig van het Krystal en
worden weinig geacht.

Zommige hebben al deze Edele Gesteentens
uitmuntende krachten toegeëigent. Maar
dewylze door onze warmte niet kunnen
ontbonden worden, zoo mene ik dat men
ze in de Geneeskunde kan ontberen.

DINGEN DIE IN DE ZEE EN OP
DE STRANDEN GEVON-
DEN WORDEN.

Amber, Brantsteen. Is een soort van Lym,
uit de zeegronden aan strand geworpen;
In den zelve worden, terwyl hy noch week
is, zomtyts gekorve Diertjes opgewonden.
Daar is Wit, Geel en Zwart. Dat wit,
doorschynende en zwaar is, wort de beste
geschat. Uit den Brantsteen worden veel
Geneesmiddelen gemaakt, die in de Ze-
nuwzicktens zeer zyn te achten.

Amber de Grys. Men stelt drie zoorten.
De ene die uit *Sechra*, een Zeeplaats
van het Gelukkig Arabiën komt, is bleek-
verwig, grys, niet eenkleurig en met
zwarte stippen voorzien; dit wort meest-
al tot ons gebracht. De andere is de *Se-*
lachitische, dit komt uit *Ceilan* een *Ind-*
isch Eiland, het is bruin, vettig en wel-
riekende. De derde is de *stegste*: dit is
zwartagtig; men wil dat de *Visschen* dit
in de rob hebben gehat. *Amber de Grys*
wort de beste geacht die zuiver, ligt en
aschverwig is, of die nu uit aschverwi-
ge, dan uit witachtige stipjes bestaat;
en die met een naalde gestoken een wel-
riekend vetachtig Sap van zich geeft.
Men verwerpt die zwart en heel wit

& Antispasmodicum optimum.

Bitumen Judaicum, Asphaltium. Ex alveis Carbonum modo eruitur. Probatur nigrum splendensque. Pro vulneribus cicatricandis commendatur.

Blattæ Byzantinæ. Sunt Purpurarum operecula: Dicuntur & Ungues odorati, non quod suaviter oleant, sed quod accensæ odorem graviolem, Caltozeum æmulantem, fundant.

Corallina. Est Mascus maritimus colore herbaceo vel candido, odore nauseo, sapore salso ac ingrato præditus. Rupibus, Petris, Conchis aut Teflis adnascitur. Est Anthelminticum optimum.

Corallum, Corallium. Est Planta marina sub aqua mollis, quæ aëre induratur. Varia Corallorum genera in utraque India, Europa ac Asia inveniuntur. Est Rubrum, Album, Nigrum & Cæruleum. Omnia vires Lapidum Cancrorum habent.

Margaritæ, Uniones. Sunt Occidentales ac Orientales. Orientales ratione splendoris ac pretii Occidentalibus anteposendæ: Verum in Medicina tam Orientales quam Occidentales vires Lapidum Cancrorum præstant.

Mater Perlarum. Sunt Conchæ intus splendore Margaritarum præditæ: His in conchis frequentius, quam in reliquis, Margaritæ inveniuntur. Mater Perlarum viribus Margaritarum prædita est.

is. Hy wort gegébt een zeer goet Hertsterkend' en Kramptrekking genezend' middel.

Joden Lym. Zy wort uit den gront even als de Kolen gegraven. Men verkies die zwart en blinkende is. Om Wonden te helen wortze gepresen.

Blattæ Byzantinæ. Zy zyn dekzelen van den Purpervisch: Ook wordenze welriekende Nagelen genaamt, niet ont datze aangenaam rieken, maar om dat ze aan brant gestoken een zware reuk, den Bevergeil gelyk, van zich geven.

Mosch-Zeekoraal. Het heeft een Hooftachtige of witte verw, een' walgachtigen reuk, zoutachtigen en onaangenaamen sinaak. Het groeit aan Klippen, Rotzen en Vischschelpen. Het is een zeer goet middel tegen de Wormen.

Koraal. Is een Zee-Plant die onder water zacht is, maar die door de lucht hart wort. Daar worden verscheide zoorten van Koraal in beide de Indiën, Europa en Asia gevonden. Daar is Root, Wit, Zwart en Blaauw. Alle betonenze de krachten van de steentjes die men in de Kreeften vint.

Peerlen. Daar zyn Oost- en West-Indische Peerlen. Men moet de Oost-Indische, ten aanzien van den glans en prys boven de West-Indische stellen. Maar in de Geneeskunde betonenze beide de krachten van steentjes, die in de Kreeften worden gevonden.

Peerlmoer. Het zyn Schelpen, inwendig hebbenze den glans der Peerlen: In deze worden de Peerlen overvloediger dan in andere Schelpen gevonden. Peerlmoer heeft de krachten van de Peerlen. Ostra-

Ostracodermata. Sunt conchæ Offeorum: Hæ calcinatæ vires acidum obtundendi habent.

Spongia. Est Planta marina, Scopulis adhærens; a Radice avulsa ut aliæ plantæ recrescit. Ipsi proprium est constringi & in pristinam amplitudinem dilatari. Cinis Spongiæ pro Dentibus mundandis laudatur.

S A L I A.

Alumen. Species Aluminis usitatiores sunt *Alumen Rupeum* & *Alumen Plumosum.* *Alumen Rupeum* vim refrigerandi & adstringendi præstat: Hinc a nonnullis in Diarrhæa ac aliis morbis, quibus adstrictione opus est, commendatur. *Alumen* hoc calcinatum vim causticam habet: Hinc in Vulnerum vel Ulcerum excrescentiis carnofis consumendis usitatissimum. *Alumen Plumosum* inter Lapides est recensendum: Dicitur & *Amianthus.* Quidam *Alumen* hoc in Fluxu Mulierum albo commendant.

Borax Chryfocolla. Est Sal fastidium. In Medicina inter Diuretica ac Emmenagoga annumeratur.

Nitrum. Est Sal Sulphureum Salso-amarum. Censetur purum, si accensum omnino deslagret: quantum enim remansit, tantum de Sale communi participare æstimatur. *Nitrum* refrigerat, putredini resistit & fan-

Oesterschelpen. De *Oesterschelpen* gebrant, hebben een zuur temperende kracht.

Spons. Zy is een Zeeplant aan de Klippen hangende. Van haar Wortel afgescheurt, spuitze als andere Planten wederom uit. Deszelfs eigenschap is zich in te trekken en wederom in zyn vorige grootheit uit te breiden. Om Tandem te zuiveren wort deszelfs asch geprezen.

Z O U T.

Aluin. De gebruikelykste zoonten van Aluin zyn de Rots en de Pluim Aluin. De Rots Aluin heeft een verkoelende en zamentrekkende kracht: Hierom wort hy van zommige in de Loslyvigheit en andere Ziekten, die zamentrekking nodig hebben, geprezen. Deze Aluin gebrant zynde, heeft een brandende kracht: Hierom is hy om vlezige uitwassehen in Wonden of Verzweringen weg te nemen zeer in gebruik. De Pluim Aluin kan men onder de Gesteeentens stellen: Hy wort ook *Amianthus* genaamt. Daar is 'er die den zelven in den witten Vloet der Vrouwen pnyzen.

Gout Lym, Is een door Konst gemaakt Zout. In de Geneeskunde wortze onder de Pisdryvende en Maandstonden bevorderende middelen gerekent.

Salpeter; Is een zwavelachtig bitter Zout. Men acht de *Salpeter* zuiver, die aanbrant gestoken zynde geheel verbrant. Want zo veel 'er van overblyft, voor zo veel wort geoordeelt het Sreenzout met gemeen Zout, bezet te zyn. *Salpeter*

guinera coagulatum resolvit.

Sal Ammoniacus. Est Sal factitium. Interne vim diaphoreticam præstat: Externe contra Gangrænam commendatur.

Sal Gemma. Est species Salis communis. Eruitur ex fodinis: Hinc & *Sal Fossile* audit. Stimulandi causa Clysmatibus admiscetur.

Sal Marinus. Nihil aliud est quam *Sal-fugo marina*, evaporatione condensata ac in Crystallos concreta. *Sal marinus* exsiccat, abtergit, penetrat, leniter adstringit & putredini resistit.

Vitriolum. Sal Minerale est. Hujus sunt varia genera: *Album*, *Cyprinum*, *Anglicum*, *Succicum*, &c. *Vitriolum Album* Emeticum est: contra Febres intermittentes, Lumbricos, Epilepsiam & Oculorum vitia a nonnullis commendatur. *Vitriolum Cyprinum* est Causticum: Hinc ad *Verucas* consumendas, nec non *Hæmorrhagias vulnerum* sistendas magni faciendum. *Vitriolum Anglicum* & *Succicum* sunt anthelminthica; nonnunquam per secessum ac per vomitum purgant: In Febribus malignis quoque laudantur.

verkoelt, staakt het bederf tegen en maakt het gestremde bloet vloeibaar.

Ammoniak Zout, Is een door Konst gemaakt Zout. Inwendig betoont het een Zweetverwekkende kracht. Uitwendig wort het tegen de versterving geprezen.

Gegraven Zout, Is een soort van gemeen Zout. Het wort uit de Mynen gegraven: Hierom hiet het *Gegraven Zout*. Men mengt het om te prikkelen by *Klisteren*.

Keuken Zout. Het is niets anders als het zoute Zee-water, door uitwazeming verdikt en in Krystallen gestremt. Het Zeezout heeft een opdrogende, afvagende, doorringende, zacht zamentrekkende en bederfwederstaande kracht.

Vitriool, *Kopperroot*. Het is een *Mineraal Zout*. Daar zyn verscheide soorten: *Wit*, *Blaauw*, *Engels*, *Zweeds*, enz. Het *Wit Vitriool* is een *Braakmiddel*: Het wort van zomige tegen de tusschenpostige *Koortsen*, de *Wormen*, de *Vallendeziekte* en de gebreken der *Ogen* geprezen. Het *Blaauw Vitriool* is een *Brantmiddel*: Hierom is het om *Wratten* weg te knagen en *bloedende Wonden* te stempen, zeer te achten. Het *Engels* en *Zweeds Kopperroot* zyn *Geneesmiddelen* tegen de *Wormen*; zy doen het *lighaam* zomtyts van onderen en van boven ontlasten: Ook wordenze in *kwaataardige Koortsen* geprezen.

SULPHURA.

Arsenicum. Est Album, Rubrum ac Flavum. Est Succus Mineralis, pinguis, inflammabilis; insigni sua Corrosiva qualitate vitæ nostræ infestus: Hinc non immerito inter Venena recensetur.

Auripigmentum. Est Sulphur nativum citrini coloris æque ac aurum splendens. Non est adeo Animalium corporibus (ut quidam volunt) funestum. Externe nonnullis Emplastris miscetur.

Oleum Terræ. Est Oleum pellucido-rubicundum, odoris Petroleum æmulantis: Venit ex India Orientalis; & Vires Petrolei imitatur.

Petroleum. Est liquor Oleosus. In quibusdam Italiae Provinciis ex Saxis & Petris fluit. Est Album & Rubrum. Oleum Naphta est Oleum Petroleo simile, tamen aliquomodo dilutius. Petroleum & Naphta externe Lini-
mentis penetrantibus ad Morbos nervinos sanandos, admiscetur.

Sulphur Vivum. Est Terra inflammabilis. Sulphur ope ignis sublimatur & a partibus terrestribus liberatur. Sulphur crudum ac sublimatum in Pectoris & Cutis vitis, nec non a quibusdam in Morbo Regio magni habetur usus.

ZWAVEL.

Rottekruit. Daar is Wit, Root en Geel. Het is een Mineraal, vetbehoudend, byantbaar Sap, door zyn krachtige doorknagende hoedanigheid ons leven zeer schadelijk: Hierom wort het ten rechten onder de Vergiften gerekent.

Piment. Het is een natuurlyke Zwavel, geel van verwe en als Gout blinkende. Het is de lichamen der Dieren zo schadelijk niet als zommige willen. Uitwendig wort het by zommige Pleisters vermengt.

Aart Olie, is een doorschynende roo-achtige Olie, van reuk den Steenolie gelyk: Zy komt uit de Oost-Indien; en betoont de krachten van den Steenolie.

Steenolie, Is een Olieachtig vocht. In zommige Lantstrecken van Italien vloeit ze uit Klippen en Rotfen. Daar is Witte en Rode. De Oleum Naphta is de Steenolie gelyk, nochtans isze enigzins vloeibaarder. Beide deze Oliën worden uitwendig by doordringende Smeerzelen, om de Zenuwziekten te genezen, gemengt.

Natuurlyke Zwavel. Zy is een brantbare aarde. De Zwavel wort door middel van vuur opgeheven en van zyn aard-achtige delen bevryt. De natuurlyke en de opgehevene Zwavel wort varzommige in Borst- en Huitgebreken, als ook in de Geelzucht zeer geacht.

De Nuncupationibus plurium Simplicium uno Titulo.

SECTIO QUARTA;

Continet

NUNCUPATIONES PLURIUM
SIMPLICIUM, QUÆ UNO
TITULO PRÆSCRIBUNTUR.

Quinque Radices aperientes maiores.

Radix Apii.
Asparagi.
Foeniculi.
Petroselini.
Rusci.

Quinque Radices aperientes minores.

Radix Capparum.
Eryngii.
Graminis.
Ononidis.
Rubiæ.

Quatuor Herbe emollientes.

Folia Altheæ.
Parietariæ.
Malvæ.
Violaria.

Quinque Herbe capillares.

Folia Capilli Veneris.
Lingæ Cervinæ.
Polytrichi.
Rutæ Murariæ.
Scolopendriæ.

VIERDE VERDEELING;

Behelst

DE BENAMINGEN VAN VERSCHEIDE ENKELDEN, DIE MET ENEN NAAM WORDEN VOORGESCHREVEN.

De vijf grote openende Wortelen.

Wortel van Juffermerk.
Aspergies.
Venkel.
Pieterfeli.
Stekende Palm.

De vijf kleine openende Wortelen.

Wortel van Kapperkruid.
Kruiskruid.
Honds Gras.
Prangkruid.
Krappe.

De vier verzachtende Kruiden.

Bladeren van Heemst.
Glas Kruit.
Kaasjes Kruit.
Viool Kruit.

De vijf haargelykende Kruiden.

Bladeren van Venushair.
Herts Tong.
Oprecht Vrouwenhair.
Steen Ruite.
Steen Varen.

Qua-

Quatuor Flores Cordiales.

Flores Boraginis.
Buglossæ.
Rosarum Rubrarum.
Violarum.

Quatuor Semina calida majora.

Semen Anisi.
Carui.
Cumini.
Fœniculi.

Quatuor Semina calida minora.

Semen Ammios.
Amomi.
Apii.
Dauci.

Quatuor Semina frigida majora.

Semen Citrulli.
Cucumeris.
Cucurbitæ.
Melonum.

Quatuor Semina frigida minora.

Semen Cichorei.
Endiviæ.
Lactucæ.
Portulacæ.

De vier Hertsterkende Bloemen.

Bloemen van Bernagie.
Ossen Tong.
Rode Rozen.
Violen.

De vier grote verwarmende Zaden.

Zaat van Anys.
Kerwy.
Komy.
Venkel.

De vier kleine verwarmende Zaden.

Zaat van Ammi.
Anomi.
Juffermerk.
Wilde Peen.

De vier grote koude Zaden.

Zaat van Water Meloen.
Korokommer.
Kauwoerden.
Meloenen.

De vier kleine koude Zaden.

Zaat van Cichorey.
Endivie.
Zalade.
Porcelein.

SECTIO QUINTA.

Continet

PONDERA AC MENSURAS
NOSTRAS.

Libra continet *Uncias* duodecim, quarum sexdecim faciunt *Libram* publicam *Roterodamensem*.

Uncia constat ex *Drachmis* octo.

Drachma habet *Scrupulos* tres.

Scrupulus pendit *grana* viginti.

Manipulus est quantum manu comprehendendi potest.

Pugillus est quantum tribus digitis capi potest.

Pinta continet *uncias liquoris* circiter viginti.

Numero ac Paribus plures *Fructus* praescribuntur.

Ana significat *cujuscunque* vel *singulorum* antea praescriptorum *aequalem* portionem esse *sumendam*.

VYFDE VERDELING.

Behelst

HET GEWICHT EN DE MATEN
BY ONS IN GEBRUIK.

Een *Pont* heeft twaalf oncen, waar van zestien maken een *ordinair* *Rotterdams* *pont*.

Een *once* bestaat uit acht vierendeel *loot*.

Een vierendeel *loots* heeft drie *Scrupels*.

Een *Scrupel* weegt twintig *grein*.

Een *Hantvol* is zo veel men met dezelve kan omvatten.

Een *kleine hantvol* is zo veel met drie vingeren kan gegrepen worden.

Een *Pint* behout omtrent twintig oncen *vocht*.

By *Getal* en *Paren* worden *verscheide* vruchten voorgeschreven.

Ana betekent dat men van elks of van byzondere dingen van te voren voorgeschreven evenveel moet nemen.

PHARMACOPOEÆ
GALENO-CHEMICO-MEDICÆ
PARS SECUNDA.

Quæ de Medicamentis Galenicis agit.

TWEEDE DEEL
VAN DE
MENG-SCHEI-EN GENEESKONSTIGE
ARTSENYWINKEL;

Handelende over de Galenische Geneesmiddelen.

SECTIO PRIMA.

Continet

Medicamenta maxime Interna sub
forma solida.

PULVERES TEMPERANTES.

Corallum Præparatum.

R. *Pulveris Coralli Rubri ℞. V.*

Super Porphyritem hic Pulvis additis
aliquot *Aquæ Rosarum* guttulis, tam
diu teratur, donec in Pulverem in-
ter dentes nullum stridorem edentem
redactus sit.

EERSTE VERDELING.

Behelst

*Geneesmiddelen die voornamelyk inwendig
in een vaste gedaante gebruikt worden.*

ZUURTEMPERENDE POEDERS.

Geprepareert Coraal.

N *Eem syn gestoten Root Coraal, zo
veel gy wilt.*

*Laat dit Poeder op een Wryfsteen zo lang
met enige druppelen Rozewater gewre-
ven worden, tot dat het tusschen de Tan-
den niet meer kraakt.*

K 2

Eodem

Eodem modo in Pulverem impalpabilem sequentia rediguntur.

Lapides Cancrorum.

Chelæ Cancrorum.

Margaritæ.

Succinum.

Pulvis e Chelis Cancrorum
Compositus.

℞. *Cornu Cervi Philosophice parati.*

Coralli Rubri.

Lapidum Cancrorum.

Succini albi ana Drachmas duas.

Redigantur in pulverem; porro hic Pulvis æque ac *Corallum Rubrum* præparetur.

Hic Pulvis vires *Lapidum Cancrorum* præstat. *Dosis* a *Scrupulo uno* ad *duos*.

Pulvis Comitillæ Kent.

℞. *Radicis Contrajervæ.*

Carnis Viperarum.

Lapidis Bezoar Orientalis.

Margaritarum.

Chelarum Cancrorum ana Semidrachmam.

Lapidum Cancrorum Drachmas duas.

Succini albi.

Coralli Rubri ana Semidrachmam.

Redigantur in pulverem impalpabilem; cui admisce

Fellorum Auri Grana decem.

Op dezelve manier worden de volgende dingen tot een ontasbaar Poeder gebracht:

Steenjes } van Kreeften.

Scharen }

Peerlen.

Brantsteen.

Zamengesteld Poeder van Scharen van Kreeften.

Neem Hartshoorn door den wazem van Geestryke vochten tot een kalkachtige stoffe gebragt.

Root Coraal.

Steenjes uit Kreeften.

Brantsteen die wit is, van elks een half loot.

Laat dit alles tot een Poeder gebragt en voorts als het Root Coraal bereit worden.

Het heeft de krachten van de steentjes uit de Kreeften. De Gifte is van een tot twee Scrupelen.

Gravinne Kent Poeder.

Neem Tegengift Wortel.

Vleesch van Viper Slangen.

Oost-Indischen Bezoarsteen.

Peerlen.

Scharen van Kreeften, van elks een half vierendeel loots.

Steenjes uit Kreeften, twee vierendeel loots.

Wit Brantsteen.

Root Coraal, van elks een half vierendeel loots.

Laat dit alles tot een ontastbaar Poeder gebracht worden; meng'er by Blat Gout, tien grein.

Huic Pulveri vis acidum temperandi, motus spasmodicos Puerorum sanandi ac Veneno resistendi adtribuitur. Dosis a granis decem ad triginta.

Pulvis Comitissæ Kent contractus.

℞. Radicis Contrajervæ.
Carnis Viperarum.
Lapidis Bezoar Orientalis.
Margaritarum ana Semidrachmam.
Chelarum Cancrorum Drachmas tres
& semissem.

Redigantur in Pulverem subtilissimum.

Vires cum præcedente eodem.

Pulvis Marchionis.

℞. Radicis Peonia maris Semunciā.
Visci Quercini.
Rasura Eboris.
Ungula Alcis.
Unicornu.
Spedii.
Coralli Albi.
Rubri

Margaritarum ana Drachmam unam.
Redigantur in Pulverem subtilissimum;
cui admisceantur

Folia Auri viginti.

Hic Pulvis in Epilepsia ac aliis Nervorum morbis magni ducitur. Dosis a granis decem ad Scrupulos duos.

Dit Poeder wort een Zuurtemperende, de Stuijpen der Kinderen genezende en een Vergift wederstaende kracht toegeschreven. De Gifte is van tien tot dertig grein.

Gravinne Kent Poeder: by verkorting.

Neem Tegengift Wortel.
Vleesch van Viperslangen.
Oost-Indischen Bezoarsteen.
Peerlen, van elks een half vierendeel loots.

Scharen van Kreeften, drie en een half vierendeel loots.

Laat dit alles tot een zeer fyn Poeder gebracht worden.

De krachten zyn dezelve als van het voorgemelde Poeder.

Poeder van Marchio.

Neem Mannetjes Peoni Wortel, een half ounce.

Marentak.

Vylzel van Elpenbeen.

Elants Klaauw.

Eenhoorn.

Gebrant Elpenbeen.

Root- en

Wit Coraal.

Peerlen, van elks een vierendeel loots.

Laat by al dese dingen, tot een zeer fyn Poeder gebracht zynde, gemengt worden

Geslagen Gout twintig bladeren.

In de Vallende- en andere Zenuwziekten wort dit Poeder zeer geacht. De Gifte is van tien tot veertig grein.

Pulvis Marchionis contractus.

℞. Radicis Peoniae Maris Drachmas
quinque.
Rasura Ungulae Alcis Semiunciam.
Castorei optimi Drachmam unam.
Succini præparati Drachmas duas.
Redigantur in Pulverem subtilissimum.

Vires Pulveris præcedentis hic Pulvis
præstat. Dosis eadem.

PULVERES AROMATICI.

Pulvis Aromaticus Rosaceus.

℞. Radicis Glycyrrhizæ Drachmas sep-
tem.
Galangæ Drachmam unam.
Ligni Aloës.
Santali Citri ana Drachmas
tres.
Cinamomi Drachmas quinque.
Spicæ Indicæ Drachmam unam.
Florum Rosarum Rubrarum Drach-
mas quindecim.
Caryophyllorum.
Maceris ana Drachmas duas & semi-
drachmam.
Nucis Moschatæ.
Cardamomi minoris ana Drachmam u-
nam.
Gummi Arabici.
Tragacanthi ana Drachmas
duas & semissem.

Contundantur Lege artis in Pulverem.

Huic Pulveri vires Cerebrum, Ventri-
culum Uterumque roborandi, Nau-

Poeder van Marchio: by verkorting.

Neem Mannetjes Peoniawortel, vyf vie-
rendeel loots.
Vyzel van Elantsklauw, een loot.
Besten Bevergeil, een vierendeel
loots.
Geprepareert Brantsteen, twee
vierendeel loots.

Laat deze dingen tot een zeer fyn Poeder
gemaakt worden.

Dit Poeder betoont de krachten van het
voorgaande. De Gifte is dezelfde.

WELRIEKENDE POEDERS.

Welriekend zamengesteld Rozen Poeder.

Neem Zoethout, zeven vierendeel loots.
Kleine Galigaanwortel, een vie-
rendeel loots.
Paradys- en
Geel Sandelhout, van elks drie
vierendeel loots.
Kancel, vyf vierendeel loots.
Spikenard uit Indien, een vieren-
deel loots.
Rode Rozebloemen, vyftien vie-
rendeel loots.
Kruitnagelen.
Poelie, van elks twee en een half
vierendeel loots.
Nootmuskaat.
Klein Kardamom, van elks een
vierendeel loots.
Arabische Gum.
Gum Dragant, van elks twee en
een half vierendeel loots.
Laat deze dingen volgens de Konst tot
een Poeder gestoten worden.
Dit Poeder worden de krachten om de
seam

seam & Vomitum compescendi ac abortui præcavendi, attribuuntur. Dosis a granis decem ad Scrupulos duos.

Pulvis Aromaticus Rosaceus contractus.

℞. Radicis Galangæ minoris unciam unam.
Cinamomi Drachmas decem.
Spicæ Nardi Indicæ Drachmam unam.
Foliorum Menthæ Drachmas tres.
Florum Rosarum rubrarum Drachmas quindecim.
Nucis Moschatae Unciam unam.
Maceris Sesquidrachmam.

Redigantur in Pulverem, qui in Phiala bene obturata servandus.

Vires Pulveris præcedentis præstat. Dosis eadem.

Pulvis Diagalanga.

℞. Radicis Galangæ minoris Drachmas sex.

Calami aromatici.
Zingiberis ana Sesquidrachmam.

Ligni Aloës Drachmas sex.

Cinamomi Sesquidrachmam.

Spicæ Indicæ.

Foliorum Calaminthæ.

Menthæ ana Drachmam unam.

Flavedinis Corticum Aurantium.

Citriorum.

Maceris.

Caryophyllorum.

Herzenen, Maag en Lyfmoeder te versterken, de Walging en het Braken te bedwingen en een Miskraam voor te komen, toegeschreven. De Gifte is van tien tot veertig grein.

Welriekend zamengesteld Rozen Poeder: by verkorting.

Neem Kleine Galigaanwortel, een once.
Kaneel, tien vierendeel loots.

Spickenard uit Indien, een vierendeel loots.

Bladeren van Kruis en Munt, drie vierendeel loots.

Rode Rozebloemen, vyftien vierendeel loots.

Nootmuscaat, een once.

Foelie, anderhalf vierendeel loots.

Laat al deze dingen tot een Poeder gebracht worden; het welk men in een glas, dicht gestopt zynde, moet bewaren.

Dit Poeder betoont de krachten van het vorige. De Gifte is dezelfde.

Zamengesteld Galigaan Poeder.

Neem Kleine Galigaanwortel, ses vierendeel loots.

Kalmus.

Gember, van elks anderhalf vierendeel loots.

Paradyshout, ses vierendeel loots.

Kaneel, anderhalf vierendeel loots.

Spickenard uit Indien.

Bladeren van Berg Calamint.

Kruis en Munt, van

elks een vierendeel loots.

Het gele van de Orangie Appelschellen.

Piperis

Piperis Albi.

*Longi orientalis ana Sesqui-
drachmam.*

Seminis Anisi.

Apii.

*Cardamomi majoris.
Minoris.*

Carui.

*Foeniculi ana Drachmam u-
nam.*

Redigantur in Pulverem, qui in Phiala
bene obturata asservandus.

Hic Pulvis ad morbos Ventriculi frigi-
dos sanandos magni ducitur: Ven-
triculum roborat, ructus acidus com-
pescit, flatu dissipat, nec non oris
halitum emendat. *Dosis* a semiscru-
pulo ad scrupulos duos.

Pulvis Diagalanga contractus.

℞. *Radicis Galangæ minoris Drachmas
novem.*

Cinamomi Drachmas septem.

*Spicæ Nardi Indicæ Drachmam unam
& semissem.*

Foliorum Mentibæ Drachmas duas.

Flavedinis Corticum Aurantiorum.

Maceris.

Piperis Albi ana Drachmas tres.

*Semin. Cardamomi minoris Drachmas
duas.*

Foeniculi Semiunciam.

Contundantur in Pulverem.

Citroenschellen.

Foelie.

Kruitnagelen.

Witte- en

Lange Peper, van elks anderhalf
vierendeel loots.

Zaat van Anys.

Juffermerk.

Klein en

Groot Kardamom.

Karwy.

Venkel, van elks een
vierendeel loots.

Laat deze dingen tot een Poeder gebracht
worden; dat men in een wel gestopt glas
moet bewaren.

Dit Poeder wort om koude gebreken van
de Maag te genezen zeer geacht;
want het de zelve versterkt, de zure
oprispingen bedwingt, de Winden doet
ontlasten en den stinkenden Adem verbe-
tert. De Gifte is van een half, tot
twe scrupels.

Zamengesteld Galigaan Poeder:
by verkorting.

Neem Klein Galigaanwortel, negen vie-
rendeel loots.

Kancel, zeven vierendeel-loots.

Spiekenard uit Indien, $\frac{3}{4}$ loot.

Bladeren van Kruis en Munt,
een half loot.

Het gele van de Orangie Appel-
schellen.

Foelie.

Witte Peper, van elks $\frac{3}{4}$ loot.

Klein Kardamom, een half loot.

Venkelzaat, een half once.

Laat al deze dingen tot een Poeder ge-
stamp worden.

Vires

Vires, quæ Pulveri præcedenti, etiam huic Pulveri adtribuendæ sunt. Dosis cum præcedente eadem.

Pulvis Partum provocans.

*R. Cinnamomi.
Crocii optimi ana Drachmam unam.
Boracis Veneti Semianciam.
Redigantur in Pulverem, cui admi-*

*isce
Olei Sabine.
Succini Albi ana guttas quin-*

*decim.
Hic Pulvis Foetus exclusionem promo-
vet & lochia provocat: tamen Me-
dicamentum hoc & alia huic simi-
lia summa cum prudentia Parturien-
tibus ac Puerperis sunt propinanda.
Dosis a scrupulo uno ad scrupulos
duos.*

PULVERES PECTORALES.

Pulvis Diaricos.

*R. Radicis Iridis Florentine Semian-
ciam.
Pulveris Diatragacanthi frigidi.
Sacchari Albi ana Drachmas duas.
Fiat Pulvis.*

*Hic Pulvis expectorationem promovet
ac acrimoniam humorum demulcet.
Dosis a Semidrachma ad Drachmas
duas.*

*De krachten, die het voorgemelde Poeder
worden toegeëigent, mag men dit Poe-
der toefchryven. De Gifte is dezelfde
met de voorgaande.*

Arbeit bevorderend Poeder.

*Neem Kaneel,
Beste Saffraan, van elks een vie-
rendeel loots.
Goutlym uit Venetien, een half
once.*

*Laat deze dingen tot een Poeder gemaakt
worden; mengt 'er by
Olie van Zevenboom,
WitBrantsteen, van elks
vyftien druppelen.*

*Dit Poeder bevordert de Baring en doet de
Kraam ontlasten: nogtans moet men dit
en andere diergelyke Geneesmiddelen met
de grootste voorzichtigheit de, in arbeit
zynde en Kraamvrouwen ingeven. De
Gifte is van een tot twee scrupels.*

BORST POEDERS.

Zamengestelt Irias Poeder.

*Neem Irias wortel van Florence, een
half once.
Het verkoelende Gum Dragant
Poeder.
Witte Suiker, van elks een half
loot.*

Laat dit alles een Poeder worden.

*Dit Poeder doet de Fluimen ontlasten en
verzacht de scherpheit der wochten. De
Gifte is van een half tot twee vieren-
deel loots.*

L

Pulvis

Pulvis Diatragacanthus Frigidus.

*℞. Radicis Glycyrrhizæ Semidrachmam.
Seminum Cucumerum a corticibus
mundatorum Drachmas duas.
Gummi Tragacanthi Seminunciam.
Arabici Drachmas duas & Se-
midrachmam.*

*Amyli Drachmam unam.
Sacchari Albi Drachmas sex.
Redigantur in Pulverem.*

*Hic Pulvis in Pulmonum, Renum ac
Vesicæ affectibus magni faciendus.
Dosis a Semidrachma ad Sesquidrach-
mam.*

**PULVERES PURGAN-
TES &c.**

Pulvis Cornachini.

*℞. Pulveris Scammonii optimi Drachmas
decem.
Cremoris Tartari Drachmas
duas & semissem.
Antimonii Diaphoretici Drach-
mas sex.*

Probe miscantur.

*Hic Pulvis est Catharticus antiphlogi-
sticus præstans. Dosis a Semidrach-
ma ad drachmam unam.*

Pulvis Diasenæ.

*℞. Foliorum Senæ mundatorum Uncias
duas.*

Verkoelend' Gum Dragant Poeder.

*Neem Zoethoutwortel, een half vieren-
deel loots.*

*Gepelt Komkommer Zaat, een
half loot.*

Gum Dragant, een half once.

*Arabische Gum, twee en een half
vierendeel loots.*

Styfel, een vierendeel loots.

Witte Suiker, anderhalf loot.

*Laat dit alles tot een Poeder gemaakt
worden.*

*Dit Poeder is in de Long- Nier- en
Blaasgebreken zeer te achten. De Gif-
te is van een half tot anderhalf vieren-
deel loots.*

**BUIKZUIVERENDE EN AN-
DERE POEDERS.**

Cornachini Poeder.

*Neem Poeder van de beste Scammoné,
tien vierendeel loots.*

*Room van Wynsteen,
twee en een half vie-
rendeel loots.*

*Zweetdryvent Spies-
glas, anderhalf loot.*

*Laat dit alles wel door malkander gemengt
worden.*

*In een ontsteking is dit Poeder een heer-
lyk Buikzuiverend' middel. De Gifte
is van een half tot een vierendeel loots.*

Zamengesteld Senebladen Poeder.

*Neem Senebladeren van de stelen gezui-
vert zynde, twee oncen.*

Cinna-

Cinnamomi.
Maceris ana Drachmam unam.
Seminum Fœniculi Drachmas duas.
Cremoris Tartari Semiunciam.
Salis Gemmæ Drachmam unam.

Redigantur in Pulverem.

Hic Pulvis Alvum laxat & ad Scabiem nec non alia Cutis vitia sananda commendatur. Dosis a scrupulo ad sesquidrachmam.

Pulvis Hieræ simplicis.

℞. *Radiciſ Afari.*
Ligni Aloës.
Cinnamomi.
Spicæ Indicæ.
Croci Optimi.
Masticis ana Drachmas sex.
Aloës succotrinæ uncias duodecim & Semiunciam.

Radiciſ Afari, Ligno Aloës, Cinnamomo, Spicæ Indicæ ac Staminiſ Croci in Pulverem redactis, admisceantur reliqua pulverata.

Hic Pulvis Alvum laxat, Ventrículum roborat, Menses provocat ac Vermes necat. Dosis a Semidrachma ad sesquidrachmam.

Pulvis Hydragogus.

℞. *Radiciſ Falappæ resinose & vermiculose.*

Kancel.

Foelie, van elks een vierendeel loots.

Venkel Zaat, een half loot.

Room van Wynsteen, een half once.

Gegraven Zout, een vierendeel loots.

Laat deze dingen tot een Poeder gemaakt worden.

Dit Poeder doet den Buik zacht ontlasten en wort om Schurft en andere Huitsgebreken te genezen geprezen. De Gifte is van een scrupel tot anderhalf vierendeel loots.

Heiligbitter Poeder.

Neem Mansoor Wortel.
 Paradys Hout.
 Kancel.
 Spiekenard uit Indien.
 Beste Saffraan.
 Mastik, van elks anderhalf loot.
 Aloë die zuiver is, twaalf en een half once.

De Mansoor Wortelen, het Paradys-hout, de Kancel, de Spiekenard en de Saffraan in Poeder gebracht zynde, laat'er de overige dingen gestoten zynde, by gemengt worden.

Dit Poeder doet den Buik zacht ontlasten, versterkt de Maag, bevordert de Maandstonden en doot de Wormen. De Gifte is van een half tot anderhalf vierendeel loots.

Waterafzettend Poeder.

Neem Harsachtigen Wortel van Marvelje van Peru.

Mechoacanna ana Drachmas sex.
Seminum Ebuli semunciam.
Nucis Moschatae Drachmas duas.
Gummi Guttæ sesquidrachmam.
Cremoris Tartari Unciam unam.
Pulverisata ac probe mista usui serven-
tur.

Hic Pulvis humores pituitosos ac se-
rosos optime educit: Hinc Hydropi-
cis convenit. Dosis a scrupulo uno ad
Drachmam unam.

Pulvis Anthelmincticus.

R. *Seminum Santonici.*
Corallinae ana Semunciam.
Vitrioli Martis Drachmas duas.
Olei Tanacetii guttas viginti.
Seminibus, Corallina ac Vitriolo pulve-
ratis, Oleum iis admisceatur.

Hic Pulvis vermes necat & expellit.
Dosis a granis decem ad triginta.

Pulvis ad Calculum.

R. *Nucis Moschatae Drachmas duas.*
Tessarum Ovorum Calcinarum.
Clausularum Limacum ana Drach-
mas sex.
Millepedum sesquidrachmam.
Salis succini Drachmam unam.
Saponis Tartarificati Drachmas tres.

Witte Rhabarber, van elks an-
 derhalf loot.

Hadich Zaat, een half once.

Noot Muskaat, een half loot.

Gitte gum, anderhalf vierendeel
 loots.

Room van Wynsteen, een once.

Gestoten en wel vermengt zynde, laatze
 tot het gebruik bewaart worden.

Dit Poeder doet de slymige en weiachtige
 vochten zeer wel ontlasten: Hierom is
 het den Waterzuchtigen voordeelig. De
 Gifte is van een scrupel tot een vieren-
 deel loots.

Worm Poeder.

Neem Zeverzaat.

Coraal-mosch, van elks een loot.

Koperroot van Staal, een half
 loot.

Olie van Reinvaar, twintig
 druppelen.

De Zaden, de Coraal Mosch en het Vi-
 triool gestoten zynde, laat'er de Olie
 by gemengt worden.

Dit Poeder doot de Wormen en dryftze
 uit. De Gifte is van tien tot dertig grein.

Steen vergruizend Poeder.

Neem Noot Muskaat, een half loot.

Gebrande Eyerschalen.

Huisjes van Slekken, van elks an-
 derhalf loot.

Zeugen, anderhalf vierendeel loots.

Zout van Amber, 1 vierendeel loots.

Wynsteenzeep, 3 vierendeel loots.

Redi-

Redigantur secundum artem in Pulverem.

Hic Pulvis Nephriticis ac Calculosis convenit. Dosis a scrupulo uno ad scrupulos duos.

Pulvis Dentifricus.

℞. Radicis Iridis Florentinae Drachmas duas.

Nucis Moschatae.

Aluminis usti ana Drachmam unam.

Cremoris Tartari Uncias duas.

Redigantur in Pulverem.

Hic Pulvis Dentes purgat dealbatque.

Si Pulvis e Chelis Cancrorum Pag. 76. praescriptus quia Titulo non respondet alicui non placeat, hoc in casu admisceatur Chelarum Cancrorum praeparatarum uncia una.

TROCHISCI.

Trochisci albi Rhazis.

℞. Amyli Semiunciam.

Gummi Arabici.

Tragacanthi ana Drachmas duas.

Camphorae Semidrachmam.

Cerussae lotae Drachmas decem.

Redigantur in Pulverem. De hoc Pulvere ope Albuminis Trochisci formantur.

Hic Pulvis, vel hi Trochisci fluxui tenui ac pustulis oculorum medentur.

Laat deze dingen volgens de Konst tot een Poeder gebracht worden.

Dit Poeder is die het Graveel en den Steen hebben dienstig. De Gifte is van een tot twee scrupels.

Tant Poeder.

Neem Wortel van welrickende Lisch, een half loot.

Noot Muskaat.

Gebrant Aluin, van elks een vierendeel loots.

Room van Wynsteen, twee oncen.

Laat dit alles tot een Poeder gebracht worden.

Dit Poeder zuivert de Tandten en maakte ze wit.

Zo het Poeder van Kreefts scharen Bladz. 76. gemelt, om dat het aan het Opschrift niet voldoet iemand mishage, meng er darby Bereide Kreefts scharen een once.

KOEKJES.

Witte Koekjes van Rhazis.

Neem Ameltonk, een half once.

Arabische Gum.

Gum Dragant, van elks een half loot.

Campher, een half vierendeel loots.

Witloot dat gewallen is, tien vierendeel loots.

Laat deze dingen tot een Poeder gebracht worden. Van dit Poeder worden met Eywit Koekjes gemaakt.

Dit Poeder, of deze Koekjes genezen de dunne vloeijingen en de gezwelletjes der Ogen.

Trochisci Alhandali.

℞. Pulveris Pulvæ Colocynthidis albæ un-
cias duas & Semunciam.
Gummi Arabici.
Tragacanthi.
Bdellii ana sesqui-
drachmam.

Probe misceantur. Ex hoc Pulvere ope
Aquæ Rosarum Trochisci componun-
tur.

Hic Pulvis, vel hi Trochisci in Apoplexia,
Epilepsia, inveterato Capitis dolore
nec non aliis morbis inveteratis com-
mendantur. Veruntamen ea, quæ de
Fructu Colocynthidis monui, observan-
da. Dosis a granis quinque ad decem.

Trochisci Alkekengi.

℞. Fructuum Alkekengi Drachmas tres.
Nucleorum Pini.
Amygdalarum Amararum.
Amyli.
Seminum Papaveris Albi ana Drach-
mas sex.
Apii.
Citrulli.
Cucurbitæ.
Hyoscyami.
Melonum ana Drachmas
tres & Semidrachmam.
Thuris Masculi.
Sanguinis Draconis.
Gummi Arabici.
Tragacanthi.
Succi Glycyrrhizæ ana Drachmas
sex.

Koloquint Koekjes.

Neem Gestampte Witte Koloquint
merg, twee en een half ounce.
Arabische Gum.
Gum Dragant.
Stinkende Gum, van
elks anderhalf vie-
rendeel loots.

Laat dit alles wel gemengt worden. Men
maakt van dit Poeder met Rozewater
Koekjes.

Dit Poeder, of deze Koekjes worden in
de Beroertheit, de Vallendeziekte, ver-
ouderde Hooftpyn en in andere verouder-
de Ziektens geprezen. Nochtans moet,
het gene ik van de Vrucht van de Ko-
loquint gezegt hebbe, in acht genomen
worden. De Gifte is van vyf tot tien
grein.

Koekjes van Blaaskrieken.

Neem Krieken van Overzee, drie vie-
rendeel loots.
Pitten van Pyn Noten.
Bittere Amandelen.
Ameldonk.
Wit Maankop Zaat, van elks an-
derhalf loot.
Zaat van Selderij.
Water Meloen.
Kauwoerde.
Bilzen Kruit.
Meloenen, van elks drie
en een half vierendeel
loots.
Mannetjes Wierook.
Drakenbloet.
Arabische Gum.
Gum Dragant.

Opii præparati.
Succini ana Drachmas duas.
Boli Armenæ Unciam unam.
Succi Alkekengi ℞. S.
Succus Glycyrrhizæ & Opium in Succo
Alkekengi solvantur, dein reliquis in
Pulverem redactis misceantur ac con-
tundendo in massam redigantur, ex
qua Trochisci componendi.

Hi Trochisci in Renum ac Vesicæ exul-
cerationibus magni fiunt. Dosis a
scrupulo ad scrupulos duos.

Trochisci Alkekengi contracti.

℞. Fructuum Alkekengi Unciam unam.
Amyli.
Gummi Arabici.
Tragacanthi ana Semiunciam.
Opii Præparati Drachmam unam.
Succi Glycyrrhizæ Drachmas sex.
Terebintbinæ Cypricæ Semiunciam.
Boli Armenæ Drachmas decem.
Succi Fructuum Alkekengi Quantum
Sufficit.

Æque ac Trochisci præcedentes com-
ponuntur.

Vires cum præcedentibus eædem.

Drop, van elks anderhalf loot.
Geprepareert Heulsap.

Brantsteen, van elks een half
loot.

Armenische Klei, een ounce.

Sap van Krieken van Overzee,
zo veel genoeg is.

Laat het Drop en het Heulsap in het Sap
van de Krieken van Overzee gesmol-
ten, daarna met de overige dingen tot
Poeder gebracht zynde vermengt en
stampende tot een Deeg, waar van men
Koekjes kan maken, gebracht worden.

Deze Koekjes worden in de verzweringen
der Nieren en van de Blaas zeer geacht.
De Gifte is van een tot twee scrupels.

Koekjes van Blaaskrieken: by verkorting.

Neem Krieken van Overzee, een ounce.
Ameldonk.

Arabische Gum.

Gum Dragant, van elks een
half ounce.

Geprepareert Heulsap, een vie-
rendeel loots.

Drop, anderhalf loot.

Terpentyn van Cyprus, een half
ounce.

Armenische Klei, tien vierendeel
loots.

Sap van Krieken van Overzee,
zo veel genoeg is.

Zy worden even als de vorige Koekjes ge-
maakt.

De krachten zyn met de voorgaande de-
zelfde.

Trochisci Bechici Albi.

℞. Pulveris Radicis Iridis Florentinae
Unciam unam.

Sacchari Albi Libram unam.

Mucilaginis Gummi Tragacanthi

℞. S.

Redigantur in Massam, ex qua Trochisci
formentur.

Hi Trochisci in Pulmonum affectibus
profunt, expectorationem enim pro-
movent.

Trochisci Cypheos, pro Mithridatio.

℞. Radicum Acori veri Drachmas no-
vem.

Cypero Rotundi.

Ligni Asphalathi ana Drachmas duas

& Semidrachmam.

Cinnamomi Semiunciam.

Cassiae Lignae.

Spicae Nardi Indicae ana Drachmas
tres.

Staminum Croci Drachmam unam.

Schœnanthi sesquiunciam.

Baccarum Juniperi Drachmas tres.

Pulpæ Uvarum passurum.

Terebinthinae Cypriae ana Uncias tres.

Gummi Myrrhae sesquiunciam.

Bdellii Drachmas tres.

Mellis Despumati.

Vini Canarini ana ℞. S.

Terebinthina Cypria leni igne in Melle
liquefacta & Pulpæ Uvarum passurum
cæterisque pulveratis mista ac ope
Vini in Massam debitam redacta;
tunc inde Trochisci formentur.

Witte Hoest-koekjes.

Neem Welriekende Lischwortel van Flo-
rence, een once.

Witte Suiker, een pont.

In Rozewater gesmolte Gum Dra-
gant, zo veel genoeg is.

Laat deze dingen tot een Deeg gebracht
worden, om'er Koekjes van te maken.

Deze Koekjes zyn de Longgebreken dien-
stig, wantze de Fluimen doen ontlasten.

Cypheos Koekjes voor de Mithridaat.

Neem Oprechte Kalmus Wortel, negen
vierendeel loots.

Lange Wilde Galigaan Wortelen.

Ligt Paradyshout, van elks twee en
een half vierendeel loots.

Kaneel, een half once.

Baltert Kaneel.

Spiekenard uit Indien, van elks
drie vierendeel loots.

Saffraan, een vierendeel loots.

Kameels hooi, anderhalf once.

Genever Bezien, drie vierendeel
loots.

Bereit vleesch van Razynen.

Terpentyn van Cyprus, van elks
drie oncen.

Myrrhe, anderhalf once.

Stinkende Gum, 3 vierendeel loots.

Geschuimden Honig.

Canari Secq, van elks zo veel ge-
noeg is.

De Terpentyn van Cyprus met weinig
vuur in Honig gesmolten en met de berei-
de Razynen en de andere in Poeder ge-
bragte dingen gemengt en met Wyn tot
een behoorlyk deeg gebracht zynde, laat
er dan Koekjes van gemaakt worden.

Tro-

Trochisci Glycyrrhizæ Albi.

℞. Radicis Glycyrrhizæ recentis Libram
unam.

Radices a corticibus exterioribus libera-
ræ parum cum aquæ puræ quanti-
tate sufficiente, post debitam ma-
cerationem, coquantur & dein col-
entur; in Colatura dissolve

Gummi Arabici Uncias quindecim.
Tragacanthi Drachmas de-
cem.

Solutionem evapora leni igne in Syrupi
crassioris consistentiam, tunc admi-
sceatur.

Sacchari Albi optimi Libra una.

Saccharo misto atque soluto adde

Salis Tartari Drachmas duas.

Hæc omnia igne lenissimo, continuo
agitando, in Massam ex albo flave-
scentem digitis non adhærentem,
redigantur, ex qua Trochisci quadrati
alearum instar diffecantur, qui loco
calido siccandi.

In Pulmonum Arteriæque Asperæ affe-
ctibus commendantur.

Trochisci Hedychroi ad Theriacam.

℞. Radicum Asari Drachmas duas.

Acori.

Costi Odorati.

Valerianæ ana Drachmas
tres.

Ligni Aspalathi purissimi Drachmas
duas.

Aloës.

Wit Drop.

Neem Wortelen van Zoethout die versch
zyn, een pont.

De Wortelen van den buitensten bast ge-
zuivert zynde, worden, na datze be-
hoorlyk hebben geweekt, in een genoeg-
zaam deel waters een weinig gekookt;
laatze dan worden doorgedaan en smelt
in het doorzygzel

Arabische Gum, vyftien oncen.

Gum Dragant, tien vierendeel loots.

De Gummen gesmolten zynde, laat dit te
zamen met weinig vuur tot de dikte van
een dikke Siroop uitdampen, meng 'er
dan by

Beste Witte Suiker, een pont.

De Suiker gemengt en gesmolten zynde,
doet 'er by

Zout van Wynsteen, een half loot.

Dit alles wort met zeer weinig vuur, ge-
durig omroerende, tot een, uit den wit-
ten geelachtig en aan de vingers niet
klevend deeg gebracht, waar van vier-
kante Koekjes als dobbelstenen worden
gesneden, die men in een warme plaats
moet drogen.

In de gebreken van de Long en van de
Luchtpyp wordenze geprezen-

Hedychroi Koekjes voor de Theriaak.

Neem Mansoor Wortel, een half loot.

Kalmus.

Opregten Costus en

Baldriaan Wortel, van elks drie
vierendeel loots.

Ligt Paradyshout dat zuiver is,
een half loot.

Oprecht Paradyshout.

M

Cinna

Cinnamomi ana Drachmas tres.

Cassia Lignea.

Spica Nardi Indica ana Drachmas sex.

Foliorum Majoranae.

Mari Syriaci ana Drachmas duas.

Lauri.

Staminum Croci ana Drachmas sex.

Florum Schenanthi Drachmas tres.

Caryophyllorum Plinii sesquinciamp.

Myrrhae Drachmas sex.

Masticis Drachmam unam.

Olei Nucis Moschatae expressi Drachmas tres.

Vini Canarini Q. S.

Radicibus, Lignis, Corticibus, Foliis, Floribus, Fructibus & Gummi in pulverem redactis, admisce Oleum Nucis Moschatae & Vini quantitatem sufficientem, ut contundendo in massam abeant. Ex qua Trochisci formentur.

Trochisci de Myrrha.

R. Radicum Rubie Tinctorum.

Foliorum Menthastris.

Pulegii Cervini.

Rutae.

Seminum Canini ana Drachmas duas.

Baccarum Lupinorum mundatorum Drachmas quinque.

Gummi Myrrhae Drachmas tres.

Asae Foetidae.

Opopanacis.

Sagapeni ana Drachmas duas.

Succi Artemisiae Q. S.

Kaneel, van elks drie vierendeel loots.

Bastert Kaneel.

Indische Nardus, van elks zes vierendeel loots.

Bladeren van Edele Majolyn.

Oprechte Quendel, van elks een half loot.

Laurier.

Saffraan, van elks zes vierendeel loots.

Kameels hooi, drie vierendeel loots.

Nagelen van Plinius, anderhalf once.

Myrrhe, zes vierendeel loots.

Mastik, een vierendeel loots.

Uitgeperste Olie van Noot Muskaat, drie vierendeel loots.

Canari Secq, zo veel genoeg is.

De Wortelen, het Hout, de Schorffen, Bladeren, Bloemen, Vruchten en de Gummen in Poeder gebracht zynde, meng 'er de Nootmuskat Olie en een genoegzaam deel Wyn by, op datze al stampende tot een deeg worden, waar van men Koekjes maakt.

Myrrhe Koekjes.

Neem Meekrappe Wortel.

Bladeren van Wilde Munt.

Smalbladerige Poley.

Wynruit.

Komyn Zaat, van elks een half loot.

Gepelde Lupyn Bonen, vyf vierendeel loots.

Myrrhe, drie vierendeel loots.

Duivelsdrek.

Opopanak.

Sagapeen, van elks een half loot.

Sap van Byvoet, zo veel genoeg is.

Asa.

Aſa foetida, *Opopanax* ac *Sagapenum* in Mortario, ope *Aquæ ferventis caſeſaſto*, additis aliquot guttis *Succi Artemiſicæ* in maſſam liquidioris conſiſtentię redigantur, cui reliqua in pulverem redacta admisceantur. Ex hac maſſa *Trochiſci* componuntur, qui in umbra ſiccandi.

Hi *Trochiſci* in Paſſionibus hyſtericis magni ducuntur: Præterea Menſes provocant ac vires Pulveris partum provocantis præſtant.

Trochiſci de Myrrha contracti.

℞. *Radiciſ Imperatoriæ ſemiunciam.*
Foliorum Pulegii Cervini.
Rutæ ana Drachmas tres.
Scariolæ Drachmas duas.
Seminum Cumini.
Gummi Myrrhæ ana Drachmas tres.
Sagapeni ſemiunciam.
Aſa foetida.
Caſtorei optimi ana Drachmas duas.
Tinctura Myrrhæ Quantum ſufficit.

Redigantur *Lege artis* in Maſſam, ex qua *Trochiſci* formentur.

Vires Prioribus efficaciores. Doſis a ſemi ſcrupulo ad ſcrupulos duos.

Trochiſci Scillitici.

℞. *Scillam recentem corticoſa parte ac fibroſa privatam.*

Laat de Duiveldrek, *Opopanax* en *Sagapeen* in een vyzel, door middel van kokend' water warm gemaakt, met enige druppelen *Sap* van *Byvoet* tot een week deeg gebracht worden, meng by het zelve de overige dingen tot *Poeder* gebracht zynde. Hier van maakt men *Koekjes* die men in de ſchaduwe moet drogen.

Zy worden in de *Opſtyging* zeer geacht: Voorts doense de *Maandſtonden* ontlaſten en betonen de krachten van het *Arbeit* bevorderend' *Poeder*.

Myrrhe Koekjes: by verkorting.

Neem *Meeſterwortel*, een half once.
Bladeren van *Smalbladerige Poley*.
Wynruit, van elks drie vierendeel loots.
Scharlei, een half loot.
Komyn Zaat.
Myrrhe, van elks drie vierendeel loots.
Sagapeen, een half once.
Duiveldrek.
Beſten Bevergeil, van elks een half loot.
Tinctuur van *Myrrhe*, zo veel genoeg is.

Laat deze dingen volgens de *Konſt* tot een deeg gemaakt worden, waar van men *Koekjes* maakt.

Deze zyn krachtiger dan de voorgaande. De *Gifte* is van een half tot twee ſcrupels.

Zee Ajuin Koekjes.

Neem *Verſchen Zeeajuin* van zyn *Schors* en vezelachtig deel berooft.

Involve farinae tritici subactae & fermentatae; dein sub cineribus vel in clibano affetur, donec massa crustam duriusculam undique acceperit ac festuca lignea Scilla per rimas crustae penetrari possit. Tunc

R. Scillae coctae cribro trajectae Libram unam.

Farinae Orobis Uncias octo.

Misceantur & in massam redigantur, ex qua Trochisci possunt formari, qui in umbra siccandi.

Scilla maxime ex aqua & sale volatili constat, ergo hac preparatione omnino a viribus spoliatur.

Trochisci Terrae Sigillatae.

R. Florum Balsastiorum.
Rosarum Rubrarum.

Staminum Croci.

Nucis Cypressi.

Seminum Amherae.

Portulacae ana Drachmas duas.

Papaveris nigri sesquidrachmam.

Amyli.

Gummi Arabici vermiculati ana Drachmas duas.

Fragacanthi Drachmam unam & semissem.

Olibani.

Sanguinis Draconis.

Succi Acaciae Verae.

Hypocistidis.

Opii preparati.

Wint hem in gereze terwendeeg; laet hem daar na onder de asche of in den oven gebraden worden, tot dat het deeg aan alle kanten een harde korst heeft gekregen en dat men door de scheuren van de korst met een hout spaantje den Zee Ajuin kan doorsteken, als dan

Neem Gaargebakken en door een teems gewreven Zeeajuin, een pond. Wikken Meel, agt oncen.

Laat dit te zamen gemengt en tot een deeg gemaakt worden, waar van men Koekjes kan maken, die men in de schaduwe moet drogen.

De Zee Ajuin bestaat voornamelyk uit water en vlug Zout; derhalven wort hy door deze bereiding geheel van zyn krachten berooft.

Koekjes van Gezegelde Aarde.

Neem Bloemen van Wilde Granaten.
Rode Rozen.

Saffraan.

Cypres Noten.

Zaat van Aard Rozen.

Porcelain, van elks een half loot.

Zwarte Heul, anderhalf vierendeel loots.

Ameldonk.

Arabische Gum, van elks een half loot.

Gum Dragant, anderhalf vierendeel loots.

Wierook.

Drakenbloet.

Uitgedampte Sleepruimen,
Hypocistis en
Bereit Heulsap.

Lapis

Lapidis Hæmatitidis.
 Spodii.
 Cornu Cervi usti.
 Coralli Rubri.
 Succini ana Drachmas duas.
 Terræ Sigillatæ semiunciam.
 Margaritarum sesquidrachmam.
 Succii Foliorum Plantaginis Quantum
 sufficit.

Omnia in Pulverem redacta succii fo-
 liorum Plantaginis quantitate suffi-
 ciente misceantur, ac contundendo in
 massam redigantur, ex qua Trochisci
 formentur.

¶ Trochisci in fluxu immodico Men-
 sium Hæmorrhoidumque, nec non in
 omnibus Hæmorrhagiis magni fiunt.
 Dosis a Scrupulo uno ad Drachmam
 unam.

Trochisci Terræ Sigillatæ
 Contracti.

℞. Florum Balauſtiorum.
 Rosarum Rubrarum ana semi-
 unciam.
 Seminum Portulacæ Drachmas sex.
 Amyli.
 Gummi Arabici ana Drachmas duas.
 Tragacanthi sesquidrachmam.
 Olibani Drachmas duas.
 Sanguinis Draconis Drachmas sex.
 Opii Preparati.
 Lapidis Hæmatitidis ana Drachmas
 duas.
 Terræ Sigillatæ Drachmas tredecim.
 Succii Foliorum Plantaginis Quantum
 sufficit.

Bloetsteen.
 Gebrant Elpenbeen.
 Hertshoorn.
 Root Coraal.
 Amber, van elks een half loot.
 Gezegelde Aarde, een half once.
 Peerlen, anderhalf vierendeel loots.
 Sap van Weegbree bladeren, zo
 veel genoeg is.

Al deze dingen tot Poeder gebragt zynde,
 lautze met een genoegzaam deel Sap
 van Weegbree Bladeren gemengt en al
 stampende tot een deeg gebragt worden,
 waar van men Koekjes make.

Deze Koekjes worden in den onmatigen
 Stonden en Ambyenloet, als ook in
 alle Bloet ontlastingen zeer geacht. De
 Gifte is van een Scrupel tot een vieren-
 deel loots.

Koekjes van Gezegelde Aarde:
 by verkorting.

Neem Bloemen van Wilde Granaten.
 Rode Rozen, van
 elks een half once.
 Porcelein Zaat, zes vierendeel loots.
 Styfzel.
 Arabische Gum, van elks een half
 loot.
 Gum Dragant, anderhalf vieren-
 deel loots.
 Wierook, een half loot.
 Drakenbloet, zes vierendeel loots.
 Heulsap dat bercit is.
 Bloetsteen, van elks een half loot.
 Gezegelde Aarde, anderhalf once
 en een vierendeel loots.
 Sap van Weegbree bladeren, zo
 veel genoeg is.

Redigantur *Secundum Artem* in massam,
ex qua *Trochisci* componuntur.

Vires cum præcedentibus eadem.

Trochisci Viperini.

Ex *Italia, Venetiis, Gallia & aliis* Re-
gionibus nobis mittuntur; verum quia
frequentissime adulterantur, expedit
eorum loco carne *Viperarum* uti.

PILULÆ PURGAN-
TES.

Pilulæ Aureæ.

℞. *Florum Rosarum Rubrarum* Drach-
mas duas ℥ *semidrachmam.*

Staminum Croci Drachmam unam.

Seminum Anisi.

Fœniculi ana sesquidrach-
mam.

Apii Drachmas duas ℥ *se-*
midrachmam.

Aloës Lucidæ.

Scammonii optimi ana Drachmas quin-
que.

Mastiches.

Trochiscorum Alhandali ana Drach-
mam unam.

Redigantur in Pulverem, cui adde
Mellis Rosarum ℞. S.

Ut contundendo fiat massa, ex qua Pi-
lulæ formentur.

In *Capitis Ventriculique* affectibus lau-
dantur. *Dosis* a semidrachma ad
Drachmam unam.

Laat deze dingen volgens de *Konst* tot een
deeg gemaakt worden, waar van men
Koekjes maakt.

De krachten zyn met de voorgaande de-
zelfde.

Koekjes van Viperflangen.

Zy worden ons uit *Italien, Venetien,*
Vrankryk en andere *Ryken* toegeson-
den; maar om datze meestal vervalscht
worden, is het best in derzelveer plaats
het vleesch van de *Viperflangen* te
gebruiken.

BUIKZUIVERENDE
PILLEN.

Gulde Pillen.

Neem *Rode Rozebloemen,* een half loot.

Saffraan, een vierendeel loots.

Zaat van Anys.

Venkel, van elks ander-
half vierendeel loots.

Juffermerk, twee en een
half vierendeel loots.

Aloë die doorschynend' is.

Beste Scammoné, van elks vyf vie-
rendeel loots.

Mastik.

Koekjes van Koloquint, van elks
een vierendeel loots.

Laat deze dingen tot een *Poeder* gemaakt
worden, doet daar by

Mellis Rosarum ℞. S.

Op dat het al stampende een deeg worde,
waar van men *Pillen* maakt.

Zy worden in de gebreken van het *Hooft* en
van de *Maag* zeer geagt. De *Gifte* is
van een half tot een vierendeel loots.

Pilulæ

Pilulæ Aureæ Contractæ.

℞. *Staminum Croci optimi drachmas duas.*
Aloës Lucidæ Drachmas decem.
Olei Stillatitii Rorismarini.
Fœniculi ana guttas de-
cem.

Spiritus Rorismarini Quantum suffi-
cit.

Fiant S. A. massa, ex qua Pilulæ formari
 possunt.

Vires Pilularum præcedentium præstant.
Dosis eadem.

Pilulæ Cochicæ.

℞. *Radici Turbiti Gummosi.*
Electum Stachados ana Drachmas quin-
que.
Scammonii optimi Drachmas duas &
semidrachmam.
Trochiscorum Albandali Drachmas
tres & semidrachmam.
Pulveris Hieræ simplicis Drachmas
decem.

Pulveratis & mistis adde
Syrupi Stachados ℞. S.

Ut Contundendo abeant in massam, ex
 qua Pilulæ formandæ.

Hydropicis atque Cachecticis profunt.
Dosis a Scrupulo uno ad Scrupulos
duos.

Pilulæ Communes Avicennæ.

℞. *Aloës Suscotrinæ Uncias duas.*

Gulde Pillen: by verkorting.

Neem Beste Saffraan, een half loot.
 Doorschynende Aloë, tien vier-
 rendeel loots.

Gedisteleerde Olie van Rozemaryn.
 Venkel, van
 elks tien
 druppelen.

Geest van Rozemaryn, zo veel
 genoeg is.

Laat deze dingen volgens de Konst een
 deeg worden om'er Pillen van te maken.
 Zy betonen de krachten van de voorgaan-
 de Pillen. De Gifte is dezelfde.

Pillen Cochicæ.

Neem Purgerende Heemstwortel.
 Vreemde Lavendelbloemen, van
 elks vyf vierendeel loots.
 Beste Scammoné, twe en een half
 vierendeel loots.
 Kockjes van Koloquint, drie en
 een half vierendeel loots.
 Poeder van Bitterheilig, tien vier-
 rendeel loots.

Tot Poeder gebracht en gemengt zynde,
 doet'er by

Siroop van vreemde Lavendelbloe-
 men, zo veel genoeg is.

Op dat dit alles al stampende tot een deeg
 worde, waar van men Pillen kan ma-
 ken.

Zy zyn den genen die Waterzuchtig en
 Kwaatsappig zyn voordelig. De Gif-
 te is van een tot twe scrupels.

Ordinare Pillen van Avicenna.

Neem Sokotriner Aloë, twe oncen.

Gummij

Gummi Ammoniaci Unciam unam.
Myrrhæ semiunciam.
 Pulverata, redigantur cum *Elixiris proprietatis* quantitate sufficiente in massam, ex qua *Pilule* formandæ.

In *Capitis, Ventriculi Uterique* affectibus commendantur. *Dosis* a scrupulo ad drachmam.

Pilulæ de Gambogia.

℞. *Aloës Lucidæ Drachmas quinque.*
Gummi Ammoniaci.
Guttæ ana Drachmas tres.
Scammonii optimi Drachmas duas.
Tartari Vitriolati Drachmam unam.
Olei Juniperi scrupulos duos.
Syrupi Rosarum Solivivarum Quantum sufficit.
 Fiat secundum artem massa, ex qua *Pilulæ* formentur.

Pilulæ Extracti Catholici.

℞. *Radicis Hellebori nigri.*
Fungi Agarici albi & levis ana semiunciam.
Pulpæ Colocynthidis optimæ Drachmas sex.
 Contusis affunde
Spiritus Vini Pintam unam.
 Post debitam extractionem in loco calido, *Tincturæ* fortiter expressæ ac colatæ adde

Gum Ammoniak, een once.
Myrrhe, een half once.

Gestoten zynde laatze met zo veel *Elixer* als genoeg is tot een deeg gemaakt worden, waar uit men *Pillen* kan maken.

In de gebreken van het *Hooft*, van de *Maag* en *Lyfmoeder* wordenze geprezen. De *Gifte* is van een scrupel tot een vierendeel loots.

Gittegums Pillen.

Neem *Doorschynende Aloë*, vyf vierendeel loots.

Gum Ammoniak.

Gittegum, van elks drie vierendeel loots.

Scammoné die zuiver is, een half loot.

Zout van Wynsteen met *Olie van Koperroot* bereit, een vierendeel loots.

Genever Olie, twee scrupelen.

Siroop van bleke Rozen, zo veel genoeg is.

Laat van dit alles volgens de *Konst* een deeg gemaakt worden, waar van men *Pillen* maakt.

Algemene Buikzuiverende Pillen.

Neem *Zwarte Nieswortel.*

Lorken Zwam, van elks een loot.

Koloquint Merg, zes vierendeel loots.

Gekneust zynde, giet 'er op

Geest van Wyn, een pint.

Na dat dit in een warme plaats behoorlyk heeft getrokken, doet by het sterk uitgeperste en doorgegote *Aftrekzel*

Aloë.

Aloës Lucide pulueratæ Unciam unam.

Tunc leni igne evaporentur in consistentiam Mellis crassioris, cui sensim sere refrigeratæ admisce

Scammonii optimi pulverati semunciam.

Ut fiat massa Pilularum.

Pilula Extracti Catholici, nec non de Gambogia, Hydropicis ac Epilepticis profunt: Præterea in Capitis Ventriculique affectibus magni usus habentur. Dosis a granis decem ad scrupulum.

Pilulæ ex Duobus.

℞. *Scammonii optimi.*

Trochiscorum Alhandali ana semunciam.

Olei Caryophyllorum semidrachmam.

Syrupi Rosarum solutivi Quantum Sufficit.

Fiat Lege Artis massa Pilularum.

In Melancholia, Epilepsia ac omnibus morbis inveteratis, mitioribus Pharmacis non cedentibus, magni fiunt. Dosis a semiscrupulo ad scrupulum unum.

Pilulæ Foetidæ.

℞. *Radicis Turbitis Gummosi semunciam.*

Esula minoris.

Fyn gestoten doorschynende Aloës, een once.

Laat deze dingen op weinig vuur tot de dikte van dikken Honig uitdampen, meng 'er byna kout geworden zynde al lengskens onder

Fyn gestoten beste Scammoné, een half once.

Op dat dit alles een Pilledeeg worden.

Deze Pillen, en die van de Gittegum zyn den Waterzuchtigen en die de Vallende ziekte hebben woordelig. Daarenboven wordenze in de Hoof- en Maaggebreken zeer geacht. De Gifte is van vyftien grein tot een scrupel.

Pillen van twee Buikzuiverende Enkelden.

Neem Beste Scammoné.

Koekjes van Koloquint, van elks een half once.

Olie van Kruittnagelen, een half vierendeel loots.

Siroop van Provincie Rozen, zo veel genoeg is.

Laat dit alles volgens de Konst een Pilledeeg worden.

In de Zwaarmoedigheid, Vallende- en andere verouderde Ziektens, die voor zachter Geneesmiddelen niet wyken, zynze zeer te achten. De Gifte is van een half tot een heel scrupel.

Stinkende Pillen.

Neem Turbetwortel die Gumachtig is, een half once.

Kleinen Wolfsmelkwortel.

De Pillis Purgantibus.

Hermodytylorum ana Drachmas duas.
Zingiberis sesquidrachmam.
Cinnamomi.
Spice Indicae.
Croci optimi ana Drachmam unam.
Seminum Ratae.
Epithymi.
Gummi Ammoniacy.
Opopanacis.
Sagapeni.
Myrrhae ana Drachmas quinque.
Euphorbii Scrupulos duos.
Scammonii optimi Drachmas tres.
Aloës Lucidæ Drachmas quinque.
Castorei Drachmam unam.
Trochiscorum Albandati Drachmas quinque.
Succi Porri Quantum Sufficit.
Hæ Pillule, æque ac Trochisci de Myrrha componendæ.
 Hydropicis Epilepticisque profunt, Cutis vitia emendant, Menses provocant, doloribus Podagricis medentur.
Dosis a semisrupulo ad semidrachmam.

Pillule Foetidæ Contractæ.

R. Radicum Turbith Gummosi.
Zingiberis ana Drachmas duas.
Scammonii optimi Drachmas tres.

Hartjeswortel, van elks een half loot.
 Gember, anderhalf vierendeel loot.
 Kancel.
 Spiekenard uit Indien.
 Beste Saffraan, van elks een vierendeel loot.
 Wynruit Zaat.
 Thym Schorfte.
 Ammoniak Gum.
 Opopanak.
 Sagapeen.
 Myrrhae, van elks vyf vierendeel loot.
 Sap van Toorzen van Peru, twee scrupelen.
 Beste Scammoné, drie vierendeel loot.
 Doorschynende Aloë, vyf vierendeel loot.
 Bevergeil, een vierendeel loot.
 Koekjes van Koloquint, vyf vierendeel loot.
 Sap van Prey, zo veel genoeg is.
 Deze Pillen kan men op dezelve manier als de Myrrhæ Koekjes bereiden.

Deu genen die de Waterzucht en Vallende ziekte hebben, zyn deze Pillen voordelig; zy verbeteren de gebreken van de Hair, doen de Maandstonden ontlasten en genezen de Gigt pyn. De Gifte is van een half scrupel tot een half vierendeel loot.

Stinkende Pillen: by verkorting.

Neem Pargerende Heemstwortel
 Gember, van elks een half loot.
 Scammoné, drie vierendeel loot.
 Aloës

*Aloës Lucidæ.**Resinæ Jalappæ ana sesquidrachmam.**Myrrhæ.**Asæ fetida.**Sagaperi ana Drachmas sex.**Castorei optimi Drachmam unam.**Trochiscorum Abandali Drachmas tres.**Succi Porri Quantum Sufficit.**Fiat Lege Artis massa Pilularum.**Vires cum præcedentibus eadem. Dosis a granis quindecim ad scrupulos duos.**Pilulæ Magistrales.**℞. Aloës Lucidæ Unciam unam.**Scammonii optimi semunciam.**Aque Cinnamomi ℞. S.**Fiat L. A. massa Pilularum.**Vires Extracti Catholici, verum mitiores præstant. Dosis a scrupulo ad semidrachmam.**Pilulæ Mastichinæ.**℞. Mastiches semunciam.**Aloës Lucidæ Drachmas decem.**Agarici albi & levis Drachmas tres.**Succi Foliorum Absinthii Quantum Sufficit.**Doorschynende Aloë.**Hars van Jalappe, van elks anderhalf vierendeel loots.**Myrrhe.**Duivelsdrek.**Sagapeen, van elks anderhalf loot.**Bevergeil van Siberien, een vierendeel loots.**Koekjes van Koloquint, drie vierendeel loots.**Sap van Prey, zo veel genoeg is.**Laat dit alles volgens de Konst een Pilledeeg worden.**De krachten zyn met de vorige dezelfde.**De Gifte is van vyftien grein tot twee scrupelen.**Uitmuntende Buikzuiverende Pillen.**Neem Doorschynende Aloë, een once.**Beste Scammoné, een half once.**Kaneelwater, zo veel genoeg is.**Laat deze dingen volgens de Konst tot een Pilledeeg gemaakt worden.**Zy betonen de krachten van de Algemeene Buikzuiverende Pillen, maar zyn zachter. De Gifte is van twintig tot dertig grein.**Mastik Pillen.**Neem Mastik, een half once.**Doorschynende Aloë, tien vierendeel loots.**LorkenZwam, drie vierendeel loots.**Sap van Roomschen Alzem, zo veel genoeg is.*

Fiat Secundum Artem massa Pilularum.

In Capitis & Ventriculi affectibus magni æstimantur. Dosis a scrupulo uno ad scrupulos duos.

Pilulæ Pestilenciales communes,
seu Rufi.

℞. Croci optimi semiunciam.

Myrrha unciam unam.

Aloës Lucidæ uncias duas.

Elixiris Proprietatis ℞. S.

Redigantur Secundum Artem in massam Pilularum.

Obstructiones Viscerum referant, Menses provocant, Capitis dolores fanant, nec non in morbis contagiosis laudantur. Dosis a scrupulo uno ad scrupulos duos.

PILULÆ NARCOTICÆ.

Pilulæ de Cynoglossa.

℞. Radicis Cynoglossæ semiunciam.

Croci optimi Drachmas duas.

Seminum Hyoscyami albi semiunciam.

Myrrha Drachmas sex.

Thuris Masculi Drachmas quinque.

Syracis Calamita.

Castorei ana Drachmas duas.

Opii Preparati semiunciam.

Aqua Rosarum ℞. S.

Fiat Lege Artis Massa Pilularum.

Laat dit alles volgens de Konst een Pilledeeg worden.

Zy worden in de Hooft en Maaggebreken zeer geacht. De Gifte is van twintig tot veertig grein.

Gemesne Pestverhoedende Pillen, of
Pillen van Rufus.

Neem Beste Saffraan, een half once.

Myrrhe, een once.

Doorschynende Aloë, twee oncen.

Elixer, zo veel genoeg is.

Laat deze dingen volgens de Konst tot een Pilledeeg gebragt worden.

Zy openen de verstoppingen der Ingewanden, bevorderen de Maandstonden, genezen de Hoofstpyen; ook wordenze in besmettende Ziekten geprezen. De Gifte is van twintig tot veertig grein.

SLAARMAKENDE PILLEN.

Hontstong Pillen.

Neem Hontstongen Wortel, een half once.

Beste Saffraan, een half loot.

Wit Dolzaat, een half once.

Myrrhe, anderhalf loot.

Mannetjes Wierook, vyf viendeel loots.

Droge Styraks.

Bevergeil, van elks een half loot.

Bereit Heulzap, een half once.

Rozewater, zo veel genoeg is.

Laat dit alles volgens de Konst tot een Pilledeeg gemaakt worden.

In Pulmontum ac Renum affectibus ma-
gni fiunt; somnum conciliant dolo-
resque placant. *Dosis* a grano uno
ad quinque.

Pilulæ e Styrace.

℞. Myrrhe.
Sandaracha.
Olibani.
Styracis Calamitæ ana Drachmas duas.
Opii puri scrupulos quatuor.
Succi Glycyrrhizæ Drachmam unam.
Fiat Secundum Artem cum Tincturæ Ca-
stori quantitate sufficiente massa Pi-
lularum.

Hæ Pilulæ vires præcedentium præstant.
Dosis eadem.

Pilulæ Laudani Opiati.

℞. Croci optimi Drachmam unam.
Castorei optimi semidrachmam.
Opii puri semianciam.
Fiat Lege Artis. Massa Pilularum.

Laudanum Cydoniatum.

℞. Opii optimi Quantum Vis.

Dissolvatur cum Succo Cydoniorum quan-
titate sufficiente, solutio decantata
evaporetur leni igne in Pilularum
massæ consistentiam.

Laudanum Purum.

℞. Opii optimi Quantum Vis.

Zy worden in de Long- en Niergebreken
zeer geprezen; zyn Slaap verwekken-
de en Pyn stillende. De Gifte is van
een tot vyf grein.

Styraks Pillen.

Neem Myrrhe.
Gum Zandrak.
Mannetjes Wierook.
Droge Styraks, van elks een half loot.)
Gezuivert Heulsap, vier scrupelen.
Drop, een vierendeel loots.

Laat dit alles met het Aftrekzel van de
Bevergeil, volgens de Konst tot een
Pilledceg gemaakt worden.

Deze Pillen betonen de krachten van de
vorige. De Gifte is dezelfde.

Pillen van verbeterd Heulsap.

Neem Beste Saffraan, een vierendeel loots.
Siberisch Bevergeil, een half vie-
rendeel loots.

Gezuivert Heulsap, een half ounce.
Laat deze dingen volgens de Konst tot
een Pilledceg gemaakt worden.

Heulsap met Queënsap bereit.

Neem Best Heulsap, zo veel gy wilt.

Laat het Heulsap met het Sap van Queënsap
gesmolten en gezuivert zynde op wei-
nig vuur tot een Pilledceg uitdam-
pen.

Gezuivert Heulsap.

Neem Best Heulsap, zo veel gy wilt.
N. 3. Dissol.

Dissolve in *Aquæ puræ* quantitate sufficiente. Solutio colata leni igne in *Pilularum* massæ consistentiam evapetur.

Pilulæ Laudani Opiati, Cydoniati vel Laudani puri vim somnum inducendi & dolores mitigandi præstant. *Dosis* a quarta parte unius grani ad grana duo.

EXTRACTA INSPISSATA.

Elaterium.

℞. *Cucumerum Agrestium Recentium* Quantum Vis.

Succus ex Fructibus expressus ponatur in loco calido donec clarescat. Succus purus a facibus separatus leni igne in *Pilularum* massæ consistentiam evaporetur.

Sursum ac deorsum potenter purgat, *Menses* movet & *Fœtum* interimit. *Ufus* ejus rarus est, cum malignitate non careat. Nonnulli *Elaterium* in *Hydrope* magni faciunt. *Dosis* a semi grano ad granum unum & grana duo.

Extractum Rhei.

℞. *Radicum Rhabarbari scissarum* Quantum Vis.

Macerentur per diem unum atque alterum cum *Aquæ puræ* quantitate sufficiente in loco calido. Dein *Tinctura*

Smelt het in zo veel Water als genoeg is. Het gesmolte Heulsap doorgegoten zynde, damp het uit tot de dikte van Pilledoeg.

De Pillen van het verbeterd', met Queënsap bereid, en van het gezuiverd' Heulsap hebben een Slaapverwekkende en Pynstillende kracht. De Gifte is van een vierde part van een grein tot twee greinen.

DIKKE UITGEDAMPTE UITTREKZELS.

Dik uitgedampt Ezel Komkommer sap.

Neem Versche Ezel Komkommeren, zo veel gy wilt.

Het Sap uit de Vruchten geperst wort zo lang in een warme plaats gestelt, tot dat het klaar worde. Het zuiver Sap van zyn grontbezinkzel afgescheiden zynde, laat het op weinig vuur tot een dik Pilledoeg uitgedampt worden.

Het zuivert van boven en van onderen op een geweldige wyze; bevordert de Maandstonden en doot de Vrucht. Deszelfs gebruik is zeltzaam, alzo het niet zonder gevaar wort ingegeven: daar zyn'er die het Ezels Komkommer sap in de Waterzucht hoog achten. De Gifte is van een half tot een en twe grein.

Dik uitgedampt Uittrekzel van Rhabarber.

Neem Gesneden Rhabarber, zo veel gy wilt.

Laat dezelve een dag of twee met een genoegzaam deel Waters in een warme plaats trekken. Daar na laat het Afdecant

decantetur & leni igne in Pilularum
massæ consistentiam evaporetur.

Pari modo parantur

Extractum Gentianæ.

Hellebori nigri

Helenii &c.

De viribus horum omnium, vide vires
Simplicium, ex quibus extracta sunt.

SACCHARA AC TABELLÆ.

Saccharum Penidiatum.

R. Sacchari Albi optimi Quantum Vis.

Coquatur cum *Decocti Hordei* quantitate
sufficiente, donec consistentiam du-
ctilem acquirat ac possit trahi, atque
in filâ chordarum modo intorta ef-
fingi.

Saccharum Altheæ.

R. Pulpæ Radicum recentium Altheæ Un-
ciâs tres.

Sacchari Albi Libram unam.

Aquæ Rosarum \mathcal{Q}° S.

Fiat Lege Artis massa, ex qua Tro-
chisci componuntur, qui in umbra
siccandi.

Saccharum Altheæ, atque Saccharum Pe-
nidiatum in Pulmonum ac Renum af-
fectibus a nonnullis laudantur.

trekzel van zyn droezen gezuivert zyn-
de op weinig vuur tot de dikte van een
Pilledeeg uitgedampt worden.

Op dezelfde manier worden bereid

Dik Uittrekzel van Gentiaan.

Kropkruit en

Alantswortel enz.

Aangaande de krachten van al deze Ex-
tracten, zie de krachten der Enkel-
den daarze uit getrokken zyn.

SUIKERS EN PLAATJES.

Gerst of Drol-Suiker.

Neem Beste Witte Suiker, zo veel gy
wilt.

Laatze met een genoegzaamdeel afzied-
zel van Gerst gekookt worden, tot datze
een handelbare dikte verkrygt, en kan
uitgetrokken en in draden op de manier
van koort gedraait worden.

Heemst-Suiker.

Neem Gaargekookte en door een teems-
gewreuve versche Heemst Wor-
telen, drie oncen.

Witte Suiker, een pont.

Rozewater, zo veel genoeg is.

Laat deze dingen volgens de Konst een
deeg worden, waar van Koekjes wor-
den gemaakt, die men in de schaduwe
moet drogen.

De Heemst en de Drol-Suiker worden
van zommige in de Long- en Nierge-
breken zeer geprezeert.

Saccha-

Saccharum Perlatum.

R. Sacchari Albi optimi Semilibram.
 Aquæ Rosarum ℞. S.
 Coquantur in Tabellarum consistentiam
 sub finem coctionis admisce
 Unionum præparatarum Drachmas
 duas.

Huic Saccharo plus virium adtribuitur
 quam re vera præstare potest: qui-
 dam enim volunt, hoc medicamen-
 tum vim corroborandi, lætificandi,
 Venenis resistendi, nec non Morbum
 comitiale fanandi habere.

Tabellæ e Succo Citri.

R. Sacchari Albi optimi ficcati Unciam
 unam.
 Succi Citri Drachmam unam.
 Fiant Secundum Artem Tabellæ.

Vim refrigerandi ac sitim extinguendi
 habent.

Tabellæ e Succo Rosarum.

R. Succi Rosarum Pallidarum.
 Sacchari Albi ana Uncias duas &
 Drachmas duas.
 Coquantur in debitam consistentiam,
 post coctionem Secundum Artem ad-
 misceantur sequentia in Pulverem re-
 ducta
 Santali Albi.
 Citrini.
 Rubri.
 Cinnamomi optimi ana grana quin-
 decim.

Peerl Suiker.

Neem Beste Witte Suiker, een half pont.
 Rozewater, zo veel genoeg is.
 Laatzse tot de dikte van Plaatjes gekookt
 worden, meng 'er, als het byna afge-
 kookt is, by
 Bereide Peerlen, een half loot.

De Peerl Suiker wort meer krachten toe-
 geschreven danze kan uitvoeren: Want
 zommige willen, dat dit Geneesmiddel
 een Versterkende, Geestverheugende,
 Vergift wederstaande en Vallendeziekte
 genezende kracht heeft.

Plaatjes van Citroen Sap.

Neem Beste Witte Suiker die gedroogt
 is, een once.
 Citroen Sap, een vierendeel loots.
 Laat 'er volgens de Konst Plaatjes van
 gegoten worden.

Zy hebben een verkoelende en dorstlesschen-
 de kracht.

Buikzuiverende Plaatjes van Rozen Sap.

Neem Sap van Provincie Rozen.
 Witte Suiker, van elks twee oncen
 en een half loot.
 Laat dit tezamen tot een behoorlyke dikte
 gekookt, en na de kokinge 'er de vol-
 gende dingen tot Poeder gebracht zynde,
 volgens de Konst by gemengt wor-
 den

Wit-
 Geel- en
 Root Zandelhout.
 Kaneel, van elks vyftien grein.
 Scam-

Scammonii optimi Sesquidrachma.
Effunde Tabellas in tabulam lapideam
Oleo Amygdalarum dulcium illitam.

In Cachexia, quando evacuatione opus
est, commendantur. Dosis a scrupu-
lis duobus ad sesquidrachmam.

SECTIO SECUNDA;

Continet

Medicamenta Interna sub forma molli.

ELECTUARIA SOLU-
TIVA.

Electuarium Caryocostinum.

℞. Radicum Hermodactylorum Uncias
duas.
Costi Odorati.
Zigiberis.

Caryophyllorum.

Seminum Cunnini ana Unciam unam.

Scammonii optimi Uncias duas.

Mellis Despumati Libras duas.

Radices, Fructus & Semina in Pulverem
redigantur; dein Melli despumato ad-
miscantur, novissime sensim, con-
tinuo agitando, Scammonium in Pul-
verem redactum adde.

In Cachexia, atque doloribus Podagri-
cis magni aestimatur. Dosis a semi-
drachma ad Drachmas duas.

Beste Scammoné, anderhalf vie-
rendeel loots.

Giet'er Plaatjes van op een stene plaat met
Olie van zoete Amandelen bestreken.

Zy worden in de Kwaatsappigheid, als'er
ontlasting nodig is, geprezen. De Gifte
is van twee scrupels tot anderhalf vie-
rendeel loots.

TWEDE VERDELING;

Bebest

Inwendige Geneesmiddelen die zagt zyn.

BUIKZUIVERENDE ZAMEN-
GESTELDE CONSERVEN.

Zamengesteld Nagel-Costus Conserf.

Neem Hartjes Wortelen, twee oncen.
Oprechten Costus Wortel.
Gember.
Kruittnagelen.
Komyn Zaat, van elks een once.
Scammoné van Siberien, twee on-
cen.

Geschuimden Honig, twee ponden.

De Wortelen, Vruchten en Zaden laat
die tot een Poeder gebracht en daar na
met den geschuimden Honig vermengt
worden: eindelyk doet'er allengskens,
gedurig omroerende de Scammoné by.

Het wort in de Kwaatsappigheid en de Gigt-
pyn zeer geacht. De Gifte is van een
half tot twee vierendeel loots.

Electuarium Diacatholicum.

℞. Radicum Polypodii quercini Contusarum
Uncias quatuor.

Coquantur in Aquæ puræ quantitate suf-
ficiente, donec vires deposuerint.

Dein Decoctio coletur; cui adde
Sacchari rubri puri Libras duas.

Coque in Syrupum; cui adde

Pulpæ Cassiæ Fistulæ.
Tamarindorum ana Uncias
duas.

Solutis ac fere refrigeratis, admiscean-
tur sequentia in Pulverem redacta

Radice Mechoacannæ.

Rhabarbari optimi ana Un-
cia una.

Glycyrrhizæ Drachmæ duæ.

Foliorum sennæ mundatorum Unciæ
duæ.

Florum Violarum Drachmæ duæ.

Seminum Fœniculi Drachmæ sex.

Anis.

Quatuor frigidorum majo-
rum mundatorum ana
Drachmæ duæ.

Medicamentum hoc in morbis Renum
ac Vesicæ, nec non in Gonorrhæa
laudatur. Dosis a sesquidrachma ad
drachmas sex.

Electuarium Diacatholicum

Contractum.

℞. Radicum Polypodii quercini Uncias
quatuor.

Algemeen zamengesteld Buikzuiverend
Conserf.

Neem Gestote Eikenvaren Wortelen,
vier oncen.

Men kookt de Wortelen zo lang in een ge-
noegzaamdeel water tot datze hunne
krachten hebben afgelegt. Laat dan het
Afziedsel doorgegoten worden; doet er by

Bruine zuivere Suiker, twee ponden.

Kookt dit tot een Sirop; waar by men doet
Bereit Merg van Pyp Kaffie.

Tamaryn, van
elks twee oncen.

Ontbonden en byna kout geworden zynde,
laat er de volgende dingen tot een Poe-
der gemaakt by gemengt worden

Witte en

Oprechte Rhabarber, van elks een
once.

Zoerhout Wortel, een half loot.

Gezuiverde Senebladeren, twee on-
cen.

Viool Bloemen, een half loot.

Venkelzaat, zes vierendeel loots.

Anysaat.

De Vier grote verkoelende Zaden
gepelt zynde, van elks een half
loot.

Dit Geneesmiddel wort in de gebreken van
de Nieren en van de Blaas, als ook in
den Zaadloop geprezen. De Gifte is
van anderhalf tot zes vierendeel loots.

Algemeen zamengesteld Buikzuiverend
Conserf; by verkorting.

Neem Wortelen van Eikenvaren, vier
oncen.

Coquan-

Coquantur in Aqua pura quantitate sufficiente, donec vires deposuerint.

Decoctioni colatæ adde

Sacchari Rubri puri Libras duas.

Coque in Syrupum; cui adde

Pulpæ Cassiæ fistulæ.

Tamarindorum ana Uncias duas.

Syrupi Violacei Uncias tres.

Solutis ac fere refrigeratis, admisceantur sequentia in Pulverem redacta

Rhei Electi Unciæ duæ & semiuncia.

Glycyrrhizæ semiuncia.

Foliorum Senæ mundatorum Unciæ duæ.

Seminis Fœniculi sesquincia.

Vires præcedentis præstat. Dosis eadem.

Electuarium Diaphænicum.

℞. Dactylorum ab ossibus ac membranis internis liberatorum atque per cribrum trajectorum Libram unam.

Amygdalarum dulcium excorticatarum uncias novem & semiunciam.

Contusis & mistis, adde

Mellis dispensati Libras duas.

Paululum coquantur ac deinde Secundum Artem sequentia in Pulverem redacta admisceantur.

Radiciis Turbith Gummosæ Unciæ quatuor.

Galangæ minoris.

Zingiberis.

Ligni Aloës.

Cinnamomi optimi.

Foliorum Rutæ.

Laatze in een genoegzaamdeel water koken, tot datze hunne krachten hebben afgelegd.

Doet by het doorgegoten Afziedzel

Bruine zuivere Suiker, twe ponden.

Kookt dit tot een Siroop; doet by dezelve

Bereit Merg van Trommeltokken.

Tamaryn, van elks twe oncen.

Siroop van Violen, drie oncen.

Ontbonden en byna kout geworden zynde, laat'er de volgende dingen tot Poeder gebracht by gemengt worden

Beste Rhabarber, twe en een half once.

Zoethout Wortel, een half once.

Gezuiverde Senebladeren, twe oncen.

Venkelzaat, anderhalf once.

Dit Geneesmiddel betoont de krachten van het vorige. De Giftc is dezelve.

Zamengesteld Dadel Conserf.

Neem Dadelen van haar stenen en binnenste vliezen gezuivert en door een teems gewreven zynde, een pont.

Gepelde zoete Amandelen, negen en een half once.

Gestoten en gemengt zynde, doet'er by Geschuimden Honig, twe ponden.

Laat dit een weinig koken en daar na de volgende dingen in Poeder gebracht volgens de Konst'er by gemengt worden

Purgerende Heemstwortel, vier oncen.

Kleinen Galigaan Wortel.

Gember.

Paradyshout.

Kaneel.

Wynruits Bladeren.

Semini Feniculi.
Dauci Cretici.
Piperis nigri.
Maceris ana Drachmae duas.
Scammonii sesquiuncia.

In Colico dolore magni ducitur. *Dosis a*
Drachma una ad Drachmas tres.

Electuarium Diaphaenicum
Contractum.

R. *Pulpæ Dactylorum mundatorum ses-*
quilibram & Uncias tres.
Mellis Despumati Libras duas.
 Mistis, adde sequentia in Pulverem re-
 dacta.

Radici Turbitis Gummosæ Uncias qua-
tuor.

Galangæ minoris Unciam u-
nam.

Seminis Cumini.

Maceris ana Drachmas quinque.

Scammonii optimi sesquiunciam.

Ut secundum artem fiat *Electuarium.*

Vires præcedentis præstat. Dosis ea-
dem.

Electuarium Diaprunum vel Cho-
lagogum.

R. *Pulpæ Prunorum acido-dulcium Li-*
bram unam.
Tamarindorum.

Venkelzaat.

Wortelzaat uit Candien.

Zwarte Peper.

Foelie, van elks een half loot.

Scammoné, anderhalf once.

Dit Geneesmiddel wort in de Darmwee
hoog geacht. De Gifte is van een tot
drie vierendeel loots.

Zamengesteld Dadel Conserf:
by verkorting.

Neem Palmvruchten van de stenen en
binnenste vliezen gezuivert,
en door een teems gevreven,
een en twintig oncen.

Geschuimden Honig, twee ponden.
Gemengt zynde, doet 'er de volgende din-
gen tot Poeder gebracht by

Turbethwortel die harsachtig is,
vier oncen.

Klein Galigaanwortel, een once.
Komynzaat.

Foelie, van elks vijf vierendeel loots:
Beste Scammoné, anderhalf on-
ce.

Op dat dit alles volgens de Konst een za-
mengesteld Conserf worde.

Het betoont de krachten van het voorgaan-
de. De Gifte is dezelfde.

Zamengesteld Pruim of Galzuiverend
Conserf.

Neem Bereit vleesch van Rinse Pruimen,
een pont.
Tamaryn.

Cassia

Cassiae Fistulae ana Uncias duas.

Sacchari Albi cum decoctio Prunorum in Syrupum cocti Libras duas.

Mistis & fere refrigeratis, admisceantur sequentia in Pulverem redacta

Rhei Uncia una.

Cinnamomi semiuncia.

Florum Rosarum rubrarum.

Seminum Cucumeris a Corticibus liberatorum.

Portulacae.

Violarum.

Succi Glycyrrhizae ana Drachmae tres.

Scammonii optimi Unciae duae.

In Morbo regio, nec non in Morbis calidis magni ducitur. Dosis a Drachma ad drachmas tres.

Electuarum Diaprunum Contractum.

Rx. Pulpa Prunorum Libram unam.

Tamarindorum Uncias quatuor.

Sacchari rubri puri cum Decoctione Prunorum in Syrupum cocti Libras duas.

Mistis ac fere refrigeratis, tunc sensim sequentia in Pulverem redacta inspergantur,

Rhei Electi.

Scammonii ana Unciae duae.

Cremoris Tartari sesquiuncia.

Probe misceantur, ut fiat *Electuarium.*

Vires Electuarii praecedentis praestat.

Dosis a Drachma ad drachmas duas.

Pyp Kasse, van elks twee oncen.

Witte Suiker, met het afziedzel van Pruimen tot een Siroop gekookt, twee ponden.

Gemengt en byna kout geworden zynde, laat'er de volgende dingen tot Poeder gebracht by gemengt worden,

Beste Rhabarber, een once.

Kaneel, een half once.

Rode Roze Bloemen.

Gepelt Komkommer-

Porcelain en

Viool Zaat.

Drop, van elks drie vierendeel loots.

Scammoné van Aleppo, twee oncen.

In de Geelzucht, als ook in heete Ziektens wort dit Geneesmiddel zeer geacht. De Gifte is van een tot drie vierendeel loots.

Zamengesteld Conserf van Pruimen: by verkorting.

Neem Bereide Pruimen, een pond.

Tamaryn, vier oncen.

Bruine zuivere Suiker, met het afziedzel van Pruimen tot Siroop gekookt, twee ponden.

Gemengt en byna kout geworden zynde, laat'er dan allengskens de volgende dingen, tot Poeder gebracht zynde, ingestrooit worden

Beste Rhabarber.

Scammoné, van elks twee oncen.

Room van Wynsteen, anderhalf once.

Dit alles moet wel onder den anderen gemengt worden, op dat het een zamengesteld Conserf worde.

Het heeft de krachten van het voorgaande. De Gifte is van een tot twee vierendeel loots.

Electuarium Hieræ Picræ.

R. Aloës Lucidæ Pulveratæ Sesquili-
bram.

Mellis despumati Libras quinque &
Uncias septem.

Aloë in Melle solvatur, solutioni fere
frigefactæ sequentia in Pulverem re-
ducta admisce,

Radiciſ Afari.

Ligni Aloës.

Cinnamomi.

Spicæ Nardi Indicæ.

Croci.

Mastiches ana Drachmas sex.

Ut fiat Electuarium.

Huic Medicamento vis aperiendi, Men-
ses, Hæmorrhoides promovendi,
atque vermes necandi adtribuitur.
Dosis a Drachma una ad Drachmas
duas.

Electuarium Hydragogum
Sylvii.

R. Pulpæ Baccarum Juniperi.

Tamarindorum ana Uncias qua-
tuor.

Sacchari Albi clarificati Uncias de-
cem.

Agitando simul ad debitam consisten-
tiam evaporentur, deinde sequentia
in Pulverem reducta insperge

Radicum Jalappæ sesquunciam.

Cinnamomi.

Seminum Fœniculum ana Drachmas
duas.

Scammonii optimi Unciam unam.

Hæc omnia Secundum Artem miscen-
tur.

Zamengestelt Heilig Bitter Conserf.

Neem Fyn gestote doorschynende Aloë,
anderhalf pont.

Geschuimden Honig, vyf ponden
en zeven oncen.

Laat de Aloë in den Honig gesmolten
worden, meng'er, byna kout gewor-
den zynde, de volgende dingen tot Poe-
der gebracht, by

Mansoor Wortel

Paradyshout.

Kaneel.

Spiekenard uit Indien.

Saffraan.

Mastik, van elks zes vierendeel loots.

Op dat dit alles een zamengestelt Conserf
worde.

Dit Geneesmiddel wort een openende, de
Stonden en Ambyen bevorderende en
Wormen dodende kracht toegeschreven.
De Gifte is van een tot twee vierendeel
loots.

Waterafzettend zamengestelt Conserf
van Sybius.

Neem Bereide Geneverbeziën.

Tamaryn, van elks vier
oncen.

Witte Suiker die gezuivert is,
tien oncen.

Laat dit alles te zamen al roerende tot een
behoorlyke dikte uitgedampt worden,
strooy'er daar na de volgende dingen tot
Poeder gebracht zynde in

Jalappe, anderhalf once.

Kaneel.

Venkelzaat, van elks een half loot.

Beste Scammoné, een once.

Laat dit alles volgens de Konst gemengt
worden. Medi-

Medicamentum hoc humores serosos educit, hinc Hydropicis convenit.

Dosis a Drachma una ad Drachmas tres.

Electuarium Lenitivum.

R. Radicum Polypodii quercini recentium.

Uvarum passarum ab arillis mundatarum ana Uncias duas.

Hordei mundati Unciam unam & semissem.

Fujubarum.

Sebesten ana Viginti.

Post debitam macerationem in Aquae purae quantitate sufficiente coquantur; sub finem coctionis adde

Herbae Mercurialis.

Capilli Veneris ana Manipulum unum.

Parum de novo coquantur, dein colentur, ac colaturae adde

Sacchari Albi Libram unam.

Mellis despumati semilibram.

Coque in consistentiam Syrupi crassioris, tum adde

Pulpae Cassiae Fistulae Uncias quatuor.

Prunorum.

Tamarindorum ana Uncias quatuor & semiunciam.

Syrupi Violarum Drachmas decem.

Evaporentur agitando in debitam consistentiam; tandem sequentia in Pulverem redacta admisceantur

Radice Glycyrrhizae semiuncia.

Foliorum Senne mundatorum Unciae quinque & semis.

Dit Geneesmiddel ontlast de Weiachtige vochten; hierom is het den Waterzuchtigen nuttig. De Gifte is van een tot drie vierendeel loots.

Zacht Buikzuiverend, zamengesteld Conserf.

Neem Wortelen van versehe Eikenvarren.

Razynen van haar korrelen gezuivert, van elks twee oncen.

Gepelde Gerst, anderhalf once.

Borst- en

Hoestpruimen, van elks twintig.

Laat deze dingen, na datze in een genoegzaamdeel zuiver water geweekt hebben, gekookt worden; op het laatst van de koking doet'er by,

Bingelkruit.

Venusshair, van elks een hantvol.

Laat het wederom een weinig gekookt en daar na doorgegoten worden; doet by het doorzygzel

Witte Suiker, een pont.

Geschuimden Honig, een half pont.

Kookt dit alles tot de dikte van een dikke Siroop, doet'er dan by

Bereide Trommeltoks Merg, vier oncen.

Pruimen.

Tamaryn, van elks negen loot.

Siroop van Violen, tien vierendeel loots.

Deze dingen moeten al omroerende tot een beoorlyke dikte uitgedampt worden; eindelyk worden'er de volgende dingen in Poeder gebragt by gemengt

Zoethout Wortel, een half once.

Gezuiverde Senebladeren, vyf en een half once.

Semi-

112. De Electuariis Coroborantibus ; Antidotis & Opiatis.

Seminum Anisi Drachmæ tres.
Feniculi semiuncia.

Huic Medicamento vires Electuarii
Diacatholici adtribuuntur. *Dosis* a
Drachmis duabus ad Unciam unam.

ELECTUARIA COR-
ROBORANTIA, AN-
TIDOTA ET
OPIATA.

Confectio Alkermes.

℞. *Pulveris Ligni Aloës.*
Cinnamomi ana Drachmas
sex.
Ambraë griseæ Drachmas duas.
Margaritarum Semiunciam.
Syrupi Granorum Kermes Libras duas
& semilibram.

Fiat *Lege Artis* Electuarium. Conficitur
& sine *Ambra.*

Medicamentum hoc habetur Cardiacum
præstans. *Dosis* a Scrupulo uno ad
semidrachmam.

Electuarium Japonicum.

℞. *Radiciis Bistortæ.*
Consolidæ majoris.
Tormentillæ
Cinnamomi optimi.
Floram Balaustiorum.

Anyszaat, drie vierendeel loots.
Venkelzaat, een half once.

Dit Geneesmiddel worden de krachten van
het Electuarium Diacatholicum toege-
schreven. De Gifte is van twee vieren-
deel loots tot een once.

ZAMENGESTELDE VERSTER-
KENDE CONSERFEN, TE-
GENGIFTEN EN RUST-
MIDDELEN.

Zamengesteld Conserf van Scharlaken
Beziën.

Neem Poeder van Oprecht Paradys hout.
Kaneel, van elks zes
vierendeel loots.
Amber de Grys, een
half loot.
Peerlien, een half once.
Siroop van Karmozyn Beziën,
twe en een half pont.

Laat deze dingen volgens de Kunst een
zamengesteld Conserf worden. Het wort
ook zonder Amber de Grys gemaakt.

Dit wort een voortreflyk Hertsterkend
middel geacht. De Gifte is van twintig
tot dertig grein.

Zamengesteld Conserf van Casjouw.

Neem Nater-
Smcer- en
Zevenblat Wortel.
Kaneel.
Wilde Granaatbloemen.

Rosa

Rosarum Rubrarum.
Seminis Plantaginis.
Nucis Moschatæ.
Gummi Arabici.
Mastiches ana semiunciam.
Terræ Japonicæ Uncias duas.
Cornu Cervi usti.
Boli Armenæ ana semiunciam.
 Hæc omnia in Pulverem redigantur;
 cui adde
Syrupi Diacodii Crassioris consisten-
tiæ Libras duas.
 Probe misceantur.

Medicamentum hoc in Diarrhæa, Dy-
 fenteria & omnibus hæmorrhagijs
 magni ducitur. Dosis a Scrupulo uno
 ad Drachmam unam.

Diafscordium Fracastorii.

℞. *Radicum Bistortæ.*
Gentianæ.
Tormentillæ ana Semiun-
ciam.
Zingiberis Drachmas duas.
Cassie Lignæ.
Cinnamomi.
Foliorum Dictamni Cretici ana Semi-
unciam.
Scordii.
Florum Rosarum Rubrarum ana Un-
ciam unam.
Seminis Acetosæ Semiunciam.
Piperis Longi Drachmas duas.
Gummi Arabici.
Galbani.
Styracis Calamitæ ana Semiunciam.
Opii puri Drachmas duas.
Boli Armenæ Uncias duas.

Rode Rozebloemen.
 Weegbree Zaat.
 Notemuskaat.
 Arabische Gum.
 Mastik, van elks een loot.
 Casjouw, twe oncen.
 Gebrant Hertshoorn.
 Armenische Kley, van elks een loot.
 Laat al deze dingen tot een Poeder ge-
 bracht worden; doet'er by
 Dikke zamengestelde Maankop-
 pen Siroop, twe ponden.
 Laat dit alles wel vermengt worden.

Dit Geneesmiddel wort in de Lostyvigheit,
 Rooloop en alle Bloetontlastingen zeer
 geacht. De Giste is van een scrupel
 tot een vierendeel loots.

Zamengesteld Conserf van Waterlook
 van Fracastorius.

Neem Wortelen van Hertstongen.
 Groot Kruiskruit.
 Zevenblat, van elks
 een half once.
 Gember, een half
 loot.

Bastert- en
 Oprechte Kaneel.
 Bladeren van Kandisch Kraam-
 kruit, van elks een half once.
 Waterlooks Bladeren.
 Rode Rozen, van elks een once.
 Zuring Zaat, een half once.
 Lange Peper, een half loot.
 Arabische Gum.
 Galban.
 Styraks, van elks een half once.
 Gezuivert Heulfap, een half loot.
 Armenische Kley, twe oncen.

Mellis Despumati Libras tres.
Vini Generosi Canarini Quantum
Sufficit.

Radices, Cortices, Folia, Flores, Semi-
na, Fructus, Gummi Arabicum, Styrax
Calamita & Bolus Armena in Pulve-
rem redigantur & Mellis despumato
admisceantur; tandem Gummi Gal-
banum ac Opium cum Vini quantitate
sufficiente soluta prioribus admisce.

Hoc Medicamentum a nonnullis in
 Diarrhæa ac Dysenteria magni du-
 citur, nec non contra morbos conta-
 giosos laudatur. *Dosis a scrupulo uno*
ad Drachmam unam.

Diafcordium Contractum.

R. Radicum Tormentillæ Sesquiunciam.
Cinnamomi Drachmas decem.
Foliorum Scordii Uncias tres.
Nucis Moschatae Drachmas decem.
Opii puri Drachmas duas.
Boli Armenæ Uncias duas.
Syrupi Rosarum Siccatarum crassioris
consistentiæ Libras tres.
Vini generosi Quantum Sufficit.
Fiat Lege Artis Opiatum.

Vires præcedentis præstat. Dosis ca-
dem.

Geschuimden Honig, drie ponden.
 Besten Canari Secq, zo veel genoeg is.

Laat de Wortelen, Schorslen, Blade-
 ren, Bloemen, Zaden, Vruchten,
 Arabische Gum, Styrak en de Arme-
 nische Kley tot een Poeder gebragt en
 met den geschuimden Honig gemengt
 worden; mengt'er ten laatsten de Gal-
 ban en het Heulsap met een genoeg-
 zaamdeel Secq gesmolten, by

Van sommige wort dit Geneesmiddel in de
 Loslyvigheit, Rooloop, als ook in Bes-
 smettende Ziekten geprezen. De Gif-
 te is van een scrupel tot een vierendeel
 loots.

Zamengesteld Conserf van Waterloo:
 by verkorting.

Neem Zevenblats Wortelen, anderhalf
 once.

Kaneel, tien vierendeel loots.

Waterlooks Bladeren, drie oncen.

Notemuskaat, tien vierendeel loots.

Gezuivent Heulsap, een half loot.

Armenische Kley, twee oncen.

Siroop van gedroogde Rode Ro-
 zen die dik gekookt is, drie
 ponden.

Besten Wyn, zo veel genoeg is.

Laat deze dingen volgens de Konst een
 zamengesteld rustverwekkend Con-
 serf worden.

Het betoont de krachten van het vorige.
 De Gifte is dezelfde.

Mithridatium Damocratis.

- R. Radicum Afari.**
Calami aromatici ana Drachmas tres.
Coffi Odorati Unciam unam.
Gentiana Drachmas quinque.
Mei Drachmas duas & semidrachmam.
Spice Celtica Drachmas quinque.
Valeriana Majoris Drachmas tres.
Zingiberis Drachmas decem.
- Cassia Lignea Optima Drachmas septem.*
Cinnamomi.
Spice Nardi Indica ana Drachmas decem.
Foliorum Dictamni Cretici ana Drachmas quinque.
Lauri unciam unam.
Scordii Cretici Drachmas septem.
Staminum Croci Optimi Drachmas decem.
Florum Poli Montani albi Drachmas septem.
Schaeanthi.
Stachados Arabica ana unciam unam.
Rosarum Rubrarum Drachmas quinque.
Semimum Anisi Drachmas tres.
Cardamomi minoris.
Feniculi.
Petroselini Macedonici veri ana Drachmas quinque.

Mithridat.

- Neem Mansoor Wortelen.
 Kalmus, van elks drie vierendeel loots.
 Riekenden Coffuswortel, een once.
 Gentiaanwortel, vyf vierendeel loots.
 Beerwortel, twee en een half vierendeel loots.
 Spiekenardwortel, vyf vierendeel loots.
 Baldriaanwortel, drie vierendeel loots.
 Gember, tien vierendeel loots.
 Bastert Kaneel, zeven vierendeel loots.
 Kaneel.
 Indische Spiekenard, van elks tien vierendeel loots.
 Bladeren van Kandisch Kraamkruit, vyf vierendeel loots.
 Laurier, een once.
 Waterlooek, zeven vierendeel loots.
 Saffraan, tien vierendeel loots.
 Bloemen van Berg Poly, zeven vierendeel loots.
 Kameels hooi.
 Vreemde Lavendel, van elks een once.
 Rode Rozen, vyf vierendeel loots.
 Zaat van Anys, drie vierendeel loots.
 Klein Kardamom.
 Venkel.
 Grieks Pieterfely, van elks vyf vierendeel loots.

Hyperici Drachmas duas & Semidrachmam.
Seselios Massiliensis Unciam unam.
Tblaspios Drachmas decem.
Dauci Cretici.
Piperis Albi ana Drachmas septem.
Longi Unciam unam.
Carpobalsamorum Drachmas septem.
Agarici Optimi.
Gummi Myrrhae.
Olibani ana Drachmas decem.
Galbani.
Opopanax ana Unciam unam.
Sagapeni Drachmas tres.
Edellii Drachmas septem.
Arabici Drachmas quinque.
Styracis Calamitæ.
Terebinthinæ Cypriæ ana Unciam unam.
Opii præparati Drachmas quinque.
Succi Acaciæ veræ Drachmas duas & Semidrachmam.
Hypocistidis.
Olei Nucis Moschatæ.
Castorei ana Unciam unam.
Ventris Scinci marini Drachmas duas & Semidrachmam.
Trochiscorum Cypheos Drachmas septem.
Mellis despumati Triplum.
Vini Canarini optimi Quantum Sufficit.
Radices, Cortices, Folia, Flores, Semina, Fructus, Fungus, Myrrha, Olibanum, Gummi Arabicum, Styrax Calamita, Partes Animalium & Trochisci Lege Artis in Pulverem redigantur ac Mellis despumato, in quo

St. Jans Kruit, twe en een half vierendeel loots.
Venkel uit Marselje, een once.
Vissel Kruit, tien vierendeel loots.
Wortelen uit Kandien.
Witte Peper, van elks zeven vierendeel loots.
Lange Peper, een once.
Balzem Vrucht, zeven vierendeel loots.
Lorken Zwam, die ligt en wit is.
Myrrhe.
Mannetjes Wierook, van elks tien vierendeel loots.
Galban.
Opopanak, van elks een once.
Sagapeen, drie vierendeel loots.
Stinkende Gum, zeve vierendeel loots.
Arabische Gum, vyf vierendeel loots.
Droge Styraks.
Terpentyn van Cyprus, van elks een once.
Geprepareert Heulfap, vyf vierendeel loots.
Oprecht Slepruimen Sap, twe en een half vierendeel loots.
Hypocistis Sap.
Olie van Notemuskaat.
Bevergeil, van elks een once.
Den buik van den minder Krokodil, twe en een half vierendeel loots.
Cypheos Koekjes, zeven vierendeel loots.
Geschuimden Honig, driemaal zo veel als het geen boven voorgescreven is te zamen weegt.
Besten Canary Secq, zo veel genoeg is.
De Wortels, Schorsfen, Bladeren, Bloemen, Zaden, Vruchten, Uitwafch,
Oleum

Oleum Nucis Moschatae solutum sit, secundum artem admisceantur; tandem his omnibus reliqua cum Vino præparata admisce ut fiat Antidotum.

Huic Medicamento nonnulli vires egregias adtribuere: Scilicet obstructiones aperiendi, Menses provocandi, Febres malignas sanandi, ac Venenis resistendi. Dosis a scrupulo ad fessquidrachmam.

Mithridatium Contractum.

- ℞. Radicis Angelicæ.
Gentianæ ana Uncias duas
℥ Drachmas duas.
Cinnamomi Uncias duas.
Spicæ Nardi Indicæ Drachmas quinque.
Foliorum Marrubii Albi.
Scordii ana Uncias tres.
Staminum Croci Sesquiunciam.
Seminum Petroselinii Macedonici.
Dausi Cretici ana Uncias quatuor ℥ Drachmas sex.
Myrrhæ Uncias quinque.
Opopanax Uncias tres ℥ Drachmas duas.
Styracis Calamitæ Uncias duas ℥ semiunciam.
Castorei Unciam unam.
Opii præparati Drachmas quinque.

Myrrhe, Wierook, Arabische Gum, Styrax, deelen der Dieren en de Kockjes laatze na de Konst tot een Poeder gebracht en met den geschuimden Honig, waar in de Olie van Notemoschaat gesmolten is, gemengt worden; eindelyk meng by dit alles de overige dingen met Wyn bereit zynde, op dat dit alles een Tegengift worde.

Dit Geneesmiddel hebben zommige voortreffelyke krachten toegeschreven: namelyk om de Verstoppingen te openen, de Maanstonden te bevorderen, Kwaataardige Koortsen te genezen, en het Vergift te wederstaan. De Gifte is van een scrupel tot anderhalf vierendeel loots.

Mithridaat: by verkorting.

- Nëem Engel- en
Gentiaan Wortel, van elks twee oncen en een half loot.
Kaneel, twee oncen.
Spiekenard uit Indien, vyf vierendeel loots.
Andoren- en
WaterlooksBladèren, van elks drie oncen.
Saffraan, anderhalf once.
Macedonisch Pieterfely- en
Vogelnest Zaat, van elks vier oncen en zes vierendeel loots.
Myrrhe, vyf oncen.
Opopanax, drie oncen en een half loot.
Droge Styraks, twee en een half once.
Bevergeil, een once.
Geprepareert Heulsap, vyf vierendeel loots.

Mellis despumati Triplum.
Vini generosi Quantum Sufficit.
Fiat Lege Artis Antidotum.

Vires precedentis praestat. Dosis eadem.

Philonium Mesue.

℞. Radicis Pyrethri.

Spicae Nardi Indicae ana Drachmam unam.

Croci Drachmas quinque.

Seminum Hyoscyami Albi.

Piperis Albi ana Uncias duas & semiunciam.

Opii preparati Drachmas decem.

Castorei Drachmam unam.

Mellis despumati Triplum.

Fiat Secundum Artem Opiatum.

Medicamentum hoc fervidissimum quidam in Capitis, Ventriculi Intestiorumque doloribus magni faciunt. Dosis a granis decem ad scrupulum unum.

Requies Nicolai.

℞. Radicis Zingiberis Sesquidrachmam.

Geschuimden Honig, driemaal zo veel als al dat voorgeschreven is te samen weegt.

Besten Wyn, zo veel genoeg is. Laat dit alles volgens de Konst een Te-gengift in de gedaante van een zamengesteld Conserf worde.

Het betoont de krachten van't voorgaande. De Gifte is dezelfde.

Zamengesteld Rustverwekkend Conserf van Philo, zo als het by Mesue wort gevonden.

Nem Bertram Wortel.

Spekenard uit Indien, van elks een vierendeel loots.

Saffraan, vyf vierendeel loots.

Wit Bilzen Zaat.

Witte Peper, van elks twee en een half onse.

Geprepareert Heulsap, tien vierendeel loots.

Bevergeil, een vierendeel loots.

Geschuimden Honig, driemaal zo veel als al dat voorgeschreven is te samen weegt.

Laat dit alles volgens de Konst een zamengesteld Rustverwekkend Conserf worde.

Dit zeer heete Geneesmiddel achten sommige in de pijn van het Hoofd, de Maag en der Darmen zeer hoog. De Gifte is van tien tot twintig grein.

Zamengesteld Rustverwekkend Conserf van Nicolaus.

Nem Gember, anderhalf vierendeel loots.

Santa-

Santalorum omnium ana Scrupulos duos.
Corticis Radicis Mandragoræ.
Cinnamomi ana Sesquidrachmam.
Florum Rosarum Rubrarum.
Violarum ana Drachmas tres.
Seminis Hyoscyami Albi.
Lactucæ.
Papaveris albi.
Portulacæ.
Psyllii.
Sclareæ.
Nucis Moschata.
Opii Preparati ana Sesquidrachmam.
Gummi Tragacanthi.
Spodii ana Scrupulos duos.
Mellis despumati Triplum.
 Fiat *Loge Artis Opiatum.*

Huic Medicamento vires acidum temperandi, dolores mitigandi ac somnum inducendi adscribuntur. Verum Medicamentum hoc & similia Infantibus temere non sunt propinanda. Dosis pro Infantibus a quarta parte unius grani ad granum unum, pro Adultis a Semiscrupulo ad Semidrachmam.

Requies Contracta.

℞. *Radicis Zingiberis Sesquidrachm am.*
Cinnamomi Drachmas tres.

Wit, Geel en Root Zandelhout, van elks twee scrupelen.

Den Bast van Mandragora Wortel. Kaneel, van elks anderhalf vierendeel loots.

Rode Roze- en Viool Bloemen, van elks drie vierendeel loots.

Wit Bilzen-

Salade-

Wit Maankop-

Porcelein-

Vlooi- en

Scarley Zaat.

Notemuscaat.

Geprepareert Heulsap, van elks anderhalf vierendeel loots.

Gum Dragant.

Gebrant Yvoor, van elks twee scrupelen.

Geschuimden Honig, driemaal zo veel als al dat voorgeschreven is tezamen weegt.

Laat dit alles volgens de Konst een Rustverwekkend Conserf worde.

Dit Geneesmiddel worden de krachten om het Zuur te temperen, de Pyn te verzachten en Rust te verwekken toegeschreven. Nochtans moet men dit en diergelyke Geneesmiddelen de jonge Kinderen niet ligtsaardig toereiken. De Gifte voor de jonge Kinderen is van de vierde part van een grein tot een grein, voor bejaarden van tien tot dertig grein.

Zamengesteld Rustverwekkend Conserf: by verkorting.

Neem Gember, anderhalf vierendeel loots. Kaneel, drie vierendeel loots.

Florum.

Florum Rosarum Rubrarum Drachmas septem.
Seminum Papaveris Albi Drachmas novem.
Nucis Moschatæ.
Opii Preparati ana Sesquidrachmam.
Gummi Tragacanthi Scrupulos quatuor.
Mellis despumati Triplum.
 Fiat Lege Artis Opiatum.

Vires præcedentis præstat. Dosis eadem.

Theriaca Andromachi.

℞. *Radicum Iridis Florentinæ sesquiunciam.*
Costi Odorati.
Pentaphylli.
Rhapontici.
Zingiberis ana Drachmas sex.
Spicæ Celticæ.
Calami Aromatici.
Gentianæ.
Mei Athamantici.
Valerianæ ana Semiunciam.
Aristolochiæ tenuis Drachmas duas.
Cassie Lignæ Drachmas sex.
Cinnamomi Sesquiunciam.
Spicæ Nardi Indicæ Drachmas sex.
Foliorum Scordii Sesquiunciam.
Distamni Albi.
Calaminthæ Montanæ.
Marrubii ana Drachmas sex.
Chamædryos.

Rode Roze Bloemen, *zeven vierendeel loots.*

Wit Maankop Zaat, *negen vierendeel loots.*

Notemuskaat.

Geprepareert Heulsap, *van elks anderhalf vierendeel loots.*

Gum Dragant, *vier scrupelen.*

Geschuimden Honig, *driemaal zo veel als het boven geschreven te zamen weegt.*

Laat dit alles volgens de Konst een zamengesteld Rustverwekkend Conserf worde.

Het betoont de krachten van het voorgaande. De Gifte is dezelfde.

Theriaak van Andromachus.

Neem Riekende Lisch Wortelen, *drie loot.*

Oprechten Costus-

Vyf Vingerkruit- en

Lang Melisoen Wortel.

Gember, *van elks anderhalf loot.*

Spiekenard-

Kalmus-

Gentiaan-

Beer- en

Baldriaan Wortel, *van elks een loot.*

Dunnen Hoolwortel, *een half loot.*

Bastert Kaneel, *zes vierendeel loots.*

Oprechte Kancel, *drie loot.*

Halm voortbrengende Indische

Nardus, *zes vierendeel loots.*

Bladeren van Waterlook, *drie loot.*

Kandis Kraamkruit.

Berg Kalamint.

Andoren, *van elks*

anderhalf loot.

Gamanderlyn.

Cha-

Chamapityos.
Lauri ana Semiunciam.
Staminum Croci optimi Drachmas sex.
Florum Polii Montani Albi semiunciam.
Schenanthi.
Stachados Arabicæ ana Drachmas sex.
Centaurii minoris Drachmas duas
Rosarum Rubrarum.
Seminum Buniadis ana sesquiunciam.
Ammios.
Anisi.
Cardamomi minoris.
Feniculi.
Hyperici.
Seselios Massiliensis.
Thlaspios ana semiunciam.
Dauci Cretici Drachmas duas.
Petroselini Macedonici.
Piperis Albi.
Nigri ana Drachmas sex.
Longi Uncias tres.
Carpobalsamorum.
Caryophyllorum Plinii ana Semiunciam.
Agarici Albi & levis sesquiunciam.
Gummi Arabici.
Sagapeni ana Semiunciam.
Opopanacis.
Galbani ana Drachmas duas.
Myrrhæ.
Olibani.
Terebintinæ Cypricæ ana Drachmas sex.
Styracis Calamitæ.
Succi Acaciæ Veræ.
Hypocistidis ana Semiunciam.
Glycyrrhizæ sesquiunciam.

Velt Cypres.
 Laurier, van elks een loot.
 Beste Saffraan, anderhalf loot.
 Bloemen van Grys-kruit, van elks een loot.
 Kameels hooi.
 Stechas, van elks anderhalf loot.
 Kleine Santory, een half loot.
 Rode Rozen.
 Steek Rapen Zaat, van elks drie loot.
 Ammi-
 Anys-
 Kleine Kardamom-
 Venkel-
 St. Janskruit-
 Venkel van Marselje- en
 Visselkruit Zaat, van elks een loot.
 Vogelnest Zaat, een half loot.
 Grieksche Pieterfely Zaat.
 Witte Peper.
 Zwarte Peper, van elks anderhalf loot.
 Lange Peper, drie oncen.
 Balzem Vruchten.
 Nagelen van Plinius, van elks een loot.
 Beste Lorken Zwam, drie loot.
 Arabische Gum.
 Sagapeen, van elks een loot.
 Opopanak.
 Galban, van elks een half loot.
 Myrrhe.
 Mannetjes Wierook.
 Terpentyn van Cyprus, van elks tien vierendeel loots.
 Droge Styraks.
 Sap van Oprechte Sleepruimen.
 Hypocistis, van elks een loot.
 Zoethout, drie loot.

Opii Preparati Uncias tres.
Olei Nucis Moschatæ Sesquiunciam.
Castorei Drachmas duas.
Carnis Viperarum Uncias duas.
Boli Armenæ.
Calceididis Testæ ana Semiunciam.
Bituminis Judæici Drachmas duas.
Trochiscorum Hedychroi Uncias tres.
Scilliticorum Uncias.
sex.
Mellis despumati Triplum.
Vini generosi Canarini Quantum Suf-
ficat.

Radices, Cortices, Folia, Flores, Semi-
na, Fructus, Fungi, nonnulla Gum-
mi, Partes Animalium, Terra, Bitu-
men ac Trochisci in Pulverem redi-
gantur & Mellis despumato, in quo
Oleum Nucis Moschatæ solutum sit,
probe miscantur; tandem iis, reli-
qua Gummi atque Succos condensatos
Vino solutos admisce ut Secundum
Artem fiat Antidotum.

Huic Medicamento quidam vires egre-
 gas adtribuerunt: scilicet Ventricu-
 lum Cerebrumque Corroborandi,
 Menses provocandi, dolores Coli-
 cos placandi, Vermes necandi, Mor-
 bum comitalem sanandi, Venenis
 resistendi &c. *Dosis a Scrupulo uno*
ad Sesquidrachmam.

Heulsap dat bereit is, drie oncen.
 Olie van Notemuskaat, drie loot.
 Bevergeil, een half loot.
 Vleesch van Viperlangen, twee
 oncen.

Armenische Kley.
 Gebrant Kopperroot, van elks een
 loot.

Joden Lym, een half loot.
 Hedychroi Koekjes, drie oncen.
 Koekjes van Zeeajuin, zes oncen.
 Geschuimden Honig, driemaal zo
 veel als al het geen voorgeschre-
 ven is te zamen weegt.

Besten Canary Secq, zo veel genoeg is.

De Wortelen, Schorsen, Bladeren,
 Bloemen, Zaden, Vruchten, Uit-
 wasschen, sommige Gummen, Dee-
 len van Dieren, Aarde, de Joden
 Lym en Koekjes worden tot een Poe-
 der gebracht en met den geschuimden
 Honig, daar de Nootmuskaat Olie
 in gesmolten, is wel vermengt; eindelyk
 meng by deze dingen de overige Gum-
 men en dikken Sappen met Wyn ont-
 bonden, op dat dit alles volgens de Konst
 een Tegengift in de gedaante van een
 zamengesteld Conserf worde.

Sommige hebben dit Geneesmiddel zeer
 grote krachten toegeschreven: namelyk
 de Maag en de Herzenen te versterken,
 de Maandstonden te doen ontlasten, de
 Buikpyn te verzachten, de Wormen te
 doden, de Vallendezichte te genezen,
 het Vergift te wederstaan enz. De
 Gifte is van een scrupel tot anderhalf
 vierendeel loots.

Theriaca Contracta.

℞. *Radicum Angelicæ* Uncias quatuor.
Costi Odorati.
Imperatoricæ ana Uncias tres.
Gentianæ Drachmas decem.
Cinnamomi.
Spicæ Nardi Indicæ ana Sesquidun-
 ciam.
Foliorum Marrubii Albi Uncias qua-
 tuor.
Florum Centaurii minoris.
Staminum Croci optimi ana Uncias
 duas.
Seminum Seselios Massiliensis Uncias
 sex.
Caryophyllorum Uncias quinque.
Nucis Moschatæ Uncias duas & Drach-
 mas duas.
Myrrhæ Electæ.
Opopanacis ana Uncias quatuor & Se-
 miunciam.
Opii Preparati Uncias tres.
Carnis Viperarum Uncias duas.
Castorei Drachmas sex.
Mellis despumati Triplum.
Vini generosi Canarini ℞. S.
 Fiat Secundum Artem Antidotum.
 Vires Præcedentis præstat. Dosis ea-
 dem.

Theriaca Diatesaron.

℞. *Radicum Aristolochiæ Rotundæ.*
Gentianæ.
Baccarum Lauri.

Theriaak: by verkorting.

Neem Engelwortel, vier oncen.
 Zoete Balzem- en
 Meesterwortel, van elks drie oncen.
 Bitterwortel, tien vierendeel loots.
 Kaneel.
 Spiekenard uit Indien, van elks
 drie loot.
 Wit Andorenbladeren, vier oncen.
 Klein Santory Bloemen.
 Saffraan, van elks twee oncen.
 Zaat van Venkel uit Marselje,
 zes oncen.
 Kruittnagelen, vyf oncen.
 Notemuskaat, twee oncen en twee
 vierendeel loots.
 Beste Myrrhe.
 Opopanak, van elks vier en een
 half oncé.
 Bereit Heulsap, drie oncen.
 Viperflangen vleesch, twee oncen.
 Bevergeil, zes vierendeel loots.
 Geschuimden Honig, driemaal zo
 veel als al dat voorgeschreven is
 te zamen weegt.
 Besten Canary Secq, zo veel ge-
 noeg is.
 Laat dit alles volgens de Konst een Te-
 gengift in de gedaante van een zamen-
 gestelt Conserf worden.

Het betoont de krachten van het voorgaande.
 De Gifte is dezelve.

Theriaak van vier Enkelden te zamen
 gestelt.

Neem Ronde Hool- en
 Gentiaanwortel.
 Laurier Beziën.

℞ 2

Myrrhæ

Myrrhæ ana Uncias duas.
Mellis despumati Triplum.
 Fiat Secundum Artem *Electuarium.*

Est Stomachicum, ac Emmenagogum
 præstantissimum. *Dosis* ter de die
 Drachma.

RADICES, FRUCTUS AC
 EORUM CORTICES
 CONDITI.

Radices Angelicæ Conditæ.

℞. *Radicum Angelicæ recentium munda-*
tarum ℞. V.

Macerentur per diem unum atque alte-
 rum in *Aquæ puræ tepidæ* quantitate
 sufficiente: dein donec mollescant
 coquantur: tandem *Radicibus* a De-
 cocto liberatis adfunde *Syrupum Cla-*
rificatum crassioris consistentiæ ad su-
 per eminentiam duorum digitorum
 transversorum. Si *Syrupus* post ali-
 quot dies diluitor fit, tunc eum ef-
 funde & ad pristinam consistentiam
 coque, atque iterum fere refrigera-
 tum *Radicibus* adfunde: quod repete
 donec *Syrupus* justam consistentiam
 retineat.

Eodem modo condiantur

Radices Eringii.

Helenii.

Zingiberis.

Cortices Aurantiorum.

Citriorum.

Nuces Juglandis immaturæ.

Moschatæ.

Fructus Cydoniorum.

De Viribus horum omnium vide *Simplicia.*

Myrrhe, van elks twee oncen.

Geschuimden Honig, twee ponden.

Laat deze dingen volgens de Konst een
 zamengesteld Conserf worden.

Het is een zeer treflyk Maag- en Stonden
 bevorderent middel. De Gifte is drie-
 maal daags een vierendeel loots.

DOOR SUIKER TOEBEREIDE
 WORTELEN, VRUCHTEN EN
 SCHELLEN.

Geconsyfte Engelwortel.

Neem Engelwortelen van alle vuilighe-
 den gezuivert, zo veel gy wilt.

Laatze een of twee dagen in een genoegzaam-
 deel zuiver laauw water geweekt en daar
 na tot zagtwordens toe gekookt worden.

Eindelyk giet op de Wortelen, het af-
 ziedzel weggedaan zynde, zo veel Can-
 dy Siroop, die dikker als ordinaar ge-
 kookt is, datze 'er twee dwerze ving-
 ren boven staat. Indien de Siroop na
 enige dagen dander wort, gietze dan
 uit en kooktze tot haar vorige dikte,
 wanneer menze, byna kout geworden
 zynde, wederom op de Wortelen giet;
 herhaal dit zo menigmaal tot dat de
 Siroop haar behoorlyke dikte behoude.

Op dezelve manier worden met Suiker bereit

Kruiskruit-

Alants- en

Gember Wortelen.

Orangie- en

Citroenschellen.

Onrype Okkernoten.

Notemuskaten.

Queën.

Aangaande derzelver kragten, zie de En-
 kelden.

CON-

CONSERVÆ.

Conserva Anthos, seu Florum
Rorismarini.

℞. Florum Rorismarini Libram unam.
Sacchari Albi optimi Libras tres.
Contundantur in Mortario Marmoreo
in massam Electuarium referentem.

Eodem modo componuntur
Conserva Foliorum Absinthii.

Melisse.

Mentha.

Salvia.

Florum Boraginis.

Calendula.

Rosarum Pallida-

rum.

Rubra-

rum.

De Viribus horum omnium, vide Sim-
plicia.

R O B.

Rob Acaciæ Vulgaris.

℞. Succo Prunorum Silvestrium immatu-
rorum Libras tres.
Sacchari Albi optimi Libram unam.
Coquantur secundum Artem in Mellis
Spissioris consistentiam.

Eodem modo ex Baccis & Fructibus
maturis parantur

Rob Berberorum.

Cydoniorum.

CONSERVEN.

Bloem Conserf, of Conserf van
Rozemaryn Bloemen.

Neem Bloemen van Rozemaryn die
versch zyn, een pont.

Beste Witte Suiker, drie ponden.

Laat de Suiker met de Rozemaryn Bloe-
men in een Marmere Mortier, tot de
zelfstandigheid van een zamengestelde
Conserf gestampt worden.

Op dezelve wyze worden'er Conserven bereit
Van de Alzem-

Conselje de Grein-

Kruis en Munt- en

Saly Bladeren.

Bernagie-

Gouds-

Bleke- en

Rode Roze Bloemen.

Aangaande derzelver krachten, zie de
Enkelden.

G E L E Y.

Geley van Ordinaire Sleproumen.

Neem Sap van onrype Sledoorprui-
men, drie ponden.

Beste Witte Suiker, een pont.

Laat dit te zamen volgens de Konst tot
een Geley koken.

Op dezelve manier worden van rype Be-
ziën en Vruchten bereit

Geley van Berberissen.

Queën.

Juniperi.
Ribesiorum.
Rubi Idæi.
Sambuci.

De eorum viribus, vide *Simplicia.*

NB. Ex Pulpæ *Prunorum Silvestrium immaturorum* Libra una & *Sacchari albi* Libris duabus *Acaciatum* componitur.

Eodem modo *Cydoniatum* paratur.

L O C H.

Loch Commune.

℞. *Olei Amygdalarum dulcium recentis.*

Syrupi Glycyrrhizæ ana Unciam unam.

Sacchari penidiati pulverati Drachmas duas.

Agitentur in Mortario Marmoreo, donec consistentiam *Mellis crassioris* acquirant.

In Pulmonum ac Renum affectibus commendatur.

Loch de Manna.

℞. *Mannæ Optimæ.*

Olei Amygdalarum dulcium recentis.

Syrupi Violarum ana Uncias duas.

Redigantur Secundum Artem in consistentiam *Loch.*

In adstrictione Alvi puerorum & doloribus nephriticis laudatur.

Jenever-
Aal-
Fram- en
Vlierbeziën.

Aangaande derzelver krachten, zie de Enkelden.

NB. Van een pont Merg van Wilde onrype Pruimen, en twee pont witte Suiker wort het Gesuikert Slecpruimenvleesch gemaakt.

Op dezelve manier bereit men de Marmelade of het Queënvleesch.

L I K K I N G E N.

Gemene Borst Likking.

Neem Versche Olie van zoete Amandelen.

Siroop van Zoethout, van elks een once.

Drofsuiker die tot Poeder gebragt is, twee vierendeel loots.

Laat deze dingen zo lang in een Marmere Mortier geroert worden, tot datze de dikte van een' dikken Honig krygen.

Zy wort in de Long- en Niergebreken geprezen.

Likking van Honigdauw.

Neem Besten Honigdauw.

Versche zoete Amandel Olie.

Siroop van Viool Bloemen, van elks twee oncen.

Deze dingen moeten volgens de Konst tot de dikte van een Likking gemaakt worden.

Zy wort in de Hartlyvigheit der Kinderen en in de Graveelpyn geprezen.

Loch

Loch de Spermate Ceti.

℞. Spermatis Ceti albi Semunciam.
 Olei Amygdalarum dulcium recentis
 Unciam unam.
 Syrupi Glycyrrhizæ Uncias duas.
 Sacchari Penidiati Semunciam.
 Fiat Lege Artis Loch.

Emollit & expectorat: hinc in Pulmo-
 num affectibus expedit.

Loch Sanum & expertum.

℞. Radicis Iridis Florentinæ.
 Cinnamomi Optimi.
 Foliorum Hyssopi.
 Seminum Anisi.
 Feniculi dulcis ana Drach-
 mas duas.

Contusa & conscissa macerentur in A-
 quæ puræ quantitate sufficiente; dein-
 de destillando Unciæ tres abstrahan-
 tur: in quibus dissolve

Sacchari Penidiati Semilibram.

In residuo destillationis coque

Seminum Lini Drachmas duas.

Jujubarum.

Sebesten ana Paria octo.

Passularum Majorum exacinata-
 rum.

Ficum Pinguium.

Dactylorum ab Ossibus liberatorum
 ana Unciam unam.

Sub finem coctionis adde

Radici Glycyrrhizæ Drachmas
 duas.

Foliorum Capilli Veneris Semimar-
 pum.

Colaturæ expressæ adde

Licking van Walschot.

Neem Wit Walschot, een half once.
 Versche Olie van zoete Amari-
 delen, een once.
 Siroop van Zoethout, twe oncen.
 Drol-suiker, een half once.

Laat dit volgens de Konst een Licking
 worde.

Zy is verzachtende en doet de Fluimen ont-
 lasten: hierom isze in de Longgebreken
 dienstig.

Heilzame en Beproofde Licking.

Neem Welriekenden Lischwortel.
 Beste Kaneel.
 Hysoop Bladeren.
 Anys- en
 Zoet Venkelzaat, van elks twe
 vierendeel loots.

Gestoten en gesneden zynde laatze in een
 genoegzaamdeel water weken; daarna
 moet er door de Destillatie drie oncen af-
 getrokken worden: smelt in dezelveen

Drol-suiker, een half pont.

Kook in het geen na de destillatie is over-
 gebleven

Lynzaat, twe vierendeel loots.

Borst- en

Hoestpruimen, van elks zestien.

Grote Razyne van de korrelen
 gezuivert.

Vlesige Vygen.

Palm Vruchten van de stenen ge-
 zuivert, van elks een once.

Doet'er op het laatst van het koken by
 Zoethout Wortelen, twe vieren-
 deel loots.

Venushair, een halve hantvol.

Doet by het uitgeperste doorzygzel

Sac-

Sacchari Penidii Semilibram.
Coquantur in Syrupum priori admiscendum; cui adde frequentia in Pulverem redacta

Radici Glycyrrhizæ Drachmas duas.
Iridis Florentinæ Sesquidrachmam.

Pinearum decorticatarum Drachmas duas & semissem.

Amygdalarum dulcium decorticatarum.

Amyli.

Gummi Tragacanthi.

Arabici ana Drachmas duas.

Ut fiat agitando Loch.

In Pulmonum ac Renum affectibus magni habetur usus.

Loch Sanum & Expertum
Contractum.

R. Syrupi Fuzubini.

Hyssopi ana Uncias duas.

Olei Amygdalarum dulcium recentis Unciam unam.

Sacchari Penidiati pulverati Semunciam.

Pulveris Radicis Iridis Florentinæ scrupulum unum.
Glycyrrhizæ.

Gummi Tragacanthi.

Arabici.

Amyli ana grana viginti quatuor.

Misceantur Secundum Artem, ut agitando fiat Loch.

Vires præcedentis præstat.

Drol-suiker, een half pont.

Laat dit te zamen tot een Siroop gekookt worden, die men by de vorige moet mengen; doet 'er de volgende dingen, tot Poeder gebragt, by

Zoethoutwortel, twee vierendeel loots.
Lischwortel van Florence, anderhalf loot.

Gepelde Pynnoten, twee en een half vierendeel loots.

Zoete Amandelen.

Styfel.

Gum Dragant.

Arabische Gum, van elks twee vierendeel loots.

Op dat deze dingen al roerende een Likking worden.

Zy wort in de Long- en Niergebreken zeer geacht.

Heilzame en Beproefde Likking:
by verkorting.

Neem Siroop van Borstpruimen.

Hysoop, van elks twee oncen.

Versche Olie van zoete Amandelen, een once.

Fyn gestote Drol-suiker, een half once.

Lischwortel van Florence, een scrupel.

Zoethout.

Gum Dragant.

Arabische Gum.

Styfel, van elks vierentwintig grein.

Laat dit alles volgens de Konst gemengt en al roerende een Likking worden.

Zy betoont de kragten van de voorgaande.
Loch

Loch Saponaceum.

℞. Saponis Hierosolymorum Drachmam
unam
Olei Amygdalarum dulcium recentis
Unciam unam.
Syrupi Altheæ Sesquiunciam
Sacchari Penidiati Drachmas tres.
Fiat Lege Artis Loch.

In Renum ac Vesicæ affectibus magni
faciendum.

SECTIO TERTIA;

Continet

MEDICAMENTA IN-
TERNA SUBFORMA
FLUIDA.

Mellita.

Mel Chelidonii.

℞. Succî Foliorum Chelidonii Majoris Li-
bras tres.
Mellis despumati Libras quatuor.
Coquantur leni igne in Syrupi crassioris
consistenciam.

Mel Diamorum Nicolai.

℞. Succî depurati Mororum Immaturorum
Celsi.

Rubiana Libram unam.

Mellis Albi despumati Libras quatuor.

Coque in Syrupum spissiore.

Licking van Zeep.

Neem Jeruzalemsche Zeep, een vierendeel
deel loots.

Versche Olie van zoete Aman-
delen, een once.

Siroop van Heems, anderhalf once.

Drol-suiker, drie vierendeel loots.

Laat deze dingen volgens de Konst een
Licking worden.

In de Nier- en Blaasgebreken isze van een
zeer goet gebruik.

DERDE VERDELING;

Behelst

INWENDIGE GENEESMID-
DELEN DIE VLOEI-
BAAR ZYN.

Honig Siropen.

Honig van Stinkende Gourwe.

Neem Sap van Bladeren van Stinkende
Gouwe, drie ponden.

Geschuimden Honig, vier ponden.

Laatze te zamen op weinig vuur tot een
dikke Siroop gekookt worden.

Honig van Moerbeziën van Nicolaus.

Neem Zuiver Sap van ontype Moer- en
Braambeziën, van elks een
pont.

Geschuimden Honig, vier ponden.

Kookze tot een dikke Siroop.

R

Mel

Mel Mercurialis.

℞. *Succi depurati Foliorum Mercurialis*
Libras tres.

Mellis Optimi despumati Libras qua-
tuor.

Coque secundum Artem in Syrupum
crassiozem.

Mel Rosarum.

℞. *Florum Rosarum Rubrarum fasciatorum*
Libram unam.

Aqua pura Quantum Sufficit.

Post debitam macerationem Flores co-
quantur; dein colentur ac colaturæ
adde

Mellis Optimi despumati Libras
tres.

Coquantur in Syrupum crassiozem.

O X Y M E L.

Oxymel Scilliticum.

℞. *Aceti Scillitici Libram unam.*

Mellis Optimi despumati Libras tres.
Sola dissolutione fiat Oxymel.

Oxymel Symplex.

℞. *Aceti Vini Optimi Libram unam.*

Mellis Optimi despumati Libras tres.
Sola dissolutione fiat Oxymel.

De *Viribus* horum omnium, vide *Sim-*
plicia.

Honig van Bingelkruit.

Neem Gezuivert Sap van Bingelkruits
Bladeren, drie ponden.

Besten geschuimden Honig, vier
ponden.

Kookze volgens de Konst tot een dikke Si-
roop.

Honig van Rozen.

Neem Gedroogde Aard Rozen, een pont.
Zuiver Water, zo veel genoeg is.

Laat de Bloemen, na datze beoorlyk ge-
weekt zyn, gekookt en daar na doorge-
goten worden; doet by het doorzygzet

Besten geschuimden Honig, drie
ponden.

Laatze tot een dikke Siroop gekookt wor-
den.

H O N I G A Z Y N.

Zee Ajuins Honig-Azyn.

Neem Azyn van Zeeajuin, een pont.

Besten geschuimden Honig, drie
ponden.

Laatze door een enkelde smelting een A-
zynhonig worden.

Gemeene Honig-Azyn.

Neem Besten Wynazyn, een pont.

Geshuimden Honig, drie
ponden.

Laat dit te zamen door een enkelde smel-
ting een Azynhonig worde.

Aangaande de krachten van al deze Ho-
ningen, zie de Enkelden.

SYRU.

SYRUPUS SIMPLICES.

Syrupus Absinthii.

℞. *Succi depurati Absinthii Libram unam.*

Sacchari Albi Libras duas.

Sola dissolutione fiat Syrupus.

Eodem modo componuntur

Syrupus Cardui Benedicti.

Papaveris Erratici.

Pæonia.

Rosarum Pallidarum.

Cydoniorum.

Limonium.

Mororum.

Rubi Idæi.

Syrupus Corticum Aurantium.

℞. *Corticum exteriorum Aurantium recentium Libram unam.*

Vini generosi Albi Libras duas.

Macerentur loco calido, in vase vitreo bene obturato per aliquot dies: dein cuilibet Unciæ Infusionis decantatæ adde Sacchari Albi Uncias duas, ut sola dissolutione fiat Syrupus, qui in Phiala bene obturata adservandus.

Syrupus Fœniculi.

℞. *Aquæ stillatitiæ seminum Fœniculi Libram unam.*

Sacchari albillimi Libras duas.

Sola dissolutione fiat Syrupus.

EENVOUDIGE SIROPEN.

Siroop van Alzem.

Neem Gezuivert Sap van Alzem Bladeren, een pond.

Witte Suiker, twee ponden.

Laatze door een enkelde smelting een Siroop worden.

Op dezelve manier worden gemaakt

Siroop van Gezegenden Distel.

Klapper Rozen.

Peoni Bloemen.

Bleke Rozen.

Queën.

Lamoen Sap.

Moer- en

Frambeziën.

Siroop van Orangie Schellen.

Neem Den buitensten Bast van versche Orangieappelen, een pond.

Besten witten Wyn, twee ponden.

Laat dit te zamen in een warme plaats in een wel gesloten glas enige dagen trekken: doet daar na by yder once gezuivert afstekzel twee oncen witte Suiker, op datze door een enkelde smelting een Siroop worde, die men in een digt gesloten glas moet bewaren.

Siroop van Venkel.

Neem Gedistilleert water van Venkelzaat, een pond.

Zeer witte Suiker, twee ponden.

Laatze door een enkelde smelting een Siroop worden.

Syrupus Papaveris Albi.

℞. *Capitum Papaveris Albi siccatorum*
Uncias decem.

Conscissa & contusa, nec non a femi-
nibus purgata coquantur cum *Aquæ*
puræ quantitate sufficiente: dein co-
lentur & fortiter exprimentur; co-
laturæ decantatæ adde

Sacchari puri Libras duas & Semi-
libram.

Coquantur in *Syrupum.*

Syrupus Rosarum Siccatarum.

℞. *Florum Rosarum Rubrarum siccatorum*
Libram unam.

Aquæ puræ Quantum Sufficit.

Post debitam macerationem coquantur
per aliquot horas: dein colentur &
colaturæ decantatæ adde

Sacchari Albissimi Libras duas.

Coque secundum *Artem* in *Syrupum.*

Syrupus Violaceus.

℞. *Infusionis Florum Violarum recentium*
a Caliculis optime liberatorum &
purgatorum Libram unam.

Sacchari albissimi Libras duas.

Fiat sine igne, continuo agitando, *Sy-*
rupus cœrulei coloris.

Julapium Rosarum.

Fit ex *Aquæ Rosarum Pallidarum* eodem
modo, ut *Syrupus Fœniculi.*

De viribus horum omnium, vide *Sim-*
plicia.

Siroop van Witte Maankoppen.

Neem Gedroogde witte Maankoppen,
tien oncen.

Gesneden en geknust, als ook van de Za-
den gezuivert zynde, laatze met een
genoegzaam deel zuiver water gekookt,
daar na doorgegoten en sterk uitgeperst
worden; doet by het doorgekleinsde, uit-
geperste en gezuiverde Afziedzel

Zuivere Suiker, twee en een half pont.

Laatze tot een Siroop koken.

Siroop van Rode Aard Rozen.

Neem Gedroogde Aard Rozen, een pont.
Water dat zuiver is, zo veel ge-
noeg is.

Laat de Bloemen, na behoorlyk geweekt
te hebben, enige uren gekookt en daar
na doorgegoten worden; doet by het
doorgekleinst gezuivert Afziedzel

Zeer Witte Suiker, twee ponden.

Kookze volgens de Kunst tot een Siroop.

Siroop van Vioelen.

Neem Een Afrekzel van Viool Bloemen,
die van haar bekertjes en het
geel, dat aan de Bloemblade-
ren is, gezuivert zyn, een pont.

Beste Witte Suiker, twee ponden.

Laatze zonder vuur, door gedurig om te roe-
ren, een hemelsblauwe Siroop worden.

Juleb van Rozen.

Het wort van Rozewater op dezelve ma-
nier als de Siroop van Venkel bereit.

Aangaande de krachten van al deze Siro-
pen, zie de Enkelden.

SYRUPUM COMPOSITUM.

Syrupus Altheæ.

℞. Radicum Altheæ.
 Apii.
 Graminis.
 Petroseliniana Uncias duas.
 Germinum Asparagorum recentium
 Uncias quatuor.
 Cicerum Rubrorum Unciam unam.
 Incisa & contusa coquantur cum Aquæ
 communis quantitate sufficiente; sub
 finem coctionis adde
 Radicis Glycyrrhizæ Unciam unam.
 Foliorum Hederæ Terrestris.
 Malvæ.
 Parietaria.
 Pimpinella.
 Florum Altheæ ana Sesqui manipu-
 lum.
 Uvarum passarum ab arillis purgata-
 rum Uncias duas.
 Seminum quatuor frigidorum majorum
 & minorum Contusorum ana Drach-
 mas tres.
 Parum coquantur, dein cola ac colatu-
 ræ decantatæ adde
 Sacchari albissimi Libras quatuor.
 Coque in Syrupum crassioris consisten-
 tiæ.
 In Pulmonum, Renum ac Vesicæ affe-
 ctibus commendatur.

ZAMENGESETELDE
SIROPEN.

Siroop van Heems Wortel.

Neem Wortelen van Heemst.
 Juffermerk.
 Kruipend Hondsg-
 ras.
 Peterfely, van elks
 twee oncen.
 Versche eerste Uitspruitzelen van
 Aspergies, vier oncen.
 Rode Spaansche Erwtten, een once.
 Laat deze dingen gesneden en gekneust zyn-
 de in een genoegzaamdeel Water ge-
 kookt worden; op het laatst van 't ko-
 ken doet'er by
 Zoethout Wortel, een once.
 Bladeren van Hondsdraf.
 Kaasjeskruid.
 Glaskruid.
 Pimpernel.
 Heemst Bloemen, van elks ander-
 halven hant vol.
 Razynen van de Korrelen gezuiv-
 vert zynde, twee oncen.
 De vier grote en kleine verkoe-
 lende Zaden gekneust zynde,
 van elks drie vierendeel loots.
 Deze dingen moeten een weinig gekookt
 worden; daar na gietze door, en doe
 by het gezuiverde doorzygel
 Zeer witter Suiker, vier ponden.
 Kookze tot een dikke Siroop.

In de Long- Nier- en Blaasgebreken wort
 ze geprezen.

Syrupus Altheæ Contractus.

℞. Radicum Altheæ.

Glycyrrhizæ ana. Uncias
duas.

Foliorum Altheæ.

Pimpinelle ana Manipulos
tres.Coquantur Secundum Artem cum Aquæ
communis quantitate sufficiente; co-
laturæ decantatæ adde

Sacchari albi Libras tres.

Coque in Syrupum crassioris consisten-
tiæ.

Vires præcedentis præstat.

Syrupus Artemisæ.

℞. Radicum Fœniculi.

Helenii.

Iridis Florentinæ.

Levistici.

Pœoniæ.

Rubicæ Tinctorum ana Semi-
unciam.

Foliorum Artemisæ Manipulos duos.

Betonice.

Calaminthæ.

Chamedryos.

Chamæpitryos.

Hyssopi.

Hyperici.

Majoranæ.

Matricariæ.

Melissæ.

Nepetæ.

Origani.

Præssii.

Pulegii.

Sabinæ ana Manipulum u-
num.

Siroop van Heemswortel: by verkorting.

Neem Wortelen van Heemst.

Zoethout, van elks
twe oncen.

Bladeren van Heemst.

Pimpernel, van elks
drie handen vol.Laat dit volgens de Konst met een genoeg-
zaam deel water gekookt worden; doet
by het gezuiverde doorzygzel

Witte Suiker, drie ponden.

Kook het tot een dikke Siroop.

Zy heeft de krachten van de voorgaande.

Siroop van Byvoet.

Neem Wortelen van Venkel.

Alant.

Lisch van Florence.

Lavas.

Peoni.

Meekrappen, van
elks een half once.

Bladeren van Byvoet, twee handen vol.

Betony.

Berg Kalaminth.

Bathengel.

Velt Cypres.

Hysoop.

St. Janskruid.

Edel Majolein.

Moederkruid.

Confielje de Grein.

Kattekruid.

Orego.

Andoren.

Poley.

Zevenboom, van elks
een hant vol.

Semi-

Seminum Anisi.

Dauci Cretaei.

Feniculi.

Nigella.

Ocimi.

Petroselinii.

Rutæ ana Drachmas tres.

Aquæ Puræ Pintas quatuor.

Post debitam macerationem destillando abstrahantur uncie quindecim, in quibus dissolve

Sacchari albissimi Libras duas & Semilibram.

Residuo expresso colato & decantato adde

Sacchari albi Libras duas & Semilibram.

Coquantur in Syrupum priori commiscendum & condiendam

Cinnamomi Uncia una.

Spicæ Indicæ Drachmis tribus.

In Nervorum ac Uteri affectibus magni ducitur.

Syrupus Artemisæ Contractus.

℞. *Radicum Levistici.*

Pæoniæ ana Unciam & semissim.

Cinnamomi Unciam unam.

Spicæ Nardi Indicæ Drachmas tres.

Foliorum Artemisæ Manipulos duos.

Majoranæ.

Matricariæ.

Pulegii Cervini.

Sabinæ ana Manipulum unum.

Zaden van Anys.

Vogelnest.

Venkel.

Nardus.

Balzemkruit.

Peterfely.

Wynruit, van elks drie vierendeel loots.

Schoon Water, vier pinten.

Laat'er na een beoorlyke weeking door de destillatie vyftien oncen afgetrokken worden, smelt in dezelve

Suiker die heel wit is, twe en een half pont.

Laat by het geen na de destillatie is overig gebleven, als het uitgeperst, doorgekleinst en gezuivert is, gedaan worden

Suiker die wit is, twe en een half pont.

Kook dit te zamen tot een Siroop, die men by de vorige moet mengen, en geurig maken met

Kaneel, een once.

Spiekenard uit Indien, drie vierendeel loots.

Zy wort in de gebreken der Zenuwen en van de Lyfmoeder zeer geacht.

Siroop van Byvoet: by verkorting.

Neem Lavas- en

Peoniwortel, van elks anderhalf once.

Kaneel, een once.

Spiekenard uit Indien, drie vierendeel loots.

Bladeren van Byvoet, twe handen vol.

Edele Majolein.

Moederkruit.

Smalbladerige Poley.

Zevenboom, van elks een hant vol.

Semi-

Seminum Dauci Cretici. *uncias*

Rutæ ana Unciam unam.

Vini Generosi Albi Libras quatuor.

Post debitam macerationem in vase vitreo bene obturato colentur; cuilibet uncias infusionis colatæ & defecatæ adde

Sacchari albissimi Uncias duas.

Ut sola dissolutione fiat Syrupus.

Vires præcedentis præstat.

Syrupus Capillorum Veneris.

R. Radicum Glycyrrhizæ Uncias duas.

Herbæ Capillorum Veneris recentis Uncias quinque.

Aquæ puræ Quantum Sufficit.

Post debitam macerationem parum coquantur; dein colentur & colaturæ decantatæ adde

Sacchari Albi Libras quatuor.

Coque in Syrupum.

In Renum, Vesicæ ac Pulmonum affectibus commendatur.

Syrupus Cichorei cum Rheo.

R. Radicum Apii.

Asparagi.

Feniculi recentium ana Uncias duas.

Glycyrrhizæ recent. Drachmas sex.

Foliorum Cichorei.

Endiviæ.

Taraxici ana Manipulos duos.

Fumariæ.

Vogelneest- en

Wynruit Zaat, van elks een ounce.

Besten Witten Wyn, vier ponden.

Na dat deze dingen behoorlyk in een welgesloten glas hebben getrokken, laatze worden doorgegoten; doet by yder ounce van het doorgegoten en van zyn droezem gezuiverde afstrekzel

Suiker die heel wit is, twee oncen.

Op dat dit te zamen door een enkele smelting een Siroop worde.

Zy betoont de krachten van de voorgaande.

Siroop van Venushair.

Neem Zoethout Wortel, twee oncen.

Venushair dat versch is, vyf oncen.

Schoon Water, zo veel genoeg is.

Laatze na behoorlyk gewrekt te hebben gekookt, en daar na doorgegoten worden; doe by het doorzygzel, gezuivert zynde

Witte Suiker, vier ponden.

Kookze tot een Siroop.

Zy wort in de Nier- Blaas- en Longgebreken geprezen.

Siroop van Cichorey met Rhabarber.

Neem Versche Juffermerk-

Aspergies- en

Venkelwortelen, van elks

twe oncen.

Zoethoutwortelen, zes vierendeel loots.

Cichorey-

Endivie- en

Paardebloemen Bladeren, van elks

twe handen vol.

Duive Kervel-

Folio-

Foliorum Hepaticæ.
Lactuca.
Lupuli.
Sonchi lævis ana Manipu-
lum unum.
Capilli Veneris.

Hordei integri ana Sesquinci-
am.
Fructuum Alkekengi Drachmas sex.
Aquæ puræ Quantum Sufficit.

Post debitam macerationem in loco ca-
 lido parum coquantur; dein colen-
 tur; tunc colaturæ detrahe quantum
 sufficit ad infusionem sequentem com-
 ponendam; residuo adde

Sacchari Albi Libras quatuor.

Albumine clarificata coquantur in Syru-
 pum spissiore; tum

℞. *Rhei Electi Uncias quatuor.*

Spicæ Nardi Indicæ Drachmas duas.
Decoctionem præscriptam.

Post debitam infusionem colentur, co-
 latura decantata Syrupo crassiori mi-
 scenda, ut sola dissolutione fiat Sy-
 rupus.

Hic Syrupus humores glutinosos solvit
 & per Secessum, atque Urinam edu-
 cit.

Syrupus Cichorei cum Rho-
contractus.

℞. *Rhei Electi Uncias quatuor.*

Leverkruit-
 Salade-
 Hop- en
 Dauwdistel Bladeren, van elks een
 hant vol.
 Venushair.
 Ongepelde Gerst, van elks drie loot.
 Krieken van Overzee, zes vieren-
 deel loots.

Schoon Water, zo veel genoeg is.
 Laat deze dingen, na datze behoorlyk in
 een warme plaats geweekt hebben, een
 weinig gekookt en daar na doorgege-
 ten worden; neem dan zo veel van
 het doorzygzel als 'er vereischt wort om
 het volgende Aftrekzel te maken; by
 het overige doe

Witte Suiker, vier ponden.

Met Eiwit gezuivert zynde, kookt het
 tot een dikke Siroop; als dan

Neem Beste Rhabarber, vier oncen.

Halm voortbrengende Indische
 Nardus, twe vierendeel loots.

Het zo evengemelt Afzied-
 zel.

Laat deze dingen na een behoorlyke uit-
 trekking doorgegegoten worden; dit door-
 zygzal gezuivert zynde, moet men met
 de dikke Siroop vermengen, op dat het
 door een enkelde smelting een Siroop
 worde.

Deze Siroop ontbint de Lymachtige Voch-
 ten, en dryftze door den afgank en de
 pis naar buiten.

Siroop van Cichorey met Rhabarber:
by verkorting.

Neem Beste Rhabarber, vier oncen.

Spicæ Nardi Indicæ Drachmas duas.
Succi depurati Foliorum Fœniculi.

Fumariæ ana
Libram u-
nam & Un-
cias tres.

Post debitam infusionem in vase vitreo
optime clauso colentur; colaturæ de-
cantatæ adde

Sacchari puri Libras quatuor.

Succi Radicum Cichorei depurati &
in consistentiam Syrupi cocti Un-
cias decem.

Ut sola dissolutione fiat Syrupus.

Vires præcedentis præstat.

Syrupus Diacodion.

R. Radicum Altheæ.

Glycyrrhizæ ana Uncias
duas.

Capitum Papaveris Albi sine semini-
bus.

Siliquarum dulcium sine granis ana
Uncias tres.

Aquæ puræ Quantum Sufficit.

Post debitam macerationem secundum
artem coquantur; colaturæ defeca-
tæ adde

Sacchari puri Sesquilibram.

Coquantur in Syrupi crassioris consisten-
tiam.

Emollit, expectorat & somnum inducit.

Syrupus Hyssopi Zwelferi.

R. Radicum Apii.

Fœniculi.

Spiekenard uit Indien, twee vie-
rendeel loots.

Gezuivert Sap van Venkelblade-
ren.

Duivckervel,
van elks vyf-
tien oncen.

Laat deze dingen, na dat zy in een gesloten
glus behoorlyk hebben getrokken, door-
gedaan worden; doe by het gezuiverde
doorzygzel

Zuivere Suiker, vier ponden.

Sap van Cichoreywortel dat gezuiv-
vert en tot de dikte van Siroop
is uitgedampt, tien oncen.

Op dat het door een enkele smelting een
Siroop worde.

Zy betoont de kragten van de voorgaande.

Zamengesteld Siroop van Maankoppen.

Neem Heemst- en

Zoethout Wortelen, van elks twee
oncen.

Witte Maankoppes zonder Zaat.

St. Jansbroot zonder Bonen, van
elks drie oncen.

Zuiver Water, zo veel genoeg is.

Laat dit alles, na behoorlyk getrokken te-
hebben, volgens de Konst gekookt wor-
den; doe by het gezuiverde doorzygzel

Suiker die zuiver is, anderhalf pont.

Laat dit te zamen tot een dikke Siroop
gekookt worden.

Zy is verzachtende, doet de Fluimen ont-
lasten en slapen.

Siroop van Hysoop van Zwelfer.

Neem Wortelen van Juffermerk.
Venkel.

Glycyr.

Glycyrrhizæ recentis.
Petroseliniana Uncias duas.
Foliorum Hyssopi Uncias quatuor.
 Crassiusculæ conficillis & contusis ac cucurbitæ vitreæ immixtis, adfundantur
Succi Hyssopi Libra una.
Faniculi Semilibra.
 Post digestionem unius diei destillantur fere ad siccitatem specierum. Aquæ destillatæ denuo immerge
Bulbi Scillæ recentis non præparati.
Herbæ Hyssopi recentis ana Sesquiunciam.
 Post macerationem unius diei in loco calido Infusio coletur & decantetur. Tum omnes speciës a destillatione & ultima extractione reliqtas coque cum
Aquæ puræ Libris duabus.
 Decoctum expressum ac Albumine clarificatum, cum
Sacchari Albi Libris duabus.
 Coquatur in consistentiam Tabellati; cui adde
Essentiæ ante destillatæ & viribus Scillæ &c. imprægnatæ circiter Uncias quindecim.
 Ut Sola dissolutione fiat Syrupus.
 Adversus Pulmonum ac Renum affectus commendatur.

Syrupus Hyssopi Contractus.

℞. *Glycyrrhizæ recentis Uncias duas.*
Scillæ non præparatæ Sesquiunciam.
Succi depurati Foliorum Hyssopi Sesquilibram.

Versch Zoethout.
 Peterseley, van elks
 twee oncen.

Bladeren van Hysoop, vier oncen.
 Grof gesneden, gestoten en in een glazen kolf gedaan zynde, laat'er op gegoten worden

Sap van Hysoop, een pont.
 Venkel, een half pont.

Laat dit alles, na een dag getrokken te hebben, gedistilleert worden, tot dat'er byna al de vocht is afgetrokken. Stort wederom op het overgehaalde water.

Verschen Zee Ajuin.

Hysoop, van elks anderhalf once.

Laat dit, na een dag in een warme plaats getrokken te hebben, doorgegoten en schoon gemaakt worden. Kook dan al het geen na de destillatie en het tweede Uttrekzel is overgebleven met

Zuiver Water, twee ponden.

Dit Afziedzel uitgeperst en met Eywit gezuivert zynde wort met

Witte Suiker, twee ponden

Gekookt tot de dikte van Plaâtjes; doe'er dan by

Het Overgehaalde Aftrekzel daar de Zee Ajuin enz. in geweekt hebben, ontrent vyftien oncen.

Op dat het door een enkelde smelting een Siroop worde.

Zy wort tegens de Long- en Niegebreken geprezen.

Siroop van Hysoop: by verkorting.

Neem Groen Zoethout, twee oncen.

Zee Ajuin, anderhalf once.

Gezuivert Sap van Hysoop, anderhalf pont.

Feniculi.
Apii ana Uncias
quatuor.

Post debitam infusionem in loco calido
colentur; colaturæ decantatæ adde
Sacchari puri Libras tres & semilli-
bram.

Ut sola dissolutione fiat Syrupus.

Vires precedentis præstat.

Syrupus Jujubinus.

R. Radicum Glycyrrhizæ.
Herbæ Capilli Veneris ana Unciam
unam.

Florum Violarum Drachmas quinque.

Hordei mundati Unciam unam.

Jujubarum Numero sexaginta.

Seminum Malvæ Drachmas quinque.

Cydoniorum.

Lactucæ.

Melonum.

Papaveris Albi ana Drach-
mas tres.

Aquæ puræ Quantum Sufficit.

Coquantur ad partem dimidiam; cola-
turæ decantatæ adde

Sacchari Albi Libras duas.

Coque in Syrupum.

Adversus Pulmonum Renumque affectus
laudatur.

Venkel- en
Juffermerk-
bladeren, van
elks vier on-
cen.

Laat deze dingen, na behoorlyk getrokken
te hebben; doorgegoten worden; doe by
het gezuiverde doorzygzel

Suiker die zuiver is, drie en een
half pond.

Op datze door een enkelde smelting een Si-
roop worden.

Zy betoont de kragten van de voorgaande.

Siroop van Borst Pruimen.

Neem Zoethout Wortel.

Venushair Kruit, van elks een onse.

Vioolbloemen, vyf vierendeel loots.

Gepelde Gerst, een onse.

Borst Pruimen, zesbig.

Zaat van Kaasjeskruit, vyf vierendeel
loots.

Queëns

Salade.

Meloenensiamen

Maankoppen, dat wit is,

van elks drie vierendeel
loots.

Zuiver Water, zo veel genoeg is.

Laat deze dingen tot op de helft gekookt
worden; doe by het gezuiverde door-
zygzel

Witte Suiker, twee ponden.

Kookze tot een Siroop.

Zy wort tegens de Long- en Niergebre-
ken geprezen.

Syru-

Syrupus Jujubinus
Contractus.

℞. *Jujubarum Numero Sexaginta.*
Coquantur cum *Aquæ puræ* quantitate
sufficiente, sub finem coctionis adde
Radici Glycyrrhizæ.
Herbæ Capilli Veneris ana Unciam
unam.
Decocto expresso & Albumine clarifi-
cato adde
Sacchari Albi Libras duas.
Coquantur in *Syrupum crassioris consi-*
stentiæ.
Vires præcedentis præstat.

Syrupus Menthæ.

℞. *Succi depurati Cydoniorum.*
Granatorum acidorum.
Infusionis Rosarum Rubrarum ana Se-
milibram.
Sacchari Albi Libras tres.
Coquantur in *Mellis consistentiam*; dein
huic *Syrupo crassiori fere refrigera-*
to adde
Succi depurati Menthæ Libram u-
nam.
Ut sola dissolutione fiat *Syrupus.*
In *Nausea, Singultu ac Vomitu lau-*
datur.

Syrupus Myrtinus.

℞. *Ligni Santali Albi.*
Rubri ana Sesquiunciam.
Florum Balauftiorum.
Rosarum Rubrarum.

Siroop van Borst Pruimen:
by verkorting.

Neem Borst Pruimen, zestig.
Laatze met een genoegzaam deel water
gekookt worden, op het laatst van't ko-
ken doe'er by
Zoethout Wortel.
Venushair, van elks een once.
Doe by het Afziedzel, uitgeperst en met
Eiwit gezuivert zynde,
Witte Suiker, twee ponden.
Laat het tot een dikke Siroop gekookt wor-
den.
Zy betoont de kragten van de voorgaande.

Siroop van Kruis en Munt.

Neem Gezuivert Sap van Queën.
Zuure Grana-
ten.
Aftrekzel van Rode Rozen, van
elks een half pont.
Witte Suiker, drie ponden.
Laatze tot de dikte van Honig gekookt
worden; doe'er daar na, byna kout ge-
worden zynde, by
Gezuivert Sap van Kruis en Munt,
een pont.
Op datze door een enkelde smelting een Si-
roop worden.
In de Walging, Nok en Braking wortze
geprezen.

Siroop van Mirth Beziën.

Neem Wit- en
Root Sandelhout.
Wilde Granaat- en
Rode Rozebloemen.

Berberorum Sabacidorum.
Sumach ana Sesquunciam.
Baccarum Myrti Uncias duas & se-
miffen.

Mespilorum Immaturorum Semili-
bram.

Contusa coquantur cum *Aquæ communis*
 quantitate sufficiente ad tertiæ partis
 consumptionem; expresso, percolato
 ac decantato decocto adde

Sacchari Albi clarificati Libras quin-
que.

Coquantur ad *Syrupum spissorem*; sub
 finem adde

Succi depurati Cydoniorum.
Granatorum acidorum
ana Libras duas.

Ut fiat *Syrupus*.

Hic *Syrupus* refrigerat, desiccatur & ad-
 stringit: hinc Medicamentis adstrin-
 gentibus admiscetur.

Syrupus Myrtinus
Contractus.

R. Florum Balaustiorum.
Rosarum Rubrarum ana Un-
cias duas.

Baccarum Myrti Uncias duas & se-
miunciam.

Succi Cydoniorum Libras quatuor.
Mespilorum Immaturorum Un-
cias octo.

Coquantur per semihoram, dein colen-
 tur. Colaturæ in Phialam effusa adde
Santali Albi Uncias tres.

Phiala bene obturata, infundantur per
 diem unum atque alterum; dein co-

Rinsche Berberiffen.

Smak, van elks anderhalf once.

Mirth Beziën, twe en een half
 once.

Onrype Mispelen, een half pond.

Laatze, gekneust zynde, met een genoeg-
 zaam deel water dat'er drie delen ove-
 rig blyven, gekookt worden; doe by het
 uitgeperste, doorgekleinsde en gezuiver-
 de Afziedzel

Witte Gezuiverde Suiker, vyf
 ponden.

Dit moet tot een dikke Siroop gekookt wor-
 den; doe'er op het laatst by

Gezuivert Sap van Queën.

GranaatAppelen
 die zuur zyn, van
 elks twee ponden.

Op dat'er een Siroop van worde.

Deze Siroop betoont een verkoelende, op-
 drogende en zamentrekkende kragt: hier-
 om wortze by zamentrekkende Genees-
 middelen gemengt.

Siroop van Mirth Beziën:
by verkorting.

Neem Wilde Granaat- en
 Rode Roze Bloemen, van elks
 twee oncen.

Mirth Beziën, twe en een half once.
 Sap van Queën, vier ponden.

Mispelen die onryp zyn,
 agt oncen.

Laat dit alles een half uur gekookt, en
 daar na doorgegoten worden; doe by het
 doorzygzet, in een glas gegoten zynde,
 Wit Sandelhout, drie oncen.

Dit moet in een glas dat wel gestopt is een
 of twee dagen trekken en daar na door-
 lentur

lentur & colaturæ decantatæ Libris
tribus adde.

Sacchari puri Libras quinque.

Ut sola dissolutione fiat Syrupus.

Vires præcedentis præstat.

Syrupus Quinque Radicum.

℞. *Radicum recentium Apii.*

Asparagi.

Feniculi.

Petroselini.

Rusci ana Uncias

quatuor.

Aquæ puræ Quantum Sufficit.

Coquantur & colentur; colaturæ decan-
tatæ adde

Sacchari puri Libras quatuor.

Coque in Syrupum.

Huic Syrupo vis aperiens adtribuitur.

Syrupus Rosarum cum Sena.

℞. *Foliorum Senæ mundatorum Uncias*
octo.

Succi Rosarum pallidarum Libras
tres.

Post debitam infusionem colentur; co-
laturæ decantatæ adde; scilicet sin-
gulis Libris infusionis Libras duas
Sacchari puri, ut sola dissolutione fiat
Syrupus; cui *Eleosaccharum sequens*
admisceatur

gegoten worden; doe by drie ponden van
het gezuiverde doorzygzel

Witte Suiker, vyf ponden.

Op dat het door een enkelde smelting een
Siroop worde.

Zy toont de krachten van de voorgaande.

Siroop van de vyf Openende Wortelen.

Neem Versche Juffermerk-

Aspergies-

Venkel-

Peterfely- en

Stekende Palmwortelen;

van elks vier oncen.

Schoon Water, zo veel genoeg is.

Laat deze dingen gekookt en doorgegote
worden; doe by het gezuiverde doorzyg-
zel

Suiker die zuiver is, vier ponden.

Kook het tot een Siroop.

Men schryft deze Siroop een openende
kracht toe.

Siroop van Rozen met Senebladeren.

Neem Senebladeren van de stelen ge-
zuivert, agt oncen.

Sap van Provincie Rozen, drie
ponden.

Laatze, na behoortlyk getrokken te hebben,
doorgegote worden; doe by het gezui-
verde doorzygzel, te weten byyder pont
Aftrekzel twe ponden zuivere Suiker,
op datze door een enkelde smelting een
Siroop worden; waar by men de vol-
gende Oliesuiker meng

℞. *Olei*

℞. Olei Stillatitii Anisi.
*Fœniculi ana scrupulum
 unum.*
 Sacchari Albi Semiunciam.
 Fiat Eleofaccharum.

Hic Syrupus leniter per inferiora purgat.

Syrupus de Stœchade.

℞. Foliorum Betonicæ.
 Calaminthæ.
 Origani.
 Thymi ana Sesquiunciam.
 Salvie Semiunciam.
 Florum Stœchados Uncias quatuor.
 Rorismarini Semiunciam.
 Seminum Fœniculi.
 Pœoniæ.
 Rutæ ana Drachmas tres.

Aquæ puræ Pintas quatuor.

Per destillationem abstrahatur Pinta una; in qua solvantur Sacchari Albi in consistentiam Tabellarum cocti Unciæ quadraginta. Residuo expresso & decantato admisce.

Sacchari Albi Libras duas & semissem.

Coque in Syrupum spissorem, priori admiscendum.

In Nervorum affectibus commendatur.

Neem Overgehaalde Anys- en Venkel Olie, van elks een scrupel.

Witte Suiker, een half once.

Laatze tot een Oliefuker gemaakt worden.

Deze Siroop doet zacht den Buik ontlasten.

Siroop van vreemde Lavendelbloemen.

Neem Bladeren van Betony.
 Berg Calaminth.
 Orego.
 Dootkruid, van elks anderhalf once.
 Saly, een half once.
 Bloemen van Vreemde Lavendel, vier oncen.
 Rozemaryn, een half once.

Zaat van Venkel.

Peoni.

Wynruit, van elks drie vierendeel loots.

Zuiver Water, vier pinten.

Laat'er door de destillatie een pint afgetrokken worden; in dezelve worden veertig oncen Witte Suiker tot de dikte van Plaatjes gekookt, ontbonden. Doe by het geen na de destillatie is overgebleven als het uitgeperst en gezuivert is

Witte Suiker, twe ponden en een half.

Kook het tot een dikke Siroop, die men by de vorige moet mengen.

Zy wort in de gebreken der Zenuwen geprezen.

Syrup

Syrupus Stæchados
Contractus.

R. Foliorum Salviae.
Origani.
Rorismarini ana Unciam
unam.
Florum Stæchados Uncias quatuor.
Seminum Pæoniæ.
Rutæ ana Semiunciam.
Vini generosi Albi Libras tres.
Post debitam infusionem in Phiala bene
obturata colentur; colaturæ decan-
tatae adde
Sacchari puri Libras quatuor.
Ut sola dissolutione fiat Syrupus.

Vires præcedentis præstat.

D E C O C T A.

Decoctum Album.

R. Cornu Cervi calcinati & pulverati Un-
ciam unam.
Aque puræ Libras tres.
Coque ad tertiæ partis consumptionem;
colaturæ adde
Aque Cinnamomi Unciam unam.
Sacchari Albi Uncias duas.

Decoctum contra Humorem
glutinosum.

R. Radicum Angelicæ.
Imperatoricæ ana Unciam u-
nam.
Corticis Ligni Sassafras Drachmas sex.
Foliorum Eupatorii Cannabini.

Siroop van Stæchas Bloemen:
by verkorting.

Neem Bladeren van Saly.
Orego.
Rozemaryn, van
elks een once.
Stæchasbloemen, vier oncen.
Peoni- en
Wynruitzaat, van elks een half
once.
Besten Witten Wyn, drie ponden.
Laatze, na datze in een wel gesloten glas
genoegzaam hebben getrokken, doorge-
daan worden; doet by het gezuiverde
doorzygzel
Zuivere Suiker, vier ponden.
Op dat het door een enkelde smelting een Si-
roop worde.
Zy betoont de kragten van de voorgaande.

A F Z I E D Z E L S.

Wit Afziedzel.

Neem Hertshoorn die gebrant en fyn
gestoten is, een once.
Zuiver Water, drie ponden.
Kook het tot dat'er twe derde deelen over-
blyve; doe by het doorzygzel.
Kaneelwater, een once.
Witte Suiker, twe oncen.

Slym Verdunnend Af-
ziedzel.

Neem Engelwortel.
Meesterwortel, van elks een once.
Schors van Sassafras, zes vieren-
deel loots.
Bladeren van Boelkenskruid.

T

Maru-

Marubii Albi.

Seminum Raphani hortensis ana Semiunciam.

Aquæ puræ Pintas duas.

In vase clauso per quartam partem unius horæ coquantur; dein colentur: in colatura dissolve

Saponis Tartarificati Drachmas tres.

Rob Juniperi Uncias duas.

Sacchari Albi Unciam unam.

Decoctum Humeftans.

R. Radicis Scorfoneræ Uncias duas.

Glycyrrhizæ Drachmas tres.

Foliorum Malvæ Manipulum unum.

Seminum Papaveris Albi contusorum Unciam unam.

Aquæ Puræ Pintas duas & semipintam.

Coquantur per quartam partem unius horæ; dein cola & colaturæ adde

Rob Ribesiorum.

Sambuci ana Unciam unam.

Decoctum Panis.

R. Panis Tritici cum furfuribus fermentati biscotti Uncias octo.

Aquæ puræ Libras tres.

Coque per spatium unius horæ, dein cola.

Si sumatur Decocti præscripti Libra una & eidem admisceantur Vini Rhenani Unciæ quatuor, Aquæ Cinnamomi Drachmæ tres & Syrupi Limonum

Witte Andoren.

Zaat van Hof Radys, van elks een half once.

Schoon Water, twee pinten.

Laat dit alles in een gesloten glas een kwartier uurs gekookt en daar na doorgegoten worden: ontbint in het doorzygzel

Zeep met Looch van Wynsteen gemaakt, drie vierendeel loots.

Geley van Jeneverbeziën, twee once.

Witte Suiker, een once.

Bewochtigend Afziedzel.

Neem Wortelen van Adderkruit, twee once.

Zoethout, drie vierendeel loots.

Bladeren van Kaasjeskruit, een hant vol.

Wit gekneuft Heulzaat, een once.

Zuiver Water, twee en een half pint.

Laat deze dingen een kwartier uurs koken; daar na gietze door en doe by het doorzygzel

Geley van Aalbeziën.

Vlier, van elks een once.

Afziedzel van Broot.

Neem Welgerezen Twebak van Terwemeel uit de krop van de zak gebakken, agt oncen.

Schoon Water, drie ponden.

Kook dit een geheel uur, daar na doet het door.

Zo men van het voorgeschreven Afziedzel een pont neemt, en men er by mengt vier oncen Rinschen Wyn, drie vierendeel

Uncia

*Uncia due, tunc habebis Decoctum
Panis gratissimum.*

A C E T A.

Acetum Rutaceum.

*℞. Foliorum Rutæ mediocriter siccatorum
Uncias tres.*

*Aceti optimi Libras duas.
Digerantur diu & dein colentur.*

Eodem modo ex Floribus fiunt

Acetum Calendulae.

Lavendulae.

Rosaceum.

Sambucinum.

Acetum Scilliticum.

*℞. Bulborum Scillæ in taleolas sectorum
ac leviter siccatorum Libram u-
nam.*

*Aceti Optimi Libras sex.
Digerantur diu; dein cola.*

Acetum Theriacale.

*℞. Radicum Angelicæ Unciam unam.
Imperatoricæ.*

Gentianæ.

Baccarum Juniperi.

Lauri ana Semiunciam.

Opii Scrupulos duos.

Aceti Optimi Libras duas.

deel toots Kameelwater en twe oncen
Siroop van Lamoen Sap, dan heeft
men een zeer aangenaam Afziedzel van
Broot.

A Z Y N E N.

Azyn van Wynruit.

*Neem Wynruit Bladeren die matig ge-
droogt zyn, drie oncen.*

Besten Azyn, twe ponden.

*Laat dit te zamen lang te trekken gezet
en daar na doorgegoten worden.*

*Op dezelve manier worden van Bloemen
gemaakt*

Azyn van Gouts-

Lavendel-

Rozen- en

Vlier Bloemen.

Azyn van Zee Ajuin.

*Neem Zee Ajuin aan stukken gesneden
en een weinig gedroogt zyn-
de, een pont.*

Besten Azyn, zes ponden.

*Laatze te zamen lang te trekken gestelt
en daar na doorgegoten worden.*

Theriack Azyn.

Neem Engel-

Meeſter- en

Gentiaan Wortelen.

Genever- en

*Laurier Beziën, van elks een half
once.*

Heulsap, twe scrupelen.

Besten Azyn, twe ponden.

Digerantur diu & dein colentur.

De viribus horum omnium consule Simplicia, ex quibus sunt composita.

SECTIO QUARTA;

Continet

MEDICAMENTA GALLENICA MAXIME EXTERNA SUB FORMA SOLIDA.

Emplastra.

Emplastrum Diapalma.

℞. Lithargyrii auri pulverati.
Olei Olivarum ana Libras tres.
Aquæ puræ Quantum Sufficit.

Coquantur agitando, donec Lithargyrium solutum sit; tunc adde

* Axungie Porcinæ Libras tres.

Coque in consistentiam Emplastri.

Desiccet, refrigerat & vulnera recentia glutinat.

* Quoties hoc opere Axungia occurrit semper a membranis liberata, leni igne soluta & colata sumenda.

Emplastrum Diachylon cum Gummi.

℞. Lithargyrii auri pulverati Libras quatuor.

Laat het lang te trekken gestelt en daar na doorgedaan worden.

Aangaande de krachten van al deze Azyenen, zie de Enkelden daarze van gemaakt zyn.

VIERDE VERDEELING;

Behelst

GALENISCHE GENEESMIDDELLEN, VOORNAMELIK DIE UIT WENDIG IN EEN VASTE GE-DAANTE GEBRUIKT WORDEN.

Pleisters.

Balm Pleister.

Neem Fyn gevreven Goutgelit.

Olyf Olie, van elks drie ponden.

Schoon Water, zo veel genoeg is.

Laat dit te zamen alroerende gekookt worden, tot dat het Goutgelit gesmolten is; doe'er dan by

* Verkens Reuzel, drie ponden.

Kook dit alles tot de dikte van een Pleister.

Zy droogt op, verkoelt en geneest de versche Wonden.

* Zo dikwils Reuzel of enig ander Vet in dit werk voorkomt, moet men daar door verstaan dat van de vliezen gezuivert, met weinig vuur gesmolten en doorgekleinf is.

Gum-Sap Pleister.

Neem Goutgelit dat fyn gevreven is, vier ponden.

Olei

Olei Mucaginum Libras octo.
Aquæ puræ Quantum Sufficit.
 Coquantur agitando in Emplastri consistentiam; sub finem coctionis adde

Ceræ flavae Uncias novem.
 Cera soluta, materiam ab igne aufer, cui adde

Terebinthinae Uncias tres.
 Dein sequentia aceto purgata & in Mellis consistentiam redacta admisceantur

Gummi Ammoniaci.
Galbani.
Opopanacis.
Sagapeni ana Unciæ tres.

Ut fiat Emplastrum.

Emollit, laxat ac maturat.

Emplastrum Defensivum Rubrum.

℞. *Corticis Radicis Fraxini Uncias tres.*
Foliorum Consolidæ Majoris.
Rubi ana Manipulos duos.
Fraxini.
Salicis ana Manipulos quatuor.
Myrti Manipulum unum.

Contusis affunde
Vini Rubri austeri Uncias quadraginta.

Aceti Rosacei Uncias duas.
 Macerentur loco tepido per dies octo, dein coquantur ac colentur; colaturæ adde

Olei Olivarum Libras duas.
Lithargyrii auri pulverati Libram unam.

Coquantur in Emplastri consistentiam; sub finem coctionis addendo

Olie van Slym, agt ponden.

Zuiver Water, zo veel genoeg is.

Laat dit te zamen al roerende tot de dikte van een Pleister gekookt worden; doe'er op het laatst van het koken by

Geel Wasch, negen oncen.

Het Wasch gesmolten zynde, zet het van 't vuur; doe'er dan by

Terpentyn, drie oncen.

Daar na worden de volgende dingen met Azyn gezuivert en tot de dikte van

Honig gebragt zynde 'er by gemengt
 Ammoniak.

Galban.

Opopanak.

Sagapeen, van elks drie oncen.

Op dat dit alles een Pleister worde.

Zy is verzachtende, week- en rypmakende.

Rode Beschermt Pleister.

Neem Schors van den Eschenbooms Wortel, drie oncen.

Waal- en

Braam Beziën Bladeren, van elks twee handen vol.

Eschenboom- en

Wilgenbooms Bladeren, van elks vier handen vol.

Mirthe Bladeren, een hant vol.

Gekneust zynde giet'er op

Wrangen Roo Wyn, twee pinten.

Rozen Azyn, twee oncen.

Laat dit alles in een laauwe plaats acht dagen geweekt, daar na gekookt en doorgegoten worden; doe by het doorzygzel

Olyf Olie, twee ponden.

Fyngevreven Goutgelit, een pont.

Kook het tot de dikte van een Pleister; op 't laatst van het koken doe'er by

Sevi Ovilli Libram unam.

Ceræ Novæ Libras duas.

Terebinthinæ Uncias quatuor.

Liquefactis ac fere refrigeratis admisceantur sequentia in pulverem redacta

Thuris.

Myrrhæ ana Uncia una.

Mastiches Semiuncia.

Boli Armenæ.

Terræ Sigillatæ ana Unciæ quatuor.

Ut fiat Emplastrum.

Desiccatur, corroboratur & adstringitur: Hinc ad Hernias sanandas commendatur.

Emplastrum Defensivum Rubrum Contractum.

R. Emplastri Diapalmæ Sesquilibram.

Ceræ Flavæ Libram unam.

Sevi Ovilli Semilibram.

Liquefactis adde

Terebinthinæ Uncias quatuor.

Solutis admisceantur sequentia in pulverem redacta

Radiciæ Consolidæ Majoris.

Corticis Frazini.

Florum Granatorum ana Unciæ una.

Sarcocollæ.

Myrrhæ ana Semiuncia.

Olibani.

Mastiches ana Drachmæ tres.

Sanguinis Draconis.

Boli Armenæ ana Unciæ duæ.

Ut fiat Lege Artis Emplastrum.

Vires præcedentis præstat.

Schapen Nierbedde Vet, een pont.

Nieuw Wasch, twee ponden.

Terpentyn, vier oncen.

Gesmolt en byna kout geworden zynde, meng men'er de volgende dingen tot Poeder gebracht zynde by

Wyfjes Wierook.

Myrrhe, van elks een once.

Mastik, een half once.

Armenische Kley.

Gezegelde Aarde, van elks vier once.

Op dat dit alles een Pleister worde.

Zy is opdrogende, versterkende en zamentrekkende: hierom wortze om Darmbreuken te genezen, geprezen.

Rode Bescherm Pleister:
by verkorting.

Neem Palm Pleister, anderhalf pont.

Geel Wasch, een pont.

Schapen Talk, een half pont.

Als het gesmolt en doe'er by

Terpentyn, vier oncen.

Ontbonden zynde laat'er de volgende dingen tot Poeder gebracht volgens de Konst by gemengt worden

Waal Wortel.

Esschenbooms Bast.

Wilde Granaatbloemen, van elks een once.

Myrrhe, van elks een half once.

Wierook.

Mastik, van elks drie vierendeel loots.

Draken Bloet.

Armenische Kley, van elks twee oncen.

Op dat het een Pleister worde.

Zy heeft de krachten van de vorige.

Empla-

Emplastrum Diapompholygos.

℞. *Ceræ Citrinæ* Uncias quindecim.
Olei Solani Uncias quatuordecim.
 Liquefactis ac fere refrigeratis, admifceantur fequentia in pulverem redacta
Ceruffæ Unciæ quatuor.
Plumbi Ufti Unciæ ſex.
Pompholygos Sesquiuncia.
 Tandemque fere refrigeratis
Thuris Mafculi Drachmæ decem.
 Ut fiat Emplaſtrum.

Refrigerat & deficcatur.

Emplaſtrum e Baccis Lauri.

℞. *Ceræ Flavæ* Uncias ſex.
Olei Laurini Uncias tres.
Terebinthinæ Unciam unam.
 Liquefactis & fere refrigeratis, Secundum Artem, fequentia in pulverem redacta admifceantur
Radiciſ Coſti Amari.
Cypero Rotundi ana Semiuncia.
Baccarum Lauri Unciæ duæ.
Carannæ.
Thuris Mafculi.
Mafliches.
Myrrhæ ana Uncia una.
 Ut fiat Emplaſtrum.

In Capitis, Ventriculi & Uteri affectibus commendatur

Loot Pleiſter.

Neem Geel Waſch, vyftien oncen.
 Olie van Nachſchaden, veertien oncen.
 Gefmolten en byna komt geworden zynde, laat'er de volgende dingen, tot Poeder gebracht, by gemengt worden
 Witloot, vier oncen.
 Gebrant Loot, zes oncen.
 Nietwit, anderhalf once.
 En eindelyk byna kout geworden zynde
 Mannetjes Wierook, tien vierendeel loots.
 Op dat dit alles een Pleiſter worde.

Zy is verkoelende en opdrogende.

Laurier Beziën-Pleiſter.

Neem Geel Waſch, zes oncen.
 Laurier Olie, drie oncen.
 Terpentyn, een once.
 Gefmolten en byna kout geworden zynde, laat'er volgens de Konſt de volgende dingen, tot Poeder gebracht, by gemengt worden
 Bitteren Balzem- en
 Ronde Wilde Galigaan Wortel, van elks een half once.
 Laurier Beziën, twee oncen.
 Gum Karan.
 Mannetjes Wierook.
 Maſtik.
 Myrrhe, van elks een once.
 Op dat dit alles een Pleiſter worde.

In de gebreken van het Hoofst, Maag en van de Lyfmoeder wortze geprezen.

Empla-

Emplastrum Gratiae Dei.

℞. *Ceræ Novæ.*
Resinæ Flavæ.
Sevi Hircini ana Uncias quatuor.
 Liquefactis adde
Terebinthinæ Uncias duas.
 Fere refrigeratis admisceantur sequen-
 tia in pulverem redacta
Mastiches.
Olibani ana Drachmæ tres.
 Ut fiat *Emplastrum.*
 Emollit & consolidat.

Emplastrum Griseum, seu Calaminaris.

℞. *Ceræ Albæ Sesquiunciam.*
Sevi Hircini Uncias duas.
Olei Mastichini.
Terebinthinæ ana Unciam unam.
 Liquefactis adde sequentia in pulverem
 redacta
Lapidis Calaminaris præparati Un-
ciam unam.
Tutia.
Ceruffæ ana Semiunciam.
Lithargyrii Auri Uncias duas.
 Mistis ac fere refrigeratis tunc admi-
 sceantur sequentia in pulverem re-
 dacta
Olibani Drachmæ quinque.
Mastiches Drachmæ tres.
Myrrhæ Drachmæ due.
 Tandemque
Camporæ Oleo Rosaceo solutæ Ses-
quidrachma.
 Ut hæc omnia Secundum Artem fiant
Emplastrum.

Voortreflyke Heel Pleister.

Neem Nieuw Wasch.
 Gelen Hars.
 Bokken Talk, van elks vier oncen.
 Als het gesmolten is doe'er dan by
 Terpentyn, twe oncen.
 Laat'er byna kout geworden zynde, de
 volgende dingen tot Poeder gebragt, by
 gemengt worden
 Mastik.
 Mannetjes Wierook, van elks
 drie vierendeel loots.
 Op dat dit alles een Pleister worde.
 Zy verzacht en heelt.

Klemeisteen Pleister.

Neem Wit Wasch, anderhalf once.
 Bokken Talk, twe oncen.
 Olie van Mastik.
 Terpentyn, van elks een once.
 Gesmolten zynde doe'er de volgende tot Po-
 der gemaakte dingen by
 Klemey Steen, een once.
 Oogwit.
 Witloot, van elks een half once.
 Goutgelit, twe oncen.
 Gemengt en byna kout geworden zynde,
 laat'er de volgende dingen tot Poeder ge-
 bracht by gemengt worden
 Mannetjes Wierook, vyf viereen-
 deel loots.
 Mastik, drie vierendeel loots.
 Myrrhe, twe vierendeel loots.
 En eindlyk
 Kamfer met Olie van Rozen vloe-
 baar gemaakt, anderhalf viereen-
 deel loots.
 Op dat dit alles een Pleister worde.

Ulcera

Ulcera deficcet ac cicatrice obducit.

Emplastrum de Labdano.

℞. Emplastri Diapalme Libras sex.
Colophonis.
Cere Flavæ ana Uncias Novem.
Liquefactis adde
Resinæ Pini.
Elemni.
Terebintbinæ optime ana Uncias
tres.
Olei Laurini Sequiunciam.
Solutis Secundum Artem sequentia Ace-
ro depurata admisce
Gummi Ammoniaci.
Bdellii.
Galbani.
Opopanacis ana Uncias duas.
Tandem Secundum Artem sequentia
pulverata insperge ac misce
Radicum Iridis Florentinæ Uncias
tres & semiunciam.
Foliorum Thymi.
Sabinæ ana Unciam unam.
Florum Chamæmeli.
Mehiloti.
Rosarum Rubrarum.
Baccarum Lauri.
Seminum Cumini ana Uncias tres.
Styracis Calamitæ Uncias duas.
Labdani Uncias tres & Semiun-
ciam.
Ut fiat Emplastrum.

In doloribus Arthriticis, nec non Ca-
pitis Ventriculique affectibus com-
mendatur

Zy droogt de Verzweringen op en vultze
met vleesch.

Labdanum Pleister.

Neem Palm Pleister, zes pont.
Harpuis.
Nieuw Wasch, van elks negen on-
cen.
Gesmolten zynde doe'er by
Rinschen Hars.
Biesjes Zalf.
Terpentyne, van elks drie oncen.
Laurier Olie, anderhalf once.
Als het onthonden is, meng'er dan volgens
de Konst de volgende Gummen met A-
zyn gezuivert, by
Ammoniak.
Stinkende Gum.
Galban.
Opopanak, van elks twee oncen.
Eindlyk strooi en meng'er de volgende din-
gen tot Poeder gebracht zynde onder
Welriekenden Lischwortel van
Florence, drie en een half once.
Bladeren van Dootkruit.
Zevenboom, van elks
een once.
Kamil-
Meloten- en
Rode Rozen Bloemen.
Laurier Beziën.
Kotmyn Zaat, van elks drie oncen.
Drooge Styraks, twee oncen.
Labdanum, drie en een half once.
Op dat dit alles een Pleister worde.

Zy wort in de Gewrichtspyn en in de Hooft-
en Maaggebreken geprezen.

Emplastrum Meliloti.

℞. *Cerae Novae Uncias octo.*
Servi Hircini.
Olei Trifolii Odoorati ana Uncias
sex.
 Liquefactis & ab igne remotis adde
Resinae Pini Uncias sex.
Terebinthinae Sesquiunciam.
 Solutis ac optime mistis adde sequen-
 tia *Aceto soluta & in Mellis consistenti-*
tiam redacta
Gummi Ammoniaci.
Opopanacis ana Unciam u-
nam.
 Tandemque sequentia in Pulverem re-
 daeta admisce
Radicum Cyperi Rotundi.
Iridis Florentinae.
Cassiae Lignae.
Spicae Nardi Indicae ana Drachmas
quinque.
Foliorum Absinthii.
Majoranae.
Florum Chamemeli Romani ana
Drachmas tres.
Meliloti Uncias sex.
Baccarum Lauri.
Seminum Foeni Graeci ana Drachmas
tres.
Ammios.
Apii.
Cardamomi minoris.
Styracis Calamitae ana Drachmas
quinque.
 Novissime adde
Olei Spicae Uncias duas.
 Ut fiat Emplastrum.
 Vires Emplastri Labdani praestat, ve-
 rum magis calescit.

Meloten Pleister.

Neem Nieuw Wasch, acht oncen.
 Bokken Talk.
 Olie van Zeven Getyden, van
 elks zes oncen.
 Gesmolten en van't vuur genomen zynde,
 doe'er by
 Pek van Bourgonien, zes oncen.
 Terpentyn, anderhalf once.
 Ontbonden en wel vermengt zynde, doe'er
 de volgende Gummen met Azyn ontbon-
 den en tot de dikte van Honig gebracht by
 Ammoniak.
 Opopanak, van elks een once.
 Eindelyk meng'er de volgende dingen tot
 een Poeder gebracht zynde, by
 Ronde Wilde Galigaan- en
 Lisch Wortel van Florence.
 Bastert Kaneel.
 Spiekenard uit Indien, van elks vyf-
 vierendeel loots.
 Bladeren van Alzem.
 Edele Majolyn.
 Roomsche Kamil Bloemen, van elks
 drie vierendeel loots.
 Meloten Bloemen, zes oncen.
 Laurier Beziën.
 Zaden van Grieks Hooi, van elks
 drie vierendeel loots.
 Konings Komyn.
 Juffermerk.
 Klein Kardamom.
 Styraks, van elks vyf vierendeel loots.
 Doe'er op het alderlaatst by
 Spiek Olie, twee oncen.
 Op dat dit alles een Pleister worde.
 Zy betoont de krachten van de Labda-
 num Pleister; maar is meer verwar-
 mende.

Empla-

Emplastrum Minii.

R. Minii pulverati.
 Olei Olivarum ana Libras duas.
 Aceti Quantum Sufficit.
 Coquantur leni igne in Emplastri spissioris consistentiam, cui adde
 Picis nigrae Uncias quatuor.
 Terebinthinae Uncias duas.
 Liquefactis ac fere refrigeratis admisceantur
 Minii pulverati Unciae quinque.
 Ut fiat Emplastrum.

Ulcera inveterata mundat ac consolidat.

Emplastrum Oxycroceum.

R. Cerae Nova.
 Colophonie.
 Picis nigrae ana Uncias sex.
 Liquefactis adde
 Terebinthinae Uncias duas.
 Dein sequentia Aceto praeparata Gummi Ammoniacy.
 Galbani ana Uncias duas.
 Mistis, admisceantur sequentia in Pulverem radaeta
 Croci optimi Uncia una
 Myrrhae.
 Mastiches.
 Olibani ana Unciae dua.
 Ut fiat Emplastrum.

Duritiem Abscessuum emollit, dolores Nervorum placat, nec non ad Ossium fracturas commendatur.

Meni Pleister.

Neem Fyn gestoten Meni.
 Olyf Olie, van elks twee ponden.
 Azyn, zo veel genoeg is.
 Laat dit te zamen op weinig vuur tot de dikte van een harde Pleister gekookt worden; doe'er by
 Pek, vier oncen.
 Terpentyn, twee oncen.
 Gesmolten en byna kout geworden zynde, laat'er by gemengt worden
 Meni die fyn gestoten is, vyf oncen.
 Op dat dit alles een Pleister worde.
 Verouderde Verzweringen zuivertze en heeltze.

Azyn-Saffraan Pleister.

Neem Nieuw Wasch.
 Harpui.
 Pek, van elks zes oncen.
 Gesmolten zynde, doe'er by
 Terpentyn, twee oncen.
 Daar na de volgende Gummen met Azyn bereit
 Ammoniak.
 Galban, van elks twee oncen.
 Gemengt zynde, laat'er de volgende dingen tot een Poeder gebragt, by gemengt worden
 Beste Saffraan, een once.
 Myrrhe.
 Mastik.
 Mannetjes Wierook, van elks twee oncen.
 Op dat dit alles een Pleister worde.

Zy maakt de harde Gezwollen week, verzacht de pijn der Zenuwen, ook wortze om Beenbreuken te genezen geprezen.

Emplastrum Ranarum.

℞. *Ranas viventes in frusta diffeltas*
Duodecim.

Aqua Communis Q. S.

Coquantur per tres horas, dein colen-
tur & colaturæ in Gelatina confi-
stentiam evaporatæ adde.

Emplastri Diapalmæ Libras qua-
tuor.

Ceræ Novæ sesqui Libram.

Liquefactis addantur

Olei Castorei.

Laurini.

Lumbricorum ana Unciæ quin-
que.

Mistis adde sequentia simul mista

Gummi Galbani Aceto præparati Un-
cias quatuor.

Styracis Liquidæ Uncias tres.

Olei Spicæ Uncias duas.

Tandemque sequentia in pulverem re-
ducta admisce.

Radiciæ Helenii Uncias tres.

Foliorum Rutæ Uncias quatuor.

Euphorbii Drachmas quinque.

Olibani Uncias duas & Semiun-
ciam.

Ut fiat Emplastrum.

Emplastrum Ranarum cum
Mercurio.

℞. *Emplastri Ranarum Libras qua-*
tuor.

Mercurii Therebinthinæ quantitate
sufficiente extincti Uncias duas.

Fiat Emplastrum.

Kikvorsch Pleister.

Neem Kikvorschen die levendig aan
stukkenzyn gefneden, twaalf.
Gemeen Water, zo veel genoeg is.

Laatze drie uren gekookt en daar in
doorgegoten worden; doe by het door-
zygzel, tot de dikte van Geley uitge-
dampst zynde.

Palm Pleister, vier ponden.

Nieuw Wasch, anderhalf pont.

Gesmoltten zynde, laat'er by gedaan wor-
den.

Olie van Bevergeil.

Laurier.

Aardwormen, van elks
vyf oncen.

Vereenigt zynde, doe'er de volgende dingen,
by malkander gemengt, by

Galban met Azyri bereit, vier on-
cen.

Vochtige Styraks, drie oncen.

Spiek Olie, twe oncen.

Eindlyk meng'er de volgende fyn gestampte
dingen onder

Alants Wortel, drie oncen.

Wynruits Bladeren, vier oncen.

Sap van Toorfen van Peru, vyf
vierendeel loots.

Mannetjes Wierook, drie loot.

Op dat dit alles een Pleister worde.

Kikvorsch Pleister met
Quik.

Neem Kikvorsch Pleister, vier ponden.

Quiksilver die met Terpentyn zo
veel genoeg is, onzigbaar ge-
vreven is, twe oncen.

Laat het een Pleister worden.

Si pondus Mercurii duplicetur vel quadruplicetur, tunc Emplastrum Ranarum Mercurio duplicato vel Quadruplicato audit

Emplastrum Ranarum sine Mercurio dolores Arthriticos; cum Mercurio dolores acerbos a Lue Venerea ortos placat.

Emplastrum Strichticum.

R. Lithargyri Auri pulverati Sesquilibram.

Olei Hyperici Libras duas.

Aquæ Communis Q. S.

Coquantur in Emplastri consistentiam, dein adde

Ceræ Citrinæ Semilibram.

Olei Laurini Uncias duas.

Terebinthinæ Uncias quatuor.

Liquefactis admisceantur sequentia Aceto præparata

Gummi Ammoniaci.

Bdellii ana Unciæ duæ.

Galbani.

Opopanacis ana Unciæ una.

Miftis ac fere refrigeratis probe sequentia pulverata admisce

Radicis Aristolochiæ longæ.

Rotundæ.

Dictamni Albi.

Mastiches.

Olibani.

Lapidis Magnetis ana Unciam unam.

Ut fiat Emplastrum.

Ulcera mundat, desiccet ac cicatrice claudit.

Indien men'er twe- of viermaal zo veel Quik toe gebruikt, zo wort ze genaamt Kikvorsch Pleister met dubbelt of vierdubbelt Quiksilver.

De Kikvorsch Pleister zonder Quik verzagt de pyn der Gewrichten; met Quik de scherpe pyn uit de Venusziekte baren oorspronk hebbende.

Opdrogende Pleister.

Neem Fyn gestoten Goutgelit, anderhalf pont.

St. Jansbloemen Olie, twe ponden.

Gemeen Water, zo veel genoeg is.

Laatze te zamen tot de dikte van een Pleister koken; doe'er daar na by

Geel Wasch, een half pont.

Laurier Olie, twe oncen.

Terpentyn, vier oncen.

Als het gesmolten is laat'er de volgende Gummen met Azyn bereit dan by gemengt worden

Ammoniæk.

Stinkende Gum, van elks twe oncen.

Galban.

Opopanak, van elks een once.

Gemengt en byna kout geworden zynde, meng'er de volgende dingen in Poeden gebragt, nauwkeurig onder

Langen- en

Ronden Hool Wortel.

Fraxinel Wortel.

Mastik.

Mannetjes Wierook.

Zeilsteen, van elks een once.

Op dat dit alles een Pleister worde.

Zy zuivert, droogt en heelt Verzwaringen.

Emplastrum Vesicatorium.

℞. *Cera Citrina* Sesquiunciam.
Resina.
Picis nigra.
Terebinthina ana Drachmas sex.
Olei Olivarum Semiunciam.
 Liquefactis adde
Galbani Aceto preparati Drachmas
 sex.
 Tandemque sequentia in pulverem redacta admisceantur
Radici Pyrethri.
Seminum Staphydis Agrice.
Thlaspios ana Drachmas
 tres.
Piperis Albi.
Indici ana Semiuncia.
Euphorbii Semidrachma.
Cantharidum Sesquiuncia.
 Ut fiat Emplastrum.

Vim causticam præstat. In doloribus a serosa colluvie ortis ad eam evellendam ac alio derivandam commendatur.

C E R A T A.

Ceratum e Cumino.

℞. *Cera Citrina.*
Emplastri Diapalmæ.
Olei Olivarum ana Uncias quinque.
 Liquefactis ac fere refrigeratis admisceantur
Seminum Cumini pulveratorum Uncias octo.

Blaartrekkende Pleister.

Neem Geel Wasch, anderhalf once.
 Hars.
 Pek.
 Terpentyn, van elks zes vierendeel loots.
 Olie van Olyven, een half once.
 Gesmolten zynde doe'er by
 Galban met Azyn bereit, zes vierendeel loots.
 En eindlyk laat'er de volgende dingen tot poeder gebragt by gemengt worden.
 Bertram Wortel.
 Luiskruit- en
 Visselkruit Zaat, van elks drie vierendeel loots.
 Witte- en
 Spaansche Peper, van elks een half once.
 Sap van Toorfen van Peru, een half vierendeel loots.
 Spaanse Vliegen, anderhalf once.
 Op dat dit alles een Pleister worde.

Zy betoont een brandende kragt. In pyn uit een byeen vergaderde Weistof spruitende, om dezelve uit te halen en elders heen te leiden wortze geprezen.

WASCH PLEISTERS.

Komyn Wasch Pleister.

Neem Geel Wasch.
 Palm Pleister.
 Olyf Olie, van elks vyf oncen.
 Gesmolten en byna kout geworden zynde, laat'er by gemengt worden.
 Fyn gestoten Komyn Zaat, acht oncen.

Ut

Ut fiat Ceratum.

Vim emolliendi & calefaciendi præstat.

Ceratum Cæruleum.

℞. *Ceræ Flavæ Uncias octo.*

Olei Olivæ Uncias quatuor.

Liquefactis ac fere refrigeratis admisce.

Smalthei Uncias tres.

Unguenti Nutriti Uncias quatuor.

Ut fiat Ceratum.

Emollit & desiccatur.

Ceratum e Spermate Ceti.

℞. *Ceræ Novæ Uncias duas.*

Spermatis Ceti Drachmas duas.

Liquefactis ac fere refrigeratis admisce.

Gummi Galbani Aceto præparati Semunciam.

Ut fiat Ceratum.

Emollit & laxat.

Ceratum Stomachicum.

℞. *Ceræ Citrinæ.*

Olei Rosacei ana Libram unam.

Liquefactis ac fere refrigeratis admisce sequentia in pulverem redacta

Spicæ Indicæ Drachmas decem.

Foliorum Absinthii Drachmas quindecim.

Florum Rosarum Rubrarum.

Op dat dit alles een Waschpleister worde.

Zy is verzachtende en verwarmende.

Blaauwe Wasch Pleister.

Neem Geel Wasch, agt oncen.

Olyf Olie, vier oncen.

Gesmolten en byna kout geworden zynde, meng'er by

Blaauwzel, drie oncen.

Zalf van Azyn van Goutgelit en Olyf Olie gemaakt, vier oncen.

Op dat dit te zamen worde een Waschpleister.

Zy is verzachtende en opdrogende.

Walschot Wasch Pleister.

Neem Nieuw Wasch, twee oncen.

Walschot, twee vierendeel loots.

Gesmolten en byna kout geworden zynde, meng'er by

Galban die met Azyn bereit is, een half once.

Op dat dit te zamen een Wasch Pleister worde.

Zy is verzachtende een weekmakende.

Maag versterkende Wasch Pleister.

Neem Geel Wasch.

Olie van Rozen, van elks een pont.

Gesmolten en byna kout geworden, meng'er het volgende tot poeder gebragt by

Spiekenard uit Indien, tien vierendeel loots.

Bladeren van Alzem, vyftien vierendeel loots.

Rode Roze Bloemen.

Masti-

Mastiche ana Uncias duas & Semiunciam.
Ut fiat Ceratum.

Vires Emplastri e Baccis Lauri præstat.

SUPPOSITORIA.

Suppositorium Ascarides interficiens.

℞. *Aloës puræ Drachmam unam.*
Extracti Inspissati Gentianæ Sesquidrachmam.
Vitrioli Martis.
Mercurii dulcis ana Scrupulum unum.
Mellis Q. S.
Redigantur in massam ex qua Suppositorium formandum.

Suppositorium Hæmorrhoides provocans.

℞. *Mellis Drachmas tres.*
Coque in consistentiam Tabellarum, sub finem addendo
Pulveris Aloës Drachmam unam.
Salis Gemmæ Grana decem.
Ut fiat massa ex qua Suppositorium figurandum.

Suppositorium Stimulans.

℞. *Mellis Drachmas tres.*
Salis Communis Semidrachmam.
Coquantur in Tabularum consistentiam; dein Suppositorium figura.

Mastik, van elks twee en een half once.

Op dat dit alles een Waschpleister worde.

Zy betoont de krachten van de Pleister van Laurier Beziën.

ZETPILLEN.

Aarsmaden dodende Zetpil.

Neem Zuivere Aloë, een vierendeel loots.
Dik Uittreksel van Gentiaan wortel, anderhalf vierendeel loots.
Met Staal bereit Koperroot.
Zoete opgehéven Quik, van elks een scrupel.
Honig, zo veel genoeg is.

Laat deze dingen tot een deeg gemaakt worden, waar van men een Zetpil kan fatzoeneren.

Aambyen verwekkende Zetpil.

Neem Honig, drie vierendeel loots.
Kookze tot de dikte van Plaatjes, doe 'er op het laatz by
Fyn gestoten Aloë, een vierendeel loots.
Gegraven Zout, tien grein.
Op dat het een stoffe worde, waar van men een Zetpil kan maken.

Prikkelende Zetpil.

Neem Honig, drie vierendeel loots.
Gemeen Zout, een half vierendeel loots.
Laat het tot de dikte van Plaatjes koken; daar na maak 'er een Zetpil van.

PESSI.

P E S S I.

Pessus Adstringens.

℞. *Pulveris Florum Balaustiorum.*
Sanguinis Draconis.
Mastiches ana Drachmam u-
nam.

Succi Acaciae Verae Sesquidrachmam.
Tincturae Catechu ℞. S.

Fiat ex his omnibus Secundum Artem
 Massa Pilularum, ex qua Pessarium
 figurandum; quod sindone rara ob-
 ductum & filo duplici munitum vul-
 vae noctu indatur.

Pessus Emolliens.

℞. *Emplastri Mucaginum Drachmas*
duas.

Farinae Lini.

Altheae ana Drachmam unam.

Olei Mucaginum Quantum Sufficit.

Fiat Secundum Artem Pessarium.

Pessus Menstrua Provocans.

℞. *Myrrhae.*

Sagapeni.

Aloës ana Sesquidrachmam.

Castorei Semisrupulum.

Tincturae Myrrhae Quantum Sufficit.

Fiat S. A. Pessarium.

MOEDER-PILLEN.

Zamentrekkende Moeder-Pil.

Neem Gestoten wilde Granaatbloemen.
 Drakenbloet.

Mastik, van elks een
 vierendeel loots.

Oprecht Sleepruimen Sap, ander-
 half vierendeel loots.

Tinctuur van Casjouw, zo veel ge-
 noeg is.

Laat van dit alles volgens de Konst een
 Pilledeeg worden, waar van men een
 Moederpil kan maken; deze met fyn
 lynwaat bekleet en met een dubbelden
 draat voorzien zynde steekt men's nagts
 in de schede van de Lyfmoeder.

Verzachtende Moederpil.

Neem Pleister van Slym, twe vierendeel
 loots.

Meel van Lynzaat.

Heemstwortel, van elks
 een vierendeel loots.

Olie van Slym, zo veel genoeg is.

Laat dit alles volgens de Konst tot een
 Moederpil gemaakt worden.

Maandstonden bevorderende Moederpil.

Neem Myrrhe.

Sagapeen.

Aloë, van elks anderhalf vierendeel
 loots.

Bevergeil, tien grein.

Tinctuur van Myrrhe, zo veel
 genoeg is.

Laat dit volgens de Konst een Moederpil
 worden.

SECTIO QUINTA;

Continet

MEDICAMENTA GALENICA MAXIME EXTERNA SUB FORMA MOLLI.

Unguenta.

Unguentum Ægyptiacum.

℞. Pulveris Æruginis Uncias quinque.
Aluminis Crudi Unciam unam.

Mellis Uncias quatuordecim.
Aceti optimi Uncias septem.

Misceantur; dein secundum artem leni igne in unguenti crassioris consistentiam coque.

Ulcera fordida mundat, carnem mortuam separat ac putredini resistit.

Unguentum Album Camphoratum, seu Ceruffæ.

℞. Cere Albe Uncias tres.
Olei Rosacei Libram unam.

Liquefactis, inspergantur
Ceruffæ pulverate Unciæ sex.

Misceantur ac agitentur, donec refrigerint; dein admisce
Camphoræ Olei Rosacei trita ac soluta Drachmas duas.

Ut fiat Unguentum.

Ad pruriginis & Pustularum eruptiones, nec non ad ambustum commendatur.

VYFDE VERDELING;

Bebelst

GALENISCHE GENEESMIDDELLEN, DIE ZAGT ZYN EN VOORNAAMLTK UITWENDIG GEBRUIKT WORDEN.

Smeerzels of Zalven.

Egyptische Zalf.

Neem Fyn gestoten Spaans Groen, vyf oncen.

Aluin, een once.

Honig, veertien oncen.

Besten Azyn, zeven oncen.

Laat deze dingen gemengt en daar na op weinig vuur tot een dikke Zalf gekookt worden.

Zy zuivert de vuile Wonden, doet het dode vleesch van het levendige scheiden en staat het bederf tegen.

Witte Kamfer, of Witloot Zalf.

Neem Wit Wasch, drie oncen.

Olie van Rozen, een pont.

Gesmolten zynde, laat'er in gestrooit worden
Fyn gemaakt Witloot, zes oncen.

Laat dit alles gemengt en tot het bynkout is omgeroert worden; als dan meng'er by

Kamfer met Olie van Rozen vloeibaar gemaakt, twee vierendeel loots.

Op dat het een Zalf worde.

Tegens de Feukrigheit en den Uitslag, als ook tegens de Verbrantheit wortze geprezen.

Un-

Unguentum Altheæ.

℞. Olei Mucaginum Libras duas.
 Cere Citrinæ Semilibram.
 Resinæ Flavæ Uncias tres.
 Liquefactis adde
 Terebinthinæ Sesquiunciam.
 Agitentur, donec refrigerint.

Emollit, laxat ac maturat.

Unguentum Apostolorum.

℞. Lithargyrii auri pulverati Uncias
 duas.
 Olei Olivarum Libras duas.
 Aquæ Communis ℞. S.
 Coquantur leni igne, agitando ad Li-
 thargyrii solutionem, adde
 Cere Flavæ.
 Resinæ ana Uncias duas.
 Liquefactis & adhuc tepentibus admi-
 sceantur sequentia Aceto soluta ac in
 Mellis consistentiam redacta Terebin-
 thinæque mista.
 Gummi Ammoniaci Unciæ duæ.
 Galbani.
 Opopanacis ana Semiuncia.
 Terebinthinæ Sesquiuncia.
 Mistis, insperge sequentia in pulverem
 redacta
 Radicis Aristolochiæ longæ.
 Thuris Masculi.
 Bdellii ana Drachmas sex.
 Myrrhæ Semiunciam.
 Eruginis Drachmas duas.
 Ut fiat Unguentum.

Ulcera putrida purgat & desiccet.

Heemst Zalf.

Neem Olie van Slym, twee ponden.
 Geel Wasch, een half pont.
 Hars die Geel is, drie oncen.
 Gesmolten zynde doe'er by
 Terpentyn, anderhalf once.
 Laat dit te zamen geroert worden, tot dat
 het kout is.

Zy is verzachtende, week- en rypmakende.

Apostel Zalf.

Neem Fyngestoten Goutgelit, twee oncen.
 Olyf Olie, twee ponden.
 Gemeen Water, zoo veel genoeg is.
 Laatze op weinig vuur al roerende, tot
 dat de Goutgelit gesmolten is, gekookt
 worden; als dan doe'er by
 Geel Wasch.
 Hars, van elks twee oncen.
 Gesmolten en nog laauw zynde, laat'er de
 volgende Gummen met Azyn ontbonden
 en tot de dikte van Honig gebragt en met
 de Terpentyn vermengt by gedaan
 worden
 Ammoniak, twee oncen.
 Galban.
 Opopanak, van elks een half once.
 Terpentyn, anderhalf once.
 Gemengt zynde strooi'er de volgende din-
 gen tot Poeder gebragt in
 Langen Osterlucy Wortel.
 Mannetjes Wierook.
 Stinkende Gum, van elks zes vie-
 rendeel loots.
 Myrrhe, een half once.
 Spaans Groen, twee vierendeel loots.
 Op dat dit alles een Zalf worde.
 Zy zuivert de vuile Wonden en droogtze op.

Unguentum Arthanitæ.

℞. *Succi Radicum Cyclaminis Libram unam.*

Aut ejus loco

Decocti unius Libræ Radicum Cyclaminis siccatarum & in taleolas sectarum.

Succi Cucumeris Asinini.

Butyri Vaccini ana Semilibram.

Radicum Polypodii Quercini Uncias tres.

Pulpæ Colocynthidis Sesquunciam.

Macerentur per aliquot dies, postea leni igne fere ad humidum succorum consumptionem coquantur; dein colentur & exprimantur, his adde

Ceræ Flavæ Uncias duas & Semunciam

Olei Irimi Semilibram.

Solutis & adhuc tepidis, admisce *Gummi Aceto purgatum & in Mellis consistentiam redactum ac Felli Taurino Inspissato mistum, scilicet*

Gummi Sagapeni Drachmas tres.

Fellis Taurini Inspissati Semunciam.

Tandem sequentia in pulverem redacta probe admisceantur

Zingiberis Drachma una.

Radicis Turbith Albi Drachmæ duæ & Semidrachma.

Florum Chamæmeli.

Piperis Longi ana Drachma una.

Baccarum Mezeræi.

Colocynthidis.

Scammonii.

Verkensbroet Zalf.

Neem Sap van Verkensbroet Wortel, een pont.

Of in deszelfs plaats

Een Atkookzel van een pont gedroogde en aan stukken gesneden Verkensbroet Wortel.

Sap van Ezel Komkommers.

Boter, van elks een half pont.

Wortelen van Eike Varen, drie oncen.

Merg van Koloquint Appelen, anderhalf once.

Laat deze dingen enige dagen geweekt, daar na op weinig vuur, tot dat de vogtigheit der Sappen byna verteert is, gekookt worden; daar na doargegoten en uitgeperst zynde, doe'er by

Geel Wafch, twe en een half once.

Olie van welriekende Lisch Wortel, een half pont.

Gesmolten en nog laauw zynde meng'er da Gum met Azyn gezuivert en tot de dikte van Honig gebracht en met de uitgedampte Sticregal vermengt, by; naamlyk Sagapeen, drie vierendeel loots.

Uitgedampte Sticregal, een half once.

Eindlyk laat'er de volgende dingen, tot een poeder gebragt, nauwkeurig onder gemengt worden

Gember, een vierendeel loots.

Turbith Wortel, twe en een half vierendeel loots.

Kamil Bloemen.

Lange Peper, van elks een vierendeel loots.

Berg Peper.

Koloquint.

Scammoné.

Aloës ana Drachmæ duæ & Semi-
drachma.

Euphorbii.

Myrrhæ ana Drachma una.

Salis Gemmæ Drachmæ duæ.

Ut fiat Unguentum.

Regioni umbilicali illitum Alvum laxat
& Vermes educit.

Unguentum Arthanitæ Contractum.

℞. *Succi Radicum Cyclaminis Libram*
unam.

Cucumeris Asinini Semili-
bram.

Fellis Taurini Uncias quinque.

Leni igne in Mellis consistentiam eva-
porentur. Huic Extracto inspissato
adde

Ceræ Flavæ Uncias quinque.

Olei Laurini.

Castorei ana Uncias no-
ven.

Liquefactis admisce

Galbani.

Sagapeni præparati ana Sesquiun-
ciam.

Tandem sequentia in pulverem redacta
inspergantur

Pulpæ Colocynthis.

Scammonii.

Aloës ana Semiuncia.

Euphorbii Drachmæ tres.

Salis Gemmæ Drachmæ duæ.

Novissime adde

Olei Stillatitii Absinthii.

Tanacetii ana Drach-
mas duas.

Aloë, van elks twee en een half vie-
rendeel loots.

Sap van Toorsen van Peru.

Myrrhie, van elks een vierendeel loots.

Gegraven Zout, twee vierendeel loots.

Op dat dit alles een Zalf worde.

Rontom den Navel gesmeert, maaktze den
Buik week, en dryft de Wormen naar
buiten.

Verkensbroot Zalf: by verkorting.

Neem Sap van Verkensbroot Wortelen,
een pont.

Ezel Komkommeren, een
half pont.

Stiere gal, vyf oncen.

Laat deze dingen op weinig vuur tot de
dikte van Honig uitgedampt worden.

Doe by dit dik uitgedampte Uittrekzel

Geel Wasch, vyf oncen.

Laurier- en

Bevergeil Olie, van elks negen on-
cen.

Gesmoltten zynde, meng'er by

Bereide Galban.

Sagapeen, van elks drie loot.

Eindlyk laat de volgende dingen tot poeder
gebragt 'er in gestrooit worden

Koloquint Merg.

Scammoné.

Aloë, van elks een half once.

Sap van Toorsen van Peru, drie
vierendeel loots.

Gegraven Zout, twee vierendeel loots.

Doe'er op het alderlaafst by

Overgehaalde Olie van Alzem.

Reinvaar, van
elks twee vie-
rendeel loots.

Probe

Probe misceantur ut, fiat Unguentum.

Vires præcedentis præstat.

Unguentum Aureum.

℞. Olei Olivæ Libras duas.

Ceræ Citrinæ Uncias sex.

Colophonæ Sesquiunciam.

Liquefactis & ab igne remotis adde

Resinæ pini Sesquiunciam.

Terebinthinæ Uncias duas.

Soluta agitentur, donec fere refrixerint; dein sequentia in pulverem redacta admisceantur.

Croci Drachma una.

Mastiches.

Olibani ana Uncia una.

Ut fiat Unguentum.

Ad vulnera recentia glutinanda Medicamentum est præstantissimum.

Unguentum Basilicum.

℞. Ceræ Citrinæ.

Picis Nigræ.

Resinæ ana Semilibram.

Olei Olivæ Libras duas.

Liquefactis adde

Terebinthinæ Uncias quatuor.

Agitentur, donec refrixerint.

Si Unguentum hoc sine Oleo componatur, erit Emplastrum Basilicum.

Unguentum atque Emplastrum vim maturandi, mundandi & conglutinandi habent.

Meng dit alles wel, op dat het een Zalf worde.

Zy betoont de kragten van de voorgaande.

Gulde Zalf.

Neem Olyf Olie, twee ponden.

Geel Wasch, zes oncen.

Harpuis, anderhalf once.

Gesmolt en van het vuur genomen zynde doe'er by

Rinschen Hars, anderhalf once.

Terpentyn, twee oncen.

Gesmolt zynde, laat het geroert worden, tot dat het byna kout is; laat dan de volgende dingen tot Poeder gebragt'er by gemengt worden

Beste Saffraan, een vierendeel loots.

Mastik.

Mannetjes Wierook, van elks een once.

Op dat dit alles een Zalf worde.

Het is een zeer goet middel om versche Wonden te helen.

Koninklyke Zalf.

Neem Geel Wasch.

Pek.

Hars, van elks een half pont.

Olyf Olie, twee ponden.

Gesmolt zynde doe'er by

Terpentyn, vier oncen.

Laat het tot kout wordens toe geroert worden.

Indien deze Zalf zonder Olie wort bereit, zalze zyn Emplastrum Basilicum.

De Zalf en de Pleister betonen een rypmakende, zuiverende en helende kracht.

Un-

Unguentum Desiccativum Rubrum.

℞. *Ceræ Albæ* Uncias quatuor.
Olei Olivæ Sesquilibram.
 Liquefactis secundum Artem sequentia
 in pulverem redacta admisce
Boli Armenæ.
Lapidis Calaminaris ana Uncias
 quatuor.
Lithargyrii.
Cerussæ ana Uncias tres.
Campboræ sufficiente *Olei Olivæ*
 quantitate trita ac soluta Drach-
 mas duas.

Ut fiat Unguentum.

Unguentum hoc lapsu temporis Empla-
 stri consistentiam acquirit.

Roborat, desiccatur ac conglutinat.

Unguentum Diapompholygos.

℞. *Emplastri Diapompholygos* Libram u-
 nam.
Olei Solani Semilibram.
 Fiat Unguentum.

Vires *Emplastri Diapompholygos* præ-
 tat.

Unguentum Fuscum.

℞. * *Florum viridis Æris* Drachmas quin-
 que.
Colcotharis Unciam unam.

* *Flos viridis Æris* nihil aliud est, quam
Ærugo ope *Aceti bullientis* soluta, evapora-
 ta, in loco frigido in Crystallum concreta
 nec non siccata. Hic *Flos* Pictoribus notif-
 simus.

Rode opdrogende Zalf.

Neem Wit Wasch, vier oncen.
 Olyf Olie, anderhalf pont.
 Gesmolten zynde, meng'er de volgende din-
 gen tot een Poeder gebragt by
 Armenische Kley.
 Klemeisteen, van elks vier oncen.
 Goutgelit.
 Witloot, van elks drie oncen.
 Kamfer, die met een genoegzaam
 deel Olyf Olie syn gevreven en
 ontbonden is, twee vierendeel
 loots.

Op datze een Zalf worde.

Deze Zalf krygt door den tyt de dikte van
 een Pleister.

Zy versterkt, droogt op en heelt.

Loot Zalf.

Neem Loot Pleister, een pont.
 Olie van Nachtschaden, een half
 pont.
 Laat dit een Zalf worden.

Zy betoont de krachten van de Empla-
 strum Diapompholygos.

Bruine Zalf.

Neem * *Gedistilleert Spaans Groen*, vyf
 vierendeel loots.
 Dode Kop van Koperroot, een once.

* Het is niet anders dan Spaans Groen
 in kokenden Azyn gesmolten, uigedampt,
 in een koude plaats tot Krystallen gescho-
 ten en gedroogt; by de Schilders is dit
 Spaans Groen zeer bekend.

Pulve-

Pulveratis adde

Phlegmatis Spiritus Vitrioli.
Aceti optimi ana Unciam unam.
Mellis Uncias tres.

Leni igne agitando in Unguenti consistentiam coquantur.

Vires Unguenti Ægyptiaci præstat, verum fortiores.

Unguentum Martiatum.

℞. *Foliorum Absinthii.*

Abrotoni.
Basilici.
Calaminthæ.
Centaurii Minoris.
Chamædryos.
Costi Hortensis.
Illecebræ.
Majoranæ.
Menthæ Aquaticæ.
Paralyfios.
Sabinæ.
Salviæ.
Sambuci ana Sesquiunciam.
Rorismarini.
Rutæ.
Lauri ana Uncias tres.

Seminum Cumini.

Feni græci.
Urticæ Majoris ana Semiunciam.

Foliis conscissis, Seminibusque contusis, adde

Olei Olivarum Libras quatuor
Butyri Libram unam.
Medulle Bovinæ Semilibram.

Gestoten zynde doe'er by

De vocht die eerst in het disteleren van den Geest van Kopperroot over den Helm gaat.

Besten Azyn, van elks een once.

Honig, drie oncen.

Laat het met weinig vuur al omroerende tot de dikte van een Zalf gekookt worden.

Zy betoont de krachten van de Unguentum Ægyptiacum; maar is meer vermogend.

Zenuw Zalf.

Neem Bladeren van Alzem.

Averoon.
Balzemkruit.
Kalaminth.
Klein Santory.
Bathengel.
Hof-Kost.
Muur Peper.
Edele Majolyn.
Water Munte.
Sleutelbloemenkruit.
Zevenboom.
Saly.
Vlier, van elks drie loot.
Rozemaryn.
Wynruit.
Laurier, van elks drie oncen.

Zaat van Komyn.

Grieks Hooi.
Grote Netelen, van elks een loot.

De Bladeren gesneden en de Zaden gekneust zynde, doe'er by

Olyf Olie, vier ponden.

Boter, een pont.

Murg uit Koefchonken, een half pont.

Mace-

Macerentur per aliquot dies in loco calido, dein exprimantur; expresso adde

Cerae Citrinae Libram unam.

Leni igne solvatur; dein adde

Olei Nucis Moschatae Unciam unam.

Styracis Liquidæ Uncias tres.

Probe misceantur, ut fiat Unguentum.

Tumores duros resolvit, Articulorum dolores placat, nec non Nervorum resolutionibus medetur.

Unguentum Martiatum Contractum.

R. Cerae Novæ Libram unam.

Olei Olivarum Libras duas.

Medulla Bovinae Uncias sex.

Liquefactis adde

Olei Laurini Libras tres.

Refrigeratis, admisceantur sequentia in Mortario Marmoreo optime mista

Styracis Liquidæ Sesquiuncia.

Olei Nucis Moschatae Semiuncia.

Stillatitii Absinthii.

Majoranæ.

Menthae.

Sabinae.

Sabvæ ana Drachma una.

Rutæ.

Rorismarini ana Drachmae duæ.

Succini Semiuncia.

Ut fiat Unguentum.

Vires præcedentis præstat.

Laat dit in een warme plaats enige dagen geweekt en daar na uitgeperst worden; doe by het uitgeperste

Geel Wasch, een pont.

Laat het op weinig vuur smelten; daarna doe'er by

Olie van Noot-Muskaat, een once.

Vloeibare Styraks, drie oncen.

Laat het wel vermengt worden, op dat het een Zalf worde.

Zy ontbint de harde Gezwellen, verzacht de Gigt pyn, ook geneestze de verzwaking der Zenuwen.

Zenuw Zalf: by verkorting.

Neem Nieuw Wasch, een pont.

Olyf Olie, twee ponden.

Koefschonken Murg, een half pont.

Gesmolt en zynde doe'er by

Laurier Olie, drie ponden.

Byna kout geworden zynde, laat'er de volgende dingen in een Marmere Mortier wel door malkander vermengt, by gemengt worden

Vloeibare Styraks, anderhalf once.

Olie van Noot-Muskaat, een loot.

Gedistilleerde Alzem-

Edele Majolyn-

Kruis en Munt-

Zevenboom- en

Saly Olie, van elks

een vierendeel loots.

Wynruit- en

Rozemaryn Olie,

van elks twee vierendeel loots.

Amber Olie, een loot.

Op dat dit alles een Zalf worde.

Zy betoent de krachten van de voorgaande.

Y

Unguen-

Unguentum Mercuriale Enulatum.

R. Cerae Flavæ Uncias duas.
 Olei Olivarum Uncias quatuor.
 Liquefactis adde
 Axungia Porcinæ veteris Sale condi-
 ta Uncias octo.
 Pulpæ Radicis Helenii ope Aceti præ-
 paratæ Libram unam.
 Salis communis Unciam unam.
 Probe mistis, admisceantur Argenti vi-
 vi Terebinthinæ Unciis duabus optime
 extincti Unciæ duæ, ut fiat Unguen-
 tum.
 Paratur & sine Mercurio.

Ad scabiem ac multa alia cutis vitia
 commendatur.

Unguentum Odoriferum.

R. Axungia Porcinæ recentis Sesquili-
 bram.
 Sevi Ovilli Semilibram.
 Leni igne liquefactis ac fere refrigeratis
 admisceantur.
 Olei Stillatitii Ligni Rhodii Sesqui-
 drachma.
 Cinnamomi scrupulus
 unus.
 Caryophyllorum Drach-
 ma una.
 Ut fiat Unguentum.

Emollit, laxat & calefacit.

Unguentum Oculare.

R. Unguenti Rosacei Libram unam.

Alant-Quik Zalf.

Neem Geel Wasch, twee oncen.
 Olyf Olie, vier oncen.
 Gesmolten zynde doe'er by
 Oude Verkens Reuzel die met
 Zout bewaart is, agt oncen.
 Alants Wortel in Azyn murw ge-
 kookt en door een Teems ge-
 vreven, een pont.
 Keuken Zout, een once.
 Wel verenigt zynde, laat'er by gemengt
 worden twee oncen Quikzilver, met twee
 oncen Terpentyn onzichtbaar gevreven,
 op dat dit alles een Zalf worde.
 Zy wort ook zonder Quik bereit.

Om Schurft en andere gebreken van de
 Huit te genezen wortze geprezen.

Welriekende Zalf.

Neem Versche Verkens Reuzel, ander-
 half pont.
 Schapen Nierbedde Vet, een half
 pont.
 Met weinig vuur gesmolten en byna kout
 geworden zynde, laat'er by gemengt
 worden
 Olie van Rhodishout, anderhalf
 vierendeel loots.
 Kaneel, een scrupel.
 Kruidnagelen, een vier-
 rendeel loots.
 Op dat dit alles een Zalf worde.

Zy is versagende een weekmakende.

Oog Zalf.

Neem Rozen Zalf, een pont.

Cui admisce sequentia in pulverem impalpabilem redacta

Lapis Calaminaris Uncias tres.

Tutiae Unciam unam.

Vitrioli Albi.

Camphoræ Oleo Amygdalarum dulcium recentium tritæ ana scrupulos duos.

Ut fiat Unguentum.

In falsis Oculorum fluxibus commendatur.

Unguentum Nutritum, vel Antiphlogisticum.

R. Aceti Lithargyrii Uncias quatuor.

Olei Olivarum Libram unam.

Fiat agitando Unguentum.

Vires Unguenti Cerussæ præstat.

Unguentum Populeum.

R. Gemmarum Populi recentium contusarum Libras tres.

Axungia Potci recentis Libras sex.

Condiantur, donec Herbae sequentes collectæ fuerint.

R. Foliorum Bardanæ.

Hyoscyami.

Lactucæ.

Mandragoræ.

Papaveris nigri.

Sempervivi Majoris

Minoris.

Solanii.

Violarum.

Meng'er by de volgende dingen tot een ontafbaar Poeder gemaakt

Klemeisteen, drie oncen.

Oogwit, een once.

Wit Kopperroot.

Kamfer met versche Olie van zoete Amandelen fyn gevreven, van elks twee scrupels.

Op dat dit alles een Zalf worde.

Zy wort in de ziltige ontlastingen der Ogen geprezen.

Verkoelende Zalf.

Neem Azyn van Goutgelit, vier oncen. Olyf Olie, een pont.

Laat dit te zamen al roerende een Zalf worden.

Zy betoont de krachten van de Unguentum Cerussæ.

Populier Zalf.

Neem Populier knoppen die versch en gekneust zyn, drie ponden.

Verkens Reuzel, zes ponden.

Laatze te zamen vermengt en bewaart worden tot de volgende Kruiden zullen vergadert zyn.

Neem Bladeren van Klitten- en

Bilzen-kruit.

Salade.

Mandragora.

Zwarten Heul.

Huislook.

Kleine Donderbaart.

Nachtschaden.

Viool-kruit.

Umbilici Veneris, vel Portulacæ.

Comarum Rubi tenerrimarum ana Manipulos duos.

Contusa cum Gemmis Populi Axungia Conditis coquantur fere ad humidam consumptionem; dein colentur & exprimantur.

Refrigerat, emollit, laxat & dolores hæmorrhoidum placat.

Unguentum Populeum Contractum.

℞. Gemmarum Populi recentium contusarum Libras tres.

Condiuntur cum Axungie Porci Libris sex.

Donec Herbae sequentes collectæ fuerint: quarum tunc

℞. Foliorum Papaveris Nigri.
Sempervivi Majoris.
Solani.

Portulacæ ana Manipulos septem.

Contusa, cum Gemmis Populi Axungia Porci Conditis leni igne fere ad humidam consumptionem coquantur; dein exprimantur & colentur. Colatura refrigerata erit Unguentum Populeum.

Vires præcedentis præstat.

Unguentum Rosaceum.

℞. Axungie Porci recentis Libras duas.

Navel-kruit, of van Porcelein.

Bovenste tedere Bladeren van de Braambeziën-plant, van elks twee handen vol.

Gekneust zynde, laatze met de Populier Knoppen met Verkens Reuzel ingezult, tot dat de vogtigheit byna verteert is, gekookt en daar na doorgewoten en uitgeperst worden.

Zy verkoelt, verzacht, maakt week en stilt de pijn der Aambeijen.

Populier Zalf: by verkorting.

Neem Populier Knoppen die versch en gestoten zyn, drie ponden.

Laatze ingezult worden met Verkens Reuzel, zes ponden.

Tot dat de volgende Kruiden zullen vergadert zyn: van dewelken dan

Neem Bladeren van Zwartem Maankop.
Huislook.
Nachtschaden.
Porcelein, van elks zeven handen vol.

Gekneust zynde, laatze met de ingezulte Populier Knoppen op weinig vuur, tot dat de vogtigheit byna verteert is, gekookt, daarna uitgeperst en doorgewoten worden. Het doorzygzsel kout geworden zynde is de Populier Zalf.

Zy betoont de krachten van de voorgaande.

Rozen Zalf.

Neem Versche Verkens Reuzel, twee ponden.

Aque

Aqua Rosarum optimae Uncias sex.
Olei Ligni Rhodii Scrupulum unum.
 Agitentur in Mortario Marmoreo, donec *Aqua Rosarum* penitus sit subacta.

Emollit & laxat.

BALSAMI UNCTUARIII.

Balsamus Apoplecticus.

℞. *Olei Nucis Moschatae expressi Semunciam.*

Stillativii Cinnamomi Semidrachmam.

Ligni Rhodii.

Caryophyllorum.

Lavendulae ana Semisrupulum.

Moschi Orientalis Grana sex.

Fiat Secundum Artem Balsamus.

Balsamus Arcei.

℞. *Axungiae Porci Uncias duas & Semunciam.*

Servi Castrati Sesquiunciam.

Gummi Elemmi.

Terebinthinae ana Uncias duas.

Fiat Lege Artis Balsamus.

Vires Unguenti Aurei praestat.

Balsamus Lucatelli.

℞. *Olei Olivarum Uncias Sexdecim.*

Cerae Flavae Uncias sex.

Leni igne liquefiant; dein adde

Terebinthinae Uncias quatuor.

Rozewater, dat wel riekt, zes oncen.
 Olie van Rhodishout, een scrupel.

Laat dit in een Marmere Mortier geroert worden, tot dat het Rozewater geheel vermengt is.

Zy is verzagende en weekmakende.

ZALFAGTIGE BALSEMS.

Balsam tegen de Beroertheit.

Neem Uitgeperste Olie van Noot-Muskaat, een half once.

Olie van Kaneel, een half vierendeel loots.

Kruittnagelen.

Lavendel, van elks een half scrupel.

Oostindischen Muskus, zes grein.

Laat dit alles volgens de Konst een Balsam worde.

Balsam van Arceus.

Neem Verkens Reuzel, vyf loot.

Nierbedde Vet van een Os, drie loot.

Biesjes Zalf.

Terpentyn, van elks twee oncen.

Laat dit te zamen volgens de Konst een Balsam worde.

Zy betoont de krachten van de Gulde Zalf.

Balsam Lucatel.

Neem Olyf Olie, zestien oncen.

Geel Wasch, een half pont.

Laat dit op weinig vuur smelten; daar na doe'er by

Terpentyn, vier oncen.

Agitentur, donec fere refrixerint; quando admisce

Balsami Peruviani Semiunciam.

Pulveris Santali Rubri optimi Unciam unam.

Ut fiat * *Balsamus.*

Externe emollit, laxat & vulnera recentia sanat. Interne ad Pulmonum affectus commendatur.

Balsamus Lucatelli Correctus.

R. Olei Olivarum Uncias sexdecim.

Spermatidis Ceti Uncias novem.

Leni igne liquefactis adde

Terebinthinæ Uncias quatuor.

Fere refrigeratis admisceantur

Balsami Peruviani Semiuncia.

Pulveris Santali Rubri optimi Unciam unam.

Ut fiat *Balsamus.*

Vires præcedentis præstat.

* NB. Nonnulli Oleum, Ceram & Terebinthinam Vini Canarini Unciis octo coquant & ad Vini consumptionem evaporant: quod revera nihil aliud est, quam Oleum & operam perdere.

CATAPLASMATA.

Cataplasma Anodynum & Laxans.

R. Lentis Palustris Manipulos tres.

Foliorum Papaveris Hortensis.

Altheæ ana Manipulos duos.

Laat het tot bynakoutwordens toe omgeroert worden; als dan meng'er by

Balsem van Peru, een half once.

Poeder van Best Root Sandelhout, een once.

Op dat dit alles een * Balsem worde.

Uitwendig verzagtze, maakt week en geneest de versche Wonden. Inwendig wortze tegens de Longgebreken geprezen.

Verbeterde Lucatel Balsem.

Neem Olyf Olie, zestien oncen.

Walschot, negen oncen.

Op weinig vuur gesmolten, doe'er by

Terpentyn, vier oncen.

Byna kout geworden zynde laat'er by gemengt worden

Peruviaanschen Balsem, een half once.

Poeder van Best Root Sandelhout, een once.

Op dat het een Balsem worde.

Hy betoont de krachten van de voorgaande.

* NB. Zommige koken de Olie, Wasch, en de Terpentyn met agt oncen Canary Sek, en laten de Wyn geheel uitdampen: Het welk inderdaad niets anders is dan de Moriaan schuren.

P A P P E N.

Pynstillende en weekmakende Pap.

Neem Waterkroos, drie banden vol.

Tamme Heul- en

Heemst Bladeren, van elks twee banden vol.

Florum

Florum Sambuci.
Meliloti ana Manipulum u-
num.

Farinae Lini Semiunciam.

In pulverem redactis, adde

Olei Olivarum.

Liliorum Alborum ana Drach-
mas sex.

Aqua Calida Q. S.

Ut fiat Cataplasma.

Cataplasma Maturans.

℞. *Ficum Pinguum Uncias quatuor.*

Ceparum assatarum Uncias tres.

Farinae Lini Semiunciam.

Mellis Uncias quatuor.

Olei Mucaginum Drachmas duas.

Fiat Secundum Artem Cataplasma.

Cataplasma Corruptioni resistens.

℞. *Foliorum Scordii Manipulos duos.*

Albae.

Florum Lavendulae ana Manipulum u-
num.

Farinae Lini Semiunciam.

Salis Ammoniaci Drachmam unam.

Aceti Uncias duas.

Aqua Communis Q. S.

Fiat Secundum Artem Cataplasma.

Cataplasma ad Scirrhum.

℞. *Radici Bryoniae Albae Uncias duas.*

Vlier- en

Melote Bloemen, van elks een hant
 vol.

Lynzaat Meel, een half once.

Tot een Poeder gemaakt zynde, doe'er by
 Olyf- en

Witte Lely Olie, van elks zes vie-
 rendeel loots.

Warm Water, zo veel genoeg is.

Op dat dit alles een Pap worde.

Ryymakende Pap.

Neem Weldoorvoede Vygen, vier oncen.

Gebraden Ajuin, drie oncen.

Lynzaat Meel, een half once.

Honig, vier oncen.

Olie van Slym, twee vierendeel loots.

Laat dit alles volgens de Konst tot een Pap
 gemaakt worden.

Bederf wederstaande Pap.

Neem Bladeren van Waterloo, twee han-
 den vol.

Heemst.

Lavendel Bloemen, van elks een
 hant vol.

Lynzaat Meel, een half once.

Ammoniak Zout, een vierendeel
 loots.

Azyn, twee oncen.

Gemeen Water, zo veel genoeg is.

Laat dit alles volgens de Konst een Pap
 worde.

Knoestgezwel ontbindende Pap.

Neem Wilden Witten Wyngaart Wor-
 tel, twee oncen.

Foliorum Absinthii.
Rutæ.
Sabinæ.
Florum Chamomillæ.
Meliloti.
Sambuci ana Manipulum u-
num.
Seminum Lini Semiunciam.
 Pulveratis, adde
Galbani Vitellis Ovorum Subacti Un-
cias duas.
Spiritus Vini Uncias tres.
Aquæ Communis ℞. S.
 Fiat Secundum Artem Cataplasma.

SECTIO SEXTA

Continet

MEDICAMENTA GA-
 LENICA MAXIME
 EXTERNA SUBFOR-
 MA FLUIDA.

Olea Expressa.

Oleum Amygdalarum Dulcium.

℞. *Amygdalarum dulcium decorticatarum*
recentium ℞. V.

Minutissime contendantur, dein in
 panno aspero cannabino liga ac prelo
 frigido Oleum exprime.

Eodem modo parantur
Oleum Amygdalarum amararum.

*Olivarum.**Seminum Hyoscyami.**Lini.**Nigella.**Papaveris.*

Alzem-
 Wynruit- en
 Zevenbooms Bladeren.
 Kamil-
 Meloten- en
 Vlier Bloemen, van elks een hant vol.
 Lynzaat, een half once.
 Gestoten zynde, doe'er by
 Galban met dooyer van een ey
 ontbonden, twee oncen.
 Geest van Wyn, drie oncen.
 Gemeen Water, zo veel genoeg is.
 Laat dit alles volgens de Konst een Pap
 worden.

ZESDE VERDELING

Behelst

GALENISCHE GENEESMIDDE-
 LEN, VOORNAAMLÏK DIE ON-
 DER EEN VLOEIBARE GE-
 DAANTE UITWENDIG GE-
 BRUIKT WORDEN.

Uitgeperste Oliën.

Olie van zoete Amandelen.

Neem Versche gepelde zoete Amande-
 len, zo veel gy wilt.

Laatze zeer klein gestoten worden; daar
 na hintze in een van Hennip gemaakte
 lap en druk'er met een koude pers de
 Olie uit.

Op dezelve manier worden gemaakt

*Olie van Bittere Amandelen.**Olyven.**Bilsen-**Lyn-**Nardus- en**Maankop Zaat.*

Verum

Verum prelo calido

Oleum Laurinum.

Palmae.

Maceris.

Nucis Moschatae.

Ovorum, ex Vitellis assatis.

De Viribus horum, vide *Simplicia omnium*
ex quibus sunt pressa.

OLEA INFUSA ET
DECOCTA.

Oleum Absinthii.

℞. *Comarum Absinthii virentium Contu-*
sarum Uncias quatuor.

Olei Olivarum Libras tres.

Macerentur per quindecim dies in va-
se vitreo, loco calido; ter repeten-
do comarum infusionem. *Oleum ex-*
pressum & ab humido separatum usui
servetur.

Oleum Absinthii quoque modo sequenti
componi potest

℞. *Olei Olivarum Libras tres.*

Stillatitii Absinthii Semiunciam.

Misceantur.

Eodem modo componuntur.

Oleum Anethinum.

Chamælinum.

Rutaceum.

Verum *Olea sequentia tantummodo re-*
petitis infusionibus componenda.

Oleum Foliorum Nepetae.

Solani.

Florum Hyperici.

Rosarum.

Maar met een heete pers

Olie van Laurier.

Palmvruchten.

Foely.

Noot Muskaat.

Doyers van Eyeren, die tot
vet wordens toe gefruit zyn.

Aangaande de krachten van al deze Oliën,
zie de Enkelden daar zy uit geperst zyn.

GEWEEKTE EN GEKOOKTE
OLIEN.

Olie van Alzem.

Neem Toppen van Groenen Alzem die
gekneust zyn, vier oncen.

Olyf Olie, drie ponden.

Laatze in een glaze fles in een warme
plaats vyftien dagen geweekt worden;
driemaal de inweking van de Alzem-
toppen herhalende. De Olie uitgeperst
en van zyn vocht afgescheiden wort tot
het gebruik bewaart.

De Olie van Alzem kan men ook op de
volgende manier maken.

Neem Olyf Olie, drie ponden.

Gedistilleerde Alzem Olie, een loot.

Laatze vermengt worden.

Op dezelve manier worden gemaakte

Olie van Dillen.

Kamillen.

Wynruit.

Maar de volgende Oliën moet men alleen-
lyk door herhaalde inwekingen maken.

Olie van Kattekruit.

Nachtschaden.

St. Jans Bloemen.

Rozen.

Z

Trifolii

Trifolii Odorati.
Violarum.

De viribus, vide *Simplicia.*

Oleum Capparum.

℞. *Radicum Cyperi Rotundi Drachmas duas.*

Corticis Capparum Unciam unam.

Tamarisci.

Foliorum Scolopendriae ana Drachmas duas.

Rutae Drachmam unam.

Seminum Agni Casti Drachmas duas.

Olei Olivarum Libram unam.

Macerentur in loco calido per duas septimanas, dein colentur; colaturam usui serva.

Huic Oleo vis maturandi ac resolvendi adtribuitur.

Oleum Castorei.

℞. *Radicum Costi Amari.*

Cyperi Longi.

Pyretbri.

Cassiae Lignae.

Spicae Nardi Indicae.

Foliorum Sabinae.

Staminum Croci.

Schaeanthi.

Cubeborum.

Piperis Longi.

Nigri.

Styracis Calamitae.

Galbani.

Opopanacis.

Zevengety.
Violen.

Aangaande de krachten, zie de Enkelden.

Olie van Kapper bast.

Neem Wilden ronden Galigaan Wortel,
twe vierendeel loots.

Kapper bast, een once.

Tamarisch bast.

Hertstongs Bladeren, van elks
twe vierendeel loots.

Wynruits Bladeren, een vierendeel loots.

Kuisbooms Zaat, twee vierendeel loots.

Olyf Olie, een pont.

Laatze veertien dagen in een warme plaats
geweekt en daarna doorgesogoten worden.

Het doorzygzel bewaar tot het gebruik.

Deze Olie wort een rypmakende en een
ontbindende kracht toegeschreven.

Olie van Bevergeil.

Neem Bittere Costus-

Lange Wilde Galigaan- en

Bertram Wortelen.

Bastert Kaneel.

Spiekenard uit Indien.

Zevenbooms Bladeren.

Saffraan.

Bloemen van Kameels Hooi.

Steert-

Lange- en

Zwarte Peper.

Droge Styrak.

Galban.

Opopanak.

Mace-

Euphorbii.
Castorei ana Drachmas duas.
Olei Olivarum Libras tres.

In Phiala bene obturata per septimanam unam atque alteram loco calido deponantur; dein Oleum cola & exprime.

Adversus Nervorum affectus commendatur.

Oleum Castorei Contractum.

℞. *Radiciis Pyrethri.*
Croci.
Piperis Longi.
Styracis Calamitæ ana Drachmas duas.
Galbani Semiunciam.
Euphorbii Drachmas tres.
Castorei Semiunciam.
 Incisis & contusis affunde
Olei Petræ Uncias duas.
Olivarum Libras tres.

In Phiala bene obturata per septimanam unam atque alteram loco calido deponantur, phialam quotidie movendo; dein Oleum cola & exprime.

Vires præcedentis præstat.

Oleum Crocinum.

℞. *Radiciis Acori.*
Croci optimi.
Seminum Cardamomi minoris ana Unciam unam.
Myrrhæ Semiunciam.
Olei Olivarum Sesquilibram.

Æque ac Oleum præcedens maceretur: dein cola & exprime.

Sap van Toorsen van Peru.
 Bevergeil, van elks twee vierendeel loots.

Olyf Olie, drie ponden.

Laat het in een dicht toegestopte Fles een of twee weken in een warme plaats gestelt worden; daar na giet de Olie door en persze uit.

Tegens de gebreken der Zenuwen wortze geprezen.

Olie van Bevergeil: by verkorting.

Neem Bertram Wortel.
 Saffraan.
 Lange Peper.
 Droge Styraks, een half loot.
 Galban, een half once.
 Sap van Toorsen van Peru, drie vierendeel loots.

Bevergeil, een half once.

Gesneden en gekneust zynde, giet'er op Steen Olie, twee oncen.

Olyf Olie, drie ponden.

Laatze in een wel gesloten Fles in een warme plaats een of twee weken gestelt worden, de Fles dagelyks schuddende; daar na giet de Olie door en persze uit.

Zy betoont de krachten van de voorgaande.

Olie van Saffraan.

Neem Kalmus Wortel.
 Beste Saffraan.
 Klein Kardamom Zaat, van elks een once.

Myrrhe, een half once.

Olyf Olie, anderhalf pont.

Laat deze Olie even als de voorgaande gemaakt worden.

In Articularum, Nervorumque doloribus commendatur.

Oleum Iridinum.

℞. Radicum Iridis Florentinae Semilibram.

Florum Iridis Cæruleæ recentium Libram unam.

Olei Olivæ Libras tres.

Post debitam macerationem colentur & exprimentur: Oleum expressum fervetur usui.

Emollic, resolvit, maturat; nec non Aurium tinnitum tollit: Interne Asthmaticis commendatur.

Oleum Lumbricorum terrestrium.

℞. Lumbricorum terrestrium terra exoneratorum Semilibram.

Olei Olivæ Libras duas.

Macerentur Secundum Artem per tres septimanas in loco calido; dein cola & exprime.

In Nervorum resolutionibus eorundemque vulneribus magni æstimandum.

Oleum Mucaginum.

℞. Bulbi Scillæ recentis contusi Unciam unam.

Radicum Altheæ recentium incisarum Uncias quatuor.

Semimum integrorum Fœni græci.

Lini ana Sesquiunciam.

Aquæ Communis ℞. S.

Om de Gewrigt- en Zenuwpyyn te genezen wortze geprezen.

Olie van Welriekende Lisch.

Neem Wortelen van Lisch van Florence, een half pont.

Bloemen van Lisch die Blaauwe Bloemen voortbrengt, een pont.

Olyf Olie, drie ponden.

Laat het na behoorlyk geweekt te hebben doorgegoten en uitgeperst worden: De uitgeperste Olie wort tot het gebruik bewaart.

Zy is verzagende, ontbindende, rypmakende; ook geneestze het geruisch der oren: Inwendig wortze den Kortborstigen aangeprezen.

Olie van Aardwormen.

Neem Aardwormen van de aarde ontslast, een half pont.

Olyf Olie, twee ponden.

Laatze volgens de Konst drie weken in een warme plaats geweekt worden; daar na doe de Olie door en persze uit.

Zy is in de verzwakking der Zenuwen en derzelver Wonden gantsch niet te verwerpen.

Olie van Slym.

Neem Zee Ajuin die versch en gekneust is, een once.

Heemst Wortel die versch en aan stukken gesneden is, vier oncen.

Grieks Hooi- en

Vlas Zaat dat heel is, van elks anderhalf once.

Gemeen Water, zo veel genoeg is.

Post

Post debitam macerationem leni igne coquantur, donec Radices & Semina viscosam deponant mucilaginem: Dein exprimantur. Expresso ad Mellis consistentiam evaporato adde

Olei Anethini.

Chamælini.

Liliorum Alborum ana Uncias sexdecim.

Misceantur optime & usui serventur.

Emollit, laxat & maturat.

Oleum Scorpionum.

R. Scorpiones Alacres Quinquaginta.
His affunde

Olei Amygdalarum amararum Libras duas.

Paretur eodum modo, quo *Oleum Lumbricorum.*

Dicitur *Oleum* hoc venenato *Scorpionis* ictui resistere, ac lumbis illitum, doloribus *Nephriticis* mederi.

F O M E N T A.

Fomentum Anodynum.

R. Seminum Cydoniorum Drachmas tres.
Aquæ Rosarum Uncias decem.

Fiat Secundum *Artem Emulsio*; cujus colaturæ adde

Spiritus Vini Drachmas sex.

Na een behoorlyke weking moet dit te zamen op weinig vuur zo lang koken, tot dat de Wortelen en Zaden hun Slym afleggen: Laatze daar na uitgeperst worden. Het uitgeperste tot de dikte van Honig uitgedampt zynde, doe 'er by

Olie van Dille.

Kamillen.

Witte Lelyen, van elks zestien oncen.

Laat dit zeer wel door malkander vermengt en tot het gebruik bewaart worden.

Zy is verzagtende, week- en rypmakende.

Olie van Scorpioenen.

Neem Scorpioenen die gezont zyn, vyftig.

Giet 'er op

Olie van bittere Amandelen, twee ponden.

Laatze op dezelve manier als de *Oleum Lumbricorum* gemaakt worden.

Men zegt, dat deze Olie de giftige Scorpioen steek wederstaat; en de Graveelpyn, de Lendenen 'er mede gesmeert zynde, geneest

S T O V I N G E N.

Pynstillende Stoving.

Neem Queënkorrels, drie vierendeel loots.
Roze Water, tien oncen.

Laat het volgens de Kunst een Zaatmelk worden; doe by deszelfs doorzygzel

Geest van Wyn, zes vierendeel loots.

Z 3

Tinctu-

Tinctura Opii Sesquidrachmam.
Ut fiat *Fotus*.

Fomentum Anodynum in Scirrho.

℞. *Aquæ Florum Sambuci.*
Rosarum ana Uncias
quinque.

Aceti Optimi.
Spiritus Vini ana Drachmas tres.
Fiat *Fotus*.

Fomentum ad Combustiones.

℞. *Florum Altheæ.*
Meliloti.
Sambuci ana Unciam unam.
Coquantur cum *Aquæ puræ* quantitate
sufficiente. Colaturæ unciarum viginti
adde
Spiritus Vini Uncias tres.
Ut fiat *Fomentum*.

Fomentum Corruptioni resistens.

℞. *Aquæ Rutæ Uncias decem.*
Aceti Uncias quatuor.
Spiritus Vini Uncias duas.
Salis Communis Drachmas tres.
Fiat *Fomentum*.

Fomentum Resolvens ad Scirrhum.

℞. *Aquæ Rutæ.*
Florum Chamæmeli ana Uncias
quinque.
Aquæ Theriacalis Sesquiunciam.
Fiat *Fotus*.

Tinctuur van Heulsap, anderhalf
vierendeel loots.

Op dat dit te zamen een Stoving werde.

Pynstillende Stoving in een Knoestgezwel.

Neem Water van Vlier- en
Rozebloemen, van
elks vyf oncen.

Besten Azyn.

Geest van Wyn, van elks drie
vierendeel loots.

Laat'er een Stoving van gemaakt worden.

Stoving tegen de Verbrantheit.

Neem Heemst-
Meloten- en
Vlierbloemen, van elks een once.
Laatze met een genoegzaam deel zuiver
Water gekookt worden. Doe by twintig
oncen doorzygzel
Geest van Wyn, drie oncen.
Op dat het een Stoving worde.

Verderf wederstaande Stoving.

Neem Wynruitwater, tien oncen.
Azyn, vier oncen.
Geest van Wyn, twee oncen.
Gemeen Zout, drie vierendeel loots.
Laat'er een Stoving van gemaakt worden.

Knoestgezwel ontbindende Stoving.

Neem Water van Wynruit.
Kamillbloemen, van
elks vyf oncen.
Theriaak Water, anderhalf once.
Laat'er een Stoving van gemaakt worden.
Fomen-

Fomentum ad Gangrænam.

℞. *Foliorum Scordii.*
Rutæ.
Florum Meliloti ana Manipulos duos.
 Coquantur cum *Aquæ communis* quantitate sufficiente. Colaturæ librarum quatuor adde
Aquæ Theriacalis Uncias duas.
Salis Gemmæ Drachmas tres.
 Ut fiat Fomentum.

Fomentum in Pleuritide.

℞. *Foliorum Altheæ.*
Papaveris Hortensis.
Florum Meliloti ana Manipulos tres.
 Coquantur cum *Lactis dulcis* quantitate sufficiente. Colaturæ librarum quatuor adde
Tincturæ Opii Drachmas tres.
 Fiat Fomentum.

CLYSMATA.

Clyster Acris.

℞. *Foliorum Tabaci Drachmas duas.*
Pulpæ Colocynthis Drachmam unam.
Aquæ Rutæ Uncias novem.
 Fiat Lege Artis infusio: colaturæ unciarum octo adde
Infusionis Croci Metallorum Unciam unam.
Salis Gemmæ Drachmam unam.

In Apoplexia magni ducendus.

Stoving tegen 't Koud Vuur.

Neem Waterlook- en
 Wynruitbladeren.
 Melote Bloemen, van elks twee
 handen vol.
 Laatze met een genoegzaam deel Water
 gekookt worden. Doe by vier ponden
 doorzygzel
 Theriaak Water, twee oncen.
 Gegraven Zout, drie vierendeel loots.
 Op dat het een Stoving worde.

Stoving in de Pleuris.

Neem Heemst- en
 Witte Heul Bladeren.
 Melote Bloemen, van elks drie
 handen vol.
 Laatze met een genoegzaam deel Zoete
 Melk gekookt worden. Doe by vier
 ponden doorzygzel
 Tinctuur van Heulsap, drie vierendeel loots.
 Op dat dit te zamen een Stoving worde.

KLISTEREN.

Scherpe Klisteer.

Neem Tabaks Bladeren, een half loot.
 Koloquintsmerg, een vierendeel loots.
 Water van Wynruit, negen oncen.
 Maak volgens de Konst een afstrekzel; doe
 by acht oncen doorzygzel
 Afstrekzel van Saffraan der Meta-
 len, een once.
 Gegraven Zout, een vierendeel loots.

Deze Klisteer is in de Beroertheit van een
 goet gebruik.

Clyster

Clyster Carminans & Emolliens.

℞. Folior. *Altheæ.*
Verbasci ana Manipulum unum.
Florum Chamæmeli.
Meliloti ana Pugillum unum.
Seminum Cumini Drachmas duas.
Aquæ Communis ℞. S.
 Fiat S. A. Decoctum: colaturæ Unciarum octo adde
Olei Mucaginum Unciam unam.
 Ut fiat Clyfma.

Clyster Diluens.

℞. *Seri Lactis Uncias octo.*
Saponis Veneti Drachmas duas.
Mellis Unciam unam.
 Fiat Clyfma.

Clyster Nutriens.

℞. *Juris Carnium Uncias octo.*
Nitri Drachmam unam.
 Fiat Clyfma.

Clyster Purgans.

℞. *Foliorum Sennæ Unciam unam.*
Aquæ Calidæ Uncias decem.
 Fiat L. A. infusio: colaturæ unciarum octo adde
Mellis Unciam unam.
Salis Gemmæ Drachmam unam.
 Ut fiat Clyfma.

Clyfma Refrigerans.

℞. *Seri Lactis Uncias octo.*
Nitri Drachmas duas.
Syrupi Rosarum Pallidarum Uncias duas.
 Fiat Clyfma.

Wintbrekende en verzagtende Klisteer.

Neem Heemst- en
 Wollebladeren, van elks een hant vol.
 Kamil- en
 Melotebloemen, van elks zo veel
 men met drie vingers grypt.
 Komynzaat, twe vierendeel loots.
 Gemeen Water, zo veel genoeg is.
 Gekookt zynde, doe by acht oncen doorzygzet
 Olie van Slym, een once.
 Op dat het een Klisteer worde.

Harden drek weekmakende Klisteer.

Neem Wei van Melk, agt oncen.
 Zeep van Venetien, een half loot.
 Honig, een once.
 Laat het een Klisteer worden.

Voedende Klisteer.

Neem Vleeschnat, agt oncen.
 Salpeter, een vierendeel loots.
 Laat het een Klisteer worden.

Buikzuiverende Klisteer.

Neem Senebladeren, een once.
 Warm Water, tien oncen.
 Maak volgens de Konst een Aftrekzel; doe
 by agt oncen doorzygzet
 Honig, een once.
 Gegraven Zout, een vierendeel loots.
 Op dat het een Klisteer worde.

Verkoelende Klisteer.

Neem Wei van Melk, agt oncen.
 Salpeter, een half loot.
 Siroop van Bleke Rozen, twe
 oncen.
 Laat'er een Klisteer van gemaakt worden.

PHARMACOPOEÆ
GALENO-CHEMICO-MEDICÆ
PARS TERTIA.

Quæ de Medicamentis Chemicis agit.

DERDE DEEL
VAN DE
MENG-SCHEI-EN GENEESKONSTIGE
ARTSENYWINKEL;

Handelende over de Geneesmiddelen die door de Scheikunst
gemaakt worden.

SECTIO PRIMA

Continet

MEDICAMENTA EX
VEGETABILIBUS
COMPOSITA.

Aquæ Destillatæ Simples.

A *Quæ ex Herbis destillandæ, sunt*
Aqua Absinthii.
Artemisia.
Cochlearia.

EERSTE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN VAN KRUI-
DEN, BLOEMEN, ZADEN, GUM-
MEN, ENZ. BEREIT.

Enkelde Overgehaalde Wateren.

W *Ateren die men van Kruiden kan*
overhalen zyn
Water van Alzem.
Byvoet.
Lepelbladeren.

A a

Feni-

*Feniculi.**Fumarie.**Hyssopi.**Majoranæ.**Melisse.**Mentha.**Petroselini.**Pulegii.**Rorismarini.**Rutæ.**Sabinæ.**Salviæ.**Aquæ ex Floribus destillandæ, sunt**Aqua Aurantiorum seu Naphæ.**Lavendulæ.**Liliorum Convallium.**Rosarum.**Sambuci.**Tiliæ.**Aquæ ex Corticibus destillandæ, sunt**Aqua Corticum Aurantiorum.**Citriorum.*

Herbæ destillationi destinatæ in vigore suæ ætatis, antequam *Flores & Semina* perfecerint, matutino tempore, rore perfusæ, carpendæ.

Flores operi huic assignati, quando odorem fragrantissimum mittunt ac rore matutino perfusi sunt, legendi.

Cortices, quibus ad distillationem utimur, recentes & de maturis *Fructibus* colligendi.

Apparatus.

Uno horum impleatur *Abenum* destillatorium ad duas tertias capacis alvi; tum debitam *Aquæ* copiam adfunde. *Capitello* optime munito, fiat dige-

Venkel.

Duive Kervel.

Hysoop.

Edele Majolyn.

Confielje de Grein.

Kruis en Munt.

Pieterfely.

Puley.

Rozemaryn.

Wynruit.

Zevenboom.

Saly.

Wateren, die men van Bloemen overhaalt, zyn

Water van Orangie Bloezem.

Lavendel.

Lelyen der Dalen.

Rozen.

Vlier.

Linde Bloezem.

Wateren, die van Schellen van Vruchten worden overgehaalt, zyn

Water van Orangie- en Citroen Schellen.

De Kraiden tot de destillatie geschikt, moet men in het best van haar groei, voor datze Bloemen of Zaden dragen, 's morgens vroeg, met den dauw besprengt, plukken.

De Bloemen moet men, alsze het sterkst rieken in den morgenstont met den dauw besprengt, plukken.

De Schellen moet men versche en van rijpe Vruchten vergaderen.

Toestel.

Laat met een van deze dingen twee derde delen van de ruimte van de Disteleer Ketel gevult worden; giet'er als dan een genoegzaam deel water op. Den

stio

stio per viginti quatuor horas. Ex-
tremo naso *Capitelli* intra os patu-
lum *Canalis Spiralis* immisso ac gluti-
ne ex *Farina Lini* & *Aqua* composi-
to, munito, applicetur extremo *Ser-
pentis Receptaculum*; in quod vapor
condensatus colligitur: quæ conden-
satio vaporum optime efficitur, si
Aqua in *Dolio Refrigeratorio* (quo *Ser-
pens Stanneus* est locatus) adjectu
novæ semper frigida retinetur.
Tunc instituaturs destillatio, quæ gra-
datim augeatur, donec rivulus sit
quasi continuatus, quod signum est
requisiti caloris. Gradus ille caloris
solicite est observandus & debet æ-
qualiter sustineri, quamdiu *Aqua* in
receptaculum stillans alba, odora &
spumosa apparet.

Aqua Baccarum Juniperi.

℞. *Baccarum Juniperi Libram unam.*
Aquæ Puræ Pintas septem.
Macerentur per dies quatuor; dein *Se-
cundum Artem* destillantur.

Aqua Cinnamomi.

℞. *Cinnamomi optimi Libram unam.*
Aquæ Puræ Pintas septem.
Post digestionem sex dierum destilla,
donec *Aqua* non amplius albescat.

Helm wel bezorgt zynde, laat men het
vierentwintig uren trekken. Het uiterste
van den snuit van den Helm in de ope-
ning van de Slang ingelaten en met Sou-
deerzel van *Lyn-meelen* water gemaakt,
voorzien zynde, plaatst men aan het
onderste deel van de Slang een Ontfan-
ger, waar in men de verdikte damp
vergadert: deze verdikking der dampen
geschiet alderbest, indien het water in
het Koelvat (waar in de *Tinne Slang*
geplaatst is) door het bydoen van versch
water altyt kout gehouden wort. Als dan
begint men te distileren, het vuur by
graden vermeederende, tot dat'er een on-
afgebroken straal vertoont, het welk een
teken is van de vereischte warmte. De-
ze graat van hitte moet nauwkeurig
waargenomen en egaal gehouden wor-
den, zo lang het water in den Ontfanger
druipende, wit, welriekent en schuim-
achtig vertoont.

Water van Jenever Beziën.

Neem *Jenever Beziën*, een pont.
Zuiver Water, zeven pinten.
Laat de *Beziën* vier dagen geweekt, en
daar na volgens de *Konst* gedistilleert
worden.

Kaneel Water.

Neem *Beste Kaneel*, een pont.
Zuiver Water, zeven pinten.
Distilleer dit te zamen, na zes dagen ge-
weekt te hebben, zo lang het *Water*
wit vertoont.

SPIRITUS SIMPLICES.

Spiritus Vini Rectificatus.

℞. Spiritus Vini Quantum Vis.

Destilla ad medias.

Alcohol.

℞. Spiritus Rectificati Q. V.

Destilla ad medias.

Spiritus Radicis Angelicæ.

℞. Radicum Angelicæ Uncias quatuor.

Conscissis affunde

Spiritus Vini Libras duas & Semi-
libram.

Digere per biduum, dein destilla ad
partem dimidiam.

Spiritus Corticum Aurantiorum.

℞. Corticum recentium Aurantiorum Ses-
quilibram.

Spiritus Vini Libras decem.

Macerentur per diem unum atque alte-
rum, tum destilla ad medias.

Eodem modo destilla

Spiritum Corticum Citriorum.

Spiritus Cochleariæ.

℞. Foliorum Cochleariæ Libras sex.

Spiritus Vini Libras novem.

Destilla ad partem dimidiam.

ENKELDE GEESTEN.

Gerectificeerde Geest van Wyn.

Neem Geest van Wyn, zo veel gy wilt.

Disteleert het tot op de helft.

Zuivere Geest van Wyn.

Neem Geest van Wyn die tot op de
helft overgehaalt is, zo veel
gy wilt.

Disteleer het tot op de helft.

Geest van Engel Wortel.

Neem Engel Wortel, vier oncen.

Gesneden zynde, giet'er op

Geest van Wyn, twee en een half
pont.

Week het twee dagen, daar na disteleer het
tot op de helft.

Geest van Orangie Schellen.

Neem Versche Orangieappel Schellen,
anderhalf pont.

Geest van Wyn, tien ponden.

Laat de Schellen een of twee dagen geweekt
worden, als dan disteleer het tot op de helft.

Op dezelve manier wort gedisteleert

Geest van Citroen Schellen.

Geest van Lepelbladeren.

Neem Lepelbladeren, zes ponden.

Geest van Wyn, negen ponden.

Disteleer het tot op de helft.

Spiritus Florum Lavendulae.

R. Florum Lavendulae recentium Uncias

quatuor.
Spiritus Vini Libras duas & Semili-
bram.

Destilla ad partem dimidiam.

Spiritus Liliorum Convallium.

R. Florum Liliorum Convallium recentium
Uncias sex.

Spiritus Vini Libras duas & Semili-
bram.

Destilla ad partem dimidiam.

De Viribus horum omnium, vide Sim-
plicia.

SPIRITUS COM-
POSITI.

Spiritus, seu Aqua Antinephritica.

R. Radicum Raphani Sylvestris recen-
tium Uncias quatuor.

Petroselini recentium Uncias
duas.

Foliorum Hederæ terrestris recentium
Manipulos quatuor.

Gemmarum Ribesiorum nigrorum re-
centium Uncias duas.

Seminum Feniculi Dulcis.

Dauci Cretici.

Petroselini Macedonici.

Urticæ.

Baccarum Juniperi ana Unciam u-
nam.

Concisiss & contusis affundantur
Vini Rhenani Libræ decem.

Geest van Lavendelbloemen.

Neem Versche Lavenbloemen, vier on-
cen.

Geest van Wyn, twee en een half
pont.

Disteleer het tot op de helft.

Geest van Lelien der Dalen.

Neem Versche Lelien der Dalen, zes
oncen.

Geest van Wyn, twee en een half
pont.

Disteleer dit tot op de helft.

Aangaande de krachten van deze Gee-
sten, zie de Enkelden.

ZAMENGESTELDE
GEESTEN.

Steenbrekende Geest.

Neem Versche Wortelen van Meeredik,
vier oncen.

Pietersely,
twee oncen.

Hondsdras Bladeren, vier
handen vol.

Toppen van Zwarte Aal-
beziën, twee oncen.

Zoet Venkel-

Vogelnest-

Macedonisch Pietersely- en

Netel Zaat.
Jenever Beziën, van elks een once.
Gesneden en gekneust zynde, laat'er op ge-
goten worden

Rynschen Wyn, tien ponden.

Macerentur per tres dies; dein destil-
lentur ad partem dimidiam.

Contra Renum ac Vesicæ calculum
commendatur.

Spiritus, seu Aqua Antiparalytica.

℞. *Ligni Sassafras Uncias tres.*

Foliorum Betonica.

Calamintha Montana.

Chamædryos.

Chamæpityos.

Hysopi.

Majorana.

Origani.

Primula veris.

Pulegii.

Rorismarini.

Salvia.

Serpilli.

Thymi.

Florum Lavendula.

Stechados ana Manipulum u-
num.

Baccarum Juniperi Unciam unam.

Spiritus Vini ad excessum quatuor di-
gitorum.

Infundantur per triduum; dein Secun-
dum Artem fere ad siccitatem de-
stillentur. Liquori destillato per duo-
decim horas infunde

Radicum Costi Amari.

Pyrethri.

Zingiberis.

Cinnamomi.

Seminum Buniadis.

Caryophyllorum.

Piperis Albi.

Laat dit te zamen drie dagen geweekt en
daar na tot op de helft gedistilleert wor-
den.

Hy wort tegen den Steen der Blaas en van
de Nieren geprezen.

Geest tegen de Lamheit.

Neem Sassafrashout, drie oncen.

Bladeren van Betony.

Berg Kalaminth.

Gamanderlyn.

Velt-Cypres.

Hysoop.

Edele Majolyn.

Orego.

Sleutel Bloemkruit.

Poley.

Rozemaryn.

Saly.

Quendel.

Hooi-tym.

Lavendel- en

Stechas Bloemen, van elks een hant
vol.

Jenever Beziën, een once.

Geest van Wyn, zo veel dat by
vier dwersche vingeren boven ge-
melde dingen staat.

Laat dit te zamen drie dagen geweekt en
daar na volgens de Konst, tot dat'er by
na al de vocht af is, gedistilleert worden.

Week twaalf uren in de overgehaalde
vocht

Bittere Costus.

Bertram- en

Gember Wortel.

Kaneel.

Steek-rapen Zaat.

Kruit Nagelen.

Witte Peper.

Styracis

Syracis Calamitæ.
Castorei ana Drachman unam.
 Destillatur ad partem dimidiam.

In affectibus Nervorum magni usus habetur.

Spiritus Antiparalyticus Contractus.

R. Radicum Pœonia Semiunciam.
Costi Amari.
Zingiberis ana Sesquidrachmam.
Corticum Ligni Sassafras Uncias tres.
Cinnamomi.
Caryophyllorum.
Piperis Albi ana Drachmam unam.
Baccarum Juniperi Unciam unam.
Foliorum Betonicæ.
Calaminthæ.
Majoranæ.
Pulegii Cervini.
Rorismarini.
Salviæ.
Serpilli ana Manipulos duos.
Florum Lavandulæ.
Stæchados ana Manipulum unum.
Castorei Semiunciam.
 Spiritus Vini Pintas septem.
 Post digestionem tridui destillantur ad partem dimidiam.
 Vires præcedentis præstat.

Spiritus, seu Aqua Quercetani ad Gonorrhæam.

R. Radicum Iridis Florentinæ.

Storax.

Bevergeil, van elks een vierendeel loots.

Laat dit tot op de helft gedistilleert worden.

In de Zenuwziectens wort by zeer geacht.

Geest tegen de Lameit: by verkorting:

Neem Peony Wortelen, een half once.
 Bitteren Costus, en
 Gember Wortelen, van elks anderhalf vierendeel loots.
 Schors van Sassafras, drie oncen.
 Kaneel.

Kruit Nagelen.

Witte Peter, van elks een vierendeel loots.

Jenever Beziën, een once.

Betoni-

Kalaminth-

Edele Majolyn-

Smalbladerige Poley-

Rozemaryn-

Saly- en

Quendel Bladeren, van elks twee handen vol.

Lavendel- en

Stechas Bloemen, van elks een hant vol.

Bevergeil, een half once.

Geest van Wyn, zeven pinten.

Laat'er, na drie dagen trekkens, drie en een half pint Geest van overgehaalt worden.

Hy betoont de krachten van de voorgaande.

Zaatloop genezende Geest van Quercetanus.

Neem Welriekende Lisch Wortel van Florence. Folio-

Foliorum Menthae Crispae.
Dictamni Cretici ana Unciam unam.
Seminum Agni Casti.
Lactuce.
Rutae ana Drachmas sex.
Terebinthinae Uncias quatuor.
Vini Gallici Albi Pintam unam.
 Destillentur post debitam macerationem ad partem dimidiam.
 Nonnulli eum ad virulentam Gonorrhæam magni faciunt.

Spiritus, seu Aqua Ceraforum Nigrorum.

℞. *Foliorum Majoranae Manipulos duos.*
Florum Rorismarini.
Liliorum Convallium.
Stachados.
Tiliae ana Drachmas sex.
Ceraforum nigrorum cum nucleis bene contusorum Libras octo.
Vini optimi Albi Libras decem.
 Post macerationem septem dierum destillentur ad partem dimidiam.
 Habetur Cephalicum & Uterinum optimum.

Spiritus, seu Aqua Vitæ.

℞. *Cinnamomi optimi, Unciam unam.*
Croci optimi Drachmas duas.
Flavedinis Corticum Aurantium.
Citriorum ana Drachmas tres.
Maceris.
Nucis Moschatae ana Unciam unam.

Bladeren van Kruis en Munt met gekronkelde Bladeren.

Kandisch Kraamkruid,
 van elks een once.

Zaat van Kuisboom.

Salade.

Wynruit, van elks zes vierendeel loots.

Terpentyn, vier oncen.

Franschen Witten Wyn, een pint.

Laat dit na een behoorlyke weking, tot op de helft overgebaalt worden.

Zommige achten hem, om een vuile Zaatloop te genezen, zeer hoog.

Geest van Zwarte Krieken.

Neem Edele Majolyn, twee handen vol.

Rozemaryn Bloemen.

Lelyen der Dalen.

Stechas- en

Lindenbooms Bloemen, van elks anderhalf loot.

Krieken met hun Kernen aan stuk gestoten, agt ponden.

Besten Witten Wyn, tien ponden.

Laat dit, na zeven dagen wekens, tot op de helft gedistilcert worden.

In de Hoof- en Moeder gebreken wort hy zeer geacht.

Geest, of Water des Levens.

Neem Beste Kaneel, een once.

Saffraan, twee vierendeel loots.

Het geel van Orangie- en

Citroen Schellen,

van elks drie vierendeel loots.

Foely.

Noot Muskaat, van elks een once.

Caryo-

Caryophyllorum Semiunciam.
Spiritus Vini Libras tres.

Post debitam macerationem destilla ad partem dimidiam.
Est Cephalicum ac Cardiacum præstantissimum.

Spiritus, seu Aqua Melissæ Magistralis. *Gallis Eau des Carmes.*

℞. *Cinnamomi Drachmas sex.*
Foliorum Melissæ recentium Manipulos decem.

Corticum Citriorum siccatorum Uncias quatuor.

Nucis Moschatae.

Seminum Coriandri ana Uncias duas.

Caryophyllorum Drachmas sex.

Spiritus Vini Pintas octo.

Vini Gallici Pintas quatuor.

Post debitam macerationem destillentur fere ad partem dimidiam.

Habetur Cardiacum, Cephalicum & Carminans optimum.

SPIRITUS ET BALSAMI
SPIRITUOSI.

Spiritus, seu Balsamus Dorsalis.

℞. *Baccarum Lauri.*

Juniperi.

Caryophyllorum.

Maceris.

Elemni.

Galbani.

Euphorbii.

Succini ana Drachmas sex.

Mastiches.

Kruit Nagelen, een half once.

Geest van Wyn, drie ponden.

Disteleer dit, na een behoorlyke weking, tot op de helft.

Het is een zeer heerlyk Hooft- en Hertsterkent middel.

Geest of veel Vermogend Water van Confielje de Grein, by de Franschen Eau des Carmes.

Neem Kaneel, zes vierendeel loots.

Versche Bladeren van Citroenkruit, tien banden vol.

Gedroogde Citroen Schellen, vier oncen.

Noot Muskaat.

Coriander Zaat, van elks twee oncen.

Kruit Nagelen, zes vierendeel loots.

Geest van Wyn, agt pinten.

Franschen Wyn, vier pinten.

Laat het na een behoorlyke weking, byna tot op de helft gedistilleert worden.

Men acht het een zeer goet Hertsterkend, Hooft- en Windbrekend middel.

GEEST EN GEESTRYKE
BALSEMS.

Zenuw versterkende Geest, of Balsam.

Neem Laurier- en

Jenever Beziën.

Kruit Nagelen.

Foely van Noot Muskaat.

Biesjes Zalf.

Galban.

Sap van Toorsen van Peru.

Brantsteen, van elks zes vierendeel loots.

Mastik.

B b

Myrrha

Myrrhe.
 Styracis Liquida ana Unciam unam.
 Terebinthinae Cypri Uncias viginti quatuor.
 Castorei Drachmas sex.
 Lumbricorum terrestrium Uncias tres.
 Spiritus Vini rectificati Pintas sex.
 Destillentur Secundum Artem ad tres quartas partes.
 Hic Balsamum sub forma Linimenti partibus paralyticis valde proficius est.
 Spiritus, seu Balsamus Embryonis.
 R. Radicum Zedoarie.
 Zingiberis ana Drachmas duas.
 Galangae minoris Drachmam unam.
 Cinnamomi optimi.
 Caryophyllorum ana Drachmas duas.
 Maceris Sesquidrachmam.
 Nucis Moschatae Drachmas duas & Semidrachmam.
 Foliorum recentium Majoranae.
 Melissa.
 Salvia ana Uncias duas.
 Croci optimi Sesquidrachmam.
 Florum recentium Rosarum pallidarum.
 Lilior. Convallium.
 Paoniae.
 Tuliae.
 Turpiae ana Unciam unam.
 Corticum recentium Aurantiorum.
 Citriorum ana Uncias tres.
 Seminum Foeniculi Drachmas tres.

Myrrhe.
 Styraks die vloeibaar is, van elks een once.
 Terpentyn van Cyprus, twe ponden.
 Bevergeil, zes vierendeel loots.
 Aardwormen, drie oncen.
 Twemaal overgehaalden Geest van Wyn, zes pinten.
 Laten'er volgens de Konst drie vierde delen van overgehaalt worden.
 Deze Balsam is in de gedaante van een stryking de Lamme delen zeer nuttig.
 Vrucht versterkende Geest, of Balsam.
 Neem Zedoar- en
 Gember Wortel, van elks twe vierendeel loots.
 Maag Wortel, een vierendeel loots.
 Beste Kaneel.
 Kruisnagelen, van elks een half loot.
 Foely van Noot Muskaat, anderhalf vierendeel loots.
 Noot Muskaat, twe en een half vierendeel loots.
 Bladeren van Edele Majolyn.
 Citroen Kruit.
 Saly, van elks vier loot.
 Beste Saffraan, anderhalf vierendeel loots.
 Versche Bleke Rozen-
 Lelyen der Dalen-
 Peony-
 Lindenbooms- en
 Angelier Bloemen, van elks een once.
 Versche Orangie- en
 Citroen Schellen, van elks drie oncen.
 Venkel Zaat, drie vierendeel loots.
 Vini

Vini Malvatici, vel Hispanici Pintas duas & Semipintam.

Aquæ Liliorum Convallium.

Florum Tiliæ ana Sesquipintam.

Post debitam macerationem Secundum Artem ad tres quartas partes destillentur.

Nervos roborat, Flatus dissipat ac Fœtum reficit.

Spiritus, seu Balsamus Embryonis Contractus.

℞. *Cinnamomi uncias duas.*

Foliorum Sabiæ recentium Manipulos tres.

Florum recentium Rorismarini Manipulos duos.

Corticum recentium Aurantium Unciam unam.

Vanigliæ optimæ Sesquiunciam.

Maceris.

Nucis Moschatæ ana Drachmas sex.

Caryophyllorum Semiunciam.

Vini Hispanici optimi Pintas tres.

Aquæ Menibæ Pintam unam.

Florum Tiliæ Sesqui pintam.

Post debitam digestionem destillentur ad tres quartas partes.

Vires præcedentis præstat.

NB. Hi Balsami quidem Balsamo D^r. Arnoldi van de Waal ubique apud Familias illustres notissimo, quem ære paravi, non respondent: Nihilominus magni sunt faciendi.

Malvasay, of Spaanschen Wyn, twee en een half pint.

Water van Lelyen der Dalen.

Lindenbooms Bloezem,

van elks anderhalf pint.

Laat het na een behoorlyke weking gediſteleert worden, tot dat'er een vierde deel over blyve.

Hy versterkt de Zenuwen, verdryft de Winden en verquikt de Vrucht.

Vrucht versterkende Geest, of Balsam: by verkorting.

Neem Kaneel, twee oncen.

Versche Bladeren van Saly, drie handen vol.

Rozemaryn Bloemen,

twee handen vol.

Orangie Schellen, een

once.

Banieljes, anderhalf once.

Foely.

Noot Muskaat, van elks zes vierde deel loots.

Kruit Nagelen, een half once.

Besten Spaanschen Wyn, vyf pinten.

Water van Kruis en Munt, een pint.

Lindebooms Bloezem,

anderhalf pint.

Laat dit alles na een behoorlyke weking gediſteleert worden, tot dat'er een vierde deel overblyve.

Hy betoont de krachten van de voorgaande.

NB. Schoon deze Balsamen met den Balsam, die ik van den Heer Arnoldus van de Waal hebbe gekogt en overal by de voornaamste Familien bekend is, niet overeen komen: Niet te min zyn dezelve van een goet gebruik.

W Spiritus Antiscorbuticus.

R. Radicum recentium Raphani Rusticani Uncias tres.

Foliorum recentium Cochlearia.
Nasturtii Aquatici.
Hortensis.
Becabunga ana
Manipulos quatuor.

Scordii Manipulos tres.

Florum Cerevisiae recentium Semilibram.

Vini Albi optimi.

Spiritus Vini ana Pintas tres.

Post debitam digestionem ac fermentationem ad partem dimidiam destillantur.

In Scorbuto a causa frigida orto magni ducitur.

Spiritus Carminativus.

R. Radicum Angelicae Drachmas duas.

Galanga Semunciā.

Cinnamomi Drachmas sex.

Foliorum Rosismarini.

Salvia ana Manipulam unum.

Baccarum Lauri.

Juniperi ana Sesquidrachmam.

Seminum Anisi.

Feniculi Dulcis ana Drachmas sex.

Nucis Meschata.

Maceris ana Drachmas duas.

Caryophyllorum Sesquidrachmam.

Flavedinis Corticum Aurantium Semunciā.

Spiritus Vini.

Geest tegen de Scheurbuik

Neem Peperwortel die versch is, drie oncen.

Versche Lepel-

Waterkers en
Bekebooms Bladeren,
van elks vier handen vol.

Waterlooks Bladeren, drie handen vol.

Geest van Bier die versch is, een half pont.

Besten Witten Wyn.

Geest van Wyn, van elks drie pinter.

Laat dit na een behoorlyke weking en gesting, tot op de helft gedistilleert worden.

In het Scheurbuik, daar koude de oorzaak is, wort by zeer geacht.

Wint brekende Geest.

Neem Engelwortel, twee vierendeel loots.

Maagwortel, een half once.

Beste Kaneel, zes vierendeel loots.

Rozemaryn- en

Saly Bladeren, van elks een hant vol.

Laurier- en

Jenever Beziën, van elks anderhalf vierendeel loots.

Anys- en

Zoet Venkel Zaat, van elks zes vierendeel loots.

Noot Muskaat en deszelfs

Poely, van elks twee vierendeel loots.

Kruit Nagelen, anderhalf vierendeel loots.

Het buitenste van de Orangie Schellen, een half once.

Geest van Wyn.

Vini Hispanici ana Sesquipintam.
 Post debitam macerationem destillentur ad tres quartas partes.
 Ventriculum Cerebrumque roborat, Flatus dissipat & Eructationibus acidis medetur.

OVERGEHAANDE OLIEN

Spiritus Matricialis.

R. Mastiches.
Myrrha.
Olibani.
Succini ana Uncias duas.
 Pulveratis adfunde
Spiritus Vini rectificati Libras duas.
 Post debitam digestionem secundum Artem ad tres quartas partes destilla.
 Ventriculum & Uterum roborat; nec non in Renum Vesicæque affectibus commendatur.

Spiritus Salis Volatilis Oleosus.

R. Cinnamomi optimi.
Flavedinis Corticum Aurantiorum.
Citriorum.
Nucis Moschatae.
Maceris ana Unciam unam.
Caryophyllorum Semiunciam.
Salis Ammoniaci Uncias duas.
Tartari Uncias quatuor.
Spiritus Vini Libras quatuor.
 Cortices & Fructus cum Spiritu Vini per diem unum atque alterum macerentur; dein Salia seorsim pulverata adde; tunc statim destillatio sum-

Spaanschen Wijn, van elks anderhalf pint.
 Laat dit na een behoorlyke woking gedistilleert worden, tot dat'er een vierde deel over blyve.

Hy versterkt de Maag en de Hersenen, verdryft de Winden en geneest de zure Oprispingen.

Geest tegen de gebreken van de Lysmoeder.

Neem Mastik.
 Myrrhe.
 Mannetjes Wierook.
 Brantsteen, van elks twee oncen.

Gestoten zynde, giet'er op Geest van Wijn die nog eens overgehaalt is, twee ponden.

Laat het na een behoorlyke trekking gedistilleert worden, tot dat'er een vierdedeel overblyve.

Hy versterkt de Maag en de Lysmoeder; ook wort by in de Nier- en Blausgebreken geprezen.

Vlugge Olieachtige Geest. xI

Neem Beste Kancel.
 Het buitenste van Orangie- en Citroen Schellen.

Noot Muskaat en deszelfs Foely, van elks een once.
 Kruit Nagelen, een half once.
 Ammoniak Zout, twee oncen.
 Zout van Wynsteen, vier oncen.
 Geest van Wijn, vier ponden.

Laat de Schorschen en de Vruchten een dag of twee met de Geest van Wijn getrokken worden; daar na doe'er de Zou-

ma cum prudentia instituat. In Nervorum affectibus & Morbis Soporosis magni ducendus.

OLEA DESTILLATA.

Olea destillantur ex

Lignis Rhodii.
Sassafras.
Corticibus Lignosis Cassiæ.
Cinnamomi.
Sassafras.

Ex Foliis semper virentibus

Scilicet

Rorismarini.
Sabinae.
Salviae.
Serpilli.

Ex Foliis Annuis

Scilicet

Abrotani.
Absinthii.
Anethi.
Cochleariæ.
Feniculi.
Hyssopi.
Majoranæ.
Melissæ.
Menthae.
Origani.
Tanacetii.

ten, yder byzonder fyn gemaakt, by; laat als dan terstont de Distelatie met grote voorzichtigheit in 't werk gestelt worden.

In de Zenuw- en Slaapziectens is hy zeer te achten.

OVERGEHAALDE OLIEN.

Olien disteleert men van

Rhodi- en
Sassafrashout.
Bastert Kaneel-
Oprechte Kaneel- en
Sassafras Bast.

Van Bladeren van Planten, die des Winters over blyven.

Als van

Rozemaryn-
Zevenboom-
Saly- en
Quendel Bladeren.

Van Bladeren van Planten, die des Winters verdorren of vergaan.

Als van

Averoon-
Alzema-
Dille-
Lepel-
Venkel-
Hysoop-
Edele Majolyn-
Confielje de Grein-
Kruis en Munt-
Orego- en
Reinvaar Bladeren.

Ex

Ex Floribus

Scilicet

Chamæmeli.

Jasmini.

Lavendulæ.

Tanacetæ.

Ex Corticibus, Fructibus, Baccis & Seminibus.

Scilicet ex Corticibus Aurantiorum.

Citriorum.

Maceris.

Fructibus Caryophyllorum.

Cubæbarum.

Piperum.

Baccis Juniperi.

Lauri.

Seminibus Angelicæ.

Anisi.

Cardamomi.

Carui.

Cumini.

Feniculi.

Levistici.

Rutæ.

Tanacetæ.

Apparatus.

Lignum leve, odoratum & oleosum, ut est Sassafras, cum aqua Communi sine præmissa maceratione destillatur.

Lignum durum, ponderosum ac oleosum, ut est Rhodium, in scobem redactum cum Muria ope Aquæ & Salis communis composita diu est digerendum & dein destillandum.

Cortices Lignorum, ut sunt Cassia Lignea & Cinnamomum, in frustra tam magna quam Ahenum admittit fran-

Van Bloemen.

Als van

Kamil-

Jasmyn-

Lavendel- en

Reinvaar Bloemen.

Van Schellen, Vruchten, Beziën en Zaden.

Als van Orangieappel- en

Citroen Schellen.

Foely.

Nagelen.

Steertpeper.

Peper.

Jenever- en

Laurier Beziën.

Engelkruit-

Anys-

Cardamom-

Karwy-

Konryn-

Venkel-

Lavas-

Wynruit- en

Reinvaar Zaat.

Toestel.

Hout dat Ligt, wekriekent en Olieachtig is, zo als de Sassafras, wort met water, zonder vooraf geweekt te hebben, gedistilleert.

Hout dat hart, zwaar en Olieachtig is, gelyk Rhodishout, moet men na dat het geuyt is en met pekelen van gemeen Water en Zout gemaakt lang geweekt heeft, gedistilleert worden.

Schorstelen van Hout, zo als de Bastert en de Oprechte Kaneel zyn, worden in zo grote stukken gebroken als het guntur

guntur & cum *Muria* ope *Aquæ* & *Salis communis* composita, aut *Aqua Oleo Vitrioli* mista post debitam macerationem destillantur.

Folia Plantarum Semper virentium versus hyemem, quum *Oleo* sunt plena, colligenda: *Annuarum* vero & *Sponte pereuntium* debent eo tempore carpi, quo perfecte adoleverunt. *Succulentarum* (paucis exceptis) ante destillationem siccanda sunt. *Folia* hæc cum *Aqua stillatitia* ejusdem Plantæ sine præmissa maceratione destillantur; verum *Folia Chamæmeli* & *Hyssopi* cum *Aqua* illorum *stillatitia Sale Marino*, vel *Oleo Vitrioli* mista; nimirum ad singulas libras *Aquæ* femiunciam *Salis communis* aut *Drachmam unam Olei Vitrioli*, destillanda.

Flores eo tempore carpenti quo odoratissimi, sunt integri, rore respersi mane leguntur, statimque cum *Aqua stillatitia* de iisdem floribus, cui *Oleum Vitrioli* ad gratam acedinem est admistum, destillandi.

Cortices Fructuum sint recentes & maturi. *Baccæ, Fructus* & *Semina* bene matura, loco aperto per tres septimanas siccanda; tum aliquot dies ante destillationem cum *Aqua calida, Sale marino* mista, digerenda.

Olea hæc omnia æque ac *Aquæ simplices* destillanda; ea tamen lege, quod paulo fortior sit ebullitio; quia ali-

de destileer Ketel toelaat, en na een beoorlyke weking, met pekcl van gemeen Water en Zout gemaakt, of met water met Olie van Vitriool gemengt, gedisteleert.

Bladeren van Planten, die altyt groen zyn, moet men tegen de winter alsze vel Olie zyn vergaderen: maar van Planten, die maar een Jaar duren en van zelfs vergaan, moet men op dientyt plukken alsze tot haar volkomenheit gekomen zyn: Van Zappige Planten (weinige uitgezondert) moet men voor het disteleren drogen. De Bladeren worden met gedisteleert water van de zelve Planten, zonder vooraf geweekt te zyn, gedisteleert. Maar de Bladeren van Kamil en Hysoop moet men met derzelver gedisteleert water met gemeen Zout of Vitriool Olie gemengt; naamlyk tot elk pont water een half once Zout, of een vierde van een toot Olie van Vitriool, disteleren.

De Bloemen moet men plukken, alsze het welriekenst zyn: Ook wordenze heel, 's morgens met den dauw besprengt zynde vergadert; zy moeten terstont met gedisteleert water van dezelve Bloemen, waar by Vitriool Olie tot aangenaam zuur wordens toe is gemengt, gedisteleert worden.

De Schellen van Vruchten moeten verschen ryp zyn. De Beziën, Vruchten en Zaden moet men ryp zynde drie weken op een luchtige plaats drogen; als dan moetenze enige dagen voor de distillatie met warm Water, daar Zout in is gemengt, weken.

Men moet al deze Oliën op dezelve manier als de gemene Waters stoken; alleenlyk laat het vuur een weinig sterker

ter *Oleum* haud ita prompte ascendit.

Nonnunquam accidit, ut *Oleum* dum magna cum copia per *Serpentem*, *Dolio* refrigeranti immissum, defluit, in massam solidescens concresecat, quæ cavitatem obturat; hinc tum vapor bullientis *Aquæ* & *Olei* sistitur: unde tunc violento impetu *Capitellum* de *Alieno* abjicitur. Quando ergo inter destillandum *Aqua* & *Oleum* subsistunt, tum oportet statim ignem minui ac summa cum prudentia *Alembicum* tolli, porro *Aquam* ebullientem in *Serpentem* infundi, ut *Oleum* solutum exeat; quo facto, potest destillatio iterum peragi. Inter omnia *Oleum* seminis *Anisi* imprimis huic congelationi obnoxium est.

Olea Stillatitia, ut defæcata & limpida evadant, conteruntur cum sale marino siccissimo; dein ex *Aqua* * per *Vesicam* destillanda.

* *Vide, verba Technica.*

Olea Ponderosa modo sequenti ab *Aqua* liberantur: *Oleum* cum *Aqua* in separatorium immittitur. Postquam quiete fecesserunt, emittitur *Oleum*, donec *Aqua* in angustias separatorii descendat. Si post separationem huic *Oleo* aliquid *Aquæ* supernatat, tum illud *Charta emporetica*, figuram turundæ habente & *Aqua* penitus madefacta, aufertur: Si enim turunda hæc apice tenui munita exprimitur ac *Aquæ* supernatanti apponitur, tunc *Aquam* ad se trahit

zyn, om dat anders de *Olie* zo wel niet opklimt.

Zomtyts gebeurt het dat de *Olie*, terwyl ze rykelyk door de *Slang* in het *Koelvat* geplaatst loopt, tot een vaste stoffe by een vergadert, die de holligheid stopt; hier door wort de wazein en de *Olie* belet zig te ontlasten: waar door het geschiet, dat met een vreeschelyk geweld de *Helm* van de *Ketel* wort geworpen. Wanneer derhalven onder het distileren het water en de *Olie* ophouden te lopen, als dan moet men terstont het vuur verminderen en met grote omzichtigheit den *Helm* afnemen, voorts kokent water in de *Slang* gieten, op dat de gesmolten *Olie* ontlaste; dit gedaan zynde kan men wederom voortgaan te distileren. Onder alle *Olien* is de *Olie* van het *Anys* zaat deze stremming meest onderhevig.

De *Gedistilleerde Olien*, op datze zuiver en doorschynende worden, moeten met heel droog *Zeezout* gevreeven en daar na met *Water* * per *Vesicam* gedistilleert worden.

* *Zie de Konftwoorden.*

Zware Olien worden op de volgende manier van het water afgescheiden; de *Olie* wort met het water in een *Scheiglas* gegoten. Alsze enigen tyt stil gestaan hebben en gescheiden zyn, tapt men de *Olie* af, tot dat het water in de engtens van het *Scheiglas* zakke. Zou na de scheiding op de *Olie* enig water dryft, als dan wort dat met vloei-papier, de gedaante van een *Steekwiek* hebbende en in water geheel nat gemaakt zynde, afgenomen. Want zo deze *Steekwiek* met een dunne punt voorzien

C c

&

& Oleum purum relinquit.

Olea, quæ fundum non petunt, optime modo sequenti ab Aqua separantur. Oleum cum Aqua immittitur in separatorium inferius cauda angusta instructum, qua Aqua dimittitur & Oleum ab omni aqua liberatum colligitur.

Olea destillata defæcata & ab aqua separata non sunt unius coloris: Oleum Cinnamomi colorem habet aureum, Menthe fuscum, Absinthii nigro-viridem, Lavendula flavescens, Chamomeli Cæruleum; Corticis Citri album & pellucidum; Anisi album & opacum, ut & Camphoræ.

De viribus horum omnium, vide Simplicia ex quibus destillata sunt: plurima eorum vim calefaciendi, inflammandi, spiritus animales excitandi, fibras nervosas stimulandi ac lentorem attenuandi habent.

Oleum Terebinthinæ.

℞. *Terebinthinæ Partem unam.*
Aquæ Puræ Partes tres.

Destillantur Secundum Artem, quam diu Oleum prodit.

Paratur quoque modo sequenti.

℞. *Terebinthinæ Quantum Sufficit.*

uitgedrukt en op het boven opdryvende water gelegd wort, als dan trektze het water tot zich, en laat de zuivere Olie over.

De Olien die dryven worden heft op de volgende manier van het Water afgescheiden. De Olie doet men met het Water in een scheighlas van onderen met een nauwen Buis voorzien, waar door men het water uit laat lopen, en dus de Olie, van al zyn Water bevrjyt, vergadert.

De zuivere en van het water afgescheiden gedistilleerde Olien zyn niet van ene verwe: de Kaneel Olie heeft een gontverwige, de Olie van Kraus en Munt, een bruine, die van Alzem een zwartgroenachtige, die van Lavendel een geelachtige, de Olie van Kamil een blaauwachtige; van Citroen Schellen een witte en doorschynende; die van Anys, als ook de Kamfer Oly een witte en niet doorschynende verwe.

Aangaande de krachten van al deze Olien, zie de Enkelden waar uitze gedistilleert zyn: de meeste hebben een verbittende, de dierslyke geesten opwekkende, de vezeldraden der Zenuwen prikkelende en een slym verdunnende kracht.

Terpentyn Olie.

Neem Terpentyn, een deel.

Zuiver Water, drie delen.

Laatzze volgens de Konst, zo lang als'er Olie over komt, gedistilleert worden.

Zy wort ook op deze manier gemaakt.

Neem Terpentyn, zo veel genoeg is.

Implea-

Impleatur ad duas tertias capacitatem retortæ vitreæ collo longo amploque instructæ; retineatur in loco calido, collo fursum elato, donéc Terebinthina omnino ex collo Retortæ in ventrem ejus defluerit. Dein Retorta furno arenæ committitur & destillatio gradatim, excipulo puro agglutinato, instituitur. Si ignis applicetur, ut arena ad gradus centum caleseat, tunc prodibit Liqueor tenuis, limpidus, acer gratus, salinus aquosus ac spirituosus; Spiritus Terebinthinæ dictus, eique innatât Oleum tenue, leve, ferè spirituosum, inflammabile, tam penetrabile, ut corpori affrictum evanescat, lotiumque odore violaceo mox imbuat. Si, Recipiente mutato, ignis ad gradus ducentos excitetur, atque ita sustineatur, stillabit Aqua acida & Oleum paulo crassius nonnihil flavescens. Cum ignis porro augeatur, exhibit Aqua acida, rubra, ponderosior & Oleum supernatans rubrum paululum lentescens. Si ignis augeatur ad gradum ultimum, stillabit Oleum crassum rubrum, quod frige factum consistentiam Resinæ habet, dum in fundo Retortæ vix aliquid supererit.

Oleum leve, limpidum, volatile, amarum aperit, calefacit, sudores ac Urinam movet. Externe Nervis, Tendinibusque punctis, sectis, la-

Laat twe derde delen van den buik van een' glaze Retort, met een' langen en wyden hals voorzien, gevult worden; laat by met den hals opwaarts in een warme plaats gehouden worden, tot dat de Terpentyn geheel uit den hals van den Retort in deszelfs holligheit is gevloeit. Als dan plaast men den Retort in een Fournis met zant, en de destillatie wort by trappen, een zuivere Ontfanger'er aan gesoldeert hebbende, in't werk gestelt. Indien het vuur zo heet is, dat het zant tot op hondert graden warmte heeft, als dan zal'er overgaan een dun doorschynent, aangenaam zuur-zout-waterachtig en geestryk vocht, Geest van Terpentyn genaamt, op den zelven dryft een dunne, lichte, byna Geestachtige Olie, die zo doordringent is, datzè op het lichaam gesmeert verdwynt en de Pis terstont een Viool reuk mede deelt. Indien, de Ontfanger verandert zynde, het vuur tot op twehondert graden vermeerderd en op die graat gehouden wort, zal'er druipen een zuur water en een weinig dikker enigzints geelverwige Olie. Zo men het vuur vervolgens vermeerderd, zal'er voortkomen een zuur-roodachtig zwaarder water, en een boven opdryvende rode enigzints taayachtige Olie. Indien het vuur tot de hoogste graat vermeerderd wort, zal'er een dikke rode Olie druipen, die kout geworden zynde de dikte van Hars heeft, terwyl'er op den bodem van den Retort naauwlyks iets over blyft.

De lichte, doorschynende, vlugge, bittere Olie is openende, verwarmende, Zwaet- en Pisdryvende. Zy strekt den gestoken, gesneden en opgereten Zenuwen

ceratis, calide infusum Anodynum & consolidans est. In magnis Hæmorrhagijs, Arterijs & Venis læsis est Stipticum, Antisepticum & Consolidans securissimum.

Oleum Spissius minus penetrat, plus emollit. Externe vires Olei limpidi, verum inferiores præstat.

Oleum tenax est Anodynum, & vulnera recentia sine suppuratione sanat.

Spiritus Terebinthinæ in calculo Renum magni faciendum; est enim Diureticum præstantissimum.

ACETA DESTILLATA.

Acetum Destillatum.

R. Aceti Acerrimi Quantum Vis.
Destilletur ad tres quartas partes, abjiciendo Phlegma, quod prius ascendit.

Acetum in Morbis inflammatorijs, putridis & contagiosis magni ducendum.

Acetum Prophylacticum.

R. Radicum Angelicæ Uncias tres.
Foliorum Rutæ.
Saloie ana Uncias quatuor.
Corticum Citriorum recentium Uncias duas.
Baccarum Juniperi Unciam unam.
Incis affunde
Aceti Vini optimi Libras quinque.
Post debitam infusionem Secundum Artem destillentur.

en Pezen, uitwendig 'er warm ingegoten zynde, tot een Pynstillent en Heelmiddel. In grote Bloedstortingen, de Slagaderen en Aderen gequest zynde, is het een zeer veilig Bloetstempend, Bederfbolettend en Heelmiddel.

De dikker Olie is min doordringende en meer verzachtende. Uitwendig betoont ze de krachten van de doorschynende Olie, maar is min vermogende.

De taaije Olie verzagt uitwendig de Pyn en geneest zonder Etter te maken versché Wonden.

De Geest van Terpentyn is in het Gra- veel zeer te achten; want het is een zeer heerlyk Pisdryvend middel.

OVERGEHAALDE AZYN.

Gedistilleerde Azyn.

Neem Zeer zuren Azyn, zo veel gy wilt. Laat hy tot drie vierde delen gedistilleert worden, wegwerpende het onsmakelyke vocht dat eerst overgaat.

De Azyn is in heete- rottige- en besmettende Ziektens zeer te achten.

Besmetting verhoedende Azyn.

Neem Engel Wortel, drie oncen.
Wynruit- en
Saly Bladeren, van elks vier oncen.
Versche Citroen Schellen, twe oncen.
Jenever Beziën, een once.
Gesneden zynde, giet 'er op
Besten Wyn Azyn, vyf ponden.
Laat dit na een behoorlyke weking volgens de Konst. gedistilleert worden.

In Morbis contagiosis Acetum Prophylacticum laudatur.

TINCTURÆ SIMPLICES.

Alcohol Alcalifatum.

℞. Cineris Clavellati puri Libram unam.
Spiritus Vini Rectificati Libras duas.
Leni igne per aliquot dies in Phiala oblonga bene obturata digerantur.
Dein Alcohol Alcalifatum supernatans a Phlegmate separa.

Tinctura Gentianæ.

℞. Radicum Gentianæ incisarum Unciam unam.
Spiritus Vini optimi Uncias decem.
Post debitam extractionem in Phiala bene obturata, Tinctura decantetur.

Tincturæ sequentes eodem modo componendæ.

Tinctura Radicum Helenii.

Rhei.

Corticum Cassiæ Lignæ.

Cinnamomi.

Kinæ Kinæ.

Sassafras.

Summitatum Absinthii.

Croci.

Florum Centaurii minoris.

Hyperici.

Lavendulæ.

Hy wort in besmettende Ziekten geprezen.

ENKELDE TINCTUREN.

Zuivere met Loochzout opgevulde Geest van Wyn.

Neem Potasch die zuiver is, een pont.
Geest van Wyn die voor de tweemaal overgehaalt is, twee ponden.

Laat het enige dagen in een langwerpig Vioolglas dat wel gestopt is, getrokken worden. Daar na scheid den boven op dryvenden Alcohol Alcalifatum van zyn Looch.

Tinctuur van Gentiaan Wortel.

Neem Gesneden Gentiaan Wortel, een once.

Besten Geest van Wyn, tien oncen.
Laat de Tinctuur, na datze in een digt gestoten glas behoorlyk heeft getrokken, van zyn droezem gezuivert en schoon gemaakt worden.

De volgende Tincturen kan men op dezelve manier maken.

Tinctuur van Alants Wortel.

Rhabarber.

Bastert Kaneel.

Oprechte Kaneel.

Kina Kina.

Sassafras Houtsbast.

Alzem Toppen.

Saffraan.

Kleine Santory.

St. Jans- en

Lavendel Bloemen.

Aloës.

Opii.

Castorei.

Cochinellæ.

Tinctura Contrajervæ

℞. Radicum Contrajervæ incisarum Unciam unam.

Spiritus Vini Rectificati Uncias decem.

Post debitam extractionem in Phiala bene obturata, Tinctura decantetur.

Eodem modo parantur.

Tinctura Radicum Jalappæ.

Ligni Guajacii.

Corticum Winterani.

Ase Foetidæ.

Benzoës.

Myrrhæ.

Tinctura Gummi Laccæ.

℞. Gummi Laccæ optimæ Unciam unam. Pulverato adde

Olei Tartari per deliquium Uncias duas.

Terantur accuratissime in Mortario vitro; tum leni igne exsiccantur; deinde in aëre, vel loco humido liquefacta, rursus siccentur, idque ter repetatur; tandem exsiccatis adde

Alcohol Alcalisati Uncias decem.

Post debitam extractionem Tinctura decantetur.

Aloës.

Heulsap.

Bevergeil.

Concenielle.

Tinctuur van Giftwortel.

Neem Klein gesneden Giftwortel, een once.

Geest van Wyn die nog eens overgehaalt is, tien oncen.

Laat de Tinctuur, na datze in een wel gestopt glas behoorlyk getrokken heeft, gezuivert worden.

Op dezelve manier worden bereit

Tinctuur van Jalappe.

Pokhout.

Witte Kaneelbast.

Duivels Drek.

Benfoin.

Mirrhe.

Tinctuur van Gum Lak.

Neem Besten Gum Lak, een once.

Tot poeder gebracht zynde, doe'er by

Olie van Wynsteen, twee oncen.

Laatze te zamen op het allernauwkeurigst in een glaze Mortier gevreen worden: dit mengzel moet op weinig vuur, tot dat het droog is uitgedampt, en dan wederom op dat het vochtig worde, in een vochtigen lucht of op een vochtige plaats gestelt worden: dit moet men driemaal herhalen; eindelyk doe by de gedroogde stoffe

Geest van Wyn die meer als eens overgehaalt en met Loochzout opgevult is, tien oncen.

Laat de Tinctuur na een behoorlyke trekking gezuivert worden.

De viribus harum omnium, vide Simplicia.

TINCTURÆ COMPOSITÆ.

Tinctura Anodyna,

feu

Laudanum Liquidum Sydenhami.

℞. Cinnamomi Drachmam unam.
Crocī optimi Unciam unam.
Caryophyllorum Drachmam unam.
Opī Uncias duas.
Vini Hispanici Libram unam.

Digerantur tepide per tres dies, dein Tinctura decantetur.

Somnum inducit, dolores mitigat, Diarrhæam sistit, sudores movet & vomitum compefcit. Dosis a guttis tribus ad decem.

NB. Vini Hispanici Libra una Tincturæ extractioni non sufficit: ergo expedit ejus loco libris duabus uti. Dosis a guttis tribus ad guttas sexdecim.

Tinctura Asthmatica.

℞. Radicum Iridis Florentinæ Unciam unam.

Glycyrrhizæ Uncias duas.

Scillæ Semiunciam.

Crocī optimi Drachmas tres.

Spiritus Vini Libras tres.

Aangaande de krachten van al deze Tincturen, zie de Enkelden.

ZAMENGESTELDE TINCTUREN.

Pynstillende Tinctuur,

of

Vloeibaar Heulsap van Sydenham.

Neem Kancel, een vierendeel loots.
Beste Saffraan, een once.
Kruit Nagelen, een vierendeel loots.
Heulsap, twee oncen.
Spaanschen Wyn, een pont.

Laat de Tinctuur drie dagen lauw getrokken en daar na schoongemaakt worden.

Zy doet Slapen, is Pynstillende, sloopt den onmatigen Afsank, doet Zweten en hellet het Braken. De gifte is van drie tot tien druppen.

NB. Een pont Spaanschen Wyn is niet genoegzaam om deze Tinctuur uit te trekken: derhalven is het best in dezelfde plaats twee ponden te gebruiken. De Gifte is van drie tot zestien druppen.

Borst Tinctuur.

Neem Wortel van Irias van Florence, een once.

Zoethout, twee oncen.

Zeeajuin, een half once.

Saffraan die zeer goet is, drie vierendeel loots.

Geest van Wyn, drie ponden.

Dige-

Digerantur leni calore per diem unum
atque alterum; dein Tincturæ de-
cantatæ admisce.

Florum Benzoes Sesquidrachmam.

Mellis Albi Uncias tres.

In Asthmate, Dyspnoea ac Tussi inve-
terata magnopere laudatur.

Tinctura, seu Aqua Anti-
hysterica.

℞. *Radicum Valerianæ Sylvæstris Sesqui-
unciam.*

Foliorum Pulegii Cervini.

Rutæ.

Sabinæ

Sclareæ.

*Florum Matricariæ ana Manipulum
unum.*

Castorei Semiunciam.

Spiritus Vini optimi Libras quatuor.

Post debitam extractionem, Tinctura
decantetur; cui adde

Tincturæ Myrrhæ Uncias quatuor.

Vires Trochiscorum de Myrrha præstat.

Tinctura Hydragoga.

℞. *Radicum Jalappæ resinose Uncias
duas.*

*Hellebori nigri Semiun-
ciam.*

Laat dit te zamen in een warme plaats een
of twee dagen trekken; meng daar na
by de schoongemaakte Tinctuur

Bloemen van Bensoïn, anderhalf
vierendeel loots.

Witten Honig, drie oncen.

Zy is in de Kortborstigheid, moeielyke A-
demhaling en verouderde Kuch zeer te
achten.

Tinctuur, of zamengesteld Water
tegen de Opstying.

Neem Wilden Baldriaan Wortel, ander-
half once.

Bladeren van smalbladerige Polei.

Wynruit.

Zevenboom.

Scarley.

Bloemen van Moederkruid, van
elks een hantvol.

Bevergeil, een half once.

Geest van Wyn, vier ponden.

Laat de Tinctuur, na dat dit te zamen
beoorlyk heeft getrokken, schoonge-
maakt worden; doe by de zuivere Tinc-
tuur

Tinctuur van Myrrhe, vier oncen.

Zy betoont de krachten van de Trochisci
de Myrrha.

Water afzettende Tinctuur.

Neem Wortelen van Marveilje van Pe-
ru die harsachtig
zyn, twee oncen.

Kropkruid, een half
once.

Mechoacanna Drachmas sex.
Cinnamomi Drachmas duas.
Maceris Drachmam unam.
Scammonii optimi Drachmas sex.
Spiritus Vini Rectificati Sesquipintam.
 Digerantur Secundum Artem: dein Tincturam decanta & usui serua.

Serosos humores per inferiora optime purgat; hinc Hydropicis prodest. Dosis a sesquidrachma ad drachmas tres.

Tinctura, seu Aqua Theriacalis.

Radicum Angelicæ.
Contrajeruæ.
Gentianæ.
Imperatoricæ ana Unciam unam.
Foliorum Rutæ.
Scordii ana Uncias tres.
Baccarum Juniperi Sesquiunciam.
Spiritus Vini optimi Libras septem.
 Digerantur Secundum Artem; dein Tincturæ decantatæ adde
Tincturæ Croci Uncias quatuor.
Opii Uncias duas.
Myrrhæ Uncias tres.
 His mistis, servetur Tinctura usui.

Vires Theriacæ præstat.

Witte Rhabarber, zes vierendeel loots.
 Kaneel, twee vierendeel loots.
 Foely, een vierendeel loots.
 Alepsche Scammoné, zes vierendeel loots.
 Geest van Wyn die voor de tweedemaal overgehaalt is, anderhalf pint.

Laat dit alles volgens de Konst getrokken worden: maak daar na de Tinctuur schoon en bewaarze tot het gebruik.

Zy doet de vochten van onderen heerlyk ontlasten; hierom isze den Waterzuchtigen voordelig. De Giste is van anderhalf tot drie vierendeel loots.

Tinctuur, of Theriaak Water.

Neem Engel-
 Tegengift-
 Groot Kruiskruit- en
 Meester Wortel, van elks een once.
 Wynruit- en
 Waterlooks Bladeren, van elks drie oncen.
 Jenever Beziën, anderhalf once.
 Besten Geest van Wyn, zeven ponden.

Laat dit te zamen volgens de Konst getrokken worden; doe daarna by de schoongemaakte Tinctuur

Tinctuur van Saffraan, vier oncen.
 Heulsap, twee oncen.
 Myrrhe, drie oncen.

Dit gemengt zynde, laat de Tinctuur tot het gebruik bewaart worden.

Zy betoont de krachten van de Theriaca.

ELIXIRIA.

Elixir Proprietatis.

℞. *Croci optimi.**Aloës optimæ.**Myrrhæ ana Unciam unam.*

Irrorentur Olei Tartari per deliquium parati quantitate sufficiente, ut materies humida fiat: Post viginti quatuor horas adfunde

Spiritus Vini Rectificati Sesquipintam.

Digerantur leni igne per aliquot dies; dein Elixir decantatum usui fervetur.

In Capitis, Ventriculique affectibus magni ducitur. Præterea humores glutinosos solvit, Vermes necat & Menses movet.

Elixir Proprietatis cum Acido.

Paratur eodem modo quo Elixir præcedens, tantummodo loco Olei Tartari sumatur Olei Sulphuris per campanam drachma una.

Elixir Proprietatis cum Aceto.

℞. *Croci optimi.**Pulveris Aloës.**Myrrhæ ana Unciam unam.**Aceti destillati Uncias viginti.*

ELIXERS.

Algemene Elixer.

Nem. Beste Saffraan.

Zuivere Aloë.

Myrrhe, van elks een ounce.

Laat dese dingen met zo veel gesmolten Zout van Wynsteen besproeit worden, dat de stoffe vochtig worde; giet'er vierentwintig uren daar na op

Geest van Wyn die voor de tweedemaal overgehaalt is, anderhalf pint.

Laat dit te zamen op weinig vuur enige dagen te trekken gestelt worden; daar na bewaar de Elixer, gezuivert zynde, tot het gebruik.

In de Hoofst- en Maaggebreken wort ze zeer geacht. Daarenboven onthint zy de slym, doot de Warmen en doet de Maandstonden ontlasten.

Algemene Elixer met Zuur.

Zy wort op dezelve manier als de voorgaande Elixer gemaakt, alleenlyk dat'er in plaats van het gesmolten Wynsteen Zout, een vierendeel loots Olie van Zwavel door de Klok gemaakt, genomen wort.

Algemene Elixer met Azyn.

Nem. Beste Saffraan.

Poeder van Aloë.

Myrrhe, van elks een ounce.

Gedistilleerden Azyn, een pint.

Dige-

Digerantur Secundum Artem per duodecim horas. Dein Tinctura decantetur: residuo crasso adfunde

Aceti destillati Uncias decem.

Hæc iterum per duodecim horas digerantur; dein Tinctura decantata priori admisceatur.

Hæc Elixiria viscerum obstructiones referant, pituitam concretam resolvunt, lumbricos necant & putredini resistunt. Externe Ulcera putrida mundant atque conglutinant.

Elixir Salutis.

℞. Radicum Helenii Semiunciam.

Glycyrrhizæ.

Ligni Guajaci ana Unciam unam.

Foliorum Sennæ Mundatorum Uncias quatuor.

Passularum Corinthiacarum Semilibram.

Seminum Coriandri.

Fœniculi ana Semiunciam.

Spiritus Vini.

Vini Albi optimi ana Pintas duas.

Digerantur per septimanas duas; dein Elixir decantetur & usui servetur.

Leniter per inferiora purgat. In Renum ac Vesicæ affectibus laudatur. Dosis a semiuncia ad uncias duas.

Elixir Vitæ.

℞. Cinnamomi optimi Unciam unam.

Croci Drachmas tres.

Laat het te zamen volgens de Konst twaalf uren te trekken gestelt worden. Daarna wort de Tinctuur gezuivert, en men giet op het drabbig overblyfsel

Gedistilleerden Azyn, tien oncen.

Dit moet wederom twaalf uren trekken; laat dan deze Tinctuur, gezuivert zijnde, by de eerste gemengt worden.

Deze Elixers openen de Verstoppingen der Ingewanden, maken de taaije slym vloeibaar, doden de Wormen en staan het bederf tegen. Uitwendig zuiveren en belenze de vuile Wonden.

Heilzame Elixer.

Neem Alantswortel, een half once.

Zoethout Wortel.

Pokhout, van elks een once.

Zenebladeren die gezuivert zyn; vier oncen.

Korenten, een half pont.

Coriander- en

Venkel Zaat, van elks een half once.

Geest van Wyn.

Besten Witten Wyn, van elks twee pinten.

Laat dit alles twee weken getrokken, daarna de Elixer gezuivert en tot het gebruik bewaart worden.

Zy doet den Buik zacht ontlasten. In de Nier- en Blaasgebreken wort ze geprezen. De Gifte is van een half tot twee oncen.

Elixer des Levens.

Neem Beste Kaneel, een once.

Saffraan, drie vierendeel loots.

D d 2

Maceris

Flavedinis Corticum Citriorum Uncias quatuor.

Maceris Sesquiunciam.

Vanigliæ optimæ Semiunciam.

Spiritus Vini optimæ Pintas tres & semipintam.

Digerantur Secundum Artem; dein Elixir decantatum usui servetur.

Vires Spiritus Embryonis præstat.

RESINÆ, FLORES SUBLI-
MATI ET OLEUM PER
DELIQUIUM.

Resina Jalappæ.

R. Radicum Jalappæ Resinosæ & Vermiculosæ Uncias duodecim.

Spiritus Vini Rectificati Pintas quatuor.

Post debitam Tincturæ extractionem Tinctura decantetur; cui adde *Aquæ Puræ Pintam unam.*

Destillando abstrahæ Spiritum: dein Resina in fundo remanens leni calore exsiccanda.

Eodem modo parantur.

Resina Agarici.

Guajaci.

Scammonii.

Resinæ Jalappæ, Agarici & Scammonii potenter humores serosos per inferiora purgant; hinc Hydropicis profunt. Dosis a granis duobus ad grana octodecim. Resina Guajaci fudores provocat, Luem Veneream ac Articulorum dolores juvat. Dosis

Het buitenste van Citroen Schellen, vier oncen.

Foely, anderhalf once.

Beste Banieljes, een half once.

Besten Brandewyn, drie en een half pint.

Laat het volgens de Kunst getrokken, en daar na gezuivert zynde, tot het gebruik bewaart worden.

Zy betoont de krachten van de Vrucht versterkende Balssem.

HARSEN, OPGEHEVEN BLOE-
MEN EN OLIE DOOR
SMELTING.

Hars van Jalappe.

Neem Jalappe Wortel die harsachtig en wormstekig is, tien oncen.

Geeft van Wyn die voor de tweemaal overghehaalt is, vier pinten.

Laat de Tinctuur na een behoorlyke uittrekking gezuivert worden; doe er by Schoon Water, een pint.

Haal er door het distileren den Geest van Wyn af: daar na moet men de Hars, die op den bodem is overgebleven, zaggjes uitdrogen.

Op dezelve manier worden gemaakt

Hars van Lorkenzwam.

Pokhout.

Scammoné.

De Harsen van de Jalappen, Lorkenzwam en Scammoné doen de weiachtige vochten van onderen sterk ontlasten; hierom zynze den Waterzuchtigen voordelig. De Gifte is van twee tot achtien a semi-

a semisrupulo ad semidrachman.

Flores Benzoës.

℞. Resina Benzoës Optima & pulverata
Quantum Vis.

Indatur Cucurbitæ terreæ, tege hanc
Cono papyraceo oblongo in apicem
desinente, liga eum circum eam; de-
in Cucurbitam arenæ impone & leni
igne Flores sublima, qui mutato sub-
inde Cono colligendi.

Maxime Asthmaticis conveniunt. Do-
sis a granis duobus ad semisrupu-
lum.

Oleum Myrrhæ per deliquium.

℞. Myrrhæ pulverata Quantum Sufficit.
Indatur Albuminibus ad duritiem coctis,
ut in loco humido Myrrha solvatur.

Vulneribus, ulceribusque Capitis &
Oris convenit; nec non Papillarum
atque Labiorum fissuris medetur.

SALES PER INCI-
NERATIONEM.

Sal Absinthii.

℞. Herba Absinthii Q. V.
Exuratur in cineres albos, unde ope
Aquæ calidæ Lixivium extrahe, quod

grein. De Hars van Rokhout doet zweeten, geneest de Spaansche Pokken en de pijn der Gewrichten. De Gifte is van tien tot dertig grein.

Bensoïn Bloemen.

Neem Besten Bensoïn, tot poeder gebracht zynde, zo veel gy wilt. Laat hem in een' stenen Kolf gedaan worden; dek denzelven met een' langwerpi- gen digten van papier gemaakten Trechter, hint hem rontom dicht om de Kolf; zet den Kolf in het zant en hef met weinig vuur de Bloemen na boven, die men, telkens de papieren Trechter veranderende, moet vergaderen.

Zy zyn voornaamlyk den Kortborstigen voordelig. De Gifte is van twe grein tot een half scrupel.

Olie van Myrrhe door smelting.

Neem Gestoten Myrrhe, zo veel genoeg is. Laatze in hartgekookt Eywit gedaan worden, op dat de Myrrhe in een voch- tige plaats vloeibaar worde.

In de Wonden van het Hooft en van de Mont isze dienstig; ook geneestze de kloven van de Tepels en Lippen.

ZOUTEN DIE DOOR ASCHMA-
KING BEREIT WORDEN.

Zout van Alzem.

Neem Alzem zo bladeren als stelen, zo veel gy wilt.

Laatze tot witte Asch gebrant worden, D d 3
filtran-

filtrandum & leni igne in Salem exsiccandum: qui ut purior fiat, iterum solvendus, filtrandus & evaporandus.

Pari modo fiunt

Sal Cardui Benedicti.

Fabarum.

Genista.

Sabinae &c.

Salia hæc Alcalina fixa acidum destruant, nervos stimulant, humores glutinosos attinuant, Urinam, Sudoremque movent: Perniciosa sunt Morbis, in quibus alcalescens & putrida materies peccat. Externe horum Lixivium aliis mistum Ulcera putrida ac fordida mundat: & Aqua dilutum cutis maculas deterget.

S A L E S E S S E N -
T I A L E S.

Sal Acetosæ.

R. Succu Foliorum Acetosæ per Subsidentiam depurati Quantum Vis.

Evaporetur ad tertiæ partis remanentiam; dein hunc per Manicam Hippocratis colatum evapora, donec pellicula appareat, tunc exponatur frigori in vase vitreo (Oleo Olivarum parum affuso) usque dum Crystalli lateribus vitri accrescant, quæ, succo

trekt uit dezelve door middel van warm Water een Looch, die men door vloeipapier moet laten druipen en op weinig vuur tot een Zout uitdrogen: het welk, op dat het zuiverder worde, men wederom moet smelten, door papier laten lopen en uitdampen.

Op dezelve manier worden gemaakt

Zout van Gezegenden Distel.

Boon Stro.

Brem.

Zevenboom enz.

Deze vaste Loochzouten vernielen het Zuur, prikkelen de Zenuwen, maken de Slym vloeibaar, zyn Pis- en Zweetdruyend. In Ziekten waar in een Loochachtige en bedorven stof de overhand heeft, zyn zy zeer schadelijk. Uitwendig zuivert der zekver Looch, met andere dingen vermengt, de verrotte en vuile Verzoveringen: en met water vermengt neemtze de vlekken van de Huit weg.

ZOUTEN DIE MET DEN AART
EN NATUUR VAN DIE DINGEN,
DAARZE VAN GEMAAKT ZYN,
OVEREEN KOMEN.

Zout van Zuring.

Neem Sap van Zuringbladeren dat door stilstaan van zyn nedergezaken droezem is gezuivert, zo veel gy wilt.

Laat het uitgedampt worden, tot dat'er een derde deel over blyve; daar na dampet het uit (door een Hypocras mouw gegoten zynde) tot dat'er een vlies boven op zig vertoont, als dan wort het in een glas, effuso,

effuso, colligendæ, exsiccandæ ac
in vitro bene clauso custodiendæ.
Eodem modo parantur

Sal Essentiale Cichorei.

Centaurii minoris.

Fumaria &c.

Salia hæc nitrosa in Morbis Chronicis,
magni sunt ducenda.

DE TARTARO.

Cremor Tartari.

*R. Tartari Candidi Splendentis Quantum
Vis.*

In pulverem redactus cum Aquæ suffi-
ciente quantitate coquatur, donec
pellicula appareat, quæ cochleari
parvis foraminibus perforato aufertur
& in vas siccum atque calidum colli-
gitur: idque repetatur, usquedum
pellicula non amplius appareat: dein
cuticulæ collectæ exsiccandæ.

CrySTALLI Tartari.

*R. Tartari Candidi in pulverem redacti
Quantum Vis.*

Coquatur cum Aquæ puræ quantitate
sufficiente, donec Tartarus penitus
fuerit solutus, tumque solutio adhuc
ebulliens filtratur ac subito in vas pu-
rum ligneum transfundatur, hinc in-

(een weinig Olyf Olie 'er boven op ge-
goten zynde) in een koude plaats gestelt,
tot dat'er Crystallen aan de zyden van
het glas byeen vergaderen, die men, het
zop afgegoten hebbende, moet vergade-
ren, drogen en in een welgesloten glas
bewaren.

Op dezelfde manier worden gemaakt

Wezentlyk Zout van Cichorey.

Klein Santory.

DuiveKervel.

enz.

In langdurige Ziektens zyn deze Zouters
zeer te achten.

VAN DEN WYNSTEEN.

Room van Wynsteen.

Neem Wynsteen die wit is en glinstert,
zo veel gy wilt.

Laat hem, tot poeder gebracht zynde, met
een genoegzaam deel Water gekookt
worden, tot dat'er zig een vlies boven op
vertoont, het welk men met een lepel,
daar kleine gaatjes in zyn, afneemt
en in een pot die droog en warm is
vergadert: dit wort zo menigmaal her-
baalt, tot dat'er zig geen vlies meer ver-
toont: daar na moet men de vergaderde
vliezen [of Room van Wynsteen] drogen.

Krystallen van Wynsteen.

Neem Witten Wynsteen die tot poeder
gebracht is, zo veel gy wilt.

Laat hem met een genoegzaam deel Water
koken, tot dat de Wynsteen geheel ge-
smolten is; laat dan deze vocht daar
de Wynsteen in gesmolten is, al ko-
kende doorgogoten en schieklyk in een
cipiant

cupiunt illico ad omnes internas partes
vasis Cryſtalli formari, quæ colli-
genda & exſiccanda.

Tartari Cremor & ejus Cryſtalli Bilem
acrem emendant, Putredini reſiſtunt,
vias primas purgant & multis morbis
acutis conveniunt.

Sal Tartari.

℞. Tartari optimi Quantum Vis.
Involvatur chartæ emporeticæ, tum
filo optime liga; dein aqua, ut bene
maſſa fiat, imbuatur; porro igni fa-
tis vehementi impone & per horam
calcina, ſic in glebam unam concre-
ſcit, quæ aquâ ſolvenda ut fiat Lixi-
vium, quod filtrandum & in falem
evaporandum; qui ut purior fiat ite-
rum ſolvendus, filtrandus & evapo-
randus.

Liquor Salis Tartari.

℞. Salis Tartari Quantum Vis.
Chartæ emporeticæ impone; tum in
loco frigido ac humido, ut in liquo-
rem ſolvatur, ſuſpense; liquor, vi-
tro ſuſſoſito, excipiendus ac ite-
rum filtrandus.

Hic Liquor etiam Oleum Tartari per deli-
quium audit.

zuiver van hout gemaakt vat overgege-
ten worden, wanneer 'er terſtont van
binnen aan alle kanten van het vat Kry-
ſtallen ſchieten, die men moet vergade-
ren en drogen.

De Room van den Wynſteen en deſzelfs
Kryſtallen verbeteren de ſcherpe Gal,
ſtaan het bederf tegen, zuiveren de eer-
ſte wegen en zyn in veel ſcherpe Ziek-
tens van een goet gebruik.

Zout van Wynſteen.

Neem Beſten Wynſteen, zo veel gy wilt.
Laat hem in vloeipapier gerolt worden;
bint het als dan met een draad wel vaſt,
daar na ſteek het, op dat het door en
door nat worde, in water; woorts leg
het in een matig ſterk vuur en laat het
een uur branden, zo zal de Wynſteen
tot een klomp te zamen lopen, die men
met water, op dat by een Looch worde,
moet ſmelten; deze Looch moet men
doorlekkē en tot een Zout uitdampen;
het welk men, op dat het zuiverder worde,
noch eens kan ſmelten, doorlekkē en
uitdampen.

Gefmolten Zout van Wynſteen.

Neem Zout van Wynſteen, zo veel gy wilt.
Leg het op een vloeipapier; bang het
dan op in een koude en vochtige plaats
op dat het ſmelte. Deze vocht moet
men, een glas 'er onder gezet zynde,
vangen en noch eens doorlekkē.

Dit wort ook Oleum Tartari per deli-
quium genaamt.

*Sal Tartari & ejus liquor vires Salis Ab-
sinthii præstant.*

Tinctura Salis Tartari.

*R. Salis Tartari ad colorem ex Cæruleo
viridescentem calcinati Uncias qua-
tuor.*

*Spiritus Vini Rectificati optimi Sesqui-
libram.*

*Extrahe diu digerendo Tincturam, quæ
a Lixivio separanda.*

*Acidum obtundit, Nervos stimulat,
Obstructiones reserat, Humorem glu-
tinofum attenuat, Urinam & Sudor-
em movet. Morbis, in quibus alcali-
lescens & putrida materies peccat,
perniciosa.*

Tartarus Emeticus.

R. Croci Metallorum.

*Cremoris Tartari ana Uncias qua-
tuor.*

*Coquantur cum Aquæ puræ quantitate
sufficiente in vase vitreo, vel figuli-
no bene vitreato, donec Tartarus
solutus fuerit. Solutio fervide per
Chartam emporeticam filtratur & ad
cuticulæ apparentiam evaporatur;
tum in loco frigido, Crystallificatio-
nis causa, reponit: Hæ Crystalli col-
ligendæ & siccandæ.*

*Per superiora humores crassos ac visci-
dos purgat. Dosis a granis duobus
ad sex.*

*Het Zout van Wynsteen en deszelfs vocht,
betonen de krachten van het Zout van
Alzem.*

Tinctuur van Zout van Wynsteen.

*Neem Zout van Wynsteen dat gebrant
is, tot dat het een uit den blau-
wen-groenachtige verwe ge-
kregen heeft, vier oncen.*

*Besten Geest van Wyn, die voor
de twedemaal overgehaalt is,
anderhalf pont.*

*Haal'er met lang te laten trekken een
Tinctuur uit, die men van zyn Looch
moet afscheiden.*

*Zy tempert het Zuur, prikkelt de Zenuwen,
opent de Verstoppingen, verdunt de Slym,
is Pis- en Zweet dryvende. In Ziek-
tens, waar in een Looch zoute en bedorven
stufte de oorzaak is, isze zeer schadelyk.*

Van boven zuiverende Wynsteen.

Neem Saffraan der Metalen.

*Room van Wynsteen, van elks
vier oncen.*

*Laatze met een genoegzaam deel zuiver
Water in een glas, of in een wel ver-
glaasde pot tot dat de Wynsteen gesmol-
ten is, gekookt, daar na kokende heet
door een vloeipapier gelekt en tot dat'er
een vlies op komt uitgedamp't worden;
zet dan deze Looch, op dat'er Krystal-
len schieten, in een koude plaats; de-
ze Krystallen moet men vergaderen en
drogen.*

*Hy doet de taaije en lymige Vochten door
overgeven ontlasten. De Gifte is van
twe tot zes grein.*

E c

Tarta-

Tartarus Regeneratus,

feu

Terra Foliata Tartari.

℞. Salis Tartari puri Unciam unam.

Huic, in Retorta vitrea capaci, paulatim Aceti destillati acerrimi quantitatem sufficientem adfunde, donec nulla ebullitio appareat; quod signum saturationis est: Dein ex arena ad siccitatem usque destilla. Retorta refrigerata, relicto sali iterum Aceti destillati Uncias quatuor adfunde & ad siccitatem destilla. Destillationem tam diu continua, semper adfundendo Acetum destillatum, donec Spiritus acidus, id est, talis qualis adfusus, procedat; quando leni igne omne humidum educitur, donec massa salina ex nigro rubra supersit, quæ in vitro bene clauso servanda.

Si Sal Aqua pura solvatur, filtretur & leni igne evaporetur est gratioris coloris. Si aëri exponatur aut paucis Aquæ guttulis liquefeat, tunc Liquor Terræ Foliatæ Tartari audit.

Tartarus Vitriolatus.

℞. Liquoris Salis Tartari per deliquium
Uncias quatuor.

Op nieuws voortgebrachte Wynsteen,
of

Vrugtbaar gemaakte aarde van Wynsteen.

Neem Zout van Wynsteen dat zuiver is, een once.

Giet'er op, in een wyde glaze Retort gedaan zynde, allengsjes een genoegzaam deel scherpen gedisteleerden Azyn, tot dat 'er geen opbruiffching zig meer vertoont, het welk een teken is, dat het Zout met den Azyn is opgevult: daar na disteleer het in het zant, tot dat de stoffe droog is. De Retort kout geworden zynde, giet men wederom op het overgebleven Zout vier oncen gedisteleerden Azyn, dien men door disteleren wederom moet af-trekken. De distelatie herbaalt men zo dikwils, 'er altyt gedisteleerden Azyn op gietende, tot dat de Azyn onverandert en even zuur zynde over den Helm gaat: als dan moet de vocht op weinig vuur uitgedreven worden, tot dat'er een zoutachtige, zwart roodderwige stoffe overblyve, die men in een welgesloten glas moet bewaren.

Zo dit Zout met zuiver Water gesmolten, doorgelekt en op een zacht vuur uitgedampt wort, is het aangener van verwe. Indien het aan de lucht wort bloot gestelt, of door enige druppelen water vochtig wort, dan hiet deze vocht Liquor Terræ Foliatæ Tartari.

Zout van Wynsteen met Olie van Koperroot opgevult.

Neem Gesmolten Zout van Wynsteen, vier oncen.

Cui

Cui guttatim in vitreo nimbo amplo tam diu Spiritum Vitrioli instilla, donec nulla ebullitio amplius appareat, quod signum saturationis est: tum massam albam salinam leni igne ad siccitatem evapora.

Paratur quoque modo sequenti.

℞. Olei Vitrioli fortissimi Uncias duas.
Cui caute ac lente admisceantur
Aque puræ Unciæ octo.

His sensim instilla Oleum Tartari per deliquium, donec non amplius ebulliant: quod signum debitæ saturationis est. Hunc liquorem leni igne ad siccitatem evapora & usui serva.

Tartarus Regeneratus, ejus Liquor, nec non Tartarus Vitriolatus, vim attenuandi, resolvendi & aperiendi præstant.

Sapo Tartareus.

℞. Salis Tartari.

Nitri fixi ana Uncias duas.
Olei Terebinthinæ Uncias octo.

Simul in vase vitreo amplo, loco frigido reponatur & sæpe quotidie fortiter agit agitetur, donec Sal Olei Terebinthinæ uncias viginti quatuor absorbuerit. Hæc massa in Mortario Marmoreo agitetur, donec consistentiam saponis acquirat.

Druip'er zo lang, in een grote glaze fles gedaan zynde, Geest van Koperroot op, tot dat'er geen opbruiffing zig meer vertoont, het welk een teken is, dat het Loochzout met de zure Geest is opgevult: Damp dan de witte zoutachtige stoffe uit, tot datze droog is.

Hy wort ook op de volgende manier bereit.

Neem Beste Olie van Koperroot, twee oncen.
Laat 'er voorzichtig en langzaam by gemengt worden

Zuiver Water, agt oncen.

Druip hier allengsjes by gesmolten Zout van Wynsteen, tot dat'er geen opbruiffing meer geschiede, het welk een teken van een behoorlyke opvulling is. Damp deze vocht uit op weinig vuur tot dat'er een droge witte stoffe overblyve, die men tot het gebruik moet bewaren.

Al deze Geneesmiddelen betonen een verdunnende, ontbindende en openende kracht.

Wynsteen Zeep.

Neem Zout van Wynsteen.

Vast Salpeter Zout, van elks twee oncen.

Olie van Terpentyn, agt oncen.

Laat deze dingen te zamen in een ruim glas op een koude plaats gestelt en daaglyks dikwyls sterk omgeschudt worden, tot dat het Zout vierentwintig oncen Terpentyn Olie tot zich heeft getrokken. Laat deze stoffe in een Marmore Mortier bewogen worden, tot datze de dikte van Zeep kryge.

Hic sapo detergit, resolvit & aperit: præterea acidum obtundit; dolores Articulorum placat, nec non Nephriticis calculosisque conducit. Ejus usus in morbis putridis pessimus.

SECTIO SECUNDA

Continet

MEDICAMENTA EX ANIMALIBUS COMPOSITA.

Cornuum Cervi Præparatio Spagyrica.

℞. Apicium Cornuum Cervi Quantum Vis. Suspende ea in collo Aheni destillatorii (in quo Spiritus Vini ineft) ita, ut liquorem non attingant; tum Alembico superimposito, destillatio instituat, ut per adscendentes vapores cornua in substantiam friabilem & albam redigantur.

Vires chelarum cancrorum præstant.

Sal, Spiritus & Oleum Cornuum Cervi.

℞. Fragmentorum Cornuum Cervi Quantum Vis.

Is Retorta lapidea repleatur, dein recipiente munita, juncturis bene lutatis, fiat in igne aperto gradatim destillatio, sic prodibunt Spiritus, Sal & Oleum crassum sale præditum.

Deze Zeep is afvoagende, ontbindende en opnende: daarenboven tempertze het zuur, verzacht de pijn der Gewrichten; ook is zy den genen, die het Graveel en den Steen onderhevig zyn, nuttig. In ziekten, daar een bederf by is, is deszelfs gebruik zeer schaadlyk.

TWEDE VERBELING

Bebelst

GENEESMIDDELEN UIT DE DIEREN GEMAAKT.

Scheikunstige Bereiding van Hertshoorn.

Neem Toppen van Hertshoorn, zo veel gy wilt.

Hang dezelve in den hals van een Distilleer Ketel (daar Geest van Wyn in is) dus, datze de vocht niet aanraken; als dan wort de Distellatie, den Helm 'er op gezet zynde, in 't werk gestelt, op dat door de opoliegende dampen de Hoornen in een vryfbare en witte zelfstandigheid gebracht worden.

Zy betonen de krachten van de Kreefts Scharen.

Zout, Geest en Olie van Hertshoorn.

Neem Aan stukken gezaagden Hertshoorn, zo veel gy wilt.

Laat met dezelve een steenen Retort gevult worden, distilleer het daar na trapsge-
wys, een Ontfanger 'er aan gesoldeert en de naden dicht gemaakt zynde, in een open vuur, wanneer 'er Geest, Zout en
Spiri-

Spiritus. Secundum Artem separa. *Sal cucurbitæ vitreæ* indatur, cui *Aquam* adfunde; cucurbita capitello munita instituat sublimatio; vel pars una *Salis volatilis* *Oleo* imprægnati quatuor partibus *Pulveris Cornuum Cervi* ustorum admisceatur & *Phialæ sublimatoriæ* indatur; quando leni igne *Sal volatile* sublimandum. *Oleum Crassum* a *Spiritu ac Sale* liberatum usui asservandum.

Spiritus & Sal Cornu Cervi sudorem movent, & in *Nervorum affectibus* magni fiunt: porro *acidum temperant*, nec non *Hystericis* profunt. *Oleum Crassum* externe *Articulorum dolores* mitigat.

Cornua a *destillatione relicta* igne aperto, donec *albescant*, calcinantur; *Hæc Cornua Cervi* *usta* dicuntur.

Cornua hæc Calcinata vim *acidum* abforbendi præstant.

Spiritus Cornu Cervi succinatus.

℞. *Spiritus Cornu Cervi redificati* *Libræ* unam.

Salis Volatilis succini optimi *Unciam* unam.

Optime misceantur & *cucurbitæ vitreæ* indantur; dein ex *arena* leni igne destilla fere ad *siccitatem*.

Est *Nervinum præstantissimum*, in *Morbis Hystericis* magni faciendum.

Olie die dikachtig en met Zout voorzien is, zullen overgaan. Schei'er de *Geest* volgens de *Konst af*. Het *Zout* in een *glaze Kolf* gedaan en 'er *water* by gegoten zynde, laat dan de *opheffing*, een *Helm* 'er op gezet hebbende, geschieden: of laat een *deel Zout* met *Olie* opgevult, met vier *deelen* poeder van *gebrande Hertshoornen* vermengt, in een *Sublimeer glas* gedaan worden, wanneer men het *vloch Zout* met *weinig vuur* moet opheffen. De *dikke Olie* moet van den *Geest*, en van het *Zout* afscheiden zynde, tot het *gebruik* bewaart worden.

De *Geest* en het *Zout* van *Hertshoorn* doen *zweeten*; in de *gebreken der Zenuwen* wordenze zeer *geacht*. Voorts *temperen* zy het *Zuur* en zyn in de *Opstygging* voordelig. *Uitwendig* verzacht de *Dikke Olie* de *pyn der Gewrichten*.

De *Hoornen* na de *destelatie* overgebleven, worden in een *open vuur* tot *witwordens* toe *gebrant*; Deze *Hoornen* worden *Gebrant Hertshoorn* genaamt. Deze *Gebrande Hertshoornen* betonen een *zuuropflurpende kracht*.

Geest van Hertshoorn met Amber bereit.

Neem *Gerectificeerde Geest* van *Hertshoorn*, een *pont*.

Vlugsout van *Brantsteen* dat *zuiver* is, een *once*.

Laatze *naauwkeurig* gemengt en in een *steen Kolf* gedaan worden; *disteleer* daar na in 't *zant* met *weinig vuur*, tot dat 'er *byna niets* in de *Kolf* overblyft.

In de *Zenuwzicktens* en in de *Opstygging* is het een zeer *heerlyk middel*.

Millepedes Præparati.

℞. *Millepedum alacrium a terra liberatorum Quantum Vis.*

Indantur capsulæ lignæ intus Oleo Terbinthinæ illitæ; hæc capsula operculo munita insolatur, donec *Millepedes* interfecti sint; quod brevi fit. *Onisci* interfecti insolatione, operculo remoto, siccandi & vitro bene obturato asservandi.

Oculorum dolores placant & in Renum affectibus profunt. Dosis a semiscrupulo ad scrupulum.

Tinctura Millepedum.

℞. *Millepedum præparatorum Uncias duas.*

Liquoris Nitri fixi Semiunciam.

Spiritus Vini Redificati Pintam unam.

Digerantur per aliquot dies; dein Tincturam decantatam usui serva.

In doloribus Nephriticis & Oculorum commendatur. Dosis a guttis decem ad sesquidrachmam.

Lumbricorum terrestrium Præparatio.

Lumbrici terrestres terra exonerati æque ac *Millepedes* præparandi.

Bereide Pissebedden.

Neem Zeugen die fris en gezont zyn, en haar aarde hebben ontlast, zo veel gy wilt.

Laatze in een houten doos, van binnen met Terpentyn Olie besmeert, gedaan worden; deze doos met een dekzel gesloten zynde wort in de Zon geplaatst, tot dat de Zeugen gestorven zyn, dat in zeer korten tyt geschiet. De gedode Pissebedden moet men, het dekzel weggenomen zynde, in de Zon drogen en in een welgesloten glas bewaren.

Zy verzachten de Oogpyn en zyn in de Niergebreken voordelig. De Gifte is van tien tot twintig grein.

Tinctuur van Pissebedden.

Neem Bereide Pissebedden, twee oncen. Gesmolten vast Zout van Salpeter, een half once.

Geest van Wyn die voor de tweemaal overgehaalt is, twintig oncen.

Laat dit te zamen enige dagen te trekken gestelt worden. Daar na bewaar de schoongemaakte Tinctuur tot het gebruik.

In de Nierwee en Oogpyn wortze gepresen. De Gifte is van tien druppen tot anderhalf vierendeel loots.

Bereiding van Aardwormen.

Aardwormen, die haar aarde hebben ontlast, moet men even als de Pissebedden bereiden.

Hi Lumbrici contra Articulorum Intestinorumque dolores, nec non Morbum Regium commendantur. Dosis a semisrupulo ad ferupulam unum.

SECTIO TERTIA

Continet

MEDICAMENTA EX METALLIS COMPOSITA.

De Auro.

Aurum Fulminans.

℞. *Aque Fortis Partes quatuor.*
Salis Ammoniaci Partes duas.
Mistis adde
Auri purissimi Lancellati Partem unam.

Indantur Urinali vulgari purissimo; dein igni, donec Aurum solutum sit, impone. Solutioni sensim adfunde
Liquoris Salis Tartari per deliquium Quantum Sufficit.

Tunc Pulvis luteus præcipitabit, qui Aqua abluendus ac leni calore exsicandus.

Aurum Fulminans lente calefactum, ubi pervenit ad certum ignis gradum, subito magno cum sonitu disploditur. Sunt qui hunc pulverem ad obstructions inveteratas superandas magni faciunt; tamen temere, quia dolores, anxietates & alia symptomata producit, non est propinandus.

Deze Wormen worden tegen de pijn der Gewrichten en der Ingewanden, als ook tegen de Geelzucht geprezen. De Gifte is van tien tot twintig grein.

DERDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN UIT METALEN BEREIT.

Van het Gout.

Blixem Gout.

Neem Sterk Water, vier delen.
Ammoniak Zout, twee delen.

Gemengt zynde, doe'er by
Blatgout dat zuiver is, een deel.

Laat dit in een zeer schoon Urinaalglas gedaan worden, daar na zet het op vuur, tot dat het Gout gesmolten is. Op de ontbondene stoffe giet allengskens

Van zelfs gesmolten Zout van Wynsteen, zo veel genoeg is.

Als dan zal'er een geel Poeder op den gront zinken, het welk men met water moet afwassen en langzaam drogen.

Blixem Gout, langzaam warm gemaakt, barst, als het tot een zekere graad van warmte is gekomen, met een grote slag op het onverwagtste los. Daar zyn'er, die dit Poeder om verouderde Verstoppingen te genezen hoog achten, nochtans moet men het niet lichtvaardig, alzo het pijn, benauwtheden en andere toevallen veroorzaakt, ingeven.

DE ARGENTO.

Lapis Infernalis, seu Luna Caustica.

℞. *Limaturæ Argenti optimi Unciam unam.*

Aquæ Fortis optimæ Uncias quatuor.
Indantur vasi vitreo; dein in arena ad duarum partium humidi consumptionem evapora; reliquum in crucibulum amplum effunde & rursum in ignem, ut ebulliat, repone. Dein ignem, donec materies Cerae instar fluat, auge; quæ effusa in vitro oris angustii usui servanda.

Est *Cauterium* solo attactu potentissimum, quo repetito Caro fungosa tollitur. Internè nunquam dandum, quia vires Veneni præsentissimi, nullis Antidotis superandi, præstat.

DE CUPRO.

Tinctura Veneris.

℞. *Limaturæ Cupri Rubri Unciam unam.*
Spiritus Salis Ammoniaci cum Cineribus Clavellatorum destillati Uncias sex.

Digerantur, subinde agitando, donec Tinctura evaserit Cærulea.

Ulcerata virulenta contrahit, mundat & desiccet.

VAN HET ZILVER.

Helsche Steen, of Brandent Zilver.

Neem Best gevylt Zilver, een once.

Sterk Water, vier oncen.

Laat dit te zamen in een glas gedaan worden; daar na dampst men dit mengzel in zant uit, tot dat'er twee delen van de vocht weg zyn; het overige giet dat in een brede Kroes en zet hem op het vuur, op dat het koke: Daar na vermeerder het vuur, tot dat de stoffe als Wasch smelte; dewelke uitgegoten zynde men in een glas met een naauwen hals tot het gebruik moet bewaren.

Het is een Brandmiddel, het welk door een enkelde aanraking zeer krachtig wort bevonden; door een herbaalde aanraking wort Spongieachtig en weeldrig vleesch uitgeroet. Inwendig moet het noit gebruikt worden, om dat het de krachten betoont van een Vergift, dat op het moment werkt en door geen Te-gengiften kan overwonnen worden.

VAN HET KOPER.

Tinctuur van Koper.

Neem Vylzel van Root Koper, een once.

Geest van Ammoniak Zout met Potasch gedistilleert, zes oncen.

Laat het te trekken gestelt worden, nu en dan omschuddende, tot dat de Tinctuur een hemelschblauwe verwe heeft.

Ontrent vuile Wonden betoont deze Tinctuur een zamentrekkende, zuiverende en opdrogende kracht.

D E F E R R O.

Chalybs Præparatus.

℞. *Limaturæ Ferri puri Quantum Vis.*
Irrigetur *Aceto acerrimo*; dein ad so-
lem exsiccet. Irrigatio hæc, atque
insolatio repetatur, donec Ferrum
super *Porphyritem*, adfuso tantillo
aquæ, in pulverem subtilissimum teri
queat. Hic Pulvis quoque *Crocus*
Martis adstringens audit.

Crocus Martis Aperiens.

℞. *Limaturæ Martis.*

Sulphuris ana Partes æquales.

Terantur diu in *Mortario Ferreo*; dein
cum *Aquæ puræ* quantitate sufficien-
te in massam redige, ex qua globuli
componendi, qui siccati *crucibulo* in-
dantur, quod, *laterculo testum*, igni
imponere, ut bene deflagrent, post de-
flagrationem, perpetuo agitando,
calcina, donec pulvis fiat ruber.

Crocus Martis Adstringens roborat &
adstringit. *Crocus Martis Aperiens*
obstructiones aperit, acidum obtun-
dit, *Menses* provocat & *Vermes*
necat.

Tartarus Chalybeatus.

℞. *Limaturæ Ferri Partem unam.*
Tartari Albi Partes tres.

VAN HET YZER.

Bereit Staal.

Neem Vylzel van zuiver Yzer, zo veel
gy wilt.

Laat het met Azyn die zeer zuur is vocht-
tig gemaakt en daar na in de Zon ge-
droogt worden. Deze bevochtiging en
in de Zon stelling wort zo dikwyls her-
haalt, tot dat het Yzer op een vryfsteen,
met weinig water, tot een zeer fyn Poe-
der kan geveven worden. Dit Poeder
wort ook Zamentrekkende Saffraan
van Staal genaamt.

Openende Saffraan van Yzer.

Neem Vylzel van Yzer.

Zwavel, van elks even veel.

Laatze in een' Yzeren Mortier lang geve-
ven worden; maak dit daar na met een
genoegzaam deel water tot een deeg,
waar van men balletjes kan maken; deze
doet men, gedroogt zynde in een Kroes, de
Kroes met een tegel gedekt hebbende zet
die in het vuur, op dat de balletjes bran-
den; als de Zwavel geen vlam meer van
zich geve, brant als dan de stof, ge-
durig omroerende, tot datze een rood
Poeder worde.

De *Crocus Martis Adstringens* is verster-
kende en zamentrekkende. De *Crocus*
Martis Aperiens opent de *Verstoppin-*
gen, geneest het *Zuur*, bevordert de
Maandstonden en doot de *Wormen*.

Wynsteen van Staal.

Neem Vylzel van Yzer, een deel.

Witten Wynsteen, drie delen.

FF

Aquæ

Aque Pura Quantum Sufficit.
Coquantur in olla ferrea, semper A-
quam recentem, loco evaporatae, sub-
stituendo, donec pars maxima Ferri
soluta sit; dein solutionem filtra &
leni igne ad ficcitatem evapora.

Tinctura Martis Aperiens.

℞. *Tartari Chalybeati Uncias quatuor.*
Vini Rhenani optimi Sesquilibram.
Digerantur diu; dein Tincturam decan-
tatam usui serva.

Tartarus Chalybeatus & ejus Tinctura
vires Croci Martis Aperientis praestat.

Vitriolum Martis.

℞. *Limatura Ferri non rubiginosa Partes*
duas.

Indantur vitro amplo & iis adfunde

Aque Communis Partes sex.

Sensim instilla

Olei Vitrioli Partes tres.

Agita hæc, atque arenæ calidæ impone;
dein solutionem calide filtra ac igne le-
ni evapora, donec cuticula appareat:
tunc loco frigido repona, ut Crystalli
concresecant, quæ exsiccandæ & u-
sui servandæ.

Aperit, attenuat & Vermes necat.

Schoon Water, zo veel genoeg is.
Laat het te zamen in een' yzeren pot ge-
kookt worden, altyt 'er vers Water, in
plaats van het uitgedampte by doende;
tot dat het grootste gedeelte van het Y-
zer ontbonden is; daar na lek de ont-
bonden stof door een lap laken en dampze
uit op weinig vuur, tot datze droog is.

Openende Staal Tinctuur.

Neem Wynsteen van Staal, vier oncen.
Besten Rynschen Wyn, ander-
half pont.

Laat dit lang te trekken gestelt worden;
daar na bewaar de schoongemaakte
Tinctuur tot het gebruik.

De Tartarus Chalybeatus, en deszelfs
Tinctuur betonen de krachten van de
Crocus Martis Aperiens.

Koperroot van Yzer.

Neem Vylzel van Yzer dat niet roest-
achtig is, twee delen.

Laat het in een wyt glas gedaan worden,
en giet'er op

Gemeen Water, zes delen.

Druip'er allengskens in

Olie van Vitriool, drie delen.

Omgeschut zynde zet het glas op heet zant;
daar na lek de ontbonden vocht warm
door, en damp het met weinig vuur uit,
tot dat'er zich een vliesje boven op ver-
toont: zet het dan op een koude plaats,
op dat 'er Krystallen schieten, die men
moet drogen en tot het gebruik bewaren.

Het opent, verdunt en doot de Wormen.

DE PLUMBO.

Cerussa.

℞. Laminarum Plumbi tenuissimarum
Quantum Vis.

Suspendantur in vase fictili, in cujus fundo sit Acetum. Digere in fumo equino per tres septimanas, quo tempore, si laminæ in totum non calcinentur, tunc Pulvis albus Cerussa dictus abraditur & Laminæ de novo Aceti vaporibus exponuntur, donec omnino calcinatae sint.

Cerussa multis Emplastris, Unguentis & aliis Medicamentis externis desiccantibus miscetur.

Minium.

℞. Plumbi purissimi Quantum Vis.

In vase fictili non vitreato liquefactum Spatula ferrea assidue agitur, donec abeat in pulverem subnigrum, postea flavum, tandemque ruberrimum, qui Minium dicitur. Igne vero vehementiori, si urgeatur, in massam vitream abit.

Vires Cerussæ præstat.

Plumbum Ustum.

℞. Laminarum Plumbi tenuissimarum
Quantum Vis.

VAN HET LOOT.

Witloot.

Neem Dunne platen van Loot, zo veel gy wilt.

Laatze opgehangen worden in een' aarden pot, op wiens bodem Azyn is. Deze pot zet men in Paarde mest drie weken, in welken tyt, indien de platen niet gebeel tot een witte kalk zyn geworden, moet men'er het witte poeder, dat men Witloot noemt, afschrappen en de lode Platen wederom aan de dampen van den Azyn bloot stellen, tot datze gebeelyk tot een witte kalk gebracht zyn.

Het Witloot wort by veel Pleisters, Zalven en andere uitwendige opdrogende Geneesmiddelen gemengt.

Meni.

Neem Loot dat heel zuiver is, zo veel gy wilt.

Laat het in een' onverglaasden aarden pot gesmolten zynde met een yzere Spatel omgeroert worden, tot dat het tot een zwartachtig, daar na geel en eindelyk een zeer root Poeder, het welk men Meni noemt, worde. Zo het met sterker vuur vorder wort gebrant, verandert het in een Glasachtige stof.

Zy betoont de krachten van het Witloot.

Gebrant Loot.

Neem Dunne Platen van Loot, zo veel gy wilt.

Sulphuris pulveris Quantum Sufficit.

Fiat in fictili novo stratificatio; dein Sulphur accende & flagrans Plumbum Spatula ferrea move, donec in pulverem nigrum abeat.

Acetum Lithargyrii.

℞. *Lithargyrii aurii pulverati Uncias quatuor.*

Aceti acerrimi Uncias octo.

Digerantur per aliquot dies; dein Acetum decanta & usui serva.

In Cutis vitis ad desiccandum & inflammationi resistendum commendatur.

Saccharum Saturni.

℞. *Aceti Lithargyrii Quantum Vis.*

Evaporetur, donec pellicula appareat; tunc defer in locum frigidum, ut Crystalli concrecant; quæ exsiccandæ & usui servandæ.

Vires Aceti Lithargyrii præstat.

DE STANNO.

Magisterium Stanni.

℞. *Aqua Regiæ Uncias quatuor.*

Effunde in Matracium; dein adde Stanni optimi parum.

Fyn gestoten Zwavel, zo veel ge-
noeg is.

Laat'er in een' nieuwen aardten pot een op eenstapeling, nu van Loot en dan van Zwavel geschieden; daar na steekt de Zwavel aan brant en roert het brandend Loot met een' yzeren Spatel, tot het in een zwart Poeder verandert.

Azyn van Goutgelit.

Neem Goutgelit dat tot Poeder gebracht is, vier oncen.

Azyn die zeer zuur is, agt oncen. Laat dit te zamen enige dagen te trekken gestelt worden; zuiver daar na den Azyn en bewaar hem tot het gebruik.

Hy wort in de gebreken van de Huit om op te drogen en de ontsteking te wederstaan geprezen.

Suiker van Loot.

Neem Azyn van Goutgelit, zo veel gy wilt. Laat hy uitgedampt worden, tot dat'er zig een vlies boven op vertoont; breng hem dan in een koude plaats, op dat'er Krystallen schieten; die men moet drogen en tot het gebruik bewaren.

Zy betoont de krachten van den Azyn van Goutgelit.

VAN HET TIN.

Meester Poeder van Tin.

Neem Koning Water, vier oncen. Gietze uit in een Matras, doe'er daarna by Een weinig zuiver Tin.

Tum

Tum fit dissolutio cum ebullitione violenta: perge parum Stanni adjicere, donec non amplius ebulliat. Solutioni Aquam puram adfunde, quando Pulvis albus præcipitabit, qui Aqua tepida abluendus ac exsiccandus.

Unguento Rosaceo mistum, dat *Cosmeticum*, faciei ulcerosæ optimum. Quidam Magisterium hoc in passionibus hystericis, hypochondriacisque commendant; tamen interne huic Medicamento non fidendum.

SECTIO QUARTA

Continet

MEDICAMENTA EX SEMI-METALLIS COMPOSITA.

Mercurius Præcipitatus Albus.

℞. *Mercurii Uncias octo.*

Solve in

*Spiritus Nitri optimi, vel ejus loco
Aqua Fortis Unciis duodecim.*

Solutioni adfunde

*Muriæ ex Salis communis Unciis
quinque & Aquæ Unciis viginti
compositæ Quantum Sufficit.*

Tum Mercurius albi coloris præcipitabit, qui iteratis Aquæ adfusionibus edulcorandus & exsiccandus.

Als dan ontstaat' er een ontbinding met een geweldige opbruiffching: ga dan voort met een weinigje Tin' er in te werpen, tot dat er geen opbruiffching maer geschiede. Giet op deze ontbonden stof zuiver Water, wanneer' er een wit poeder na den gront zal gaan, het welk men met lauw water moet afwassen en drogen.

Met Rooszalf vermengt geeft het een zeer goet Blanketzel om de vurigheid van het Aangezicht te genezen. Daar zyn' er die dit Poeder in de Opstyging en bovenzyden Buiksziekte aanpnyzen; nochtans moet men inwendig op dit Geneesmiddel niet vertrouwen.

VIERDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN VAN HALVE METALEN GEMAAKT.

Neergeplofte Witte Quik.

Neem Quikzilver, agt oncen.

Onthint het in

Besten Geest van Salpeter, of in deszelfs plaats sterk Water, een pont.

Giet op de ontbonden stoffe

Pekel van vyf oncen gemeen Zout en een pont schoon water gemaakt, zo veel genoeg is.

Zo zal de Quikzilver in de gedaante van een wit poeder naar den gront dalen, die men door herhaalde opgietingen van water moet afzoeten en daarna drogen.

Per superiora ac inferiora purgat; ad Cutis vitia, atque Ulcera venerea commendatur. Dosis a gravis duobus ad grana sex. Externe Unguento Rosaceo mistus Herpetem sanat & Infecta cutanea necat.

Mercurius Calcinatus Ruber.

R. Mercurii Partem unam.

Solve in

*Spiritus Nitri optimi, vel ejus loco
Aque Fortis Partibus duabus.*

Solutionem in arena usque ad siccitatem evapora; dein ignem gradatim ad tertium gradum auge & calcina, donec massa fiat rubra; quæ vulgo *Mercurius Præcipitatus ruber* audit.

Unguento Basilico mistus, ulcera putrida mundat, Pus album, crassumque generat. Interne, vi caustica, viscera inflammat, Vomitum, Alvi fluxum, Dolores, Anxietates excitat: quamobrem non temere, licet *Alcohole præparatus*, propinandus.

Mercurius Sublimatus Corrosivus.

R. Mercurii Partem unam.

Solve in

Aque Fortis optimæ Partibus duabus.

Solutio usque ad siccitatem evaporetur, quando eidem adde

Salis marini decrepitati Partem æqualem.

Het doet van boven en van onderen het lichaam ontlasten; ook wort het tegen de gebreken van de Huit en de verzweringen uit de Spaansche Pokken oorspronkelyk, geprezen. De Gifte is van twee tot zes grein. Uitwendig met Rooszalf vermengt, geneest het het springent vuur en doot de Luizen.

Root Gecalcineert Quik.

Neem Quikzilver, een deel.

Ontbint het in

Besten Geest van Salpeter, of in deszelfs plaats Sterk Water, twee delen.

Damp de ontbonden stof in zant uit, tot datze droog is, daar na vermeerder het vuur trapswyze tot de derde graat, en calcineer tot dat de stoffe root wort; die men gemeenlyk *Mercurius Præcipitatus ruber* noemt.

Met *Unguentum Basilicum* gemengt, zuivert het de vuile Zweren, maakt witten en dikken Etter. Inwendig ontsteekt het door zyn brandende kragt de Ingewanden, veroorzaakt Braking, Buikontlasting, Pyn, Benauwigheden: hierom moet men het niet lichtvaardig, schoon zelfs met Alcohol gebrant, ingeven.

Opgeheven Corrosive Quik.

Neem Quikzilver, vier oncen.

Ontbint het in

Sterk Water, agt oncen.

Laat de ontbonden stof tot droogwordens toe uitgedampt worden, als dan doe'er by Gekraakt Zeezout, twaalf oncen.

Optime

Optime mistis, tum Matracii tertiam partem reple & orificium chartaceo operculo claude; dein arenæ impone ac ignem gradatim auge, donec omnis Mercurius sublimatus sit.

Est Corrosivus potens, interne nunquam dandus: Externe verrucas, glandulas induratas & callos in Ulceribus pertinacissimos consumit.

Mercurius Sublimatus Dulcis.

℞. Mercurii Sublimati Corrosivi.
Mercurii ana Partes æquales.

Terantur diu in Mortario Marmoreo, vel vitreo, donec Mercurius penitus dispareat: Tum vitri sublimatorii tertiam partem reple & arenæ impone; dein gradatim Mercurium sublima. Si octies sublimetur, tum Panacea Mercurii, vel Calomelan audit.

Mercurius Sublimatus Dulcis purgantibus mistus optime per inferiora purgat, Vermes enecat, vitia cutis sanat. Dosis a granis sex ad grana quindecim. Si dosis granorum duorum aliquoties cum Conservæ Rosarum Rubrarum drachma, sub forma Boli, cum regimine, repetatur, tunc Salivationem ciēt, quæ Luem Veneream eradicat. Calomelan vires easdem, verum mitiores præstat.

Nauwekeurig gemengt zynde, vult dan het derde gedeelte van een Matras en sluit de opening met een papiere stopzel; daarna legtze in het zant en stookt trapswyze, tot dat al het Quik is opgeheven.

Het is een machtig afknagend middel, dat men nooit inwendig moet ingeven: Uwendig verteert het de Wratten, verharde Klieren en de hartnekkigste veeltigheden in Verzweringen.

Zoete Opgeheven Quik.

Neem Corrosive opgeheven Quik.

Quikzilver, van elks even veel.

Laatzze lang in een Marmeren of glazen Mortier te zamen geveeven worden, tot dat het Quikzilver geheel verdwynne: Vult dan het derde veel van een Sublimeerglas en zet het in 't zant; daarna heft de Quik trapswyze op. Zo de Zoete opgeheven Quik achtmaal wort opgeheven, als dan wort het Panacea Mercurii, of Calomelan genaamt.

De Mercurius Sublimatus Dulcis, by Buikzuiverende dingen gemengt, doet van onderen sterk ontlasten, doot de Wormen en geneest de gebreken van de Huit. De Giste is van zes tot vyftien grein. Zo de Giste van twee grein enige reizen met een Drachma Conserv van Rozen in de gedaante van een Geneesbrok, met ordere, wort herhaalt, als dan veroorzaakt ze de Quyling, die de Spaansche Pokken uitroeit. De Calomelan betoont dezelfde krachten, maar is zachter.

Turbith Minerale.

*R. Mercurii Partem unam.
Olei Vitrioli optimi Partes quatuor.
Post solutionem evaporentur, donec
materia sicca albi coloris remaneat,
quæ Aqua tepida edulcoranda, do-
nec pulvis luteus insipidus remaneat,
qui exsiccandus.*

*Vires Mercurii Præcipitati Albi præ-
stat.*

Æthiops Mineralis.

*R. Mercurii Partes quatuor.
Florum Sulphuris Partes tres.
Terantur in Mortario vitreo, donec
Mercurius penitus dispareat.*

*Purgantibus mistus optime per inferio-
ra purgat & Vermes necat: Porro
vires Cinnabaris Nativi præstat.*

Aqua Divina Fernelii.

*R. Mercurii Sublimati Corrosivi Semi-
drachmam.
Aquæ Rosarum Libram unam.
Lege artis misceantur.*

Scabiem & alia Cutis vitia sanat.

Purgerende Gele Quikpoeder.

*Neem Quikzilver, een deel.
Beste Vitriool Olie, vier delen.
Laat het na de ontbinding uitgedampt wor-
den, tot dat 'er een droge witte stof
overblyft; deze moet men met warm
Water afzoeten, tot dat 'er een onsmak-
kelek geel Poeder overblyve, het welk
men moet drogen.*

*Het betoont de krachten van de Witte
Nedergeplofte Quik.*

Zwart Quikpoeder.

*Neem Quikzilver, vier delen.
Bloemen van Zwavel, drie delen.
Laatze in een' glazen Mortier zo lang ge-
vreven worden, tot dat het Quikzilver
geheel verdwyne.*

*Met Buikzuiverende dingen vermengt, doet
het van anderen sterk ontlasten en doot
de Wormen: Voorts betoont het de krach-
ten van het Natuurlyk Vermiljoen.*

Voortreflyk Water van Fernelius.

*Neem Corrosive Opgeheven Quik, een
half vierendeel loots.
Roze Water, twaalf oncen.
Laatze volgens de Konst vermengt worden.*

*Het geneest de Schurft en andere Huits
gebreken.*

DE ANTIMONIO.

Vitrum Antimonii.

R. Antimonii pulverati Quantum Vis.
 Leni igne in fictili terreo non vitreato calcina, spatula terrea movendo, donec non amplius fumet, nec in grumos concreseat: Dein Pulvis hic calcinatus crucibulo indatur, cui, laterculo tecto, undique prunas admove, ut igne violentissimo materies instar aquæ fluat & diaphana fiat: hinc super tabulam lapideam bene calefactam eam effunde.

Infusio Vitri Antimonii.

R. Vitri Antimonii Drachmam unam.
Vini Hispanici Libram unam.
 Digerantur per viginti quatuor horas.

Per superiora & aliquando per inferiora purgat. Dosis a Uncia ad Uncias duas. Nonnulli in Dysenteria Pulveris vitri Antimonii Subtilissimi grana duo sub forma Boli magni faciunt.

Regulus Antimonii.

R. Antimonii pulverati.
Tartari pulverati ana Semilibram.
 Misceantur & in crucibulum ignitum injiciantur, crucibulo laterculo tecto, relinquuntur in igne satis vehementi, donec fluant. Materie fluenti

VAN HET SPIESGLAS.

Glas van Spiesglas.

Neem Spiesglas dat fyn gevreven is, zo veel gy wilt.

Calcineer het op weinig vuur in een' onverglaasden aarde pot, met een' stene Spatel omroerende, tot dat het niet meer rookt, nog in klonters te zamen loopt: Laat dan dit gebrant Poeder in een Kroes gedaan worden, en leg'er, de Kroes met een tichel gedekt zynde, rontom Kolen, op dat de stoffe door een zeer sterk vuur als wasch smelte en een doorschynend Glas worde: Giet als dan het Glas op een warm gemaakte stene plaat uit.

Aftreksel van Glas van Spiesglas.

Neem Glas van Spiesglas, een vierendeel loots.

Spaanschen Wyn, een pont.

Laat dit te zamen vierentwintig uren te trekken gestelt worden.

Het doet het lichaam van boven en zomtyt ook van onderen ontlasten. De Gifte is van een tot twee oncen. Zommige pryzen zeer, twee grein heel fyn gestoten Glas van Spiesglas in de gedaante van een Geneesbrok, om de Roloop te genezen.

Antimonie Koningje.

Neem Gestoten Spiesglas.

Wynsteen, van elks een half pont.

Laatze gemengt en in een gloeyenden Kroes geworpen worden, de Kroes met een Tichel gedekt zynde, laat men in een

G g

parum

parum Nitri pulverati & bene ficcati adde; cum Nitrum deflagaverit, tum crucibulum ab igne remove & Materiem subito in Conum fusorium calefactum & sebo paululum inunctum effunde; tandem ut *Regulus subsideat*, conum parum concute. *Regulum refrigeratum & a scoriis liberatum usui serua.*

Regulus Antimonii Martialis.

R. Antimonii pulverati Libram unam. Fluat, crucibulo tecto ac igni maximo imposito: Materiae fluenti adde Ferri optimi Semilibram.

Ferro soluto, Materiae fluenti successive adde

Nitri pulverati & optime ficcati Uncias tres.

Porro Materiem fluentem æque ac Regulum Antimonii in conum effunde & a scoriis libera.

Regulus Metallorum.

R. Pulveris Reguli Antimonii Martialis Uncias duas.

Limaturæ Cupri Japonici.

Stanni Anglici ana Unciam unam.

Fluant simul in crucibulo latereulo tecto, igni maximo imposito; dein Materiem aquæ instar fluentem in Conum fusorium calefactum ac nonnihil sebo inunctum effunde.

matig vuur staan, tot dat de stoffe snelte. Doe by de gesmolten stof een weinig gestoten en wel gedroogden Salpeter; als de Salpeter verbrant is, neemt dan de Kroes van het vuur en stort de stoffe schielijk over in een warm gemaakten en met een weinig vet besmeerden Gietkroes; eindlyk op dat de Regulus op den gront zich nederzette, zo staat zachjes tegen den Gietkroes. Den Regulus kout geworden en van de flek gezuivert bewaart men tot het gebruik.

Koningje van Antimonie en Yzer gemaakt.

Neem Spiesglas dat fyn gestoten is, een pont.

Laat het, de Kroes gedekt en in een zeer sterk vuur gestelt zynde, smelten: doe by de gesmolten stof

Best Yzer, een half pont.

Het Yzer gesmolten zynde, doe'er dan by beurten by

Fyn gestoten en gedroogden Salpeter, drie oncen.

Voorts giet de gesmolten stof even als de Regulus Antimonii in een Gietkroes, en zuiver hem van de flek.

Koningje der Metalen.

Neem Het Koningje van Spiesglas en Yzer gemaakt, twee oncen.

Vylzel van Japans Koper.

Engels Tin, van elks een once.

Laat dit alles te zamen in een Kroes, met een Tichel gedekt en in een zeer heet vuur gestelt, smelten; daar na giet de stoffe, als water vloeibaar zynde, in een warm gemaakten en met een weinig vet besmeerden Gietkroes, uit.

Tinctu-

Tinctura Antimonii.

℞. Antimonii Pulverati Uncias duas.
Tartari Pulverati Uncias sex.
Misceantur & in crucibulum candens
successive injiciantur; tum Materiem
per tres horas calcina: Porro
℞. Hujus Materie Uncias quatuor.
Spiritus Vini Rectificati Sesquilibram.
Extrahe diu digerendo Tincturam ex
flavo rubellam; quæ filtranda & usui
servanda.

Tinctura Metallorum.

℞. Reguli Metallorum Pulverati Unciam
unam.
Nitri Pulverati ℞ sicci Libram u-
nam.
Carbonum pulveratorum Uncias qua-
tuor.

Probe misceantur & in crucibulo can-
denti successive detonentur; tunc
Materiem in massam ex cæruleo vi-
ridescentem calcina. Porro

℞. Hujus Masse adhuc calentis Uncias
quatuor.
Spiritus Vini Rectificati optimi Ses-
quilibram.

Extrahe, diu digerendo, Tincturam
rubram; hanc a Lixivio separa &
usui serva.

Tinctura Antimonii & Metallorum vires
Tinctura Salis Tartari præstat.

Tinctuur van Antimonie.

Neem Spiessglas dat fyn gevreven is,
two oncen.

Fyngestoten Wynsteen, zes oncen.
Laatze vermengt en by beutten in een
gloeijenden Kroes geworpen worden; als
dan calcineer deze stof drie uren: ver-
volgens

Neem Van deze stoffe, vier oncen.

Geest van Wyn die voor de twe-
demaal is overgehaalt, ander-
half pont.

Haal'er, met lang te laten trekken, een
geel-rootachtige Tinctuur uit, die men
moet door lekken en tot het gebruik bewa-
ren.

Tinctuur der Metalen.

Neem Het Koningje der Metalen, tot
Poeder gebracht zynde, een once.
Fyn gestoten en gedroogden Sal-
peter, een pont.
Houtskool tot stof gemaakt zyn-
de, vier oncen.

Laatze naauwkeurig vermengt en by beur-
ten in een' gloejenden Kroes opgelost
worden; calcineer dan de stof, tot datze
uit den blauwen groenverwig is; voort
Neem Van deze nog heet zynde stof-
fe, vier oncen.

Besten Geest van Wyn die voor
de twedemaal overgehaalt is,
anderhalf pont.

Haal'er met lang te trekken een rode Tin-
ctuur uit, die men van de Looch scheid
en tot het gebruik bewaart.

De Tinctuur van het Spiessglas en der Me-
talen betoont de krachten van de Tin-
ctura Salis Tartari.

Antimonium Diaphoreticum.

℞. *Antimonii pulverati Partem unam.*
Nitri pulverati & sicci Partes tres.
 Optime misceantur, dein successive de-
 tonentur & per semihoram calcinen-
 tur.

Antimonium Diaphoreticum Ablatum.

℞. *Antimonii Diaphoretici Quantum Vis.*
 Aqua calida abluatur, donec pulvis in-
 spidus albus remaneat, qui exsic-
 candus & usui servandus. Aqua,
 quæ *Antimonium Diaphoreticum* ab-
 luit, *Lixivium Antimonii Diaphoretici*
 dicitur.

Nitrum Antimoniatum.

℞. *Lixivii Antimonii Diaphoretici Quan-
 tum Vis.*

Evaporetur leni igne, donec cuticula
 appareat; tum, ut Crystalli concre-
 seant, loco frigido deponere; quæ ex-
 sicandæ ac usui servandæ.

Antimonium Diaphoreticum est Sudori-
 ferum & Diureticum optimum; in
 multis Morbis magni æstimatur.

Antimonium Diaphoreticum Ablatum, a
 viribus memoratis spoliatum; solum
 sensibiliter agit, quando duplicata
 parte Purgantibus miscetur.

Zweectdryvend Spiesglas.

Neem Fyn gestoten Spiesglas, een deet.
 Gedroogden Salpe-
 ter, drie delen.

Laatze naauwkeurig gemengt, daar na in
 een' gloeienden Kroes by beurten opgelost
 en een half uur gegloeit worden.

Afgewassen Zweectdryvend Spiesglas.

Neem Zweectdryvend Spiesglas, zo veel
 gy wilt.

Laat het met warm Water afgewasschen
 worden, tot dat 'er een wit smaakloos
 Poeder overblyve, het welk men moet
 drogen en tot het gebruik bewaren. Het
 Water, dat de *Antimonium Diaphore-
 ticum* heeft afgewasschen, wort Lixi-
 vium *Antimonii Diaphoretici* ge-
 naamt.

Antimonie Salpeter.

Neem Looch van Zweectdryvend' Spies-
 glas, zo veel gy wilt.

Laatze op weinig vuur uitgedampt worden,
 tot dat er zig een vlies boven op vertoont,
 stel het dan, op dat 'er Krystallen schie-
 ten, in een koude plaats; welke Kry-
 stallen men moet drogen en tot het ge-
 bruik bewaren.

Het Zweectdryvend Spiesglas is een zeer
 goet Zweet- en Pisdryvend middel; het
 wort in veel Ziekten hoog geacht.

Het Afgewasschen Zweectdryvend Spies-
 glas, van gemelde deugden berooft,
 werkt alleenlyk zichtbaar, wanneer een
 dubbelt gewigt van het zelve by Buik-
 zuiverende dingen gemengt wort.

Nitrum

Nitrum Antimoniatum vires Salis Polychrestī, sed inferiores præstat.

Antihecticum Poteri.

*℞. Antimonii pulverati Partem unam.
Limaturæ Stanni semipartem.
Nitri pulverati & sicci Partes tres.
Miscantur, dein detonentur successi-
ve: Post calcinationem semihoræ
Materiem Aqua calenti eduleora, do-
nec Pulvis insipidus cærulei coloris
remaneat, qui exsiccandus & usui
adservandus.*

*Nonnulli huic Pulveri vires egregias
adtribuerunt: Tamen me hercule vi-
res Antimonii Diaphoretici ablati non
superat.*

Hepar Antimonii.

*℞. Antimonii Pulverati.
Nitri Pulverati & sicci ana Partes
æquales.
Probe miscantur & successive deto-
nentur: dein Materiem calcina, do-
nec colorem fuscum habeat.*

Crocus Metallorum.

*℞. Hepatis Antimonii Quantum Vis.
Edulcoretur Aqua calida, donec Pulvis
insipidus remaneat; qui exsiccandus
& usui servandus.*

*Het Steenzout van Antimonie betoont
de krachten van het veel vermogend
Zout, maar is min vermogende.*

Poeder tegen de Thering van Poterus.

*Neem Poeder van Spiesglas, een deel.
Vylzel van Tin, een half deel.
Fyn gestoten en gedroogt Salpe-
ter, drie delen.*

*Laat dit te zamen gemengt en daar na
by beurten opgelost worden: Na dat de
opgeloste stoffe een half uur heeft ge-
gloeit, dyn zoet men ze met heet Wa-
ter af, tot dat 'er een blaauw Poeder
overblyve, het welk men moet drogen
en tot het gebruik bewaren.*

*Daar zyn'er, die dit Poeder zeer uitmunten-
de krachten hebben toegeschreven. Noch-
tans is het zeker, dat het in krach-
ten het Afgewasschen Zweetdryvend
Spiesglas niet overtreft.*

Lever van Antimonie.

*Neem Poeder van Spiesglas.
Fyn gestoten en gedroogden Sal-
peter, van elks even veel.
Laatze naauwkeurig gemengt en by beur-
ten opgelost worden: Gloeit daarna de
stoffe, tot datze een donker bruine ver-
we heeft.*

Saffraan der Metalen.

*Neem Lever van Spiesglas, zo veel gy wilt.
Laatze met warm Water afgezoet worden,
tot dat 'er een onsmakeelyk Poeder over-
blyve, het welk men moet drogen en tot
gebruik bewaren.*

Aqua Benedicta Rulandi.

R. *Croci Metallorum Drachmam unam.*
Vini Hispanici Libram unam.
 Post debitam digestionem, Infusio decantetur & usui fervetur.

Infusio Croci Metallorum vires Infusionis Vitri Antimonii præstat.

Butyrum Antimonii & Cinnabar Antimonii.

R. *Antimonii pulverati.*
Mercurii sublimati Corrosivi ana Partes æquales.

Terantur diu in Mortario Lapideo, vel vitro; dein hoc Pulvere Retortam vitream, amplo collo instructam ad dimidiam reple; tum arenæ impone & recipiens agglutina; tandem ignem gradatim auge, quando primo gradu ignis, Liquor albus Butyri instar, pruna subinde admota solvendus, stillabit: Dein, igne aucto vapores rubri egredientur; tum recipiens remove & aliud, aqua frigida ad dimidiam partem repletum, adpone; tandemque ignem, committitur non lutatis, auge, donec Retorta candeat & ita per quadrihorium continua; omnibus refrigeratis, invenies Cinnabarin collo Retortæ adherentem. Butyrum primo recipiente collectum per Retortam rectificandum.

Gezegend Water van Rulandus.

Neem Saffraan der Metalen, een viendeel loets.

Spaanschen Wyn, een pont.

Laat het Aftrekzel na een behoorlyke uittrekking schoongemaakt en tot het gebruik bewaart worden.

Het Aftrekzel van de Saffraan der Metalen betoont de krachten van het Aftrekzel van het Glas van Spiesglas.

Boter en Vermiljoen van Antimonie.

Neem Antimonie die fyn gestoten is.

Corrosive opgeheven Quikzilver, van elks even veel.

Laatze te zamen in een' stenen of glazen Mortier lang geveven worden; vult daar na met dit Poeder een glaze Retort, die een wyden hals heeft, half vol; stelt hem dan in 't zant en maak er een Ontfanger aan vast; stook eindlyk trapswyze het vuur, wanneer'er met de eerste vuurgraden een wit botergelykend vocht zal overgaan, het welk men nu en dan, een gevonkte kool'er by houdende, moet smelten. Daarna, het vuur vermeerderd zynde, komen'er rode dampen; neem als dan den Ontfanger weg en leg'er een' anderen, half met kout water gevult, aan; eindlyk vermeerder het vuur, de naden niet gesoldeert zynde, tot dat de Retort gloeije en stook het aldus vier uren: Als dan zult gy aan den hals van den Retort het Vermiljoen vinden hangen. De Boter in den eersten Ontfanger vergadert kan men door een Retort noch eens overhalen.

Cinna-

Cinnabar Antimonii vires Cinnabaris Nativi præstat. Dosis a granis tribus ad grana decem.

Butyrum Antimonii vires Lapidis Infernalis præstat.

Bezoardicum Minerale.

R. Butyri Antimonii Rectificati Quantum Vis.

Indatur vitro oblongo, cui adfunde guttatim

Spiritus Nitri optimi Quantum Sufficit: vel

Donec non amplius ebulliat, quod signum saturationis est: Dein materiem usque ad siccitatem evapora, tum crucibulo indatur & calcinetur, donec materia fere insipida facta sit; quæ aquâ calidâ edulcoranda & leni calore exsiccanda.

Habetur Medicamentum Diaphoresin promovens, Morbis contagiosis valde proficuum. Dosis a semisrupulo ad scrupulam unum.

SECTIO QUINTA

Continet

MEDICAMENTA EX LAPIDIBUS ET AMBRA COMPOSITA.

Lapidis Calaminaris Præparatio.

R. Lapidis Calaminaris Quantum Vis.

Het Vermiljoen van Spiessglas betoont de krachten van het Natuurlyk Vermiljoen. De Gifte is van drie tot tien grein.

De Boter van Antimonie betoont de krachten van den Lapis Infernalis.

Antimonie Bezoar.

Neem Boter van Antimonie die voor de tweedemaal overgehaalt is, zo veel gy wilt.

Laatze in een langwerpig glas gedaan worden; giet er drups wys op

Besten Geest van Salpeter, zo veel genoeg is: of

Tot dat'er geen opbruising meer geschiede, het welk een teken is van een behoorlyke opvulling: Daar na damp de stoffe, tot datze droog is, uit, wanneerze in een Kroes moct gedaan en gegloeit worden, tot datze byna onsmakelyk geworden is; die men met warm water moct afzoeten en op het vuur langzaam drogen.

Men acht het een Zweetdruyend Geneesmiddel, in besmettende Ziektens zeer voordelig. De Gifte is van tien tot twintig grein.

VYFDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN VAN GESTEENTENS EN AMBER BEREIT.

Bereiding van Klemeisteen.

Neem Klemeisteen, zo veel gy wilt.

Ter

Ter candefactus, toties in Aqua communi extinguitur.

Tutiae Præparatio.

℞. Tutia Quantum Vis.

Eodem modo, quo Lapis Calaminaris præparatur.

Oleum Laterum, seu Philosophorum.

℞. Laterum ruforum antiquorum Quantum Vis.

Contractos & candefactus in Olei puri veteris quantitate sufficiente extinguit; quo imbutos in Pulverem redige; dein Pulvis Retortæ indatur & igne aperto Oleum destilletur.

In Articulorum doloribus prodest, Tumores resolvit & Nervos roborat.

DE SUCCINO.

Tinctura Succini.

℞. Succini optime pulverati Unciam unam.

Liquoris Salis Tartari per deliquium Uncias duas.

Alcohol Alcalisati Uncias decem.

Paratur eodem modo, quo Tinctura Lacæ.

Sal Volatile, Spiritus & Oleum Succini.

℞. Succini pulverati Quantum Sufficit.

Laat by driemaal gloeiende gemaakt zynde, zo dikwils in gemeen water gebluft worden.

Bereiding van Oogwit.

Neem Oogwit, zo veel gy wilt.

Het wort op dezelve manier als de Klemsteent bereit.

Olie van Tichelen.

Neem Oude onverglaasde Tegelen, zo veel gy wilt.

Aan stukken gebroken en gloeiende gemaakt bluftze in zo veel oude Olie als genoeg is; de Tegels met Olie doortrokken zynde stamp die tot Poeder; laat als dan het Poeder in een Retort gedaan worden, en baal de Olie in een open vuur over.

Zy geneest de pyn der Gewrichten, verdryft de Gezwellen en versterkt de Zenuwen.

VAN DEN AMBER.

Tinctuur van Brantsteen.

Neem Brantsteen die zeer fyn gestoten is, een once.

Zout van Wynsteen dat van zelfs gesmolten is, twe oncen.

Zuiveren Geest van Wyn met Loochzout opgevult, tien oncen.

Zy wort op dezelve manier als de Tinctuur van Gum Lak bereit.

Vlug Zout, Geest en Olie van Brantsteen.

Neem Gestoten Brantsteen, zo veel genoeg is. Inda-

Indatur Retortæ terræ, vel vitræ locricatæ, ita ut semiplena sit, ei super adde arenæ puræ ficcatae quantitate sufficientem, ut succinum bene tegatur: tum Retorta recipiente amplo munita commissurisque bene clausis, lenem applica ignem, ut Retorta calefcat. Cum Phlegma prodit & Oleum apparet, tum ignem auge, ut gutta guttam sequatur; cum Oleum sit spissius, tunc auge ignem & destilla, donec recipiens fiat clarum. Omnibus refrigeratis, in recipiente tum versa aquam, ut ea undique Sal volatile adhærens abluat. Omnia quæ prodierunt in cucurbitam effunde, huic Alembicum cæcum impone & calore humano calori simili per triduum digere: hinc Oleum separa & Aquam residuam Sale imprægnatam ad dimidiam destilla: Humor proliectus Spiritus Succini dicitur: Humor post destillationem relictus in loco frigido ad Crystallifandum reponitur. Destillationem & Crystallifationem repete, donec omne Sal acceperis. Salem in cucurbitam parvam Alembico Cæco munitam conjice, commissuris bene clausis, ex arena Sal Volatile Succini sublima. Oleo aquam copiosam adfunde & ex Cucurbita Secundum artem Oleum rectificata, quod ab aqua separandum & usui servandum.

Omnia Medicamenta ex succino composita Hystericis, Hypochondriacis, Paralyticis ac aliis Morbis Nervorum laborantibus prosunt. Dosis Tincturæ a guttis decem ad quadraginta; Salis Volatilis a granis duobus

Laat by in een aarden of glazen behaasten Retort gedaan worden, zo dat by half vol zy, leg'er een genoegzaam deel zuiver droog zant boven op, op dat de Brantsteen wel gedekt worde: voeg'er dan een wyden Ontfanger aan, de naden wel dicht gemaakt zynde, stook met weinig vuur, op dat de Retort heet worde. Als'er een waterachtig vocht overgaat en de Olie zig vertoont, vermeerder dan het vuur, zo dat de ene drup den anderen volgt; als de Olie dik wort, maak dan sterker vuur en disteleer, tot dat de Ontfanger helder worde. Alles kout geworden zynde, draait en went dan het water in den Ontfanger, op dat het 't overal aanhangende Zout afwassche. Alles wat overgekomen is, giet dat in een' glazen Kolf, zet'er een blinden Helm op, en laat het drie dagen matig warm trekken, scheidt als dan de Olie af, en disteleer het overgebleven water met Zout opgevult, tot op de helft: De overgehaalde vocht noemt men Geest van Amber. De vocht, die na de distelatie is overgebleven, wort in een koude plaats om Kry stallen te schieten weg gezet. Herhaal de distelatie en het Kry stal schieten, tot dat gy al het Zout hebt vergadert. Doe dit Zout in een kleine Kolf met een blinden Helm voorzien, de naden wel bezorgt zynde, hef als dan in 't zant het Zout na boven. Giet op de Olie rykelyk water, rectificeer de zelve volgens de Konst in een Kolf. Dezen Olie moet men van het Water afscheiden en tot het gebruik bewaren.

Alle Geneesmiddelen van Brantsteen bereit zyn den genen die de Oppstyging, Bovenzydenbuiks-ziekte, Lammigheid,
H h ad

ad grana octo; Spiritus a guttis decem ad triginta; Olei a guttis tribus ad guttas duodecim. Externe Oleum Succini vires Olei Petrae præstat.

Tinctura Ambrae Griseæ.

℞. Ambrae Griseæ Unciam unam.
Spiritus Vini Rectificati Libram unam.

Ad debitam Tincturæ extractionem digere; dein Tincturam decanta & usui serva.

Huic Medicamento vis roborandi ac procreandi adtribuitur. Dosis a guttis decem ad triginta.

SECTIO SEXTA

Continet

MEDICAMENTA EX SALIBUS,
VITRIOLO ET SULPHURE
COMPOSITA.

De Nitro.

Sal Nitri fixum.

℞. Nitri puri Quantum Vis.

Indatur Crucibulo, quod carbonibus accensis impone, ut Nitrum instar aquæ fluat: tum frustum carbonis igniti injice & expecta, donec illud

en andere Zenuw-ziektens onderhevig zyn, voordelig. De Gifte van de Tinctuur is van tien tot veertig druppen; van het Vluch Zout, van twee tot acht grein; van de Geest, van tien tot dertig druppen; van de Olie, van drie tot twaalf druppen. Uitwendig betoont de Olie van Brantsteen de krachten van de Steen Olie.

Tinctuur van Amber de Grys.

Neem Amber de Grys, een once.

Geest van Wyn die voor de tweemaal overgehaalt is, een pont.

Laat dit te zamen trekken, tot dat de Tinctuur behoorlyk is uitgetrokken, zuiver dan de Tinctuur en bewaarze tot het gebruik.

Dit Geneesmiddel wort een versterkend en de voortelings kracht vermeerderend vermogen toegeëigent. De Gifte is van tien tot dertig druppen.

ZESDE VERDELING

Bebelst

GENEESMIDDELEN VAN ZOUT,
KOPERROOT EN ZWAVEL BERBIT.

Van de Salpeter.

Vast Salpeter Zout.

Neem Salpeter die zuiver is, zo veel gy wilt.

Laatze in een' Kroes gedaan worden, zet die op brandende kolen, op dat de Salpeter als water smelte; werpt dan een frustum

frustum sit consumptum: Carbonum injectionem repete, donec Carbonis frustum non amplius inflammetur: tunc materiem calcina, usquedum colorem viridescentem acquisiverit. Dicitur & Nitrum Alcalisatum.

Liquor Nitri Fixi.

℞. Salis Nitri fixi Quantum Vis.
Eodem modo paratur, quo Liquor Salis Tartari.

Sal Nitri Fixum & ejus Liquor vires Salis Tartari præstant.

Sal Prunella.

℞. Nitri puri Uncias viginti.
Nitro in Crucibulo puro in igne liquo, successively injice
Florum Sulphuris Unciam unam.
Post Sulphuris deflagrationem materiem in Pelvim æneam, vel Tabulam lapideam effunde. Dicitur & Sal Antiphlogisticum, Nitrum Tabulatum & Purificatum.

Si Sal Prunella ope aquæ ebullientis solvatur & in loco frigido in Crystallus accrescat, tunc Crystalli hæc Crystalli Mineralis audiunt.

Sal Prunella & Crystallus Mineralis vires Nitri præstant.

stukje brandend houtskool in den Kroes en wacht tot dat het is verteert: herhaal de inwerping van de Houtskool, tot datze niet meer verbrande: Gloei dan de stoffe, tot dat zy een groenachtige verf heeft gekregen. Het wort ook Nitrum Alcalisatum genaamt.

Natuurlyk Looch van vast Salpeter Zout.

Neem Vast Zout van Salpeter, zo veel gy wilt.

Het wort op dezelve manier als het Liquor Salis Tartari gemaakt.

Het Sal Nitri Fixum, en deszelfs Liquor betonen de krachten van het Sal Tartari.

Prunel Zout.

Neem Salpeter die zuiver is, twintig oncen.

In een' zuiveren Kroes op het vuur gesmolten zynde, werp'er by beurten by Bloem van Zwavel, een once.

Giet de stoffe, na dat de Zwavel verbrant is, in een Koper Bekken, of op een stene Plaat uit. Het Sal Prunel wort ook Sal Antiphlogisticum, Nitrum Tabulatum en Purificatum genaamt.

Zo het Sal Prunel door hulp van Kokent Water gesmolten wort en in een koude plaats in Krystallen schiet, als dan wort het genaamt Crystallus Mineralis.

Het Sal Prunel en het Crystallus Mineralis heeft de krachten van de Salpeter.

Sal Polychrestus.

℞. Nitri optimi sicci ℥ pulverati.
 Florum Sulphuris ana Partes æquales.
 Optime misceantur; tum scrupulos duos
 istius pulveris in Crucibulum candens
 igni impositum injice; quando cum
 impetu deflagratio oritur. Injectio-
 nem & deflagrationem repete, do-
 nec tantum materiæ injeceris, quan-
 tum huic operi destinasti. Tandem
 materia calcinata Aquâ calidâ sol-
 venda, filtranda, evaporanda & in
 Cryсталlos redigenda.

Aperit, attenuat, blande stimulat &
 putredini resistit.

Spiritus Nitri Glauberi.

℞. Nitri puri pulverati Libram unam.
 Solve in
 Aquæ miræ Libris duabus.
 Tum sensim adfunde
 Olei Vitrioli Libram unam.
 Retortam vitream arenæ impone, cui
 Recipiens amplum adpone, commis-
 suris bene clausis, per gradus destil-
 la, donec fumi rubri appareant; tunc
 ignem auge, quoad nihil amplius ex-
 stillat.

Spiritus Nitri cum Bolo.

℞. Pulveris Nitri puri Partem unam.
 Boli Vulgaris Partes tres.
 Mistâ, Retortæ terreae indantur, ut
 ejus media pars vacua maneat. Tum
 igne aperto gradatim destilla, do-
 nec vapores rubri cessent & nihil am-
 plius expellatur.

Veel Vermogende Zout.

Neem Beste gestoten en droge Salpeter.
 Bloem van Zwavel, van elks even
 veel.

Laatze naauwkeurig vermengt worden:
 werp dan twee scrupels van dit Poeder in
 een' gloeienden Kroes die in het vuur
 staat, wanneer'er met geweld een' ont-
 lossing ontstaat. Herhaal de inwerking
 en in brantsteking, tot dat'er zoveel Poe-
 der is ingeworpen, als men tot dit werk
 geschikt had. Eindlyk moet men de ge-
 gloeide stof met heet water smelten en
 voorts tot Kryсталlen laten schieten.

Het opent, verdunt, prikkelt zacht en
 staat het bederf tegen.

Geest van Salpeter van Glauberus.

Neem Zuivere gestoten Salpeter, een pond.
 Smeltze in

Zuiver Water, twee ponden.

Giet'er dan allengskens by

Olie van Koperroot, een pond.

Leg de glaze Retort in 't zant, voeg'er een
 wyden Ontfanger aan, stookt, de naden
 wel gestopt zynde, trapswyze, tot dat
 'er rode dampen vertonen; vermeerder
 dan het vuur, tot dat'er geen enen drup-
 pel meer overkomt.

Geest van Salpeter met Klei gemaakt.

Neem Gestoten zuivere Salpeter, een deel.
 Tegelbakkers aarde die fyn is,
 drie delen.

Gemengt zynde, vul een stenen Retort half
 vol. Distilleer dan trapswys in een open
 vuur, tot dat de rode dampen verdwynen
 en'er [door de kracht van het vuur] niets
 meer uitgedreven kan worden.

Spiri-

Spiritus Nitri Dulcis.

℞. Spiritus Nitri Uncias tres.
Vini Rectificati optimi Uncias
novem.

Successive admisceantur; dein per aliquot dies digere, donec Spiritus saporem dulcem acquisiverit.

Spiritus Nitri est Menstruum ad Metallata solvenda optimum.

Spiritus Nitri dulcis Sudorem ac Urinam movet, sitim extinguit, Scorbutum sanat & putredini resistit.

DE SALE MARINO.

Spiritus Salis Glauberi, & Spiritus Salis cum Bolo.

Fiant eodem modo, quo Spiritus Nitri: Verum loco Nitri sumatur Sal Marinus.

Spiritus Salis Dulcis.

Fit eodem modo, quo Spiritus Nitri Dulcis: Sed loco Spiritus Nitri sumatur Spiritus Salis.

Spiritus Salis Dulcis vires Spiritus Nitri dulcis præstat. Dosis a guttis sex ad guttas quindecim.

DE SALE AMMONIACO.

Flores Salis Ammoniaci.

℞. Salis Ammoniaci pulverati & siccati.

Zoete Geest van Salpeter.

Neem Geest van Salpeter, drie oncen. Besten Geest van Wyn die voor de twedemaal is overgehaalt, negen oncen.

Laatze by beurten by malkander gemengt worden en daar na enige dagen in een warme plaats staan, tot dat de Geest een' zoeten smaak heeft gekregen.

De Spiritus Nitri is een zeer goet schei-vocht om Metalen te ontbinden.

De Spiritus Nitri dulcis is Zweet- en Pisdryvende, matigt den dorst, geneest den Scheurbuik en staat het bederf tegen.

VAN HET ZEE ZOUT.

Geest van Zout van Glauberus, en Geest van Zout met Klei gemaakt.

Zy worden op dezelve manier als de Spiritus Nitri gemaakt: maar laat in plaats van Salpeter, genomen worden Zeezout.

Zoete Geest van Zout.

Hy wort op dezelve manier als de Spiritus Nitri dulcis gemaakt: Maar men gebruikt in plaats van den Geest van Salpeter, den Geest van Zout.

De Spiritus Salis dulcis betoont de krachten van den Spiritus Nitri dulcis. De Gifte is van zes tot vyftien druppen.

VAN HET AMMONIAK ZOUT.

Bloemen van Ammoniak Zout.

Neem Ammoniak Zout dat tot Poeder gebracht en droog is.

*Marini decrepitati ana Partes
æquales.*

Mista, Cucurbitæ terreæ indantur, cui
in arena positæ cæcum Capitellum
imponere; commissuris bene clausis
gradatim sublima, donec Flores non
amplius adscendant.

His Floribus vis aperiendi, resolvendi,
stimulandi, Sudorem ac Urinam pro-
movendi adtribuuntur.

Flores Salis Ammoniaci Martiales.

℞: *Lapis Hæmatitidis pulverati.*
*Salis Ammoniaci pulverati & bene
siccati ana Partes æquales.*

Mista, Cucurbitæ terreæ indantur &
Flores æque ac Flores Salis Ammo-
niaci sublimantur. Dicuntur & Flo-
res *Lapis Hæmatitidis.*

Flores Ammoniaci Martiales quoque ex
Limatura Ferri Salis Ammoniaci mi-
sta sublimantur.

In Morbis a nimia debilitate staminum
Solidorum, ut in *Rachitide* & simili-
bus, commendantur.

Liquor Stipticus.

℞. *Caput Mortuum Florum Salis Ammo-
niaci Martialis.*
Paratur eodem modo, quo *Liquor Salis
Tartari.*

Vires Vitrioli Cyperi præstat.

Gekraakt Zeezout, van elks even
veel.

Gemengt zynde, laatze in een' stenen Kolf
gedaan worden, zet op den zelven, in
't zant gestelt zynde, een' blinden Helm;
de naden dicht toegemaakt hebbende, sub-
limeer dan trapswyze, tot dat'er geen
Bloemen meer opklimmen.

Deze Bloemen worden een openende, ont-
bindende, prikkelende, Zweet- en Pis-
dryvende kracht toegeschreven.

Staal Bloemen met Ammoniak Zout bereit.

Neem Fyn gestoten Bloetsteen.

Droog Ammoniak
Zout, van elks even
veel.

Laatze, gemengt zynde, in een' stenen
Kolf gedaan en de Bloemen op dezelve
wyze als die van het Ammoniak Zout ge-
sublimeert worden. Men noemtze ook
Flores *Lapis Hæmatitidis.*

De Flores Ammoniaci Martiales worden
ook van Vylzel van Tzer met Ammo-
niak Zout gemengt, opgebeven.

Zy worden in Ziektens uit een te grote
zwakheit van de vezeldraden der vaste
delen oorspronkelyk, zo als in de Lende-
vang en diergeelyke geprezen.

Bloetstempende Vocht.

Neem Den doden Kop die na het op-
heffen van de Staal Bloemen van
Ammoniak Zout is overgeble-
ven.

Het wort op dezelve manier als het *Liquor
Salis Tartari* gemaakt.

Het betoont de krachten van blaauw Vi-
triool.

Spiri-

Spiritus Salis Ammoniaci.

℞. Salis Ammoniaci pulverati Partem unam.

Cineris Clavellati, vel ejus loco Calcis Vivæ Partes duas.

Aquæ puræ Partes sex.

Destilla ex Cucurbita leni igne in excipulum magnum, donec Sal sublimatum ab ascendente Phlegmate incipiat solvi.

Adversus affectus Hypochondriacos, Hystericos, Epilepticos & Spasmodicos commendatur. Præterea acidum temperat, Urinam, Sudorem & menstrua movet. In Morbis alcalinis & putridis non est propinandum.

DE VITRIOLO.

Vitriolum Calcinatum.

℞. Vitrioli Viridis pulverati Quantum Vis.

In vase terreo non vitreato, igne modico, fortiter agitando, ad albedinem exsiccat; dein materiem ad rubedinem calcina.

Vitriolum ad rubedinem calcinatum vires Liquoris Stiptici præstat.

Spiritus, Oleum & Colcothar Vitrioli.

℞. Vitrioli Calcinati Quantum Vis.

Eo Retortæ terreae amplæ vel vitreae loricatæ fere ad duas tertias reple:

Geest van Ammoniak Zout.

Neem Ammoniak Zout tot Poeder gebracht zynde, een deel.

Potasch, of in deszelfs plaats levendige Kalk, twee delen.

Schoon Water, zes delen.

Distilleer dit met een Kolf in een wyden Ontfanger op weinig vuur, tot dat het Zout, dat opgegeven is, door de opklimmende waterachtige vocht begint te smelten.

Hy wort tegen de Bovenzydenbuiks-ziekten, de Opstygingen, Vallende ziekte en Kramptrekkingen geprezen. Daar en boven temper by het Zuur, bevordert de Pis, het Zweet en de Maandstonden. In Ziekten, waar in een Loochzoute vocht en enig bederf plaats heeft, moet men hem niet ingeven.

VAN HET KOPERROOT.

Gebrant Koperroot.

Neem Engels Koperroot, zo veel gy wilt.

Laat het in een onverglaasden aardden pot op matig vuur, sterk omroerende tot wit wordens toe, uitgedroogt worden; gloeit daar na deze stof, tot datze een rootachtige verwe heeft.

Het Koperroot, tot rootwordens toe gebrant, betoont de krachten van het Liquor Stipticus.

Geest, Olie en Dode Kop van Koperroot.

Neem Gebrant Koperroot, zo veel gy wilt.

Vul met het zelven een' stenen of glazen geharnashten Retort die wyt is, twee derdeam.

eam fornaci reverberii impone, eique recipiens amplum adpone: Tunc gradatim destilla; quando Phlegma prodibit, quod abjiciendum. Recipiente iterum adposito & commissuris clausis ignem auge, donec vapores albi prodeant: tum eodem gradu perge destillare, donec nihil amplius stillat & recipiens refrigeret. Vasis refrigeratis, invenies in receptaculo *Spiritum Vitrioli*: Hunc fere ad dimidias destilla & erit *Spiritus Vitrioli Sulphureus*; residuum vero *Oleum Vitrioli*. In fundo Retortæ primæ destillationis *Colcothar* invenies.

Ens Veneris.

℞. *Colcotharis Vitrioli edulcorati* & pulverati.

Salis Ammoniaci pulverati & optime siccati ana *Partes æquales*.

Mista, Cucurbitæ terreæ immittantur; dein æque ac *Flores Salis Ammoniaci*, *Flores coloris rubri sublima*.

Vires Florum Salis Ammoniaci Martialis præstat.

de delen vol: leg hem in een weeromstuit Oven, en voeg'er een wyden Ontfanger aan: Disteleer dan trapswyze, wanneer'er een krachteloos vocht zal overkomen, het welk men moet wegwerpen. De Ontfanger wederom aangelegt en de naden wel verzegelt zynde, vermeerder het vuur, tot dat'er witte dampen overkomen: als wanneer men met den zelven trap van vuur moet voortgaan te disteleren, tot dat'er niets meer druife en de Ontfanger kout wort. Alles kout geworden zynde, zult gy in den Ontfanger vinden den Geest van Kopperroot; disteleer die byna op de helft en het zal zyn *Spiritus Vitrioli Sulphureus*, en het geen na de distelatie is overgebleven de *Oleum Vitrioli*. Op den bodem van de Retort van de eerste distelatie zult gy den *Doden Kop* vinden.

Het Wezen van den *Doden Kop* van Kopperroot met *Ammoniak Zout* opgebeven.

Neem *Doden Kop* van Kopperroot met water afgewasschen en tot Poeder gebracht.

Ammoniak Zout dat fyn gevreven en zeer droog is, van elks even veel.

Laat dit, gemengt zynde, in een' stenen Kolf gedaan worden; daarna sublimeer de rode Bloemen op dezelve manier als de Bloemen van het *Ammoniakzout*.

Het betoont de krachten van de *Staal Bloemen* met *Ammoniak Zout* bereit.

Aqua Fortis.

℞. Nitri optimi pulverati Partem unam.
Vitrioli calcinati Partes duas.
Mista ac Retortæ immissa; tum Aqua
Fortis æque ac Spiritus Nitri destil-
latur.

Est Menstruum ad Metalla solvenda,
bonum.

DE SULPHURE.

Flores Sulphuris.

℞. Sulphuris Vivi Quantum Vis.
Indatur vasi terreo; huic aliud vas su-
perimponere; fissuris bene munitis,
Flores sublima.

Morbis cutaneis medentur; nec non a
Nonnullis adversus Morbum Regium
commendantur.

Balsamus Sulphuris Linatus.

℞. Florum Sulphuris Unciam unam.
Olei Lini Uncias sex.

Leni igne in Phiala digerantur, donec
Sulphur solvatur & materies confi-
sistentiam Balsami acquirat.

Interne vim calefaciendi, Sudorem &
Urinam movendi præstat. Externe
dolores placat ac Ulcera fistulosa sa-
nat.

Sterk Water.

Neem Beste Salpeter die fyn gestoten
is, een deel.

Gebrant Koperroot, twee delen.

Gemengt, en in een' Retort gedaan zyn-
de, distilleer dan op dezelve manier als
den Spiritus Nitri.

Het is een goet scheiwocht om de Metalen
te ontbinden.

VAN DE ZWAVEL.

Bloem van Zwavel.

Neem Natuurlyke Zwavel, zo veel gy
wilt.

Laatze in een' aarden pot gedaan worden;
zet er een' anderen pot boven op, de na-
den wel verzegelt zynde, sublimeer als
dan de Bloemen.

Zy genezen de gebreken van de Huit; ook
wordenze van sommige tegen de Geel-
zucht geprezen.

Zwavel Balsam van Lyn Olie.

Neem Bloem van Zwavel, een once.
Lynzaat Olie, zes oncen.

Laat dit te zamen met weinig vuur in een
glas te trekken gestelt worden, tot dat
de Zwavel finelte en de stof een' zelf-
standigheit van Balsam kryge.

Inwendig betoont hy een Verwarmende,
Zweet- en Pisdryvende kracht. Uit-
wendig verzacht hy de Pyn en beelt de
Pypzwoeren.

Balsamus Sulphuris Anisatus.

℞. Balsami Sulphuris Linati Uncias quatuor.

Olei Anisi Uncias duas.

Misceantur.

Eodem modo componuntur

Balsamus Sulphuris Juniperinus.

Succinatus.

Terebintbinatus.

Oleum, seu Spiritus Sulphuris per Campanam.

℞. Sulphuris Vivi Quantum Vis.

Indatur vasi fistili, super quod campanam vitream suspende, tum Sulphur accende & liquorem ex margine campanæ decidentem collige. Huic operi aëre vel loco humido opus est.

Hic liquor æque ac Spiritus Sulphureus Vitrioli Ulcera oris, Melle Rosaceo mistus, sanat: Præterea in Febribus putridis, Potui ad gratam acedinem admixtus, commendatur.

Zwavel Balsem van Anys Olie.

Neem Zwavel Balsem van Lyn Olie, vier oncen.

Anys Olie, twee oncen.

Laatze te zamen gemengt worden.

Op dezelve manier worden bereit

Zwavel Balsem van Jenever-

Brantsteen en

Terpentyneolie.

Olie of Geest van Zwavel, door een Glaze Klok gemaakt.

Neem Zwavel, zo veel genoeg is.

Doetze in een aarden pot, hang 'er boven een glaze Klok, steek de Zwavel aan brant, en vergader de vocht, die van deszelfs rant nederdaalt. Tot dit werk is een vochtige lucht of plaats nodig.

Hy geneest even als de Spiritus Sulphuris Vitrioli, met RozenHoning vermengt, de Zweren in de mont. Ook wort by in Rot Koortsen, by den drank tot aangenaam zuur wordens toe gemengt, geprezen.

PHARMACOPOEÆ
GALENO-CHEMICO-MEDICÆ
PARS QUARTA.

Quæ de Medicina Pharmaceutico-Practica agit.

VIERDE DEEL
VAN DE
MENG-SCHEI-EN GENEESKONSTIGE
ARTSENYWINKEL;

Handelende over de

GENEESKONST-OEFENENDE KRUIT-
MENGKONST.

SECTIO PRIMA

Continet

MEDICAMENTA CON-
TRA STAMINUM SO-
LIDORUM LAXI-
TATEM.

Radices

§ 1. **B**istortæ, Capparis, Filicis, La-
pathi, Pentaphylli, Rhapentici,

EERSTE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN DE
TE GROOTE BUIGZAAMHEIT
VAN DE VEZELDRADEN
DER VASTE DELEN.

Wortelen.

§ 1. **H**ertstong, Kapperbooms, gro-
te gemene Varen, Patich,
Rhabar-

Rhabarbari, Sigilli Salomonis, Tormentilla.

Vyfvingerkruidt, Rhapontik, Rhabarber, Salomons Zegel en Zevenblats Wortel.

Cortices

Schorffen.

§ 2. Capparis, Cassia Lignea, Cinnamonomi, Fraxini, Peruviani, Sima rubra, Tamarisci.

§ 2. Kapperbooms, Bastert Kaneel, Oprechte Kaneel, Esschenbooms, Koorts, Rode Loop en Tamarisch Bast.

Folia

Bladeren.

§ 3. Acetosa, Hedera Terrestis, Marubii, Mentha, Millefolii, Myrti, Pimpinelle, Plantaginis, Sedimajoris.

§ 3. Zuring, Hondsdraf, Andoren, Kruisen Munt, Duizentblatt, Mirth, Pimpernel, Weegbree en Huislooks Bladeren.

Flores

Bloemen.

§ 4. Acaciae, Balauftiorum, Rosarum Rubrarum.

§ 4. Sle Pruimen, Wilde Granaat en Rode Rozen Bloemen.

Fructus & Cortices.

Vruchten en Schellen.

§ 5. Acacia, Berberi, Cupressus, Granati Immaturi, Cydonia, Nuc Moschata, Galle; Cortices Aurantium, Citriorum & Granatorum.

§ 5. Sle Pruimen, Berberissen, Cypres, Onrype Granaat Appelen, Queen, Noot Muskaat, Galnoten; Orangie, Citroen- en Granaat Schellen.

Gummi, Succī Inspissati & Liquidi

Gummen, dikke en dunne Sappen.

§ 6. Acacia, Hypocistidis, Catechu, Gummi Lacca, Mastiche; Sanguis Draconis; Vinum Rhenanum & Rubrum.

§ 6. Sle Pruimen en Hypocistis Sap, Casjouw, Gum Lacca, Mastik, Drakenbloet; Rinschen en Rode Wyn.

Metalla & quae ex his fiunt.

Metalen en het geen van dezelve wort gemaakt.

§ 7. Ferrum, Lapis Hematitidis, Ens Veneris, Flores Lapidis Hematitidis, Vi-

§ 7. Yzer, Bloet Steen, Ens Veneris, Opgeheven Bloemen van Bloet Steen, tri-

trivolum Martis, Saccharum Saturni,
Lithargyrium.

Terræ & Lapides.

§ 8. *Bolus Armena*, *Creta Alba*, *Terra Sigillata*, *Magnes*, *Tutia*, *Lapis Calaminaris*.

NB. Simplicia, quæ Literis Romanis expressa sunt, maxime ad Medicamenta externa pertinent.

Ex his Medicamenta interna sub forma Pulverum, Pilularum, Electuarium, Apozematum, Vinorum Medicamentorum: Nec non Medicamenta externa sub forma Emplastrorum ope Cere Oleique, Fotuum, Collyriorum ope liquorum convenientium, ex tempore, componenda.

SECTIO SECUNDA

Continet

MEDICAMENTA CONTRA
STAMINUM SOLIDORUM
RIGIDITATEM.

Radices

§ 9. *Althæa*, *Glycyrrhiza*, *Malva*, *Lithiorum Alborum*, *Symphyti majoris*.

Folia

§ 10. *Althæa*, *Malva*, *Mercurialis*, *Parietaria*, *Verbasci*, *Viola*.

met Staal bereit Kopperroot, Suiker van Loot, Goutgellit.

Aarde en Steenen.

§ 8. Armenische Kley, Wit Kryt, Gezegelde Aarde, Zeilsteen, Oogwit, Klemei Steen.

NB. De Enkelden met een Cursief Letter uitgedrukt behoren voornaamlyk tot uitwendige Geneesmiddelen.

Hier van kan men inwendige Geneesmiddelen in de gedaante van Poeders, Pillen, zamengestelde Conserven, Afziedzels, Geneeswynen: als ook uitwendige middelen in de gedaante van Pleisters, door hulp van Wasch en Olie; van Stovingen en Oogmiddelen, door hulp van bequame vochten, als men ze nodig heeft, bereiden.

TWEDE VERDELING

Behelst

MIDDELEN TEGEN DE ONBUIG-
ZAAMHEIT VAN DE VEZEL-
DRADEN DER VASTE DELEN.

Wortelen.

§ 9. Heemst, Zoethout, Kaasjeskruid, Witte Lelyen en Waal Wortel.

Bladeren.

§ 10. Heemst, Kaasjeskruid, Bengelkruid, Glaskruid, Wollekruid en Viool Bladeren.

Flores

§ 11. *Althea, Malva, Meliloti, Papaveris Rheados, Rosarum Pallidarum, Sambuci, Verbasci.*

Fructus.

§ 12. *Amygdalæ dulces, Armeniaca Mala mitia, Baccæ Sambuci bene Maturæ, Cerasia dulcia, Citrulli, Cucumer, Cucurbita, Ficus, Fraga, Fugubæ, Melones, Mora Matura, Persica Mala, Pistachia, Poma Acido-dulcia.*

Semina.

§ 13. *Avena, Hordeum Mundatum, Milium, Oryza, Quatuor Semina frigida majora & minora, Papaver album, Secale.*

Liquores, Succi & Olea.

§ 14. *Aqua Calida; Oleum Amygdalarum Dulcium, Lini, Olivarum, Palmæ; Succu boræorum maturorum; Saccharum.*

Ea quæ ex Animalibus fiunt.

§ 15. *Butyrum, Lac, Cremor Lactis, Serum Lactis; Medulla ossium, Pinguedo, Vitellus Ovi; Mel, Cera Flava, Sperma Ceti.*

Ex his Medicamenta interna sub forma Linctuum, Apozematum, Emulsionum, Vaporum &c. Externa sub forma Emplastrorum, Unguentorum,

Bloemen.

§ 11. Heemst, Kaasjes, Meliloten, Klapper Rozen, Bleke Rozen, Vlier en Wollekruits Bloemen.

Vruchten.

§ 12. Zoete Amandelen, Rype Abri-cosen, Vlier Beziën, zoete Kerfen, Water Meloen, Komkommer, Kauwoerden, Vygen, Aard Beziën, Persiken, Pistachies, allerley Zuurzoet Ooft.

Zaden.

§ 13. Haver, Gepelde Gerst, Gierst, Ryft, de vier grote en kleine Verkoelende Zaden, Wit Heul Zaat, Rogge.

Vochten, Sappen en Olien.

§ 14. Warm Water; Zoete Amandel, Lyn, Olyf en Palm Olie; Sap van allerley ryp Ooft; Suiker.

Dingen die van Dieren worden gemaakt.

§ 15. Boter, Melk, Room en Wei van Melk; Murg uit Schonken, Vet, Dooyer van Ey, Honig, Geel Wasch, Walschot.

Van deze dingen kan men inwendige Geneesmiddelen in de gedaante van Likkingen, Afziedzels, Zaatmelken, Wazems enz. Uitwendige in de gedaante van Plei-Cata-

Cataplasmatum, Potuum, Balneorum,
Clysmatum pro re nata componenda.

SECTIO TERTIA

Continet

MEDICAMENTA ADVER-
SUS MORBOS EX
ACIDO.

Radices

§ 16. *Calami Aromatici, Galangæ, He-
lenii, Porri, Raphani Rusticani, Rhei,
Scilla, Tormentillæ, Zedoariæ, Zin-
giberis.*

Cortices Lignosi.

§ 17. *Cassia Lignea, Cinnamomum, Win-
teranus, Cascarilla, Tamariscus.*

Folia

§ 18. *Eupatorii Cannabini, Calaminthæ,
Menthæ, Majoranæ, Cochleariæ, Ne-
petæ, Nasturtii, Origani, Serpilli.*

Flores

§ 19. *Centaurii minoris, Chamæmeli, La-
vendulæ, Rorismarini, Stechados.*

Fructus & Cortices.

§ 20. *Caryophylli, Cubebæ, Piper Al-
bum, Piper Nigrum & Longum, Car-
damomum, Nux. Moschata & ejus*

*sters, Zalven, Pappen, Stovingen, Baden
en Klysteren na vereisch van zaken, ma-
ken.*

DERDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN
ZIEKTENS DIE HET ZUUR
TOT OORZAAK HEBBEN.

Wortelen.

§ 16. *Kalmus, Galigaan, Alants, Frey,
Meer Radys, Rhabarber, Zee A-
juin, Zevenblats, Zedoar en Gen-
ber Wortel.*

Houtachtige Schorffen.

§ 17. *Bastert Kaneel, Oprechte Kaneel,
Witte Kaneel, Kascaril en Tama-
risch Bast.*

Bladeren.

§ 18. *Boelkenskruits, Kalaminth, Kruis-
en Munt, Edele Majolyn, Lepelblats,
Kattekruits, Kers, Orego en Hooi
Tyms Bladeren.*

Bloemen.

§ 19. *Klein Santory, Kamil, Lavendel,
Rozemaryn en Stechas Bloemen.*

Vruchten en Schellen.

§ 20. *Kruit Nagelen, Steert Peper,
Witte, Zwarte en Lange Peper;
Kardamom, Noot Muskaat en des-
Masis;*

*Macis; Cortex Aurantiorum ac Citri-
triorum.*

Semina

§ 21. *Anethi, Anisi, Apii, Coriandri, Dau-
ci, Sinapi.*

Gummi & Succu Condensati.

§ 22. *Catechu, Opopanax, Sagapenum, Gal-
banum, Myrrha, Sanguis Draconis.*

Partes Animalium.

§ 23. *Bezoar Orientalis & Occidentalis,
Lapides & Chelæ Cancrorum, Perla,
Mater Perlarum, Ostracodermata.*

Metallum & Terræ.

§ 24. *Ferrum & ejus præparata; Bolus
Armena, Creta Alba, Terra Sigil-
lata.*

Salia Alcalina fixa & Volatilia.

§ 25. *Sal Absinthii, Cardui Benedicti,
Nitri fixi; Ammoniâci, Cornu Cervi.*

Olea Expressa & Liquores.

§ 26. *Oleum Amygdalarum dulcium, Oli-
varum, Raparum; Aqua calida, Aquæ
Minerales, Spiritus Vini, Cerevisia ge-
nerosa bis fermentata.*

*Ex his fiunt Pulveres, Pilulæ, Electua-
ria, Apozemata, Vina Medicata, Ce-
revisiæ Medicatæ &c.*

*zels Foely; Orangie en Citroen
Schellen.*

Zaden.

§ 21. *Dille, Anys, Juffermerk, Kori-
ander, Vogelnest en Mostert Zaat.*

Gummen en dikke Sappen.

§ 22. *Casjouw, Opopanak, Sagapeen,
Galban, Myrrhæ, Draken Bloet.*

Delen van Dieren.

§ 23. *Oost- en West-Indische Bezoar
Steen, Steentjes en Scharen van
Kreeften, Peerlen, Peerlmoer, Oe-
ster Schelpen.*

Metaal en Aarde.

§ 24. *Yzer en deszels bereidingen; Ar-
menische Kley, Wit Kryt, Geze-
gelde Aarde.*

Looch en Vlug Zout.

§ 25. *Alzem, Gezegende Distel, Wyn-
steen, Vast Salpeter; Ammoniak en
Hertschoorn Zout.*

Uitgeperste Olien en Vochten.

§ 26. *Zoete Amandel, Olyf en Raap
Olie; Warm Water, Minerale Wa-
teren, Brandewyn, Out best Bier.*

*Van deze dingen maakt men Poeders, Pil-
len, zamengestelde Conserven, Afkook-
zels, Geneeswyn, Geneesbier enz.*

SECTIO QUARTA

Continet

MEDICAMENTA CONTRA MORBOS EX HUMORE ALCALINO.

Folia

§ 27. *Portulacæ & omnium Specierum Lathorum.*

Flores

§ 28. *Acaciæ, Nymphææ majoris.*

Fructus.

§ 29. *Armeniaca mala, Cerasa, Citria mala, Cydonia, Granata, Mala acido-dulcia, Tamarindus.*

Succi & Liquores

§ 30. *Acaciæ, Berberorum, Mororum, Ribesiorum, Hypocistidis, Sambuci; Vinum Rhenanum, Acetum, Aqua.*

Ea quæ ex Animalibus fiunt.

§ 31. *Lac dulce, Lac Ebutyratum, Cremor Lactis acescens, Serum Lactis.*

Salia & ea quæ ex his componuntur

§ 32. *Nitrum, Tartarus; Spiritus Salis, Spiritus Nitri, Spiritus Sulphuris.*

VIERDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN ZIEKTENS DIE EEN LOOCHZOUTE VOCHT TOT OORZAAK HEBBEN.

Bladeren.

§ 27. Porcelein en alle soorten van Zuring Bladeren.

Bloemen.

§ 28. Sle Pruimen, en grote Water Nymphs Bloemen.

Vruchten.

§ 29. Albricosen, Kerfen, Citroenen, Queën, Granaten, Zuurzoet Ooft, Tamarinde.

Sappen en Vochten.

§ 30. Sle Pruimen, Berberissen, Hypocistides en Vlier Beziën Sap; Rynsche Wyn, Azyn, Water.

Dingen uit Dieren gemaakt.

§ 31. Zoete en Gekaarde Melk, zuren Room, Wei van Melk.

Zouten en het geen 'er van gemaakt wort.

§ 32. Salpeter, Wynsteen, Geest van Zout, Geest van Salpeter en Geest van Zwavel.

K k

Ex

Ex his Pulveres, Conditæ, Apozemata, Julapia &c. parari possunt.

SECTIO QUINTA

Continet

MEDICAMENTA ADVERSUS MORBOS A HUMORE GLUTINOSO.

Radices

§ 33. *Angelicæ, Aristolochiæ, Galangæ, Gentianæ, Helenii, Imperatoriæ, Levistici, Raphani, Scillæ, Valerianæ Sylvestris, Zedoariæ, Zingiberis.*

Cortices Lignosi

§ 34. *Cinnamomi, Guajaci, Juniperi, Sassafras, Winterani.*

Folia

§ 35. *Abrotoni, Absinthii, Betonicæ, Calaminthæ, Chamæpitios, Cochleariæ, Becabungæ, Eupatorii Cannabini, Majoranæ, Marrubii albi, Menthæ, Origani, Nasturtii, Pulegii, Rorismarinii, Rutæ, Sabiniæ, Salvicæ.*

Flores

§ 36. *Aurantiorum, Centaurii Minoris, Chamæmeli Romani, Croci, Lavendulæ, Liliorum Convallium, Schænanthi, Rorismarinii, Stæchados, Tanacetii*

Van deze dingen kunnen Poeders, Conserven, Afkookzels, Koeldranken enz. gemaakt worden.

VYFDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN ZIEKTENS DIE UIT SLYM ONTSTAAN.

Wortelen.

§ 33. Engel, Osterlucy, Galigaan, Gentiaan, Alant, Meeſter, Lavas, Meredik, Zee Ajuin, Wilde Baldriaan, Zedoar en Gember Wortel.

Houtachtige Schorſſen.

§ 34. Kaneel, Pokhouts, Jeneverhouts, Saffraſhouts en witte Kaneel Baſt.

Bladeren.

§ 35. Averoon, Alzem, Betoni, Kalaminth, Velt Cypres, Lepelblat, Bekebooms, Boelkenskruits, Edele Majorolyn, Witte Andoren, Kruis en Munt, Orego, Kers, Poley, Rozemaryn, Wynruits, Zevenbooms en Saly Bladeren.

Bloemen.

§ 36. Orangie, Kleine Santory, Roomsche Kamil, Saffraan, Lelyen der Dalen, Kameels Hooi, Rozemaryn, Lavendel, Stechas en Reinvaar Bloemen.

Fructus

Fructus & Cortices.

§ 37. *Caryophylli, Cubebæ, Cardamomum Minus, Nux Moschata & ejus Macis, Piper Album, Nigrum, Longum; Cortex Aurantiorum ac Citriorum.*

Semina & Baccæ

§ 38. *Anethi, Anisi, Apii, Cumini, Dau-
ci, Levistici, Napi, Nigellæ, Petroseli-
ni, Santonici, Seselios; Baccæ Juniperi
& Lauri.*

Gummi, Succii Condensati & Liquidii.

§ 39. *Asa foetida, Ammoniacum, Galba-
num, Myrrha, Opopanax, Sagapenum,
Syrax Calamita; Vinum Generosum,
Cerevicia generosa bis fermentata.*

Animalia eorumque partes.

§ 40. *Aselli, Castoreum; Fel Tauri, Lu-
cii Piscis & Anguillæ; Vermes Maja-
les; Mel.*

Salia Acida, Alcalina & Composita.

§ 41. *Tartarus & ejus Cremor, Tartarus
Tartarisatus, Tartarus Vitriolatus;
Nitrum, Sal Polychrestus, Sal Succini,
Sal Marinus, Sal Gemmæ, Borax; Cha-
lybs Tartarisatus.*

Olea Destillata

§ 42. *Aurantiorum, Citriorum, Cinnamo-
mi, Caryophyllorum, Guajaci, Junipe-
ri, Sassafras, Majoranæ, Menthæ,*

Vruchten en Schellen.

§ 37. Kruitnagelen, Steert Peppers, Klein
Kardamom, Noot Muskaat en deszelfs
Foely, Witte, Zwarte en Lange Pe-
per; Orangie en Citroen Schellen.

Zaden en Beziën.

§ 38. Dil, Anys, Seldery, Komyn, Vo-
gelneft, Lavas, Mostert, Nardus, Pie-
terfely, Zever en Ezels Komyn Zaat;
Jenever en Laurier Beziën.

Gumme, Dikke- en Vloeibare Sappen.

§ 39. Duivelsdrek, Ammoniak, Galban,
Myrrhe, Opopanak, Sagapeen, Dro-
ge Styraks; Beste Wyn en Out best
Bier.

Dieren en derzelver delen.

§ 40. Pissebedden, Bevergeil; Stiere,
Snocke en Aals Gal; Mei Wormen;
Honig.

Zure, Looch en zamengestelde Zouten.

§ 41. Wynsteen en deszelfs Room, Her-
voortgebrachte Wynsteen, Wynsteen
met Olie van Koperroot bereit, Sal-
peter, veel vermogent Zout, Zout
van Brantsteen, Keuken Zout, Ge-
graven Zout, Gout Lym, Wynsteen
met Staal bereit.

Overgehaalde Olien.

§ 42. Orangie, Citroen, Kancel, Nagel,
Pokhouts, Jenever, Sassafras, Edele
Majolyns, Kruis en Munt, Foely,
K k 2 Maceris,

Maceris, Origani, Rorismarini, Spicae, Anisi, Foeniculi, Succini, Terebinthinae.

Olea Expressa

§ 43. *Lauri, Nucis Moschatae & ejus Maceris.*

Ex his Pulveres, Pilulae, Electuaria, Conservae, Extracta, Apozemata, Sapo, Tincturae, Spiritus, Vina Medicamenta & Cerevisiae Medicatae parari possunt. Praeterea aliquando Purgantia ex § 49, 50, 52, 53. petenda, & Emetica ex Radicibus Ipecacuannae vel Tartaro Emetico composita, nec non Vesicantia adhibenda.

SECTIO SEXTA

Continet

MEDICAMENTA CONTRA MORBOS AB EXCESSU MOTUS CIRCULATORII.

§ 44. *Quies Animi ac Corporis; Aër, Cibus & Potus refrigerans: si res postulat, Sanguinis missio.*

§ 45. *Medicamenta sub forma Apoze-
matum, Emulsionum ex § 9, 13, 27,
28, 29, 31, 32. petenda: his adde
lenia Narcotica ex Syrupis Diacodii,
vel Opio composita.*

Orego, Rozemaryn, Spiek, Anys, Venkel, Brantsteen en Terpentyn Olie.

Uitgeperste Olien.

§ 43. *Laurier, Noot Muskaat en Foely Olie.*

Van deze dingen kan men gereet maken Poeders, Pillen, Extracten, Kookzels, Zeep, Tincturen, Geesten, Geneeswyn en Bier. Boven dit alles kan men zomtyts Buikzuiverende middelen, die men uit § 49, 50, 52, 53 kan halen, en Braakmiddelen van den Roden Loop Wortel of den van boven zuiverende Wynsteen te zamengesteld en ook Blaartrekende middelen aanwenden.

ZESDE VERDELING

Bebelst

GENEESMIDDELEN TEGEN ZIEKTENS DIE UIT EEN TE STERKEN OMLOOP DER VOCHTEN ONTSAAN.

§ 44. *Rust van Gemoet en Lichaam; de Lucht, Spys en Drank zy verkoelende: zo het nootzakelyk is een Aderlating.*

§ 45. *Geneesmiddelen in de gedaante van Kookzels, Zaat Melken enz. deze kan men uit § 9, 13, 27, 28, 29, 31, 32. halen: doe hier by zachte Rustmiddelen van zamengestelde Siroop van Maankoppen of Heulsap bereit.*

SECTIO SEPTIMA

Continet

MEDICAMENTA AD MORBOS EX DEFECTU MOTUS CIRCULATORII.

§ 46. Motus Corporis; Frictiones; Cibus potusque acres, nec non Stimulantia ex Sectione Quinta petenda.

SECTIO OCTAVA

Continet

MEDICAMENTA ADVERSUS MORBOS EX PLETHORA.

§ 47. Dieta minime lauta, Motus corporis, Vigiliae, Sanguinis missio, nec non si res postulat

§ 48. Alvum ducentia, Menses moventia, Sudorifera, Diuretica, Vomitoria, Salivantia, Expectorantia, E. G.

Alvum Ducentia.

Radices

§ 49. *Afari*, *Bryoniae Albae*, *Hellebori Nigri*, *Hermodactylorum*, *Falappae*, *Mecchoacannae*, *Polypodii*, *Rhei*, *Turbith*.

Cortices & Fungus.

§ 50. *Ebuli*, *Efulae*, *Sambuci media-*

ZEVENDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN ZIEKTENS DIE UIT EEN TE ZWAKKE OMLOOP DER VOCHTEN ONTSTAAN.

§ 46. *Beweging van het Lichaam; wryvingen, graagmakende spys en drank; als ook Prikkelende middelen die men uit de vyfde Verdeling kan halen.*

AGTSTE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN ZIEKTENS DIE UIT EEN TE GROTE VOLHEIT ONTSTAAN.

§ 47. *Een zeer matige Levens manier, beweging van't Lichaam, Waken, Aderlating, zo het de zaak vordert*

§ 48. *Buikontlastende, Maandstonden bevorderende, Zweetverwekkende, Pisdryvende, Braak, Kwyl en Borst ontlastende middelen; by voorbeeld*

Buikontlastende Middelen.

Wortelen.

§ 49. *Mansoor, Wilden Witten Wyngaart, Zwartens Nies, Hartjes, Jalappe, Witte Rhabarber, Eiken Varen, Rhabarber en Turbith Wortel.*

Schorssen en Uitwasch.

§ 50. *Hadich en Wolfsmelks Wortels*

ni; Agaricus.

Folia & Flores

§ 51. Malvæ, Portulacæ, Senæ, Urticæ, Rosæ Pallidæ, Genistæ.

Fructus & Semina.

§ 52. Cassia, Fistula, Colocynthis, Myrobalani omnes, Tamarindus, Bacca Hederæ Arboreæ, Rhamni, Semina Carthami, Ebuli.

Succi Condensati, Gummi &c.

§ 53. Aloë, Elaterium, Euphorbium, Gutta Gamba, Manna, Scammonium.

Salia

§ 54. Catharticum Amarum, Nitrum, Polychrestum, Cremor Tartari.

NB. Medicamenta Literis Romanis pressa inter mitiora locanda.

Ex memoratis Pulveres, Boli, Pilulæ, Apozemata, Clysmata ac alia Medicamenta liquoribus convenientibus componi possunt.

Menses Moventia.

§ 55. Copiose ex Sectione Quinta pendenda.

en de middelste Vlierhouts Bast; Lorkenzwam.

Bladeren en Bloemen.

§ 51. Kaasjeskruid, Porcelein, Senen- en Netel Bladeren; Bleke Rozen en Brems Bloemen.

Vruchten en Zaden.

§ 52. Pyp Kasse, Koloquint, al de Purgeer Noten, Tamarinde; Boom Veilen Ryn Beziën, Wilt Saffraan- en Hadich Zaat.

Dikke Sappen, Gummen enz.

§ 53. Aloë, uitgedampt Ezel Komkommerfap, Toorsen van Gitte Gum, Sap van Peru, Manna, Scammoné.

Zouten.

§ 54. Engels Purgeer Zout, Salpeter, veel Vermogent Zout, Room van Wynsteen.

NB. Geneesmiddelen met een Cursief Letter uitgedrukt, moet men onder de zachte Buikzuiverende Middelen stellen.

Uit al deze dingen kan men Poeders, Brokken, Pillen, Kookzels, Klysteren en andere Geneesmiddelen met bequame wochten maken.

Maandstonden bevorderende Middelen.

§ 55. Deze kan men overvloedig uit de Vyfde Verdeling halen.

Sudorifera.

§ 56. Aqua & Aquosa calida epota; Decocta Resolventia ex § 9. ad 11. componenda; nec non Stimulantia copiose ex Sectione Tertia & Quinta petenda: His adde, *Antimonium Diaphoreticum non ablutum*, *Lapidem Bezoar*, *Camphoram*.

Diuretica.

Radices

§ 57. *Allii*, *Altheæ*, *Anonidis*, *Apii*, *Afari*, *Asparagi*, *Bryoniæ Albæ*, *Caparis*, *Costi*, *Cyperii*, *Feniculi*, *Filicis*, *Filipendulæ*, *Fraxinellæ*, *Glycyrrhizæ*, *Graminis*, *Jalappæ*, *Imperatoricæ*, *Iridis*, *Mei*, *Petroselinii*, *Raphani*, *Rubiæ*, *Rusci*, *Saxifragiæ*, *Scillæ*, *Valerianæ*.

NB. *Radices Diureticiæ* Literis Romanis pressa quoque per Secessum humores serosos potenter educunt.

Ligna & Cortices.

§ 58. *Lignum Nephriticum*, *Sanctum*, *Santalum Citrinum*, *Sassafras*, *Cortex Ebuli*, *Fraxini*, *Sambuci medianus*, *Tamariscii*.

Folia

§ 59. *Abrotoni*, *Acetosæ*, *Acmellæ*, *Adianti Albi & Nigri*, *Agrimoniæ*, *Apii*,

Zweet Middelen.

§ 56. *Water en Waterachtige Dranken* heet gedronken, ontbindende weekmakende *Afziedzels*, die men uit § 9. tot 11. kan gereed maken; als mede *Prikelende Middelen* overvloedig uit de Derde en Vyfde Verdeling te halen: doe hier by *Ongewassen Zweetdryvend Spiesglas*, *Bezoarsteen* en *Kamfer*.

Pisdryvende Middelen.

Wortelen.

§ 57. *Look*, *Heemst*, *Stalkruits*, *Seldery*, *Mansoor*, *Aspergies*, *Wilde Witte Wyngaart*, *Kapper*, *Kost*, *Wilde Galigaan*, *Venkel*, *Gemeene Varen*, *Zoethout*, *Gras*, *Jalappe*, *Meester*, *Lifch*, *Beer*, *Pietersely*, *Meredick*, *Krappe*, *Stekende Palm*, *Steenbrenke*, *Zee Ajuin* en *Baldriaan Wortel*.

NB. *De Pisdryvende Wortelen* met een *Cursief Letter* uitgedrukt, zetten te gelyk de *Weiachtige vochten* sterk door den *Afgank* af.

Hout en Schorffen.

§ 58. *Graveel*, *Pok- en Geel Sandelhout*, *Sassafras*, *Hadiich*, *Esschen*, *Middelste Vlier* en *Tamarifch Bast*.

Bladeren.

§ 59. *Averoon*, *Zuring*, *Acmelle*, *Wit en Zwart Venus Hair*, *Edel Lever-*
Beto-

Betonica, Cardui Benedicti, Cichorei, Endivie, Feniculi, Fumariae, Hederæ Terrestris, Hyssopi, Lactucæ, Menthæ, Nasturtii, Origani, Persicæ, Phellandrii, Pimpinellæ, Nepetæ, Pulegii, Ribesiorum Nigrorum, Sabinae, Scordii: Turiones Asparagorum & Lupulorum.

Flores

§ 60. *Croci, Chamæmeli Vulgaris ac Romani, Lavendulæ, Geniftæ.*

Fructus & Cortices.

§ 61. *Alkekengi, Amygdalæ, Cassia Fistula; Bacca Juniperi, Lauri, Ribesiorum Nigrorum, Sambuci; Pistachiæ; Nuclei Persicorum, Cerasorum; Cortices Aurantiorum & Citriorum.*

Semina

§ 62. *Agni Casti, Angelicæ, Apii, Cardamomi, Carui, Cichorei, Dauci Cretici & Vulgaris, Feniculi, Fraxini, Hordei, Milii Solis, Petroselinii, Rusci, Saxifragæ, Sileris, Sophiæ, Thlaspios, Urticæ.*

Gummi, Resinæ, Balsami

§ 63. *Elemni, Guajaci, Juniperi, Lacca, Myrrhæ; Balsamus Peruvianus, Terebinthinæ, Copaybæ.*

kruits, Selderi, Betoni, Gezegende Distel, Cichorey, Endivie, Venkel, Duive Kervel, Hontsdraf, Hysoop, Salade, Kruis en Munt, Kers, Oreggo, Persikbooms, Water Eppe, Pimpernel, Kattekruits, Poley, Zwarte Aal Beziën, Zevenbooms en Water Looks Bladeren; Eerste Uitspruitzelen van Spergies en van Hop.

Bloemen.

§ 60. Saffraan, Gemeene en Roomsche Kamil, Lavendel en Brem Bloemen.

Vruchten en Schellen.

§ 61. Blaas Krieken, Amandelen, Pyp Cassiæ; Jenever, Laurier, Zwart Aalen Vlier Beziën; Pistachies; Persik- en Karsen Stenen Pitten; Orangie- en Citroen Schellen.

Zaden.

§ 62. Kuisbooms, Engel, Seldery, Cardamom, Karwy, Cichorey, Candisch Wortel; Vogelneft, Venkel, Esfchenbooms, Gerst, Peerl, Pieterfely, Stekende Palm, Steenbreke, Ezel Komyn, Friekruits, Visselkruits- en Netelen Zaat.

Gummen, Harsen en Balsems.

§ 63. Biesjes Zalf, Hars van Pokhout, van Jenever, Gum Lacca, Myrrhe; Peruviaansche, Terpentyn en Wond Balsem.

Saia.

Salia.

§ 64. *Sal Ammoniacum, Marinum, Nitrum, Polychrestum; Borax; Sal Succini & omnia Salia Alcalina fixa.*

Animalia eorumque partes.

§ 65. *Millepedes, Lumbrici terrestres, * Cantharides; Lac Ebutyratum, Serum Ladis.*

* De Cantharidibus, vide Simplicia.

Vomitoria.

Radices

§ 66. *Ipecacuanæ; Succus Radicis Raphani Rusticani, vel Scilla.*

Folia

§ 67. *Asari; Succus Foliorum Cardui Benedicti.*

Præparata

§ 68. *Tartarus Emeticus; Crocus Metallo-
rum, Vitrum Antimonii & eorum In-
fusiones: Porro*

§ 69. *Sal commune Aquæ communi tepi-
dæ mistum; Fuscula pinguis; Olea ex-
pressa Cerevisiæ recentis ac fermentanti
mixta.*

Salivantia.

Radices

§ 70. *Angelicæ, Galangæ minoris, Impe-
ratoricæ, Pyrethri, Zingiberis.*

Zouten.

§ 64. *Ammoniak- en Zeezout, Salpe-
ter, veel vermogend Zout; Gout
Lym; Zout van Brantsteen en alle
vaste Loogzouten.*

Dieren en derzelver delen.

§ 65. *Pissebedden, Aardwormen, * Spaan-
sche Vliegen; Gekaarde Melk, Wei
van Melk.*

* Aangaande de Spaansche Vliegen, zie
de Enkelde.

Braak Middelen.

Wortelen.

§ 66. *Rodeloop Wortel; Sap van Me-
redik en Zee Ajuin Wortel.*

Bladeren.

§ 67. *Mansoor, en het Sap uit Gezege-
nde Distels Bladeren.*

Door Konst bereide Middelen.

§ 68. *Van boven zuiverende Wynsteen,
Saffraan der Metalen, Glas van Spies-
glas en derzelver Aftrekkels. Voorts*

§ 69. *Gemeen Zout met Lauw Water
vermengt; Vette Vleesch Soepen;
Uitgeperste Olien met Geil Bier ver-
mengt.*

Kwyl Middelen.

Wortelen.

§ 70. *Engel, Klein Galigaan, Meester,
Bertram en Genber Wortel.*

L 1

Folia

Folia & Flores

§ 71. *Lavendula, Majorana, Nicotiana, Origani, Salvia.*

Semina & Fructus.

§ 72. *Cuboba, Piper Album, Nigrum & Longum; Semen Nigella, Staphydis Agrica, Sinapi.*

Gummi vel Resinae.

§ 73. *Euphorbium, Mastiche.*

Mercurialia.

§ 74. *Mercurius sublimatus dulcis, Mercurius praecipitatus Albus & Ruber, Turbit Minerale; nec non Argentum vivum ope Terebinthinae Subactum & plantis pedum ac volis manuum illitum.*

Expectorantia.

Radices

§ 75. *Althea, Cynoglossa, Glycyrrhiza, Iridis Florentinae, Lappa Majoris, Symphyti Majoris, Scilla.*

Folia

§ 76. *Adianthi Albi & Nigri, Althea, Hyssopi, Malva, Marrubii Albi, Mercurialis, Parietaria, Scabiosa, Verbasci, Veronica, Viola.*

Bladeren en Bloemen.

§ 71. *Lavendel Bloemen, Edele Majolyn, Tabaks, Orego en Sali Bladeren.*

Zaden en Vruchten.

§ 72. *Steert, Witte, Zwarte en Lange Peper; Nardus, Luiskruit en Mostert Zaat.*

Gummen of Harfen.

§ 73. *Sap van Toorsen van Peru, Mastik.*

Middelen uit Quik bereit.

§ 74. *Zoete opgeheven Quik, Witte en Rode nedergeplofte Quik, Geel Quik Poeder; als ook Quik door middel van Terpentyn onzichtbaar gemaakt en aan de Planten en Palmen van voeten en handen gesmeert.*

Borst ontlastende Middelen.

Wortelen.

§ 75. *Heemst, Hontstongen, Zoethout, Lisch van Florence, Klitte, Smeeren Zee Ajuin Wortel.*

Bloemen.

§ 76. *Wit en Zwart Venus hair, Heemst, Hyfoop, Kaasjeskruits, Witte Andoren, Bingelkruits, Glaskruits, Schorftkruits, Wollekruits, Eerenprys en Viool Bladeren.*

Flores

Flores

§ 77. *Althea, Calendula, Hyperici, Malva, Meliloti, Verbasci, Papaveris Erratici.*

Fructus & Semina.

§ 78. *Amygdalæ dulces, Ficus, Siliqua dulcis, Semen Lini.*

Balsami, Gummi, Succi &c.

§ 79. *Balsamus Peruvianus & Terebinthina; Ammoniacum, Benzoin, Opopanax; Manna; Saccharum; Mel; Sulphur.*

Ex his Pulveres, Pilulæ, Electuaria, Olea expressa, Loch, Apozemata, Fodus, Balnea, Cataplasmata &c. componenda.

SECTIO NONA

Continet

MEDICAMENTA ADVERSUS
MORBOS EX OBSTRUCTIONI-
BUS SINE INFLAM-
MATIONE.

§ 80. *Confule, Medicamenta, quæ in Sectione Quinta, Sexta, Septima & Octava inveniuntur.*

Bloemen.

§ 77. Heemst, Gouts, St. Jans, Kaasjes, Meloten, Wollekruits en Klapper Rozen Bloemen.

Vruchten en Zaden.

§ 78. Zoete Amandelen, Vygen, St. Jans Broot, Lynzaat.

Balsemen, Gummen, Sappen enz.

§ 79. Peruviaansche en Terpentyn Balssem; Ammoniak, Benjuin, Opopanak; Honigdauw; Suiker; Honig; Zwavel.

Van gemelde dingen maakt men Poeders, Pillen, zamengestelde Conserven, uitgeperste Olien, Likkingen, Kookzels, Stovingen, Baden, Pappen enz.

NEGENDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN DIE
UIT VERSTOPPINGEN ONT-
STAAN ZONDER
ONTSTEKING.

§ 80. *Pleeg de Geneesmiddelen, die in de Vyfde, Zesde, Zevende en Agtste Verdeling gevonden worden, raad.*

SECTIO DECIMA

Continet

MEDICAMENTA CONTRA
MORBOS EX OBSTRUCTIO-
NIBUS CUM INFLAM-
MATIONE.

§ 81. Quies Animi & Corporis; Sanguinis missio; Aër, Cibus Potusque refrigerans; nec non Medicamenta sub forma *Apozematum*, *Emulsionum* &c ex § 9. ad 12. & *Sectione Quarta* componenda.

§ 82. Purgantia sint Antiphlogistica ex *Manna*, *Pulpa Cassiae Fistulae*, *Tamarindorum* & *Prunorum: Folis Sennae*; *Rheo*; *Scammonio Cremori Tartari misto*; *Nitro*, *Sale Polychresto*.

§ 83. Si res postulat Epispastica, *Pediluvia*, *Clysmata*, *Cataplasmata*, *Vesicantia* adhibenda.

SECTIO UNDECIMA

Continet

MEDICAMENTA AD MORBOS
INTERNOS QUI ALIQUANDO
INFLAMMATIONI
SUCCEDUNT.

Adversus Abscessus.

§ 84. *Apozemata Emollientia*, *Laxantia*, *Humectantia*; *Emulsionum*; *Vapores*, *Fotus*; *Cataplasmata copiose* ex *Sectione Secunda* componenda: porro

TIENDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN
ZIEKTENS DIE UIT VER-
STOPPINGEN ONTSTAAN
MET ONTSTEKING.

§ 81. *Rust van Gemoet en Lichaam*; *Aderlating*; *de lucht, spys en drank zyn verkoelende*: Ook kan men *Geneesmiddelen* in de gedaante van *Afziedzels*, *Zaadmelken* enz. uit § 9. tot 12. en de *Vierde Verdeling* gereed maken.

§ 82. *De Buikzuiverende Middelen* moeten van verkoelende dingen, als van *Manna*, *Bereit Trommelftoks*, *Tamarinde* en *Pruimen Merg*: *Senebladeren*; *Rhabarber*; *Scammoné met Room* van *Wynsteen* gemengt; *Salpeter* en veel *Vermogent Zout* bereid worden.

§ 83. *Zo het nodig is kan men Trek Middelen*, *Voet Baden*, *Klisteren*, *Pappen* en *Blaar makende Middelen* aanwenden.

ELFDE VERDELING.

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN
INWENDIGE ZIEKTENS, DIE
ZOMTTYS OP EEN ONT-
STEKING VOLGEN.

Tegen Etter Gezwellen.

§ 84. *Verzagtende*, *Weekmakende* en *bevochtigende Afziedzels*; *Zaadmelken*; *Dampen*; *Stovingen* en *Pappen*, *het welken alles overvloedig uit de Twede Verdeling* kan gereed maken: voorts zyne

§ 85. Ex-

§ 85. Expectorantia sub forma *Apozematum*, cum liquoribus convenientibus ex § 75, 76, 77. decocta, profunt: nec non ea, quæ § 78 & 79. inveniuntur, consulenda.

Ad Empyema.

§ 86. Apertura Thoracis inter secundam & tertiam costam veram inferiorem ad distantiam quatuor digitorum transversorum a Vertebris & ab angulo inferiori Scapulæ: porro

§ 87. Puris per vices eductio & vulneris curatio, de qua vide § 229. nec non

§ 88. Lacticinia; Decocta Diluentia, Vulneraria, Balsamica ex § 75 ad 79. composita, adhibenda.

Ad Scirrhum.

§ 89. Diluentia *Saponi Veneto* mista: Poma mitia & acido-dulcia, atque ea, quæ in *Sectione Secunda* inveniuntur; & si vires permittunt, tunc

§ 90. Motus Corporis, Labor & Equitatio profunt.

Ad Gangrænam.

§ 91. Si locus permittat, ustio profunda ferro ignito; cui fomenta calida ex *Folijs Rutæ, Scordii, Absinthii, Mentibæ, Aceto, Spiritu Vini & Aqua composita* imponuntur.

§ 92. In *Temperie Alcalina* Decocta, Emulsiones, Julapia &c. ex § 13, 27

§ 85. Borst ontlastende Middelen in de gedaante van Afziedzels, uit § 75, 76, 77. met bequame vochten gekookt, voordelig: ook kan men het geen § 78 en 79 gevonden wort, raad plegen.

Tegen een Etter Borst.

§ 86. Een opening in de Borst tusschen de tweede en derde onderste ware ribbe, vier dwerse vingeren van de Wervelbeenderen en van den ondersten hoek van het Schouderblat: voorts

§ 87. Moet men den Etter by beurten ontlasten en de gemaakte opening genezen, waar van zie § 229. Ook zyn

§ 88. Melkspys; Bevochtigende, Wonden Balsamteke Kookzels uit § 75 tot 79. te zamengesteld, nuttig.

Tegen een Knoest Gezwel.

§ 89. Daar tegen zyn bevochtigende Middelen met Spaansche Zeep gemengt; ryp en zuurzoet Ooft, als ook het geen in de Tweede Verdeling gevonden wort; en zo de krachten het niet verbieden,

§ 90. De Beweging van't Lichaam, Arbeid en het te Peert ryden nuttig.

Tegen het Kout Vuur.

§ 91. Zo de plaats het toelaat, een diepe inbranding met gloeiend Staal; op het gebrande deel legt men warme Stovingen van Wynruits, Waterlooks, Alzem en Kruis en Munts Bladeren, Azyn, Brandewyn en Water te zamengesteld.

§ 92. In een Loogzoute gesteltheit kan men Afziedzels, Zaadmelken en Koel-

30. componenda, quibus Aromatica manu parca admisceantur, magni sunt facienda.

§ 93. In *Temperie Acida* ea, quæ ab § 17. ad 21. inveniuntur, consulenda.

SECTIO DUODECIMA

Continet

MEDICAMENTA ADVERSUS MORBOS EXTERNOS, QUI NONNUNQUAM INFLAMMATIONI SUCCEDUNT.

Ad Abscessus.

§ 94. Emplastra, Fodus & Cataplasmata laxantia & maturantia adhibenda, E. G.

§ 95. Emplastra ex *Bdellio*, *Galbano*, *Sagapeno* ac *Pice* componenda.

§ 96. Cataplasmata ex § 9 ad 11. nec non *Floribus Chamæmeki*, *Meliloti*; *Ficubus*; *Oleis Expressis*; *Lacte dulci*; *Melle*; *Aqua*; *Sapone Veneto*; *Fermento acri* componuntur, & si res postulat, his *Lixivium Cineris Clavelati* admiscetur.

§ 97. *Rotus* ex similibus § 96. memoratis componendi.

Ad Fistulas.

§ 98. *Injectiones Calide* sub forma *Infusionis*, *Tincturæ*, *Linimenti liqui-*

dranken enz. uit § 13, 27 en 30. berei-
den, dewelke met weinig Speceryachtige
dingen vermengt zynde, zeer zyn te
achten.

§ 93. In een gesteltheit, waar in het Zuur de overhant heeft, pleeg het geen van § 17 tot 21. gevonden wort, raad.

TWAALFDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN UITWENDIGE ZIEKTENS DIE ZOMTYTS OP EEN ONTSTEKING VOLGEN.

Tegen Etter Gezwellen.

§ 94. Men moet *Week- en Rypmakende Pleisters*, *Stovingen* en *Pappen* aanwenden: by voorbeeld,

§ 95. De *Pleisters* kan men van *Stinkende Gum*, *Galban*, *Sagapeen* en *Pek* te zamen stellen.

§ 96. De *Pappen* worden van het geen van § 9 tot 11. gevonden wort, als ook van *Kamil-en Melote Bloemen*; *Vygen*; *uitgeperste Olien*; *Zoete Melk*; *Honig*; *Water*; *Spaansche Zeep en Zuur Deeg* gemaakt, en zo het de zaak verdert, wort'er *Loog van Potasch* by gemengt.

§ 97. De *Stovingen* kan men uit het geen § 96. is gemelt, bereiden.

Tegen Pyp Zweren.

§ 98. *Warme Inspuitingen* in de gedaante van een *Afreckzel*, *Tinctuur* en *âioris*

dioris consistentiæ ex Radicibus Aristolochiæ majoris, Gentianæ; Folijs Scordii; Floribus Hyperici; Aloë, Myrrha, Olibano, Terebinthina; Spiritu Vini; Aqua; Sapone Veneto; Vitellis Ovorum &c. compositæ conveniunt.

Ad Gangrænam.

§ 99. Confule ea quæ a § 95 ad 97. inveniuntur.

§ 100. Ut separatio acceleretur, scarificationem putrefacti usque ad Vivorum initia institue. Parti scarificatæ Cataplasmata ex Folijs Absinthii, Nicotianæ, Rutæ; Floribus Chamameli, Meliloti; Sale Ammoniaco; Aqua; Aceto; Spiritu Vini composita, impone. Quando pars mortua tumere, rubere & vacillare incipit, signum est separationem fieri. Cum post separationem locus mundus sit, tunc

§ 101. Balsamica ex Aloë, Myrrha, Olibano, Terebinthina, Melle, Spiritu Vini, Vitellis Ovorum composita, adhibenda.

§ 102. Verum si Gangræna ab impacto acri gelu oritur, tunc extemplo partem adfectam Nive vel Aqua Frigida fove, donec vita redeat: dein Ager potu cordiali ex Ligno Sassafras, Cinnamonomo, Nuce Moschata, Croco, Vino Rhenano Generoso composito calefaciendus.

van een dun Smeerzel van de Grote Osterlucy en Gentiaan Wortel; Waterlooks Bladeren; St. Jans Bloemen; Aloë, Myrrhe, Mannetjes Wierook, Terpentyn; Brandewyn; Water; Spaansche Zeep; Dooyers van Eyeren enz. gemaakt, hebben hier plaats.

Tegen het Kout Vuur.

§ 99. Pleeg de dingen, die van § 95 tot 97. gevonden worden, raad: voorts

§ 100. Op dat'er een schiekyker scheiding geschiede, laat het dode tot op het levendige doorgesneden worden. Leg op het gesneden deel Pappen van Alzem, Tabaks en Wynruits Bladeren; Kamille en Melote Bloemen; Ammoniak Zout; Water; Azyn en Brandewyn gemaakt. Als het dode deel begint te zwellen, root te worden en te waggelen, is het een teken dat de scheiding geschiet. Na de scheiding en zuivering moet men

§ 101. Balsmachtige Heelmiddelen die men van Aloë, Myrrhe, Mannetjes Wierook, Terpentyn, Honig, Brandewyn, Dooyers van Eyeren enz. maakt, aanwenden.

§ 102. Maar zo de Verfsterving van vriezende koude ontstaat, als dan behoort men zonder uitsiel het bevroren deel met Sneeuw of Kout Water te sloven, tot dat'er wederom gevoel in komt: daarna is het nootzakelyk den Lyder met een Hertsterkende drank van Sassafras, Kaneel, Noot Muskaat, Saffraan en Rynschen Wyn gemaakt, te verwarmen.

Ad Sphacelum.

§ 103. Si pars tota ut digitus Pedis vel Manus; Pes, Manus, Crus, Brachium, adfecta sit, tunc extirpanda: verum in partium majorum Extirpatione semper ætati ac Ægri viribus adtendendum.

§ 104. Post Extirpationem partium præsertim majorum, Vasa majora liganda ac per filum constringenda: porro

§ 105. Hæmorrhagia sequentibus fistenda; scilicet Spiritu Terebinthinæ; Mastiche; Thure, Sarcocolla, Sanguine Draconis; Albumine; Bolo Armena, Creta Alba, Lapide Hematitide, Magnete; Mumia; Orbiculare; Vitriolo Cyprino &c.

§ 106. Post ossis exfoliationem ea, quæ § 101. inveniuntur, consulenda.

§ 107. Si post Extirpationem nimia Plethora sequatur, tunc Venæ Sectione Sanguis mittatur: porro ea, quæ § 44. inveniuntur, observanda.

§ 108. Cum pars non tota adfecta est, tunc pro parte si fieri potest auferenda: si pro parte extirpari nequeat, tunc communicatio mortui cum vivo Medicamentis § 91. & 100. impeditur: porro ea, quæ § 92, 93 & 101. inveniuntur, consule.

Ad Scirrhum Recentem.

§ 109. Observa ea quæ a § 95 ad 97. inveniuntur. Porro

Tegen het Heet Vuur.

§ 103. Zo een Toon, een Vinger, een Voet, een Hant, een Schenkel of een Arm geheel is aangetast, moet het deel geheel worden afgezet: nogtans moet men altyt in het afzetten van grote delen op den ouderdom en de krachten van den Lyder letten.

§ 104. Na het afzetten, vooral van grote delen, moet men de grote Bloedvaten binden en met een draat te zamen drukken: voorts

§ 105. Stuit men de Bloedstorting met Geest van Terpentyn; Mastik, Wierook, Vleesch Lym, Draken Bloet; Eywit; Armenische Kley, Wit Kryt, Bloet en Zeilsteen; Mumie; Wolfsveest; Blauwe Vitriool enz.

§ 106. Na de afschilfering van het been moet men, het geen § 101. gevonden wort, in acht nemen.

§ 107. Zo 'er een al te grote Bloedrykheit op de Afzetting volgt, laat als dan een Ader geopent worden: voorts moet men, het geen § 44. gevonden wort, waarnemen.

§ 108. Zo enig Deel niet geheel is aangedaan, laat het dan zo het kan geschieden voor een gedeelte wechgenomen worden; als het voor een gedeelte niet kan geschieden, dan moet de gemeenschap van het dode met het levendige door de Geneesmiddelen § 91 en 100. belet worden: vorders neem in agt het geen § 92, 93 en 101. gevonden wort.

Tegen een Versch Knoest Gezwel.

§ 109. Neem waar het geen § 95 tot 97. gevonden wort. Voorts

§ 110. *Purgantia ex Mercurio sublimato dulci, Scammonio & Antimonio Diaphoretico composita, profunt.*

§ 111. *Si his Scirrhus non cedit & conditio mali ac Ægri permittit, tunc idem radicitus ferro extirpandus.*

§ 112. *Post Extirpationem ea, quæ § 104, 105 & 101. inveniuntur, adhibenda.*

Ad Scirrhum inveteratum Extirpatu
impossibilem.

§ 113. *Anodyna externa sub forma Fomenti ex Folijs Malvæ, Plantaginis; Floribus Sambuci, Rosarum Rubrarum; Aceto, Aqua, Spiritu Vini: sub forma Linimenti ex Oleo Olivarum, Opio, Aceto Lithargyrii, Succo Sedi majoris, Cera: sub forma Emplastri ex Cera, Oleo Olivarum, Cerussa, Minio, Plumbo isto, Saccharo Saturni, Amalgamate ex Plumbo ac Mercurio, composita.*

§ 114. *Anodyna Interna fiunt ex Felijs Malvæ; Floribus Papaveris Erratici; Capitibus Papaveris albi & eorum Seminibus; Amygdalis dulcibus sub forma Emulsionis vel Decocti.*

§ 115. *Purgantia, § 110. præscripta aliquando, repetenda.*

§ 116. *Potus ex Radicibus Chinæ, Salse parille; Ligno Guajaci & Aqua*

§ 110. *Zyn Buikzuiverende Middelen van Zoete opgeheven Quik, Scammoné en Zweetdryvent Spiësglas te zamen gestelt, voordelig.*

§ 111. *Zo het Knoest Gezwel voor deze Middelen niet wykt en de gesteltheit van de quaal en van den Lyder het toelaat, moet men het geheel en al afzetten.*

§ 112. *Na de afzetting dient men het geen § 104, 105 en 101. gevonden wort, in agt te nemen.*

Tegen een Verouderd Knoest Gezwel dat niet kan afgezet worden.

§ 113. *Uitwendige Pynstillende Middelen in de gedaante van een Stoving van Kaasjes- en Weegbre Bladeren; Vlier en Rode Rozen Bloemen; Azyn, Water en Brandewyn gemaakt: in de gedaante van een Smeerzel van Olyf Olie, Heulsap, Azyn van Goutgelit, Sap van Huislook en Wasch te zamen gestelt: in de gedaante van een Pleister van Wasch, Olyf Olie, Witloot, Meny, gebrant Loot, Suiker van Loot en het Metaal mengzel van Loot en Quik gemaakt, bereit.*

§ 114. *De Inwendige Pynstillende Middelen worden van Kaasjes Bladeren; Klapper Rozen; Witte Maankoppen en derzelver Zaden; Zoete Amandelen, in de gedaante van een Zaadmilk of Afkookzel gemaakt.*

§ 115. *De Buikzuiverende Middelen, § 110. voorgeschreven, moet men zomtyts herhalen.*

§ 116. *Een Drank, waar van gedurig moet gedronken worden, maakt men van Chi-*

componitur.

§ 117. Victus fit Jus Carnium Oleribus aciescentibus coctum ac Sale marino succoque Citri conditum; Lac dulce, Lac Ebutyratum; Cremor Lactis aciescens; Fructus horæi mites acidodulces.

Adversus Cancrum.

§ 118. Cancer parvus, liber, loco apto situs, a causa externa ortus, nec vasis magnis adcretus, si nec ætas, nec corporis conditio prohibeat, illico ferro extirpandus: Post Extirpationem ea, quæ § 101, 104 & 105. inveniuntur, observanda.

§ 119. Cancer Magnus vasibus magnis adcretus, loco Extirpationi inepto situs, in corpore cacochymico, debili vel senili, nec ferro, nec Medicamentis tollendus. Præstat tantummodo bono animo esse; locum per Plumbata ab omni externo defendi: Anodyna externa & interna, nec non Purgantia, Potum Victumque, quæ a § 113. ad 117. inveniuntur, adhiberi.

SECTIO DECIMA TERTIA

Continet

MEDICAMENTA AD FEBRES
SUPERANDAS.

na Wortel, Salsa Parille, Pokhout en Water.

§ 117. De Lyder gebruike tot voedzel Vleeschnat met zuurachtige Moeskruیدن gekookt en met Keukenzout en Citroen Sap smakelyk gemaakt; zoete- en gekaarnde Melk; zuurachtige Room; Rype zuurzoete Vruchten.

Tegen de Kanker.

§ 118. Een kleine Kanker, die los, op een bequame plaats gelegen, van een uitwendige oorzaak ontstaan, en aan geen grote vaten vast is, moet men, zo het de jaren en de gesteltheit van den Lyder toelaat, terstont afzetten: na de afzetting moet men het geen § 101, 104 en 105. gevonden wort, in agt nemen.

§ 119. Een grote Kanker aan grote vaten gehegt, op een plaats voor de Afzetting onbequaam gelegen, den Lyder Kwaatsappig, Zwak of Out zynde, moet men nog door het Staal, nog door Geneesmiddelen wegnemen. Het beste is dat den Lyder wel ontmoet zy; dat men de plaats met Plaatjes van Loot voor alle uitwendige ongemakken bevrjude: Daarenboven moet men de Uiten Inwendige Pynstillende Middelen, als mede de Buik ontlastende; den Drank en de Spys, het welk alles van § 113. tot 117. gevonden wort, in 't werk stellen.

DERTIENDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN OM
KOORTSEN TE GENEZEN.

Ad

Ad Febres Vernales intermittentes.

§ 120. *Aquosa calida, Blanda aperientia sub forma Apozematis ex Radicibus quinque aperientibus, Cichorei; Folis Acerosae, Taraxici; Tamarindo; Cremore Tartari; Nitro, Nitro Antimoniato, vel Sale Polychresto &c. composita.*

§ 121. *Febre sublata, Ager Mistura Cordiali ex Decocto Panis, Aqua Cinnamomi, Succo Citri, Vino Rhenano ac Saccharo parata; nec non Jusculis Carnium Sale communi & Succo Citri conditis reficiendus: semper curandum ne alvus sit adstricta.*

Ad Febres intermittentes Autumnales.

§ 122. *Si signa nulla inflammationis adsunt ac Febris post Vomitoria ex Tartaro Emetico, vel Infusione Croci Metallorum: Purgantia ex Extracto Catholico vel aliis: Saponucca ex Extractis Inspissatis Gentianae, Graminis; Salibus Alcalinis; Sale Polychresto; Sapone Veneto vel Tartarifato perdurat; tunc corpore jam debilitato Corroborantia & inter ea non raro Pulsis Corticis Peruviani fert palmam.*

Tegen de Tusschenpozige Koortsen, die in de Lente ontstaan.

§ 120. *Warme waterachtige en zachte openende Middelen, in de gedaante van een Afziedzel van de Vyf Openende en Cichorey Wortelen; Zuring en Paardebloems Bladeren; Tamarinde; Room van Wynsteen, Salpeter, Antimonie Salpeter of veel Vermogend Zout enz. gemaakt.*

§ 121. *De Koorts genezen zynde, moeten den Lyder met een Hertsterkend Mengzel van een Afziedzel van Broot, Kaneel Water, Citroen Sap, Rynschen Wyn en Suiker; als mede met vleesch Soepen met gemeen Zout en Citroen Sap smakelyk gemaakt, verquicken: altyt zorg dragende dat de Lyder niet hardlyvig zy.*

Tegen Tusschenpozige Herfts Koortsen.

§ 122. *Indien'er geen tekenen van een ontsteking tegenwoordig zyn, en de Koorts na het gebruik van Braakmiddelen van den van boven zuiverende Wynsteen of het Aftrekzel van de Saffraan der Metalen: of van Buikzuiverende van het Algemeen Buikzuiverend dik Uittrekzel, of andere dingen: of van Zeep Middelen van dikke Extracten van Gentiaan en Gras Wortel; Looch Zouten; veel Vermogend Zout, Spaansche of Wynsteen Zeep volharde; als dan Zegepralen niet zelden, het lichaam reets verzwakt zynde, de Versterkende Middelen, en onder deze voornaanlyk de Peruviaansche Koorts Bast.*

Contra Februm Symptomata.

§ 123. Si *Frigus* in initio magnum, tunc *Potus* ex *Aqua Calida*, *Melle*, *Nitro* ac *Vino* compositus propinandus.

§ 124. Si *Anxietas* cruciat, tunc aliquando *Vomitoria* ex *Oxymelle Scillitico*; *Infusione Foliorum Afari*: vel *Purgantia Lenia*, ex § 49. & a § 51 ad 54. vel *Diuretica* ex *Radicibus Graminis*, *Petroselini*, *Apii*, *Chinæ*; *Foliis Acemelle*, *Cerefolii*, *Fumaricæ*; *Nitro Antimoniato*, *Sale Polychresto*, vel *Nitro* composita; atque etiam nonnunquam *Sudorifera*, copiose ex § 56. petenda; profunt.

§ 125. Ad *Sitim* extinguendam valent *Aquosa*; *Subacida*; *Nitrosa* sub forma *Apozematis*, *Fulpii*, *Collutionis*, *Gargarismatis* ex *Aqua*, *Rob Ribesiorum*, *Succo Citri*, *Spiritu Nitri Dulci* &c. composita.

§ 126. Si *Sitis* cum *debilitate summa* adfit, tunc *Medicamentis* § 125. memoratis *Vinum Rhenanum* & *Spiritum Corticum Citri* admisce.

§ 127. *Nausea* ac *Vomitui* non raro *Emetica* vel *Purgantia* § 124. enumerata medentur: Si hæc non valeant, *Opium* est adhibendum.

§ 128. *Ructus* ac *Flatus* optime *Clysmatibus*, *Pomentis*, *Cucurbitis* sine *Scarificatu* *Abdomini* impositis: nec non

Tegen de toevallen van de Koortfen.

§ 123. Zo de Koude in den beginne groot is, is het best een Drank van Warm Water, Honig, Salpeter en Wyn gemaakt, in te geven.

§ 124. Indien de Lyder zeer benaauwt is, als dan zyn zomtyts Braakmiddelen van Zee Ajuin Honig Azyne, of een Aftrekzel van Mansoor Bladeren: of zachte Buikzuiverende Middelen, die men § 49. en van § 51. tot 54. kan vinden: of Pisdrivende Middelen van Gras, Pieterfely, Seldery en China Wortelen; Acemelle, Tamme en Duivenkervels Bladeren; Antimonie Salpeter, veel Vermogend Zout of Salpeter bereit: en zomtyts ook Zweet Middelen, die men rykelyk uit § 56 kan halen, nuttig.

§ 125. Om den Dorst te lesschen zyn Water, Zuur- of Salpeterachtige Geneesmiddelen, in de gedaante van een Afziedzel, Koeldrank, Mont- en Keelspoelzel van Water, Geley van Aalbeziën, Citroen Sap, Zoete Salpeter Geest enz. te zamen gestelt, voordelig.

§ 126. Zo 'er Dorst met groot verval van kragten is, als dan moet men by de Geneesmiddelen, § 125. gemelt, Rynschen Wyn en Geest van Citroen Schellen mengen.

§ 127. De Waiging en het Braken wort meest al met de Braak- of Buikzuiverende Middelen, § 124. gemelt, genezen: Zo deze Middelen niet helpen moet men het Heulsap aanwenden.

§ 128. De Oprispingen en Winden worden best met Klisteren, Stovingen en Blinde Koppen op den Onderbuik gedilue-

- diluentibus calidis: Opio lenibus Antihystericis misto superantur.
- § 129. Calori Summo, Clysmata ex Sero Lactis ac Nitro; Balnea ac Medicamenta § 125. memorata medentur.
- § 130. Adversus Delirium ac Coma Febrile Medicamenta § 114. enumerata Nitro mista: Balnea pedum; Epispastica & frictiones partium inferiorum commendantur: porro purgationes Menstruorum Haemorrhoidumque, si retentæ sint, promovendæ.
- § 131. Pervigilium Febrile, Antiphlogisticis § 125. & Oleosis sub forma Emulsionis ex Seminibus Papaveris Albi, Nitro, Aqua communi ac Saccharo: Epispasticis ac Vesicantibus partium inferiorum: Quiete Animi ac Corporis; nec non blandis Narcoticis; Aëre humido; victu § 117. præscripto atque fusurro leni assiduo ac grato curatur.
- § 132. In Convulsione Febrili Medicamenta § 129. memorata, nec non Narcotica Antihystericis mista, profunt.
- § 133. Diarrhæa Febrilis Vomitoris ex Radicibus Ipecacuanna vel Vitro Antimonii in pulverem subtilissimum redacta: Purgantibus leniter adstringentibus ex Rho, Fructibus Myrobalanorum: Clysmatibus ex Lactis dulci: Adstringentibus ex Catechu, Bolo Armena: Sudoriferis ex Antimonio Diaphoretico, Terra Foliata, nec non
- plaatst; als ook door warme bevochtigende Middelen: het Heulsap met zachte Middelen tegen de Opstygging vermengt, genezen.
- § 129. De grote Hitte geneest men door Klisteren van Zoet Wey en Salpeter; Baden en de Geneesmiddelen, § 125. gemelt.
- § 130. Tegen de Ylhoofdigheid en de Slaperigheid zyn de Middelen § 114. gemelt, met Salpeter gemengt zynde: Voet Baden; Trek Middelen en het vryven van de onderste delen, nuttig: Voorts moet men de ontlasting der Maandstonden en Aambyen, zo ze opgeslagen zyn, bevorderen.
- § 131. De Rusteloosheit moet men door de verkoelende Middelen § 125. en Olieachtige van Wit Papaver Zaat, Salpeter, gemeen Water en Suiker gemaakt, door Trek- en Blaarmakende Middelen aan de onderste delen geplaatst: door rust van gemoet en ligchaam; als ook door zachte Rustmiddelen, een vochtige lucht; door spys, § 117. gemelt, en door een aanboudent, zacht en aangenaam geruisch genezen.
- § 132. In de Kramp trekking zyn de Geneesmiddelen § 129. gemelt; als ook zachte Rustmiddelen met dingen tegen de Opstygging gemengt, voordelig.
- § 133. De onmatigen Afsank wort door Braakmiddelen van den Rodenloop Wortel, of van Antimonie Glas dat zeer fyn gestoten is: of door Buikzuiverende Middelen die te gelyk zacht zamentrekkende zyn van de Rhabarber of Purgeer Noten: door Klisteren van Zoete Melk: door Zamentrekkende dingen van Casjouw, Armenische
- M. m. 3. lenibus

lenibus Narcoticis sanatur.

§ 134. Tremor non raro viribus exhaustis Febrem sequitur; sanatur corroborantibus § 2. præscriptis, quæ sub forma Pulveris, Vini Medicati &c. propinanda.

Ad Febres continuas.

§ 135. Febribus continuis plerumque Sanguinis missio; quies Animi ac Corporis; Abstinentia; Purgantia Antiphlogistica ex Pulpa Cassiæ Pistulæ Tamarindorumque; Manna; Foliiis Sennæ; Rheo; Cremore Tartari, Nitro; nec non ea quæ § 125 & 126. inveniuntur, medentur.

Ad Febres Putridas.

§ 136. Medicamenta § 135. memorata atque ea, quæ in Sectione Quarta enumerantur, adhibenda.

Ad Variolas.

§ 137. Si Variolarum futurarum signa se ostendunt, scilicet Rigor, Nausea, Vomitus, Oculorum splendor, Inquietudo, Dolor capitis & lumbi, Gravitas artuum, Febris acuta, Convulsionès, Somnolentia, Ossitationes, tunc

§ 138. Si ætas & Corporis conditio

Kley: door Zweetmiddelen van Zweetdryvent Spiesglas, Herloefde Wynsteen en zachte Ruftmiddelen genezen.

§ 134. De Beving die meest al, de krachten uitgeput zynde, op de Koorts volgt, wort door de versterkende Middelen § 2, voorgeschreven, en in de gedaante van een Poeder, Geneeswyn enz. bereit en toegeroikt, genezen.

Tegen gedurige Koortsen.

§ 135. Deze Koortsen worden meestal door een Aderlating, rust van Gemoet en Lichaam; matigheid in Spys; verkoelende Buikzuiverende Middelen van bereide Pyp Cassië en Tamarinde; Manna; Sene Bladeren; Rhabarber; Room van Wynsteen; Salpeter; als ook door de Middelen die men § 125. en 126. vinde, genezen.

Tegen de Rot Koortsen.

§ 136. Men moet de Geneesmiddelen, § 135. gemelt, en het geen in de Vierde Verdeling gevonden wort, in 't werk stellen.

Tegen de Kinder Pokjes.

§ 137. Zo'er tekenen, dat'er Pokjes aanstaande zyn, zich vertonen, als daar zyn Huirvering, Walging, Braken, Glinstering van het Gezicht, Ongedurigheit, Hoofst en Lendepyn, Zwaarheit van alle Leden, Scherpe Koorts, Zenuwnekkingen, Slaperigheit en Geewingen, als dan

§ 138. Indien het de jaren en het lichaams permit-

permittunt, sanguis mittatur: porro
 viæ primæ Vomitorii ex Tartaro E-
 metico; Infusione Vitri Antimonii vel
 Croci Metallorum: Purgantibus An-
 tiphlogisticis § 82. memoratis; Clyf-
 matibus ex Sero Lactis, Sale communi
 vel Nitro evacuantur. Hauriatur
 multum Hydrogalæ: præterea Epifpa-
 stica & pedum Balnea ex Aqua Calida
 ac Lactè Dulci composita adhibenda.

§ 139. Verum si ad diem tertium Fe-
 bris continuatur & cutis faciëi, ma-
 num ac aliarum partium punctis
 parvis inficiatur; tunc tantummodo
 Balnea ac Epispastica pedum, Aër
 purus, nec non multum Hydrogalæ
 profunt.

§ 140. Puncta parva, quæ magis magis-
 ve se elevant ac inflammantur, brevi
 Pustulæ fiunt: quæ, quo lentius ac a
 facie magis remotæ erumpunt, eo
 meliores: præterea quo circa suppu-
 rationis tempus spatium inter Vari-
 olas plus rubet ac tumet, eo magis cu-
 randum, ut nec nudationibus nec al-
 terantibus circulatio ad exteriora im-
 pediatur.

§ 141. Si Signa § 140. memorata ad-
 sunt, tunc Potus Hydrogalæ conti-
 nuandus. Victus sit Jus carniùm
 Sale communi ac succo Citri condi-
 tum: Verum si circulatio ad exte-
 riora minuatur, tunc ea sine mora,
 cum Mixtura ex Vino Rhenano, Cro-
 co, Antimonio Diaphoretico, Aqua &

gestel toelaat, moet men een Ader openen:
 voorts de eerste wegen door Braakmid-
 delen van den van bovensuiverende
 Wynsteen; een Aftrekzel van Antimo-
 nieglas, of van de Saffraan der Metalen:
 of door verkoelende Buikzuiverende
 Middelen § 82 gemelt: Klisteren van
 Zoet Wey met gemeen Zout of Salpe-
 ter, ontlasten: Laat de Lyder veel Melk
 met water vermengt drinken: boven
 dit alles dient men Trekmiddelen en
 Voet Baden van Warm Water en
 Zoete Melk gemaakt, aan te wenden.

§ 139. Dog zo tot op den derden dag de
 Koorts aanhoudt en de buit van het aan-
 gezicht, handen en van al de andere
 delen met kleine Stippen wort bezet,
 als dan zyn alleenlyk de Voet Baden, de
 Trekmiddelen, een zuivere Lucht en de
 Drank van Melk en Water rykelyk ge-
 dronken, voordelig.

§ 140. De kleine Stippen die meer en meer
 zwellen en ontsleken, worden in korten
 tyt gezwellotjes; die hoe langzamer,
 minder in getal en verder van het aan-
 gezicht zy uitkomen, hoe beter datze
 zyn: daar en boven hoe meer dat de
 tusschenruimten tusschen de Pokjes te-
 gen den tyt dat de Eiter wort volmaakt,
 root ziet en zwelt, hoe meer men moet
 zorg dragen dat noch door onthlotingen,
 noch door ontroeringen de omloop der
 vochten naar buiten wort belet.

§ 141. Zo de Tekenen, § 140. gemelt,
 tegenwoordig zyn, als dan moet men
 voortgaan Melk met Water gemengt te
 laten drinken: De spys zy Vleeschnat
 met gemeen Zout en Citroen Sap sma-
 kelyk gemaakt: maar indien de circu-
 latie naar buiten vermindert, als dan
 moet men zonder enig tytverzuim de-
 Saccharo

Saccharo composita, augenda: verum si nimis augeatur *Emulstone* ex *Seminibus Papaveris albi*, *Nitro* ac *Opio*, compescenda.

§ 142. Post decursum suppurationis *Pustulae purulentae* materia alba vel flava praedita prius in facie dein in aliis corporis partibus rumpuntur, quando sollicitè puris exitus curandus, quod fit Medicamentis § 141. memoratis: Praeterea in Variolis confluentibus magni usus habetur *Decoctum* ex *Foliis Altheae*, *Malvae*, *Verbasci* & *Aqua* compositam, ex quo *Fomenta* ad cutim assiduo tepide fovendam ac laxandam; *Collutiones oris* ac *faucium*; nec non *Clysmata* ad *Intestina* laxanda & emollienda parantur.

SECTIO DECIMA QUARTA

Continet

MEDICAMENTA ADVERSUS MORBOS ACUTOS.

Ad Anginam Inflammatoriam.

§ 143. Vide ea § 135. memorata nec non quae § 125 & 126. inveniuntur: his adde *Clysmata Nutrientia* ex *Jure Carnium* ac *Nitro* composita.

zelve met een Mengzel van Rynschen Wyn, Saffraan, Zweetdryvend Spiesglas, Water en Suiker gemaakt, vermeerderen: maar zoze te sterk is, met een Zaadmilk van Maanzaat, Salpeter en Heulsap, verminderen.

§ 142. Als de Etter gemaakt is, als dan breken de Pokjes met een witte of gele stoffe opgevult, eerst in het aangezicht en daar na in de andere delen van het lichaam door, wanneer men zorgvuldig hier op dient te letten dat de Etter zig ontlaste, het welk geschiet door de Middelen § 141. gemelt: daar en boven is in de zamenlopende Pokjes een Afziedzel van Heemst, Kaasjes- en Wollekruits Bladeren met Water gemaakt, van een beerlyk gebruik; van dit Afziedzel bereit men Stovingen om den hant gedurig laauw te betten en week te houden; Mont- en Keelspoelzelen; als ook Kliften om de Ingewanden week en zacht te maken.

VEERTIENDE VERDELING

Bebelst

GENEESMIDDELEN TEGEN SCHERPE ZIEKTENS.

Tegen de Keel Ontsteking.

§ 143. Zie de Middelen § 135. gemelt, als ook die § 125 en 126. gevonden worden: voeg hier by Voedende Kliften van Vleeschnat en Salpeter bereit.

Ad Anginam Aquosam.

§ 144. Medicamenta sub forma Fodus, Cataplasmatibus, Gargarismatis vel Vaporis ex § 9, 10, 11. composita, quibus Mel, Spiritus Vini vel alia admisceantur, magni sunt faciendae.

§ 145. Copia Lymphæ optime Hydragogis a § 51 ad 53. Diureticis a § 57 ad 60. Apoplegmatiformis a § 70 ad 73. nec non Vesicatoriis evacuatur.

Ad Anginam Suppuratoriam.

§ 146. Ea, quæ § 144. memorantur, confule.

Adversus Anginam Scirrhosam.

§ 147. Si locus permittat, tunc eum Oleo Tartari per deliquium Penicillo ex linteo carpto ad calamum aptato ac per cannulam applicato sensim summa cum prudentia erode: porro ea, quæ § 114. inveniuntur, adhibenda.

Ad Phrenitidem.

§ 148. Medicamenta ex Sectione Decima petenda, nec non ea, quæ § 130 inveniuntur, observanda.

Tegen een Wateragtig Gezwell van de Keel.

§ 144. De Geneesmiddelen, in de gedaante van een Stoving, Keelspoetzel of Damp, uit § 9, 10, 11. bereit, waar by men Honig, Brandewyn of andere dingen kan mengen, zyn zeer te achten.

§ 145. De overvloet van de Weistof wort best door de Water afzettende Middelen van § 51 tot 53. door de Pisdryvende Middelen van § 57 tot 60. door de Kaauw en andere Slym verdunnende Middelen, van § 70 tot 73. en door Blaartrekkende Middelen ontlast.

Tegen een Kwade Keel met een Verzwering.

§ 146. Neem in agt het geen § 144. gemelt wort.

Tegen een hart Klierachtig Keel Gezwell.

§ 147. Zo de plaats het toelaat, als dan kan men dezelve met Gesmolten Zout van Wynsteen, met een Penfeel van geplukt linde in een schagt van een Penne vast gemaakt en door een Koker tot op de Quaal gebragt van langzamer hant en met de uiterste voorzigtigheid doorknagen: voorts moet men het geen § 114 gevonden wort, aanwenden.

Tegen de Razende Koorts.

§ 148. De Geneesmiddelen kan men uit de Tiende Verdeling halen; ook moet men, het geen § 130 gevonden wort, in agt nemen.

Ad Peripneumoniam Veram.

§ 149. Si fedes mali imprimis sit Bronchialis Arteria, cum sputo libero, copioso, flavo, pauco Sanguine misto, dolorem sedante, pulsus ampliore ac plenior reddente; calore aequali toto corpore, tunc

§ 150. Emollientia, Laxantia, Humectantia & Expectorantia sub forma Apozematis, Emulsionis &c. ex Sectione Secunda petenda magni sunt facienda.

Adversus Peripneumoniam Notham.

§ 151. Consule ea, quæ § 81 & 82 inveniuntur.

Ad Pleuritidem.

§ 152. Si Dolor his, § 81 & 82 memoratis, non cedit; tunc venæ sectiones repetendæ ac Vesicatorium loco affecto imponendum.

§ 153. Si Inflammatio in Suppurationem, Empyema, Schirrhum, vel Gangrænam mutatur; tunc ea, quæ in Sectione Undecima inveniuntur, observanda.

Adversus Paraphrenitidem.

§ 154. Medicamenta eadem sint quæ § 151 memoravi: præcipue Clysmata Emollientia sæpe repetita hoc in Morbo profunt.

Tegen een Ontsteking der Longen.

§ 149. Zo de zitplaats van de Quaal, voornaamlyk het onderste gedeelte van de Longepyp is, en 'er zonder moeite overvloedig gele Fluimen met een weinig bloet vermengt ontlasten, waardoor de pyn vermindert en de Pols sterker en volder wort; het lichaam overal egaal warm zynde, als dan

§ 150. Zyn de Verzachtende, Weekmakende, Bevochtigende en Borstontlastende Middelen, die men uit de Twede Verdeling kan halen, in de gedaante van een Afziedzel of Zaadmilk zeer te achten.

Tegen de Bastert Long Ontsteking.

§ 151. Neem in agt het geen § 81 en 82 gevonden wort.

Tegen de Pleuris.

§ 152. Zo de Pyn voor het geen § 81 en 82 is gemelt, niet wykt, als dan moet men de Aderlatingen herhalen en op de pynelyke plaats een Blaartrekkende Pleister leggen.

§ 153. Indien de Ontsteking in een Verzweering, Etterborst, Knoets Gezwel, of Verstercing verandert; als dan neem in acht, het geen in de Elfde Verdeling gevonden wort.

Tegen de Ontsteking van het Middenrif.

§ 154. De Geneesmiddelen § 151 gemelt, hebben ook alhier plaats: vooral zyn in deze Ziekte verzagtende Klisteren, dikwils herhaalt, voordelig.

§ 155.

§ 155. Si pars Pleuræ quæ Septum Medium ambit suppuratur, tunc dira Symptomata nullis remediis sananda oriuntur.

Ad Ventriculi Inflammationem.

§ 156. Quies Animi & Corporis; valida Sanguinis missio; Potus Humectans, Nutriens & Antiphlogisticus ex Hordeo Mundato; Foliis Acetosæ, Malvæ; Sero Lactis; Vitellis Ovorum; Rob Ribesiorum; Sale Nitro ac Polychresto: Clysmata; Cataplasmata; Fomenta ex Sero Lactis; Foliis Malvæ, Verbasci & Similibus composita, & quando res postulat lenia Narcotica.

Adversus Intestinorum Inflammationem.

§ 157. Omnia § 156. memorata; nec non Jura carniū Radicibus Petroselinii, Cichorei, Scorfoneræ cocta ac colata magni sunt facienda.

Adversus Renum Inflammationem.

§ 158. Ea, quæ § 151 & 156 inveniuntur, consulenda.

Adversus Hepatis Inflammationem.

§ 159. Vide ea § 154 memorata.

Ad Aphthas.

§ 160. Apozemata, Fomenta, Collutiones oris ac faucium, nec non Clysmata ex Radicibus Chinæ, Salsæ

§ 155. Zo een deel van het Ribberlies dat het Middenschot bekleet verzwert, als dan ontstaan'er schrikkelijke toovalen, die men door geen Geneesmiddelen kan genezen.

Tegen de Ontsteking van de Maag.

§ 156. Rust van Gemoet en Lichaam; een rykelyke Aderlating; een Bewochtigende, Voedende en Verkoelende Drank van Gepelde Gerst; Zuring en Kaasjes Bladeren; Zoet Wey; Dooyers van Eyeren; Geley van Aal Beziën; Salpeter en veel Vermogend Zout: Klisteren; Pappen; Stovingen van Zoet Wey; Kaasjes, Wolle Bladeren en diergelyke dingen gemaakt, en als het de zaak vordert, zachte Rustmiddelen.

Tegen de Ontsteking der Darmen.

§ 157. Al het geen § 156 is gemelt, als ook Vleeschsoepen met Pietersely, Cichorey en Scorfonere Wortelen gekookt en doorgegoten, zyn zeer te achten.

Tegen de Ontsteking der Nieren.

§ 158. Men moet, het geen § 151 en 156 gevonden wort, in agt nemen.

Tegen de Ontsteking van de Lever.

§ 159. Zie het geen § 154 is gemelt.

Tegen de Sprouw.

§ 160. Afziedzelen, Stovingen, Mond- en Keelspoelzels; als ook Klisteren van de China, Salsa Parille en Rapen; N n 2 Parilla,

Parilla, Raparum; Folii Malva, Verbasci; Hordeo Mundato; Melle; Saccharo; Nitro & Aqua composita, magni sunt facienda: Porro sit Victus Decoctum Panis Vini, Pani biscocto ac Melli mistum.

Ad Apoplexiam Sanguineam.

§ 161. *Larga Sanguinis missio, quæ pro re nata repetenda: Purgantia Antiphlogistica; Clysmata acria; Victus tenuis ex lacte Ebutyrato, Jure carniæ Sale communi ac succo Citri condito: Apozemata, Emulsionès abunde ex § 9 ad 11 & 13. § 27 & 32. componenda ac lenibus aromaticis miscenda.*

Ad Apoplexiam Pituitosam.

§ 162. *Emetica § 68. Purgantia acria § 49, 50, 52 & 53 memorata: Clysmata ex Folii Nicotiana, Ruta; Pulpa Colocynthidis, Castoreo, Sale Gemmae, Infusione Croci Metallorum: Veficatoria; Frictiones; Collutiones; Gargarismata; Sternutatoria; Apozemata ex Radicibus Angelica, Imperatoria, Galanga; Folii Ruta, Rorismarini, Salviae &c. nec non Mishura ex Aquis Stillatitiis Ruta, Rorismarini, Salviae, Majoranae; Tincturis Castorei, Succini; Spiritibus Cornu Cervi Succinati, Aromatici Oleosi: atque etiam Linimenta ex Oleis Laurini, Naphta, Terebinthinae &c. conveniunt.*

Kaasjes- en Wollekruits Bladeren, Gepelde Gerst; Honig; Suiker; Salpeter en Water gemaakt zyn van een heerlyk gebruik: Voorts laat de spys zyn een Afziedzel van Broot met Tweebak en Honig gemengt.

Tegen een Beroerte uit Bloetrykheit.

§ 161. *Een rykebyke Aderlating, die men na vereisch van zaken moet herhalen: Verkoelende Buikzuiverende Middelen; Scherpe Klisteren; dun voedzel van Gekeerde Melk, Vleeschnat met Tafelzout en Citroensap smakelyk gemaakt: Afziedzels, Zaadmelken, die men overvloedig uit § 9 tot 11 en 13. § 27. en 32. kan bereiden; hier by mag men zachte Speceryachtige dingen mengen.*

Tegen een Beroerte uit overvloed van Slym.

§ 162. *De Braakmiddelen § 68. De sterke Buikzuiverende Middelen § 49, 50, 52 en 53 gemelt: Klisteren van Tabak en Wynruit; Koloquint; Bevergeil, Gegraven Zout en het Aftrekzel van de Saffraan der Metalen: Blaartrekkende Middelen; Vryvingen; Mond en Keelspoelzels; Afziedzels van Engel, Meester en Galigaan Wortelen; Wynruit, Rozemaryn, Saly enz.: als ook Mengzels van Gedisteleert Water van Wynruit, Rozemaryn, Saly en Edele Majolyn; Tinctuur van Bevergeil en Brantsteen; Herts-hoorn Geest met Zout, van Brantsteen en Welrickende Olie Geest bereit; als ook Smeerzels van Laurier, Naphta, Terpentyne Olie enz. hebben hier plaats.*

§ 163. *Coma, Carus, Cataphora, Lethargus* vel Medicamentis § 161 vel 162. enumeratis curantur.

SECTIO DECIMA QUINTA

Continet

MEDICAMENTA ADVERSUS MORBOS CHRONICOS.

Ad Paralyfin.

§ 164. *Paralyfis recens* si Febrè, vel Diarrhæa non solvitur, tunc Medicamenta § 162 memorata prudenter sunt adhibenda: his adde *Sapones Artificiales; Salia Alcalina fixa Volatiliaque; atque multa alia ex Sectione Quinta* petenda.

§ 165. *Purgationes solitæ Hemorrhoidum, Menstruorum, Alvi, Urinæ, Abscessuum vel Fistularum, si sublatae* sint, promovendæ.

Adversus Epilepsiam.

§ 166. Quæ § 165: memoravi observa: porro

§ 167. Ad Motus convulsivos compescendos *Laudanum* quidem magni est faciendum; verum debilitas generis nervosi non raro post usum *Narcoticorum* augetur: hinc *Paroxysmo* ablato *Corroborantia* ex *Opalybe, Cinnamonomom, Nucis Moschata, Castoreo* ac *Sale Succini* sub forma *Pulveris, Pili-*

§ 163. De Slaapziectens worden of door de Middelen § 161 of 162 gemelt, genezen.

VYFTIENDE VERDELING

Bebelst

GENEESMIDDELEN TEGEN LANGDURENDE ZIEKTENS.

Tegen de Lambelt.

§ 164. Indien de Lamheit, die iemand eerst heeft aangetast, nog door een Koorts, nog door een onmatigen Afgank wort genezen, als dan moet men de Geneesmiddelen, § 162 gemelt, voorzichtig aanwenden: doe hier by de door Konst gemaakte Zeepen, Looch en Vlug Zout en veel meer andere dingen, die men uit de Vyfde Verdeling kan halen.

§ 165. Indien de gewone ontlastingen, als van Aambyen, Maandstonden, Afgank, Pis, Eitgergezwellen of Pypzwoeren niet naar gewoonte zyn, moet men dezelve bevorderen.

Tegen de Vallende Ziekte.

§ 166. Men moet, het geen ik § 165 heb gemelt, in acht nemen: voorts

§ 167. Om de Convulsien te genezen is het Heulsap wel zeer te achten; nogtans wort de zwakheit van het Zenuwgestel meestal na het gebruik van Rastmiddelen vermeerderd. Hierom moet men de overval oorby zynde Versterkende Middelen van Staal, Kaneel, Noot Muskaat, Bevergeil en Zout

larum vel Vini Medicati ope Balsami Peruviani vel Extracti Inspissati Corticis Peruviani, vel Vini Rhenani adhibenda; præterea hoc in Morbo motus Corporis & Animi quies profunt.

§ 168. Si Dentitio causa sit, tunc Gingivarum incisio juvat.

§ 169. Si Lumbrici tunc Antihelminthica ex Mercurio dulci, Vitriolo Martis &c. propinanda.

Ad Morbum Hypochondriacum.

§ 170. Hoc in Morbo Medicamenta § 165 & 167. memorata, nec non, Flavedo Corticum Aurantiorum Citrorumque magni usus sunt.

Adversus Passiones Hystericas.

§ 171. Consule omnia § 165, 167 & 170 enumerata.

Ad Maniam.

§ 172. Robustis, Plethoricis ac florida ætatis Medicamenta § 151. nec non (symptomatibus sedatis) quæ § 167 inveniuntur, profunt.

§ 173. Debilibus Resicientia ac Corroborantia ex § 167. petenda conveniunt: porro Purgationes solitæ § 165 observandæ.

van Brantsteen, in de gedaante van Poeder, Pillen of van een Geneeswyn door middel van Balsam van Peru, of dik Extrakt van den Peruviaanschen Bast of van Rynschen Wyn gemaakt, aanwenden; daar en boven is in deze Ziekte de beweging van het lichaam en gerustheit van't gemoet nootzakelyk.

§ 168. Zo het krygen van Tandden de oorzaak is, als dan moet men het Tantevlees doorvlymen.

§ 169. Indien Wormen, als dan dient men Worm Middelen van zoete opgeheven Quik, Koperroot van Staal en andere dingen bereit, in te geven.

Tegen de Boezenzijdenbuiks-ziekte.

§ 170. De Geneesmiddelen § 165 en 167 gemelt, als ook het buitenste van de Orangie en Citroen Schellen, zyn in deze Ziekte van een zeer goet gebruik.

Tegen de Opstygging.

§ 171. Neem naauwkeurig waar het geen men § 165, 167 en 170 vinde.

Tegen de Dolligheid.

§ 172. Menschen die Sterk, Blactryk en in het best van hun leven zyn, zyn de Geneesmiddelen die § 151, als ook § 167 gevonden worden (de overvallen gestilt zynde) nuttig.

§ 173. Zwakke Menschen, zyn de verquikkende en versterkende Middelen, die men § 167 vinden, dienstig: voorts moet men de gewoonlyke ontlastingen § 165 gemelt, gade slaan.

Ad Hydropem.

- § 174. *Victus siccus Sale communi ac Aromaticis conditus: Abstinencia a potu: Balnea sicca & calida ex Arena Saleque communi composita & Motus corporis pro viribus.*
- § 175. *Sudorifera Antimonialia & Terrestria Aromaticis conjuncta.*
- § 176. *Diuretica ex Tartaro Regenerato, Vitriolato; Sale Ammoniaco & ejus Floribus Martialibus, Ente Veneris; Borace; Nitro, Sale Polychresto, Salibus Alcalinis fixis; Balsamo Copaiba, Terebinthina; Resina Guajaci; Oleis Stillatitibus Terebinthinae atque Succini.*
- § 177. *Vomitoria ex Tartaro Emetico; Infusione Croci Metallorum, vel Vitri Antimonii; Succo Raphani Rusticani Oxymelli Scillitico misto.*
- § 178. *Purgantia Valida ex § 49, 50 & 53 petenda.*
- § 179. *Corroborantia ex Corticibus Cinnamomi, Tamarisci, Peruviani, Aurantiorum, Citriorum; Floribus Rosarum Rubrarum, Rorismarini; Baccis Juniperi; Tartaro Chalybeato sub omni forma composita.*
- § 180. *Lympha in cavitates Thoracis, Abdominis, vel Scroti congesta, si aetas & vires permittunt, Paracenthesi per vices emittitur: Si in duplicatura Peritonei vel inter tegumenta*

Tegen de Waterzucht.

- § 174. *Droog voedsel met gemeen Zout en Speceryen aangenaam gemaakt: weinig drinken. Droge en warme Baden van Zant en Zout gemaakt; en naar mate het de krachten toelaten, beweging van 't lichaam.*
- § 175. *De Zwetmiddelen worden uit de Antimonie en Aardachtige dingen bereit, waar by men Speceryachtige mengte.*
- § 176. *De Pisdryvende van den Herleefden en den Vitrioolachtigen Wynsteen; Ammoniak Zout en deszelfs Staalachtige Bloemen, het Ens Veneris; Goutlym; Salpeter, veel Vermogent Zout en vaste Loochzouten; Wond en Terpentyn Balzem; Hars van Pokhout, Gedistilleerde Jenever, Terpentyn en Brantsteen Olie.*
- § 177. *De Braakmiddelen van den van Boven zuiverende Wynsteen; een Aftrekzel van Saffraan der Metalen of van Antimonie Glas; Sap van Merediek Wortel met Honig Azyn van Zee Ajain gemengt.*
- § 178. *De Sterke Buikzuiverende Middelen kan men uit § 49, 50 en 53 halen.*
- § 179. *De Versterkende worden uit de Kaneel, Tamarisch en Peruviaanschen Bast, Orangie- en Citroen Schellen; Rode Rozen en Rozemaryn Bloemen; Jenever Beziën, met Staal bereide Wynsteen in allerley gedaantens bereit.*
- § 180. *De Weijachtige Vocht in de holigheden van de Borst, Onderbuik of het Balzakje vergadert, moet men, zo het de Jaren en de Krachten van den Lyder toelaten, door een opening cranii*

cranii & cranium ipsam collecta
tunc re postulante Punctura edu-
cenda.

§ 181. *Adversus Timpanitidem* Medi-
camenta, si ejus ortum non duxit
ex aëre per membranas Intestinorum
putrefactorum perforatas in cava de-
lapso, quæ a § 174 ad 179. inve-
niuntur: Præterea Punctura ac Fa-
sciæ magni usus habentur.

Adversus Icteram.

§ 182. Si causa sit *Inflammatio Hepatis*
vel *Calculus Vesicæ Felle* tunc hoc in
Morbo vel ea, quæ § 81 & 82. vel,
quæ § 201 inveniuntur; verum si ex
obstructionibus sine Inflammatione,
tunc Medicamenta ex

§ 183. *Radicibus Rhei, Gentianæ,*
Corticibus Aurantiorum, Citriorum;
Foliis Absinthii, Cardui Benedicti, Eu-
patorii Cannabini, Marrubii Albi, Tri-
folii Aquaticæ; Floribus Centaurii Mi-
noris, Croci; Nuce Moschata; Semi-
nibus Genistæ; Aloë, Myrrha; Chaly-
be, vel Floribus Sulphuris conveniunt.

Ad Cachexiam.

§ 184. Si *Primæ viæ Vomitivo ac Ca-*
thartico purgatæ sint, tunc

§ 185. *Corroborantia copiose ex Sectione*
Quinta petenda, nec non

van de Borst, Buik of Balzakke by beten
ontlasten: Zo de Weicchtige vocht
in de verdubbeling van de Penszak, of
russen de bekleedzelen van de Hersen-
pan en het Bekkeneel zelfs is vergadert,
dan ontlast men dezelve, zo het de zaak
vordert, met de bekleedzelen door te steken.

§ 181. Tegen de Trommelzucht, zoze
niet ontstaat uit wint door verrotte be-
kleedzelen der Ingewanden, in de Hol-
ligheden gestort: als dan hebben de Mid-
delen van § 174 tot 179 gemelt, als
ook een Opening en het Zwachtelen
plaats.

Tegen de Geelzucht.

§ 182. Zo de Geelzucht uit een Ont-
steking van de Lever, of Steentjes
in de Galblaas ontstaat; als dan zyn de
Geneesmiddelen, of die § 81 en 82. of
die § 201 gevonden worden: maar zo uit
Verstoppingen zonder ontsteking, als dan
zyn de Middelen van

§ 183. Rhabarber en Gentiaan Wortel;
Orangie- en Citroen Schellen; Al-
zem, Gezegende Distel, Boelkens-
kruits, Witte Andoren en Water
Drieblats Bladeren; Kleine Santory
Bloemen, Saffraan; Noot Muskaat;
Brem Zaat; Aloë; Myrrhe; Staal,
of Bloem van Zwavel bereit, nuttig.

Tegen de Quaadsappigheid.

§ 184. De Eerste wegen door een Braak-
en Buikzuiverend Middel gezuivent
zynde, als dan zyn

§ 185. De Versterkende Middelen, die
men rykelyk uit de Vyfde Verdcling
kan halen; als ook

§ 186. Motus Corporis; victus, qui optime digeri queat; Cerevisia optime defæcata ac aromaticis condita, profunt.

Adversus Phthifis Pulmonum ac aliorum Viscerum.

§ 187. Curatio Palliativa præ aliis instituenda est, quæ optime Medicamentis grate acidis ac salis; Decoctis vulnerariis; Expectorantibus; Diureticis & quando res postulat lenibus alvi laxantibus, nec non Papaverinis instituitur, porro.

§ 188. Victus sit Lacticinia; Jus carni suco Citri ac Sale communi conditum; Panis biscoctus: Potus Decoctum Hordei, Decoctum Panis; Cerevisia tenuis bene defæcata non bis fermentata.

§ 189. Præterea motus Corporis, præcipue Equitatio ac Navigatio magni sunt faciendæ.

Ad Rheumatismum.

§ 190. Ager hauriat serum lactis vel Decoctum Panis cum Nitro.

§ 191. Sanguis venæ sectione mittatur: porro Apozema ex Medicamentis § 182 compositum & post Purgationem Narcoticum vesperi exhibe: Partes dolentes Fomentis Emollientibus foveantur. Præterea Medicamenta Diluentia ac Emollientia interna ex Radicibus quinque aperientibus, Foliis Malvæ cum Aqua communi

§ 186. Beweging van 't Lichaam, spys die licht verteert; Bier dat wel gegeest heeft en daar Speceryachtige dingen in geweekt hebben, voordelig.

Tegen de vertering van de Long en andere Ingewanden.

§ 187. De Genezingswys zy voornaamlyk gerigt om de Uevallen te verzachten, het geen best door aangenaam zuur en zoutachtige; Wond- Borst- en Pisdryvende Middelen, en zo het de noot vordert, door zachte Buikzuiverende en Rustmiddelen geschiet.

§ 188. De Lyder gebruike tot voedzel Melkspys; Vleeschsoep met Citroen Sap en Zout smakelyk gemaakt, Tweebak: zyn drank zy een Afziedzel van Gerst of van Broot; dun Bier dat wel gegeest heeft en niet out is.

§ 189. Boven dit alles is de beweging van 't Lichaam, voornaamlyk het te peert ryden en 't scheep varen van zeer groot nut.

Tegen Pyn door de Leden die geen plaats hout.

§ 190. De Lyder drinke Zoet Wey, of het Afziedzel van Broot met Salpeter gemengt.

§ 191. Laat een Ader openen: voorts geeft een Afziedzel van de Geneesmiddelen § 182 gemaakt, en na de Buiks ontlasting des avonds een zagt Rustmiddel: Laat er verzachtende Stovingen op de pynelyke delen gelegd worden. Daar en boven zyn bevochtigende en verzachtende inwendige Geneesmiddelen van de Vyf openende Wortedecocta,

decocta; nec non Clysmata Emollientia conveniunt.

§ 192. Tandem hoc in Morbo Vesicantia; Frictiones siccae; Vina Medicata ex Foliis Cochlearia, Nasturtii, Becabungæ; Baccis Juniperi, Nucis Moschata ac Vino Rhenano composita sunt laudanda.

Ad Podagram &c.

§ 193. Motus Corporis; Equitatio; Frictiones; somnus maturus ac longus.

§ 194. Cibus Potusque facile digerendi. E. G. Jura carniū Foliis Apii, Endivie, Cichorei decocta ac Sale communi Succoque Citri condita; nec non Apozemata ex Radicibus Chinæ, Petroselini, Cichorei, Salsæ Parillæ, Scorfoneræ ac Foliis Apii parata profunt: Porro

§ 195. Sudorifera ex Antimonio Diaphoretico non abluto, Sale Polychresto & Rob Sambuci.

§ 196. Ad sævitiem doloris temperandam Cataplasmata vel Fomenta ex Foliis Malvæ; Floribus Melilotæ; Cerevisia bene lupulata recenti nondum fermentata parti dolenti calide applicantur.

§ 197. Si dolor his non cedit tunc lenia Narcotica vel

§ 198. Inunctio cum Oleo Spicæ vel Naptæ, vel Inustio cum lino adusto, vel Cucurbitæ profunt.

len en Kaasjes Bladeren, in de gedaante van een Adziedzel; als ook verzachtende Klisteren van een zeer goed gebruik.

§ 192. Eindelyk zyn in deze Ziekte Blaartrekkende Middelen; droge Vryzingen; Geneeswynen van Lepelbladeren, Kers, Bekeboom; Jenever Beziën, Noot Muskaat en Rynschen Wyn bereit, niet te verachten.

Tegen de Voet Gigt enz.

§ 193. Beweging van't Lichaam; te peert ryden; Vryzingen en langer als na gewoonte te Slapen.

§ 194. Spys en Drank, die ligt verteren, by voorbeelt, Vleeschsoepen met Seldery, Endivie en Cichorey Bladeren gekookt en met gemeen Zout en Citroen Sap smakelyk gemaakt: Ook zyn Afziedzels van de China, Pietersely, Cichorey, Salsæ Parille- en Scorfonere Wortelen en Seldery Bladeren bereit, nuttig: Voorts.

§ 195. Hebben de Zweetmiddelen van ongewasschen Zweetdryvend Spiessglas, veel Vermogend Zout en Conferf van Vlier gemaakt, plaats.

§ 196. Om de scherpe Pyn te matigen legt men Warme Pappen en Stovingen van Kaasjes Bladeren; Melote Bloemen en versch Bier dat sterk Gehopt is en niet gegeft heeft, op het pynelyke deel.

§ 197. Zo de Pyn voor dit alles niet wykt, als dan zyn zachte Rustmiddelen, of

§ 198. Een Smering met Spiek- of Naptæ Olie, of een Branding met Tondel, of Koppen, voordelig.

§ 199. Cum dolores partium externarum subito minuuntur & Viscera dolere incipiunt, tunc ex templo

§ 200. Balnea calida pedum ac manuum: Vesicatoria fortia & Frictione earum partium, nec non Sudorifera § 195. ac Decocta 194 memorata calide epota profunt.

Ad Calculum.

§ 201. Calculi generationi adversa sunt Aquosa, Humeftantia ac Nitrofa ex Sectione Secunda petenda.

Adversus Rachitidem.

§ 202. Corpore purgato, Medicamenta corroborantia ex § 1 & 2. Ente Veneris & Floribus Lapidis Hamatidis sub forma Pulverum, Vini Medicati vel Cerevisie Medicatae ope Vini Rhenani vel Cerevisie generosae optime defecatae ac bis fermentatae magni sunt facienda.

Ad Scorbutum.

§ 203. Si Humor Alcalinus peccat, tunc Medicamenta in Sectione Quarta praescripta, verum

§ 204. Si Humor Acidus, tunc ea, quae a § 16 ad 23 & 25 inveniuntur atque etiam Folia Nasturtii, Beccabunga, Limatura Martis sub omni for-

§ 199. Indien schielyk de pijn van de uitwendige delen tot de Ingewanden overgaat, als dan moet men zonder enig tytverzuim

§ 200. Warme Hant- en Voet Baden aantwenden; ook zyn de sterke Blaartrekkende Middelen en Vryvingen van gemelde delen; als ook de Zweetmiddelen § 195. en de Afziedzels § 194 gemelt, warm gedronken, nuttig.

Tegen den Steen.

§ 201. Om de groei der Steen te beletten zyn de Waterachtige, Bevochtigende en Salpeteragtige Middelen, die men uit de Twede Verdeling kan halen, voordelig.

Tegen de Lendevang.

§ 202. Het lichaam gezuivert zynde, als dan zyn de versterkende Geneesmiddelen uit § 1 en 2. het Ens Veneris en de Bloemen van den Bloetsteen met Ammoniak Zout gemaakt, in de gedaante van Poeders, Geneeswyn of Bier, door middel van Rynschen Wyn of best out zuiver Bier bereit, zeer te agten.

Tegen de Scheurbuik.

§ 203. Zo een Loochzontè Vocht de oorzaak is, als dan zyn de Middelen, in de Vierde Vereeling voorgeschreven; maar

§ 204. Indien een Zure Vocht, dan zyn de Geneesmiddelen, die men van § 16. tot 23 en 25 vindt; als ook de Kers- en Bekebooms Bladeren; het Vylzel

ma profunt.

Ad Luen Venereum.

§ 205. Adversus Gonorrhœam Pilulæ ex Extracto Catholico ac Mercurio Sublimato dulci: Electuaria ex Balsamo Peruviani, Copaiba, Terebinthina; Rbeo, Glycyrrhiza, conveniunt.

§ 206. Ad Membri virilis Inflammationem missio Sanguinis: Emulsiones ex Seminibus Papaveris Albi ac Nitro; nec non Fofus vel Cataplasmata ex Foliis Malvæ, Floribus Sambuci, Lacte dulci vel Ebutyrato composita, profunt.

§ 207. Ad Bubones, Emplastra dissipantia ex Cera, Gummi Ammoniaco, Æthiophe Minerali ac Saccharo Saturni parata conveniunt; vel eorum suppuratio Emplastris ac Cataplasmatibus ex Ficus pinguibus, Melle ac Galbano compositis promovetur.

§ 208. Adversus Pustulas Cancerosas, Corrosiva ex Mercurio Sublimato Corrosivo vel Præcipitato Rubro sub forma Fofus ope Aquæ Calcis; sub forma Linimenti beneficio Unguenti Basilici summa cum prudentia applicantur.

§ 209. Contra Fluorem Venereum in Mulieribus, vide Medicamenta quæ § 184 & 217. inveniuntur.

§ 210. Dolores Artuum, Torturæ ossium, Pustulaque ubique dispersæ op-

van Staal, in allerley gedaantens, van een zeer goet gebruik.

Tegen te Spaansche Pokken.

§ 205. Om een Zaadloop te genezen zyn Pillen van het Algemeen Extract en Zoete Opgeheven Quik; en zamengestelde Conferven van den Peruviaanschen Wond- en Terpentyn Balzem, Rhabarber en Zoethout bereit, nuttig.

§ 206. Tegen de ontsteking van de Manelyke Roede, zyn een Aderlating: Zaadmelken van Wit Maan Zaat en Salpeter; als mede Stovingen en Pappen van Kaasjes Bladeren, Vlier Bloemen, Zoete- of Gekaarde Melk gemaakt, voordelig.

§ 207. Om de Klapooren te genezen, zyn Verdryvende Pleisters van Wasch, Gum Ammoniak, Zwart Quikpoeder en Suiker van Loot bereit, nuttig; of men bevordert derzelver Verzwering met Pleisters en Pappen van Vlezige Vygen, Honig en Galban gemaakt.

§ 208. Tegen de Chankers kan men gebruiken Corrosiven van Opgeheven Corrosief- of Roden gecalcineerden Quik, in de gedaante van een Stoving, door middel van Kalkwater; of in de gedaante van een Smeerzel, door middel van het Koninklyk Smeerzel bereit; dog deze Middelen moeten voorzichtig gebruikt worden.

§ 209. Om de Pokkige Vloed der Vrouwen te genezen, zie de Middelen die § 184 en 217 gevonden worden.

§ 210. Tegen de Pyn zo der Gewrigten, als die der Beenderen en de Zweren

time *Salivatione Mercuriali* sanantur: quæ modo sequenti in loco calido instituenta. Ager per aliquot dies Decocto Hordei impleatur, dein quolibet bihorio dosi apta *Mercurii Sublimati dulcis cum Conservæ Rosarum Rubrarum* quantitate sufficiente mista utatur, donec *Gingivæ* tumeant ac doleant, nec non quolibet nocturno libræ tres ad libras quatuor vel quinque *Salivæ* expuantur; idque per septimanas quinque continuandum, dum interim Ager Panem biscocto, Amygdalis, Emulsionibus ac Decocto Hordei utatur.

§ 211. *Salivatio* pro re nata dosi *Mercurii dulcis* augenda, vel *Clysmate* ex *Lacte dulci* ac *Melle*, vel *Purgante* ex *Scammonio Saccharo* misto compescenda.

§ 212. Aliquando *Mercurius Dulcis* Alvum turbat, hoc in casu *Opium purum Antimonio Diaphoretico* mistum adhibendum.

§ 213. Si quando *Fauces* ac *Gingivæ* nimis doleant tumeantve, tunc *Gargarismata* & *Oris Collutiones* ex *Decocto Hordei*, *Succo Raparum* & *Saccharo* composita magni sunt facienda. Post salivationem præstat, ut aliquando sputationis vestigium maneat, parvam dosin *Mercurii Sublimati Dulcis* propinare; tandemque *Potionem purgantem Antiphlogisticam* exhibe ac per aliquot tempus sit victus humidus ac tenuis.

hier en daar verspreit, is de Kwyling door Quik het beste Middel: deze stelt men in een warme plaats op de volgende manier in 't werk. Laat de Lyder enige dagen rykelyk een Afziedzel van Gerst drinken, daar na gebruikt by alle twee uren een behoorlyke quantiteit Zoete Opgeheven Quik, met een genoegzaam deel Conserf van Rode Rozen gemengt, tot dat het Tantevleesch zwelt en pynelyk is, en den Lyder tusschen nacht en dag drie tot vier of vyf ponden Kwyl uitspurwt, dit dient men vyf weken zyn gang te laten gaan; terwyl de Zieke in al dien tyt alleenlyk Tweebak, Amandelen, Zaadmelken en Gerstendrank moet gebruiken.

§ 211. De Kwyling kan men, na dat het de zaak vereischt, met de Gifte van de Zoete Opgeheven Quik enigzints sterker te maken, vermeerderen, of men kanse door een Klifteen van Zoete Melk en Honig, of een Buikzuiverend Middel van Scammoné en Suiker gemaakt, verminderen.

§ 212. Zomtyts beroert de Quik den Buik, in zo een geval is het Zuiver Heulsap met Zweetdryvend Spiesglas gemengt, nuttig.

§ 213. Als de Keel en het Tantevleesch te veel zwelt en te pynelyk is, als dan zyn Gorgeldranken en Mondspoelzelen van een Afziedzel van Gerst, Knollensap en Suiker gemaakt, van een zeer goet gebruik. Het is niet quaat, dat men na de Kwyling zomtyts een weinig Zoete Quik, op dat den Lyder min of meer Speekzel ontlaste, ingeve. Eindlyk geef een verkoelend Buikzuiverend Middel, en laat de Lyder nog een geruime tyt een vochtige en sobere dieet houden.

SECTIO DECIMA SEXTA

Continet

MEDICAMENTA CONTRA MORBOS VIRGINUM AC MULIERUM.

Adversus Mensium suppressio-
nem.

§ 214. In Plethora Sanguis e vena pe-
dis mittatur: præterea Purgantia An-
tiphlogistica § 135 memorata, nec
non Pediluvia, Hirudinesque puden-
dis applicatæ convenient.

§ 215. In Cachexia consule ea quæ a §
184 ad 186 inveniuntur.

Contra Mensium Immodicum
fluxum.

§ 216. Purgantia Antiphlogistica § 135.
Et post purgationem Narcoticum ves-
peri exhibe. Porro

§ 217. Medicamenta ex Radicibus Bi-
stortæ, Tamentilla; Corticibus Cassiæ
Lignæ, Cinnamomi, Tamarisci; Flo-
ribus Balauustiorum, Rosarum Rubra-
rum; Mastiche; Bolo Armena & Terra
Sigillata, sub omni forma magni sunt
facienda.

Ad Fluorum Album.

§ 218. Consule, quæ § 184 & 217 in-
veniuntur.

ZESTIENDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN
VRTSTER- EN VROUWEN
ZIEKTENS.

Tegen de Opstoppingen der Maand-
stonden.

§ 214. Laat'er, als de Lyder Bloetryk
is, een Ader geopent worden: voorts
kunnen de verkoelende Buikzuiverende
Middelen § 135 gemelt, als ook Voet
Baden en Bloetzuigers aan de Schaam-
delen geplaatst, van groot nut zyn.

§ 215. Zo de Lyder Quaatsappig is,
moet men het geen van § 184 tot 186
gevonden wort, in agt nemen.

Tegen den Onmatigen Stonden
Vloed.

§ 216. Geef de Verkoelende Buikzuive-
rende Middelen § 135. En, na dat de
Lyder gepurgeert heeft, des avonts een
zacht Rustmiddel in. Voorts

§ 217. Zyn de Geneesmiddelen van de
Hertstongen en Zevenblats Wort-
len, Houtachtige Kassie, Kancel en
Tamarisch Bast; Wilde Granaat en
Rode Rozen Bloemen; Mastik, Ar-
menische Kley en Gezegelde Aarde,
in alle gedaante zeer te achten.

Tegen den Witten Vloed.

§ 218. Neem nauwkeurig in agt het geen
§ 184 en 217 gevonden wort.

Ad

Ad Abortum Præcavendum.

§ 219. Gravidis Plethoricis nonnunquam Sanguinis missio, nec non Cibus Potusque Antiphlogisticus profunt.

§ 220. Gravidis Debilibus Corroborantia ex Radicibus Galangæ; Corticibus Cinnamonomi, Aurantiorum, Citriorum; Fructibus Vainiglia, Nuce Moschata & ejus Macere sub forma Vini Mediciati vel Balsami Spirituosi ope Vini Hispanici Generosi, conveniunt.

Ad Partum Difficilem.

§ 221. In virium defectu, sunt Medicamenta § 220 memorata, nec non Borax, Crocus, Myrrha, Sabina, Sal volatile Succini, sub forma Pulverum vel Mixture Liquidæ ope Aquæ Rutæ; nec non Sternutatoria ex Radicibus Hellebori Albi, Foliis Asari, Rutæ; Floribus Benzoes: Clysmata ac Fomenta ex Foliis Pulegii, Sale Gemmæ, Castoreo & Aqua composita magni sunt faciendæ: Tamen hæc omnia summa cum prudentia adhibenda.

§ 222. Si Collum Uteri nimis angustum sit, tunc cum Fotu Laxante & Emolliente ex Foliis Malvæ, Parietariæ, Verbasci ac Lacte dulci composito fovendum atque Unguento Rosaceo lubricandum.

Om een Miskraam voor te komen.

§ 219. Bloetryke Zwangere Vrouwert is zomtyts een Aderlating, nodig. Ook is dezelve een verkoelende dieet nuttig.

§ 220. Zwangere Vrouwen, die van een zwak gestel zyn, moeten versterkende Middelen van de Galigaan Wortelen, Kaneel; Orangie- en Citroen Schellen; Banieljes, Noot Muskaat en deszelfs Foely, in de gedaante van een Geneeswyn of Geestryke Balsam, door middel van besten Spaanschen Wyn gemaakt, gebruiken.

Tegens een moejelyke Baring.

§ 221. Indien'er krachten ontbreken, zyn de Geneesmiddelen § 220 gemelt, als ook Goutlym, Saffraan, Myrre, Zevenboom en Vluch Amber Zout, in de gedaante van Poeders, of van een Drankje, door middel van Water van Wynruit gemaakt: als ook Niesmiddelen van Witten Nieswortel, Mansoor- en Wynruits Bladeren en Bloemen van Benjuin bereit: Klisteren en Stovingen van Poley Bladeren, Gegraven Zout, Bevergeil en Water te zamen gestelt, zeer te achten: Nochtan moet men al deze Middelen met de grootste omzichtigheit aanwenden.

§ 222. Zo de hals van de Lyfmoeder te eng is, als dan moet men hem met een weekmakende en verzachtende Stoving van Kaasjes, Glaskruits, Wolle Bladeren en Melk gemaakt, Stoven, en met Roze Zalf glad maken.

Contra

Contra Lochiorum Suppressionem.

§ 223. Ad Lochia suppressa provocanda Clysmata ac Fomenta § 221 memorata, nec non *Emplastrum ex Galbano, Sabina & Castoreo compositum* ac *Regioni umbilicali impositum: Cucurbitæ, Vesicatoria, Epispastica* ac *Balnea partium inferiorum*, conveniunt. Verum si Febris continua adsit, tunc præter *Epispastica*, ac *Balnea pedum; Cataplasmata, Fomenta ac Clysmata ex Foliis Chærophylli & Lactæ dulci composita: Præterea si Alveus adstricta sit, Purgantia Antiphlogistica* § 135. memorata, profunt. Verum si Lochia plus justo fluant, tunc *Emulsio ex Seminibus Papaveris Albi, Tinctura Catechu ac Syrupus Diacodii composita*, adhibenda.

SECTIO DECIMA SEPTIMA

Continet

MEDICAMENTA AD NON-
NULLA VULNERA
SANANDA.

Ad Vulnera Capitis cum Cranii
Fractura.

§ 224. Si cruor inter Meninges & Cranium ipsum effusus, tunc illico, loco

Tegen de Opgestopte Kraam.

§ 223. Om de opgestopte Kraamvloed te bevorderen, zyn de *Klisteren en Stovingen*, § 221 gemelt, als mede een *Pleister van Galban, Zevenboom en Bevergeil te zamen gestelt en op den Navel gelegd: Koppen, Blaarmiddelen, Trekmiddelen en Baden aan de onderste delen van het lichaam geplaatst*, voordelig. Maar zo 'er een gedurige Koorts by is, als dan moet men, behalven de *Trekmiddelen en Voet Baden; Pappen, Stovingen en Klisteren van Kervel en Zoete Melk gemaakt; en daar en boven zo de Lydster hartlyvig is, de verkoelende Buikzuiverende Middelen*, § 135 gemelt, aanwenden. Maar zo de *Kraamvloed te sterk is, als dan kan men een Zaadmilk van Wit Maanzaat, een Aftrekzel van Casjouw en zamengestelde Siroop van Maankoppen gemaakt, laten gebruiken.*

ZEVENTIENDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN OM
ZOMMIGE WONDEN
TE GENEZEN.

Tegens de Hoofwonden met een
Bekkeneelsbreuk.

§ 224. Zo 'er Bloet tusschen de vliezen van de Herzenen en het Bekkeneel is per-

permittente, capillitio abraſo, Integumentis inciſis & a cranio ſeparatis, nec non Auribus obturatis ac Capite firmato cranium Trepano perforatur, quando ſegmentum cochleae eximendum, &, ut Cruore exoneretur, Sternutatoria ac Animæ retentionem inſtitue. Dein foramen molli Linteo Spiritu Matricali Melli Roſaceo miſto ac imbuto impletur: Porro vulnus Unguento Aureo conglutina & lamellis plumbeis ab Injuriis externis defende.

§ 225. Ager Jure Carnium oleribus aceſcentibus cocto, ſucco Citri ac Sale communi condito; Lacte dulci vel Ebutyrato ſæpe ac pauca copia ſimul utatur. Potus ſit Decoctum Hordei vel Panis Emulſionesque ex Seminibus Papaveris Albi compoſitæ.

§ 226. Animus ſit hilarius, Aër purus; Alvus laxa; ſomnus blandis Narcoticis conciliandus.

Ad Vulnera Thoracis.

§ 227. Vulnera in cava non penetrantia Balfamo Arcei, Plumaceolis, levi ligatura ac ſitu Corporis curanda.

geſtort, als dan moet men terſtont, zo de plaats het toelaat, het Hoofdbair afgeſchoren, de bekleedzelen doorgesneden en van het Bekkeneel afgeſcheiden hebbende, de ooren geſtoopt en het Hoofst wel verzekert zynde, het Bekkeneel met een Trepaan doorboren, als dan neemt men het geboorde ſtuksken heen met een bequaam werktuig uit, en op dat het bloet onlaſte, laat men Niesmiddelen gebruiken en den adem inhalen. Daar na wort de opening met zacht Linden in den Geest tegen de Moedergebreen dienſtig met Rozenhonig vermengt natgemaakt opgevult, en voorts de Wonden met den Gulden Balfem geheelt, en met plaatjes van Loot tegen de ongemakken van buiten beſchermt.

§ 225. De Lyder gebruike Vleefchſoep met zuurachtige Moeskruiden gekookt, en met Citroenſap en gemeen Zout ſmakelyk gemaakt: Zoete- of Gekaarde Melk dikwyls en weinig te gelyk. De drank zy een Afziedzel van Gerst of van Broot, en Zaatmelken van het Witte Maanzaat bereit.

§ 226. Voorts zy hy goetsmoeds, de Lucht zy zuiver, de Buik week; de Slaap kan men met zachte Ruſtverwekkende Middelen bevorderen.

Tegen de Wonden van de Borst.

§ 227. Wonden, die tot in de holligheden niet doorgaan, moet men met den Balfem van Arceus, met Compreſſen, een ligte bandagie en een behoorlyke plaatsing van 't Lichaam genezen.

§ 228. Si *Vulnera* in cava penetrant, illico cruor, *Iniectione ex Aqua, Melle ac Sapone Veneto composita dilutus*, educendus.

§ 229. Porro frigus caute vitetur; nec non ea § 225, 226 & 227 memorata observa.

Adversus Vulnera Abdominis.

§ 230. *Vulnera* fere usque ad Peritonæum penetrantia, ne *Herniæ* occasionem præbeant, *sutura, ligatura*, nec non *Balsamo* § 227 præscripto, prospicienda.

§ 231. Si *Vulnera* in cavitatem penetrant atque *Intestina* illæsa sint, tunc *Aër* illico arcendus, *Integumenta* confuenda, nec non præter raram deligationem & in *Vulnus* decubitus ea, § 230 memorata, observanda.

§ 232. Si illæsum *Intestinum* per *vulnus* latum exeat; tunc *Intestinum* *Fomento calido ex Jure Carnium recentium*, vel *Lacte dulci calefacto* foveatur & reponatur. Dein ea, quæ § 231 memoravi, sollicitè observanda.

§ 233. Cum *Intestinum* per *vulnus* parvum exeat ac reduci nequeat, tunc *Vulneris dilatatu*, *Fotu ac punctu* reponendum: porro omnia, quæ §

§ 228. Zo *Wonden* tot in de holligheden doorgaan, als dan moet men terstont het bloet, door een Inspuiting van *Water, Honig en Spaansche Zeep* vloeibaar gemaakt zynde, zoeken te ontlasten.

§ 229. Voorts moet men de beledigde plaats voor de koude zorgvuldig beschermen, en het geen § 225, 226 en 227 gemelt is, nauwkeurig in agt nemen.

Tegen de Wonden van den Buik.

§ 230. *Wonden* die byna tot de *Penszak* doorgaan, moet men, op datze geen gelegenheit tot een *Darmbreuk* geven, met een *Hegting, Bandagie* en den *Balsam* § 227 gemelt, voorzien.

§ 231. Zo *Wonden* tot in de holligheit doorgaan, en de *Ingewanden* niet gequeest zyn, als dan moet men terstont de *Lucht* weren, en de *bekleedzelen* met een *naalde* te zamen hechten: Voorts dient men, behalven dat de *Wonde* niet dikwyls verbonden wort, en dat de *Lyder* op dezelve legt, het geen § 230 gemelt wort, in agt te nemen.

§ 232. Indien door een *brede Wond* een gedeelte van een ongequeesten *Darm* uitperst, als dan moet men denzelven met een *warme Stoving* van *Soep* van *versch Vleesch* of *warme Zoete Melk* stoven en weder binnen brengen. Daar na laat het geen, waar van ik § 231 melding gemaakt hebbe, in agt genomen worden.

§ 233. Zo de *Darm* door een *kleine Wonde* uitgaat en niet kan binnen gebragt worden, als dan moet men denzelven, door de *Wonde* groter te maken, een

231 inveniuntur, adhibenda.

§ 234. Si pars Fistulae intestinalis ablata sit, tunc pars superior foramini vulneris affluenda: Porro ea, quæ § 225, 226 & 227 memoravi, observanda.

§ 235. Si Omentum adhuc humidum, calidum ac rubens exeat, tunc id æque ac Intestinum, omisso punctu, reponendum. Si frigidum, lividum ac siccum, tunc partem mortuam absconde: Porro omnia, parte viva reposita, quæ § 229 & 231 inveniuntur, observanda.

§ 236. In initio si res postulat Sanguis mittatur, nec non *Clysmata ex Jure Carnium & Nitro* composita injiciantur.

Ad Tendinis Puncturam.

§ 237. Medicamenta ex *Balsamis Peruviani, Copaiba* vel *Terebinthine* composita ac calide applicata magni sunt facienda.

SECTIO DECIMA OCTAVA

Continet

MEDICAMENTA AD CONTU-
SIONES EXTERNAS
ET INTERNAS.

§ 238. Ad contusiones externas *Spiri-*

Stoving en Prikking, op zyn plaats brengen, en voorts al het geen § 231 gevonden wort, in agt nemen.

§ 234. Indien'er een stuk van de Darm is afgesneden, als dan moet men het bovenste ent aan de opening van de Wonde met de naalde vast hegten, en voorts die dingen § 225, 226 en 227 gemelt, in agt nemen.

§ 235. Zo het Net noch vochtig, warm en root zynde uitkomt, als dan moet men het even als den Darm, nalatende de Prikking, herstellen. Indien het kout, blaauw en droog is; snyd dan het dode deel af: Voorts dient men alles, het levendige deel binnen gebragt zynde, het geen § 229 en 231 gevonden wort, waar te nemen.

§ 236. In den beginne, zo het de zaak vordert, laat een Ader openen, en *Klisteren van Vleeschnat en Salpeter* gemaakt zetten.

Tegen de Peessteek.

§ 237. De *Middelen van den Peruviaanschen Wond- en Terpentyn Balsam* gemaakt en warm gebruikt zyn zeer te achten.

AGTTIENDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN
UIT- EN INWENDIGE
KNEUZINGEN.

§ 238. Tegen de uitwendige *Kneuzingen*
P p 2 rus

tus Vini Camphoratus sub forma Fotus valet.

§ 239. Adversus contusiones internas Sanguis venæ Sectione mittatur; dein Ager purgans ex Scammonio & Spiritu Vini compositum sumat: porro Apozema ex Ligno Sassafras, Foliis Rutæ, Agrimonie; Baccis Juniperi, Melle, Nitro ac Aqua Secundum Artem paratum, hauriat.

SECTIO DECIMA NONA

Continet

MEDICAMENTA AD AMBUSTIONEM.

§ 240. Spiritus Vini sub forma Fotus loco affecto calide, donec dolor minuatur, applicandus. Porro Unguentum ex Cera Nona, Pice Nigra ac Oleo Olivarum compositum, magni usus est habendum.

SECTIO VIGESIMA

Continet

NONNULLA VENENA AC EORUM ANTIDOTA.

§ 241. Venena proprie sunt, quæ citra externam aliam violentiam violentè corpus destruere queunt.

is de Geest van Wyn, met Kamfer bereit, en in de gedaante van een Stoving, een heerlyk Middel.

§ 239. Indien iemand zich inwendig bezeert heeft, laat als dan een Ader geopent worden; en den Lyder daarna een Buiszuiverend Middel van Scammoné en Geest van Wyn gemaakt innemen: Voorts moet hy een Afziedzel van Sassafras; Wynruit- en Edle Leverkruits Bladeren; Jenever Beziën, Honig, Salpeter en Water, volgens de Konst bereit, drinken.

NEGENTIENDE VERDELING

Behelst

GENEESMIDDELEN TEGEN DE VERBRANTHEIT.

§ 240. Men moet de Gebrande plaats met warme Geest van Wyn, tot dat de pyn vermindert, stoven. Voorts is een Smeerzel van Nieuw Wasch, Pek en Olyf Olie gemaakt, van een zeer goet gebruik.

TWINTIGSTE VERDELING

Behelst

EENIGE VERGIFTEN EN DERZELVER TEGENGIFTEN.

§ 241. Vergiften zyn eigentlyk zulke dingen, die buiten enig ander van buiten aankomend geweld ons lichaam op een geweldige manier kunnen verwoesten.

§ 242.

- § 242. *Alia* solo inspiratu vel contactu nocent, ut in *Peste*: hoc in casu Aër purus, remouio vel combustio rerum infectarum optima sunt *Prophylactica*.
- § 243. *Alia* ore assumta vi sua Corrosiua, ut *Mercurius sublimatus Corrosiuis*, *Butyrum Antimonii*, *Arcenicum*, *Aqua Fortis* & alia similia breui occidunt, nisi ex templo *Antidota* scilicet *Vomitoria* ex *Oleo Olivarum recenti*; *Clysmata* ex *Lacte dulci*, porro *Emulsiones* ex *Seminibus Papaveris Albi*, *Saccharo*, *Nitro* ac *Aqua composita*, adhibeantur.
- § 244. *Alia* omnes humores breui turbant & inflammant, ut *Aconitum*, *Cicutia Gesneri* &c.: hinc pulsus celer ac mutatus; sitis inextinguibilis; anxietates sumimæ; calor omnium partium, delirium cum furore. Si quis unum horum sumserit, tunc *Aquam tepidam Aceto mistam* hauriat, donec *Ventriculus* se per superiora exoneret; post vomitiones repetitas, *Clysmata* ex *Sero Lactis* ac *Nitro* injiciantur: Porro *Emulsiones* ex *Seminibus Papaveris Albi*, *Nitro*, *Syrupo Diacodii* & *Aqua composita* magni sunt faciendæ.
- § 245. *Opium* majori dosi sumtum vim interficiendi habet; hinc statim *Vomitoria* ex *Tartaro Emetico* ac *Oxy-*
- § 242. Enige schaden door een enkele inademing of aanraking, gelyk in de Pest: in zo een geval zyn de beste Verhoedende Middelen een zuivere Lucht, het wegdoen en het verbranden van de besmette dingen.
- § 243. Enige, met den mond ingenomen, zo als de Opgheven Corrosive Quik, Boter van Antimonie, Rottekruit, Sterk Water en andere diergelyke dingen, brengen den Mensch door hunne knagende kracht in zeer korten tyt van kant, ten ware zonder enig tytverzuim Tegengiften worden aangewent, naamlyk Braakmiddelen van versche Olyf Olie; Klisteren van Zoete-Melk en voorts Zaatmelken van Wit Maanzaat, Suiker, Salpeter en Water bereit.
- § 244. Enige beroeren en ontfteken in zeer korten tyt alle onze vochten, als de Monniks Kapjes en de Dulle Kervel enz.: hier van daan een raffe en ongelyke Pols; een onlessehelyke dorst, grote benaauwtheit; een ongemene hitte van alle delen, Ylhoofdigheit met grote verwoedheit. Zo iemand een van deze dingen gebruikt heeft, laat hy terstont laauw Water met Azyn gemengt drinken, tot dat hy overgeve, na herhaalde Brakingen moet men den Lyder Klisteren van Wey van Melk en Salpeter gemaakt zetten. Voorts zyn de Zaatmelken van Wit Maanzaat, Salpeter, zamengefelde Siroop van Maankoppen en Water gemaakt, van een zeer goet gebruik.
- § 245. Heulsap in een te grote hoeveelheit ingenomen, heeft een dodende kragt: hierom moet men terstont Braakmiddelen

melle Scillitico composita, adhibenda: Post vomitiones Clysmata Acris injice: porro Epispastica; Vesicatoria; Frictiones; nec non Apozemata & Mixtura § 162 præscripta, magni sunt facienda.

§ 246. Si usui Medicamenti Purgantis validi Hypercatbaris succedat; tunc quies corporis; Lac dulce calide epotum; atque lenia Narcotica ex Opio ac Antimonio Diaphoretico composita conveniunt.

§ 247. *Cantbarides* vim Renes, Uretres Vesicamque inflammandi habent: hinc Febris, Mictus Cruentus; summi Lumborum dolores: Symptomata hæc memorata optime Venæ Sectione & Emulsione ex Seminibus Papaveris Albi, Gummi Arabici, Nitro, Saccharo ac Aqua communi composita, cui pro re nata Syrupum Diacodii admisce, superantur: porro Lumbis Fotum ex Folis Fumarie ac Lacte dulci compositum impone.

§ 248. *Alia* morfu lædunt, ut Morsus Canis Rabidi & Viperarum. *Alia* ictu nocent, ut Ictus Scorpionum ac aliorum Insectorum.

§ 249. *Venenum* Canis rabidi morfu acceptum aliquando post longum temporis spatium Tragœdiam agit. Præstat illico locum affectum ferro ignito inurere vel cucurbitas fortiter trahentes loco affecto applicare; Sanguin-

len van van bovenzuiverende Wynsteen en Zee Ajuin Honig Azyn gemaakt, ingeven: Na het Braken laten 'er Scherpe Klisteren gezet worden: voorts zyn de Trek- en Blaarmiddelen, de Vryvingen, als mede de Afziedzels en het Mengzel § 162 voorgescreven, van een goet gebruik.

§ 246. Zo op het gebruik van een sterk Buikzuiverend Middel een overmatige ontlasting volgt, als dan is het nodig, dat den Lyder zich stil boude, warme Zoete Melk drinke en zachte Rustmidelen van Heulsap en Zweetdryvend Spiessglas gemaakt inneme.

§ 247. Spaansche Vliegen hebben het vermogen om de Nieren, Piswegen en den Blaas te ontsteken: hier van daan Koorts, Bloetwateren; zware Lendepyn: Deze Toevallen worden best door een Aderlating en het gebruik van een Zaadmilk van Wit Maanzaat, Arabische Gum, Salpeter, Suiker en Water gemaakt, waar by men na vereisch van zaken zamengestelde Siroop van Maankoppen doet, genezen: voorts legt men op de Lendenen een Stoving van Duive Kervel en Zoete Melk bereit.

§ 248. Sommige beschadigen door een beet; gelyk die van een Dollen Hont en van een Slang. Sommige door een steek, gelyk die van Scorpionen en andere diertjes.

§ 249. Het Vergift door de beet van een Dollen Hont ontfangen speelt zomtyts na langen tyt een droevig Treurspel. Best is het dat men terstont de besmette plaats met een gloeiend Brantzyzer brande, of dat men op dezelve sterktrekkenem

nem venæ Sectione usque ad Animi deliquium mittere; Ventriculum Vomitoriis exonerare; Alvum Purgantibus Antiphlogisticis, nec non Clysmatibus humectantibus purgare; Balnea pedum, Collutiones oris; Victum humidum, Potum refrigerans, nec non præcipitationes improvisas in aquam frigidam, submersiones in ea quamdiu Ager ferre potest commendare; si enim *Aqua metus* adfit, tunc omnia Medicamenta sero parantur.

§ 250. *Venenum ex morfu Viperarum* corpori allatum brevi, præsertim generis foeminei, serum Sanguinemque mutat ac corrumpit: hinc exsuctio & lotio partis affectæ cum *Aqua Rutæ Aceto mista*: nec non *Apozemata ex Quinque radicibus aperientibus, Fructu Tamarindorum ac Nitro composita* ac calide epota *Venenum hoc debellare* possunt.

§ 251. *Ictus Scorpionum ac aliorum Animalium Insectorumque*, Remediis § 250 memoratis, curandus.

§ 252. *Multa Venena memoratis ad-* dere possem, ut *Adamas vel Vitrum crassiuscule pulveratum* ac intus assumptum, quæ particulis suis acutis Intestina lædunt & homines, vel *Hæmorrhagiis vel exulcerationibus internis aliquando per longum tempus excruciant ac tandem interficiunt*: atque ea *Venena*, quæ *Canes, Feles, Lupos, Vulpes ac alia ani-*

de Koppen plaatsē: woorts, dat men bloet tot slaauw wordens toe aftappe; de *Maaag* van boven met *Braak-* en *den Buik* met verkoelende *Buikzuiverende Middelen* en bevochtende *Klisteren* ontlaste: daar en boven zyn de *Voet Baden, Mondspoelzels, vochtige Spys, verkoelende Drank*; den *Lyder* onverwagt in kout water te werpen en hem zo lang by het verdragen kan onder water te houden, nodige *Geneesmiddelen*; want als de *watervrees* tegenwoordig is, dan worden alle *hulpmiddelen* te laat in het werk gestelt.

§ 250. *Het Vergift door den beet van een Viper slang*, vooral dat van een *Wyfje*, het lichaam aangebracht zynde, verandert en bederft in korten tyt de wei en het bloet: hierom kunnen het uitzuigen en het wasschen van het beledigde deel met Water van *Wynruit* met *Azyn* vermengt; als ook *Afziedzels van de vyf openende Wortelen, Tamarinde en Salpeter* gemaakt, en warm gedronken, dit *Vergift te keer gaen*.

§ 251. *De Steek van de Scorpioenen en van andere Dieren* moet men met de *Hulpmiddelen* § 250 gemelt genezen.

§ 252. *Nog zou ik verscheide Vergiften by de gemelde kunnen voegen, als daur is de Diamant of het grof gestoten Glas, welke ingenomen zynde door kunne snydende scherpheit de Ingewanden beschadigen, en den Mensch, of door inwendige bloetontlastingen of Verzweringen zomtyts een geruimen tyt onlydelyke pyn veroorzaken, en eindelyk het leven benemen: als ook zulke*
malia

malia interficiunt, ut *Nux Vomica*, *Aloë* &c. Tantummodo sciendum quod nonnulla Venena hominibus letalia quibusdam animalibus in alimoniam cedunt: Sic *Cicuta* & *Nappello Sturni*; *Cantharidibus* *Hirundines*; *Serpentibus* *Cervi*; *Arenis* *Gallinæ* & *Bufo* *Bufonis* *Ciconiæ* vescuntur: dum, o *Mirum!* Venenum exiguum *Arenarum* *Bufo* *Venenosum* interficit.

Vergiften, die *Honden*, *Katten*, *Wolven*, *Vossen* en andere *Dieren* het leven benemen, als daar is de *Kraanoog*, *Aloë* en wat iets meer is. *Aleenlyk* is aan te merken, dat zommige *Vergiften* die de *Menschen* schaadlyk zyn, zommige *Dieren* tot voedsel strekken: *Want* de *Spreeuw* den *Dulle Kervel*; de *Zwaluwen* de *Spaansche Vliegen*; de *Harten* de *Slangen*; de *Hoenderen* *Spinnekoppen* en de *Oyevaars* de *Padden* eten: terwyl, o *Wonder!* het weinig *Vergift* van een *Spinnekop* den gants *vergiftigen* *Padde* het leven beneemt.

PHARMACOPOEÆ
GALENO-CHEMICO-MEDICÆ
PARS QUINTA.

*Quæ agit de iis in Pharmacia & Chemia observandis, dosi Medicamentorum
Simplicium per inferiora vel superiora Purgantium & pondere Simplicium
Catharticorum atque Narcoticorum, quod unaquæque drachma Medi-
camentorum compositorum, quæ hoc in opere inveniuntur, continet.*

V Y F D E D E E L
V A N D E
MENG-SCHEI-EN GENEESKONSTIGE
ARTSENYWINKEL;

Handelende over het geen in de Meng- en Scheikunst moet worden in acht genomen, de Gifte van de Enkelde Purgeer- en Braakmidde- len, en het gewigt van de Purgeer- en Slaapmiddelen, het welk yder vierendeel loots van de zamengestelde Geneesmidde- len, die in dit Werk gevonden worden, bevat.

SECTIO PRIMA

Continet

EA, QUÆ IN PHARMACIA
ET CHEMIA OBSER-
VANDA.

A Cida semper in vase fictili bene vitreato vel in vase vitreo co- quenda.

EERSTE VERDELING

Behelst

HET GEEN MEN IN DE MENG-
EN SCHEIKONST HEBBE IN
ACHT TE NEMEN.

Z Ure dingen moet men altyt in een' verglaasden aarde pot of in een' glas koken.

Qq

Adipis

Adipis per lotionem preparatio nullius utilitatis est.

Albumen in corpus solidum ac album a calore coagulatum nulla arte in pristinam naturam reducitur.

Alcali fixum, igne valido in crucibulo fluens, si citissime in conum fusorium, quo paulum aquæ inest, infundatur, tunc impetu incredibili, non sine periculo, nec damno conus diffilit.

Alcoholis purissimi signum est; si gutta una vel altera effusa Pavimentum non attingat, sed in Aëre dispareat: vel si quando Alcohol flagrans pulverem Pyrium incendat.

Alcohol calore longe minori quam Spiritus Vini rarefcit.

Alcohol solvit Aquam & Aquosa; omnia Spirituosa; omnia Olea pura; omnes veras Resinas; Sales alcalinos volatiles & fixos; multos Saponos; Non autem Sales nativos, Sulphur, Mercurium, Metalla, Semimetalla, nec Lapides.

Alcohol, si vel minimum aquæ inhæreat, nunquam perfecte Oleis stillatiis misceri potest.

Aloë puræ nec heterogeneis rebus permixtæ lotionem non opus est.

Ambræ Grisea, Moschus ac omnia, quæ in minima quantitate in usum accersentur & per se difficulter in pulverem rediguntur, cum pauxillo Saccharo pulverisanda.

De bereiding van Smeer door wassing is van geen nut.

Eywit door de warmte tot een vast en wit lichaam gestrent kan door geen Konst tot zyn vorige natuur gebragt worden.

Indien vast Loochzout, door een sterk vuur in een' Kroes gesmolten, schielyk in een' Gietkroes, waar in een weinig water is, gegoten wort, zo springt met een ongelooftlyk geweld, niet zonder gevaar en schaden de Kroes aan stukken.

Het Kenmerk van den allerzuiversten Geest van den meer als eens Overgehaalden Brandewyn is; indien een of twee druppelen uitgestort, op den vloer niet nedervallen, maar zich in de Lucht verspreiden: of wanneer dezelve aan brant gestoken zynde Buskruit aansteekt.

Zuivere Geest van Wyn wort met veel minder warmte dan Brandewyn uitgebreit.

Zuivere Geest van Wyn ontbint Water en waterachtige dingen; alle Geesten; alle zuivere Olien; alle ware Harsten; de vlugge en vaste Loochzouten; zeer veel zoorten van Zeep. De natuurlyke Zouten, de Zaxavel, het Quikzilver, de heele en halve Metalen, als ook de Gesteentens laat hy ongeschonden.

Zuivere Geest van Wyn, zo'er het minste Water in is, kan noit volkomelyk met Overgehaalde Olien vermengt worden.

Aloë die zuiver en eenvoudig is heeft geen wassing nodig.

Amber de Grys, Muskus en alle dingen, dewelke in een' zeer kleine hoeveelheit, tot het gebruik geordonneert en op zich zelven moeijelyk tot poeder gebracht worden, moet men met een weinig Suiker klein maken.

Anima

Animalium partes calcinatione nunquam in veros cineres abeunt, nec Sal fixum ex iis elici potest.

Antimonii Butyrum aqua non solvitur.

Antimonium ut in vitrum abeat, ferrea instrumenta abarcenda.

Aquæ paululum si Metallo alicui igne strenuo fluenti adfundatur, tunc fractura immanis extemplo summo cum periculo ac damno oritur.

Aqua longe citius Oleo Terebinthinæ ebullit.

Aqua pura saponem integrum solvit.

Aqua Calida longe citius & plus Salis dissolvit quam frigida.

Aquæ Fortis Unciis quatuor si addas Salis Ammoniaci, vel Salis Communis unciam unam, tum hæc mistura Aqua Regia audit.

Aquæ & Olea recenter destillata nonnihil empyreumaticum redolent, temporis vero lapsu iis odor & sapor genuinus redeunt. Si Aquæ & Olea hæc vase aperto aëri exponuntur, tunc non solum Spiritus empyreumaticus, sed & nobilior fugit.

Aromaticarum rerum vires optime destillatione obtinentur.

Argentum Vivum caloris admotu facile rarefcit, verum per ignem agitatum invisibile aufugit.

Bolus Armena pura lotionem non indiget.

Delen van Dieren worden door het branden noit waarachtige asch; ook kan men uit dezelve geen vast Zout bekomen.

Antimoni Boter kan men met water niet ontbinden.

Op dat het Spiesglas in Glas verandere, moet men zich van Gereetschappen, die van yzer gemaakt zyn, onthouden.

Indien by enig Metaal in een sterk vuur gesmolten een weinig water wort gegoten, zo ontstaat'er op het ogenblik, met groot gevaar en schade, een schriklyke verbreking.

Water kookt veel eerder als Terpentyn Olie.

Zuiver Water kan Zeep geheel ontbinden.

Warm Water kan veel eer en veel meer Zout dan koud water ontbinden.

Zo men by vier oncen Sterk Water een once Ammoniak of Gemeen Zout doet, zo hiet dit mengzel Aqua Regia.

Versche Overgehaalde Wateren en Olien rieken enigzins aangebrant, doch krygen door den tyt haar natuurlyken reuk en smaak wederom. Zo deze Wateren en Olien ongesloten aan de Lucht worden bloot gestelt, verliezenze niet alleen hun aangebranden reuk, maar ook hun wezentlykste deel.

De krachten der rickende Speceryachtige dingen kan men best door het Overhalen bekomen.

Het Quikzilver wort door bygebrachte warmte ligtelyk uitgebreit, maar door het vuur in beweging gebracht vliegt het onzichtbaar weg.

Zuivere roode Armenische Klei behoeft men niet te wassen.

Camphora facile Spiritu Vini vel Oleis solvitur.

Camphora & *Myrrha* simul contusa in massam fluidioris consistentiæ abeunt.

Cassia fistula Pulpa brevi fermentat ac post fermentationem vires contrarias præstat.

Cornua, *Ossa* & similia, quæ glutinosis gaudent particulis, aqua diu sunt maceranda ac longo tempore coquenda.

Corpora, quo densiora ac nigriore colore prædita, eo diutius calorem retinent.

Effervescentiæ quæ contingunt inter Salia Acida ac Alcalina fiunt inprimis a reciproca attractione horum Salium.

Electuaria, *Conserva*, *Syrupi*, præsertim quæ vim purgantem possident, fermentatione a suis viribus privantur.

Fermentatio aliquando calorem summum producit; ac sine aqua peragi non potest.

Ferrum ac omnia corpora solida in omnem dimensionem calore crescunt & frigore decrescunt.

Flores contusi succum mucilaginosum præbent.

Gummi-resinosa Aromatica multum coquere inconsultum est.

Gummi-resinosa hyeme pulverificatione ac cribratione purganda.

Gummi-resinosa in hyeme pulverificatione & cribratione purgata optime Pillis, *Electuariis*, *Emplastris* *Unguentis* &c. miscentur.

Kamfer wort zonder moeite met Geest van Wyn, of met Olien ontbonden.

Kamfer en Myrrhe te zamen gestoten worden een deeg dat zeer week is.

Geprepareert Trommelftoks Merg fermenteert in korten tyt en betoont na de fermentatie een stoppende kracht.

Hoornen, Beenderen en diergelyke dingen, dewelke lymachtige delen bezitten, moet men met water lang weken en koken.

Zwarte Lichamen, hoe dikker datze zyn, zo veel te langer behoudense hunne warmte.

De Opbruiffingen, die tusschen de Zuren en de Loochzouten ontstaan, worden voornaamlyk door een herhaalde aaneentrekking dezer Zouten veroorzaakt.

Buikontlastende Zamengestelde en Enkelde Conserven en Siropen worden door de Fermentatie van hunne krachten berooft.

De Fermentatie veroorzaakt zomtyts grote warmte, en kan zonder water niet geschieden.

Yzer en alle vaste lichamen worden in hun gehelen onttrek door de warmte uitgebreit en door de koude kleinder.

Het Sap uit gestoten Bloemen geperst is lymig.

Het is dwaasheit Harsachtige Sterkriekende Gummen lang te koken.

In den Winter kan men Harsachtige Gummen door fyn te stampen en te ziften zuiveren.

In den Winter worden Harsachtige Gummen, door fyn stoting en zifting gezuivert zynde, gemaklyk met Pillen, zamengestelde Conserven, Pleisters, Smeerselen enz. gemengt.

- Gummi-resinosa* in pulverem redacta, nunquam Melli despumato, vel aliis liquoribus adhuc calentibus, ne grumescant, admiscenda.
- Gummi Mucilaginosa* Spiritus Vini non attingit; verum aqua commode solvuntur.
- Gummi-resinosa*, Aceto, Spiritu Vini, vel Oleo Terebinthinæ optime solvuntur.
- Ignis ultima actio* omnia fixa in vitrum mutat.
- Ignis Gradus* in omnibus Chemicis operationibus observandi.
- Ignis Gradus ultimus* non est definendus.
- Liquidum* calore citissime expanditur, densius vero lentius.
- Mercurius sublimatus Corrosivus*, Sulphur & omnia quæ cuprum attingunt, in Mortario Marmoreo, vel vitreo terenda.
- Mercurius* per frigus sensim ad pondus Auri accedit ac in summo frigore semper fluidus, mobilis & expansibilis manet.
- Naphta Corpora muncta*, dein accensa ac sub aquam dimissa, pergunt ardere.
- Oleum Amygdalarum dulcium* brevi rancidum fit.
- Olea expressa vitello ovi soluta* aqua commisceri possunt.
- Olea Stillatitia Saccharo exacte mista* commode aqua commiscuntur.
- Harsachtige Gummien tot Poeder gebracht moet men noit by Geschuimden Honig of andere vochten noch warm zynde, op datze niet klonteren, men-gen.
- Slymige Gummien laat de Geest van Wyn ongeschonden; maar worden gemaklyk met water ontbonden.
- Men kan de Harsachtige Gummien best met Azyn, Geest van Wyn, of Terpentyn Olie ontbinden.
- De uiterste kracht van het Vuur verandert alle vaste lichamen in Glas.
- In alle Scheikunstige bereidingen moet men de graden van het Vuur naauwkeurig gade slaan.
- De hoogste Vuurgraat kan men niet bepalen.
- Een dunne Vocht wort door de warmte schielyk; maar een dikke langzaam uitgebreit.
- Sublumaat, Zwavel en alle dingen, die het Koper aandoen, moet men in een stenen of glazen Mortier klein maken.
- Het Quikzilver krygt van langzamerhand door de koude de zwaarte van het Gout, en blyft in de grootste koude altyt vloeibaar, beweeglyk en uitspreibaar.
- Lichamen met Naphta gesmeert, aan brant gestoken en onder water gehouden, blyven branden.
- De Olie van Zoete Amandelen wort in weinig tyt gerstig.
- Uitgeperste Olien met dooyer van Eid ontbonden kunnen met water vermengt worden.
- Gedistilleerde Olien, op het naauwkeurigst met Suiker verenigt, worden zonder moeite met water vermengt.

Olea, quo magis depurata ac tenuiora, eo magis ad naturam Alcoholis accedunt.

Olea non tantummodo Oleis, verum etiam, ope ignis, Resinis ac Sulphuribus miscentur, nec non in Balsamum crassum rediguntur.

Oleum Lini in frigore summo glaciali fluidum manet.

Oleum Tartari per deliquium, Spiritui Terbinthinæ mistum, dat calorem notabilem.

Ossa acidis immerfa mollia ac flexilia fiunt.

Ossa ad albedinem calcinata, integra adhuc, in aquam demersa, fere pristinam duritiem ac pondus recuperant.

Plantæ Aromaticæ Sale volatili præditæ vix Salem fixum urendo exhibent.

Plantæ Acide Succulentæ combustæ multum Salis fixi præbent.

Pulveres Aromatici in phialis optime obturatis servandi.

Purgantia omnia, maxime quæ sunt Resinosa, a Spiritu Vini in suis virtutibus exaltantur.

Putrefactio sine aqua non contingit.

Radices mucilaginosæ in pulverem redactæ brevi in massam solidam compactam abeunt.

Rerum mucilaginosarum inclusio in nodulum inter coquendum ad earum vires obtinendas perperam instituitur.

Resinæ puræ levissima actione ignis fluunt.

Resina Jalappæ; omnia Gummi Resinosa; Balsami; Sperma Ceti ac omnia Oleosa vitello Ovi soluta, aqua

De Olien, hoe zuiverder en dunder datze zyn, hoeze nader aan de natuur van den Alcohol komen.

Olien worden niet alleen met Olien, maar ook door hulp van vuur met Harsten en Zwavel vermengt; ja ook tot een dicken Balsam gebracht.

De Lynolie blyft in de grootste koude, en schoon zy zo kout als ys zelfs is, vloeibaar.

Gesmolten Wynsteen-zout, met den Geest van Terpentyn vermengt, geeft een aanmerkelyke warmte.

Beenderen in zure vochten gedompelt worden zacht en buigzaam.

Beenderen tot witwordens toe gebrant, zoze anders heel zyn, in water gedompelt, krygen byna hun vorige hardheit en zwaarte.

Welriekende met vluch Zout voorziene Planten leveren nauwoyls door het branden enig vast Zout uit.

De Asch van Zuursappige Planten geeft veel vast Zout.

Welriekende Poeders moet men in wel gestote Glazen bewaren.

Alle Buikzuiverende Middelen, voornamlyk de barsachtige worden door den Geest van Wyn in hunne werking kragtiger.

Zonder water geschiet er geen rotting.

Slymige fyn gestampte Wortelen worden binnen korten tyt een vaste incengepakte stoffe.

Slymige dingen in een zakje gestoten om 'er de kracht door 't koken uit te halen, is arbeit te vergeefs.

Zuivere Harsten smelten met zeer weinig vuur.

Hars van Jalappe, alle Harsachtige Gummen; Balsamen; Walschot en alle Olieachtige dingen kunnen met dooyer

com-

commisceri possunt.

Sal Alkali fixum, arenæ puræ mistum, vi ignis in Vitrum mutatur.

Sal Alkali fixum magnam aquæ copiam ex aëre citissime adtrahit.

Simplicia, quæ ex filamentis tenacibus ac oblongis constant, ut sunt Schænantum, Spica Nardi Indica, Simaruba & alia ante pulverisationem in partes minimas ope forcipis, vel cultri redigenda.

Simplicia, quo ponderosiora, atque terrestriora, eo magis maceranda ac coquenda.

Spiritus Vini boni nota est; si vitro immixtus & aliquantulum commotus bullas in superficie mittat diutius persistentes.

Spiritus Vini Secundum Artem Salis communis quantitate sufficiente destillatus prima vice Alcohol præbet.

Spiritus Sulphuris per Campanam, ab omni sua aqua separatus, est omnium liquorum acerrimus ac ponderosissimus.

Sulphur, quoties sublimetur, semper manet Sulphur.

Suppositoria ex Melle composita in Oleo expresso, ne ab aëris humiditate diffuant, submergenda.

Syrupi, Conservæ, Electuaria atque omnia Medicamenta partibus volatilibus ac aromaticis prædita in vasis bene clausis adservanda.

van Ey ontbonden zynde, met water vermengt worden.

Vast Loochzout, met zuiver zant vermengt, verandert door de kracht van het vuur in Glas.

Vast Loochzout haalt zeer schieklyk uit de Lucht een grote menigte water tot zich.

Enkelden, dewelke uit taaije en langwerpige vezeldraden bestaan, als daar zyn het Kemelshooi, de Indische Nardus, de Rodeloop Bast en andere moet men, voor dat menze tot een Poeder zal stoten, met een schar of mes klein snyden.

Enkelden, hoe zwaarder en aardachtiger datze zyn, hoe meer men dezelve moet weken en koken.

Het Kenmerk van goeden Geest van Wyt is; indien hy in een glas gegoten en een weinig geschut zynde bellen geeft, die enige tyt blyven staan.

Geest van Wyn volgens de Konst met een genoegzaam deel gemeen Zout gedistilleert geeft met eens over de halen Alcohol.

Geest van Zwavel door een glaze klok gemaakt, van al zyn waterachtige delen afgescheiden zynde, is van alle vochten het allerzuurste, en het allerzwaarste.

Zwavel, hoe menigmaal ze opgeheven wort, blyft altyt Zwavel.

Zetpillen van Honig gemaakt moet men, op datze door de vochtigheit van de Lucht niet smelten, in uitgereste Olie bewaren.

Siropen, Enkelde en zamengestelde Conserven en alle Geneesmiddelen met vlugge en Speceryachtige delen voorzien, moet men in wel gesloten vaten bewaren.

Theria-

Theriaca fermentans Alvum non raro laxat; post fermentationem eandem adstringit.

Vasa, in summo hiemis frigore, nunquam liquoribus spirituosus usque ad summum replenda; sed semper curandum est, ut decima octava pars maneat vacua.

Vegetantia omnia, post putrefactionem combusta, nihil Salis Alcalini fixi suppeditant.

Vegetantia Aromatica coctionem non ferunt sine virium jactura.

Tandem, si in Formulis Medicorum simpliciter occurat *Aristolochia*, *Bryonia*, *Helleborus*, *Iris*, *Paeonia*, *Polypodium*, *Zingiber*, tunc sumatur *Radix Aristolochiae Rotundae*, *Radix Bryoniae Albae*, *Radix Hellebori Nigri*, *Radix Polypodii Quercini*; *Radix Zingiberis Albi*. Si *Capparis*, vel *Santalum*, tunc *Cortices Radicis Capparis* vel *Lignum Santalum Citrinum* sumendum. Si *Spica* tunc *Spica Nardi Indica* utendum. Si *Absinthium*, *Borrago*, *Calamintha*, *Dictamnus*, *Hyoscyamus*, *Marrubium*, *Mentha*, *Plantago*, *Rosmarinus*, *Scordium*, *Veronica*, *Viola*: hoe in casa *Folia Absinthii Pontici*, *Folia* vel *Flores Borraginis*, *Folia Calaminthae Montanae*, *Folia Dictamni Cretici*, *Folia Hyoscyami Albi*, *Folia Marrubii Albi*, *Folia Menthae foliis Crispis*, *Folia* vel *Semina Plantaginis Majoris*, *Folia Scordii Cretici*, *Folia Veronicae Majoris*, *Folia* vel *Flores Viola Nigrae*, sumenda. Si *Centaurium*, *Lilium*, *Nymphaea*, *Paeonia*, *Rosa*, *Stachas*, tunc *Flores Centaurii minoris*, *Flores*, vel *Bulbus Lilii Albi*, *Flores* vel *Radix Nymphaeae*

Theriaak maakt, terwylze fermenteert, niet zelden den buik week; na de fermentatie slooptze den zelven.

Men moet 's Winters, als het fel kout is, nooit glazen met Geestryke vochten tot boven toe opullen; maar altyt zorg dragen, dat een agtiende deel ledig blyve.

Alle Plant- en Boomgewasschen, na dat ze verrot zyn, tot asch gebrant, leveren geen vast Loochzout uit.

Welriekende Plant- en Boomgewasschen kunnen het koken niet ondergaan zonder verlies derzelver krachten.

Eindlyk, indien in de Voorschriften der Doctoren eenvoudig gevonden wort, Osterluci, Wilde Wyngaart, Nieskruit, Irias, Peoni, Varen, Gember, als dan moet men nemen Ronden Hoolwortel, Witten Wilden Wyngaartwortel, Zwarten Nieswortel, Wortelen van Eiken Varen en Witten Genberwortel. Zo Capper of Sandel; als dan moet men nemen den Bast van Capperwortel, en het geel Sandelhout. Indien Spica, dan moet men Spikenard uit Indien gebruiken. Wanneer Alzem, Bernagie, Calamint, Kraamkruit, Bilzenkruit, Andoren, Kruis en Munt, Weegbree, Rozemaryn, Waterlook, Erenprys, Viool: als dan moet men nemen Bladeren van Roomsche Alzem, Bladeren of Bloemen van Bernagie, Bladeren van Berg Calamint, Bladeren van Kandisch Kraamkruit, Bladeren van Wit Bilzenkruit, Bladeren van Witte Andoren; Bladeren van Kruis en Munt met gekronkelde Bladeren; Bladeren of Zaden van Groot Weegbree; Bladeren van Smalbla-

Albae,

Albae, Radix, Flores vel Semen Paeoniae Maris, Rosa Rubra, Flores Stachadis Arabicae, intelligenda. Si Agrius Castus, Ammi, Cardamomum, Daucus, Petroselinum, Piper, Pruna, tunc sumatur Semen Agni Casti, Semen Cardamomi Minoris, Semen Dauici Cretici, Semen Petroselini Macedonici; Piper Album, Pruna Damascena vel Hungarica. Si Agaricus inveniatur, tunc Agaricus Albus & Famineus sumatur. Si Balsamum, Opium, Pix, Styrax, tunc accipiendum Opobalsamum vel loci ejus Oleum Nucis Moschatae; Opium Thebaicum, Pix sicca in glutinantibus, Pix Liquida in maturantibus, Styrax Calamita. Si Oleum, Acetum, tunc Oleum Olivarum, Acetum ex Vino sumantur. Si Medulla, Castratus, tunc Medulla Cervina, vel si copia ejus non est, Vitulina & Sebum Porci Castrati intelligendum. Si Corallum vel Margaritae, tunc Corallum Rubrum & Margaritae Orientales, sumantur. Tandem si Sulphur, Sulphur vivum sumendum.

derigen Waterlook; Bladeren van Erenprys Manneken, Bladeren of Bloemen van Vioolkruit met blaauwe Bloemen. Zo Santory, Lely, Nymph, Peoni, Roos, Stachas, als dan moet men'er door verstaan Bloemen van Klein Santory, Bloemen of den Bolachtigen Wortel van Witte Lelyen, Wortel of Bloemen van Witte Waterplompen, Wortel, Bloemen of het Zaat van Peonie-manneken, Rode Rozen, Vreemde Lavendelbloemen. Indien Kuisboom, Ammi, Kardamom, Vogelneest, Pieterfely, Peper, Pruimen, als dan moet men nemen het Zaat van Kuisboom, Klein Kardamomzaat, Wortelzaat uit Kandie, Macedonisch Pieterfelyzaat, Witte Peper, Pruimen van Damask of Hongaarsche Pruimen. Zo Lorkenzwam, dan moet men Witte WyfjesLorkenzwam gebruiken. Indien Balsam, Heulsap, Pek, Styraks; als dan moet men nemen Opobalsam, of in deszelfs plaats, zo men hem niet kan bekomen, Olie van Noot Muskaat; Thebaisch Heulsap, Pek in Heelmiddelen en Teer in Rypmakende Middelen, droge Styrak. Zo Olie, Azyn, dan moet genomen worden Olyf Olie, Wynazyn. Indien Merg, Gesneden, als dan moet men'er het Merg uit Schonken van een Hert of zo'er dat niet is, uit Schonken van een Kalf, Reuzel van een Gesneden Mannetjes Varken door verstaan. Zo Koraal of Peerlen als dan moet men Root Koraal en Oostindische Peerlen nemen. Hindlyk, zo Zwavel eenvoudig voorkomt, moet men'er natuurlyke Zwavel door verstaan.

SECTIO SECUNDA

Continet

DOSIN MEDICAMENTORUM SIMPLICIUM, QUÆ PER INFERIORA VEL SUPERIORA PURGANT AC HOC IN OPERE INVENIUNTUR.

Dosis Radicis Bryoniae Albæ a granis sex ad Scrupulum unum.

Dosis Radicis Jalappæ a Semiscrupulo ad Scrupulos quatuor.

Dosis Radicis Hermodactylorum a Scrupulo uno ad sesquidrachmam.

Dosis Radicis Ipecacuanne a Scrupulo ad drachmam unam.

Dosis Mechoacanæ a Scrupulo ad sesquidrachmam.

Dosis Rhei in pulvere a Scrupulo ad sesquidrachmam, in infusione ad drachmas tres.

Dosis Radicis Rhapontici in pulvere a Semidrachma ad Drachmas duas, in infusione ad semiunciam.

Dosis Radicis Turbith in substantia a Scrupulo ad drachmam, in infusione ad drachmas tres.

Dosis Corticis Radicis Ebuli in infusione a drachma ad drachmas duas.

Dosis Foliorum Sennæ in substantia a semidrachma ad sesquidrachmam, in infusione ad drachmas sex.

Dosis Fructuum Cassiæ fistulæ Pulpæ a Semiuncia ad Uncias duas.

Dosis Fructuum Colocynthis Pulpæ a granis quatuor ad Semiscrupulum, in infusione ad drachmam.

Dosis Fructuum Tamarindorum Pulpæ a

TWEDE VERDELING

Behelst

DE GIFTE VAN DE ENKELDE GENEESMIDDELEN, DIE DOOR DEN AFGANK EN HET BRAKEN ZUIVEREN, EN IN DIT WERK GEVONDEN WORDEN.

De Gifte van Witten Wilden Wyn-gaartwortel is van zes tot twintig grein.

De Gifte van Jalappewortel is van een half tot vier Scrupelen.

De Gifte van de Hartjeswortelen is van een Scrupel tot anderhalf vierendeel loots.

De Gifte van den Rodenloopwortel is van een Scrupel tot een vierendeel loots.

De Gifte van Witte Rhabarber is van een Scrupel tot anderhalf vierendeel loots.

De Gifte van Rhabarber is van een Scrupel tot anderhalf vierendeel loots, en in een Afrekzel tot drie vierendeel loots.

De Gifte van de Rhapontik is van een half tot twee vierendeel loots, en in een Afrekzel tot een half once.

De Gifte van den Turbithwortel is van een Scrupel tot een vierendeel loots, en in een Afrekzel tot drie vierendeel loots.

De Gifte van de Bast van den Wortel van de Lage Vlier is in een Afrekzel van een tot twee vierendeel loots.

De Gifte van de Senebladeren is van een half tot anderhalf vierendeel loots, en in een Afrekzel tot zes vierendeel loots.

De Gifte van Geprepareerde Pyp Cassië is van een half tot twee oncen.

De Gifte van het Vleesch van Koloquint is van vier tot tien grein, in een Afrekzel tot een vierendeel loots.

De Gifte van bereide Tamarinde is uncia

Pondus purg. quod unaquæque drachma Medicam. Compos. continet. 315.

uncia ad uncias duas & semissem.
Dosis *Fructuum Myrobalanorum* in infusione a drachmis duabus ad unciam unam, in pulvere ad sesquidrachmam.
Dosis *Fungi Agarici optimi* in substantia a Scrupulo uno ad Scrupulos quatuor, in infusione ad Drachmas tres.
Dosis *Aloës* a Semiscrupulo ad semidrachmam.
Dosis *Euphorbii* a granis duobus ad grana octo ex Aceto.

Dosis *Guttæ Gambæ* a granis quinque ad grana quindecim.
Dosis *Mannæ* a drachmis duabus ad Uncias duas.
Dosis *Scammonii* a granis quinque ad Scrupulum unum.
Dosis *Lapidis Armenii* a Scrupulis duobus ad Scrupulos quatuor.

SECTIO TERTIA

Continet

PONDUS SIMPLICIUM PURGANTIIUM, QUOD UNA QUÆQUE DRACHMA MEDICAMENTORUM COMPOSITORUM CATHARTICORUM, QUÆ HOC IN OPERE INVENIUNTUR, CONTINET.

De Pulveribus.

Pulveris Comitum Warwicensis seu Cornachini variæ Formulæ apud varios Auctores occurrunt, quæ inter se valde differunt: alii enim *Scammonii*, *Antimonii Diaphoretici*, *Cremoris Tartari* ana partes æquales: alii *Scammonii* Uncias duas, *Antimonii Diaphoretici* Uncias tres, *Cremoris Tar-*

van een tot twe en een half onco.
De Gifte van de Purgeernoten is in een Aftrekzel van twee vierendeel loots tot een onco, in poeder anderhalf drachma.
De Gifte van de beste Lorkenzwam is van twintig tot tagtig grein, in een Aftrekzel tot drie vierendeel loots.
De Gifte van de Aloë is van een half Scrupel tot een half vierendeel loots.
De Gifte van Sap van Toorfen van Peru wort van twee tot agt grein met Azyn ingegeven.
De Gifte van Gitte Gum is van vyf tot vyftien grein.
De Gifte van den Honigdauw is van twee vierendeel loots tot twee oncen.
De Gifte van Scammoné is van vyf tot twintig grein.
De Gifte van den Lazuursteen is van twee tot vier Scrupelen.

DERDE VERDELING

Behelst

HET GEWIGT VAN BUIKZUIVERENDE ENKELDEN, DAT IN DER VIERENDEEL LOOTS VAN DE BUIKZUIVERENDE ZAMENGESTELDE GENEESMIDDELEN, DIE IN DIT WERK GEVONDEN WORDEN, KOMT.

Van de Poeders.

Het Poeder van den Graaf Warwich of Cornachini, daar van worden by verscheide Schryvers, verscheide van den anderen verschillende Voorchriften gevonden: also zommige hebben *Scammoné*, *Zweetdryvend Spiessglas*, *Room van Wynsteen* van elks even veel voorgeschreven: andere hebben

R r 2

tari

tari sesquunciam: alii Scammonii Sulphurati Uncias duas, Antimonii Diaphoretici Unciam unam, Cremoris Tartari Semiunciam & alii alias Formulas præscripserunt. Pulveris, qui hic & alibi extat, drachma continet circiter Scammonii 33 gr. Quamobrem Dosis Pag. 82. determinata robustis vel quando evacuatione valida opus est tantummodo propinanda: Imbecillis enim Semisrupulus ad Semidrachmam sufficit.

Drachma Pulveris Hieræ continet circiter Scrupulos duos & 6½ gr. Aloës.

De Pillulis.

Drachma Massæ Pillularum Aurearum cum Mellis drachmis tribus compositæ continet Trochiscorum Albandali 2½ gr. Aloës Scammoniique ana 12½ gr.

Drachma Massæ Pillularum Aurearum contractarum cum Spiritu Rosæmarini Scrupulis duobus compositæ continet Aloës 46 gr.

Drachma Massæ Pillularum Cochiarum cum Syrupi Stæchados drachmis sex & semissè compositæ continet Radicis Turbith 8½ gr. Scammonii 4½ gr. Trochiscorum Albandali 5½ gr. Pulveris Hieræ Picræ 16½ gr.

Drachma Massæ Pillularum Avicennæ cum Elixiris Proprietatis sesquidrachma compositæ continet Aloës 32 gr.

Drachma Massæ Pillularum de Gambogia cum Syrupi Rosarum Solutivi drach-

Scammoné twe oncen, Zweetdryvend Spiessglas drie oncen, Room van Wynsteen anderhalf once: andere hebben Scammoné met Zwavel bereit twe oncen, Zweetdryvend Spiessglas een once, Room van Wynsteen een half once, en andere hebben wederom andere Voorchriften. Het Poeder dat men hier en elders vinde daar van behout een vierendeel loots byna 33 grein Scammoné, waarom men de bepaalde Gifte Bladz. 82. sterke lichamen, of wanneer'er een sterke ontlasting nodig is moet ingeven: want voor zwakke lieden een half Scrupel tot een half vierendeel loots kan volstaan.

Een vierendeel loots Heilig Bitter Poeder bevat omtrent Ɔij. en 6½ gr. Aloë.

Van de Pillen.

Een vierendeel loots van het Gulden Pillendeeg met drie vierendeel loots Honig opgemaakt, behoud van de Koloquint Koekjes 2½ grein, van de Aloë en Scammoné 12½ grein.

Een vierendeel loots van het Gulden Pillendeeg by verkorting met twe Scrupelen Geest van Rozemaryn opgemaakt, bevat 46 grein Aloë.

Een vierendeel loots van de Pillen Cochie met zes en een half vierendeel loots Sirop van Stechas Bloemen opgestampt heeft Turbith Worrel 8½ grein, Scammoné 4½ grein, Koloquint Koekjes 5½ grein, Heiligbitter Poeder 16½ gr.

Een vierendeel loots Pillen van Avicenna met anderhalf vierendeel loots Elixer opgemaakt, behout 32 grein Aloë.

Een vierendeel loots Pillen van Gittégum met twe vierendeel loots Laxerende Romis.

mis duabus compositæ continet *Guttæ Gambæ* 10½ gr. *Scammonii* 7 gr.

Si *Massæ Pilularum Extracti Catholici* drachmas octodecim ponderet, tunc drachma una continet *Aloës* 27 gr. *Scammonii* 13½ gr.

Drachma *Massæ Pilularum* ex Duobus drachmas undecim ponderantis continet circiter *Scammonii*, *Trochiscorum Alhandali* ana 22 gr.

Drachma *Massæ Pilularum Fœtidarum* uncias octo ponderantis continet *Radicis Turbith* 3½ gr. *Esule Minoris*, *Hermoadactylorum* ana 1½ gr. *Euphorbii* ½ gr. *Scammonii* circiter 2½ gr. *Aloës*, *Trochiscorum Alhandali* ana 4½ gr.

Drachma *Massæ Pilularum Fœtidarum contractarum* uncias quatuor & drachmas duas ponderantis continet *Radicis Turbith* 3½ gr. *Scammonii* 5½ gr. *Aloës*, *Resinæ Jalappæ* ana 2½ gr. *Trochiscorum Alhandali* 5½ gr.

Drachma *Massæ Pilularum Magistratum* continet *Aloës* 37 gr. *Scammonii* 18½ gr.

Drachma *Massæ Pilularum Mastichinarum* Uncias duas ac drachmas quinque ponderantis continet *Aloës* 28 gr. *Agarici* 8½ gr.

Drachma *Massæ Pilularum Rufi* cum *Elixire Proprietatis* compositæ continet *Aloës* 32 gr.

De Electuariis.

Drachma *Electuarii Caryocostini* continet *Radicis Hermoadactylorum*, *Scammonii* ana 3½ gr.

zen Siroop opgemaakt, bevat *Gittæ gum* 10½ grein, *Scammoné* 7 grein.

Indien het Algemeen Buikzuiverende Pillendeeg een once en twe vierendeel loots weegt, als dan bevat een vierendeel loots 27 grein *Aloë*, en *Scammoné* 13½ gr.

Een vierendeel loots van het Pillendeeg van twe Purgerende Enkelden, wegende een once en drie vierendeel loots, bevat omtrent *Scammoné* en *Koloquint Koekjes* van elks 22 grein.

Een vierendeel loots van het Pillendeeg van de stinkende Pillen wegende agt oncen, bevat *Turbithwortel* 3½ grein.

Kleine Wolfs Melk en *Hartjeswortel* van elks 1½ grein, *Sap* van *Toorsen* van *Peru* ½ grein, *Scammoné* omtrent 2½ grein. *Aloë* en *Koloquint Koekjes* van elks 4½ grein.

Een vierendeel loots Pillendeeg van de stinkende Pillen, by verkorting, wegende vier oncen en een half loot, bevat *Turbithwortel* 3½ grein, *Scammoné* 5½ grein, *Aloë* en *Hars* van *Jalappe* van elk 2½ grein, *Koekjes* van *Koloquint* 5½ grein.

Een vierendeel loots van de uitmuntende Buikzuiverende Pillen, behout *Aloë* 37 grein, *Scammoné* 18½ grein.

Een vierendeel loots van het Pillendeeg van de Mastik Pillen wegende twe oncen en vyf vierendeel loots, bevat 28 grein *Aloë* en ryklyk 8½ grein *Lorkenzwam*.

Een vierendeel loots van de Pillen van *Rufus* met *Elixir* opgemaakt behout 32 gr. *Aloë*.

Van de zamengestelde Conferven:

Een vierendeel loots zamengesteld *Nagel Costus* *Conferv*, bevat *Hartjeswortel* en *Scammoné* van elks 3½ grein.

318 Pondus Opii quod unaquæque drachma Medicam. Compos. continet.

Drachma *Electuarii Diaphænici* circiter continet *Radicis Turbith* 4½ gr. *Scammonii* 1½ gr.

Drachma *Electuarii Diaphænici contracti* quantitatem eandem *Radicis Turbith Scammonique* continet.

Drachma *Electuarii Diapruni*, si de Decocto *Prunorum* quo *Saccharum* in consistentiam *Syrupi crassioris* decoctum sit unciæ sex remanserint, *Rhei* circiter 1½ gr. *Scammonii* 2½ gr. continet.

Drachma una *Electuarii Diapruni contracti*, si de Decocto *Prunorum* quo *Saccharum* in *Syrupi crassioris* consistentiam decoctum sit unciæ sex remaneant, continet *Rhei Scammonique* ana 2½ gr.

Drachma *Electuarii Hieræ Picræ* continet circiter *Aloës* 12¼ gr. *Radicis Asari* circiter ½ gr.

Drachma *Electuarii Hydragogi Sylvii*, continet *Radicis Jalappæ* 4½ gr. *Scammonii* 2½ gr.

SECTIO QUARTA

Continet

PONDUS OPII, QUOD UNAQUÆQUE DRACHMA MEDICAMENTORUM COMPOSITORUM NARCOTICORUM, QUÆ HOC IN OPERE INVENIUNTUR, CONTINET.

De *Trochiscis*.

Drachma *Massæ Trochiscorum Alkekengi*

Een vierendeel loots zamengesteld Dadel Conferf behout omtrent *Turbithwortel* 4½ grein, *Scammoné* 1½ grein.

Een vierendeel loots zamengesteld Dadel Conferf by verkorting heeft dezelve quantiteit *Turbith Wortel* en *Scammoné*.

Een vierendeel loots zamengesteld *Pruim Conferf*, zo'er van het *Afziedzel* van *Pruimen* daar de *Suiker* tot de dikte van een dikke *Siroop* mede gekookt heeft zes oncen zyn overgebleven, bevat omtrent *Rhabarber* 1½ grein, *Scammoné* 2½ grein.

Een vierendeel loots zamengesteld *Pruim Conferf* by verkorting bevat, zo'er van het *Afziedzel* van *Pruimen*, daar de *Suiker* tot een dikke *Siroop* mede gekookt heeft zes oncen zyn overgebleven, *Rhabarber* en *Scammoné* van elks 2½ grein.

Een vierendeel loots zamengesteld Conferf van *Heiligbitter*, bevat omtrent 12¼ grein *Aloë*, *Mansoor Wortel* ½ grein.

Een vierendeel loots zamengesteld *Water afzettend Conferf* van *Sylvius*, behout *Jalappe* 4½ gr. *Scammoné* 2½ gr.

VIERDE VERDELING

Behelst

HET GEWIGT VAN HET HEULSAP, HET WELK IN YDER VIERENDEEL LOOTS VAN DE ZAMENGESTELDE RUSTMIDDELLEN, DIE IN DIT WERK GEVONDEN WORDEN, KOMT.

Van de *Koekjes*.

Een vierendeel loots van het *Koekjesdeeg* cum

cum *Succi Fructuum Alkekengi* unciis duabus compositæ continet Opii circiter $1\frac{1}{2}$ gr.

Drachma *Massæ Trochiscorum Alkekengi contractorum*, cum unciâ una succi Alkekengi compositæ, continet Opii circiter $1\frac{1}{2}$ gr.

Drachma *Massæ Trochiscorum Terræ Sigillatæ* cum succi *Foliorum Plantaginis* drachmis novem & semissè compositæ continet circiter $2\frac{1}{2}$ gr. Opii.

Drachma *Massæ Trochiscorum Terræ Sigillatæ contractorum* eandem Opii quantitatem continet.

De Pillulis.

Drachma *Massæ Pillularum de Cynoglossa* cum *Aquæ Rosarum* drachmis tribus compositæ continet Opii $7\frac{1}{2}$ gr.

Drachma *Massæ Pillularum e Styrace*, cum *Tincturæ Castorei* Scrupulis duobus compositæ continet Opii circiter $7\frac{1}{2}$ gr.

Drachma *Massæ Pillularum Laudani opiani* continet circiter Opii 44 gr.

De Electuariis.

Drachma *Diascōrdiæ Fracastorij* cum *Vini* unciis quatuor compositi continet circiter $\frac{1}{2}$ gr. Opii.

Drachma *Diascōrdiæ contracti* cum *Vini* unciis quatuor compositi $\frac{1}{2}$ gr. Opii continet.

Mithridatij Damocratis drachma cum unciis *Vini* duodecim compositi continet Opii $\frac{1}{2}$ gr.

Drachma *Mithridatij contracti* unciis *Vini generosi* duodecim compositi continet quantitatem Opii *Mithridatis Damocratis*.

van Blaaskrieken met twee oncen Sap bereit, bevat omtrent $1\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

Een vierendeel loots van het Koekjesdeeg van Blaaskrieken by verkorting, met een once Sap van Blaaskrieken bereit, bevat omtrent $1\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

Een vierendeel loots van het Koekjesdeeg van Gezegelde Aarde met negen en een half vierendeel loots Sap van Weegbre Bladeren bereit, bevat omtrent $2\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

Een vierendeel loots Koekjes van Gezegelde Aarde, by verkorting, behout dezelve hoeveelheit Heulsap.

Van de Pillen.

Een vierendeel loots Pillen van Hontstongen met drie vierendeel loots Rozewater opgemaakt, bevat $7\frac{1}{2}$ gr. Heulsap.

Een vierendeel loots van het Pillendeeg van Styraks, met twee Scrupelen Tinctuur van Bevergeil opgemaakt, bevat omtrent $7\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

Een vierendeel loots Pillen van verbetert Heulsap, bevat omtrent 44 gr. Heulsap.

Van de zamengestelde Conserven.

Een vierendeel loots van het zamengestelt Conserf van Waterloo met vier oncen Wyn bereit, bevat omtrent $\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

Een vierendeel loots van het zamengestelt Conserf van Waterloo met vier oncen Wyn bereit, bevat $\frac{1}{2}$ gr. Heulsap.

Een vierendeel loots van de Mithridaat met twaalf oncen Wyn bereit zynde, heeft $\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

Een vierendeel loots Mithridaat by verkorting, met twaalf oncen Wyn bereit, bevat dezelve hoeveelheit Heulsap.

Drach-

320 Pondus Opii quod unaquæque drachma Medicam. Compos. continet.

Drachma *Philonii Mesue* continet circiter $3\frac{1}{2}$ gr. Opii.

Drachma *Requietis Nicolai*, atque *Requietis contracti* continet $1\frac{1}{2}$ gr. Opii.

Drachma *Theriace Andromachi* cum *Vini unciis duodecim compositæ* continet Opii $1\frac{1}{2}$ gr.

Drachma *Theriace contractæ* cum *Vini unciis duodecim compositæ* continet Opii circiter 17 gr.

NB. Ut *Basis Medicamentorum* compositorum *Purgantium* *Narcoticorum*que cuique pateat, quantitatem quidem rerum quibus componenda vel fermentanda sunt determinavi: verum quia eadem quantitas propter *Tempestates anni*, *qualitates Simplicium* & *habitationis locum* non semper observari potest, præstat *Pharmacopœis* peritis quantitatem rerum, quæ tantummodo *Medicamentis* compositis præsertim *Pilulis* consistentiam conciliant, relinquere. Porro observandum, quod partes humidiores *Trochiscorum* ac *Pilularum* siccando ac lapsu temporis minuantur eoque quantitas Opii ac aliorum *Simplicium* aliquomodo augetur.

Een vierendeel loots zamengesteld Conferf van Philo, bevat omtrent $3\frac{1}{2}$ gr. Heulsap.

Een vierendeel loots zamengesteld Rust Conferf van Nicolaus, als ook die men by verkorting vinde, behout $1\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

Een vierendeel loots van de Theriaak van Andromachus met twaalf oncen Wyn bereit zynde, bevat omtrent $1\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

Een vierendeel loots Theriaak by verkorting met twaalf oncen Wyn bereit, behout omtrent $1\frac{1}{2}$ grein Heulsap.

NB. Op dat het hoofzakelyke, van het geen in de zamengestelde Buikzuiverende en Slaapmiddelen komt, niemand onbekent zy, hebbe ik wel de quantiteit van dat geen, waar mede men dezelve moet bereiden of laten fermenteren, bepaalt: maar also die quantiteit, wegens het Saizoen van 't Jaar, de deugt der Enkelden en de plaats alwaar men woont altyt niet kan worden waargenomen, is het, best dat men de quantiteit van die dingen, dewelke alleenlyk dienen om een Geneesmiddel zyn behoorlyke dikte te geven, aan kundige Apothekers overlate, het welk voornaamlyk in het maken van Pillen plaats moet hebben. Voorts moet men weten, dat de vogtige delen van die dingen, waar mede men Koekjes en Pillen maakt, door het drogen en door den tyt verminderen, en dat daar door de quantiteit van het Heulsap en van de andere Enkelden enigzins toeneemt.

PHARMACOPOEÆ
GALENO-CHEMICO-MEDICÆ
PARS SEXTA.

Quæ de Vocabulis Technicis in Pharmacia & Chemia usualibus agit.

ZESDE DEEL
V A N D E
MENG-SCHEI-EN GENEESKONSTIGE
ARTSENYWINKEL;

Handelende over de Konftwoorden in de Meng- en Scheikonft
gebruikelyk.

Abluentia, Abstergentia, Detergentia. Denotant Medicamenta, quæ leniendo, diluendo ac resolvendo acres humores obtundunt, glutinosos resolvunt ac secum educunt. Geneesmiddelen, die door verzachting, bevochtiging en ontbinding de scherpe vochten verstampen, de Slymige vloeibaar maken en met zich doen ontlasten.

Ablutio. Est cum Medicamenta impura vel acria ope Aquæ purgantur vel edulcorantur. Onzuivere of scherpe Geneesmiddelen door hulp van water zuiveren of onsmakelyk maken.

Absorbentia, Imbibentia, Temperantia, Saturantia, Concentrantia. Denotant

Medicamenta, quæ siccitate sua terrestri Salia vel acida acria, in humoribus corporis humani hærentia, imbibunt. Geneesmiddelen, die door hunne drogen aardachtigen aart de Zoute en scherpe zure delen, die in onze vochten zyn, opslurpen of temperen.

Abstergentia, vide Abluentia.

Acetum. Generaliter quemcumque Acidum humorem notat: Verum in officinis tantummodo liquorem Acidum ex potentis succis compositum. Azyn betekent in het gemeen allerhande zure vocht: maar in de Winkels alleenlyk een zure vocht van drinkbare Sappen gemaakt.

S f

Acetum

Acetum Alcalifatum. Denotat Acetum destillatum suo proprio Sale alcali futuratum. *Gedistilleerde Azyn met deszelfs Loochzout opgevult.*

Acetum Philosophicum. Denotat Acetum ex Melle destillatum. *Een zure vocht van Honig, door de distelatie gemaakt.*

Acetum Radicatum. Idem quod Acetum Alcalifatum.

Acoustica. Denotant Medicamenta auditum jvantia. *Geoorversterkende Middelen.*

Acuere. Denotat, liquorem debilem ad dissolvendum, penetrantiorum, reddere: vel Medicamenta purgantia gr. I. ac II. Scammonii acuere. *Een zwak vocht om iets te ontbinden, doordringender; of Buikzuiverende Middelen in hunne werking, door een of twee grein Scammoné krachtiger maken.*

Ad pondus omnium. Significat quod ultimum præscriptum Medicamentum tantum debeat ponderare, quantum omnia superius scripta simul. *Het laatste voorgeschreven Geneesmiddel moet alleen zo zwaar wegen, als al de andere, die te voren voorgeschreven zyn, met malkander doen.*

Abenum, Cucuma. Denotat Vas Cupreum vel Ferreum Medicamentis coquendis ac destillandis destinatum. *Een Kopere of Yzere Ketel, geschikt om Geneesmiddelen in te koken en over te halen.*

Alkaleft. Significat vel Sal Universale: vel Mercurium peculiariter præparatum: vel Menstruum universale. *Een Algemeen Zout: of Quikzilver op een byzondere manier bereit: of een Algemeen Scheiwocht.*

Alkali. Denotat omne Sal sine Acido. *Zuiver Zout.*

Alcalisatio. Est quando Spiritus Vini quovis Alkali imprægnatur. *Geest van Wyn met zuiver Zout opvullen.*

Alcohol, Alkol, Alcool. Denotat Spiritum Vini reiteratis destillationibus rectificatum, nec non Pulverem impalpabilem. *Geest van Wyn door herhaalde Overhalingen van al zyn Waterdelen gezuivert: als mede een ontaftbaar fyn Poeder.*

Alembicus, Capitellum. Est instrumentum, quod cucurbitis ac aliis vasibus destillatoriis super imponitur: Si Alembicus rostrum clausum habet, tum Alembicum cæcum audit. *Een Helm die op een Kolf en andere distilleer Vaten gezet wort: Zo een Helm een toe smit heeft, noemt men hem een blinden Helm.*

Alexipharmacum. Denotat Medicamentum quod venena arcet, ne Corpus humanum lædatur. *Een Geneesmiddel dat het Vergift zodanig bedwingt, dat ons lichaam door het zelve niet kan beschadigt worden.*

Aloëtica. Denotant Medicamenta, quæ Aloën recipiunt. *Geneesmiddelen daar Aloë in komt.*

Alterantia, Alliatica. Sunt Medicamenta, quæ humores pravos, meliores reddunt. *Bloetzuiverende Middelen.*

Aludel, Aludeli. Significat, vitra sublimatoria & ollas fundo carentes, sibi que invicem imposita, quæ ollæ suppositæ adaptantur. *Sublimeer glazen en potten zonder bodems in verband op den anderen geschikt.*

Alvi duca. Denotant Medicamenta, quibus Alvus liquida fit. *Buikweekmakende Middelen.*

Anal-

- Amalgamatio.** Significat Misturam ex Metallo liquato & Mercurio compositam. Een Mengzel van gesmolten Metaal en Quikzilver gemaakt.
- Amblofis, Ambloma, Amblotica.** Sunt Medicamenta Abortum promoventia. Middelen die een Miskraam bevorderen.
- Ampullā.** Est Vitrum rotundum, cui collum in summitate est. Een Katrol, Kinder- en Fvooglas.
- Amurca.** Notat fecem, seu Olei recementum. Droezem van Olie.
- Amygdalatum, Emulsio.** Est Lac artificiale ex Amygdalis, aliisve compositum. Een door Konst gemaakte Melk. Amandel- of Zaadmilk.
- Anacathartica.** Sunt Medicamenta, quæ per superiora purgant; ut Emetica, Errhina & Masticatoria. Geneesmiddelen die van boven zuiveren; als Braakneus- en Kasuw Middelen.
- Analeptica.** Notant Medicamenta, quæ vires attritas sive Morbi diuturnitate, sive defectu Alimenti restitunt. Versterkende Middelen.
- Anamnestica.** Dicuntur Medicamenta memoriam restaurantia. 't Gebeugen herstellende Middelen.
- Anastomotica.** Sunt Medicamenta Vasorum ora aperientia; qualia sunt Aloë, Cyclamen & alia. Middelen die de Monden der Vaten openen.
- Anemius Furnus.** Est Furnus, qui præ cæteris majorem ignis vim destillandis liquandisve rebus largitur. Een Windoven is een Fournuis, het welk boven anderen, de dingen die men zal overhalen en smelten, bitter byzet.
- Anhaltina.** Dicuntur Medicamenta, quæ Respirationem faciunt. Middelen die gemakkelyker doen Adem halen.
- Anodynum, Paragoricum, Narcoticum.** Est Medicamentum dolorem leniens & sopiens. Een Pynstillent en zacht Rustvoerwekkent Middel.
- Antiacida.** Eadem quæ Absorbentia. Het zelfde dat Absorbentia.
- Antasthmatica.** Eadem quæ Anhaltina. Het zelfde dat Anhaltina.
- Antemetica.** Sunt Medicamenta, quæ Vomitum compescunt. Braak beletende Middelen.
- Antepileptica.** Dicuntur Medicamenta Epilepsiam ac Motus Convulsivos sanantia. Middelen die de Vallendeziekte en Stuipep gezezen.
- Antibelmithica.** Sunt Medicamenta quæ Vermes enecant ac educunt. Worm dodende en uitdryvende Middelen.
- Anthypnotica.** Notant Medicamenta somnum abigentia. Slaapbeleitende Middelen.
- Anthysterica.** Sunt Medicamenta Antispasmodica. Middelen tegen de Opstying.
- Anthypochondriaca.** Sunt Medicamenta, quæ in Morbo valde complicato atque composito, præsertim ex intemperie partium nobilium ac obstructionibus Glandularum Vasorumque in superioribus partibus Abdominis fitorum, usurpantur. Geneesmiddelen tegen de Bovenbuiks-ziekte.
- Antiarthritica.** Sunt Medicamenta Arthritidem sanantia. Jigt genezende Middelen.
- Antiballomena, Succedanea.** Notant Medicamenta virium earundem, quæ alterius defectu aliquando substituntur.

- tur. Middelen van eender kracht, die den een voor den ander by gebrek kunnen gebruikt worden.
- Anticacchctica.* Eadem quæ *Alterantia.*
Het zelfde dat *Alterantia.*
- Anticolica.* Sunt Medicamenta dolores Intestinorum fanantia. Buikpyn genezende Middelen.
- Antidivina.* Denotant Medicamenta vertiginem fanantia. Geneesmiddelen voor de Draaijngen van het Hooft.
- Antidysenterica.* Sunt Medicamenta, fluxibus Alvi cruentis, medentia. Middelen voor den Rodenloop.
- Antifebrilia, Antipyretica, Febrifuga.* Sunt Medicamenta Febres fanantia. Middelen voor de Koorts.
- Antihæcticum.* Est nomen speciale Medicamenti a *Poterio* inventi. Een Geneesmiddel voor de *Thering*.
- Antinephritica.* Dicuntur Medicamenta Renum Morbos fanantia. Gravel Middelen.
- Antiparalytica.* Sunt Medicamenta quæ Paralyticis profunt. Middelen voor de Lamheit, voor de Beroertheit.
- Antipodagrica.* Eadem, quæ *Antarthritica.*
Het zelfde dat *Antarthritica.*
- Antipyretica.* Vide *Antifebrilia.* Zie *Antifebrilia.*
- Antiscorbatica.* Sunt Medicamenta quibus Scorbutus fanatur. Middelen voor de Scheurbuik.
- Antispasmodica.* Dicuntur Medicamenta Motus convulsivos fanantia. Krampmiddelen.
- Antivenerea.* Sunt Medicamenta Luem veneream fanantia. Pokmiddelen.
- Aperientia.* Dicuntur Medicamenta, quæ Vasa ac Corporum poros atque meatus aperiunt. Openende Middelen.
- Apocrylisma, Succago, Robus.* Vide *Robus*.
Zie *Robus*.
- Apomel.* Idem quod *Oxymel.*
- Apophlegmatismus.* Dicitur & *Masticatorium*, atque *Collutio Oris.* Een Slijmzuiverend Hooftmiddel: Een Montspoezel.
- Apoplectica.* Sunt Medicamenta Apoplexiam fanantia. Middelen voor de Beroertheit.
- Apozema, Decoctum.* Notat decoctionem Radicum, Lignorum, Corticum, Herbarum &c. ope Aquæ vel feri Lactis. Een Kookzel van Wortelen, Hou, Schorssen, Kruiden enz.
- Apyrobbium.* Denotat Sulphur vivum.
Natuurlyke Zwaarvel.
- Aqua Florum omnium.* Significat Aquam stercoris bovini gramine vescentis destillatam. Gedistilleert Water van Koedrek.
- Aquila Alba.* Denotat Mercurium dulcem. Zoete opgeheven Quik.
- Arilli.* Sunt Acini Uvarum. Korrels van Druiven.
- Aroma.* Denotat Odoramentum quodvis, ut Cinnamomum, Crocus ac omne grati penetrantisque odoris, atque saporis. Alles wat wel riekt en smaakt.
- Artomel.* Denotat Cataplasma ex Pane & Melle compositum. Een Pap van Broot en Honig gemaakt.
- Affatio.* Est coctio sicca. *Brading, Roosting.*
- Astringentia, Adstringentia.* Denotant Medicamenta terrestria, quæ vim siccandi, humores depascendi ac fibras robo-

roborandi præstant. *Zamentrekkende Geneesmiddelen, die een opdrogende en versterkende kracht hebben.*

Athamor. Notat Furnum Chymicum. Dicitur & Uterus Spagyricus & Bonus Henrikus. *Een Fournuis dat Leuwe Heindrik genaamt wort.*

Attenuantia, Incidentia. Sunt Medicamenta vim humores crassos viscidosque attenuandi habentia. *Verdunnende Middelen die het vermogen hebben om dikke en Lymige Vochten vloeibaar te maken.*

Attrahentia. Sunt Medicamenta repellentibus opposita; scilicet quæ parti imposita illuc humores, vel materiam peccantem provocant: vel sunt Medicamenta, quæ segmina & alia vulneribus hærentia attrahunt. *Trek-kende Middelen, die tegen over de te rugdryvende worden gestelt: naamlyk die de Vochten of de Ziekmakende stof, op enig deel geleit zynde, derwaarts heen voeren: Of het zyn Geneesmiddelen, die splinters, en andere dingen in de Wonden hangende na zich trekken.*

Auxilium, Remedium. Idem quod Medicamentum. *Een Geneesmiddel.*

Axungia. Est Pinguedo mollior sebo. *Zacht Vet, Reuzel.*

Bacilli. Fiunt ex Radice Glycyrrhizæ & linctui inserviunt. *Candelæ odoriferæ quoque Bacilli dicuntur. Likstokjes van Zoethout gemaakt: en Welriekende Kaarsjes.*

Balneum. Hujus sunt diversa genera; scilicet *Balneum Arenosum, Cinereum, Martiale, Mariæ, Vaporosum. Balneum Arenosum, Cinereum ac Martiale est, cum Retorta vel aliud vas*

destillatorium, Arenæ, Cineri, vel Chalybis limaturæ imponitur. Balneum Mariæ vel Maris, cum eadem Instrumenta aquæ fervidæ imponuntur. Balneum Vaporosum, cum Instrumenta tantum vaporem aqueum excipiunt, vel quod corpora sudationi exponuntur. Daar zyn verscheide zorten van Baden. Naamlyk een Zant, Asch, Staal; Kokent en een Dampbat. Het Zant, Asch en Tzerbat is, als een Retort of een ander Distileervat op Zant, Assche of geuyt Staal wort gezet. Een Kokent Bat, als dezelve Werktuigen in 't Kokent water worden gestelt. Een Dampbat, wanneer de wêrktuigen alleenlyk aan een waterachtige damp worden bloot gestelt of dat lichamen in een Zweetstof worden geplaatst.

Bamma. Est Tinctura seu Liquor in quo aliquid tingitur. *Indoopzel.*

Beckica. Sunt duplicia, alia quæ Tussim promovent, alia quæ leniendo ac incrassando Tussim sedant. *De Hoestmiddelen zyn twederlei: Zommige die doen hoesten: Zommige die niet te verzachten en de dunne scherpe vochten te verdikken den Hoest stillen.*

Bezoardica. Eadem, quæ *Alexipharmaca.* *Het zelfde dat Alexipharmaca.*

Bicongius. Est mensura duodecim sextarios continens. Dicitur eandem viginti quatuor libras aquæ continere. *Een zekere Roomsche maat, houdende omtrent twaalf mingelen. Men zegt, datze vierentwintig pont Water kan bevatten.*

Bochetum. *Decoctum secundarium.* Est decoctio altera alicujus rei. *Minder drank. Tweede kookzel.*

- Bocia.** Notat vas vitreum Cucurbitæ instar. *Een Buikglas.*
- Bolus.** Est Medicamentum internum consistentiæ Electuarii una vice assumendum. *Een Geneesbrok, de dikte van een zamengesteld Conserf hebbende, om op eenmaal in te nemen.*
- Cacabus, Lebes.** Notat vas terreum, vel Cupreum majus, stanno intus obductum, Medicamentis coquendis destinatum. *Een groot Glas, of Kopere van binne vertinde Ketel, geschikt om Geneesmiddelen in te koken.*
- Calcinatio.** Significat mutationem Corporum in calcem beneficio ignis. *Kalkmaking door vuur; Gloeiing; Branding.*
- Calomelas, Calomelanos.** Notat Mercurium sublimatum dulcem aliquoties elevatum. Dicitur & Mercurius Zoticus & Panacea Mercurii. *Zoete Quik die verscheidemaal is opgebeven.*
- Caput Mortuum.** Significat Materiem, quæ post distillationem in vase distillatorio remanet. *Dode Kop betekent de stoffe, die na de distelatie in het vat daar men mede disteleert, overblyft.*
- Cardiacum, Cordiale.** Denotat Medicamentum Corroborans. *Een Hertsterkend Middel.*
- Cataplasma.** Est Medicamentum topicum pulvis consistentiæ. *Een uitwendig Plaatsmiddel, in de gedaante van een Pap.*
- Catapotium.** Est Medicamentum quod deglutiri debet ac in forma Pilularum sumi. *Een Geneesmiddel dat op de manier van Pillen moet ingenomen worden.*
- Cathartica.** Notant Medicamenta, quæ leniter ac non statim carnem superfluam ad quam applicantur consumunt: hinc quoque Sarcophaga audiunt. *Zachte vleeschwechetende Middelen.*
- Catharticum.** Est Medicamentum quod Alvum movet. *Een Buikzuiverend Middel.*
- Catholicum, Panacea.** Dicitur Medicamentum Universale omnes vitiosos humores corrigens & educens. *Een Algemeen Geneesmiddel.*
- Caustica, Escharotica.** Sunt Medicamenta quæ cutim & carnem in duram escharam exurunt. *Brandende Middelen.*
- Ceratum, Cerotum.** Est Medicamentum externum ex Cera, Oleo & aliis compositum, Unguento crassius & plerumque Emplastro mollius. *Een Wasch-pleister, meestal iets zachter dan een Pleister.*
- Charta Emporetica, Bibula.** Est Charta sine glutine, filtrationi inserviens. *Papier zonder Lym, Vloeipapier, het welk dient om Tincturen, Looch en andere Vochten door te lekken, op datze van hun grovere delen worden gezuivert.*
- Cholagoga.** Dicuntur Medicamenta Bilem evacuantia. *Galzuiverende Middelen.*
- Choria.** Notat Medicamenta secundinas expellentia. *Nageboorte afdryvende Middelen.*
- Cinectio, Cineratio.** Est rerum combustio & in cinerem reductio. *Afchmaking.*
- Circulatorium.** Denotat vas vitreum, quo infusus liquor, quasi in circulo, ascendendo & descendendo, rotatur. *Een Glas, waar in de ingegote vocht,*

- vocht, als in een kring door op te klimmen en neder te dalen, beweging wort.
- Circulus.** Denotat Instrumentum annuli instar, vitris abscondendis destinatum, ex ferro factum. Een gloeiende Tzere ring waar mede men disteleer-glazen afsnyt.
- Clarificatio.** Est sordium a Medicamentis liquidis purgatio: fit filtratione, subsidentia, fermentatione & coctione ope albuminis &c. Zuivering van woektige Geneesmiddelen: Dit geschiet door lekking, zinking, gesting, en door koking met Eiwit enz.
- Clyisma, Clysterium, Clyster.** Est Medicamentum fluidum, quod in Intestinum rectum injectur. Klisteer, Darm-spoelzel.
- Coagulatio.** Est vel calida vel frigida. Calida est reductio per evaporationem humidi in massam solidam. Frigida, quando res in calido resolutæ, in frigido rursus coagulantur. Dikmaking, Stremming: Zy geschiet heet en kout. De Heete is een vloeibare zaak door uitwazeming, tot een vaste stof te brengen. De Koude, wanneer dingen door warmte vloeibaar gemaakt, door de koude wederom stremmen.
- Cohobatio.** Differt a Rectificatione: Rectificatio enim partem aliquam relinquit: Verum Cohobatio est quando liquor destillatus Menstruo suo iterum adfunditur & deinceps usque ad siccitatem destillatur. De Cohobatio verschilt van de Rectificatie: Want de Rectificatie laat altyt iets achter zich; maar de Cohobatie is, wanneer de overgehaalde vocht wederom op zyn Scheivocht gegoten zynde tot droogwordens toe wort gedisteleert.
- Colatorium.** Significat Instrumentum, per quod aliquid colatur. Een Teems of iet anders waar door enig vocht gegoten wort.
- Colatio, Colatura.** Liquorem percolatum denotat. Doorzygzel, doorgegoten vocht.
- Collutio.** Idem quod Gargarisma. Het zelfde dat Gargarisma.
- Collyrium.** Gaudet duabus significacionibus, Antiqua & Nova. Olim Collyrium Medicamentum ex succis inspissatis vel Metallis & aliis compositum notabat: Hoc Medicamentum formam Pessi vel Turundæ habebat & vitiis Aurium, Narium, Uteri vel Ani applicabatur. Hodie Collyrium Medicamentum Oculis inserviens indicat. Dit woort heeft tweederlei betekenis, een Oude en een Nieuwe. Eertyts betekende het een Geneesmiddel van dikgemaakte Sappen, Metaal of andere dingen gemaakt: Dit Middel had de gedaante van een Steekpil of van een Wiek, en wert in de gebreken der Oren, Neusgaten, Lyfmoeder en van den Aars gebruikt. Heden betekent het een Oogmiddel.
- Compositio.** Est mistio artificiosa duorum vel plurium simplicium convenientium ad unum Scopum determinatum. Een Konstige samenmenging van twee of meer Enkelden van eender krachten en tot een einde geschikt.
- Concretio, Inspissatio.** Vide Coagulatio. Zie Coagulatio.
- Condensatio, Congelatio.** Idem quod Coagulatio. Het zelfde dat Coagulatio.
- Confectio.** Medicamentum ex Pulveribus, Melle vel Syrupu in unam massam conjunctum denotat: Hinc Elestuarium

- Etuaria quædam Confortantia confectionis Titulo insigniuntur. Een Geneesmiddel van Poeders, Honig of Sirop te zamen gestelt. Enige versterkende te zamengestelde Conserven worden met dezen naam benoemt.
- Conisterium.** Denotat locum Fornacis inferiorem, in quo Cineres colliguntur. *Het Aschgat in een Fournuis.*
- Conquassatio.** Significat Herbarum recentium contusionem: vel agitationem Albuminis donec in spumam abeat. *Kneuzing van groene Kruiden: of 't Eiwit slaan tot dat het schuim worde.*
- Conserua.** Denotat Medicamentum ex Folliis, vel Floribus confusis & Saccharo compositum. *Een Geneesmiddel van gestampde Bladeren en Bloemen met Suiker bereit.*
- Consistentia.** Certam crassitiem denotat. *Dikte of zelfstandigheid aan zommige Middelen eigen.*
- Conus Fusorius.** Est Crucibuli species, ex Ferro, aliove Metallo conflata. Dicitur & Pyramis. *Een Gietkroes; Een Gietnaalt.*
- Coq. ad Med. consumt.** Denotat coquere ad medietatis consumptionem. *Tot op de helft koken.*
- Coq. in S. Q. Aq.** Coquere in sufficiente quantitate Aquæ significat. *In een genoegzaam deel Water koken.*
- Coq. L. A. & Coq. S. A.** Denotat Secundum Artem coquere. *Volgens de regelen van de Konst, en na de Konst koken.*
- Correctorium.** Est res quædam, qua Medicamentum melioratur. *Iets waar door een Geneesmiddel verbeterd wort.*
- Corrosio.** Calcinationem per corroden-
tes humores indicat: Estque duplex Vaporosa, vel Immerfa. *Kalkmaking door knagende vachten. De doorknaging geschiet of door Dampen, of door in vocht zelfs te leggen.*
- Craticula.** Est Instrumentum ex bacillis ferreis factum, Carbonibus sustentandis & Cineribus dimittendis destinatum. *Een Tzere Rooster geschikt om Kolen op te leggen en de asch door te laten vallen.*
- Cribratio.** Est secretionis species, qua solidiora in minores particulas redacta vel Pulposa per Cribrum trahuntur. *Zifting van Poeders, of het vleesch van Vruchten door een Teems wryven.*
- Cribrum.** Quid proprie sit, omnibus notum est. *Een Teems. Een Zeef.*
- Crocus.** Chymicis calcem ad croceum colorem vergentem notat: Paratur ex Marte, Venere, Antimonio &c. *Een Saffraanverwig Kalk of Poeder.*
- Crucibulum.** Est vas terreum igni violentissimo coctum, acutiori fundo ac tereti præditum, in ampliorem capacitatem forma triangulari vel rotunda desinens & Metallis fundendis, atque liquandis destinatum. *Een Smeltkroes.*
- CrySTALLISATIO.** Denotat Lixivii vel Syrupi redactionem in Crystallos. *Krystmaking van Looch of van Sirop.*
- Cucupha.** Est Sacculus ex simplicibus Cephalicis sindone exceptis compositus ac interpunctus, usui Capitis destinatus. *Een Kruitmutsje dat gestikt is.*
- Cucurbita.** Denotat vas vitreum Cucurbitæ formam habens. *Een Glaze Kolf, de gedaante van een Pompoen hebbende.*

- Cupella, Capella, Capulla.** Est Catinus ex Ossium cineribus & aliis compositus, in quo Aurum & Argentum purgatur. Een Kapel of Kom van Asch van beenderen en andere dingen gemaakt, om Gout en Zilver in te zuiveren.
- Cylindrus.** Idem quod Magdaleon. Het zelfde dat Magdaleon.
- Decantatio.** Denotat liquoris a fœcibus effusionem & filtrationem. Zuivering van een vocht door afgieting en lekking.
- Decoctio.** Vide Apozema. Zie Apozema.
- Decorticatio.** Fit cum Radices, Semina vel Fructus a corticibus liberantur. Iets van den Bast beroven.
- Decrepitatio.** Fit cum Sal commune & alia igni imposita strepitu vel crepitu, sine fusione, calcinantur. Zout branden tot dat het niet meer kraakt.
- Deflagratio.** Est quando Materies aliqua subito per ignem, cum incensione, paratur. Aan brandsteking, Branding, Ontloffing.
- Deliquium Chymicum.** Notat Solutionem aëre humido factam: vel Destillationem per inferiora ope ignis. Een smelting door de Lucht: of een Distillatie die geschiet door het vuur van boven te leggen.
- Denarius.** Unciæ septimam partem denotat. Het zevende deel van een ounce.
- Dentifricium.** Est Medicamentum quo utimur ad Dentes confricandos & a sordibus purgandos. Een Middel om de Tandten te vryven en schoon te maken.
- Dephlegmatio.** Est operatio, qua repetita destillatione Aqua superflua a Spiritibus separatur. Geestryke vochten van het Water scheiden.
- Descensorium.** Furnum denotat, quo per descensum destillatur. Een Oven daarmede mede naar beneden distileert.
- Descendum.** Idem quod Deliquium. Het zelfde dat Deliquium.
- Despumatio.** Spumæ detractionem alicujus rei inter coquendum denotat. Iets door te schuimen zuiveren.
- Destillatio.** Est partium Spirituosarum, Resinosarum & aliarum extractio. Fit per Vesicam, Retortam, Cucurbitam; Deliquium &c. Een uittrekking van Geestryke, Harsachtige en andere dingen. Zy geschiet door Overhaling, smelting enz.
- Detergentia.** Eadem quæ Abstergentia. Het zelfde dat Abstergentia.
- Detonatio.** Idem quod Deflagratio.
- Diachlyma.** Specialiter oris Collationem per liquores, qui in ore detinentur iterumque expuuntur, denotat. Een Montspoelzel dat men uit moet spurwen, na dat men het in den mont heeft gebouwen.
- Diaphoretica.** Sunt Medicamenta, quæ humores a centro ad circumferentiam evocant, & insensibiliter vel sensibiliter educunt. Zweetmiddelen.
- Digestio.** Operationem denotat, quæ Medicamenta blando calore perfectiora reddit. Geneesmiddelen door een zachte warmte tot meerder volkomenheit brengen.
- Diluentia.** Sunt omnia Medicamenta, quæ Humores diluunt. E. G. Aqua, Serum Lactis, Decoctum Hordei. Verdunnende Middelen, als Water, Wei, Afziedzel van Gerst enz.
- Dispensatio.** Est, quando simplicia alicujus Medicamenti compositi ordine dispensantur, ne quid eorum obli-

- vifici possit. Een in order schikking van verscheide Enkelden, die tot een Geneesmiddel behoren, op dat'er niets van dezelve kan vergeten worden.
- Dissolutio.** Est quando Corpus metallicum liquore convenienti solvatur: vel quando Sal ope aquæ liquefcatur. *Ontbinding, Smelting.*
- Diuretica.** Sunt Medicamenta humores aquosos per meatus urinarios expurgantia. *Pisdryvende Middelen.*
- Dosis.** Determinatam quantitatem alicujus Medicamenti una vice sumendam notat. *Zo veel men op eenmaal moet innemen.*
- Drachma.** Est pars uncix octava, Scrupulos tres pendens. *Een vierendeel loots.*
- Dupondium.** Semiunciam denotat. *Een half once.*
- Ebullitio.** Coctionem & Effervescentiam notat. *Koking, Opbruiſſing.*
- Eclegma, Linctus, Loch, Loboc.** Medicamentum Mellis consistentix, quod adversus Asperæ Arteriæ ac Pulmonum affectus commendatur, notat. *Een Likmiddel dat de dikte van Honig heeft.*
- Effervescencia.** Est subitus inter Alkali & Acidum, aqua interveniente, motus, quem nonnunquam calor ac flamma sequitur. *Opbruiſſing van Loechzout en Zuur, door iusschenkomst van Water, waarop zomtyt een merklyke warmte en een vlam volgt.*
- Elaosaccharum.** Est Oleum stillatitium Saccharo mistum. *Geolide Suiker.*
- Electuarium.** Est Medicamentum internum ex multis simplicibus compositum, pro pluribus vicibus destinatum & Conservæ consistentiam habens. *Een zamengestelde Conſerv om in verscheide reizen in te nemen.*
- Elixatio.** Est quando res coquendo emolliuntur. *Iets door koken zacht maken.*
- Elixir.** Tincturam liquidam vel alicujus rei Essentiam denotat. *Een vochtig Aftrekzel, Afverfzel.*
- Emeticum, Vomitorium.** Est Medicamentum, quod Ventericulum per superiora purgat. *Een Braakmiddel.*
- Emmenagoga.** Medicamenta Menſes promoventia denotant. *Maandſtonden verwekkende Middelen.*
- Emollientia.** Sunt Medicamenta, quæ dissolvendo ac penetrando partes obduratas emolliunt. *Weekmakende Middelen.*
- Emplastrum.** Est Medicamentum topicum, quod ad Ceræ consistentiam accedit. *Een Pleister.*
- Empyreuma.** Aliquid adustum denotat. *Verbrandheit.*
- Emulsio.** Idem quod Amygdalatum. *Het zelfde dat Amygdalatum.*
- Enema.** Idem quod Clyſma. *Het zelfde dat Clyſma.*
- Epicarpium.** Medicamentum externum, quod Pulſibus Carporum applicatur, denotat. *Een Polsmiddel.*
- Epithema.** Est Medicamentum externum liquidum, quod spongia, linteo, panno vel stupa exceptum Parti dolenti imponitur. *Stoving.*
- Epomphalion.** Medicamentum Umbilico impositum denotat, quod Alvim movet & Vermes educit. *Een Navel Middel, Pleister of Smeerzel.*
- Erbinum.** Est Medicamentum Liquidum vel solidum, quod inspirando in nares attrahitur & cum vel sine sternutatione humores evacuat. *Een Hoofst-*

- Hoofzuiverend Geneesmiddel dat in de Neusgaten wort opgesnoeven en met of zonder niezen de vochten doet ontlasten.*
- Essentia.* Idem quod *Elixir.*
- Evaporatio.* Est sublimatio liquidæ materiæ & ejus resolutio in halitus. *Uitdamping.*
- Exaltatio.* Operationem, qua res ad altiore[m] virtutis dignitatem perducitur, denotat: Cujus species sunt quatuor Sublimatio, Digestio, Circulatio & Fermentatio. *Verbetering van een zaak.*
- Exceptio.* Mistionem pulverum cum Melle, Syrupo &c. notat. *Vermenging.*
- Excipulum.* Est vas vitreum, quo Liquor e rostro Alembici vel Retortæ stillans, excipitur. *Een Ontfanger.*
- Excorticatio.* Idem quod *Decorticatio.* *Het zelfde dat Decorticatio.*
- Explosio.* Impetus ille est, quem Pulvis Pyrius & similes Misturæ Nitro-sulphuræ præstant, dum igni admoventur. *Ontlossing, Ontploffing, een schielijk vlamvoatten met een daarop volgende slag, en verbreking van dat geen het welker by of umtrent is.*
- Expressio.* Est quando succus ex herbis recentibus, vel Oleum ex Amygdalis &c. exprimitur. *Uitpersing.*
- Extentorium.* Est Instrumentum in quo pannus vel linteam extenditur, ut colaturæ inserviat. *Een Raam.*
- Extrinctio.* Est quando Lapides & Metalla ignita liquore aliquo extinguuntur: vel quando Mercurius Terebinthina adeo involvitur, ne micula ejus amplius conspici possit. *Gloeyend gemaakte Stenen of Metalen in enig vocht blusschen: of Quikzilver met Terpentyn*
- zodanig verenigen dat 'er niets van te zien is.*
- Extractum.* Resolutionem vel extractionem ope liquoris convenientis partium subtiliorum a crassioribus: nec non Materiæ evaporationem in massam solidam notat. *Een Uittrekzel.*
- F.* In Formularum fine *Fiat* denotat. *De F. betekent op het laafst van een Ordonnancie, Dat het gemaakt worde of dat het worde.*
- Fæces.* Sunt liquorum impuritates, quæ sublidendo a tenui liquore separantur. *Droezem, Droef.*
- Farina.* Genera Farinarum Officialium multa & varia sunt. Proprie pulverem alicujus rei significat. *Meel.*
- Febri-fugum.* Idem quod *Antifebrile.* *Het zelfde dat Antifebrile.*
- Fecula.* Præter Fæcem, quoque Extractum farinaceum denotat. *Droef: ook een Meelachtig Uittrekzel.*
- Fermentatio.* Est Incorporatio fermenti cum re fermentanda. *Gesting.*
- Filtratio.* Fit beneficio Chartæ bibulæ vel Manicæ Hippocratis; quando liquor Chartæ vel Manicæ infunditur, ut guttatim in vas suppositum defluat. *De Lekking geschiet door middel van vloeypapier, of van een Mouw in de manier van een Trechter gemaakt, wanneer 'er vocht wort ingegoten, op dat dezelve in een vat, dat 'er ondergestelt is, druipe.*
- Flores Chymici.* Partes subtiliores per sublimationem a crassioribus sub forma sicca separatas notant. *De Fynste delen door de opheffing in een droge gedaante van de grovere afgescheiden. Bloemen.*

- Fulminatio.* Idem quod *Deflagratio.* Het zelfde dat *Deflagratio.*
- Furnus, Fornax.* Eorum sunt multa genera. Een *Fourneus*, een *Oven.*
- Fusio.* Liquefactionem Metallorum ac aliorum corporum vi ignis notat. *Smelting van Metalen en andere lichamen door vuur.*
- Galea.* Idem quod *Alembicus.*
- Gargarisma.* Accipitur quandoque late pro omni oris collutione: Proprie Medicamentum liquidum, Fauces & partes adjacentes gargarifando sine deglutitione colluens, denotat. Een *Keelfpoelzel*, *Gorgeldrank.*
- Gelatina.* Est succus mucilaginosus inspissatus: Fit plerumque vel ex fucis Fructuum vel ex Decocto partium Animalium. *Gelei is een slymachtig uitgedampt Sap: Het wort veelal van Sappen van Vruchten of van een Afziedzel van delen van Dieren gemaakt.*
- Gradus Chymicus.* Est regimen circa ignis calorem. *Vuur Graat; Vuur Trappen.*
- Hauftus.* Medicamentum liquidum, quod uno haustu sorberi queat, denotat. Een *Geneesdrank die men in eenmaal kan innemen.*
- Helminthica.* Idem quod *Anthelminthica.* *Wormmiddelen.*
- Hermetice Sigillare.* Est quando Vitra sublimatoria & alia ita ferruminantur, ut nihil exhalare possit. *Iets op het allernauwkeurigst verzegelen.*
- Hidrotica.* Eadem quæ *Diaphoretica.* *Zweetmiddelen.*
- Hordeatum.* Est Medicamentum ex Hordeo compositum. Een *Geneesmiddel van Gerst gemaakt.*
- Hydragoga.* Medicamenta aquam Hydropicorum evacuantia notant. *Waterafdryvende Middelen.*
- Hydrargyron.* Mercurium significat. *Quikzilver.*
- Hydromel, Melicratum, Mulsum.* *Honigwater, Meê.*
- Hypnoticus.* Est Medicamentum, quod somnum conciliat. Een *Slaapverwekkent Middel.*
- Hypocaustum.* Est locus, in quo Medicamenta liquidiuscula siccantur, vel quæ facile liquefcunt sicca conservantur. Een *Stoof, een Kaggel, een Eest.*
- Ignis Circulatorius.* Est caloris gradus, quem digiti facile ferunt. Een *Circuleervuur heeft die trap van warmte, dat men het glas dat men daar toe gebruikt, met de vingers kan aanraken zonder te branden.*
- Ignis Reverberius.* Est Ignis destructivus. Een *Vuur daar niets tegenstaat. De hoogste Vuurgraat.*
- Ignis Rota.* Est quando flamma vas destillatorium ambit. Een *Vuur dat het distilleervat omloopt. Of een Vuur dat van onderen en van boven zyn warmte geeft.*
- Ignis Suppressiois.* Est quando in Fornace infra & supra vas destillatorium ignis fortissimus adhibetur. *Vuur dat van alle kanten met geweld brant.*
- Ignitio.* Idem quod *Cinefactio.*
- Immersio.* Vide *Corrosio.*
- Imprægnatio.* Speciem imbibitionis denotat: ut in saponis præparatione fit. *Iets met iets opvullen.*
- Inauratio.* Dicitur quando Pilulæ Auro foliato obducuntur; Item quando alicui liquori color aureus conciliatur. *Vergulding zegt men, als Pillen*

- met Bladgout belegt worden: Ook wanneer men enig vocht een Goutgele verwoeft.
- Incineratio.* Idem quod *Cinectio.* *Afchmaking.*
- Inclinatio.* Idem quod *Decantatio.* *Zuiveren door afgieting.*
- Incorporatio.* Idem quod *Imprægnatio.* *Het zelfde dat Imprægnatio.*
- Infusio.* Extractionem virium Medicamentorum Simplicium per liquorem convenientem plerumque sine coctione factam denotat. *Een Af- of Uittrekzel van Enkelde Geneesmiddelen, door een bequaam vocht, dat meestal zonder koken geschiet.*
- Ingredientia.* Dicuntur Simplicia varia ex quibus Medicamentum componitur. *Verscheide Enkelden daar een Geneesmiddel van gemaakt wort.*
- Insolatio.* Est quando res siccandæ, macerandæ, fermentandæ &c. Solis calori exponuntur. *In de Zon plaatsing.*
- Inspissatio.* Idem quod *Condensatio.* *Dikmaking.*
- Ischuretica.* Eadem quæ *Diuretica.* *Pisdrivende Middelen.*
- Julapium, Julepus, Juleb.* Est Medicamentum internum liquidum sapore gratum, colore perspicuum, Saccharo, vel Syrupo mistum. *Een Gencesdrank zonder poeders. Juleb.*
- Levigatio.* Est actio, qua id, quod durum ac crassum sit, in pulverem subtilissimum redditur. *Fijnmaking.*
- Laboratorium.* Locum operationibus Chymicis destinatum denotat. *Een Stookhuis.*
- Lavatio.* Idem quod *Lotio.* *Wassing.*
- Laxantia.* Medicamenta, quæ emolliendo ac laxando Alvum movent: vel quæ Tumores vel Stamina partium Solidarum emolliunt ac flexibilia reddunt, denotant. *Zachte Buikzuiverende, Weekmakende en Verzachtende Middelen.*
- Linctus.* Idem quod *Eclegma.*
- Linimentum.* Est Medicamentum externum Oleo crassius, verum Unguento liquidius. *Een Smeerzel dat dun is.*
- Liquatio, Liquefactio.* Est quando Resinosa igne solvuntur vel quando Salia ut liquefiant locis humidis committuntur. *Smelting van Harsachtige dingen door vuur: of wanneer Zout om te smelten op een vochtige plaats gestelt wort.*
- Lixivium.* Vulgo ex Cineribus ope Aquæ calentis componitur. *Een Looch dat gemeenlyk van Afch door hulp van warm water wort gemaakt..*
- Loch.* Idem quod *Eclegma.*
- Loricatio.* Est quando vasa vitrea igni nudo exponenda luto ex fragmentis crucibulorum pulveratis, calce, albumine & aqua composito, ut a nimia ignis tortura defendantur, obducuntur. *Beharnassing is, wanneer men Glaze disteleervaten, die men in het ope vuur zal plaatzen met een Soldeerzel van gestoten stukken van Smeltkroozen, Kalk, Eiwit en Water gemaakt bestrykt, op datze tegen het geweld van het vuur beschermt worden.*
- Lutatio.* Est Vasorum obfignatio ope luti. *Verzegeling van vaten met Lym.*
- Lutum.* Massam ex Farina Lini, Calce, Bolo, Albumine, Oleo &c. compositam, denotat. *Deeg, Lym of Leem van Lynmeel, Kalk, Bolus, Eiwit, Olie enz. gemaakt.*

- M.* In Formulis Manipulum notat. Een Hantvol.
- M.* In Formularum sine Miscæ denotat. De *M.* op het laafst van een Ordonnantie betekent Meng het.
- Maceratio.* Est actio, qua corpora dura beneficio Aquæ emolliuntur. *Weking.*
- Magdaleon, Magdalia.* Cylyndricas Emplastrorum vel aliarum rerum massas denotat. Een langwerpige Rol.
- Magisterium.* Inter multas significaciones Pulverem solutione ac præcipatione paratum designat. Onder vele betekenissen, betekent het een Poeder, door ontbinding en stremming gemaakt. Meesterpoeder.
- Magma.* Unguentum spissum; atque facem succorum denotat. Gebrande Zalf: en Grondbezinkzel van Sappen.
- Manipulus.* Vide *M.*
- Masticatorium.* Est Medicamentum, quod dentibus masticatur. Een Kaarwmid-del.
- Matratium.* Est vas vitreum formam rotundam cum collo spatioso habens. Præterea Sacculum crucis in modum interpunctum Salibus liquandis destinatum denotat. Een Urinaal, een Matras. Een zak geschikt om Zout in te smelten.
- Maturatio.* Idem quod Digestio. Het zelfde dat Digestio.
- Melicratum.* Idem quod Hydromel.
- Mensis Chymicus* ex quadraginta diebus constat. Veertig dagen.
- Mensis Philosophicus.* Denotat certum tempus digestionis vel Putrefactionis. Een zekere tyt die'er vereist wort om iets tot zyn volkomenheit of verrotting te brengen.
- Menstruum.* Chymicis liquor est cujus beneficio Tincturæ fiunt vel Metalla &c. solvuntur. Een Scheivocht waar door Tincturen gemaakt en Metalen ontbonden worden.
- Mercurialia.* Sunt omnia Medicamenta ex Mercurio composita. Quikbereidzels.
- Miscæ.* Vide *M.*
- Mistio, Mixtio, Mistura, Mixtura.* Mistionem vel compositionem, quæ per inferationem, incorporationem, colliquationem vel confusionem fit, denotat. Misturæ quoque quædam Formulæ Medicamentorum compositorum vocantur. Een Mengzel: Ook wel een Voorschrift van een te zamengestelt Geneesmiddel.
- Mirva.* Partem pulposam Fructuum Saccharo conditam notat. Vleesch van Vruchten met Suiker toegemaakt.
- Morsellus, Morsulus, Tabella, Tabularum.* Est Medicamentum ex Saccharo coctum & in Tabularum consistentiam evaporatum, nec non in Tabulam lapideam exigua Olei quantitate illicitam effusum. Plaatjes van Suiker gemaakt.
- Mortarium.* Est Instrumentum ex Ferro, Orichalco, Plumbo, Vitro vel Lapide paratum, in quo res Pistillo contunduntur vel teruntur. Een Mortier, een Vyzel.
- Mucago, Mucilago, Mucus.* Extractum mucilaginosum ex quibusdam seminibus &c. ope Aquæ compositum notat. Een slymig Uittrekzel van zekere Zaden enz.
- Mulsium.* Idem quod Hydromel. Mede.

- Mundatio.* Idem quod *Depuratio.* Zuivering.
- Narcoticum.* Idem quod *Anodynum.* Een Rustmiddel.
- Nodus, Nodus.* Sacculum Lintcum Medicamentis repletum notat. Een zakje met Medicamenten opgevult.
- N.* In Formulis Numerum denotat. De *N.* geeft in Ordonnantien Getal te kennen.
- Odontalgia, Odontica.* Sunt Medicamenta Vitiis Dentium medentia. Tandmiddelen.
- Odoramentum, Odoriferum.* Medicamentum, quod citra ignis accessionem suo odore Spiritus reficere potest, significat. Reukwerk, dat zonder te branden, de Geesten kan verkwikken.
- Omphacion.* Succum Uvarum immaturarum denotat. Sap van Onrype Druiven.
- Opiata.* Dicuntur Medicamenta, quae Opium recipiunt & Electuarii consistentiam habent. Een zamengestelde Conserf daar Heulsap in komt.
- Oticos.* Vide *Acoustica.*
- Orum Chymicum, Orum Philosophicum.* Vas Hermeticum. Est Vitrum sublimationi Mercurii inserviens. Een Filosoofs Ei.
- Oxyeratam.* Est Acetum Aquae mistum. Water en Azyn.
- Oxymel.* Acetum Mellis mistum. Honig Azyn.
- Oxyrrhodinum.* Acetum Rosarum denotat. Rozen Azyn.
- P.* In Formulis Pugillum notat. De *P.* betekent in een Ordonnantie zo veel men met de drie voorste vingeren grypt. Een kleine hantvol.
- P. Æ.* vel *Part. Aequal.* & *Part. Aeq.* in Formulis partes aequales notant. Deze Letters en Woorden by verkorting in een Ordonnantie geschreven betekenen gelyke delen.
- Par.* In Formulis Paria significat. Een Paar, Twee.
- Panacea.* Vide *Catholicum.* Zie Catholicum.
- Paregoricum.* Idem quod *Anodynum.*
- Pectoralia.* Eadem quae *Bechica.*
- Pelicanus.* Est vas circulatorium a figura Pelicani rostro pectus suam fodiens nuncupatum. Een Pellicaan-glas: dus genaamt wegens de gedaante van een Pellicaan die met zyn bek zyn Borst doorboort.
- Pessarum, Pessus.* Est Medicamentum formâ oblongum ac rotundum, consistentiâ solidum, quod in vulvam muliebrem immittitur. Een Mosderpil.
- Petia.* Idem quod *Nodus.*
- Phagadenica.* Sunt Medicamenta carnem Ulcerum superfluum exedentia. Vleeschwegbytende Middelen.
- Pharmacia.* Est saluberrimum Medicinæ Promptuarium ad quodvis Morborum genus arma ministrans. Apotheek, Arsenywinkel.
- Pharmacum.* Idem quod Medicamentum. Een Geneesmiddel.
- Phiala.* Est vas vitreum ex ventre in modum Sphaerae rotundae gracilem canalem in proceritatem emittens. Een Phioolglas.
- Phlegma.* Est humor merus & inspidus. Een smakeloos vocht.
- Pilula.* Sunt Medicamenta Globulorum formam habentia. Pillen.

Pilon. Est Instrumentum, quo res in Mortario contunduntur vel teruntur. *Een Stamper.*

Piso. Idem quod Mortarium.

Polychreston. Medicamentum ad multos Morbos utile denotat. *Een Geneesmiddel tot veel Ziekten dienstig.*

Porphyrites. Est Lapis ex Porphyre, superficie lævi & æquali, super quo Pulveres corporum solidorum ope aquæ in pulverem subtilissimum rediguntur. *Een Wryfsteen.*

Posca. Idem quod Oxycratum.

Potio, Potus. Decoctionem vel succos potulentos denotat. *Een Drinkbaar Geneesmiddel.*

Præcipitatio. Coagulationem corporum solutorum significat; per quam ea corpora præcipitantur. *Schifting, Stremming, Nederfloting.*

Projectio. Est quando Pulvis calcinandus Crucibulo per vices injicitur. *By beurten in een Kroes werpen.*

Pisana. Hodie in Officinis Decoctum Hordei significat: Verum Pisana proprie Hordeum pistum & decoctum est. *Gekneusde Gerst die van de Bast is gezuivert. Een Gerstendrank.*

Pugillus. Vide P. Zie P.

Pulpa. Est caro vel substantia fructuum succulentorum inter Corticem ac Nucleum comprehensa, per cribrum trajecta & nonnunquam Saccharo condita. *Het vleesch van Sappige Vruchten tusschen de schel en den steen geplaatst, door een Teems gevreeven, en meestal met Suiker toegemaakt.*

Pulverisatio, Pulveratio. Est actio qua corpora solida, contundendo vel te-

rendo in Pulverem rediguntur. *Stofmaking, Poedermaking.*

Pulveres compositi. Idem quod Species. *Zamengestelde Poeders.*

Purgantia. Dicuntur omnia, quæ corpus interne & externe evacuant ac purgant. *Zuiverende Middelen.*

Putrefactio. Est dissolutio Vegetabilium in loco calido ac humido. *Verrotting.*

Pyxis, Capsula. Vasculum ex Ligno, Plumbo, Stanno, Ære, Lapide vel Vitro compositum denotat. *Een Doos, een Busse.*

Q. P. In Formulæ Quantum placet denotant. *Zo veel u goet dunkt.*

Q. V. In Formulæ Quantum Volueris significant. *Zo veel gy wilt.*

Q. S. In Formulæ Quantum Satis vel Quantum Sufficit notant. *Zo veel genoeg is.*

Quinta Essentia. Proprietatem rerum per artem extractam denotat. *Het Pit, het wezen van een zaak.*

R. Et signum Fovis, in Principio Formularum Recipe notat. *Neem.*

Raspatorium, Radula. Est Instrumentum quo Ligna, Cornua, nec non nonnullæ Radices raduntur. *Een Rasp.*

Receptaculum, Recipiens. Idem quod Excipulum. *Een Onsfanger.*

Receptum, Formula. Præscriptum Medicum significat. *Een Recept. Een Doctors Ordonnantie.*

Rectificatio. Repetitam liquorum distillationem denotat. *Wederoverhaling.*

Refrigeratorium. Est Vas ligneum, quod aquam frigidam comprehendit, cui fistula spiralis vel recta ex Stanno facta

- facta inest, qua vapores in substantiam aqueam condensantur & transeunt. Een Koekvat met kout water, waar in een omgedraaide of rechte Pyp van Tin geplaatst is, waar in de dampen in een waterachtige zelfstandigheid verdikt worden en door dezelve heen lopen.
- Regimen.** Chymicis idem quod Gradus. Vuurgraat.
- Residentia.** Idem quod Fax. Droezem.
- Resolutio.** Idem quod Dissolutio. Ontbinding.
- Retorta.** Est vas ex lapide, vitro vel ferro conflatum, quod figuram Cucurbitae habet & destillationi per Alembicum infervit. Proprie Retorta vas rotundum est cujus collum paulatim a ventre procedit ac sensim in oblongum canalem reflexum transit. Een Retort, een Kolf.
- Reverberatio.** Est Ignis suppressionis, quo corpora dura calcinantur. Haec Calcinatio clausa vel aperta fit. Clausa cum omnia foramina Fornacis clausa sunt. Aperta quando foraminibus apertis calcinatur. Kalkmaking in een vuur dat van alle kanten brant. Zy geschiet in een Weeromstuitoven, wiens ronde openingen of toe, of open zyn.
- Revivificatio, Reviviscentia.** Est quando Mercurius ex Cinnabari de novo suscitatur. Herleving is, wanneer het Quikzilver wederom uit Vermiljoen verwekt wort.
- Rob.** Idem quod Gelatina. Geley.
- Rotulae,** vide Tabellae, Koekjes.
- Rutabulum.** Est Baculus ferreus, quo Materies igni imposita agitatur. Een yzere Roerstok of Lepel.
- S. A. In Formulis Secundum Artem significant.** Volgens de Konst.
- Saturantia.** Eadem quae Absorbentia. Opsturende Middelen.
- Saxifragus, Lithonrypticos.** Medicamenta Calculum Renum ac Vesicae dissolventia & expellentia denotant. Steenbrekende Middelen.
- Scorbutica.** Eadem quae Antiscorbutica. Scheurbuikmiddelen.
- Scoriae.** Sordes Metallorum sunt. De flek of het wail der Metalen.
- Scutum.** Dicitur Emplastrum Scuti formam habens. Een Schiltgelykende Pleisber.
- Selibra.** Continet Uncias sex. Een half pont.
- Semicongius.** Est nomen Mensurae liquidorum continentis Mellis libras septem & semilibram. Aquae libras quatuor & semilibram. Vini libras quinque. Een Roomsche maat, houdende zeven en een half pont Honig; Vier en een half pont Water, vyf pont Wyn.
- Seminuncia, Semuncia.** Est Unciae pars dimidia. Een half once.
- Separatorium.** Vitrum oblongum, liquoribus invicem separandis, accommodatum. Een Scheiglas.
- Sesquincia, Sescuncia.** Continet Drachmas duodecim vel Unciam unam & dimidiam. Anderhalf once.
- Sextans.** Est sexta pars unius librae. Twe oncen.
- Simplicia.** Sunt Medicamenta singularia ex quibus composita componuntur. Enkelde Geneesmiddelen.
- Solutio.** Idem quod Dissolutio. Ontbinding.
- Solutiva.** Eadem quae Laxantia. Het zelfde dat Laxantia.

Sparadrapum, Tela Emplastica. Est Lin-
teum emplastro ad ignem fluenti in-
mersum, extensum & refrigeratum.

Een Pleister die aan beide zyden kleeft.

Spatula, Spathula, Spatha. Est Instru-
mentum oblongum, ex Argento,
Chalybe, Cupro &c. confectum, in-
ferius latum, quo Electuaria, Un-
guenta &c. commode tractantur.

Een Spatel.

Specifica. Sunt Medicamenta vi specia-
li prædita: sic *Rheum* præ aliis bi-
lem emendat: *Cortex Peruvianus* Fe-
bres intermittentes sanat & *Pedro del*
Porco Febribus malignis ac aliis Mor-
bis per diaphoresin medetur. Hic
Lapis in India Orientali in *Porco-*
rum Silvestrium herbis aromaticis
vescentium Vesiculis fellis reperitur:
ejus sunt tres species; una, quæ ex *Ma-*
lakka cinerei coloris, saporis gra-
ti ac amari; altera, quæ minus ama-
ra & coloris fusci, ex *Insula Bona*;
tertia quæ saporis amari ac coloris
nigri, ex *Ceylon* adfertur. *Pedro del*
Porco ex *Malakka* præ cæteris magni
pretii ac usus habetur. Infusio ejus
modo sequenti composita octies imo
duodecies, horis assidue viginti qua-
tuor intermissis, propinatur: *Pedro*
del Porco in *Vini Albi frigidæ* vel *A-*
quæ communis frigidæ Unciis qua-
tuor per semihoram filo suspenditur
ac maceratur & post macerationem, ut
pristinam duritiem acquirat, in loco
siccificatur. Hic *Lapis* *Vino, Aquæ*
&c. saporem gratum amarumque
conciliat, & quoties maceratur, ali-
quid de ejus viribus ac pondere de-
trahitur. *Geneesmiddelen die een by-*
zondere kracht hebben; zo als de Rha-

barber, die boven andere Middelen de
Gal verbeteret: De Peruviaansche bast,
die in de Tusschenpozige, en de Pedro del
Porco, die door de uitwaxeming in de
Quaadaardige Koorisen en andere Ziek-
tens een singuliere kracht hebben. Men
vint dezen Steen in Oost-Indiën in de
Galblaas van de Wilde Stekeloarkens
die wehriekende Kruiden eten: daar zyn
drie soorten, een Malaksche die asch-
verwig bleek van verwe en aangenaam
bitter van smaak is; een die in het Ei-
lant Bona gevonden wort, deze is bruin-
verwig en niet zo bitter van smaak; de
derde, die bitter van smaak en zwart-
verwig is, wort tot ons van Ceilon
gebracht. De Malaksche is het meest
in waardy en gebruik te achten. Des-
zelfs Aftrekzel, op de volgende manier
gemaakt, wort agt ja twaalfmaal alle
vierentwintig uren ingegeven: men
hangt dezen Steen aan een draat in
vier oncen Witten Wyn of Water en
men laat hem een half uur daar in kout
uittrekken, daar na hangt men den zel-
ven in een droge plaats, op dat hy zyn
vorige hardigheit wederom kryge. De-
ze Steen geeft de vocht, daar hy in ge-
weekt is een bitteren en aangenaam
smaak, en verliest zo dikwils hy ge-
weekt wort iets van zyn krachten en
gewicht.

Spiritus, Pneuma. Chymicis, Liquores
destillati activi sunt. Geesten.

Sternutamentum, Sternutatorium. De-
notat Medicamentum siccum ad ster-
nutationem excitandum. *Smuf, Nies-*
poeder.

Stomachica. Sunt Medicamenta quibus
functio Ventriculi adjuvatur. *Maag-*
versterkende Middelen.

Strati-

- Stratificatio, Seratum super Stratum.** Est calcinatio, quæ modo sequenti fit. Spargitur Pulvis Corrosivus in crucibulum, huic tenuis lamella corporis metallici superinponitur & id continuatur, donec Crucibulum plenum sit: Dein Crucibulum igni inponitur, donec materies in calcem mutetur.
- Kalkmaking** door op malkanderlegging geschied op de volgende manier. Men stroit in enen Kroes een bytend Poeder, hier op wort een dunne plaat Metaal gelegd. Dit herhaalt men zo menigmaal, tot dat de Kroes vol is: Daarna wort de Kroes in het vuur gezet, tot dat de stof in Kalk verandert is.
- Subactio.** Est mistio vel emollitio Emplastrorum & massarum similibus, quæ manibus vel mortario calefacto fit. **Zachtmaking, Vermenging.**
- Sublimatio.** Chemicis elevatio sicca est, qua partes subtiliores a crassioribus elevantur & in sublime tolluntur. **Een droge Opheffing.**
- Subsidentia, Sedimentum.** Idem quod **Fex.**
- Suffitus, Suffimentum, Suffumigatio.** Denotat Medicamentum simplex vel compositum, quod super carbones vivos injectum odorem suum fundit. Suffitus ab Odoramento differt, quod hoc etiam sine igne odorem emittit. **Een Roking** betekent een enkelt of zamengesteld Geneesmiddel, het welk op gewonke kolen gelegd, zyn reuk verspreit. **Roking en Reukwerk** is niet een en het zelfde, also het laatste zonder vuur ook reuk van zich geeft.
- Suppositorium.** Est Medicamentum tres quatuorve digitos transversos longum Candelæ instar & ano dicatum;
- maxime ad Alvum sollicitandum exhibetur. **Een Zetpil.**
- Tabella.** Idem quod **Morselli, Plaatjes.**
- Tincturae.** Sunt solidæ & liquidæ. Tincturæ solidioris consistentiæ sunt pulveres sine combustione ex liquidioribus Tincturis, Menstruo abstracto, compositæ. Tincturæ liquidioris consistentiæ sunt extractiones coloratæ, Menstruo non abstracto. **Tincturen, Afverfzelen.** Daar zyn droge en Natte. De droge worden gemaakt van vochtige Uittrekselen, als men 'er de vocht van afscheit. De vochtige zyn gecoleurde Uittrekselen daar de Scheivogt by blyft.
- Topica.** Sunt Medicamenta quæ foris applicantur. **Plaatsmiddelen. Middelen die uitwendig gebruikt worden.**
- Torcular, Torculum, Lenos.** Est Instrumentum, quo Olea vel succi exprimentur. **Een Pers.**
- Tostio.** Idem quod **Assatio. Roosting.**
- Trochiscus.** Est Medicamentum solidum ex pulveribus liquore conveniente in massam redactum, ex qua Pastilli formantur. **Koekjes.**
- Vesica.** Est vas cupreum, destillationi destinatum, de ejus forma ac usu sic dictum. **Een Disteleerblaas; ook een Kolf.**
- Vesicatorium.** Est Medicamentum causticum ex Cantharidibus & aliis compositum, quo vesicæ in cuticula excitantur. **Een Blaartrekkend Middel.**
- Vinum Medicatum.** Est Vinum, cui Medicamenta infusa sunt. **Een Geneeswyn.**
- Unguentum.** Est Medicamentum externum Linimento crassius. **Een Zalf.**
- Xerocollyrium.** Collyrium siccum denotat. **Een droog Oogmiddel.**

*Characterum præcipue Chemicorum, qui apud quosdam Medicas Auctores
occurrunt & Pag. 341. inveniuntur.*

V E R K L A R I N G

Van de Characters, voornaamlyk die by de Schei- en zommige Geneeskundige Schryvers voorkomen, en Bladz. 341. zyn te vinden.

1 Acetum, Azyn.	31 Cinnabar, Vermiljoen.	63 Retorta, Retort, Krombals.
2 Acetum Destillatum, Gedistilleerde Azyn.	32 Cornu Cervi, Hertshoorn.	64 Sal Alkali, Loochzout.
3 Aër, Lucht.	33 Crocus Martis, Staafsafran.	65 Sal Ammoniacum, Ammoniakzout.
4 Æs, Cuprum, Venus, Koper.	34 Crocus Veneris, Kopersaffraan.	66 Sal commune, Gemeenzout.
5 Æs ustum, Gebrant Koper.	35 Crucibulum, Een Smeltkroes.	67 Sal Gemma, Gegraven Zout.
6 Alembicus, Een Helm.	36 Cucurbita, Een Kolf.	68 Sal Nitri, Petra, Salpeter, Steenzout.
7 Alumen, Aluin.	37 Destillare, Distellere.	69 Sal Volatile, Vlug Zout.
8 Amalgama, Metaal Menging met Quik.	38 Dies, Een Dag.	70 Scrupulas, Een Scrupel.
9 Ana, van elks even veel.	39 Drachma, Een vierendeel loots.	71 Secundum Antem, volgens de Konst.
10 Antimonium, Spiegglas.	40 Fiat, Dat het worde.	72 Semis, de Helft.
11 Aqua Destillata, Gedistilleert Water.	41 Granum, Een Grein.	73 Spiritus, Geest.
12 Aqua Fortis, Sterk Water.	42 Gutta, Een Druppel.	74 Spiritus Vini, Geest van Wyn.
13 Aqua Regia, Konings Water.	43 Hora, Een Uur.	75 Spiritus Vini Alcoholifatus, Allerzuiverste Geest van Wyn.
14 Aqua Vitæ, Water des Levens.	44 Ignis, Vuur.	76 Spiritus Vini Rectificatus, Gerectificeerde Geest van Wyn.
15 Arena, Zant.	45 Ignis Rotæ, Een omlopende Vuur.	77 Stratum super Stratum, Laag op laag.
16 Argentum, Luna, Zilver.	46 Jupiter, Stannum & Recipe, Tin, Neem.	78 Sublimare, Opheffen.
17 Argentum vivum, Mercurius, Quikzilver.	47 Libra, Een pont.	79 Sulphur, Zwavel.
18 Arsenicum, Rottkruid.	48 Limatura Martis, Vylzel van Sjaal.	80 Tartarus, Wynsteen.
19 Auripigmentum, Piment.	49 Mercurius Præcipitatus, Nedergeloste Quik.	81 Terra, Aarde.
20 Aurum, Sol, Gout.	50 Mercurius Sublimatus, Opgebeven Quik.	82 Tinctura, Tinctuur.
21 Balneum Arenosum, Een Zant Bad.	51 Mensis, Een Maant.	83 Tutia, Oogwit, Oogniet.
22 Balneum Mariæ, Een kokent Water Bad.	52 Miscæ, Meng her.	84 Vinum, Wyn.
23 Borax, Gouthym.	53 Nox, Een Nachte.	85 Viride Eris, Eriugo, Spaansgroen.
24 Calx Viva, Ongebluste Kalk.	54 Oleum, Olie.	86 Vitriolum, Kopperroot.
25 Camphora, Kamfer.	55 Phiala, Een Phioolglas enz.	87 Vitrum, Glas.
26 Cancer, Een Kreeft.	56 Plumbum Saturnus, Loet.	88 Uncia, Een Once.
27 Caput Mortuum, Dode Kop.	57 Preparare, Bereiden.	89 Volatile, Vlug.
28 Chalybs, Ferrum, Mars, Yzer.	58 Præcipitare, Nederstorten.	90 Urina, water door de Blaas ontlast, Pis.
29 Cinis, Asch.	59 Pulvis, Poeder, Stof.	
30 Cinis Clavellatus, Potasch.	60 Quantum Vis., zo veel gy wilt.	
	61 Recipe, Neem.	
	62 Regulus Stellatus Gesterni, Kon ingje.	

 1	 11	 21	 31	 41	 51	 61	 71	 81
 2	 12	 22	 32	 42	 52	 62	 72	 82
 3	 13	 23	 33	 43	 53	 63	 73	 83
 4	 14	 24	 34	 44	 54	 64	 74	 84
 5	 15	 25	 35	 45	 55	 65	 75	 85
 6	 16	 26	 36	 46	 56	 66	 76	 86
 7	 17	 27	 37	 47	 57	 67	 77	 87
 8	 18	 28	 38	 48	 58	 68	 78	 88
 9	 19	 29	 39	 49	 59	 69	 79	 89
 10	 20	 30	 40	 50	 60	 70	 80	 90

INDEX RERUM AC MORBORUM.

A.	Pag.		
ÆS. <i>Æs ustum.</i>	61	<i>ibid.</i>	
<i>Æthiops Mineralis.</i>	232		
<i>Abortus ex succo nutritio abundante,</i>			
<i>Pars IV. § 219.</i>			
<i>ex succo nutritio deficiente,</i>			
<i>Pars IV. § 220.</i>			
<i>Abrotonum.</i>	19		
<i>Absinthium Ponticum.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Vulgare.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Abcessus externus, Pars IV. § 94 ad § 97</i>			
<i>internus, Pars IV. § 84 & § 85</i>			
<i>Absorbentia, Pars IV. § 23 ad 25.</i>			
<i>Absterfiva in Febribus, vide Diuretica.</i>			
<i>Acacia Germanica.</i>	48		
<i>Vera.</i>	47		
<i>Acaciatum.</i>	126		
<i>Acescentia, Pars IV. § 27 ad 31.</i>			
<i>Acetosa.</i>	19		
<i>Acetum Calendulæ.</i>	147		
<i>Destillatum.</i>	204		
<i>Lavendulæ.</i>	147		
<i>Lithargyrii.</i>	228		
<i>Prophylacticum.</i>	204		
<i>Rosaceum.</i>	147		
<i>Rutaceum.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Sambucinum.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Scilliticum.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Theriacale.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Acida, Pars IV. § 32.</i>			
<i>Acido-austera, Pars IV. § 27 & 30.</i>			
<i>Akmella.</i>	19		
<i>Acorus.</i>	4		
<i>Adiantum.</i>	19		
<i>Adstringentia, Pars IV. Sect. 1.</i>			
<i>in Hæmorrhagiis, Pars IV.</i>			
<i>§ 105.</i>			
<i>Adstringentia in Immodico Mensium</i>			
<i>Fluxu, Pars IV. § 217.</i>			
<i>Agallochum.</i>	Pag. 15		
<i>Agaricus.</i>	46		
<i>Agnus Castus.</i>	33		
<i>Agrimonia.</i>	19		
<i>Album Canis.</i>	56		
<i>Alcalescentia, Pars IV. § 33, 35, 36, 42</i>			
<i>Alcalina Salia, Pars IV. § 25.</i>			
<i>Alcanna.</i>	4		
<i>Alchimella.</i>	20		
<i>Alkekengi.</i>	34		
<i>Alcohol.</i>	188		
<i>Alcalisatum.</i>	205		
<i>Aloë.</i>	48		
<i>Althea.</i>	4		
<i>Alvum ducentia, Pars IV. § 49 ad 54.</i>			
<i>Alumen Plumosum.</i>	69		
<i>Rupeum.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Ustum.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Ambra.</i>	67		
<i>Grisea.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Ambustio, Pars IV. § 240.</i>			
<i>Ammi Creticum.</i>	34		
<i>Magnum.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Amomum Officinatum.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Ammoniacum Gummi.</i>	48		
<i>Sal.</i>	70		
<i>Amygdalæ Amaræ.</i>	34		
<i>Dulces.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Anagallis.</i>	20		
<i>Anchusa Officinarum, vide Alcanna.</i>			
<i>Anethum.</i>	20		
<i>Angelica.</i>	4		
<i>Angina Inflammatoria, Pars IV. § 143.</i>			
<i>Aquosa.</i>	§ 144, 145.		
<i>Scirrhusa & suppurat.</i>	§ 146, 147.		
<i>Ani-</i>			

INDEX RERUM AC MORBORUM.

<p>Animalia &c. Pag. 56 Anime Gummi. 48 Anisum. 35 Stellatum. ibid. Anodyna externa, Pars IV. § 113. interna, § 114. Antiacida, § 16 ad 26. Anthelmintica, § 169. Antidota, Pars IV. Sect. 20. Antihysterica, Pars IV. § 171. Antimonium. 63 Diaphoreticum. 236 non ablu- tum. ibid. Antiphlogistica, Pars IV. § 81, 82. Antiscorbutica, § 203, 204. Aperientia, § 80. blanda, § 120. Apium. 3 4 Aphthæ, Pars IV. § 160. Apophlegmatifantia, Pars IV. § 70 ad 73 Apoplexia Pituitosa, § 162. Sanguinea, § 161. Aque Composita. Aqua Benedicta Rulandi. 238 Divina Fernelii. 232 Aque Destillatæ Simples. Aqua Absinthii. 185 Artemisiæ. ibid. Cochleariæ. ibid. Cinnamomi. 187 Baccarum Juniperi. ibid. Cort. Aurantium. 186 Citriorum. ibid. Feniculi. ibid. Florum Aurantium. ibid. Lavendulæ. ibid. Liliorum Convallium. ibid. Rosarum. ibid. Tiliæ. ibid. Fortis. 249</p>	<p style="text-align: right;">Pag. 186</p> <p>Aqua Fumariæ. ibid. Hyssopi. ibid. Majoranæ. ibid. Melissa. ibid. Mentha. ibid. Naphæ, vide Flores Aurantium. Petroselini. 186 Pulegii. ibid. Rosimarini. ibid. Rutæ. ibid. Sabinæ. ibid. Salviæ. ibid. Aque Spirituosæ Composita. Aqua Antihysterica. 208 Antinephritica. 189 Antiparalytica. 190 Contracta. 191 Cerasorum Nigrorum. 192 Melissæ Magistralis. 193 Quercetani ad Gonorrhœam. 191 Theriaca. 209 Vitæ. 192 Aquila alba, idem quod Mercurius dulcis. Aquilegia. 35 Arabicum Gummi. 48 Arsenicum Album. 71 Flavum. ibid. Rubrum. ibid. Argentum. 61 Vivum. 63 Aristolochiæ Genera. 4 Arthanita. 5 Asa dulcis, vide Benzoinum. Asarum. 5 Aselli. 56 Asellorum Lapidés. ibid. Asparagus. 5 Asperula Odorata. 20 Asphaltum. 16 Asplenium, vide Ceterach. Asa Foetida. 49 Atte-</p>
---	--

INDEX RERUM AC MORBORUM.

Attenuantia, Pars IV. § 125.		Betonica Purpurea.	ibid.
Aurantium Vulgare.	35	Bezoardicum Minerale.	239
Auriculæ Judæ.	46	Bistorta.	5
Auripigmentum.	71	Bitumen Judaicum.	68
Aurum.	62	Blatta Byzantina.	ibid.
Fulminans.	223	Bolus Armena.	64
Axungia.	57	Bombax.	35
B.		Borrago.	20
B Accæ Juniperi.	40	Borax.	69
Lauri.	41	Botrys.	21
Mirti.	ibid.	Bovist.	47
Ribesiorum.	44	Bruscus.	5
Balaustia.	40	Bryonia Alba.	ibid.
Balsamica externa, Pars IV. § 101.		Bubones, Pars IV. § 207.	
interna, § 63 & 79.		Buglossa Silvestris, vide Alcanna.	
<i>Balsami Naturales.</i>		Bunias.	35
Balsamus Copaybæ.	49	Bursa Pastoris.	21
Peruvianus.	ibid.	Butyrum Antimonii.	238
Tolutanus.	ibid.		
<i>Balsami Spirituosi.</i>		C.	
Balsamus Dorialis.	193	C Acao.	36
Embryonis.	194	Cachexia, Pars IV. § 184 ad 186.	
Contractus.	195	Calaminaris Lapis.	64
<i>Balsami Sulphurei.</i>		Præparatus.	239
Balsamus Anisatus.	250	Calamintha Montana.	21
Juniperinus.	ibid.	Calamus Aromaticus, vide Acorus.	
Linatus.	249	Calculus Renum ac Vesicæ, Pars IV. § 201	
Succinatus.	250	Calendula.	31
Terebinthinatus.	ibid.	Calx Viva.	64
<i>Balsami Unctuarii.</i>		Camphora.	50
Balsamus Apoplecticus.	173	Cancer Magnus, Pars IV. § 119.	
Arcei.	ibid.	Parvus, § 118.	
Lucatelli.	ibid.	Cancris Partes.	57
Correctus.	174	Cannabis.	36
Bardana.	5	Cantharides.	57
Basilicum.	20	Capillus Veneris.	21
Bdellium.	49	Carabe, vide Ambra.	
Becabunga.	20	Caranna.	50
Benzoinum.	50	Cardamomum.	36
Berberis.	35	Carduus Benedictus.	21
Betonica Aquatica.	20	Caricæ Pingues.	36
		X x	Carli-

INDEX RERUM AC MORBORUM

Carlina.	5	China.	6
Carpobalsamum.	36	China China.	17
Carthamus.	37	Chrysanthemum bidens, vide Acmella.	
Carui.	ibid.	Chryfocolla, vide Borax.	
Caryophyllata.	5	Cibus Potusque facile digerendis, Pars IV. § 194.	
Caryophyllus Aromaticus.	36	Cicer Album.	37
Caryophyllus.	31	Rubrum.	ibid.
Cassa Fistula.	37	Cichorium.	6
Ligneæ.	17	Cicuta, Pars IV. § 244.	
Castoreum.	57	Cinnabar Antimonii.	238
Cataplafma ad Scirrhum.	175	Nativa.	63
Anodynum.	174	Cinnamomum.	17
Corruptioni resistens.	175	Circulationis defectus.	261
Maturans.	ibid.	Motus immodicus.	ibid.
Catechu.	65	Citreæ Vulgaris.	37
Cathartica Pars IV. § 178.		Citrullus.	ibid.
Cauda Equina.	21	Clyfma Acre.	183
Cauticum Lunare.	224	Carminans & Emolliens.	184
Centaurium minus.	21	Diluens.	ibid.
Cepa.	36	Nutriens.	ibid.
Cera Alba.	57	Purgans.	ibid.
Citrina.	ibid.	Refrigerans.	ibid.
Ceraforum Gummi.	50	Cochinellæ.	58
Ceratum Cœruleum.	159	Cochlearia.	22
e Cumino.	158	Colcothar.	247
Spermate Ceti.	159	Colocynthis.	37
Stomachicum Galeni.	ibid.	Collectio Simplicium.	2
Ceruffa.	227	Collationes oris, Pars IV. § 125.	
Ceterach.	21	Colophonia.	50
Chalybs præparatus.	225	Colubrinum Lignum.	16
Chamædrys.	21	Combustio Pars IV. § 240.	
Chamæmelum Nobile.	ibid.	Conditi.	
Vulgare.	22	Conditæ Radices Angelicæ.	124
Chamæpitrys.	ibid.	Eringii.	ibid.
Characteres.	341	Helenii.	ibid.
eorum explicatio.	340	Zingiberis.	ibid.
Chærophillum.	22	Conditi Cortices Aurantiorum.	ibid.
Chelæ Cancrorum.	57	Citriorum.	ibid.
Præparatæ.	76	Fructus Cydoniorum.	ibid.
Chelidonium Majus.	5	Juglandes.	ibid.
Minus.	6	Condi-	

INDEX RERUM AC MORBORUM.

<p>Conditii Cortices Nucis Moschatae. 124 Confectio Alkermes. 112 Conserva Foliorum Absinthii. 125 Melissæ. ibid. Menthæ. ibid. Salviæ. ibid. Florum Rorismarini. ibid. Buglossæ. ibid. Calendulæ. ibid. Rosarum Pallidarum. ibid. Rubrarum. ibid. Confolida Major. 6 Saracenicæ. 22 Contrajerva. 6 Contusiones Pars IV. § 238 & 239. Copal. 51 Corallina. 68 Corallum Album. ibid. Nigrum. Pars IV. ibid. Rubrum. ibid. Preparatum. 75 Coriandrum. 38 Cornu Cervi. 58 Calcinatio. 221 Spagyrica. 220 Oleum. ibid. Sal. ibid. Spiritus. ibid. Succinatus. 221 Corroborantia, Pars IV. § 134, 167, 179, 202, 220. Cortex Peruvianus. 17 Cosmeticum. 229 Costus. 6 Cremor Tartari. 215 Crepitus Lupi. 47 Creta Alba. 64 Crocus. 32 Indicus, vide Curcuma.</p>	<p>Crocus Martis Adstringens. 225 Aperiens. ibid. Metallorum. 237 Crystallus Mineralis. 243 Montana. 64 Tartari. 215 Cubebæ. 38 Cucumis Agrestis. ibid. Hortensis. ibid. Cuminum. ibid. Cuprum. 61 Curatio Palliativa Pars IV. § 187. Curcuma. 7 Cuscuta. 47 Major. ibid. Cyclamen. 7 Cydonia malus. 38 Cydoniatum. 126 Cytoglossum. 7 Cyperus Longus. ibid. Rotundus. ibid. <div style="text-align: center;">D.</div> Dactyli. 38 Daucus. 39 Debilitantia Pars IV. § 161. Decoctum Album. 145 contra humorem glutinosum ibid. Humectans. 146 Panis. ibid. Dens Apri. 58 Dictamnus. 7 Creticus. 22 Diuretica, Pars IV. § 57 ad 65. § 201. Dosis nonnullorum Medicamentorum Simplicium purgantium. 314, 315 Doronicum Romanum. 7 Dulcamara. 16</p>
---	---

INDEX RERUM AC MORBORUM.

E.			
<p>E Au des Carmes. 193</p> <p>Ebifcus, vide Althea.</p> <p>Ebulus. 17</p> <p>Ebur. 58</p> <p>Elaterium. 51 & 102</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Electuaria Narcotica & Corroborantia.</i></p> <p>Electuarium Alkermes. 112</p> <p style="padding-left: 2em;">Diascordium Fracastorii. 113</p> <p style="padding-left: 4em;">Contractum. 114</p> <p style="padding-left: 2em;">Japonicum. 112</p> <p style="padding-left: 2em;">Mithridatii. 115</p> <p style="padding-left: 4em;">Contractum. 117</p> <p style="padding-left: 2em;">Philonium Mesue. 118</p> <p style="padding-left: 2em;">Requietis Nicolai. ibid.</p> <p style="padding-left: 4em;">Contractum. 119</p> <p style="padding-left: 2em;">Theriaceæ Andromachi. 120</p> <p style="padding-left: 4em;">Contractum. 123</p> <p style="padding-left: 4em;">Diatessaron. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Electuaria Solitiva.</i></p> <p>Electuarium Caryocostinum. 105</p> <p style="padding-left: 2em;">Diacatholicum. 106</p> <p style="padding-left: 4em;">Contractum. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Diaphænicum. 107</p> <p style="padding-left: 4em;">Contractum. 108</p> <p style="padding-left: 2em;">Diaprunum Solutivum. ibid.</p> <p style="padding-left: 4em;">Contractum. 109</p> <p style="padding-left: 2em;">Hieræ Picræ. 110</p> <p style="padding-left: 2em;">Hydragogum Sylvii. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Lenitivum. 111</p> <p>Elemni. 51</p> <p>Elixir Proprietatis. 210</p> <p style="padding-left: 4em;">cum Acido. ibid.</p> <p style="padding-left: 4em;">Aceto. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Salutis. 211</p> <p style="padding-left: 2em;">Vitæ. ibid.</p> <p>Emetica, vide Vomitoria.</p> <p>Emmenagoga, Pars IV. § 214, 215, 221.</p> <p>Emplastrum Basilicum. 166</p>	<p>Empyema, Pars IV. § 86, 87, 88.</p> <p>Endivia. 39</p> <p>Enula Campana. 7</p> <p>Ens Veneris. 248</p> <p>Epilepsia, Pars IV. § 166 ad 169.</p> <p>Epithymum. 47</p> <p>Equisetum, vide Cauda Equina.</p> <p>Eruca. 39</p> <p>Eryngium. 7</p> <p>Erysimum. 22</p> <p>Eupatorium Cannabinum. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Verum, vide Agrimonia.</p> <p>Euphorbium. 51</p> <p>Euphrasia minor. 22</p> <p>Expectorantia, Pars IV. § 75 ad 79.</p> <p>Extirpatio, Pars IV. § 103 ad 108.</p> <p>Extractum Inspissat. Gentianæ. 103</p> <p style="padding-left: 2em;">Helenii. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Hellebori nigri. ib.</p> <p style="padding-left: 2em;">Rhei. 102</p>		
		F.	
		<p>F Abæ. 39</p> <p>Fœniculum. 7</p> <p>Fœnum Græcum. 39</p>	
		Febres	

INDEX RERUM AC MORBORUM.

<p>Febres Autumnales, Pars IV. § 122. Continuæ. § 135. Intermittentes. § 120. Putridæ. § 136. Vernales. § 120, 121 Februm Symptomata. § 123 ad 134 Fel Taurinum. 58 Ferrum. 62 Filix Florida, vide Osmunda Regalis. Fistulæ, Pars IV. § 98, 99. Flores Benzoës. 213 Salis Ammoniaci. 245 Martiales. 246 Sulphuris. 249 Flos Æris. 167 Fluor albus Venerens, Pars IV. § 209. Fluxus inmodicus Mensium, Pars IV. § 216. Fomentum Anodynum. 181 in Scirrho. 182 ad Combustiones. ibid. Gangrænam. ibid. Scirrhum. ibid. Corruptioni resistens. 182 in Pleuritide. 183 Fragaria. 23 Fragus. ibid. Fraxinella, vide Dictamnus. Fraxinus. 18 Fumaria. 23 G. G Alanga Major & Minor. 8 Galbanum. 51 Gallæ Quercinæ. 47 Gangræna, Pars IV. § 91, 99 ad 101. ab in facto Gelu, Pars IV. § 102. Gargarismata, Pars IV. § 125, 162, 213. Genista. 32 Gentiana. 8</p>	<p>Gialappa. ibid. Glandes Quercinæ. 40 Glycyrrhiza. 8 Glycyrrhizæ succus. 51 Albus. 89 Gonorrhœa, Pars IV. § 206. Gramen Caninum repens. 8 Grana Kermes. 47 Granatus. 40 Lapis. 66 Gravidarum ac Puerperarum Morbi, Pars IV. § 219 ad 223. Guajacum. 16 Gummi Arabicum. 48 Gutta Gamba. 51 H. H Æmorrhagiæ, Pars IV. § 105. Hedera Arborea. 23 Gummi. 52 Terrestris. 23 Helenium, vide Enula Campana. Helleborus Albus. 9 Niger. ibid. Hepar Antimonii. 237 Hepatis Inflammatio, Pars IV. § 159. Hepatica. 23 Hermodactylus. 9 Hirudines. 58 Hirundinaria. 9 Hordeum. 40 Hyacinthus. 66 Hydragoga, Pars IV. § 145 & 178. Hyoscyamus. 23 Hypocacuanna. 9 Hypercatharsis, Pars IV. § 246. Hypericum. 23 Hypochondriacus Morbus, Pars IV. § 170. Hypocystidis succus. 52 Hyssopus. 23</p>
--	---

INDEX RERUM AC MORBORUM.

I.			
J	Alappa, vide Gialappa.		Lapis vel Pedro del Porco. Pag. 338
	Ibifcus, vide Althea.		Pumex. 65
	Ichtyocolla. Pag. 59		Osteocolla. ibid.
	Icterus, Pars IV. § 182, 183.		Saphirus. 66
	Ictus Scorpionis, Pars IV. § 251.		Sardius. ibid.
	Imperatoria. 10		Smaragdus. ibid.
	Infusio Croci Metallorum, vide Aqua		Topasius. ibid.
	Benedicta Rulandi.		Laudanum Liquidum Sydenhami. 207
	Vitri Antimonii. 233		Laurus. 24
	Intestinorum Inflammatio, Pars IV. § 157		Lavendula. 32
	Ipecacuanna. 9		Laxantia, Pars IV. § 9 ad 15.
	Iris Florentina. 10		Alvum, Pars IV. § 51.
	Juglandes. 40		Levisticum. 10
	Conditæ. 124		Lignum Aloës. 15
	Jujubæ. 40		Asphaltum. 16
	Julapium Rosarum. 132		Colubrinum. ibid.
	Juncus Odoratus, vide Schænanthum.		Dulcamara. ibid.
	Juniperi Baccæ. 46		Guajacum. ibid.
	Cummi. 52		Juniperinum. ibid.
	Lignum. 46		Nephriticum. ibid.
	L.		Rhodium. ibid.
	L Abdanum. 52		Santalum. ibid.
	L Lacca. ibid.		Sassafras. 17
	Lactuca. 24		Lilium Album. 10
	Lappa Major, vide Bardana.		Linum. 41
	Lapathum. 10		Liquiritia, vide Glycyrrhiza.
	Lapides Cancrorum. 57		Liquor Nitri fixi. 243
	Præparati. 76		Salis Tartari. 216
	Lapis Bezoär Occidentalis. 59		Stipticus. 246
	Orientalis. ibid.		Terræ Foliatæ Tartari. 218
	Calaminaris. 64		Lithargyrium Argenti. 62
	Præparatus. 239		Auri. ibid.
	Granatus. 66		Loch Commune. 126
	Hæmatites. 63		de Manna. ibid.
	Hyacinthus. 66		Spermate Ceti. 127
	Infernalis. 224		Santum & Expertum. ibid.
	Lafulus. 63		Contractum. 128
	Magnes. 64		Saponaceum. 139
	Rubinus. 66		Lubricantia, Pars IV. § 222.
			Lues Venerea, Pars IV. § 205 ad 213.
			Lum.

INDEX RERUM AC MORBORUM.

Lumbrici Præparati.	Pag. 222	Mercurialis.	Pag. 25
Luna Caultica.	224	Mercurius vivus, vide Argentum Vi-	
Lupini Fabæ.	41	vum.	
Lupulus.	24	Mercurius Calcinatus Ruber.	230
		Præcipitatus Albus.	229
		Sublimatus Corrosivus.	230
		Dulcis.	231
M.		Meum.	11
M Acuire, vide Sima ruba.		Milium Solis.	41
Magisterium Stanni.	228	Vulgaris.	ibid.
Magistrantia, vide Imperatoria.		Millefolium.	25
Majorana Nobilis.	24	Millepedes, vide Afelli.	
Malva.	ibid.	Præparati.	222
Arborea.	32	Minium.	227
Mandibulæ Lucii Piscis.	59	Miva Cydoniorum.	126
Mandragora Mas & Fœmina.	10	Morsus Canis Rabidi, Pars IV. §	249.
Mania, Pars IV. § 172 & 173.		Viperæ,	§ 250.
Manna.	52	Morus.	41
Marathron, vide Fœniculum.		Moschus.	60
Margaritæ.	68	Muscus Arboreus.	47
Præparatæ.	76	Pulmonalis.	ibid.
Marrubium Album.	24	Myrobalanorum Genera.	2
Mastiche.	53	Myrrha.	53
Mater Perlarum.	68	Myrtus.	25
Matricaria.	25	N.	
Maturantia, Pars IV. § 95 ad 97.		N Apellus.	304
Medicina & ejus divisio.	1	Narcotica, Pars IV. § 131.	
Pharmaceutico-Practica	251	Nasturtium.	26
ad	304	Nenuphar, vide Nymphæa.	
Melilotus.	32	Nepeta.	26
Mel.	59	Nephriticum Lignum.	16
Chelidonii.	129	Nephritis, Pars IV. § 158.	
Diamorum Nicolai.	ibid.	Nicotiana.	26
Mercurialis.	130	Nidi Hirundinum.	60
Rosarum.	ibid.	Nigella.	42
Melissa.	25	Ninzi.	11
Membri virilis Inflammatio, Pars IV.		Nitrum.	69
§ 206.		Antimoniatum.	236
Menses Moventia, Pars IV. § 214, 215,		Tabulatum.	243
& 221.			
Mensuræ & Pondera nostra.	74		
Mentha.	25		
Mespilus.	41		

Nancu-

INDEX RERUM AC MORBORUM.

<p>Nuncupationes plurium Simplicium u- no titulo. Pag. 72</p> <p>Nux Cupressi. 42</p> <p style="padding-left: 2em;">Moschata. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Vomica. ibid.</p> <p>Nymphæa Alba. 11</p> <p style="text-align: center;">O.</p> <p>Observationes nonnullæ Chemicæ ac Pharmaceuticæ. 305 ad 313</p> <p>Olea per Deliquium, vide Liquores.</p> <p>Oleum Myrrhæ. 213</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olea Destillata ex Lignis.</i></p> <p>Oleum Rhodinum. 198</p> <p style="padding-left: 2em;">Sassafras. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olea Destillata ex Corticibus Lignosis.</i></p> <p>Oleum Cassiæ Lignæ. 198</p> <p style="padding-left: 2em;">Cinnamomi. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Sassafras. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olea Destillata ex herbis semper vi- rentibus.</i></p> <p>Oleum Rorismarini. 198</p> <p style="padding-left: 2em;">Sabinæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Salviæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Serpilli. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olea Destillata ex Herbis annuis sponte pereuntibus.</i></p> <p>Oleum Abrotoni. 198</p> <p style="padding-left: 2em;">Absinthii. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Anethi. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Cochleariæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Fœniculi. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Hyssopi. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Majoranæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Melissæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Menthæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Origani. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Tanacetii. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olea Destillata ex Floribus.</i></p> <p>Oleum Chamæmeli. 199</p> <p style="padding-left: 2em;">Jasmini. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Lavendulæ. ibid.</p>	<p>Oleum Tanacetii. Pag. 199</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olea Destillata ex Seminibus Baccis & Fructibus.</i></p> <p>Oleum Angelicæ. 199</p> <p style="padding-left: 2em;">Anisi. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Cardamomi. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Carui. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Caryophyllorum. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Cubebarum. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Cumini. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Fœniculi. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Juniperi. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Lauri. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Levisticii. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Piperis. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Rutæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Tanacetii. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olea Destillata ex Resinis, Animalibus, Lapidibus, Vitriolo ac Sulphure.</i></p> <p>Oleum Cornu Cervi. 220</p> <p style="padding-left: 2em;">Laterum seu Philosophorum. 240</p> <p style="padding-left: 2em;">Succini. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Sulphuris per Campanam. 250</p> <p style="padding-left: 2em;">Terebinthinæ. 202</p> <p style="padding-left: 2em;">Vitrioli. 247</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olea per Expressionem.</i></p> <p>Oleum Amygdalarum Amararum. 176</p> <p style="padding-left: 2em;">Dulcium. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Laurinum. 177</p> <p style="padding-left: 2em;">Maceris. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Nucis Moschata. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Olivarum. 176</p> <p style="padding-left: 2em;">Ovorum. 177</p> <p style="padding-left: 2em;">Palmæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Seminum Hyoscyami. 176</p> <p style="padding-left: 2em;">Lini. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Nigellæ. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;">Papaveris albi. ibid.</p>
--	--

Olea

INDEX RERUM AC MORBORUM.

Olea per Infusionem & Coctionem.

Oleum Absinthii.	Pag. 177
Anethi.	ibid.
Capparum.	178
Castorei.	ibid.
Contractum.	179
Chamæmelinum.	177
Crocinum.	179
Hyperici.	177
Irinum.	180
Lumbricorum.	ibid.
Mucaginum.	ibid.
Nepetæ.	177
Rosaceum.	ibid.
Rutaceum.	ibid.
Scorpionum.	181
Solani.	177
Trifolii Odorati.	178
Violaceum.	ibid.
Naphta.	71
Petræ.	ibid.
Terræ.	ibid.
Olibanum.	53
Oliva.	42
Onisci, vide Afelli.	
Ononis.	11
Opium.	53
Præparatum.	101
Opopanax.	54
Orbicularis, vide Bovist.	
Origanum.	26
Orobus.	42
Oryza.	43
Osmunda Regalis.	11
Osteocolla.	65
Ostracodermata.	69
Ostrurium, vide Imperatoria.	
Oxymel Scilliticum.	130
Simplex.	ibid.

P.

P Anis Porcinus, vide Arthanita.	
Papaver Album.	Pag. 43
Rhœas.	32
Paracenthesis, Pars IV. § 180.	
Paralyfis. Pars IV. § 164, 165.	
Paraphrenitis, Pars IV. § 154, 155.	
Parcira brava.	11
Parietaria.	26
Partus Difficilis, Pars IV. § 221, 222.	
Passæ Corinthiacæ.	43
Majores.	ibid.
Passiones Hystericæ, Pars IV. § 171.	
Pæoniæ Mas & Fœmina.	11
Pedro del Porco.	338
Pentaphyllum.	12
Peripneumonia Notha, Pars IV. § 151.	
Vera, Pars IV. § 149. & 150.	
Pervigilium Febrile, Pars IV. § 131.	
Pessus Adstringens.	161
Emolliens.	ibid.
Menstrua provocans.	ibid.
Petasites.	12
Petroselinum.	ibid.
Macedonicum.	43
Phellandrium.	26
Phthisis Pulmonalis, Pars IV. § 187 ad 189	
Phi.	12
<i>Pilule Narcoticæ.</i>	
Pilulæ de Cynoglossa.	100
Styrace.	101
Laudani Cydoniati.	ibid.
Opiati.	ibid.
Purificati.	ibid.
<i>Pilule Purgantes.</i>	
Pilulæ Aureæ.	94
Contractæ.	95
Cochiæ.	ibid.
Communes Avicennæ.	ibid.
de Gambogia.	96
Pilulæ	

Y y

INDEX RERUM AC MORBORUM

<p>Pilulæ Extracti Catholici. Pag. 96 <i>ex Duobus.</i> 97 <i>Fœtidæ.</i> <i>ibid.</i> <i>Contractæ.</i> 98 <i>Magistrales.</i> 99 <i>Pestilenciales communes, seu</i> <i>Ruffi.</i> 100 Pimpinella. 12 Pinus. 43 Piper Album. <i>ibid.</i> <i>Brasilienſe.</i> <i>ibid.</i> <i>Longum.</i> <i>ibid.</i> <i>Nigrum.</i> <i>ibid.</i> Pix. 54 Plantago. 12 Plethora, Pars IV. Sect. 8. Pleuritis, Pars IV. § 152, 153. Plurabum. 62 <i>Uſtum.</i> 227 Podagra, Pars IV. § 193 ad 200. Polium Montanum. 26 Polygonatum. 12 Polypodium Quercinum. <i>ibid.</i> Pondera & Menſuræ noſtræ. 74 Pondus Simplicium purgantium, quod <i>unaquæque Drachma Medicamento-</i> <i>rum Catharticorum compoſitorum,</i> <i>quæ hoc in opere inveniuntur, conti-</i> <i>net.</i> 315 ad 318 Pondus Opii, quod unaquæque Drach- <i>ma Medicamentorum Narcoticorum,</i> <i>quæ hoc in opere inveniuntur, conti-</i> <i>net.</i> 318 ad 320 Porrum. 12 Portulaca fativa. 27 Potus Cordialis, Pars IV. § 126. <i>Humectans,</i> § 156. <i>in Aphthiſi,</i> § 160. Primula Veris. 27 Pruna Damascena. 44 Pſylum. <i>ibid.</i></p>	<p>Pulegium Cervinum. Pag. 27 <i>Regale.</i> <i>ibid.</i> Pulmonaria. <i>ibid.</i> <i>Pulveres Aromatici & Cordiales.</i> Pulvis Aromaticus Roſaceus. 78 <i>Contractus</i> 79 Chelarum Cancrorum. 76 <i>Animadverſio in</i> <i>cum.</i> 85 Comitiſſæ Kent. 76 <i>Contractus.</i> 77 Diagalanga. 79 <i>Contractus.</i> 80 Diaireos. 81 Diatragacanthus Frigidus. 82 Marchionis. 77 <i>Contractus.</i> 78 Partum provocans. 81 <i>Pulveres Purgantes.</i> Pulvis Anthelminticus. 84 <i>ad Calculum.</i> <i>ibid.</i> Cornachini. 82 Dentifricus. 85 Diaſennæ. 82 Hieræ ſimplicis. 83 Hydragogus. <i>ibid.</i> Punctura Tendinis, Pars IV. § 237. Puſtulæ Cancroſæ, § 209. Pyrethrum. 13 <p style="text-align: center;">Q.</p> Quatuor Flores Cordiales. 73 Herbæ Emollientes. 72 Semina Calida Majora 73 <i>Minora.</i> <i>ibid.</i> <i>Frigida Majora.</i> <i>ibid.</i> <i>Minora.</i> <i>ibid.</i> Quinque Herbæ Capillares. 72 Radices Aperientes Majores. 72 <i>Minores.</i> <i>ib.</i></p>
--	---

R.

INDEX RERUM AC MORBORUM.

R.			
R Achitis, Pars IV. § 202.		Saccharum Perlatum.	Pag. 104
Raphanus Niger.	Pag. 13	Saturni.	228
Rusticanus.	ibid.	Sagapenum.	54
Rapum Terræ, vide Arthanita.		Saleb.	14
Reficientia, Pars IV. § 173.		<i>Sales per Crystallisationem.</i>	
Refrigerantia, Pars IV. § 81.		Sal Acetofæ.	214
Regulus Antimonii.	233	Ammoniacus.	70
Martialis.	234	Centaurii minoris.	215
Metallorum.	ibid.	Cichorei.	ibid.
Renum Inflammatio, Pars IV. § 158.		Crystalli Tartari.	ibid.
Resina Agarici.	212	Fumariæ.	ibid.
Guajaci.	ibid.	Gemmæ.	70
Jalappæ.	ibid.	Marinus.	ibid.
Scammonii.	ibid.	Polychrestus.	244
Resta Bovis, vide Ononis.		Saturni, vide Saccharum.	
Rharbarbarum.	13	<i>Sales per Calcinationem.</i>	
Rhaponticum.	ibid.	Sal Absinthii.	213
Rheumatismus, Pars IV. § 190 ad 192.		Cardui Benedicti.	214
Rhodium Lignum.	16	Fabarum.	ibid.
Rob Acaciæ Vulgaris.	125	Genistæ.	ibid.
Berberorum.	ibid.	Nitri Fixi.	242
Cydoniorum.	ibid.	Sabinæ.	214
Juniperis.	126	Tartari.	216
Ribesiorum.	ibid.	<i>Sales per Saturationem.</i>	
Rubi Idæi.	ibid.	Sal Tartari Regeneratus.	218
Sambuci.	ibid.	Vitriolatus.	ibid.
Rosæ Pallidæ.	33	<i>Sales per Sublimationem.</i>	
Rubræ.	ibid.	Sal Cornu Cervi.	220
Rosmarinus.	27	Succini.	240
Rubia Tinctorum.	13	Salivantia, Pars IV. § 72 ad 74.	
Rubi Idæi.	44	Salivatio Mercurialis, Pars IV. § 210.	
Rubinus.	66	ad 213.	
Ruscus, vide Bruscus.		Salvia.	28
Rus Obsoniorum.	44	Sambucus Humilis, vide Ebulus.	
Ruta.	27	Vulgaris.	18
S Abina.	28	Sandaracha.	52
Saccharia Arundo.	54	Sanctum Lignum, vide Guajacum.	
Saccharum Althetæ.	ibid.	Sanguis Draconis.	55
Penidium.	103	Hircinus.	60
		Sanguisorba minor, vide Pimpinella.	
		Sanicula.	28
		Y y 2	Santa-

INDEX RERUM AC MORBORUM.

Santalum Album.	Pag. 16	Sinapi.	Pag. 45
Ceruleum, vide Lignum Nephriticum.		Smaragdus.	66
Citrinum.	16	Solanum Lignosum, vide Dulcamara.	
Rubrum.	ibid.	Vulgare.	29
Santonicum.	45	Vesicarium, idem quod Alkekengi.	
Saponacea, Pars IV. § 12, 29, 89, 120 & 122.		Solidago Saracenicæ, vide Confolidata Saracenicæ.	
Saphirus.	66	Sophia.	45
Sapo Tartareus.	219	Sperma Ceti.	60
Sarcocolla.	55	Sphacelus, Pars IV. § 103 ad 108.	
Sardius.	66	Spica Celtica.	15
Saffraſas.	17	Indica.	29
Saturnia, Pars IV. § 113.		Spiritus Compositi.	
Scabioſa.	28	Spiritus Antinephriticus.	189
Scammonium.	55	Antiparalyticus.	190
Scilla.	14	Contractus.	191
Sclarea.	28	Antifcorbuticus.	196
Schœnanthum.	33	Carminativus.	ibid.
Scincus Marinus.	60	Ceraſorum nigrorum.	192
Scirrhus inveteratus, Pars IV. § 113. ad 117.		Cornu Cervi Succinatus.	221
Recens, Pars IV. § 109 ad 112		Dorsalis.	193
Scorbutus, Pars IV. § 203.		Embryonis.	194
Scordium.	29	Contractus.	195
Scorzonera.	14	Matricalis.	197
Scorphularia Major, vide Betonica Aquatica.		Meliſſæ Magiſtralis.	193
Minor, vide Chelidonium Minus.		Quercetani ad Gonorrhœam.	191
Sebeſten.	45	Salis Volatilis Oleoſus.	197
Sempervivum Majus.	29	Vitæ.	192
Senna.	ibid.	Spiritus Simples.	
Serpentaria Virginiana.	14	Spiritus Alcohol.	188
Serpillum.	29	Angelicæ.	ibid.
Sefeli Maſſilienſis.	45	Cochleariæ.	ibid.
Vulgaris.	ibid.	Corticum Auratiorum.	ibid.
Sigillum Salomonis, vide Polygonatum.		Citriorum.	ibid.
Siliqua dulcis.	45	Cornu Cervi.	220
Sima ruba.	18	Florum Lavendulæ.	189
Simplicium Collectio.	2	Liliorum Convallium.	ibid.
		Nitri cum Bolo.	244
		Dulcis.	245
		Spiritus	

INDEX RERUM AC MORBORUM.

<p>Spiritus Nitri Glauberi. Pag. 244 Salis. Ammoniaci. 247 Marini. 245 Dulcis. ibid. Glauberi. 245 Succini. 240 Sulphuris per Campanam. 250 Vini Rectificati. 188 Vitrioli. 247 Sulphureus. 248 Spongia. 69 Stannum. 62 Staphys Agria. 45 Stæchas Arabica. 33 Sternutatoria, Pars IV. § 221. Stimulantia, Pars IV. § 25, 33 ad 39, & 42. Styrax. 55 Succinum, vide Ambra. Præparatum. 76 Sudorifera, Pars IV. § 56. Antimonialia, Pars IV. § 195 Sulphur vivum. 71 Suppositorium Afcarides interficiens. 160 Hæmorrhoides provo- cans. ibid. Stimulans. ibid. Suppressio Lochiorum, Pars IV. § 223 Mensium. § 214 Symphytum majus, vide Consolida. <i>Syrupi Compositi.</i> Syrupus Altheæ. 133 Contractus. 134 Artemisiæ. ibid. Contractus. 135 Capilli veneris. 136 Cichorei cum Rheo. 137 Contractus. 138 Diacodion. ibid.</p>	<p>Syrupus Hyffopi Zwelferi. Pag. 138 Contractus. 139 Jujubinus. 140 Contractus. 141 Menthæ. ibid. Myrtinus. ibid. Contractus. 142 Quinque Radicum. 143 Rosarum solutivus cum Sennis ibid. Stæchados. 144 Contractus. 145 <i>Syrupi Simplicis.</i> Syrupus Absinthii. 131 Cardui Benedicti. ibid. Corticum Aurantiorum. ibid. Cydoniorum. ibid. Fœniculi. ibid. Limonum. ibid. Mororum. ibid. Pæoniæ. ibid. Papaveris Albi. 132 Rhœados. 131 Rosarum siccatarum. 132 Solutivus. 131 Rubi Idæi. ibid. Violaceus. 132 T. TAbellæ e succo Citri. 104 Rosarum. ibid. Tacamahaca. 56 Tamarindus. 45 Tamariscus. 18 Tanacetum. 30 Tapfus Barbatus, vide Verbascum. Tartarus Chalybeatus. 225 ibid. Emeticus. 217 Regeneratus. 218 Vitriolatus. ibid. Tere-</p>
---	---

INDEX RERUM AC MORBORUM.

<p>Terebinthina. Pag. 56 Cypria. ibid. Terra Foliata Tartari. 218 Japonica. 65 Lemnia. ibid. Sigillata. ibid. Testæ Ovorum. 60 Thlaspi. 46 Thoracis Vulnere, Pars IV. § 227 ad 229. Thus, vide Olibanum. Thymus. 30 Tilia. 33 <i>Tinctura Compositæ.</i> Tinctura Anodyna, seu Laudanum Li- quidum Sydenhami. 207 Anthysterica. 208 Asthmatica. 207 Hydragoga. 208 Metallorum. 235 Theriacalis. 209 <i>Tinctura Simples.</i> Tinctura Abfinthii. 205 Aloës. 206 Ambraë Griseæ. 242 Antimonii. 235 Assæ foetidæ. 206 Benzoës. ibid. Cassia Ligneæ. 205 Castorei. 206 Centaurii minoris. 205 Cinnamomi. ibid. Cochinellæ. 206 Contrajervæ. ibid. Crocii. 205 Gentianæ. ibid. Guajaci. 206 Helenii. 205 Hyperici. ibid. Jalappæ. 206 Laccæ. ibid.</p>	<p>Tinctura Lavendulæ. Pag. 205 Martis Aperiens. 226 Millepedum. 222 Myrrhæ. 206 Opii. ibid. Peruviani. 205 Rhei. ibid. Salis Tartari. 217 Sassafras. 206 Succini. 240 Veneris. 224 Winterani. 206 Topasius. 66 Tormentilla. 15 Tragacanthum. 56 Trifolium Aquaticum. 30 Odoratum. 33 Trochisci Albi Rhazis. 85 Alhandali. 86 Alkekengi. ibid. Contracti. 87 Bechici Albi. 88 Cypheos. ibid. Glycyrrhizæ Albi. 89 Hedychroi. ibid. Myrrhæ. 90 Contracti. 91 Scillitici. ibid. Terræ Sigillatæ. 92 Contracti. 93 Viperini. 94 Tussilago. 30 Turbith. 15 Minerale. 232 Tutia. 65 Præparata. 240 Tympanitis, Pars IV. § 181. U. Ulmaria. 31 Unguentum Ægyptiacum. 162 Unguen-</p>
---	---

INDEX RERUM AC MORBORUM.

<p>Unguentum Album Camphoratum seu Cerussæ. Pag. 162 Althea. 163 Apostolorum. ibid. Arthanitæ. 164 Contractum. 165 Aureum. 166 Basilicum. ibid. Desiccativum rubrum. 167 Diapompholygos. ibid. Fuscum. ibid. Martiatum. 168 Contract. 169 Mercuriale Enulatum. 170 Nutritum. 171 Oculare. 170 Odoriferum. ibid. Populeum. 171 Contractum 172 Rosaceum. ibid. Ungula Alcis. 61 Umicornu Marinum. ibid. Urtica. 31 Usnea Officinarum, vide Muscus Ar- boreus.</p> <p style="text-align: center;">V.</p> <p>Valeriana Major. 12 Minor. ibid. Vaniglia. 46 Variolæ, Pars IV. § 137 ad 142. Venena, Pars IV. Sect. 20. Ventriculi Inflammatio, Pars IV. § 156. Verba Technica, vide Vocabula.</p>	<p>Verbascum. Pag. 30 Verbena. ibid. Veronica. ibid. Vinca pervinca. ibid. Vincetoxicum, vide Hirundinaria. Vinum Emeticum, vide Infusio Vitri Antimonii. Viola. 33 Vipera. 61 Virga Aurea. 31 Virginum Morbi, Pars IV. § 214 ad 218. Viscum Quercinum. 47 Vitriolum Anglicum. 70 Calcinatum. 247 Cyprinum. 70 Martis. 226 Succicum. 70 Vitrum Antimonii. 233 Vocabula Technica. 321 ad 339 Vomitoria, Pars IV. § 66 ad 69. Vulnera Capitis, Pars IV. § 224 ad 226. Abdominis, Pars IV. § 230 ad 236. Thoracis, § 227 ad 229.</p> <p style="text-align: center;">W.</p> <p>Winteranus. 18</p> <p style="text-align: center;">Z.</p> <p>Zedoaria Longa & Rotunda. 15 Zibetha. 61 Zingiber. 15</p>
---	---

B L A D W Y Z E R

D E R

VOORNAAMSTE ZAKEN.

A Al Beziën, A. 44	Alzem, Roomsche. <i>ibid.</i>
Geley. 126	Anandelen. 34
Aambyen verwekkende Zetpil. 160	Amber, 67
Aard Beziën. 23	Geeft. 240
Aard Olie. 71	Olie. <i>ibid.</i>
Aarde, uit het Eiland Lemnos. 65	Tinctuur. <i>ibid.</i>
Gezegelde. <i>ibid.</i>	Vlug Zout. <i>ibid.</i>
Aardwormen, Bereiding. 222	de Grys, 67
Olie. 180	Tinctuur. 242
Acacie Sap. 47	Ammoniak Gum. 48
Acmella. 19	Zout. 70
Adderbeet en Middelen daar tegen, IV. Deel § 250.	Bloemen. 245
Afzetting van enig deel, en wat daar ontrent waar te nemen, IV. Deel § 103 tot 108.	met Staal. 246
Afziedzel, Bevochtigend. 146	Geeft. 247
Slym verdunnend. 145	Angelier. 31
van Broot. 146	Anys. 35
Wit. 145	Ster Anys. <i>ibid.</i>
Ajuin. 36	Antimonie, zie Spiësglas. 48
Alantswortel, 7	Arabische Gum. 81
Dik Uittrekzel. 103	Arbeit bevorderende Poeder. 64
Geconfyt. 124	Armenische Kley. 16
Alfrank. 16	Aspalth. 5
Akeley. 35	Aspergies. 19
Algemene Buikzuiverende Pillen. 96	Averoon Manneken. 204
Zamengestelde Buikzuiverende Conserven. 106	Azyn, Besmetting verhoedende. <i>ibid.</i>
Aloë, 48	Gedistilleerde. 228
Tinctuur. 206	van Goutgelit. 147
Aluin, 99	Goutbloemen. <i>ibid.</i>
Gebrande. <i>ibid.</i>	Larindel. <i>ibid.</i>
Phuim. <i>ibid.</i>	Rozen. <i>ibid.</i>
Alzem, Gemene. 19	Theriaak. <i>ibid.</i>
	Vlier. <i>ibid.</i>
	Wynruit. <i>ibid.</i>
	Zee Ajuin. <i>ibid.</i>
	Azyn Saffraan Pleister. 155

B.

B L A D W Y Z E R

B.		Bevergeil,	57
B Aldriaan, Grote en Kleine.	12	Olie,	178
Balsem Vrucht.	36	by verkorting.	179
Wortel.	6	Tinctuur.	200
Lucatel,	173	Bevochtigend Afziedzel.	146
Verbeterde.	174	Beweging van 't Lichaam, wanneer nut-	
Peruviaansche.	49	tig, IV. Deel § 46.	
Vruchtversterkende,	194	Bezoar Stenen.	59
by verkort-		Biesjes Zalf.	51
ting.	195	Bilzenkruit.	23
Wondhelende.	49	Bingelkruit,	25
Zemw versterkende.	193	Honig.	130
van Arceus,	173	Blaartrekkende Pleister.	158
Tohu,	49	Blaauwe Wasch Pleister.	159
Zwavel en Anys-	250	Blatta Byzantina.	68
Bramsteen- ib.		Bleke Roos.	33
Fenever- ibid.		Blixem Gout.	223
Lyn- en	249	Bloem-Conserv.	125
Terpentyn Olie.		van Benzoïn.	213
	250	Bloetsteen.	246
Banieljes.	46	Ammoniak Zout,	ibid.
Basilicum.	20	Zwavel.	249
Bastert Kaneel.	17	Bloetontlastingen, en met welke Hulpmid-	
Long ontsteking en wat Middelen 'er		delen te stempn, IV. Deel § 105.	
tegen, IV. Deel § 151.		Bloet Steen,	63
Saffraan.	37	Bloemen.	246
Steen Pieterfely.	34	stempende vocht.	ibid.
Beerkruit.	11	Zuigers.	58
Bekeboom.	20	Bokken bloet.	60
Benamingen van verscheide Enkelden on-		Boelkens Kruit.	22
der een Opschrift.	72	Benen.	39
Benzoïn,	50	Boom Heemst.	32
Bloemen.	213	Veil.	23
Berberis.	35	Borstontlastende Middelen, IV. Deel. §	
Berg Calaminth.	21	75 tot 79.	
Poley.	26	Borst Pruimen, zie Sebesten.	
Bernagie.	20	Boter van Antimonie,	238
Beroertheit, waar uit oorspronkelyk, en		ingenomen zynde wat	
hoe te genezen, IV. Deel § 161, 162.		Middelen daar te-	
Bertram.	13	gen te gebruiken,	
Betony.	20	IV. Deel § 243.	
		Boven-	

B L A D W Y Z E R.

Rovenzydenbuiks-ziekte, en hoe te genezen,
IV. Deel § 170.

Brem. 32
Braakmiddelen, IV. Deel § 66 tot 69.
Brantsteen, zie Amber.
Bruine Zalf. 167
Buikontlastende Middelen, IV. Deel § 49
tot 54.
Buikzuiverende Plaatjes van Rozen. 104
Buiksopening, IV. Deel § 180.

C.

C *Almus.* 4
Cardamom. 36
Carnolyn. 66
Cassie, Houtachtige. 17
Koker, zie Trommelftok.
Casjouw. 65
Celtische Spiek. 15
Chemische Characters, 341
derzelver verklaring 340
en Mengkonstige Observatien. 305 tot 313

China. 6
Cicers. 37
Cichorey. 6
Citroenen. 37
Geconfyte Schellen. 124

Conchenieljes. 58
Consielje de Grein. 25
Enkelde Conserven.

Conserf van Alzem. 125
Bernagie. *ibid.*
Bleke Rozen. *ibid.*
Consielje de Grein. *ibid.*
Gouts Bloemen. *ibid.*
Kruis en Munt. *ibid.*
Saly. *ibid.*
Rode Rozen. *ibid.*
Rozemaryn Bloemen. *ibid.*

Zamengestelde Conserven.
Conserf, Algemeen Buikzuiverende, 106

by verkorting *ibid.*

van Casjouw. 112

Dadelen, 107

by verkorting. 108

Heilig Bitter. 110

Mithridaat, 115

by verkorting. 117

Nagel Castus. 105

Pruimen, 108

by verkorting. 109

Rust van Philo, 118

Nicolaus, *ibid.*

by verkorting. 119

Scharlaken Beziën. 112

Theriaak van Andromachus, 120

by verkorting. 123

van vier Enkelden. *ibid.*

Waterlook van Fracasterius, 113

by verkorting. 114

Waterloek van Fracasterius, 113

by verkorting. 114

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Waterloek van Fracasterius, 113

Cucuben. 38
Curcu-

B L A D W Y Z E R,

Curcuma	7	Eiken Mosch.	47
Cyphos Koekjes.	88	Varen.	12
Cypres Noot.	42	Elants Klaauw.	61
D.		Elixer, Algemene,	210
D Adelen,	38	met Azyn.	ibid.
derzelver zamengestelde Conserf		Zuur.	ibid.
	107	des Levens.	211
Dictam uit Kandie.	22	Heilzame.	ibid.
Dieren en derzelver delen.	56	Endivie.	39
Dik Extrakt van Alantswortel.	103	Engel Kruit.	4
Gentiana.	ibid.	Wortel Geconfyt.	124
Kropkruit.	ibid.	Esschen.	18
Rhabarber.	102	Esschen Kruit.	7
Dille.	20	Etter Borst, IV. Deel § 86 tot 88.	
Doden Kop van Koperroot.	247	Gezwel en wat daar in dienstig, IV.	
Dookkruit.	30	Deel § 94 tot 97.	
Drakenbloet.	55	Everkruit.	5
Drank, zie Afziedzel.		Eyerschalen.	60
Hertsterkende, IV. Deel §	126.	Ezel Komkommer.	38
In de Sprouw,	§ 160.	Sap.	51
Verkoelende,	§ 125.	Ezels Komyn.	45
Verzachtende,	§ 142.	F.	
Drofsuiker.	103	F Ram Beziën.	44
Drop,	51	Siroop.	131
Wit.	89	Friekruit.	45
Druive Kruit.	21	Booly van Nootmuskaat.	42
Dryfsteen, zie Puimsteen.		G.	
Duive Kervel.	23	G Alban.	51
Duivels Drek.	49	Galiga.	8
Duizentblat.	25	Galnooten.	47
Dulle Hontsbeet en welke Middelen daar		Gamanderlyn.	21
tegen te gebruiken, IV. Deel § 249.		Gebrant Loot.	227
Dulle Kervel, ingenomen zynde, wat men		Gedisteleert Spaansgroen.	167
in zo een geval terstont moet gebruiken,		Geelzucht en welke Middelen daar tegen,	
IV. Deel § 244.		IV. Deel § 182, 183.	
E.		Geerst.	41
E Dele Majotlyn.	24	Enkelde Geesten.	
Eenhoorn.	61	Geest van Brandewyn.	188
Erenprys.	30	Citroen Schellen.	ibid.
Eiken Ekels	40	Engelwortel.	ibid.
		Geest	

B L A D W Y Z E R.

Geest van Hertshoorn.	220	Gesmolten Wynsteen Zout.	216
Lavendelbloemen.	189	Gewigt en maten by ons gebruiklyk.	74
Lelyen der Dalen.	ibid.	Gewigt van het Heulsap dat in yder vierendeel loots van de Rustverwekkende zamengestelde Middelen komt.	318 tot 320
Lepelbladeren.	188	van de Purgerende dingen die in yder vierendeel loots of meer van de Buikzuiverende Middelen komt, die in dit Werk gevonden worden.	315 tot 318
Orangie Schellen.	ibid.	Gezegende Distel.	21
Salpeter.	244	Gezegelde Aarde.	65
Zuivere Wyn Geest.	188	Gifte van sommige Enkelde Purgerende Middelen die in dit Werk gevonden worden.	314, 315
Zamengestelde Geesten.		Gift Wortel.	6
Geest des Levens.	192	Gigt, en Hulpmiddelen daar tegen, IV. Deel § 193 tot 200.	
tegen de Lamheit,	190	Gittegum.	51
by verkorting.	191	Gittegums Pillen.	96
Moeder Qualen.	197	Gladmakende Middelen, IV. Deel § 222	
Scheurbuik.	196	Glaskruid.	26
Zaadloop.	191	Gorgeldranken, IV. Deel § 125 en 213.	
Steenbrekende.	189	Gout,	62
van Constelje de Grein.	193	Blixem.	223
Zwarte Krieken.	192	Gelit.	62
Vlugge Olieachtige.	197	Goutshloem.	31
Vruchtversterkende,	194	Granaat Appel.	40
by verkorting	195	Steen.	66
Wintbrekende.	196	Graveelbout.	16
Zenuwversterkende.	193	Gravinne Kent Poeder,	76
Gegraven Zout.	70	by verkorting.	77
Geitenhaart.	31	Grieks Hooy.	39
Geley van Aal Beziën.	126	Pieterseby Zaat.	43
Berberissen.	125	Groot Ammi.	34
Fram Beziën.	126	Heermoes.	21
Fenever Beziën.	ibid.	Kruiskruit.	8
Sle Pruimen.	125	Gulde Pillen.	94
Quëen.	ibid.	Roede.	31
Vlier.	126	Gum Anime.	48
Gemene Borstlikking.	126		Gum.
Genber,	15		
Confyting.	124		
Geneeskunst en deszelfs verdeling.	1		
Geneeskunstbeoefnende Kruid-mengkonst.	251 tot 304		
Gentiaan Wortel,	8		
Dik Extrakt.	103		
Gerst,	40		
Suiker.	103		

B L A D W Y Z E R

Gum Dragant.	56	Hondertgulden Kruit, zie Santory.	
van Boomveit.	52	Honig.	59
H.		Honig Azyn,	130
H Arpuis.	50	van Zee Ajuin.	ibid.
H Hars van Jalappe.	212	van Bingelkruit.	ibid.
Lorkenzwam.	ibid.	Moer Beziën.	129
Pokhout.	ibid.	Rozen.	130
Scammoné.	ibid.	Stinkende Gouwe.	129
Hartjes Wortel.	9	Hontsdraf.	23
Hedycbroi Koekjes.	89	Tong,	7
Heemst Wortel.	4	Pillen.	100
Suiker.	103	Hooij Thym.	30
Heaskruit.	22	Hop.	24
Heet vuur, en welke Hulpmiddelen men 'er		Hout.	15
tegen moet gebruiken, IV. Deel § 103	103	Graveel hout.	16
tot 108.		Jenever hout.	ibid.
Heidens Wondekruit.	22	Paradys hout.	ibid.
Heiligbitter Poeder.	83	Pokhout.	ibid.
Zamengesteld Conserf.	110	Rhodishout.	ibid.
Heilzame en beproefde Likking,	127	Sassafras.	17
by verkorting.	128	Slangenbout.	16
Helschen Steen.	224	Sandelhout.	ibid.
Hennip.	36	Hontachtige Cassie.	17
Herders Tas.	21	Huislook.	29
Hertsboorn,	58	Hyacinth.	66
Gebrant.	221	Hypocistis Sap.	52
Geest.	220	Hysloop.	23
met Amberzout.	221	I.	
Olie.	220	J Alappe,	8
Scheikonstig gecalcincert.	ibid.	Hars.	212
Vlug Zout.	ibid.	Tinctuur.	206
Herts Tongen.	5	Jenever Beziën.	16
Heulsap,	53	Gum.	52
met Queënsap bereit.	101	Hout.	16
Gezuivert.	ibid.	Olie.	199
te veel ingenomen zynde, wat		Indische Nardus.	29
Hulpmiddelen men terstont moet		Jodenlym.	68
aanwenden, IV. Deel § 245.		Judas Oren.	46
Hoefbladeren.	30	Juffermerk.	4
Hof Komkommer.	38	Jujuben.	40
		Juleb van Rozen.	132
		Z z 3	K

B L A D W Y Z E R.

K.		K.	
K Aasjeskruid.	24	Koekjes Hedychroi.	89
Kakaawo.	36	van Blaaskrieken,	86
Kameelsbooy.	33	by verkorting.	87
Kamfer.	50	Gezegelde Aarde,	92
Kamil, Roomsche.	21	by verkorting.	93
Wilde.	22	Koloquint.	86
Kaneel.	17	Myrrhe,	90
Kanker, en wat middelen daar omtrent		by verkorting.	91
aan te wenden, IV. Deel § 118, 119.		Rhazis.	85
Karanne.	50	Viper Slangen.	94
Karui.	37	Zee Ajuin.	91
Katoenboom.	35	Wit Drop.	89
Kattekruid.	26	Hoeftkoekjes.	88
Keelsgebreken, verscheide soorten en Hulp-		Koloquint.	37
middelen daar tegen, IV. Deel § 143		Komyn,	38
tot 147.		Pleister.	158
Kers.	26	Koningje van Antimonie,	233
Kersfen Gum.	50	en Tzer.	234
Keukenzout.	70	Metalen.	ibid.
Kina Kina.	17	Konstwoorden in de Meng- en Scheikunst	
Kinderspokjes, en wat daar omtrent in 't		gebruikelyk.	321 tot 339
werk te stellen, IV. Deel § 137 tot 142		Koortsen en derzelver toevallen, hoe te ge-	
Klapper Rozen.	32	nezen, IV. Deel § 120 tot 136.	
Kleine Zonneblom.	7	Koper,	61
Kleinesteen,	64	Tinctuur.	224
Bereiding.	239	Kopperroot,	70
Pleister.	151	Doden Kop,	247
Klisteer, Buikzuwerende.	184	met Ammoniak Zout	
Harden drek weekmakende.	ibid.	opgeheven.	248
Scherpe.	183	Gebrant.	247
Verkoelende.	184	Geest.	ibid.
Voedende.	ibid.	Olie.	ibid.
Wintbrekende.	ibid.	van Tzer.	226
Klittenkruid.	5	Koraal,	68
Kneuzingen, en Hulpmiddelen daar tegen,		Geprepareert.	75
IV. Deel § 238, 239.		Korenten.	43
Knoetsgezwollen, en welke Middelen daar		Koriander.	38
tegen dienstig, IV. Deel § 89, 90. en		Kout Vuur, IV. Deel § 91, 92, 93 en 99	
§ 109 tot 117.		tot 101.	
Koekjes, Cypheos.	88		

B L A D W Y Z E R

<p><i>Kout Vuur van vriezende Koude, IV. Deel</i> § 102.</p> <p><i>Kraan oog.</i> 42</p> <p><i>Krankzinnigheid, en welke Hulpmiddelen daar tegen, IV. Deel</i> § 172, 173.</p> <p><i>Kreeftgezwell, zie Kanker.</i></p> <p><i>Kreeften of derzeiber delen.</i> 57</p> <p><i>Krieken van Overzee.</i> 34</p> <p><i>Kropkruit, zie Zwarte Nierwortel.</i></p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Dik Extrakt.</i> 103</p> <p><i>Kruipend Hontsgras.</i> 8</p> <p><i>Kruis en Munt.</i> 25</p> <p><i>Kruiskruit,</i></p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Wortel Geconfyt.</i> 124</p> <p><i>Kruitnagelen.</i> 36</p> <p><i>Kryftal,</i></p> <p style="padding-left: 2em;"><i>van Wynsteen.</i> 215</p> <p><i>Kryt.</i> 69</p> <p><i>Kuisboom.</i> 33</p> <p><i>Kwyl Middelen, IV. Deel</i> § 145. § 70 tot 74.</p> <p style="text-align: center;">L.</p> <p>L <i>Abdanum,</i> 52</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Pleifter.</i> 153</p> <p><i>Lacca.</i> 52</p> <p><i>Lamheit, en wat Middelen daar tegen, IV. Deel</i> § 164, 165.</p> <p><i>Laurier,</i> 24</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Beziën.</i> <i>ibid.</i></p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Olie.</i> 177</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Pleifter.</i> 151</p> <p><i>Lavas.</i> 10</p> <p><i>Lavendel.</i> 32</p> <p><i>Lazuursteen.</i> 63</p> <p><i>Lendevang, en wat Middelen daar in dienstig, IV. Deel</i> § 202.</p> <p><i>Lepelbladeren.</i> 22</p> <p><i>Levendige Kalk.</i> 64</p> <p><i>Leverkruit.</i> 19, 23</p> <p><i>Lieve Vrouwen Beddestroo.</i> 20</p> <p><i>Likking, Gemene.</i> 126</p>	<p><i>Likking, Heilzame beproefde,</i> 127</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>by verkorting</i> 128</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>van Honigdauw.</i> 126</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Walfchot.</i> 127</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Zeep.</i> 129</p> <p><i>Lindeboom.</i> 33</p> <p><i>Lifch van Florence.</i> 10</p> <p><i>Longenkruit.</i> 27</p> <p><i>Long ontsteking, en wat Hulpmiddelen daar in te gebruiken, IV. Deel</i> § 149, 150, 151.</p> <p><i>Look.</i> 34</p> <p><i>Loot,</i> 62</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Gebrant.</i> 227</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Meni.</i> <i>ibid.</i></p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Pleifter.</i> 151</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Suiker.</i> 228</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Wit.</i> 227</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Zalf.</i> 167</p> <p><i>Lorkenzwam.</i> 46</p> <p><i>Lucatel Balsam,</i> 173</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>by verbetering.</i> 174</p> <p><i>Luiskruit.</i> 45</p> <p><i>Lupyn Bonen.</i> 41</p> <p style="text-align: center;">M.</p> <p>M <i>Aagdepalm.</i> 30</p> <p><i>Maandstonden bevorderende Middelen, IV. Deel</i> § 214, 215, 221.</p> <p><i>Maandstonden bevorderende Moederpil.</i> 161</p> <p><i>Magneet.</i> 64</p> <p><i>Mandragora.</i> 10</p> <p><i>Manna of Honigdauw.</i> 52</p> <p><i>Mansoor.</i> 5</p> <p><i>Marentak.</i> 47</p> <p><i>Marmelade.</i> 126</p> <p><i>Marveilje van Peru, zie Jalappe.</i></p> <p><i>Mastik,</i> 53</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Pillen.</i> 99</p> <p><i>Meekrappen.</i> 13</p> <p style="text-align: right;"><i>Meester-</i></p>
---	---

B L A N D W Y D Z A E R

Meeſterwortel.	10	Nardus, Indiſche.	29
Meloten,	32	Natuurlyke Vermiljoen.	63
Pleiſter.	154	Zwavel.	71
Meng- en Scheikonſtige waarnemingen.		Netelen.	31
305. tot 313.		Nierwee, en wat Middelen daar tegen dienſtig, IV. Deel § 158.	
Meni.	227	Nies Middelen, IV. Deel § 221.	
Meredik.	13	Wortel, Witte en Zwarte.	9
Mirrh.	25	Ninzi.	11
Minder Crocodil.	60	Nootmuskat,	42
Miskraamverhoedende Middelen, IV. Deel § 219, 220.		Confyting.	124
Miſpel.	41	O.	
Mithridaat,	115	O Eſterſchelpen.	69
by verkorting.	117	Ogentrooſt.	22
Moederkruid.	25	Okkernoten,	40
Moeder Pil,	161	Confyting.	124
Maandſtonden bevorderende	ibid.	Gediſteleerde Olien.	
Verzachtende.	ibid.	Olien van allerley zoort van Hout, Schorſen, Kruiden, Bloemen, Zaden en Vruchten, derzelver manier van Diſtilleren, Scheiding en Zuivering. 198 tot	202
Zamentrekkende.	ibid.	Olie van Terpentyn.	ibid.
Moeyelyke Baring, door welke Middelen te hulp te komen, IV. Deel § 221, 222.		Tichelen.	240
Moer Beziën.	41	Vitriool.	247
Siroop.	131	Gekookte en Uitgetrokke Olien.	
Mondſpoelzels, IV. Deel § 125.		Olien van allerley Kruiden, Bloemen, Dieren en derzelver manier van Bereiding. 177 tot 181	
Mofch Zee Koraal.	68	Uitgetrokken zamengeſtelde Olien.	
Moſtert.	45	Olie van Bevergeil,	178
Munnikſkappes ingenomen zynde, wat men terſtont moet in't werk ſtellen, IV. Deel § 244.		by verkorting.	179
Muskus.	60	Kapperbaſt.	178
Myrrhe,	53	Slym.	180
Olie.	213	Saffraan.	179
Tinctuur.	206	Welriekende Liſch.	180
N.		Uitgeperſte Olien.	
N achtſchaden.	29	Olien van verſcheide Zaden en Vruchten, als ook van Eyeren; als mede derzelver manier van Bereiding. 176, 177	
Nagelen, zie Kruitnagelen.		Olien	
Nagelkruid.	5		
Naphta, zie Steen Olie.			
Nardus Zaat.	42		
Celtiſche.	15		

B L A D W Y Z E R

Olien door Smelting.		Opgestopte Kraamontlasting, en welke Mid-	
Olie van Myrrhe.	213	delen daar tegen. IV. Deel § 223.	
Zout van Wynsteen.	216	Op nieuws voortgebrachte Wynsteen.	218
Olifants Tant.	58	Opopanak.	54
Olyf.	42	Oprechte Acacie Sap.	47
Omloop der vogten, te zwak, IV. Deel § 46		Opstyging genezende Middelen. IV. Deel	
sterk, IV. Deel §		§ 171.	
44, 45		Orangie Appel,	35
Onder het water dompelen, wanneer nut-		Schellen Geconfyt,	124
tig. IV. Deel § 249.		Geest.	188
Onmatige Kraamvloed, en welke Midde-		Siroop.	131
len daar in dienstig. IV. Deel			26
§ 223.		Orege.	4
Stondenvloed, en welke Midde-		Ofsetong Wortel.	4
len daar tegen. IV. Deel §		Osterlucy.	ibid.
216, 217.			
Ontsteking der Darmen. IV. Deel § 157.			
van de Lever, en wat Midde-		P alm Pleister.	148
len daar in dienstig. IV. Deel		Vruchten.	38
§ 159.		Pap, Bederfwederstaande.	175
van de Long, en welke Midde-		Knoetsgezwel ontbindende.	ibid.
len daar in nuttig, IV. Deel		Rypmakende.	ibid.
§ 150.		Pynstillende en Weekmakende.	174
van de Maag, en welke Mid-		Paradys hout.	15
delen in 't werk te stellen.		Pareye.	12
IV. Deel § 156.		Patich.	10
van 't Middenrif, en de Mid-		Pedro del Porca.	338
delen daar in nuttig. IV. Deel		Peerlen.	68
§ 154, 155.		Peerlkruit.	41
van de Nieren, en welke Mid-		Peerlmoer.	68
delen daar in dienstig. IV,		Peessteek, en welke Middelen daar in dien-	
Deel. § 158.		stig. IV. Deel § 237.	
van het Ribbenvlies, en welke		Pek.	54
Middelen in 't werk te stel-		Peoni.	11
len. IV. Deel § 152, 153.		Peper en deszelfs soorten.	43
van de Mannelyke Roede, en		Peruviaansche Balsam.	49
welke Middelen daar tegen		Pest Wortel.	12
dienstig. IV. Deel § 206.		Pieterfely.	ibid.
Onzer vrouwen Mantel.	20	Buikontlastende Pillen.	
Oegwit, zie Tutia.		Pillen, Algemene.	96
Openende Middelen. IV. Deel § 80 en 120.		Cochie.	95
		Gitte Gums.	96

B L A D W Y I Z E R.

Pillen, Gulde,	94	Pleister, Meni.	155
by verkorting.	95	Opdrogende.	157
Ordinaire van Avicenna.	ibid.	Palm.	148
Pestverhoedende.	100	Rode Bescherm,	149
Stinkende,	97	by verkorting.	150
by verkorting.	98	Voortreffelyke Heel.	152
van Mastik.	99	Walschot.	159
twe Buikzuiverende Enkel-		Pleuris, en welke Middelen daar in dien-	
den.	97	stig, IV. Deel § 152, 153.	
Uitmuntende.	99	Zamengestelde Poeders.	
Ruistverwekkende Pillen.		Poeder, Arbeit bevorderend.	81
Pillen van Gezuivert Heulsap.	101	Cornachini.	82
Heulsap met Queënsap bereit. ib.		Heilighbitter.	83
Hontstong Wortel.	100	Steen vergruizend.	84
Stryaks.	101	Tanden zuiverend.	85
Verbeterd Heulsap.	ibid.	van de Gravinne Kent,	76
Piment.	71	by verkorting.	77
Pimpernel.	12	Galigaan,	79
Pisdryvende Middelen, IV. Deel § 57		by verkorting.	80
tot 65.		Irias.	81
Pissebedden,	56	Kreefts Scharen.	76
Bereiding.	222	Marchis tegen de vallende	
Tinctuur.	ibid.	Ziekte,	77
Plaatjes van Citroen Sap.	104	by verkorting.	78
Rozen Sap.	ibid.	Senebladeren.	82
Platte en brede Boom Mosch.	47	Verkoelend Gum Draganth.	82
Pleisters.		Water afzettend.	83
Pleister, Azyn Saffraan.	155	Welriekend Rozen Poeder,	78
Basilicum.	166	by verkorting. ibid.	
Blaartrekkende.	158	Wormen Dodend.	84
Blaauwe.	159	Poley met brede Bladeren.	27
Gum Sap.	148	smalle Bladeren.	ibid.
Kikvorfch,	150	Pokhout,	16
met Quik.	ibid.	Populier,	27
Klemeisteen.	152	Zalf,	171
Komyn.	158	by verkorting.	172
Labdanum.	153	Porcelain.	27
Laurier Beziën.	151	Prang.	11
Loot.	ibid.	Pruimen van Damask.	44
Maaagversterkende.	159	Prunel Zout.	243
Meloten.	154	Puinsteen.	65
		Purgeer-	

B L A D W Y Z E R

<i>Purgeermiddelen te sterk werkende, welke Middelen als dan aan te wenden, IV. Deel § 246.</i>		<i>Rodeloop Wortel.</i>	9
<i>Purgeernoten.</i>	42	<i>Room van Wynsteen, met Staal bereit.</i>	215
<i>Pynboom.</i>	43	<i>Roomfche Alzem.</i>	19
<i>Pypzweren, en de Middelen daar in dienftig, IV. Deel. § 98.</i>		<i>Kamil.</i>	21
		<i>Rottkruit, Geel.</i>	71
		<i>Root.</i>	ibid.
		<i>Wit.</i>	ibid.
		<i>Rottkruit ingenomen zynde, welke Middelen men terftont moet ingeven, IV. Deel § 243.</i>	
		<i>Rozen, Provincie en Aard Rozen.</i>	33
		<i>Rozemaryn.</i>	27
		<i>Ruytverwekkende Conferf van Philo. Nicolaas,</i>	118
		<i>ibid.</i>	ibid.
		<i>by verkorting.</i>	119
		<i>Rypmakende Middelen, IV. Deel § 95 tot 97 en 207.</i>	
		<i>Ryft.</i>	43
			S.
		<i>Saffraan,</i>	32
		<i>der Metalen.</i>	237
		<i>van Yzer.</i>	225
		<i>Sagapeen.</i>	54
		<i>Salade.</i>	24
		<i>Saleb.</i>	14
		<i>Salomons Zegel.</i>	12
		<i>Salpeter,</i>	69
		<i>Geest,</i>	244
		<i>van Glauberus.</i>	ibid.
		<i>Vaft Zout.</i>	242
		<i>Zoete Geest.</i>	245
		<i>Saly.</i>	28
		<i>Sandelhout, Geel, Wit en Root.</i>	16
		<i>Samikel.</i>	28
		<i>Sap van Toortfen van Peru.</i>	51
		<i>Saphier.</i>	66
		<i>Sarfa.</i>	14
		<i>Saffrafras.</i>	17
			A a a 2
			Sea.

Q *Uaatsappigheid, en welke Middelen daar tegen te gebruiken, IV. Deel § 184 tot 186.*

<i>Queën,</i>	38
<i>Geconfyt.</i>	124
<i>Siroop.</i>	131
<i>Vleefch.</i>	126
<i>Quik,</i>	63
<i>Geel Poeder.</i>	232
<i>Opgeheven Corrofive.</i>	230
<i>Zoete.</i>	231
<i>Rode gecalcineerde.</i>	ibid.
<i>Witte Nedergeplofte.</i>	229
<i>Zwart Poeder.</i>	232

Quyl Middelen, IV. Deel § 70 tot 74.
Quyling door Quik, hoe in 't werk te stellen, en wat daar omtrent waar te nemen, IV. Deel § 210 tot 213.

R.

<i>Raket.</i>	39
<i>Rammenas.</i>	13
<i>Razende Koorts, en welke Middelen daar in dienftig, IV. Deel § 154, 155 en 148.</i>	
<i>Razynen.</i>	43
<i>Reinvaar.</i>	30
<i>Reuzel.</i>	57
<i>Rhabarber,</i>	13
<i>Dik Extrakt.</i>	102
<i>Rhapontik.</i>	13
<i>Rhodishout.</i>	16
<i>Robyn.</i>	66

B L A D W Y Z E I R.

Scabieuse.	28	Siroop van Heemst,	133
Scammoné.	55	by verkorting.	134
Scarley.	28	Hysoop van Zwelfer,	138
Schankers, en hoe te genezen, IV. Deel		by verkorting.	139
§ 209.			
Scharlake Beziën.	47	Kruis en Munt.	141
Schelvis Steentjes.	56	Maankoppen.	138
Scheurbuik Middelen, IV. Deel § 203,		Mirt Beziën,	141
204 en 192.		by verkorting.	142
Schiltkruit.	5	Rozen met Senebladeren.	143
Schorfte.	47	Venus hair.	136
Scorfonere.	14	Vreemde Lavendel,	144
Sebesten.	45	by verkorting.	145
Senebladeren.	29	Vyf openende Wortelen.	143
Sima ruba.	18	Slangenbout.	16
St. Jans Broot.	45	Slepruimen Sap.	43
Kruit.	23	Sleutel Bloemen.	27
Enkelde Siropen.		Slym genezende Middelen, IV. Deel § 33	
Siroop van Aard Rozen.	132	tot 43.	
Alzem.	131	Smak.	44
Bleké Rozen.	ibid.	Smaragd.	66
Fram Beziën.	ibid.	Snoeks Kaken.	59
Gezegende Distel.	ibid.	Socolaad.	36
Klapper Rozen.	ibid.	Spaansch Groen.	61
Lamoen Sap.	ibid.	Spaansche Erwtten, zie Cicers.	
Moer Beziën.	ibid.	Peper.	43
Orangie Schellen.	ibid.	Pokken en derzelver toevallen,	
Peoni Bloemen.	ibid.	hoe te genezen, IV. Deel	
Queën.	ibid.	§ 205 tot 213.	
Venkel.	ibid.	Vliegen,	57
Violen.	132	welke Toevallen op der-	
Witte Maankop.	ibid.	zelver gebruik vol-	
Zamengestelde Siropen.		gen, en hoe ze te ge-	
Siroop van Borst Pruimen,	140	nezen, IV. Deel § 247	
by verkorting.			
	141	Speenkruit.	61
Byvoet,	134	Spiesglas,	63
by verkorting.	135	Glas van Spiesglas,	233
Cichorey met Rhabarber,	136	Aftreksel. ib.	
by verkorting.	137	Bezoar.	239
		Boter.	238
		Spies-	

B L A D W Y Z E R.

Spiesglas, <i>Koningje,</i>	233	Stoving in de verbrantheit.	182
met Staal.	234	Kout Vuur scheidende.	183
Lever.	237	Pynstillende.	181
Salpeter.	236	Suiker Riet.	54
Tinctuur.	235	van Gerst, zie Drolsuiker.	
Vermiljoen.	238	Loot.	228
Zweetdruyend,	236		
Afgewasschen.		T.	
ibid.		T Abak.	26
Spons.	69	Takamabaak.	56
Sprouw, en hoe te Genezen, IV. Deel §		Tamarinde.	45
160.		Tamarisch.	18
Spys en drank die ligt verteren, IV. Deel		Tamme Kervel.	22
§ 194.		Cicers.	42
Staal Bereiding.	225	Tegengiften, IV. Deel. 20. Verdeling.	
Openende Saffraan.	ibid.	Terpentyn, Cyprische.	56
Tinctuur.	226	Veneetsche.	ibid.
Wynsteen.	225	Olie.	202
Zamentrekkende Saffraan.	ibid.	Theriaak,	120
Stechas.	33	by verkorting.	123
Steek van een Scorpioen, en de Midde-		van vier Enkelden.	ibid.
len daar tegen, IV. Deel § 251		Water.	209
Steek Rapen.	35	Thering Poeder van Poterus.	237
Steen der Nieren en van de Blaas, welke		Thering, en de Middelen in dezelve dien-	
Middelen deszelfs aangroeying belet, IV.		stig, IV. Deel § 187 tot 189.	
Deel § 201.		Tin.	62
Steen Olie.	71	Enkelde Tincturen.	
Varen.	21	Tinctuur van Alantswortel.	205
Zout.	70	Albë.	206
Steert Peper, zie Cucuben.		Alzem.	205
Stekende Palm.	5	Amber.	240
Sterk Water,	249	Amber de Grys.	242
ingenomen zynde, welke Mid-		Antimonie.	235
delen als dan in 't werk te		Bastert Kaneel.	205
stellen, IV. Deel § 243.		Benzoin.	206
Stieren Gal.	58	Bevergeil.	ibid.
Stinkende Courwe.	5	Conchenieljes.	ibid.
Gum.	49	Duiuelsdrek.	ibid.
Storax.	55	Gift Wortel.	206
Stoving in een Knoetsgezwell,	182	Heulsap.	ibid.
de Pleuris.	183	Jalappe.	ibid.
		Kancel.	205

B L A D W Y Z E R

Tinctuur van Kina Kina.	205	Venus hair.	19
Klein Santory.	ibid.	Verbrantheit, hoe te genezen, IV. Deel	
Lacca.	206	§ 240.	
Lavendel.	205	Verdunnende Middelen, IV. Deel § 125.	
Myrrhe.	206	Verdwyn Pleister, IV. Deel § 207.	
Pokhout.	ibid.	Vergiften en Tegengiften, IV. Deel 20.	
Rhabarber.	205	Verdeling.	
St. Fans Bloemen.	ibid.	Verkens Broot.	5
Saffraan.	ibid.	Gras.	27
Sassafras.	ibid.	Verzameling der Enkelden.	2
Staal.	226	Vier Grote Koude Zaden.	73
Witte Kaneel.	206	Kleine Koude Zaden.	ibid.
Wynsteen.	217	Grote Verwarmende Zaden.	ibid.
Zamengestelde Tincturen.		Kleine Verwarmende Zaden.	ibid.
Tinctuur, Borst.	207	Vier verzachtende Kruiden.	72
Opstyging genezend.	208	Hertsterkende Bloemen.	73
Pynstillend van Sydenham.	207	Viool.	33
van Metalen.	235	Piper Slang,	61
Theriaak.	209	Beet, en de Middelen 'er te	
Water afzettende.	208	gen, IV. Deel § 250.	
Toevallen verzachtende genezing, IV.		Virginische Slangen Wortel.	14
Deel § 187.		Visch Lym.	59
Topaas.	66	Vitriool.	70
Trommelstok.	37	Vlas.	41
Trommelzucht.	181	Vleesch Lym.	55
Turbith Wortel.	15	Vlier.	18
Tutia,	65	Lage Vlier.	17
Bereiding.	240	Vlookruit.	44
Thym Schorfte.	47	Voortreflyk Water van Fernelius.	232
U.		Vreemde Lavendel, zie Stechas.	
Uitwassen.	46	Vrouwen en Vrysters Ziektens, IV. Deel	
V.		§ 214 tot 218.	
Vallende Ziekte, en Middelen daar		Vruchtbaar gemaakte Aarde van Wynsteen	218
tegen, IV. Deel § 166 tot 169.		Vyf Grote Openende Wortelen,	72
Veel vermogend Zout.	244	Kleine Openende Wortelen.	ibid.
Velt Cypres.	22	Vyf Hairgelykende Kruiden.	ibid.
Venkel.	7	Vingerkruit.	12
van Marselje.	45	Vygen.	36
Venus Builen, en hoe te genezen, IV. Deel			
§ 207.			

B L A D W Y Z E R

W.		Wollekruit.	39
W Aarnemingen in de Meng- en Schei- konst.	305 tot 313	Wond Balsem.	49
Waaikwortel.	6	Wonden van de Borst, en de Middelen daar in dienstig, IV. Deel § 227 tot 229.	
Walschot.	60	Wonden van den Buik, en hoe dezelve te behandelen, IV. Deel § 230 tot 236.	
Walsteen.	65	Wonden van het Hooft, en wat in dezel- ve aan te wenden, IV. Deel § 224 tot 226.	
Wasch, Geel en Wit.	57	Wormkruit.	45
Wateren die gedistilleert en in de Winkels berwaart worden.	185 tot 187	Wormmiddelen, IV. Deel § 169.	
Water Driehlat.	30	Wortels uit Kandie.	39
Eppe.	26	Wynruit,	27
Look.	29	Wynsteen, Krystallen,	215
Meloen.	37	die door het braken zuiveren.	217
Varen.	11	Olie.	ibid.
Waterzucht genezende Middelen, IV. Deel § 174 tot 181.		Zout.	216
Weegbre.	12	Tinctuur.	217
Weekmakende Middelen, IV. Deel 2. ver- deling.		Zeep.	219
Wierook.	53		
Wilde Galigaan.	7	Y.	
Kamil.	22	Yzer.	62
Mostert.	46	Yzerkruit.	30
Peen.	39		
Thym.	29	Z.	
Verkens Tant.	58	Zaadloop, en welke Middelen daar in dienstig, IV. Deel § 205.	
Witte Wyngaart.	5	Zalf, Alant Quik.	170
Wyngaart van Peru.	11	Apostel.	163
Wit Loot.	227	Bruine.	167
Witte Andoren.	24	Egyptische.	162
Honde Keutel.	56	Gulde.	166
Kaneel.	18	Heemst.	163
Lely.	10	Kamfer.	162
Maankop.	43	Koninklyke.	166
Plompen.	11	Loot.	167
Rhabarber.	10	Oog.	170
Witte Vrouwen vloet, met welke Midde- len te genezen, IV. Deel § 218.		Populier,	171
wilde Vrouwen vloet, en hoe te gene- zen, IV. Deel § 209.		by verkorting.	172
Wolfsveest.	47	Zalf,	

D 30390-S

B L A D W Y Z E R

Zelf, Rode opdrogende.	167	Zouten door Branding.	
Roze.	172	Zout van Alzem.	213
Zenuwversterkende,	168	Boonstroo.	214
by verkorting.	169	Brem.	ibid.
van Witloot.	162	Gezegende Distel.	ibid.
Verkoelende.	171	Wynsteen.	216
Welriekende.	170	Zevenboom.	214
Zamentrekkende Middelen, IV. Deel 1.		Zouten door Kristallifatie.	
verdeling.		Zout van Cichorey.	215
Zedoor.	15	Duive Kervel.	ibid.
Zee Ajuin,	14	Klein Santory.	ibid.
Honig Azyn.	130	Zuring.	214
Koekjes.	91	Zuring.	19
Zee Zout,	70	Zuurtemperende Middelen, IV. Deel § 16	
Geest,	245	tot 26.	
van Glauberus.	ibid.	Zwaluw Nesten.	60
Zoete Geest.	ibid.	Wortel.	9
Zeep van Zout van Wynsteen.	219	Zwangere- en Kraamvrouwen Ziektens,	
Zet Pillen,	160	IV. Deel § 219 tot 223.	
Aamby verwekkende.	ibid.	Zwavel,	71
Aarsmaden dodende.	ibid.	Bloem.	249
Prikkelende.	ibid.	Balsem van Anys-	250
Zegen, zie Pissebedden.		Brantsteen-ibid	
Zevenblad.	15	Fenever-ibid	
boom.	28	Lyn- en	249
getyden.	33	Terpentyn Olie.	
Zilver.	61		250
Zivet.	ibid.	Geest door de Klok.	ibid.

E I N D E

ant 3376